

JURGA IVANAUSKAITĖ

placebas

r o m a n a s

TYTO ALBA

JURGA IVANAUSKAITĖ

placebas

romanas
VILNIUS

UDK 888.2-3 Iv-12

Viršelyje panaudotas autorės tapybos darbo fragmentas Autorės nuotrauka viršelyje — *Vlado Braziūno*

ISBN 9986-16-311-0

© Jurga Ivanauskaitė, 2003 © „Tyto alba“, 2003 © Daumantas Každailis, viršelio dizainas, 2003

PRADŽIOJE — akinamai ryškus blyksnis. Paskui — ilgas kryptis. Dunkstelėjimas, atsitrėnkus į kažką kieta. Į žemę? Tai iš kur krista? Iš dangaus? Kas atsitiko? Lėktuvo katastrofa? Jeigu taip, tai kur ir kodėl skrista? Neįstengė prisiminti. Mirtis? Bet jei mąsto, vadinasi — egzistuoja. Nors ko vertos tokios mintys? Iš visos buvusios patirties galvoje sukosi vienas vienintelis išpūdis. Istorija apie moterį, kuri išliko gyva laineriui nukritus Sibiro taigoje ir, kelias paras laukdama gelbėtojų, sėdėjo užsikirtusiu saugos diržu prirakinta keleivio krėsele tarp lėktuvo skeveldrų, suniokotų medžių ir pradedančių irti lavonų.

Julija irgi sėdėjo krėsele. Kaulai atrodė tarsi sulaužyti, o kūnas kaip guminis. Atsimėrkė. Buvo uždaroje erdvėje. Kur ji? Koks čia kambarys? Kokiam mieste? Jei gimtajame Vilniuje, tai iš kur tas svetimumo jausmas? Kelinta dabar valanda? Kuri paros dalis? Vakaras? Vidurnaktis? Paryčiai? Koks metų laikas? Pavasaris? Vasara? Ruduo? Žiema? Ar ji čia viena? Jei viena, tai kodėl? Gal nutiko kažkas baisaus? Kas?

Jau senokai teko busti šitaip ilgai ir sunkiai. Kažkodėl buvo užmigusi svetainėje, fotelyje. Stengėsi prisiminti, kas vyko vakar vakare. Gal išgėrė per daug vyno? Gal susirgo ir šitaip slopina vaistai? Tamsa buvo tarsi vanduo, kurio apsemti daiktai turėjo savo tikrąsias, dienas, spalvas. Jie atrodė sakytum nutapyti juodame fone, netgi itin ryškūs, lyg iš vidaus apšviesti. Julija neabejojo, kad vis dar naktis. Į jos apsunkusią sąmonę palengva grįžo tikrovės suvokimas. Pažvelgė į sieninį laikrodį. Buvo ketvirta valanda ryto. Keista, kad šalia nėra Bastetės, kad katė nepajuto pabudus šeimininkę, kad nesitrina apie kojas, nešoka ant kelių, nebaksnoja savo drėgna nosimi į jos nosį ir nereikalauja ėsti.

— Kac kac kac, — pašaukė, bet neišgirdo nei murkimo, nei miauktelėjimo, nei minkštų letenėlių tapenimo per parketą.

Kas ir kodėl ją čia vakar šitaip paliko? Juk galėjo nunešti į lovą, net jeigu buvo visai smigusi. Atmintyje jautė didelę nejaukią spragą. Tačiau miglotai prisiminė, su kuo bendravo prieš užmigdama fotelyje. Jei tai tikrai buvo Angelas Sargas, kartu negalėjo kaip nors svaigintis. Jis negėrė nei vyno, nei kavos, nei arbatos, nerūkė, nevalgė mėsos, žuvies, kiaušinių, baidėsi česnako, svogūnų ir, kaip dera aukštesniųjų sferų būtybei arba vampyrui, turėjo dar daugiau įvairiausių keistenybių. Bet vis tiek Angelas Sargas vienintelis nusipelnė Julijos meilės — jausmo, kurį, bėgant metams, gali sau leisti tik kaip išskirtinę prabangą.

Ar vakar jie susipyko? Dėl kažko nesutarė? Susiginčijo? Julija staiga prisiminė: jie bučiavosi. O paskui sugulė. Nedora lytiškai santykiuoti su Angelu Sargu! Jis turbūt užsirūstino. Ir Juliją paliko. Ji jau senokai nujautė, kad įvyks nelaimė. Toji nuojauta slapstėsi už rožinės gyvenimo regimybės lyg pikta katė už šilkinės užuolaidos.

Naktį sapnavo tunelį, kurį, remiantis jų pačių liudijimais, regi mirštantieji, sugrąžinti atgal į gyvenimą. Sapnas buvo labai tikroviškas. Julija skriejo siauru tamsos pripildytu koridoriumi, kurio gale kaip taškas, kaip žvaigždė, kaip saulė, kaip amžiams sustabdytas atominis sprogimas tvieskė šviesa. Julija lėkė sukdamasi spiralinėmis įvijomis tarsi kulka šautuvo vamzdžiu, o prieš iššaudama į taikinį, į vaikus švytėjimą akimirka sustingo.

Tai buvo esminė riba. Akrobato lynas. Ašmenys. Jai už nugaros plytėjo aklina, spengianti tamsa, o priekyje plieskė nežemiškas švytėjimas. Svaigo galva. Stengdamasi išlaikyti pusiausvyrą, ji kaip ekvilibristė ištiesė rankas į šalis. Nors kur dar būtų galėjusi iš čia nukristi?

Tada baisiu greičiu, net švilpdamas, prieš Julijos akis pralėkė visas jos gyvenimas, nuo pirmos minutės, kai išnėrė iš savo motinos, iki paskutinės akimirkos vakar prieš

užmiegant. Apstulbo, kad šitiek įvykių, faktų, vaizdų, žmonių, gyvūnų, daiktų ir smulkiausių mažmožių gali tilpti tūkstantojoje sekundės dalelytėje.

Prisiminė dar ir garsą, panašų į griaustinio, bet nesuvokė, ar jis nuaidėjo prieš nugrimztam į gilųjį miegą, ar jau buvo sapno pradžia. Tas skardas jos galvoje nugriaudėjo it sprogimas šventykloje, po kurio žemėn krinta kupolas ir užgriūva visus maldininkus. Devinta valanda ryto, kuomet Julija įprastai keldavosi, dar buvo tolokai. Todėl ji ryžosi nusiprausti, nusirengti ir persikraustyti į lovą. Atsisotojo ir pasiražė. Ryškios daiktų spalvos Munkančioje tamsoje nebetrikdė. Patikrino židinį, ar tikrai užgesęs. Plėnys dar skleidė šilumą. Paėmė tuščią taure, pauostė, bet taip ir nesuprato, kas vakar joje buvo, — vanduo ar vynas.

Tarpduryje atsisuko ir kambario viduryje, fotelyje prie apvalaus staliuko, pamatė sėdinčią pačią save. Vadinasi, sapnas nesibaigė. Dar daugiau, jis grąsinosi virsti užsitęsusiu košmaru. Julija juto, kaip staiga užplūsta išgąstis ir prislegia nepakeliamas sunkis. Taurė iškrito jai iš rankų ir sudužo, bet dzingtelėjimo nepasigirdo.

Ji bandė susiimti ir sąmoningai, kaip kitais kartais, ištrūkti iš slogučio gnaužtų. Tačiau niekas nepasikeitė. Negana to, Julija pamatė, kad prie basų fotelyje sėdinčios antrininkės pėdų guli pistoletas, o stalelis aptaškytas kažkokiu tirštu raudonu skysčiu. Gal vynu. O gal krauju. Ji dar kartelį įsitempė, iš visų jėgų stengdamasi persikelti į būdravimo būseną, ir staiga lengvai, tarsi aitvaras, pakilo į pačią palubę. Mostelėjusi rankomis pajuto, jog skrenda, ir padariusi dar kelis paukštiškus judesius pakibo ore šalia savo dvynės.

Pasilenkė ir pamatė, kad tos kitos Julijos smilkinyje yra kiaurymė, be jokios abejonės, kulkos pėdsakas. Sėdinčioji fotelyje nekvėpavo ir buvo visai šalta. Mirusi. Tai kuri iš jų dabar yra tikroji Julija? Košmaras tęsėsi. Iki šiol jai nesunkiai pavykdavo susidoroti su bjauriausiais savo sapnais, įvartyti pasąmonės demonus atgal į tvankius jų užkaborius ir pergalingai pabusti sąmoningai egzistencijai.

Julija vėl nusileido ant žemės ir pažvelgė pro langą. Vaizdas kaip vaizdas, toks kaip įprasta, — visas bažnyčių Vilnius tarsi ant delno. Tačiau geriau įsižiūrėjusi pamatė šį tą keista. Peizažas nežymiai bangavo, tarytum atspindys skaidriame lengvo vėjelio glostomame vandenyje. Ilgiau stebėlijant į šį liūliuojantį reginį, imtų svaigti galva. Stovėdama veidu į vilnijantį Vilnių, nugara kuo puikiausiai jautė lavoną. Nuo jo dvelkė gūdus kosminis šaltis.

Staiga pervėrė aštrus lyg atviro nervo skausmas suvokimas — gal iš tiesų numirė. Būtent ji, o ne kas nors kitas. Juk tik su svetimais, esančiais išorėje, siejama sąvoka „mirti“. O vidinis Aš atkakliai viliasi, kad liks gyvas net liovusis egzistuoti kūno apvalkalui. Gal pagaliau atėjo ta akimirka, kurios tikrumu kiekvienas slapčia abejoja net ir tvirtindamas, jog mirties nebijo, yra pasirengęs išnykti? Gal teks įsisąmoninti — gyvenimas pasibaigė ir jis buvo anaip tol ne sapnas, o tikrovė.

Tikrovė, kuriai Julija taip retai atsiduodavo visa savo esybe, nes dažniausiai klydinėjo po jai atseiktą erdvę ir laiką lyg apdujusi nakviša. Tik pastaraisiais metais stabtelėdavo, it drugelis adatos perverta akimirkos grožio, palaimos ar nuostabos. Išsigąsdavo ir pagalvodavo, kad šis buvimas netrukus amžinai ir dera bent antrojoje savo egzistencijos pusėje sąmoningai patirti, jog ji, Julija, iš tikrųjų esti.

Tos pačios mintys apnikdavo giliausiame liūdesyje, per ašarų ir nusivylimo miglą sapaliojant apie mirtį, bet žudytis nesiryžtam, nes Julijos būtį visada palaikė tvirtesnis ar silpnesnis tikėjimas, karštesnė ar drungnesnė meilė, didesnė ar mažesnė viltis. Dabar šiam trejetui vietos nebeliko. Padėtis be išeities. Anapus mirties kur dar galėtum išsprūsti?

Julija pajuto stingdantį siaubą kaip vaikystėje klausydamasi šiurpės apie Juodąją

Moterį. O kas, jei mirtimi viskas ir baigiasi? Jei daugiau nebebus jokio tęsinio, nieko, nei gimimo, nei gyvenimo, nei dar vienos baigties? Nebebus nei Paskutinio teismo, nei susitikimo su Viešpačiu ir Jo angelų palyda, nei akistatos su šetonu, nebebus nei palaimos rojuje, nei kentėjimo pragare, nei egzistavimo kitose planetose žalio žmogeliuko pavidalu, nei persikėlimo į paralelinius lygmenis, nei tvyrojimo eteryje, ore, vandenyje, nei glūdėjimo medyje, metale, akmenyje, nei plevėnimo ugnyje ar žybsėjimo šviesos dalelytėse. Už lango lėtai ir retai snyguriavo. Juodame danguje mirkčiodamas žaliais ir raudonais žiburėliais kilo, o gal leidosi vienišas tylus lėktuvas.

— Taip, tu numirei, — išgirdo kažką sakant.

Atsisuko. Šalia tupėjo Bastetė ir dar kartą nežmogaus balsu ištare:

— Numirei. Būtent tu. Ir ta, kuri sėdi fotelyje, ir kuri čia stovi, ir visos kitos.

Na, ne! Čia — vis dar sapnas. Tegu jis tęsiasi. Žūtbutinės pastangos kartais tik apsunkina padėtį, o košmarą, tarsi akmenų prikrautą vežimą, įklampina giliame to paties košmaro purve. Julija ryžtingai apsisuko ir nuėjo į vonios kambarį. Pasižiūrėjo į veidrodį. Jokio atspindžio. Senas, nuvalkiotas triukas! Siurrealistų arkliukas. Fantasmagorijas geriausiai išsklaido ironija arba patys buitiskiausi dalykai.

Pirmiausia reikia nusivalyti blakstienų tušą. Julija užlašino ant servetėlės rausvo pienelio ir persibraukė per veidą. Nepajuto jokio prisilietimo. Neužuodė nė menkiausio kvapo. Tarytum ją nuo savęs pačios skirtų kokia plona, bet labai tvirta plėvelė. Siekė dantų šepetuko ir ūmai suvokė tokio veiksmo absurdiškumą. Kam valytis dantis, jeigu numirei?

Pabusti, kuo greičiau pabusti! Julija naiviai vylėsi, jog gal lengviau tai pavyks atsigulus. Iki šiol miegojimas buvo mėgstamiausias jos užsiėmimas, todėl tikėjo: jei miegas ir mirtis yra panašūs, tai anapusiųs nėra ko baidytis. Miegamasis laukė paslaugiai išskleidęs jaukią kaip lizdas lovą. Julija išsinėrė iš raudonos suknelės, po kuria, savo nuostabai, nevilkdavo jokių apatinių. Pagal sapno logiką miegamasis privalėjo virsti stoties peronu, pilnu žmonių, kad visi pamatytų jos gėdingą nuogybę. Tačiau nieko neatsitiko ir Julija ėmė ieškoti naktinių marškinių. Jų neradusi, krito į guolį taip, kaip stovi. Saldžiai grimzdo į minkštutėlius pūkus. Bet pasukusi veidą išvydo: pagalvė tebėra nepaliesta, o ir patalas atrodo taip, tarsi jos kūnas būtų besvoris. Užsimerkė. Akyse ėmė raibuliuoti geltoni ir violetiniai ratilai. Pagalvojo — jei jau tikrai numirė, tai daugiau nieko nebeprivalo daryti. Už ją viskuo pasirūpins kiti. Nuo šiol jai nebetenka jokios, net menkiausios atsakomybės. Nes yra jau nebe asmuo, bet daiktas. Ne kūnas, o turbūt dvasia.

Ūmai išgirdo kažką rakinant laukujes duris, trinkelėjimą ir žingsnius koridoriuje. Juos atpažino. Tai buvo Violeta, namų tvarkytoja, kuri šįryt atėjo neprašyta. Julija pyktelėjo, pašoko iš lovos ir įlindo atgal į raudonąją išnarą. Nusileido laiptais į priekambarį ir pareiškė paltą kabinančios Violetos nugarai:

— Aš tavęs nekviečiau. Turiu svečių. Jis nenorėtų būti nei pamatytas, nei atpažintas!

Nesulaukė jokio atsako. Violeta, lyg būtų apkurtusi, įsispyrė į šlepetes ir nušliureno į virtuvę. Julija, nesiliaudama priekaištauti, nusekė jai iš paskos. Tvarkytoja peržvelgė neplautų lėkščių ir taurių stirtą (vadinasi, vakar buvo švęsta) ir pradėjo temptis ant rankų žydras gumines pirštines. Visada taip darydavo prieš plaudama indus.

— Violeta, na, apsitvarkyk virtuvę ir eik namo. Kambarius siurbei praėjusią savaitę. Šiandien dar tikrai nereikia, — ištare Julija labai garsiai ir raiškiai.

Violeta nieko neatsakė, net galvos nepasukė į šeimininkės balsą. Negana to, tvarkytoja neketino plauti indų, o, pastvėrusi šluostę, kažką murmedama, nuėjo į svetainę.

Julija ją nusekė balsiai reikšdama pasipiktinimą. Violetai tai buvo nė motais. Tarpduryje ji sustojo, garsiai aihtelėjo ir kažkodėl persižegnojo. Gal moteriškai pasimaišė protas? Atrodė, kad ji bijo žengti į kambarį, lyg ten jos laukia kažkas siaubinga. Julija pastūmė tvarkytoją ir įėjo į svetainę. Fotelyje tebesėdėjo negyvelė raudona suknelė ir peršautu smilkinium. Iš kažkur išnėrė Bastetė ir trečią kartą kuo aiškiausiai pasakė:

— Suprask, Julija, tu numirei.

Kalbant sfinksiškame snukelyje nebuvo matyti nė menkiausio judesio. Tačiau katės žvilgsnis tapo skvarbus, veriantis ir labai liūdnas. Pamačiusi katę, Violeta liovėsi stypsoti druskos stulpu. Ji priėjo prie fotelyje sėdinčios Julijos ir, nors ši buvo užsimerkusi, dviem pirštais užspaudė mirusiajai akis. Tada negyvelę peržegnojo ir sukalbėjo maldą, kreipdamasi į Mariją, malonės pilnąją, kad ši pasimelstų už nusidėjėlius mirties valandą. Julija nelaikė savęs katalike. Nelaikė ir nusidėjėle. Vis dar nelaikė mirusia. Bet jei jau taip atsitiko, darėsi akivaizdu, jog su jos kūno likučiais dabar kiekvienas galės daryti ką tinkamas. Su daiktais — irgi.

Violeta pakėlė nuo grindų pistoletą, ilgai ir rūpestingai jį brūžino šluoste, tikriausiai todėl, kad neliktų jokių pirštų atspaudų. Paskui atsargiai padėjo ginklą kuo arčiau nukarusių negyvelės pirštų. Tada puolė šveisti krauju aptaškytą staliuką. Galiausiai stvėrė nuo jo mobilųjį telefoną ir ėmė spaudinėti mygtukus. Atsistojusi tvarkytojai už nugaros ir alsuodama į pakaušį, šeimininkė kuo puikiausiai matė, kaip ši ištrina visą aparatėlyje buvusią informaciją: telefono numerių sąrašą, gautas bei išsiųstas žinutes, neatsakytus skambučius. Kodėl reikia? Atlikusi savo darbą, Violeta jau rengėsi išeiti iš kambario, bet pamatė taurės šukes ir jas skrupulingai, ligi pačių smulkiausių duženų, susėmė į šluostę.

Tvarkytojai pasišalinus, Julija čiupo telefoną ir surinko savo motinos numerį. Mama neatsiliepė. Nejaugi ji nieko nepajuto ir toliau sau ramiai miega? Kur tas mistikų išliaupsintasis, esminis motinos ir dukters ryšys? Kas, jei ne mama, jai dar galėtų padėti? Niekas.

Violeta toliau šeimininkavo po butą. Dabar ji brazdinosi būrimo kambariuke. Julija, paneigdama gravitacijos dėsni, nusklendė ten ir net aihtelėjo. Namų tvarkytoja sėdėjo prie kompiuterio ir trynė duomenis elektroninio pašto dėžutėje. Išjungusi kompiuterį, akiplėša kiek panaršė stalčiuose ir susirado šeimininkės dienoraštį. Drebančiomis rankomis jį vertė ir skaitė, vertė ir skaitė, vertė ir skaitė, galop, išplėšusi vieną lapą, padėjo ant kortų staliuko. Tada priėjo prie telefono ir surinko trumpąjį numerį. Tepasakė, kad įvyko nelaimė ir padiktavo adresą. Lygiai tą patį pakartojo dar sykį. Surinkusi trečiąjį, jau ilgesnį, numerį, po žodžio „nelaimė“ padarė pauzę ir išklaušė, kas jai sakoma. Tada pareiškė:

— Taip, atvažiuokit. / Verčiau už poros valandų, nes pirmiausia čia atvyks specialiosios tarnybos. Kam jums dar labiau gadint nervus ir draskyt sau širdį. / Taip, tai siaubinga. Išgerkit raminamųjų. / Laikykitės. Kuo galėsiu, tuo padėsiu. Iki.

Violeta nė karto neištarė žodžio „mirtis“ ir Julijai tai suteikė menkutę viltį — gal ne viskas baigta, gal ji dar gyva, nors ir apimta gilios komos. Tokios gilios, jog siela, atsiskyrusi nuo kūno, klajoja pati sau viena.

Tačiau kuo toliau, tuo labiau ši viltis blėso. Netrukus atvyko pagyvenusi gydytoja krikščionių kankinės veidu. Julija kuo puikiausiai girdėjo daktarės išvadą, pareikštą garsiai, be jokių abejonių ar skrupulų: mirusi. Tai pasakiusi, moterėlė puolė skambinti į morgą ir kviesti sanitarus su lavonmaišiu. Nuosprendį patvirtino ir policininkai. Mirusi. Julijos tai jau nebenustebino. Keistokas pasirodė kitas dalykas: mat tarp šių dviejų ekipažų, į kiemą įlėkusių su aliarmo sirenomis ir tikriausiai pažadinusių visus kaimynus, iš kažkur atsirado jos sena bičiulė Rita. Julija bandė kalbinti draugę, bet veltui.

Rita trumpam užsuko į svetainę, dirstelėjo į fotelyje sustingusią negyvėlę ir tarsi įsitikinusi, kad dabar šiuose namuose viskas leista, ėmė naršyti po kambarius. Ji net kyštelėjo nosį į tualetą ir miegamąjį, kur buvo piktai apšnypšta palovyje besislapstančios Bastetės. Julija ir pati mielai būtų įsitaisiusi šalia katės, nes atrodė, jog niekur kitur vietos jai daugiau nebėra. Namai prigužėjo svetimų žmonių ir kiekvienas elgėsi kaip šeimininkas.

— Tau nebūtina čia pasilikti.

Julija pažino šį minkštą, sniaukrojančią balsą. Taip kalbėjo Bastetė.

— Ir kurgi man dingt?

— Kur tik nori. Skrajok po Vilnių, užsuk pas pažįstamus, lėk į Egiptą. Ten šilta, nors dabar tau tai jau nebesvarbu.

Julija gaudžiai šypstelėjo. Vienintelis padaras, su kuriuo dar galėjo susikalbėti, buvo katė. Nors kartais panašiai pasijusdavo ir būdama gyva. Gyva. Mirusi. Kol kas šie du būviai atrodė pernelyg panašūs vienas į kitą.

— Kai tik susitaisyti su mintim, kad numirei, pradėsi jaustis kaip mirusi. Galėsi daryt viską, ko gyva nesugebėjai. Skaityt kitų mintis, vaikščiot kiaurai sienas, skraidyt. Juk truputį jau paskraidei, — bylojo Bastetė, rūpestingai laižydama siūsnį kailiuką. — Tačiau tavo vietoj per daug nepasileisčiau. Kitų mintyse nieko įdomaus neišgirsi. O ir po pasaulį blaškytis nepatarčiau. Kas tau dabar iš tų įspūdžių, neprivalgei — neprilaižysi.

— Tai ką man daryt?

— Pasistenk įžvelgt esmę.

— Kokią esmę?

— Nežinau, kiekvienas ją regi savaip.

— O kiekgi man liko laiko?

— Tau tai jau nebe laikas. Čia būsi tiek, kiek esi prie šio pasaulio prisirišus.

— O kas paskui?

— Tai tau neturėtų rūpėt, nes paskui jau tikrai būsi nebe tu.

— O kas?

— kažkas kitas. Gal — visiškai niekis. Man sunku pasakyti. Katės vėl atgimsta, o žmonės — ne.

— Kodėl?

— Na, katėms suteikta tokia privilegija.

— O žmonės?

— Jie ištirpsta.

— Kur?

— Erdvėje.

— Ir viskas?

— Nebent žmogus apsisprendžia atgimti kate.

Bastetė pasiražė ir kaip visuomet bendravimą nutraukdama tada, kai jai pačiai tai atrodo tinkamiausia, grakščiai ištipeno iš kambario.

Julija, norėdama išbandyti savo naująjį būvį, perėjo kiaurai sieną, prasmego grindyse ir išnėrusi pro lubas nusileido prieškambariui kaip tik tuo momentu, kai atėjo mama. Ne, šitos akistatos duktė, šiukštu, netroško! Ir taip prieš mamą visada jautėsi kalta, o jos sąmoningas gyvenimas tebuvo vienas nesibaigiantis tos nepaaiškinamos, neišmatuojamos, neišrišamos kaltės išpirkinėjimas. Jautėsi kalta net už savo jaunesnįjį brolių, mamos numylėtinį, kuris prieš septynerius metus išvažiavo į Ameriką ir iš ten nebedavė beveik jokių žinių. Mama jo juodai ilgėjosi, o Julija tuštumos, kurią paliko sūnus išvykęs, užpildyti nepajėgė. Iki šiol galėjo turėti viltį, kad dar spės pasitaisyti:

nubudusi vieną gražų rytą staiga iš esmės pasikeis, dar ras laiko širdingai pasikalbėti su motina, sukaups jėgų švelnumui, kantrybei ir atjautai. O dabar? Dabar viskas galutinai baigta.

Žinojo, jog elgiasi kaip išdavikė. Privalėjo likti su mama, pasidalyti su ja tuo skausmu ir sielvartu, kuriuos pati suteikė. Bet neįstengė. Julija atsispyrė nuo žemės ir kiaurai sieną išniro į naujai gyvenimo dienas pakirdusį Vilnių. Skrido kaip paukštis. Dabar jau beveik neabejojo, kad yra mirusi. Mirusi? Mirusi!

Iš tiesų — mirusi. Nes, užuot išvydusi pilką, niūrų ir drėgną viduržiemio rytą, atsidūrė erdvėje, kurioje visa buvo persmelkta šilto švytėjimo. Iš pradžių nesuvokė, ar pavidalai skleidžia šviesą, ar joje plūduriuoja. Nusileido žemyn ir basomis pėdomis palietė pažliugusį šaligatvio sniegą. Nepajuto nei šalčio, nei drėgmės.

Stovėjo tarp žmonių, kurie, kaip ir kas rytą, lėkė savais tikslais. Į ją niekas nekreipė dėmesio. Užtat ji matė, kad kiekvienas praeivis yra apsuptas virpančios substancijos ir visa apimančiame švytėjime atrodo tarsi vandens lašas aliejuje. Tas pats apvalkalas supo ir kitus materialius pavidalus — medžius, automobilius, namus, netgi šiukšlių dėžes. Lašai vienas prie kito priartėdavo, susiliesdavo, paskui vėl nutoldavo, nuplaukdavo tolyn arba pasilikdavo vietoje, bet tarpusavyje nesusiliedavo ir su aliejinguoju švytėjimu nesimaišė. Julija prisiminė, jog kažką panašaus buvo skaičiusi apie angelų būvį, esą jie esti tarsi milžiniškoje anapusinėje dëlionėje, kurioje idealiai sutampa fragmentų kontūrai. Todėl nė vienas negali egzistuoti skyrium nuo visuotinio paveikslo, o iš jo išimtas praranda paskirtį ir esmę.

Julija sklendė per Senamiestį, iš Pilies gatvės pasuko į Užupį, iš ten nuskriejo ant Trijų Kryžių kalno ir, žvelgdama į gintarinio švytėjimo persmelktą Vilniaus panoramą, mąstė, kad niekur pasaulyje neišvystų nieko gražesnio. Bastetė teisingai patarė toli nebesiveržti. Julijai norėjosi ramybės. Ilsėtis tobuloje ramybėje, kurios ilgėjosi visą gyvenimą.

Katė įspėjo: neverta ir svetimų minčių klausytis. Kol kas Julija girdėjo tik nedarnų klegesį, primenantį garsus, sklindančius iš orkestro duobės prieš prasidedant operos uvertiūrai. Geriau įsiklausiusi, patyrė, jog kiekvienoje galvoje knibždančios mintys yra baisiai padrikos, tarsi visi žmonės būtų virtę bepročiais. Prie ko tik prisitindavo — prie ledinuką čiulpiančio vaiko, studento, pabrėžtinai tvarkingai apsirengusio klerko, nėščiosios, gatvės muzikanto, vienuolės, kiemsargio, senutės, pardavinėjančios pernykštes verbas, elgetos — visur išgirdavo tą patį klegesį, įsiliedavo į atsitiktinių žodžių, nebaigtų sakinių, nerišlių idėjų ir sujauktos informacijos srautą. Nejaugi pati šitaip mąstė? Kaip galėjo su tokiu chaosu galvoje gyventi?

Visuotiniame erzelyne nė sekundę nebūdavo pauzės. Julijai knietėjo išjungti šurmulingą žmonių mintijimą lyg džeržgiantį, jokios grynios bangos nepagaunantį radiją. Užteko apie tai pagalvoti, ir noras išsipildė. Staiga stojo visiška tyla, kurioje Julija pasislėpė nuo pasaulio, o svarbiausia — nuo savęs pačios. Įsiliejo į tuštumą, ištrindama visas mintis, jausmus, pojūčius, lūkesčius ir prisiminimus. Gyva būdama retkarčiais irgi pasvajodavo apie tobulą išnykimą.

Pakirdusi iš užsimiršimo, pasijuto plūduriuojanti Neryje ant ledo lyties, ten, kur kažkada, vaikystėje, sustodavo baltas garlaivis. Buvo įsitikinusi, kad bevaizdės, begarsės, bespalvės, bekvapės pauzės ilgės, plėsis, gilės, kol taps nebūtimi. Tačiau dabar tebeveikė senieji tikrovę kuriantys įpročiai. Nors ne vien jie. Užteko tik mintimis krustelėti, prisiminti Ritą — ir tą pačią akimirką pakibo šalia buvusios draugės.

DIENA praskriejo kaip suopio šešėlis žeme. Šast — ir nebėra. O Rita jau koki

pusvalandį vargo su straipsnio pavadinimu:

NUSIŽUDĖ GARSI VILNIAUS BŪRĖJA JULIJA

Jis turėjo kristi skaitytojui į akis pirmajame dienraščio puslapyje, suintriguoti ir priversti nukeliauti į septintąjį, kuriame skelbiamos kriminalinės žinios:

ATEITIES PRANAŠAUTOJA NENUMATĖ SAVO LIKIMO

Pavadinime privalėjo būti ne mažiau nei 40 spaudos ženklų, įskaitant ir tarpus tarp žodžių, nors redaktorius, pravardžiuojamas Cerberiu, reikalaudavo 45.

Rita susimąstė ir pažvelgė pro langą. Atrodė, už stiklo tvyro gili naktis, nors buvo dar tik ankstyvas vakaras. Plikos medžių šakos, raudonai apšviestos neoninės baro reklamos priminė milžiniškų bronchų piešinį juodame dangaus kūno atlase. Pūtė vėjas ir jos ritmingai siūbavo, skleisdamos nerimą. Baisų nerimą. Rita papurtė galvą, kratydamasi įkyraus pojūčio, jog į smegenis bando įsiveržti Kita realybė, kuriai suvokti nėra nei noro, nei jėgų, nei laiko. Redakcija visai ištuštėjo. Kompiuterio ekranas aptemo. Juo ėmė plaukti įvairiaspalvės žuvytės. Spustelėjus klavišą, Rita nutraukė meditacinį plūduriavimą ir pamėgino dar kartą:

BŪRĖJA JULIJA — NUSIŽUDŽIUSI AR NUŽUDYTA?

Visai neblogai. Juk ant pistoleto nebuvo aptikta niekieno, net ir Julijos pirštų atspaudų. Kas iš to, kad persigandusi namų tvarkytoja prisipažino esanti paveikta trilerių, todėl, pamačiusi ant grindų numestą ginklą, iškart puolė jį šveisti. Antra vertus, balistikos ekspertai nedvejodami pareiškė — šovė pati būrėja. Tai įvyko apie trečią valandą nakties. Julija pykstelėjo sau į smilkinį iš nediduko, dailaus, beveik žaislinio šautuviuko.

Jeigu tokiam išėjimui iš pasaulio būtų ryžusis Rita, neišvengiamai ištaškytų galvadėžės turinį po visą kambarį arba gėdingai prapiltų pro šalį. Savo pačios gėdai ir artimųjų bėdai išsikapsčiusi iš pusmečio komos, liktų šimtą metų gaivelėtis — paralyžiuota, su trečdaliu smegenų, beveik be proto, užtat kaip kokia inkų dama su platinine plokštele kaukolėje. Tačiau Julija buvo taikli. Ji ir gyvendama niekada neprašaudavo pro šalį. Likimas ją lepino, todėl atrodė truputį keista, kad staiga pasirinko tokią dramatišką gyvenimo pabaigą.

Gal kas nors Juliją paskatino? Negi nutarė pati? Būrėjos kambario daiktai į šį klausimą atsakyti nenorėjo. Nuo šiol jie buvo užkeikti. Prakeikti. Prisisiurbę mirties. O labiausiai — išduoti. Juk savižudžiai išduoda ne tik žmones, iš esmės jiems nelinkėjusius nieko bloga, bet ir savo lovas, spintas, stalus, krėslus, kilimus, knygas, drabužius, indus ir daugybę kitokių mažmožių, kurie buvo absoliučiai ištikimi. Jie taip pat išduoda gyvūnus. Julijos katinas, užsikoręs ant knygų lentynos, kniaukė širdį draskančiu balsu ir pasišiaušęs šnypštė, kai kas nors taikydavosi jį pasiekti. Bet negi apie tai rašys į pirmąjį puslapį?

O ar rašyti apie Julijos skambutį maždaug prieš savaitę, kuomet būrėja pasakė turinti rimtų problemų, jai grasinta, jaučiasi persekiojama ir norinti kai ką labai svarbaus žurnalistei papasakoti? Telefonu dėstyti nieko nepanoro, net užuominomis nekalbėjo apie reikalą — tvirtino, kad jos klausomasi. Moterys nutarė susitikti kitą dieną lygiai dvyliką, tačiau kai Rita ėjo sutartos kavinės link, telefonas atskraidino žinutę: *Neateisiu uzgriuvo nenumatyti reikalai nepyk*. Pasimatyti vėliau Julija nebepanoro, teisindamasi tai galvos skausmu, tai klientų atplūdžiu, tai dantiste, tai svečiais iš Vokietijos.

Nieko keista, ji beveik visuomet taip elgdavosi. Kai tik Rita trokšdavo su Julija iš širdies šnektelėti, pasijusdavo lyg nevykęs meilužis, įnoringos damos vedžiojamas už nosies. Ji būrėjai daug ką atleisdavo, nes jautėsi beveik vaikiškai (taip drauges įsimylima tik paauglystėje) prie jos prisirišus. Jei ne tokia šiurpi atomazga, būtų pamiršusi ir šią išdavystę. Dabar beliko pranešti skaitytojams, kad su velione, ko gera, kažkas norėjo

susidoroti. Ir savo tikslą pasiekė.

Į Julijos namus žurnalistė atvyko šį rytą, beveik kartu su Greitosios pagalbos darbuotojais, visu pusvalandžiu aplenkusi policiją ir daugiau nė valanda anksčiau už savižudės motiną, kuri buvo tokia sukrėsta, kad negalėjo nei žodžio ištarti, nei verkti, nei girdėti, kas jai sakoma, nei matyti, kas vyksta aplinkui. Būrėjos kūną rado namų tvarkytoja. Nors savižudė buvo jau atšalusi, Violeta pirmiausia paskambino medikams. Budintis gydytojas savo ruožtu apie įvykį pranešė Ritai. Tokios paslaugos kainavo ne taip jau pigiai. Už karščiausią informaciją tekdavo mokėti ir policininkams. Bet ko nepadarysi dėl tiesos? Juk svarbiausia — septintojo, kriminalinio, puslapio skaitytojas! Tiktai gaisrinėje Rita neturėjo savo Žmogaus. Padegėlių tema jos netraukė, nors sena patarlė bylojo, kad lietuviui mieliausia, kai pleška kaimyno troba.

Kaip ir dera snobei, Julija mėgo antikvarinius daiktus — ampyro (linksmesnėje situacijoje Rita pasakytų vampyro) stiliaus krėslus, Tifanio šviestuvus, secesines žvakides, kiniškas vazas, indiškus varinius dievus, taip pat ikonas, dėl kurių gal ir buvo galima nužudyti jų savininę. Tačiau viskas liko savo vietose. Nepaliesti net pinigai (labai nemenka sumelė!) stalčiuje po apvaliu kortų stalu. O ant mėlyno stalviršio, suskirstyto paslaptiniais žmogiškosios lemties trikampiais ir kvadratais, gulėjo atsisveikinimo laiškas, be jokios abejonės, parašytas pačios Julijos.

Toji rašliava, paskubomis pakeverzota ant netvarkingai iš sąsiuvinio išplėšto languoto lapo, bylojo apie gerokai pakrikusius būrėjos nervus. Todėl korespondentė savo straipsnyje necitavo paskutinių Julijos žodžių. Juk jos buvo draugės. Ritos manymu, artimos. Nors būrėja nuolat pabrėždavo savo tariamą pranašumą ir stengėsi žurnalistę pažeminti. Kaip Žinančioji — Neišmanėlė. Kaip Dvasingoji — Nykią Materialistę. Kaip Išrinktoji — Minios Avį. Na, tiek to. Apie mirusius — arba gerai, arba — nieko.

Pirmadienis, braškėdamas lyg į kalną kylantis perkrautas vežimas, artėjo į pabaigą. Iš kabineto išėjo paskutinis bendradarbis. Kaip visada, nė neatsisveikinęs. Jiems visiems tarsi susimokiusiems Rita buvo tuščia vieta. Ką žinai, gal ir tikrai susimokė? Redakcijoje nuolat tvyrojo karo padėtis. Pavydas, konkurencija, žūtbūtinis grūmimasis dėl vietos pirmajame puslapyje, tiesiai po skaitytojų ištikimiausio Lietuvos dienraščio pavadinimu. Algos priedai droviuose baltuose vokeliuose. Premijos. Cerberio palankumas ir simpatija. Yra dėl ko grumtis! Rita įjungė garso kolonėles. Kompiuterinių žuvyčių burbuliavimas ramino nervus. Dar kartą išlankstė paskutinio Julijos laiško kopiją, kurią pasidarė būrėjos darbo kambarėlyje stovėjusiu aparatu, ir perskaitė:

Vakar baigėsi karas, naktį įvyko paliaubos, o rytą prasidėjo taika. Kaip visada, nebuvo nei laimėjusių, nei pralaimėjusių. Už lango ryškiai švietė saulė. Oras buvo grynas ir skaidrus. Pasaulis spėriai kilo naujam gyvenimui. Napalmu išdeginta žemė bematant suvešėjo vaiskiai žalia žole ir ant kiekvieno stiebelio virpėjo po vaivorykštinę rasos lašą. Apanglėję, su šaknimis išrauti medžiai vėl siurbė gyvybės syvus iš derlingos dirvos ir tiesė šviežutėliais pumpurais aplipusias šakas į Žydrą dangų. Paukščiai, kurie dar vakar tebuvo gruzdintos mėsos ir susvilusių pūkų gumulai, dabar guviai čiulbėjo, suokė meilės giesmes, suko lizdus ir dėjo taškuotus kiaušius. Į sužydėjusias pievas sugrįžo per karą kritusių gyvulių bandos. Iškelę naujutėles vėliavas į jūrą išplaukė mūšiuose susprogdinti laivai. Iš griuvėsių atsistatė namai. Gatvė po gatvės ataugo asfalto oda ir išsigrindė aikštės. Rūko ką tik atsimūriję fabriku kaminai. Lyg iš gausybės rago virstančios prekės nugulė parduotuvių lentynas. Nekantriai pypsėdamos begaliniu srautu lėkė mašinos. Žmonės kažkur skubėjo ir atrodė visai kasdieniškai, tarsi karas būtų pasibaigęs ne vakar, o prieš kokią šešiasdešimt metų. Tarsi niečnieko nebūtų įvykę. Šioje keistoje planetoje viskas tobulai pritaikyta nuolatiniam griovimo ir atkūrimo ritmui. Placebo gyventojai nė

nepastebi savo eilinės žūties ir tūlo prisikėlimo. Dabar tereikia sulaukti, kad pabustų ir išsinešdintų lovoje miegantis vyras. Šiuose namuose jis laikinas kaip ir visa kita. Prieš keletą valandų, saulei tekant, stebėjau, kaip iš numirėlio vėl virsta gyvu. Išnyksta lavondėmės. Sukrešėjęs kraujas suskystėja ir sugrįžta į gyslas. Sugyja kaulų lūžiai. Užsitraukia žaizdos. Iš veido dingsta kančios grimasa ir nusileidžia jam įprastinė išraiška, net ir miegant bylojanti apie beribį pasitenkinimą savimi. Klausiausi, kaip jis taikiai alsuoja. Uodžiau gyvybės kvapą. Priglaudusi veidą prie nugaros, galėjau girdėti vis lygesnį širdies plakimą. Paryčiais jis visada nuo manęs nosisukdavo. Nelaikiau tai susvetimėjimo ženklu. Šios planetos gyventojai nėra vienas kitam artimi. Neverta prie ko nors prisirišti, nes bet kurią akimirką kilęs karas gali nusinešti brangų asmenį į nebūtį. Po kiekvieno prisikėlimo žmonėse kažkas iš esmės pasikeičia. Tik dėl to ir verta eilinį kartą numirti. Karas baigėsi, bet mirtis tebėra čia. Stovi šalia. Kantri ir mokanti laukti. Ištikima iki paskutinio atodūsio. Mano atodūsio. Ak.

Kas per „Placebo planeta“? Rita nusprendė pasitikrinti retai vartojamo tarptautinio žodžio reikšmę. „Placebas — vaisto pakaitalas, neveiklus preparatas, skiriamas ligoniams įtaigos tikslais“, — atsakė visažinis kompiuteris. Ką Julija norėjo šiuo atsisveikinimo laišku pranešti? Gal tikrai buvo įsivėlus į kokią pavojingą istoriją? Gal kažkam reikėjo jos mirties? Rita gūžtelėjo pečiais ir surezgė dar vieną pavadinimą:

KAS GALĖJO NORĖTI BŪRĖJOS JULIJOS MIRTIES?

Viskas! Laikrodis rodo 20.50. Darbo diena baigėsi. Rita dar pora sykių spustelėjo pavargusią kompiuterio pelę ir nusiuntė straipsnį Cerberiui. Vyriausiasis redaktorius į darbą atvykdavo vėlai vakare, lyg dienos šviesos bijantis vilkolakis. Triūsdavo iki išnaktų, kol savo rankomis paruošdavo gamybai eilinį numerį. Paskui trumpam kažkur dingdavo, bet paryčiais vėl pasirodydavo ir kaip nepakeičiama pribuvėja priimdavo kasdieninį spausdinimo mašinų iščiomis kvepiantį, dar šiltą, drėgną, tepų laikraštį.

Rita pasiražė, atliko keletą kompiuterių vergams skirtų atsipalaidavimo pratimų, kurių pavyzdžiai, parūpinti Cerberio, kabėjo kiekvienoje darbo kabinoje. Tada išjungė monstrą, prie kurio praleido visą mielą dieną, čiupo rankinę ir protekiniais pasileido tuščiais stiklu, veidrodžiais ir šaltu aliuminiu žybčiojančiais koridoriais. Išėjusi į kiemą išsitraukė cigaretes. Redakcijos pastate rūkyti buvo griežtai draudžiama. Vėjas tebeplūgė ir nežadėjo jokių permainų. Sausis jai visada buvo pats sunkiausias mėnuo, nes taip ir neišsigydydė nuo absurdiškos iliuzijos, kad po Naujųjų metų kiekvieno žmogaus, o ypač jos, Ritos, gyvenime kažkas būtinai privalo pasikeisti į gera. Bet niekas nesikeitė.

Vienintelis metų laikas, kurį Rita mėgo, buvo ruduo. Tuomet jautėsi saugi. Ir — beveik sava. Sava pasaulyje, kuris stengėsi prikišamai parodyti, kad visada, visur, visiems ji neišvengiamai yra svetima. Ruduo veikė raminamai ir nuskausminamai. Ypač po vasaros, kuri buvo agresyvi ir negailestinga, kuri draskė senas žaizdas, kando, gėlė, kirto, dilgino, kuri badė akis nuodingomis spalvomis, dusino tirštais kvapais ir tūkstančiais Šaižių balsų rėkė apie Ritos gyvenimo beprasmybę. Ir apie laikinumą. Užsimezgusio pumpuro, prasiskleidusio žiedlapio, prisirpusios uogos, naujam derlingumo ratui pasmerktos sėklos, bet labiausiai — jos pačios, Ritos, laikinumą. O juk tokioms pavojingoms vasaros peršamoms mintims ji neturėjo nei noro, nei jėgų, nei laiko.

Vasaromis niekada neatostogaudavo. Nuo ryto iki vakaro sėdėdavo tvankioje redakcijos citadelėje, laukdama pirmojo puslapio vertų sensacijų. Apsipylusi prakaitu kiūtojo savo stebėjimo bokšte, tykodama skandalo, nusipelnančio pačios riebiausios antraštės. O bendradarbiai tuo metu tarpdavo kanaruose, maljorkose ir antalijose. Rita paniškai bijojo pasitraukti iš savo posto net dienai, ką jau kalbėti apie kelias savaites ar

mėnesį, nes buvo įsitikinusi, kad, vos jai neapdairiai pasišalinus, vietą kaipmat užims kiti. Jaunesni, vikresni, apskresni, labiau prisitaikę prie šiandienos gyvenimo, tie, kurie nesijaučia nei laikini, nei svetimi. Laimės kūdikių karta, gražiakūniai, be saiko erotizuoti, beribiškai seksualūs padarai, narcizai ir nimfos, niekados neragausiantys pralaimėjimo, kančios, ligų, senatvės, mirties.

Ne, Rita nemėgo vasaros. Nemėgo ir pavasario. O labiausiai nekeitė žiemos su visomis prievartinėmis šventėmis, Kūčiomis, Kalėdomis, Naujaisiais metais, Valentino diena, taip ir stumiančiomis žmogų į kilpą. Vis dar trypčiodama ant slidžių redakcijos laiptų prisidėgė antrą cigaretę ir nusipurtė, įsivaizduodama, kad neleistinos mintys lekia šalin lyg vandens pūslai nuo ką tik upę perplaukusio šunėko. Na, tiek to, slogi nuotaika šiandien netgi pateisinama. Nusižudė jos draugė. Ko gera, vienintelė. Todėl — geriausia. Tokia pat pusamžė moteris. Beje, kol dar buvo gyva, Julija, lygiai kaip ir vasara, savo elgesiu vertė Ritą jaustis antraeile ir menkaverte.

Rita su Julija susipažino, kai abiem buvo po aštuoniolika. Abi studijavo Konservatorijoje, tačiau pradėjo bendrauti tik per džiaz festivalį Birštone. Būsimoji pianistė Julija, tuomet Bitlų dainelės garbei visų vadinta Džiulija, scenoje skambino bliuzą. Sulaukusi ovacijų per mikrofoną pareiškė, kad būti džiaz pianiste moteriai netinka, tai perdėm vyriškas užsiėmimas. Kas kita, jei galėtų dainuoti, bet balsas per silpnas.

Anuomet niekuo nepriminė dabartinio elegantiško įvaizdžio. Jos tamsūs banguoti plaukai siekė juosmenį, dažėsi ryškiai, mėgo daugybę skimbčiojančių plastmasinių papuošalų ir buvo apkūnoka. Rengėsi ryškiais, iššaukiamais hipių stiliaus drabužiais, kuriuos pati susikurdavo. Jau per pirmą pašnekesį Džiulija prisipažino Ritai — kuria save tarsi paveikslą ar knygą. Pradiniai duomenys (ji pati taip sakė!) buvo prastoki: neaukšta, apystorė, trumpakojė mergiščia negražiomis plaštakomis ir ilgoka nosimi. Bet kurti jai sekėsi, ir jau tuomet, aštuoniolikos, Julija daugeliui atrodė pašėlusiai patraukli bei geidžiama. Dar po dešimties metų ji tapo visuotinai pripažinta gražule, dalijančia savo žavesio paslaptis populiariems moterų žurnalams. Net sulaukusi keturiasdešimties ir virtusi rafinuota platinine blondine, būrėja vis dar raškė laurus elegantiškiausių Vilniaus damų rinkimuose.

Rita Džiulija tiesiog įsimylėjo, svaigte svaigo nuo jos kalbų, pokštų, polėkių ir kitų dalykų, kurių sau leisti niekada nedrįsdavo. Toje meilėje nebuvo nė užuominos apie kokį kūnišką lesbinį geidulį, tik trauka, kurią pilka spalva jaučia vaivorykštei. Bent jau taip laiškuose draugei rašydavo Rita.

Tačiau Džiulija turėjo vieną esminę ydą. Ji nemokėjo atsiduoti mylėdama, pasiaukojamai draugauti, jai stigo ištikimybės ir gebėjimo prisirišti. Kol Rita kantriai augino vaikus nuo savo vienintelio vyro Rimo, Julija spėjo tris kartus ištekti ir išsituoti bei, prisiplakusi prie eilinio vyro, pagyventi užsienyje.

Vėl artimiau bendrauti jos pradėjo įkvėptos Dainuojančios revoliucijos. Sąjūdžio sukeltuose istorinio virsmo verpetuose Rita dirbo neatsikvėpdama, savilaidos laikraščiams aprašinėdama vieną mitingą po kito, o Džiulija, nors ir nieko neveikdama, puikavosi šalia garsiausių to meto asmenų kaip savim patenkintas kolibris. Iš revoliucinės situacijos žurnalistė išnirio galutinai supilkėjusi, o jos draugė — ryški kaip niekada.

Vienintelis dalykas, į kurį Julija reaguodavo skausmingai, buvo klausimas, kodėl ji neturi vaikų. Žinoma, būrėja tvirtindavo, kad jiems taip ir neatsirado tinkamo tėvo, o ji — per didelė egoistė, prasta motina, paveldėjusi iš savo gimdytojos tokių savybių, kokių nenorinti toliau perduoti genetikos estafetėje; pagaliau, būdama absoliučiai sąmoninga ir atsakinga už savo veiksmus, nesiryžta paleisti naujos gyvybės į baisų, beprotišką,

pražūčiai pasmerktą pasaulį. Bet, tai tvirtinant, Julijos akyse nežėrėdavo Atėnės Paladės ugnelės, kurios šiaip jau būdavo esminė jos veido savybė.

Greitėjant gyvenimo ritmui, draugių santykiai skydo. Vis dažniau Džiulija leisdavo Ritai suprasti, kad ši yra tik viena iš daugybės satelitų išsiplėtusioje būrės orbitoje. O dabar taip staiga viskas galutinai baigėsi. Rita laukė užklumpant neviltį. Bet neviltis kažkodėl delsė.

Per balas, pažliugusį sniegą ir pasalūnišką ledą Rita nukepėstavo iki stotelės. Nors ir keista, beveik iškart susistabdė maršrutinį taksį. Vargais negalais įsibruko į nepatogią mašiną. Per tiek metų neišmoko šitai padaryti elegantiškai, lengvai ir grakščiai. Kaip visada į lubas susitrenkė galvą, primynė palto skverną ir vos neišmetė rankinės. Gerai, kad dar nenukrito akiniai. Kliūdama už bendrakeleivių (kas tarp jos ir jų bendra?) pečių, alkūnių, kelių ir kitų kūno išsikišimų, nusvirduliavo siaurutėliu lyg gimdos kaklelis perėjimu. Ant galinės sėdynės įsispraudė į plyšį tarp dviejų porų galingų šlaunų. Atlikta. Keturis kartus per dieną patiriamas stresas: ryte — įlipant ir išlipant, vakare — įlipant ir išlipant. Po dvidešimties minučių dar sykį pakartojo daug pastangų reikalaujantį veiksmą. Iš mašinos iššoko tiesiai į balą ir turėjo ropštis per sukietėjusio juodo sniego krūvą, lyg specialiai supiltą žaidimui su kliūtimis. Atlikta.

Rakinant buto duris, ją ūmai užgulė nuovargis. Tai pajuto tiesiog fiziškai, tarsi būtų užpulta kokio stambaus tūžmingo pasaloje tykojusio vyro. Troško absoliučios ramybės. Tačiau, vos išgengusi prieangin, suprato, kad net namuose ši vakarą jai nepavyks nusiraminti. Dana buvo pasikvietusi būrį draugužių. Keturiolikmetės mergiščios ryškiaspalviais drabužiais, tokiais aptemptais, jog atrodė drastiškiau, nei būtų buvusios visai nuogos, klegėjo virtuvėje, juodai lakuotais nagučiais plėšydamos salotlapius.

— Labsmam... — išpyškino Dana.

— Sveikos, merginos, — kiek galėdama guviau tarė Rita, bet vis tiek pasijuto gūdi mizantropė, — ką čia darom?

Nugara jautė, kad jos buvimas virtuvėje, apskritai šiame bute, o gal net pasaulyje yra nepageidaujamas. Iš slogia tyla virtusio guvaus klegesio pasigirdo Danos atsakymas:

— Numamkamklausigimatai — Cezario salotas, *bliamba*.

Ir Dana, ir penkios draugės atrodė kaip viena, tarsi kas sąmoningai būtų sunaikinęs jų individualybes. Išstypusios, liesos, ilgakojės panelės vienodai iškarpytais tiesiais plaukais, plokščius pilvus apnuoginančiais megztiniais, su auskarais bambose, šnervėse ir sudėtingomis juvelyrinėmis mikroschemomis, įkniedytomis ausyse. Dirglios būtybės, atžarnos, aštrios lyg išgalastos. Nė už ką nenorėtų dabar ir vėl atsidurti jų vietoje! Šiurpūs tie paauglystės vargai: kova už būvį, aklas pripažinimo siekis, atmetimo siaubai, nepasitikėjimas savimi, gniuždantys kompleksai, pagrįstos ir nepagrįstos baimės, liūdesiai, neviltys, pasauliniai sielvartai, hormonų audros, spuogai, nelaimingos meilės, pačiomis blogiausiomis aplinkybėmis prarasta nekaltybė, viltys, kurios niekada neišsipildys, ir nuojauta, kuždanti, koks (ničnieko nevertas) bus visas gyvenimas. Rita dažnai pagalvodavo, kad gal derėtų su dukra nuoširdžiai pasikalbėti apie šiuos sudėtingus reikalus. Bet neturėjo nei noro, nei jėgų, nei laiko.

Šaldytuve nusičiupusi gabalėlį sūrio, iššliūkino iš virtuvės, lydima veidmainiško mandagumo šūksnių ir į skersvėjį panašaus palengvėjimo atodūσιο: „Uhhh, pagaliau išsinešdino, kvaiša...“ Butelį raudonojo vyno turėjo savo kambaryje. Laimė, kad bent Rimas jau išėjo į darbą. Antrus metus buvo įsitaisęs naktiniu sargu. Toks gyvenimo ritmas leido jiems matytis gana retai. Abu jau senokai turėjo kitus mylimus partnerius: Rita — dienraštį, Rimas — senąją korėjiečių kalbą, iš kurios vertė niekam nereikalingą poeziją.

Labai norėjo išjungti mobilųjį telefoną, bet naiviai tikėjosi, jog paskambins sūnus. Septyniolikmetis Tomas jau pusmetį gyveno, kaip pats įsivaizdavo, savarankiškai: nuomojosi kambarį, už kurį, savaime suprantama, mokėjo Rita. Kad laukimo kančia būtų trumpesnė, nusiuntė žinutę: *Labas Tomeli kaip sekas būtinai paskambink sivarar ir pranesk. Buciuoju mama*. Nei paskambins, nei praneš.

Dar reikėjo skimblelėti tėvams. Tai buvo nepakeičiamas įprotis, toks pats, kaip išsivalyti dantis ar tualete nuleisti vandenį. Tam tikromis dienomis (gal tai priklausė nuo Mėnulio fazių?) mama su tėvu tradicinį pokalbį paįvairindavo priekaištais esą ji beširdė. Ne, Rita turėjo širdį, ir jos širdis vis dar ritmingai plakė, o būrėjos Julijos variklis jau nutilo amžiams. Šį sykį pašnekesys, kuris veikiau priminė kareivišką raportą ar lakonišką žvalgo ataskaitą, baigėsi taikiai. Ji pažvelgė pro langą. Juodos medžių šakos ir čia plakėsi, skleisdamos nerimą. Baisų nerimą. Dangus atrodė lyg išdrikusios smegenys: pilkšvas, su debesų kauburiais ir tamsiai mėlynais vingiais, kuriais nepulsavo jokios kosminės mintys.

Rita sėdėjo patamsyje. Pro langą į kambarį brovėsi balzganas miesto švytėjimas. Prisipylė sklidiną taurę vyno. Užsirūkė, pūsdama dūmus pro orlaidę. Ir tik dabar, kai straipsnis rytdienos numeriui buvo baigtas, dukra sužiūrėta, sūnų bandyta prisišaukti, tėvams raportuota, leido sau pagalvoti, kad Džiulija iš tiesų nusižudė. Viskas. Jos daugiau nebėra. Ir nebebus niekada. Sukūččiojo ir su pasimėgavimu juto, kaip skruostais srūva šiltos, beveik karštos ašaros. Tik dabar nebedraudė sau prisiminti savižudės kūno, kurį matė šį rytą. Pirmajam puslapiui ji išsamiai aprašė lavoną, bet kompiuterio klavišus spaudinėjo viena Rita, o dabar ašaromis pasūdytą vyną siurbia kita.

Julija net mirusi atrodė visai neblogai ir žurnalistei prikišamai įrodė savąjį pranašumą. Buvo apsvilkusi megztą žemę siekiančią vyšnių spalvos suknelę su aukšta apykakle ir rankogaliais, pailgintais vos ne iki pusės delnų. Todėl, bent jau iš pirmo žvilgsnio, nebuvo matyti tokiais atvejais neišvengiamo kraujo. Džiulijos namuose net ir kilimas buvo tamsiai raudonas, lygiai kaip skylė jos smilkinyje. Rita stengėsi nežiūrėti į angą, pro kurią išlėkė būrėjos gyvybė, nors fatališkas plyšys traukė akį kaip magnetas geležį. Pistoletas gulėjo čia pat ant grindų. Numirėlė jį beveik lietė nenatūraliai nusvarintos rankos nagais, nulakuotais granato spalva. Ji buvo basa. Žurnalistė paskambino fotografui ir nekreipdama dėmesio, kad šis murmėjo apie baisias pagirias, primygtinai liepė kuo skubiau atvykti.

Rita gurkštelėjo vyno ir patikrino, ar nebus pražiopsojusi Tomo žinutės. Savaime suprantama, ne. Surinko numerį, bet bjaurusis vaikigalis neatsiliepė. Tikriausiai bastosi su blogiausia visame Vilniuje kompanija. Jei turėtų sąžinės, tai pamatęs motinos numerį pats atsišauktų. Išjungė kankintoją *Motorolą*, prisipylė dar vieną taurę ir dabar jau pravirko visu balsu. Nebijojo, kad dukra išgirs, nes jos kambaryje plyšavo muzika, primenanti pneumatinių pjūklų orkestrą. Bet kaip kad greitai paleido vadžias, lygiai taip pat mikliai jas ir suturėjo. Rytoj vėl laukia darbo diena, todėl nevalia net trumpam išsukti iš vėžių.

Tik atsipalaiduok akimirką, ir silpnumo minutė prišauks nevaldomų jausmų, užgintų minčių, neišpildomų norų potvynį. Sukels baisiausią tvaną, šluote nušluosiantį kasdienį, beaistrį, bespalvį, beskonį gyvenimą. Gyvenimą, prie kurio Rita ne tik priprato, bet jį netgi pamėgo: 8-12-14 darbo valandų per dieną, garantuota vieta redakcijoje ir I-ame arba 7-ame puslapyje, 3-5 žodžiai sakinyje, 10 sakinių poskyryje, 2000 ženklų straipsnyje, 45 — pavadinime. Ir dar ne viskas. Penktadieniais ji turėjo savo skiltį, kurioje apžvelgdavo šurpiausius kriminalinius praėjusios savaitės įvykius. Salia pavadinimo puikavosi pašto ženkle dydžio autorės nuotrauka. Ar dar galėjo ko nors trokšti?

O meilė? Julija savo paskutiniame laiške rašė apie kažkokį vyrą. Štai prie ko jie, vyrai, priveda! Sunaikina daugiau moters nervų ląstelių nei stichinė nelaimė, nei dalyvavimas įkaitų dramoje, nei griūvantys Niujorko „dvyniai“ („dvynius“ išbrauk, nekorektiška, rask kitą palyginimą!), nei gaisras, atėmęs pastogę ir paskutinius pinigus. Rita dar jaunystėje pasakė griežtą, kategorišką NE bet kokiems romanams, flirtams, amūrams, netgi tam, kas vadinama „tikra meile“, jeigu ši imtų ir staiga nusileistų iš dangaus. Jai užteko stebėti, kaip jausmų girnose malasi draugės, kolegės ar prašmatnios aukštuomenės damos, kurias retkarčiais matydavo atėjusias patarimo pas Džiuliją.

Ankstyvos vedybos su Rimu buvo sąjunga dviejų nevykėlių, suvokiančių, kad skyriumi vienas nuo kito sėkmingųjų karalystėje pražūtų. Net keista, kad iš šio apverktino ryšio gimė berniukas ir mergytė, kurie, priešingai nei tėvai, gyveno taip, lyg neturėtų jokių kompleksų. Rimo vyrų giminei Rita jau senokai nebeprisikyrė. Jis galutinai prarado šį statusą prieš kokius penkerius metus, o naktinio sargo pareigos be skausmo išsprendė miegojimo vienoje lovoje problemą. Rimas įsitaisė sau kambarį buvusioje svetainėje (kam ji reikalinga namuose, kuriuose niekada nebūna svečių?!), nedidelę erdvę apaugindamas knygomis, žodynais, rankraščiais, tarp kurių šiek tiek vietos liko tik tvarkingam kareiviškam guoliui ir senam kompiuteriui.

Rita baigė antrąją taurę vyno ir atgalia ranka nusibraukė ašaras. Kambario tamsoje plūduriavo balti Julijos veidai su raudonomis vyšnios didumo skylutėmis smilkinuose. Pneumatiniai pjūklai Danos klėtelėje nutilo, užtat prapliupo nenutrūkstamas kvailas kikenimas. Na, iš ko, iš ko gi galima taip bukai žvangti? Rita kumščiu pabeldė į sieną, o kai tai nieko negelbėjo, pasijutusi kaip kokia piestoje lakiojanti žiežula įsiveržė į dukros kambarį. Nusišypsojo it Helovyno moliūgas ir saldžiu balsu suulbėjo:

— Mergaitės, gal jau metas namo? Man skauda galvą, rytoj laukia darbas, o jums — į mokyklą...

— Numamkodėlvisadataip, *bliamba*, — suurzgė Dana.

Tarp Danos ir jos draugužių vis tik buvo vienas svarbiausias skirtumas. Ji — pati negražiausia. Nors gal nevalia taip galvoti apie savo dukterį, savąjį kraują ir kūną. Tačiau Rita irgi nebuvo gražuolė, o tai visada sau nuolankiai pripažindavo.

— Savaitgalį galėsit ilgiau pabūt, dar tik pirmadienis.

— Šok ant bumbulo, — atrėžė dukrytė, o mamytei buvo sunku suprasti, praeiksmas tai ar meilikavimas.

Danos *bičės* idiotiškai sukrizeno. Rita pagalvojo, kad jos paauglystės laikais viskas buvo kitaip, ir pati tokios minties susigėdo. Po kokio pusvalandžio įkyriosios viešnios pagaliau išsinešdino. Dana ėmė kuistis virtuvėje, pabrėžtinai garsiai tarškindama indais.

— Vaikeli, mano gera draugė šianakt nusižudė, noriu pabūt tyloj, — Rita bandė pradėti paliaubas, baltu skudurėliu valydama virtuvės stalą.

— Numamkoksąštauvaikelis, *bliamba*. Leisk man gyvent kaip žmogui. O tai ir aš nusižudysiu. Ot, tai bus tau!

Bergždžias reikalas. Belieka kapituliacija. Rita grįžo į miegamąjį, užkimšo pusiau nugertą butelį ir pastatė prie atviros orlaidės. Gelsvi debesys tamsiai mėlyname danguje dabar jau lėkė klaikiu greičiu, kartkartėmis atidengdami šleivą mėnulį. Velniop tą dirginantį vaizdą! Užtraukė užuolaidas. Nusiprausė ir atsigulė. Danos kambaryje vėl griaudėjo muzika. *Mergaitės nori mylėeēt mergaitės nori tikėeēt*, — jau gerą pusmetį namuose be paliovos skambėjo mėgstamiausias dukrelės šlageris. Rita pasiraivė po antklode, tikėdamasi pajusti išsvajotą jaukumą. Deja. Gal reiktų nusipirkti naują patalynę? Nors kam? Juk vis vien miega viena.

Šiaip ar taip, ji dabar čia lepinasi minkštuose pataluose, o Džiulija jau stingsta

lavoninės šaldytuve. Kuriai geriau? Kieno naudai surinkti pergalės taškai? Staiga prisiminė Julijos miegamąjį, į kurį šįryt buvo dirstelėjusi. Kambario viduryje puikavosi plati dvigulė lova, kažkodėl suerzinusi Ritą. Ji su priekaištu pagalvojo: kam toks prašmatnus guolis reikalingas vienišai nebejaunai moteriai? Sujauktuose gėlėtuose pataluose kiūtojo rainas katinas. Kai Rita ištiesė ranką, norėdama jį paglostyti, šis išlenkė nugarą, pasišiaušė, sušnypštė juokingai suraukdamas snukutį ir spruko po lovą. Iš ten pasigirdo liūdnas, priekaištingas kniaukimas. Be abejonės, rainis jautėsi skaudžiai, tiesiog siaubingai išduotas.

Julija visada buvo išdavikė. Ji daugybę kartų išdavė pačią Ritą, drįsusią būrėjai atsiverti ir prisirišti. Garsi žurnalistė desperatiškai reikalavo apsimetėlės žiniuonės dėmesio, o jo negavusi it nuskriaustas vaikas pyko, skaudinosi ir kentėjo. Nors ir suvokdama savo noro absurdiškumą, Rita troško būti vienintelė Džiulijos draugė. Būrėją nuolat supo tuntas susižavėjusių adoratorių, nors tai chameleonei iš tikrųjų nereikėjo nė vieno. Užtat taip liūdnai ir baigė savąsias dienas.

O gal jaunystės draugei pasimaišė protas? Juk, prieš savaitę pareiškusi norą pasikalbėti, užsiminė apie sąmokslą ir griaujamąją slaptos organizacijos veiklą. Apie tokius dalykus klieči paranoikai. Ryt reikės paskambinti garsiausiems ir brangiausiems Vilniaus psichiatrams, gal išpeš, kuris iš jų teikė velionei paslaugas.

Prieš užsivoždama sunkiu kaip antkapis miegu, Rita vėl įjungė mobilųjį telefoną. Gal sūnaitėlis teiks apsireikšti. O ir lemtingi, pirmo puslapio sensacijas pranašaujantys skambučiai dažniausiai pasigirsdavo naktį. Džiulija žurnalistę kažkada pavadino hiena, mintančia kitų bėdomis. Nors pati darė lygiai taip pat. Jei visi būtų laimingi, nereikėtų nei Taro kortų, nei horoskopų.

Lauke, sakytum užkeiktos vien tik dėl to, kad neleistų Ritai miegoti, spygavo mašinų apsaugos sirenos. Nekentė savęs. Neapkęsdama užmigo. Kaip visada sapnavo neapykantos sau ir neįveikiamo nerimo pritvinkusius sapnus.

Pabudo nuo įkyraus skambučio. Dar neatsiliepusi pagalvojo, kad pakeis perdėm įmantrią signalo melodiją paprastesne. Brovėsi Cerberis. Buvo įniršęs, mat konkurentai apie savižudę irgi išspausdino straipsnį. Palyginti su jų opusu, Ritos rašliava atrodė tikras šlamštas, beviltiškas lemenimas, vertas nebent gūdaus provincijos organo, o ne žiniasklaidos lyderio. Ji, nevykėlė, pražiopsojo svarbų faktą, jog tragedijos išvakarėse būrėjos namuose vyko baliukas su visokio plauko VIP'ais, lietuviškai sakant, Ypatingai Svarbiomis Personomis. Užtat konkurentų berniukas tame *tūse* dalyvavo asmeniškai.

Bet tai — dar ne viskas. Vyriausiasis pareiškė jau sulaukęs labai nemalonaus skambučio iš Tam Tikrų Instancijų — priekaištavo dėl Ritos sapaliojimų, neva Julija buvo nužudyta, o prieš mirtį jautėsi sekama ir persekiojama. Rita nebandė nei ginčytis, nei teisintis. Tylėdama klausėsi putojančio šefo. Kai jis neatsisveikinęs metė ragelį, drebančiomis rankomis įjungė kompiuterį, snaudusį šalia lovos it juodas stačiakampis katinas. Pirmasis konkurentų puslapis skelbė:

IŠ DRAUGŲ BŪRIO — Į MIRTIES GLĖBĮ

Straipsnio autorius Maksas Vakarįs buvo pagarsėjęs plevėsa, apgailėtinas aukštuomenės kronikos gandų medžiotojas, teletabis, malantis niekus TV šiupiniuose snobams ir dvasios menkystėms. Ritai net širdį nudiegė, kai Cerberis sadistiškai ištare: „Aš visada žinojau, kad tokiems vaikinams priklauso ateitis“.

Rita rijo konkurentų tekstą. Jei tai būtų buvęs karštas viralas, būtų išsiplikinusį burną ir paspringusį. Vakarįs aprašė jaukų pasisėdėjimą prie židinio Magės (taip pagal vienos Taro kortos reikšmę Juliją vadino artimiausi draugai) namuose. Būrėjos veide nebuvo nė ženklo liūdesio, juo labiau nevilties, galėjusios privesti prie savižudybės.

Kokie demonai Magę aplankė svečiams išsiskirsčius? Kodėl nepakeliamų minčių užklupta ji į nieką nesikreipė? Jos mobiliajame telefone nebuvo nė vieno išsiųsto ar gauto pranešimo. Iš registro ištrinti visi rinkti numeriai, atsakyti ir praleisti kvietimai. Ne kas buvo ir Magės elektroniniame pašte: *Inbox* — 0, *Outbox* — 0, *Sent* — 0, *Trash* — 0, *Address Box* — irgi nieko. Nejaugi Magė ruošėsi mirčiai, ištrindama draugų vardus ir bet kokius ją su pasauliu siejusią ryšių pėdsakus?

Kada gi Maksas Vakarį spėjo patikrinti Julijos telefoną ir kompiuterį? Gal jis po to baliuko iš būrėjos namų neišėjo su kitais svečiais? Pykštelėjo būrėjai į smilkinį ir panaikino visus įtartinus pėdsakus. Bet kam jam tas vargas? Kokie pavojingi ryšiai galėjo sieti teletabį su Mage? Tačiau svarbiausia — kam ir kokiose Instancijose užkliuvo nedraši Ritos prielaida, kad Džiulija iš pasaulio pasitraukė ne savo valia? Profesionalios senos žurnalistės uoslė aliarmavo, jog čia kažkas ne taip. Oi, ne taip! Vėl sutilindžiavo telefonas. Tomas. Ji atsiliopė ir nepasilabinusi prapliupo:

— Kodėl negalėjai vakar paskambinti? Kam tampa motinai nervus? Esi klaikus egoistas, o tas visas tavo budizmas — tik tušti pliurpalai!

Jau antrus metus Tomas priklausė kažkokiai budistinei bendruomenei ir savaitgaliais važinėjo medituoti į vadinamąją „šventyklą“ Vilniaus priemiestyje. Jis garbino Dalai Lamą, skelbėsi esąs pacifistas ir kaupė pinigų kelionei į Indiją.

— Na, mamyt, kuo čia dėtas budizmas.

Bet ji nesiliovė:

— Juk žinai, kaip sunkiai dirbu, kad patenkinčiau visus tavo įgeidžius! Sugebi iš manęs tik grobti, bet kad pasakytum ačiū, tai niekad! Nejaučiat jokie dėkingumo ir tik lipat man ant galvos — ir tu, ir Dana, ir tėvas!

Vietoj Tomo atsakymo sutrūkčiojo piktdžiugiškas pypsėjimas. Kai pabandė sūnaiteliui dar kartą paskambinti, išgirdo ledinį moterišką balsą, pranešantį: telefonas laikinai išjungtas arba yra ne ryšio zonoje.

Nuotaika buvo beviltiškai sugadinta. Ne dėl Tomo, kurio kaprizai tapo įprasti kaip ir jos pačios chroniškas nepasitenkinimas gyvenimu. Dieną užnuodijo konkurentų straipsnis. Reikėjo tučtuojau griebtis atsakomųjų veiksmų. Sužinoti, kas tie VIP'ai, paskutinį Džiulijos gyvenimo vakarą idiliškai rymoję prie židinio. Vienas, Maksas Vakarį, jau išsidavė. Iki pietų Rita privalejo su visais pasikalbėti, kad vakarop jau turėtų rytdienos straipsnį:

APIE SAVIŽUDĘ — PASKUTINIAI GYVENIMO LIUDININKAI

Arba:

GALINTIEJI ATSKLEISTI SAVIŽUDYBĖS MĮSLĘ TYLI

Staiga Ritai į galvą šovė dar viena geniali idėja. Ji prisiminė (kodėl, po šimts, tik šiandien, o ne vakar?!), kad Julija mėgo pasigirti savo išskirtinėmis pažintimis, o kelis kartus prasitarė, esą net keletas iš jos nuolatinių klientų iškeliaavo Anapilin. Mirė anaipatol ne nuo senatvės, vėžio ar AIDS, nepakliuvo į autokatastrofas ir nebuvo nukepti samdomų snaiperių. Patys prisibaigė.

Rita puolė naršyti kompiuteryje po senas bylas ir netrukus jau turėjo savo pačios aprašytų pagarsėjusių Lietuvos savižudžių pavardes: žlugusio bankininko, neištikimo politiko žmonos, korumpuoto policijos komisaro, nuolat ant valdžios lojusio filosofo ir jauno homoseksualaus Vilniaus savivaldybės tarnautojo. Net apsilaižė iš pasitenkinimo, sudariusi sensacingąjį sąrašą ir sugalvojusi naują kvapą gniaužiančią antraštę:

SAVIŽUDĖS BŪRĖJOS DRAUGAI — IRGI SAVIŽUDŽIAI

Tada lyg išspirta šoko iš lovos. Turėjo šitiek nuveikti! Buvo jau be penkių aštuonios. Gerai, kad vakar neprisigėrė. Ir neraudojo pernakt, gailėdama Džiulijos, o labiausiai —

pačios savęs. Ačiū Dievui, nè kojos neįkėlė į tą Kitą, nebekontroliuojamų jausmų ir sudėtingų apmąstymų tikrovę, kuria grasino raudonos medžių šakos, pilkos dangaus smegenys ir šleivas mėnulis.

— Mamarpusryčiausi? Iškečiau galingą omletą, — iš virtuvės pasigirdo įsiteikiantis Danos balselis.

— Ne, vaikuti, turiu lėkt, užkašiu darbe.

— Nukodėlvisadataip, *bliamba*, lyg būtum nežmogus, mam! Rita užlėkė į virtuvę ir pakštelėjo dukrai į skruostą. Dar spėjo

pamatyti, kaip Dana atgalia ranka nusibraukė motinos bučinį it lipnų voratinklį. Laiptais lėkė sagstydamasi paltą ir lyg tyčia sutiko namo grįžtantį Rimą.

— Labas, bučkis, skubu, darbai dega, vakare pasikalbėsime!

Puikiausiai žinojo, kad nepasikalbės. Nė negirdėjo, ką jis atsakė. O ar atsakė išvis? Ko jiems iš jos reikia? Kodėl negali palikti šventoje ramybėje? Lenda ir lenda!

Visą kelią iki redakcijos it kosminio dydžio kirvarpa graužė sąžinė. Na, kodėl ji su jais, pačiais artimiausiais, šitaip elgiasi? Atsakymas aiškus: kitaip nebesugeba. Maršrutiniame autobusiuke dvokė vėmalais. Argi tai — gyvenimas?!

JIS sėdėjo restorane *Astorija*, kaip visada, kampe prie lango ir papsėdamas pypkę su kvapiuoju vyšnių tabaku vartė šviežutėlius antradienio laikraščius. Iš tiesų tai buvo ne laikraščiai, o tik jų imitacija, nes didžiausiame popierių pluošte perskaitydavai tik antraštes, nerasdamas jokios gilesnės minties, kartais net negaudamas paprasčiausios informacijos.

Ant stalo garavo rytmetinė kava, rasojo šaltų kaip ledas apelsinų sulčių stiklinė ir putnios bandelės gundė traškia plutele. Visi dienraščiai kaip susitarę pirmuosiuose puslapiuose skelbė apie būrėjos savižudybę, tarytum daugiau nieko svarbesnio šalyje ir pasaulyje per parą nebūtų įvykę. Julija, Jo sąrašuose vadinta kodiniu slapyvardžiu *Pitija*, galėtų pulti į puikybę. Deja, jau nebepuls.

Makso Vakario straipsniu Jis buvo patenkintas. Saldusis berniukas paklusniai išdėstė, kad iš Pitijos telefono ir kompiuterio buvo panaikinti visi sąrašai, liudiję jos ryšius su gyvenimu. To galėjo imtis tik savižudis, bet ne žmogžudys. Moteris, ryžtingai komandavusi elektronikai — Ištrinti! *Delete!* — žinoma, ir pati geidė susinaikinti. Būtent tai ir norėta šiuo straipsniu įrodyti.

Kitas žiniasklaidos lyderis, kuriame Pitija spausdino kasdienes astrologines prognozes ir Centras dažniausiai skelbdavo savo užšifruotus pranešimus, pirmąjį puslapį papuošė respublikos prezidento ar bent jau pasižymėjusio žmogžudžio matmenų nuotrauka su nustebusios būrėjos veidu. Bendradarbiai krokodilo ašaromis apraudojo iš žaidimo visiems laikams pasitraukusią kolegę, pažymėję, kad pačios parengtas horoskopas jai šiandien pranašavo ilgą kelionę, ypatingas permainas, darbų užbaigą ir progą atkreipti dėmesį į savo vardą.

Orakulė pataikė į dešimtuką. Ir kelionė — iš visų ilgiausia, ir permainos tikrai esminės, ir darbai visiems laikams užbaigti, ir dėmesys, kurio net žmogui gyvybę išgelbėjęs nenusipelnytum. Teksto autorė vadinosi Vita Vinkė (kas tokia? iš kur atsirado? feministė, ar ką? Vinkutė, Vinkaitė, Vinkienė?). Jį erzino šitoks tradicinių lietuviškų pavardžių darymas, nors pačiam tekstui neturėjo ko prikišti. Seilėtekis, ir tiek.

Na, o štai Cerberio korespondentė kėlė rūpesčių. Jam jau vakar užkliuvo straipsnio pavadinimas: KAS GALĖJO NORĖTI BŪRĖJOS JULIJOS MIRTIES? Taigi nakčia teko pasidarbuoti hakeriui ir antraštę pakeisti. Jo Kontora buvo aprūpinta pačia moderniausia technika, leidžiančia ne tik įsilaužti į svetimą kompiuterį, bet ir šį bei tą perrašyti jo tekstuose. Vėplos žurnalistai manydavo, kad nagus vis prikiša vyriausiasis

redaktorius.

Jis turėjo žvėrišką intuiciją ir pajusdavo menkiausią pavojų net ten, kur kitiems kvepėjo svaigia pergale. Nejaugi stropiajai damai kilo kokių nors abejonių dėl akivaizdžios savižudybės? Na, ir kas, kad ant pistoleto neaptikta jokių pirštų atspaudų? Juk valytoja prisipažino juos nutrynusi. O dar tos užuominos apie būrėjos skambutį, apie jos būgštavimus, neva yra sekama ir šantažuojama? Ką Pitija spėjo žurnalistei išplepėti? Gal teiginys, kad jos taip ir nesusitiko pasikalbėti, yra tik priedanga, pasala, kurioje Rita Rimkuvienė ketina pralaukti kažkiek laiko, kol subręs triuškinantis, būrėjos liudijimais paremtas straipsnis? Antra vertus, žurnalistė, išvilkdama visą turimą (ar tikrai turimą?) informaciją į dienos šviesą, rizikavo geriausiu atveju būti apšaukta nevisprote, o blogiausiu (jei tik Jis pasistengtų) — apkaltinta valstybinės paslapties išdavimu.

Nors tikriausiai nėra ko jaudintis, nes šiandien Lietuvoje net patys sensacingiausi, globalinės reikšmės pranešimai lieka nepastebėti, juos užgožia realybės šou viešai pasidulkinę paaugliai ar meilužę įsitaisęs ministras. Pitija buvo nejuokais prigrasinta tylėti. Gal ir bandė prabilti, bet nesiryžo. Toji Cerberio moteriškė veikiausiai ničnieko nežino. Nėra nė mažiausios galimybės, jog žurnalistė prisikastų bent iki tiesos paviršiaus, ką jau kalbėti apie gelmę. Bet, šiaip ar taip, būtų geriau, jei išvis nepradėtų drumsti vandens, o atrodo, kad kaip tik tam ir rengiasi.

Šį rytą asmeniniame Ritos *laptape* pasiknaisiojęs hakeris pranešė, kad stropuolė ketina visuomenei paskelbti, esą net keli savižudės būrėjos klientai irgi pakėlė ranką prieš save. Lietuva garsėjo kaip savižudžių kraštas ir tokia informacija greičiausiai nieko nenustebintų. Tačiau Jis vis vien negalėjo leisti tokiems faktams iškilti į viešumą. Todėl privalėjo užsiimti Cerberio korespondente. Tikri ar imituoti skambučiai iš Tam Tikrų Instancijų čia nebepagelbės. Žurnalistai — kaip maži vaikai, kuo griežčiau ką nors draudi, tuo labiau jiems magia krėsti eibes. Dar kiek pamąstęs, Jis nusprendė Ritą pavesti Leopardui. Bičas dirba profesionaliai. Susitvarkys.

Žinoma, Cerberiui galima sumokėti tam tikrą sumelę, kad su būrėja susijusios medžiagos jis nebespausdintų. Tai buvo įprastas dalykas, lygiai kaip už geras *babkes* visada buvo įmanoma susitarti dėl Kontorai reikalingo vedamojo straipsnio. Tačiau ši sykį nesinorėjo niekaip, net pinigais, atkreipti dėmesį į būrėjos reikalą.

Kramsnodamas sviestu apteptą bandelę, Jis perskaitė (visada valgydamas skaitydavo, o skaitydamas valgydavo, ir viena be kita neišsivaizdavo) Centro pranešimą, išspausdintą paskutiniame puslapyje, šalia orų prognozės ir horoskopo:

Pingvinai stebi praskrendančius lėktuvus

Ar tikrai pingvinai, stebėdami praskrendančius lėktuvus, užverčia galvas taip aukštai, kad net virsta ant nugaros? Du britų ornitologai iškeliavo į Pietų Džordžijos salą ieškoti atsakymo į minėtą klausimą. Ligi šiol mokslininkai gana skeptiškai vertino pasakojimus, kurie pirmą kartą pasirodė 1982 m. po Didžiosios Britanijos ir Argentinos karo dėl Folklendų salų, neva pingvinai virsta ant nugarų, kai virš jų praskrenda lėktuvai. Didžiosios Britanijos karinio laivo „Eagles“, gabenančio mokslininkus į Pietų Džordžijos salą, vyresnysis karininkas Viljamas Bleikas sakė šventai tikįs tais pasakojimais: „Pingvinai visuomet stebi sraigtasparnius ir lydi juos žvilgsniu, kol nuvirsta“. Mokslininkų atstovas Tomas S. Eliotas, dirbantis Britų Antarktikos tarnyboje, sakė, jog susirūpinta, ar žemai skrendantys lėktuvai nesukelia pingvinams streso ir ar netrukdo daugintis. „Gali būti, kad nuo sraigtasparnio triukšmo jiems ima smarkiau plakti širdis“, — spėjo Eliotas. „Blogiausia, ko galima tikėtis, kad sumažės pingvinų produktyvumas. Jei stresas juos ištinka perint, tai tikrai atsilieps pingvinų populiacijai“, — aiškino jis. Pasak Elioto, eksperimento metu sraigtasparniai skraidys virš pingvinų [vairiais aukščiais ir [vairiomis kryptimis, o mokslininkai mėnesį stebės gyvūnų elgesį. Tuo tarpu kiti tyrinėtojai teigia: „Tai tėra miestiečių mitas. Skraidantys aparatai, žinoma, turi pingvinams įtakos, bet ne tokio masto, kad jie virstų ant nugaros“.

Jis nusijuokė, bet staiga užsikosėjo ir vos nepaspringo kava. Apsidairė, ar kas nepastebėjo. Tada pamojo padavėjui ir užsisakė 50 gramų geriausio konjako. Taurelę išlenkė vienu mauku, kaip degtinę. Visada kankinosi dėl pernelyg žemo kraujospūdžio. Ypač tokiomis lietuviškos žiemos dienomis, kai dangus nusileidžia it kabinamosios lubos, pilkos ir sunkios.

Iškart atsigavo ir pažvelgęs pro langą nusekė žvilgsniu dvi ilgakojes merginas. Stebeilijo tol, kol šios pasuko už kampo. Rūpestingai išvalė pypkę, įkišo ją į zomšinių maišelį ir pagaliau pajuto, kad vėl pradeda intensyviai gyventi. Minutėlę susikaupė, apmąstydamas šios dienos darbus ir svarstydamas, ar neįvėlė kokių nors lemtingų klaidų vakarykščiuose. Kai turi tokias pareigas, jauti atsakomybę, lyg kasdien kištum nagus prie atominio reaktoriaus. Šiuo momentu Jis buvo savimi visiškai patenkintas.

Sprendžiant iš ką tik gauto pranešimo, Juo buvo patenkinti ir ten — Centre. Kur yra Centras, net aukščiausi žemesniųjų grandžių vykdytojai galėjo tik spėlioti. Gal Briuselyje ar Strasbūre, gal Vašingtone ar Niujorke, gal Maskvoje ar Seule, o gal Lesote, Kiribatyje, Palau, Tuvalu ar Vanutau, taigi valstybėje, apie kurią sužinai ir užmiršti pirmą bei paskutinį kartą išgirdęs jos pavadinimą. Tačiau ar žinojimas, iš kur viskas valdoma, ką nors keistų? Ne.

Kas Centrai vadovauja, niekas eilinėse ir tarpinėse grandyse taip pat neprivalėjo žinoti. Pasaulinės organizacijos, kodiniu pavadinimu *Placebas*, emisarai į Lietuvą atvykdavo kaip turistai, verslininkai, labdaros tiekėjai ar trečiarūšės roko žvaigždės. Pagrindiniai šifruoti pranešimai lyg niekur nieko pasirodydavo laikraščiuose. Perskaitai, iššifruoji ir net neprivalai sunaikinti. Vykдай, kas įsakyta.

Išeidamas iš restorano Jis paliko krūvą arbatpinigių. Padavėjai ir durininkas Jam maloniai šypsojosi. Kaip visuomet. Įsimetė burnon mėtinę pastilę. Nors buvo žiemos vidurys, užsidėjo saulės akinius veidrodiniais stiklais ir lėtais žingsniais, elegantiškai plevendamas ilgo juodo palto skvernais (žanro taisyklės!) patraukė Šv. Kazimiero bažnyčios link. Kiekvieną rytą čia pasimelsdavo. Vidinis balsas kuždėjo, kad tai derėtų daryti prieš valgį, bet Jam atrodė, kad dvasios reikalus geriausiai tvarkyti pilnu skrandžiu. Juo labiau, kad Jo maldos buvo skirtos savam, asmeniniam dievui, kurio nesišaukė jokių vardų, neišivaizdavo jokių pavidalų ir buvo įsitikinęs, jog tuo pačiu pradų kliaujasi dauguma lietuvių, bent jau tų, kurie, paklausti apie religinius įsitikinimus, užverčia akis dangop ir sumurma: nėra ateistai, mat tiki Kažkokiu Aukštesniu Pradu.

Puošnia barokine karūna vainikuota Šv. Kazimiero bažnyčia, Jo supratimu, buvo atsivertėlė, patyrusi ne vieną kraštutinę permainą, lygiai kaip dauguma Marijos žemės piliečių. Nusiaubta Napoleono kareivių, po 1830-31 metų sukilimo ji tapo perdirbta į cerkvę, paskui — į Šv. Mikalojaus soborą, kuriame meldėsi pats Dostojevskis, 1917 metais vėl atiteko katalikams, tačiau bažnyčia neišbuvo nė pusės amžiaus ir virto Ateizmo muziejumi. Beje, tai nutiko tais pačiais 1961 metais, kai gimė dabar jau amžiną atilsį Pitija.

Kaip ir visi kiti sovietinio Vilniaus moksleiviai, Jis neišvengė bent kelių ekskursijų į pakeistą šventovės erdvę, kurioje buvo šlovinama inkvizicija. Smalsiems vaikučiams patiko kankinimo įnagiai: krėslas su dygliuota sėdyne ir šikšniniais diržais aukos galūnėms surišti, aprūdijęs „ispaniškasis batas“ su geležinių spyglių pamušalu, piltuvėliai, per kuriuos į raganų bei raganių burnas lietas skystas švinas, ratas kaulams laužyti, ketvirčiavimo ir smaigimo agregatai, gervės panardinti į vandenį, replės išplėsti liežuviui, žnyplės nagams rauti, metaliniai strypai, kuokos, antveidžiai, antrankiai, bizūnai, grandinės... Čia Jis užsukdavo ir vėliau, paauglystėje, ankstyvoje jaunystėje, pats nuo savęs kaip poliucijas, onanizmą ar pirmą kartą pasigautą triperį slėpdamas faktą, kad

mėgsta žiaurumą. Dabar, nelygu kaip pasižiūrėsi, galėjo save pavadinti ir Inkvizitoriumi. Gal ne tu, Didžiuoju, kurį aprašė soboriškoje šv. Kazimiero inkarnacijoje meldęsis Dostojevskis, bet ir ne eiliniu, kokių visur pilna.

Nepriklaupęs ir net nepersižegnojęs, kaukšėdamas kaustytais batais įžengė į bažnyčią, į jos aidžią, šaltą, sterilią erdvumą, neprisotintą tiršto, kitoms šventovėms įprasto vilčių, poterių ir maldų rūko, į terpę, labiausiai tinkamą tokiems kaip Jis, drungniems, išspjautiniams maldininkams. Sustingo po aukščiausiu visame Vilniuje kupolu ir ėmė savo bevardžiam, beveidžiam, bejėgiam dievui šnibždėti, jog šis nebaustų nusidėjėlės būrėjos. Išeidamas iš bažnyčios liūdnai pagalvojo: praradęs Pitiją, daugiau nebeturės su kuo pasikalbėti apie tikėjimą ir netikėjimą. Ji buvo puiki klausytoja, ne taip, kaip tie pokalbininkai, kurie tik kantriai laukia, kada kitas baigs monologą, trokšdami patys kuo greičiau įsiterpti su savo mintimis, bet nenujausdami, kad irgi nebus išgirsti. Iš esmės visi pašnekesiai yra bergždi.

Laužydamas kasdieninį ritualą nusprendė užsukti dar ir į Aušros Vartus. Kai nužudai mylimą žmogų, privalu atgailauti ir melstis. Prie Šv. Trejybės cerkvės pamatė asmenį, kurio visai nenorėjo susitikti. Net susinervino. Slopindamas dirglią emociją, padalijo išmaldą keliems elgetoms, besitrinantiems palei apsilupusį Šv. Teresės bažnyčios mūrą. Pravėręs šventnamio duris išvydo didžiulį krucifiksą. Suvalgusi moterėlė, abiem rankomis įsikibusi į Jėzaus kojas pervėrusią simbolinę vinį, pusbalsiu kažko meldė. Palenkęs galvą Kristus žvelgė į ją su pasidoryjimu.

Laiptai į Gailestingumo Motinos koplyčią atrodė lyg vanduo, krentantis trimis vienodo dydžio kaskadomis. Daugybės maldininkų kojų nugludintos pakopos bangavo, įdubdamos abiejose pusėse po turėklais ir iškildamos per vidurį. Palengva lipdamas į viršų, dar kartą pagalvojo, kad prarado sielos bičiulę. Juk jiedu su Pitija visai neblogai sutardavo. Buvo tokia protinga moteris. Kol pradėjo maištauti. Maištininkai niekam nereikalingi. Net Dievas tai suprato, todėl sukilusius angelus visiems laikams nubloškė pragaran.

Švenčiausiosios Mergelės paveikslas buvo iš visų pusių gulte apgultas. Žemės spalvos ir tokio paties drėgno, gižaus kvapo varguoliai, suklaupę prie girgždančios tvorelės, šnopavo, dūsavo, garsiai rijo seiles ir pusbalsiu burbuliavo. Buvo graudu į juos žiūrėti. O kadaise, išlydėdama Nikolajų Gumiliovą į karą, čia meldėsi Ana Achmatova. Taip, Jis turėjo puikią atmintį, kolekcionavo faktus, racionaliai mąstė ir kaip tik todėl neketino prieš stabą klauptis. Nelabai suprasdamas, ko išvis čia užkopė, atsistojo nuošalėje ir ėmė skaičiuoti sidabrinis votus. Suskaičiavęs penkiasdešimt stebuklingai išgydytų širdžių, aštuonias kojas bei penkias akis, neteko kantrybės ir, įmetęs litą į aukų dėžutę, tyliai pasišalino.

Sušelpęs dar kelis akiplėšiškus išprašinėtojus (šiandien troško būti pabrėžtinai geras), pro arką išnėrė į triukšmingą ir dvokiančią gatvę. Automobilis stovėjo čia pat, aikštelėje, kurioje bobulės pardavinėjo kryželius, rožinius ir šventus paveikslėlius.

Ėmė šlapiai snyguriuoti. Jo Kontora buvo netoliese, prie Rasų kapinių. Geriausieji renkasi Jėgos vietas!

KALTĖS jausmas visiškai išmuša iš vėžių. Gerai, kai apie ją žinai tik pats vienas, bet kas darysis, kai sužinos kiti? Kai *farai* išsiaiškins, kam priklausė ginklas, atėmęs Magės gyvybę? Gal iškart nueiti į policiją ir prisipažinti? Kaltės tirpdomas, prarandi įprastines kieto kūno apybrėžas. Virsti šlykščia drebutiena, snargliais, nors dar visai neseniai sau ir kitiems buvai toks mielas. Kai esi Maksas Vakarais, juk negali atrodyti kitaip, o tik šauniai, labai šauniai, vos šiek tiek apsileisi, išsyk susilauksi patyčių, atsidursi *lūzerių* pusėje. Tave vadina žvaigžde, o atrodo kaip kiaulė! Nors visai nesvarbu, kad kaip

kiaulė elgiesi.

Iš Makso Vakario vėl tampa Pranu Purvanecku. Kai buvo mažas ir vos pradėjo suvokti žodžių esmę bei nutuokti apie raidžių sąskambius, ėmė neapkęsti tų dviejų prakeiksmų, kurie, nesikeisdami, kai keičiasi kūnas, sąmonė, balsas, lydėjo, lydi ir lydės jį iki pat mirties. Netgi po mirties. Tūlas prašalaitis, perskaitęs antkapyje „Pranas Purvaneckas“, iškart pagalvos: su tokiu vardu ir pavarde gyvenime nebuvo įmanoma ką nors dora, tauraus, didinga nuveikti.

Pranas jam nesisiejo nei su pranašu, nei su sanskrito prana, reiškiančia kosminį Absoliuto alsavimą, o skambėjo kaip tranas, taigi veltėdis bičių patinėlis ir netgi asocijavosi su rusiškuoju „pravalu“, įkūnijančiu žlugimą, bet ne dramatišką, o nykų ir apgailėtiną. Pranas Purvaneckas buvo šventai įsitikinęs, kad žmogaus likimą lemia ne tik genai, atsitiktinumai ar žvaigždės, bet taip pat pavardė ir vardas.

Makso Vakario slapyvardį susigalvojo jau senokai, kai, būdamas dešimties metų, kurdami kažką panašaus į mėnesinį vieno egzemplioriaus tiražu pasirodantį žurnalėlį „Vakaro istorijos“. Anuomet būtent vakaras, o ne rytas jam siejosi su naujomis, svarbiomis žiniomis ir kitais šauniais dalykais: prieblandoje tirpstančiais daiktų pavidalais, tirštėjančiais šešėliais, dangaus spalvų kaita nuo auksinės ir vyšninės saulei leidžiantis iki violetinės, tamsiai mėlynos, galiausiai juodai rašalinės, kurioje pasirodo mėnulis ir žvaigždės. Kaip ir kodėl atsirado Maksas, dabar jau nebeprisiminė, gal tai buvo noras maksimaliai pratęsti pamėgtą paros tarpsnį, virsmo, permainų, paslapčių ir saldaus, nepaaiškinamo gaudulio laiką. Maksu Vakariu jis liko ir po penkerių metų, kai vietoj žurnalo atsirado pankroko grupė „Maksimalus greitis“. O dabar daugelis nė nebeįtarė, kad po Maksu Vakariu slepiasi dar kažkoks kitas vardas ir kita pavardė.

Tačiau jis pats žinojo — pervardydamas daiktus ir žmones jų esmės nepakeisi. Ir tai dar tik pusė velnio. Blogis glūdėjo giliau. Kažkada, dar visai neseniai, svajojo tapti romantiniu herojumi, iš paskutinių jėgų, iki griežimo sukąstais dantimis, su įniršio putom ant lūpų laužančiu kvailas visuomenės normas, o dabar tik debiliškai šypsojosi ir klusniai davėsi vedamas už pavadėlio to, prieš ką širdyje tebeburnojo. Rodos, tik vakar buvo pilnas ambicijų ir polėkio rašyti galias, niūrias, sunkias knygas, bet, užuot tapęs antruoju Francu Kafka, pasidarė sumautu plebojumi, paviršutinišku, lėkštu, plokščiu, vis plokštesniu ir plokštesniu, superplokščiu, kaip tie naujausių *telikų* ar *kompu* ekranai, kuriuos pats reklamavo, apvilktas blizgiais maskaradiniais kombinezonais.

O viską pradėjo taip nekaltai, vien naiviai trokšdamas turėti šiek tiek šlamančiųjų kavai, vynui, merginoms, nors mylimo pagranduko kišenpinigiams mamytė buvo pasiryžusi atiduoti pusę atlyginimo, kaip ir panos, kurios veržėsi net primokėti, kad tik galėtų su Maksu Vakariu nueiti į barą ar kiną. Visą pradėjo nuo kelių eilučių pirmosioms reklamoms, kurios vos prieš dešimtį metų atrodė tokia šauni naujovė, iš koto verčiantis avangardas, demokratiško gyvenimo, nevaržomos vakarietiškos laisvės simbolis. Na, kodėl daug žadančiam jaunam talentui, šlavusiam laurus konkursuose, pranašavusiuose šviesią nebeprisklausomos ir nebecenzūruojamos lietuviškos literatūros ateitį, na, kodėl gi, po šimts, jam nebrūkštelėjus ko nors apie šokoladą ar muilą?

O jei aplinkybės spiria, jei turi narcizišką veidą ir kūną, kodėl gi su tuo šokoladu ar muilu nenusifotografavus, nenusifilmavus, ypač jei reikia *babkių* jau ne kokioms sumautoms pramogoms, o tauriam tikslui — kūrybai. Kūrybai iš didžiosios K. Kūrybai, kurios galima imtis, kai užgęsta ryškios ir karštos prožektorių lempos reklamos studijose. Bet, užgesus toms spiginančioms visagalėms šviesoms, akyse dar ilgai būna juoda. Ir ne tik akyse, nors, atsidūrus dabartinėje Makso padėtyje, tikriausiai jau nebepadoru kalbėti apie sielą. Jo gyvenimo refrenu tapo dainelė, kurią niūniuodavo kaip mantrą, todėl

aplinkiniams atrodė visada gerai nusiteikęs, smagus ir lengvabūdiškas:

— *Kas įžiebė šviesą tavyje, / Staiga virs tavo šešėliu, / Iš krūtinės širdį išraus / Ir suplėšys kūną gabalais.*

Štai taip. Jo kūno gabalų buvo pilna visur. Kaip atkakli haliucinacija šmėžavo paskutiniuose žurnalų puslapiuose. Lyg pakaruoklis kabėjo gatvėse ant reklamos stulpų. Kas penkiolika minučių praplaukdavo TV ekrane it priešą lavonas, nuo kurio vaizdo visi, dar netapę idiotais, gindavosi nuotolinio valdymo pulteliais. Iš jo literatūrinių ambicijų teliko darbas laikraštyje, nors tai, ką čia darė, Kūryba niekaip negalėjai pavadinti.

Rašyti iš tikrųjų vis dar bandė keli kurso draugai ir literatūrinių konkursų bendražygiai, bet jų pastangos priminė nelygią partizaninę kovą, neišvengiamai pralaimėti pasmerktą rezistenciją, grumiantis skurdo apkasuose, alkoholizmo ir gilių depresijų bunkeriuose, iš savęs su mėsomis, su kraujais, su gyvybės likučiais išplėšiant naujas knygas, kurios, net ir būdamos genialios, neturėjo nė menkiausio šanso susilaukti bent tūkstantosios dalies to visuotinio dėmesio, kuriame nuolat maudėsi Maksas Vakarįs. Ar norėtų atsidurti jų, tikrųjų kūrėjų, vietoje? Gal ir taip. Gal ir ne. Ne. Ne! NE! Šūdas visa tai. Seklūs tavo vandenys, Narcize, nėra jokios grėsmės, nė menkiausios galimybės nuskęsti juose.

Mašinoje, savo šaunijame, sidabriname *Peugeot* jautėsi saugiai. Kaip stepių vilkas urve. Greičiausiai buvo vienintelis vairuotojas visame Vilniuje, kuris džiaugėsi, kad mieste nuolat susidaro automobilių kamščiai. Jei ne tos priverstinės pauzės nesibaigiančiame skubėjime, galutinai pamirštų, kad egzistuoja, kad yra žmogus, o ne šapas, darbo, pareigų, nelinksmų pramogų srauto nešamas.

Gedimino prospektas vis dar buvo išraustas, o Maksui norėjosi, jog šis ir liktų vertikalus, su aiškiai matomais šimtmečių bei dešimtmečių sluoksniais. Jam knietėjo, kad vėsia ir drėgna praeitimi dvelkiančiuose sostinės viduriuose kasdieną būtų randama senovės pėdsakų, puodų šukių, butelių su paslaptiniais gėrimais, krosnių likučių ar bent jau koklių duženų su garsių giminių herbų fragmentais. Maksui reikėjo patvirtinimo, nebūtinai ranka pačiuopinėjamo, bet sąmone apčiuopiamo įrodymo, jog pasaulis, kuriame gyvena, yra trimatis, tęstinis, turintis praeitį ir istoriją, kad tikrovė — tai ne plokščia Matrica. Bet, deja, Vilnius darėsi vis plokštesnis ir plokštesnis. Net Žvėrynas su Užupiu, tos paauglystėje pamėgtos vietos, kuriose anuomet žiojėjo paslaptingos paralelinių erdvių properšos, plokštėjo akims bematant ir, prarasdamos bet kokią metafiziką, virto blizgiais atvirukais.

Veltui bandė slapstytis už visų šitų apmąstymų. Važiavo ir skaičiavo stulpus, prie kurių buvo padėti sudžiūvusių chrizantemų krepšeliai, vazonėliai, dirbtinės gėlės ir Vėlinių žvakės. Paprotys tokiu būdu pagerbti artimuosius, žuvusius autokatastrofose ar susprogdintus mafijos, anksčiau jį erzino, o dabar atrodė sukurtas vien tik todėl, kad primintų Magės mirtį. Juk vis tiek privalės į save įsileisti mintį — Julijos nebėra, su tuo faktu apsiprasti, o paskui, nors ranką padėjęs ant širdies ar kokios šventaknygės, prisiekinėtų, jog taip nebus, Magę užmiršti.

Vakar, visą pirmadienį, slapstėsi. Pylė alų, pūtė žolę, rijo *ekstazio* ratus, kol beveik pasiekė iliuziją, kad nieko apie tai, kas įvyko, nežino. Dabar pagiringos, apdujusios smegenys kaip užsikirtusią plokštelę suko ir suko trečią nakties pažadinusį mamos skambutį. Žinią, kad Magė nusižudė.

— Mamuk, kur esi? — paklausė jis, užtraukdamas antklodę ant veido šalia gulinėčiai merginai.

— Aišku, kad savo namuos, kur daugiau?

— Tai iš kur žinai apie savižudybę?

— Man ką tik paskambino nepažįstamas vyras. Liepė tučtuojau ten vykt ir viską sutvarkyt.

— Ką sutvarkyt? — pasiteiravo kaip paskutinis kvailys ir pridūrė: — Nori, kad važiuočiau kartu?

— Ne, vaikeli, nereik. Jis sakė, kad Jultytė nusišovė tavo pistoletu. Tu gali būt įtartas.

Jo mergina pabudo ir, išlindusi iš po antklodės, įdėmiai gaudė kiekvieną žodį.

— Mamuk, gal geriau kviečiam policiją?

— Pakviesiu, bet pirmiausia privalau nuvykt į Jultytės namus. Jis taip liepė.

— Kas tas jis? Kodėl turėtum jo klausyt?

Mama nieko nebeatsakė, pradėjo verkti ir drebančiu balsu atsisveikino. Maksas keliais žodžiais viską paaiškino savo dabartinei draugei Vitai, dirbusiai tame pačiame laikraštyje, kuriam Magė rašė astrologines prognozes. Mergina irgi apsižliumbė, protarpiais vaikišku balseliu švebeldžiuodama, kokia svarbi jai buvo Julija. Gera, kad bent jau nereikėjo Vitos raminti, nes su verkiančiomis moterimis elgtis jis nemokėjo. Buvo prastas guodėjas. Neįstengdavo prablaškyti ir Magės, kai šią staiga užklupdavo gilus nusiminimas.

Liūdesys būrėją dažniausiai kamuodavo dėl Tado kaprizų. Vyresnysis Makso brolis buvo atsiskyrėlis ir keistuolis, vengė moterų, o Julija tapo vienintele būtybe, kuri jį mažumėlę prisijaukino. Jaunėlis net įtarinėjo vyresnėlį homoseksualumu, savaime suprantama, užslėptu ir sau pačiam neprisipažintu, nes, kalbai pasisukus apie gėjus, Tadas prapliupdavo tradicinėmis lietuviškomis nešvankybėmis, kupinomis neapykantos *piderams*. Apie „bobas“ jis neką geriau atsiliepdavo, todėl vyresniojo brolio ir Magės meilė Maksui atrodė neįmanomas dalykas.

Apie Juliją jie net nesišnekėdavo, sakytum jos tema abiem būtų koks užgintas tabu. Tik vakarykštė diena tapo išimtimi. Maksas paskambino vyresnėliui ir pranešė apie Magės mirtį. Šis sausai atkirto, jog naujieną jau girdėjo iš motinos. Tačiau Vakarais nepasidavė ir, įsisodinęs mašinoj Vitą, dar neprašvitus nudūmė pas jį. Manė, kad Tada ras lovoje, bet šis sėdėjo virtuvėje užsikūręs krosnį ir lupo iki viduržiemio išsilaikiusius antaninius obuolius. Visi trys jo šunys ir dvi katės buvo it karinėje rikiuotėje pagal ūgį sutūpę prie pečiaus.

— Labai užsigeidžiau obuolienės, — pratarė Tadas, lyg Julijos mirtis jo nei kiek neįaudintų. — O ir šiaip jau antaniniai baigia suvyst.

Krepšyje liūdėjo vienas vienintelis varganas obuolys, užtat ant stalo kūpsojo didžiulė krūva lupenų, o emaliuotas dubuo buvo pilnas rūgščiai kvepiančių skilčių, jau spėjusių apsitraukti rusva patina.

— Atrodo, visą naktį čia triūsi.

— Kai paskambinai, nebegalėjau užmigti. Visad sakiau poniai burtininkei, kad toks gyvenimas prie gero neprives.

— Koks — „toks“? — Maksas pyktelėjo.

— Toks, kokį gyveno poniai burtininkė.

Tadas niekada nevadino žmonių vardais, bet prisegdavo jiems savo sugalvotą etiketę, pravardę, kuri jo lūpose skambėdavo pabrėžtinai ironiškai, netgi žeminamai.

— Brolyti, Julija juk buvo tavo draugė.

— Buvo, bet daugiau nebėr. Kur ji dabar? Gal parodysi? — Tadas spragtelėjo pirštais ir iššaukiamai pažvelgė į brolių.

— Na, matau, tau irgi šokas. Atsigauk. Susitiksim per laidotuves.

— Į jokias laidotuves neisiu. Juk žinai, nepripažįstu šitų kvailų ritualų. Nieks

neprivers manęs patikėt, kad *nabašnikas* grabe yra ta pati Julija, su kuria būdavau.

„Nabašnikas grabe“, — viduje net nusipurtė Maksas, pagalvojęs, jog Tadas kalba kaip koks kaimo diedas. Bet vis tiktai jis ištare Julijos vardą. Ir tarsi rodydamas, kad pokalbis baigtas, nukirpęs cukraus maišelio kampa, ėmė pilti baltą šnarančią srovę ant ketvirčiuotų vaisių.

— Tas tavo brolis baisiai keistas, — tarė Vita, jiems išėjus į lauką.

Maksas, tarsi apsikrėtęs gūdžia Tado mizantropija, pavežėjo merginą iki miesto centro ir, atsisveikindamas net nepabučiavęs, išleido viduryje gatvės. Atvykęs į redakciją, rado visus susijaudinusius dėl būrėjos savižudybės ir tuoj pat gavo užsakymą parašyti straipsnį. Neatsikalbinėjo. Jautėsi Magei skolingas, bet, kurpdamas paviršutiniškus, padrikus sapaliojimus apie redaktoriaus ir skaitytojų įsivaizduojamą jos antrininę, juto, kaip toji skola tik dar labiau auga. Pats save guodė: bus geriau, jei rašys jis, o nes kas nors kitas. Paskambino mamai, kuri jau šiek tiek aprimo po pirmojo sukrėtimo, ir pranešė kuriantis Magei nekrologą.

— Parašyk, kad ji ištrynė visą informaciją iš savo mobiliojo telefono ir kompiuterio. Vadinasi, tikrai rengėsi žudyti.

— Mamuk, negi knisais po jos daiktus?

— Ne. Policininkai knisosi.

Maksas, norėdamas pasirodyti tikru, tyrimą atlikusiu žurnalistu, išdėstė, ką girdėjęs, nors ir jautėsi išdavikas.

Dabar ir vėl buvo prie redakcijos pastato. Nusmelkė *dējà vu* pojūtis. Dienos kaip dvynės sesės. Įvairavo mašiną į stovėjimo aikštelę ir delsdamas lipti laukan surūkė cigarete. Na, vilke, metas lįsti iš savojo urvo. Pasaulis laukia. Dabar — REKLAMA!

Maksas Vakarį išskleidė savo puikiąją šypseną ir niūniuodamas išlipo iš automobilio. Persimetė pora malonių žodžių su redakcijos prieangyje budėjusiais apsauginiais. Švystelėjo keletą komplimentų pro šalį einančioms kolegėms. Jo balsas skambėjo švelniai, netgi intymiai, šitaip ulbuojama glamonėjantis su mylimąja. Kaip visada visiems buvo lipšnus ir malonus. Tik ne sau. Bet niekas to nepastebėjo. Net veidrodį, kuris Maksą kaip visada atspindėjo jauną, gaivų ir gražų.

Išorinis grožis atrodė įtartinas jo buvusiems draugams, tiems, kurie apsėsti kūrybinio įkvėpimo grūmėsi atstumtųjų bunkeriuose ir nereikalingųjų apkasuose. Gal net ir smerktinas. Jie niekaip neįstengė suprasti, kad laikai ir idealai iš esmės pasikeitė. Grožis ir jaunystė tapo svarbiausiu naujos epochos firminiu ženklu. Niekas čia nebepadarysi, išduotieji kovos draugai. Bedančiai, apšepę, kirmėlėtus sukiužusius grybus primenantys buvusieji bendražygiai.

Maksas įžengė į erdvią salę, visų vadinamą „koriu“. Jo gardelėse prie plokščių kompiuterių dūzgė ekranų dienraščio bitės, iš gandų, faktų ir pilkosios, labai skurdžiai naudojamų smegenų masės kurpdamos dirbtinį informacijos medų. Kol kontroliuojamo kritimo būsenoje (mokslininkai taip vadina ėjimą, kai prarasdamas pusiausvyrą statai vieną koją prieš kitą, krenti ant jos, tada vėl statai pirmąją, krenti ant jos ir taip žingsnis po žingsnio keliauji per gyvenimą) artinosi savo vietos link. Kolegos jį sveikino su puikiu straipsniu apie Magės mirtį. Komplimentus kaip visada priiminėjo su drovia gero berniuko šypseną ir bežodžiais niūniavimais apie išrautą širdį, kūną, suplėšytą gabalais.

Atsisėdo į savo vietą, prie *kompo*, apklijuoto daugybe įvairiausių lipdukų, jo savininkui šitaip bergždžiai tikintis išsaugoti bent dalelę individualybės. Priešais ekraną pūpsojo didžiulis kaip boksininko pirštinė rožinio kvarco gabalas neva sugeriantis blogą energiją. Dovanotas ne kieno nors kito, bet Magės. Kas minutę, jei tik nespausdavo klavišų, ekranas žydrai nušvisdavo ir pasirodydavo žodis COOL. Besisukantis apie savo

aši, tai didėjantis, tai mažėjantis COOL. Tai nutolstantis, tai priartėjantis COOL. Susilydantis į spindintį kamuolį ir vėl subyrantis vaivorykštinėmis raidėmis COOL. Maksas gelbėjosi, kaip išmanė. Nuo ko? Tikriausiai nuo savęs. Bet šiandien visos pastangos bergždžios!

Dar niekad nesėdėjo taip giliai šūde. Ir niekuomet iš jo nebeišlips. Nėra, kas ištraukia, ką galėtų prašyti pagalbos. Arba maldauti atleisti. Pats kapstykis, kaip išmanai, Narcize! Net mama, ir ta susisuko į atšiaurumo kokoną.

Pirmadienio vakarą Maksas dar kartą apsilankė atsiskyrėliškame brolio būste, kur ant palangės jau rikiavosi metaliniais dangteliais užantspauduoti šeši puslitriniai obuolienės stiklainiai. Sutartai aštuntai valandai mama vėlavo ir Maksas su Tadu kiūtojo patamsyje, nejaukioje tyloje, kurią kartkartėmis pertraukdavo krosnyje spragsinčios malkos ar katės kniauktelėjimas. Kvepėjo brolio užplikytos mėtos, bet arbata nė kiek neramino.

Pagaliau pasirodė mama. Įsiveržė kaip nevilties uraganas. Pirmiausia puolė prie krosnies, išsitraukė iš rankinės kažkokį sąsiuvinį ir, Maksui net nespėjus šuktelėti, o Tadui nė nekrustelėjus, įmetė jį į ugnį.

— Tai — Julytės dienoraštis, — paaiškino neprašyta. — Nereikia, kad jį skaitytų kas nors pašalinis. Aš irgi net nevarčiau. Bet įtariu, jame galėjo būt parašyta apie judu, berniukai. Ir apie vieną. Ir apie kitą.

Virtuvėje pasklido aitri degančio kolenkoro smarvė.

— Mamuk, jei tave domina, kaip pas Juliją atsirado mano pistoletas... — pradėjo Maksas ir užsikirto, sutrikdytas baimės sklidino motinos žvilgsnio. — Na, nusipirkau jį iš dyko buvimo. Gražus žaisliukas. Vyriškas. Magė paprašė paskolint. Rodos, norėjo kažką pagąsdinti, o gal tiesiog išsigeidė pasijust šauni, šiuolaikinė COOL dama. Lyg iš filmo. Daviau kaip vaikas draugui, kuris irgi nori pažaist. Ar galėjau pagalvot, kad viskas taip baigsis? Tą patį, jei klaus, pasakysiu ir *mentams*. Nėr čia jokių paslapčių. Ir juo labiau — jokio kriminalo.

— Na, va, prisizaidę mūsų Auksinis Berniukas. Ponia burtininkė pykstelėjo iš jo šautuviuko. To ir reikėjo tikėtis, — pratarė Tadas ir kreivai šyptelėjo.

— Užsičiaupk tu vieną kartą su savo teisuoliškom išvadom, — neištvėrė Maksas, nors dažniausiai brolio burbėjimą nuleisdavo pro ausis. — Puikiausiai žinai, kad Magė tave mylėjo, o tu su ja elgeis kaip paskutinis liurbis. Molis. Stuobrys. Jei jau ji tikrai nusižudė, tai kalčiausias esi tu!

— Bobų plepalai — bezdalai, — tepasakė Tadas.

— Mylėjo? — kimiu balsu perklausė mama. — Kodėl nė vienas man apie tai nesakėt?

— Mamuk, apie savo meiles su tavim mes nesikalbam jau kokius dvidešimt metų. Esam suaugę berniukai. Geriau pagalvokim, kas tas tipas, kuris tau skambino ir įsakinėjo.

— Nežinau. Balsas lyg ir girdėtas, bet kieno — nežinau.

— Prisimink viską, ką jis tau sakė, — neatlyžo Maksas.

— Aš jau papasakojau.

— Mamuk, man atrodo, tu kažką slepi. Dar blogiau. Nujaučiu, tu vieną iš mūsų įtari.

— Visiška nesąmonė. Kaip man galėtų šaut į galvą, — ji nutilo, pajutusi — ištare nederamą frazę, lyg pakaruoklio namuose minėtų virvę. — Na, kaip man galėjo ateiti mintis, kad kažkuris iš judviejų Julytę nužudė?

— Nužudė? Mamuk, aš šitaip nesakiau. Apie tai net nepagalvojau.

Mama pravirko. Garsiai, spazmiškai kūkčiodama ir protarpiais gūdžiai

suūbaudama. Maksas stovėjo it stabo ištiktas. O Tadas apkabino mamos pečius ir ėmė ją švelniai sūpuoti, lyg iš baimės paklaikusį vaiką.

— Vežk mane namo. Pavargau. Gal kaip nors pavyks išsimiegot, — galiausiai pasakė ji šiaip taip aprimusi.

— Labos nakties, — taikiai ištare Tadas, lyg nieko nebūtų atsitikę, — iki vartelių nebelydėsiu, patys rasit kelią.

Motina ir sūnus išėjo į tamsą. Kiekvienas su dar šiltu obuolienės stiklainiu rankose. Maksui norėjosi tėkšti tą indą į žemę ir sulaukti kurtinamo sprogimo, kuris oranžine šviesa nutviektų viską aplinkui, karčiais geltonais dūmais užklotų dangų, pažirtų daugybe skeveldrų ir balkšvomis plėnimis nusėstų ant dviejų nebegyvų, sumaitotų kūnų.

Važiuojant vienas kitam nepratarė nė žodžio. Prie motinos namų Maksas paklausė:

— Gal man nakvot pas tave?

— Ne. Man reikia pabūt vienai. Nebent pats norėtum pasilikti ir išsikalbėt, nuramint sąžinę.

— Nuramint sąžinę? Ji rami, mamuk.

— Tai labanakt.

— Labanakt. Jei kas — skambink. Valerijono išgerk. Pailsėk. Taip baisiai nepergyvenk.

Žiūrėdamas, kaip mamos nugara nutolsta į tamsą, su kiekvienu jos žingsniu jautė tarp judviejų atsiveriančią vis didesnę prarają. Suprato, kad baigiasi vienas jo gyvenimo tarpsnis, nes iki šiol elgėsi taip, lyg būtų vaikas ir tebesėdėtų mamai ant kelių. Dabar buvo pastatytas ant žemės ir paliktas. Nė kiek nesidžiaugė šia permaina. Iš nevilties suinkštė.

Ketindamas leistis į dar didesnę nevilgtį, paskambino Vitai ir pasakė — nori pabūti vienas. Ničnieko neaiškino. Ji nieko ir neklausinėjo. Pagalvojo, jog turi šaunią mergaitę. Paskui užklupo mintis — tokios nevertas. Šiandien skaitė jos straipsnį. Taip gražiai ir jautriai parašė apie Juliją. Gal todėl, kad Magė jai buvo išbūrusi šviesų ir laimingą gyvenimą su Maksu. Dabar viskas susijaukė.

Jei būtų buvęs normalus žmogus, būtų nuėjęs į kokį *kabaką* ir prisilupęs iki žemės graibymo. Bet kadangi buvo Maksas Vakaris, kuris neverkia, nesikremta, neliūdi, minta dangiškuoju nektaru ir tuština rožių žiedlapiais, kioskelyje nusipirkęs tris butelius stipriausio alaus, patraukė namo lyg į slėptuvę. Pas kaimyną gavo kelias žolytės suktines. Migdomųjų irgi turėjo pakankamai, kad, iki soties pasikankinęs, kaip akmuo smigtų į ryškius košmarus.

Naktį sapnavo, kad virto savo paties plauku. Ši metamorfozė sukėlė didesnę siaubą nei aprašytoji Kafkos. Ir tai — dar ne viskas. Plaukas buvo klonuotas į naują Maksą, tyrą, nekaltą ir niekuo neįtariamą. Senasis tapo nebereikalingas, todėl išmestas į Visatos atliekų sąvartyną. Atsibudo nutirpusiomis rankomis ir besidaužančia širdimi. Daugiau nebenorėjo užmigti, bet užsnūdo ir vėl pateko į klonuoto plauko būseną. Dabar, tūnodamas savojoje redakcijos korio gardelėje, svarstė, ką šis simbolis galėtų reikšti ir ką tokia keista žinia pasąmonė stengiasi jam pranešti? REKLAMA!

Kažkokia įkyri boba iš konkurentų redakcijos paskambino ir paprašė autografo savo dukrai. Kodėl kaip tik dabar jai šito prireikė? Maksas iš paskutiniųjų stengėsi būti geras ir paslaugus aplinkiniams, ypač vadinamiesiems „gerbėjams“. Šlykštus veidmainis! Juk dažniausiai, žiūrėdamas į idiotiškai besišypsančius jų snukius, įsivaizduodavo, kaip kiekvieną uždusina pūkine pagalve, sakytum tas dvimetris indėnas — Džeko Nikolsono herojus „Skrydyje virš gegutės lizdo“.

Tačiau Maksas Vakaris buvo apsimetinėjimo virtuožas. Niūniuodamas savąją murmelę, nusileido į redakcijos priimamąjį. Čia jo laukė pusamžė moteriškė, kurios

vardo ir veido jau rytoj net tardomas nè už ką nebeprisimintų. Nors ir beveidės, jos būta klastingos. Autografas pasirodė besas tik nevykusi priedanga. Ji užsispyrusi klausinėjo apie Juliją, atkakliai kvotė, kas galėjo norėti būrėjos mirties ir bandė išgauti vardus visų, užvakar buvusių paskutiniame Magės vakarėlyje. Maksas tik vargais negalais jos atsikratė, nes, net ir tapęs savo populiarumo auka, neišmoko įkyruolių pasiūsti penkių rusiškų raidžių kryptimi.

Kai grįžo atgal į savo gardelį, nuotaika buvo galutinai subjurus. Žodis *COOL* erzino, užuot teikęs bent jau apgaulingą nusiraminimą, o kristalas priminė suakmenėjusias mumijos smegenis. Todėl, murmtelėjęs keletą atsiprašomų žodelyčių, iš redakcijos išėjo. Antradienis Maksui visada buvo prasčiausia savaitės diena.

Išsijungė debilųjį telefoną ir sėdo į savo numylėtą automobilį. Lyg akis išdegęs nulėkė ligi pat Trakų ir apsukęs ratą grįžo į Vilnių. Čia be jokio tikslo ėmė važinėti gatvėmis, taikydamas ten, kur didžiausi kamščiai. Tačiau šį kartą juose įstrigęs imdavo nervintis. Jam reikėjo greičio, greičio, greičio! Tarsi galėtų pats nuo savęs pabėgti. Pagaliau ėmė temti, nors laikrodys užsispyręs liudijo tik penktą valandą po pietų. Iki to momento, kai, nelaužydamas padورو normų, galės atsigulti ir tikėtis užmigti, buvo likę dar labai daug laiko.

Išvairavo į priemiestį. Važinėdamas po Naująją Vilnią (pasirinkai teisingą kryptį, pusgalvi, arčiau beprotnamio!) įsuko į kreivą, tarsi Sibire sniegu užverstą gatvelę, kraupiu pavadinimu „Juodasis kelias“. Staiga pamatė kuprotą močiutę, bejėgiškai bandančią atsikasti takelį nuo vartelių ligi sukrypusios pirkios slenksčio. Dabar — REKLAMA!

Maksas Vakaris plačiai šypsodamasis išlipo iš mašinos ir pasisiūlė padėti. Senučiukė išsigando ir nieku gyvu nenorėjo jam atiduoti savo kastuvo. Ji kažką porino lenkiškai, o paslaugusis vaikiną tesugebėjo vėblenti „pšeprašem“, „proše“ ir „dzenkuje bardzo“. Nelygi kova baigėsi Makso pergale, jis nukasė ne tik takelį, bet, tarsi ruošdamas čiuožyklą ar žiemos futbolo aikštę, nuvalė visą senolės kiemą, netgi daržą. Galų gale pasijuto nuvargęs ir atsisveikinęs „Do zobačenyje“, svarstydamas, ką tas iš kažkur įsikaltas „zobačenyje“ reiškia (nejaugi — pasimatymą. 7), sėdo į mašiną ir grįžo atgal į miestą. Buvo jau devinta valanda vakaro. Galima sukti namo.

Išsiviręs arbatos, įsijungė telefoną. Galybės neatsakytų skambučių net nesiteikė peržiūrėti, o iš devynių SMS žinučių perskaitė tik motinos atsiųstąją, nors bijodamas ilgai delstė. Rado prašymą, kad rytoj pasiimtų ir laikinai priglaustų Bastetę. Mama turėjo numylėtą karšinių vilkšunį ir būgštavo, jog žvitri katė bus paskutinis smūgis senajai Brisiaus širdžiai.

Užsirūkė ir pagalvojo, kad beveik visi jo pažįstami turi po kokį nors keturkojį augintinį. Tada pats savęs paklausė, kodėl dauguma gyvūnus myli labiau nei žmones?

VARPO skambesio išvaikytos varnos klegėdamos atsiplėšė nuo juodų medžių ir kiekviena krankdama savąją blogą pranašystę ėmė sukti ratus virš žalių cerkvės kupolų. Įžengęs į šventyklos prieangį, Tadas sustojo. Arkangelas Mykolas žvelgė abejingai, o Rafaelis žiūrėjo atsainiai. Kai Tadukas buvo mažas, angelai kur kas labiau domėjosi jo likimu ir niekada neapsimetinėjo esą tik piešti pavidalai. Dabar jam beliko savo kailiu patirti karčią tiesą, kurią ir taip jau seniai žinojo: nuo didžiųjų nusidėjėlių nūsūsuka visi, net arkangelai.

Atsargiai pravėręs duris, kurios tarsi aiktelėjo, pasipiktinusios neprašytu svečiu, atsidūrė didžiulėje aidžioje erdvėje, kadaise penėjusioje jo pačias reikšmingiausias iliuzijas. Vos žengęs kelis žingsnius, tuoj pat buvo sustabdytas grindis plovusios

moteriškės. Žvelgdama iš po juodos skarelės veik bespalvėmis akimis, ji tarė silpnu balsu, aimanuojančia intonacija, lyg su kiekvienu žodžiu jaustų didelį sopulį:

— *Sudar, nu radi Boga, nu podoždite chot minutočku, poka pol prosochnet. Nuuu... Ato vsiakije zdes chodiat i chodiat. Nuuu...*

Tadas pasijuto taip, tarsi moterėlė būtų rėkusi ir bizūnu vijusi jį lauk iš šventyklos. Truputėlį luktelėjo, bet grindys nedžiūvo ir gaižiai tvoskė senu prarūgusiu skuduru. Jis ant pirštų galų, stengdamasis kiek galima mažiau liesti žemę, nutipeno į priekį. Kažkodėl prisiminė senovinį traktatą apie angelų pėdas, skirtą ikonų piešėjams. Jame buvo rašoma, kad sparnuotosios būtybės, net eidamos per smėlį ar šlapią molžemį, nepalieka jokio įspaudo. Tadas atsisuko. Ant grindų buvo aiškiai matyti jo pėdsakai, panašesni ne į žmogaus apavo atspaudus, o į velnio kanopų žymes.

Kvėpėjo smilkalais, o žvakelės prie stebuklingų ikonų traškėjo, it nematomi vaikai vyniotų saldinių popieriukus. Kad nebūtų priimtas kaip saviškis, o palaikytas svetimu, gal net turistu, Tadas nenusiėmė skrybėlės ir nepersišegnojo. Jei jau viskas baigta, kam laikytis senų, įprastų ritualų, jie nei padės, nei išgelbės.

Iš žaliai (jo manymu, ši spalva nebuvo sakrali) perdažyto ikonostaso žvelgė šventieji, kuriuos anksčiau pažinojo geriau nei artimiausius gimines. O dabar bijojo jų pusėn net galvą pasukti, kad nesutiktų smerkiančių, niekinančių, teisiančių žvilgsnių. Tačiau vienam dalykui Tadas vis tiktai neatsispyrė. Nusipirko plonytę kvėpiančio vaško žvakelę ir uždegė prie ikonos su Trejybe, apsireiškusia angelų pavidalu. Gal padės, nes Julija kenčia anapusybėje velnių kankinama.

— *A nuka, snimi šliapu, nevospitanyj čelovek!* — staiga kažkas spigiai riktelėjo jam už nugaros.

Tadas atsisuko ir pamatė dar vieną grindų plovėją, jauną, didelių akių ir skaisčios odos, beveik angeliško veido. Jis nusiplėšė skrybėlę ir tekinas, slidinėdamas ant drėgno marmuro, pasileido prie durų. Išpuolęs laukan, giliai atsiduso. Varnos buvo sutūpusios į medžius ir atrodė kaip juodi blogio vaisiai.

Išeidamas pro cerkvės vartus, pamatė vyriškį, kuris prieš keletą mėnesių pas jį užsisakė antkapį. Šis net rūškaną viduržiemio dieną dėvėjo saulės akinius veidrodiniais stiklais. Norėjo šuktelėti, kad paminklas jau baigtas, bet tuoj pat susigriebė nenoris bendrauti, nes kalba neišvengiamai pasisuktų apie Julijos mirtį, dėl kurios pats buvo kaltas. Užsakovas, plevendamas ilgo juodo palto skvermais, žengė Aušros Vartų link. Jo veidas neatrodė paženklintas net menkiausiu tikėjimo pėdsaku. Keistai kryžiuojasi žmonių keliai. Tik tiek ir esama dviejų uždarytų esybių sąlyčio. Niekas negali iš tikrųjų vienas kito pažinti. Niekas neįstengia vienas kito suprasti. Niekas nieko nemyli.

Tiesiai priešais Šventosios Dvasios cerkvę buvo Tado vaikystės namai, iš kurių teko išsikraustyti tuoj po tėvų skyrybų. Kadaisė šis rajonas priklausė skurdžiams, o dabar puikavosi prabangiais viešbučiais, ambasadomis, restoranais ir parduotuvėmis su neįkandamomis kainomis. Tadui nepatiko šis naujasis miesto veidas. Staiga užplūdusią praeities sentimentų vedamas, įsuko tarpuvartėn ir įėjo į savo praeities kiemą.

Čia taip pat viskas buvo pasikeitę. Tarsi patvirtindami permainų mastą, pro duris, už kurių kadaisė gyveno pamišėlė Berta, išėjo elegantiška pora — kailiniuota, kvėpalų debesies apgaubta moteris ir juodbruvų vyras šviesiu apsiaustu. Jie kalbėjosi itališkai ir, kits kitam pasakę kažką juokinga, prapliupo skardžiai kvatotis. Į Tadą neatkreipė nė mažiausio dėmesio, lyg jis pats būtų praeities vaiduoklis. Jiems įsėdus į baltą mersedesą, prisiminimai, it ant stiklo pieštas paveikslas, uždengė dabarties vaizdą.

Tado vaikystėje namas buvo pilnas lenkių senučių ir girtuoklių rusų. Čia taip pat — kelios lietuvių šeimos ir žydas siuvėjas, pas kurį lankydavosi *poničkos*, ne prastesnės už

ką tik matytą italę. Visi sugyveno darniai lyg sektantų bendruomenėje. Pirmojo aukšto kaimynai stebėdavo viens kitą pro langus, o antrasis buvo apjungtas atviro, į kiemą išeinančio koridoriaus, kuriuo tykodamas galėjai šniukštinėti, kaip kas išikūręs. Prieš Kalėdas visi gyventojai tarp dvigubų langų stiklų padėdavo baltos kaip sniegas vatos, padabintos blizgučiais ir dailiai sudėliotomis sudužusių eglutės žaisliukų šukėmis.

Artėjant Velykoms, vietoj naujametinės simbolikos atsirasdavo popierinių gėlių arba spalvotų medinių kiaušinių. Prasidėjus vasarai tvarkingieji vatą išimdavo, o pas tuos, kas palikdavo, iki metų pabaigos ji bjauriai patamsėdavo nuo suodžių. Tadukas įsivaizduodavo, kad tarp langų stiklų sudėti juodų kačių lavonai. Namas buvo apšildomas krosnimis ir nuo to laiko būstas, kuriame nėra gyvos ugnies, Taduui atrodė niekam tikęs.

Rudenį viduryje kiemo atsirasdavo didžiulė anglių krūva, kuri iki pavasario ištirpdavo lyg sniegas. Taip pat čia visi džiovė savo skalbinius, kuriuos buvo galima įsivaizduoti kaip laivų bures. Užteko vietos ir vaikams, tačiau Tado žaidimai nedomino. Juk kitoje gatvės pusėje stovėjo Šventosios Dvasios cerkvė. O jos rūsyje buvo palaidoti Trys Kankiniai. Nuo jų viskas ir prasidėjo.

Tadukui buvo penkeri, kai vieną birželio rytą jis pastebėjo kitapus gatvės šurmuliuojant daugybę žmonių. Pro didžiulius vartus jie plūdo į paslaptinę kiemą, į kurią vaikas dar niekada nebuvo net kojos įkėlęs. Ėmė skambėti varpai ir, tarsi pirmą kartą išgirdęs jų kviečiantį skardą, berniukas šmurkštelėjo per gatvę, įsimaišė tarp suaugusiųjų ir jų tėkmės, lyg upės nešamas, atsidūrė cerkvėje.

Čia buvo neišpasakytai šviesu, viskas tviskėjo auksu, o virš žmonių galvų ritosi kvapių dūmų debesys. Tačiau didžiausią įspūdį jam padarė giedojimas, su nuolat kartojamu *Gospodi, Gospodi, Gospodi*, tarsi susirinkusieji, kiek beturėdami balso, iš pačių širdies gelmių šauktų kažką, pasiklydusį tamsiame miške ir negrįžtantį.

Minia lėtai judėjo į priekį, vienas srautas hipeliais leidosi į rūšį, kitas kilo atgal į viršų, beveik visi šluostėsi ašaras. Tadas išsigando, kad tik ko baisaus apačioje nenutiktų, tačiau taip pat netvėrė smalsumu, kas ten galėtų būti, jei net suaugusieji verkia. Paskutiniu momentu jis pabandė sprukti, tačiau nebebuvo kur trauktis.

Didžiulė prakaituota ranka sugriebė jo delną ir nutempė į požemį. Tas pats žmogus vaiką pakėlė virš kitų galvų ir šis išvydo stiklinę dėžę, kurioje susiglaudę gulėjo trys kūnai raudonais auksu siuvinėtais drabužiais. Jų veidus dengė aksominiai vualiai su sidabriniais kuta, plaštakų taip pat nebuvo matyti, o dailiais it balerinų bateliais apautos kojytės atrodė neįtikėtinai mažos, beveik kaip lėlių. Žmonės slinkdami pusračiu aplink stiklo karstą žegnojosi ir pusbalsiu meldėsi. Dabar kankinių palaikai iš požeminės urvo koplyčios iškelti į viršų visuotinei apžiūrai. Taduui tai atrodė barbariškas didžio slėpinio esmės sunaikinimas.

Tąsyk, vaikystėje, Tadukas namo parskriejo tarsi ant sparnų, sukrėstas ir sužavėtas. Puolė kamantinėti motiną apie tai, ką matė. Ši lakoniškai išdėstė, kad stiklo karste guli Kankinių palaikai, bet vaikas nesuprato nei vieno, nei kito žodžio. Mama paaiškino jų reikšmes, tačiau daugiau nieko įdomaus papasakoti neįstengė. Taduui ir to pakako. Jis tvirtai pareiškė:

— Aš noriu būti kankinys. Ką reikia daryti, kad užaugęs tapčiau kankiniu?

Mama liepė liautis kalbėjus tokias kvailystes, tačiau Tadas atkakliai, tarsi vijoklis į medžio kamieną, įsikibo į šį keistą troškimą. Kankinystės idėja jo neapleido ir vėliau. Net dabar paklaustas, ko gyvenime labiausiai norėtų, atsakytų:

— Būti kankiniu.

Nuo tos atmintinos dienos cerkvė Tada ėmė nenumaldomai traukti. Sukęs apsukęs, jis lėkdavo į kitą gatvės pusę, o įžengęs pro aukštus vartus atsidadavo tarsi pasakoje,

kurioje norėjo visiems laikams pasilikti. Berniuką netrukus pastebėjo Šventosios Dvasios vienuolyno gyventojai, nuolatiniai cerkvės lankytojai, laikinai čia įsikūrę užklydėliai iš Rusijos ir keli keistuoliai, be kurių neįsivaizduojamas joks šventnamis. Pastaruosius mama ir tėtis niekinamai vadino *jurodivais*, stengdamiesi sudėti į šį žodį kiek galima daugiau pasišlykštėjimo. Gimdytojų siaubui Tadukas ėmė vis dažniau kartoti:

— Aš noriu būti *jurodivas*. Užaugęs aš būsiu *jurodivas*.

Dažnai svarstė, koks likimas geresnis — *mučeniko* ar *jurodivo*, bet galiausiai nusprendė, kad abu dalykai suderinami, nes kai kurie aplink cerkvę nuolat trynėsi gležnapročiai buvo žaizdoti, vienas vietoj kojų teturėjo biges, kitam stigo kairiosios akies, o trečiojo delnuose žiojėjo negyjančios žaizdos, į kurias kiekvienas norintis galėjo įkišti smilių.

Tadukas greitai išsiaiškino tikrąsias Trijų Kankinių, Antonijaus, Joano ir Jevstafijaus, istorijas. Kuo puikiau regėjo šventąjį ažuolą Perkūno garbintojų giraitėje, ant kurio šakų trys krikščionybę pasirinkę teisuliai buvo pakarti. Vėl ir vėl svarstė, kaip Jevstafijus buvo sivilintas įkaitintais strypais ir girdytas lediniu vandeniu žiemos šaltyje. Bandė įsivaizduoti skausmą, kenčiamą, kai tau nuo galvos su visa oda rauna plaukus, o nuo čiurnų iki kelių sutrupina kaulus.

Daugiau nė prieš šešis šimtus metų patirtąją Jevstafijaus kančią galėjai matyti ir šiandien: prie jo išsuktų pėdų balerūniškus batelius reikėdavo pririšti specialiomis virvelėmis. Trys Kankiniai prieš didžiąsias šventes būdavo perrengiami, turėjo raudonus, violetinius, juodus rūbus ir atitinkamų spalvų apavą. Tadas būtų daug atidavęs už teisę tapti kankinių perrengėju. Tačiau dar labiau troško kada nors pasidaryti šventuoju.

Gimdytojams apie tokį savo norą nesakė, tik nuolat iš jų kaulydavo kapeikų plonytėlėms vaško žvakėms, o negavęs geruoju vagiliaudavo iš kišenių ir rankinių. Laimei, namuose atsirado jaunėlis Pranukas, kuris jau tuomet gebėjo užsikariauti besąlygišką aplinkinių dėmesį ir susižavėjimą.

Tado gyvenime namus palengva ėmė keisti cerkvė, mamą — *matuškos*, senyvos skarelėmis apsigobusios moterėlės ilgais juodais sijonais, o tėtį — Tėvas Piotras ir kiti *batiuškos*, barzdočiai žemę siekiančiomis sukniomis ir juokingomis, it per pusę perpjautas kotletas, kepurėmis. Tačiau pagrindiniai Taduko globėjai buvo angelai ir arkangelai: Mykolas su Rafaeliu, dieną naktį lūkuriaavę cerkvės prieangyje, ir dar septynios sparnuotos būtybės, plevenančios žydrame šventovės kupole.

Apie angelus ir arkangelus Tadas žinojo daugybę kvapą gniaužiančių dalykų. Ilgainiui norą tapti *mučeniku*, *jurodivu* ar šventuoju (tai atrodė vis dar pernelyg žmogiška) nustelbė troškimas patekti į angelų būrį. Žvelgdamas į veidrodį, įsivaizduodavo save žydru apdaru, su aureole ir didžiuliais baltais sparnais. Už šį akiplėšišką įgeidį buvo žiauriai nubaustas.

Tadui ką tik tai sukako septyneri metai ir už mėnesio, rugsėjį, jis ruošėsi eiti į pirmąją klasę. Buvo rugpjūčio vidury, saldus, švelnus ir šiltas. Jau kurį laiką berniukas stebėjo aplink cerkvę vaikštinėjantį ar ant suoliuko po medžiais sėdintį aukštaūgį rudabarzdį žmogų, kuris net karščiausiomis dienomis nenusivilkdavo suglamžyto lietpalčio ir nenusiimdavo skrybėlės. *Jurodivas* jis nebuvo ir kalbėjo lietuviškai. Kelis kartus pasišaukęs vaiką, davė jam saldinių „Karvutė“ ir vis klausdavo, ką jis, lietuviukas, čia veikia.

Tadas atsakydavo, kad žaidžia. Iš tiesų jo žaidimai buvo gana keistoki. Pasislėpęs atokiausiame kiemo kamputyje, tarp krūmų ir sandėliukų, jis įsivaizduodavo esąs tai *jurodivas*, tai *mučenikas*, tai šventasis, bet dažniausiai virsdavo angelu.

Apie tai, apie ką nė karto neprasitarė nei mamai, nei tėvui, nei broliui, nei

matuškomis, nei batiuškomis, Tadas papasakojo nepažįstamajam. Šis atrodė sužavėtas. Todėl pasiūlė užsukti pas jį į svečius, pasižiūrėti knygų su angelų atvaizdais. O paskui paskraidyti. Jis žinąs slaptą skraidymo receptą. Vaikas džiaugsmingai sutiko, nors mama ir buvo liepusi niekur su svetimais neiti.

Rudabarzdis gyveno visai netoliese. Jo butukas buvo mažas, vieno kambario, pilnas senovinių baldų, knygų ir aibės smulkių apdulkėjusių niekniekių. Vyriškis, nenusivilkęs apsiausto, net nenusiėmęs skrybėlės, uždėjo plokštelę, iš kurios pasklido tyras berniuko balsas.

— Ar patinka? — pasiteiravo Tado.

— Aha... — atsakė šis be ypatingo susižavėjimo ir jau ėmė gailėtis, kad čia atėjo.

— Robertinas Loretis, gieda kaip angelėlis ar ne? — lyg pats sau sumurmėjo rudabarzdis ir atvertęs knygą, kurios lapai kvepėjo pelėšiais, parodė Tadiui paveikslą su daugybe riebių nuogų angeliukų. — Ar gražu, mažuti? Jei esi angelas, tai ir tavo pimpaliukas turėtų būti va toks. Gal man parodysi?

Tadas išsigando. Jau stojosi eiti prie durų, bet senis jį sustabdė ir pasodino atgal ant įdubusios vyšninio pliušo sofos.

— Palauk, bent jau pavaišintu tave limonadu.

Jis nuėjo į virtuvę ir tuoj grįžo, nešinas stikline vandens su uogiene. Tadas nemėgo tokių marmalų, bet, norėdamas būti mandagus ir kuo greičiau ištrūkti laukan, išgėrė bjauraus skonio skystimą iki dugno.

— Angelėli, o gal tau reikia pinigėlių? Kapeikyčių žvakutėms, šventiems paveikslėliams? Dėdė galėtų duot, jei būtum geras berniukas, — kalbėjo senis, iš kurio burnos vis nepakenčiamiau dvokė paplavų kibiru.

— Ne, nereikia, — griežtai atšovė Tadas, išmokytas, kad elgetauti ir išprašinėti pinigų yra labai negražu. — Aš noriu namo.

— Dar truputį pabūk, kur tau skubėt, — tarė vyriškis ir atsisėdęs šalia vaiko uždėjo jam ant kelio liesą, blyšką ranką su išsišovusiomis mėlynomis gyslomis, — į gėrimą įmaišiau angelų eliksyro. Tuoj tau išaugs sparnai ir galėsi skrist.

Tadiui ėmė merktis akys. Jis dar kiek paknapsėjo ir užsnūdo. Per miegus jautė, kaip pakyla į orą ir sklendžia. Kelis sykius buvo jau beveik pabundęs ir apsičiupinėjęs pajuto, kad yra nuogas. Bet vėl paniro į sunkų, kaip purpurinis debesis, snaudulį. Prieš pat jo užmerktų akių vokus kažkas blyksėjo, gal žaibavo. Savo kūno visai nebejuto, buvo besvoris kaip angelas.

Atsibudo ant tos pačios vyšninės sofos. Buvo visiškai tylu. Senis sėdėjo fotelyje ir skaitė laikraštį. Vilkėjo nebe žaliu lietpalčiu, o nušiuusiu dryžuotu chalatu. Skrybėlė pūpsojo ant knygų stirtos, šalia senovinio fotoaparato. Rudabarzdžio plikė blizgėjo pro langą krentančių saulės spindulių pluošte. Tadas atsisėdo ir aiktelėjo iš skausmo. Pajutęs vaiką judant, senis nuleido laikraštį ir tarė šleikščiai saldžiu balsu:

— Ak, mano angelėlis pabudo? Buvai giliai įmigęs. Taip visad nutinka po skraidymo. Jei tau skauda galvelę, tai irgi nieko tokio. Angelėliai kenčia, kai nusileidžia ant žemės. O jei sopės subinytės skylutę, tik nesakyk mamytei. Nei tėtukui. Jie gi nenori, kad būtum angelas. Dar ims ir paskųs dėdei milicininkui. Ar pats mokėsi sugrįžt namučio? Gal palydėt?

— Ne, aš pats pareisiu. Esu jau didelis, — pasakė vaikas. Tadas atsirakino duris ir išėjo laukan. Galva ne tik skaudėjo, bet ir svaigo. Sopėjo ir ta vietelė, kurią senis minėjo. Turbūt nuo skraidymo. Jis lėtai patraukė namų linkui, bet priėjęs savo tarpuvartę staiga perėjo gatvę ir nubėgo į cerkvę. Sustojęs ant slenksčio pasižiūrėjo į Trijų Kankinių atvaizdą. Kažkodėl jautėsi pats ką tik patyręs kančią, apie kurią nieko neišmanydamas

tiesk svaichiojo.

— Berniuk, apsivilkai išvirkščius marškinius, — pasakė pro šalįėjusi moteris.

Tai buvo tiesa, nors iš ryto mama jį aprenė ne išvirkščiais. Įėjo vidun. Mykolo veidas atrodė labai susirūpinęs, o Rafaelio — didžiai nuliūdęs. Arkangelams nepatiko Tado skraidymas. Vaikas įžengė į cerkvę. Viduje buvo visiškai tuščia. Lydimas savo paties žingsnių aido nuėjo ir atsistojo po kupolu. Užvertė galvą. Ten, aukštybėse, ratu sustoję visos septynetos: Mykolas, Gabrielis, Rafaelis, Urijelis, Selafigijelis, Jehudijelis, Varahijelis ir Jeremijelis.

Staiga kupolas pradėjo suktis. Lėkė vis greičiau ir greičiau kaip karuselė. Skaisčios spalvos susiliejo į vientisą juodą srautą. Kupolas ėmė leisti žemyn, vis labiau panašėdamas į guminią gaubtą, bjaurų įnagį ant medinio koto, su kuriuo mama pumpuodavo užsikimšusį unitazą ar kriauklę. Gaubtas visai priartėjo ir uždengė vaiką priplodamas jį prie grindų. Baisiai stigo oro. Dvokė guma. Pasigirdo pumpavimo garsas: *čiūkšt čiūkšt čiūkšt*.

Tadas buvo įsiurbtas, kaip koks kriauklę užkimšęs, snargliais aplipęs plaukų gumulas ar šūdinis laikraštis iš unitazo, nupurtytas ir nusviestas į šalį. Tėkšdamasis ant grindų skaudžiai susitrenkė galvą. Prarado sąmonę.

Atsipeikėjo tik namuose, savo lovelėje. Šalia stovėjo mama ir tėtis. Tadukas jiems vangiai nusišypsojo ir vėl nugrimzdo į slogią užmarštį. Kiekvieną kartą, vos pravėręs akis, būdavo klausinėjamas, kas nutiko. Nieko neprisiminė. Nei rudabarzdžio, nei skraidymo su angelais, nei juodojo kupolo-pompos.

Tais metais į pirmąją klasę taip ir nenuėjo. Sirgo. O kai pasveiko, vis vien neatsiminė, kas lemtingąją siaubo dieną įvyko. Į cerkvę Tadiui buvo uždrausta net koją įkelti. Praėjus daugeliui metų, kiekvieną kartą čion įžengęs ir išvydęs Mykolą su Rafaeliu, negalėdavo atsikratyti įspūdžio, kad arkangelai saugo didžią paslaptį. Kokią? Tą pačią, kokią ir jis pats nuo savęs visą gyvenimą slepia.

Visai neseniai Pranas Tada buvo suvedęs su psichoanalitiku. Susitiko kavinėje. Ne konsultuotis, šiaip paplepėti. Iš pradžių Maksas net nusišė tikrąją akiniuoto storulio profesiją, pristatydamas jį broliui kaip savo kolegą iš televizijos. Jie gerą pusvalandį pliūrpė niekus, tik staiga akiniuotis paklausė:

— O ko judu, broliukai, labiausiai bijot?

— Sunkios ligos. Vėžio ar AIDS, — pasakė Pranas ir kiek pamąstęs pridūrė: — dar bijau vienvės. Tokios, kai tikrai esi niekam nebereikalingas. Taip pat — mirties. Man rodos, kad meluoja visi, kurie tvirtina, kad mirt nebijo.

— Aš mirties nebijau. Ir vienvės — ne. Man būtų baisiausia išprotėti, — tarė Tadas.

— Tikrai? — susidomėjo akiniuotis. — Kaip manai, o ką sveikas protas tavyje taip labai saugo, kad būsčiau net sekundę prarast kontrolę?

— Nežinau, — niūriai burbtelėjo Tadas.

— Maksas man sakė, tu negerai alkoholio. Jokiais būdais nenori apsivaigt, kad tik vaikystės paslaptis neišlįstų į paviršių.

— Kokia vaikystės paslaptis? Apie ką jūs kalbat?

— Tau geriau žinot, kokia paslaptis. Gal trauma. Sukrėtimas. Koks nors šiurpas įvykis. Niekų taip nedangstytum. O kokie sapnai tave labiausiai kankina?

— Kai sapnuoju, kad tamsoje kažkas mane persekioja, o aš žinau, kad šviesoje liautųsi. Bet spaudžiu elektros jungiklį, o šis neveikia. Arba bėgu nuo nežinomo, bet klaikau prieš, slapstaus nuo jo milžiniškam fabrike, kokius kartais rodo trileriuos. Važinėju liftu iš viršaus į apačią, šiurpdamas, kad, atsidarius durims, susidursiu akis į akį

su persekiotoju. Kartais veiksmas vyksta mano namuos, su vis naujais ir naujais kambariais, kuriuos anksčiau net nenujaučiau esant. Galiausiai pasislepiu uždaroj tvankioj skylėj ir drebu iš siaubo, nes suvokiu, kad jei būsiu surastas, man — galas. Esu kaltas, nes žinau didelę paslaptį, o gal per klaidą tapau šiurpaus nusikaltimo liudininku. Todėl būsiu sunaikintas.

— Taip ir maniau. Privalai tą paslaptį prisimint. Iškart pasidarys lengviau gyvent. Siūlyčiau tau psichoanalizės kursą. Pamatysi, kaip viskas susitvarkys. Beje, žmogau, netikiu, kad taip lengvai ištveri savo vienatvę. Verčiau susirastum moterį. Reguliariai dulkintumeis. Geras seksas atpalaiduoja nuolatinę įtampą. Ar tu ir orgazmo bijai, kaip proto kontrolės praradimo momento?

— Ne, nebijau! — piktai atšovė Tadas ir toliau tęsti pokalbio nebenorėjo.

Atsistojo apversdamas kėdę ir išlėkė iš kavinės. Grįžęs namo visą dieną jautėsi nejaukiai, lyg kažkam nusikaltęs. Kuo ir kam? Taip, jis iš tiesų nemėgo svaigintis, bet tik jau ne dėl pasąmonės nustumtos vaikystės traumos. Visa tai, kas dirbtinai pakelia nuotaiką, Tadas laikė velnio pramanais. Juk po kiekvieno pakilimo seka nuopuolis. Skrydį lydi skausmas. Žmonės aplinkui ir taip gyveno tarsi apsvaigę.

Tadas norėjo likti blaivus. Jam sekėsi. Bet staiga pasirodė Julija. Ji sudrumstė ramybę ir pusiausvyrą. Privertė Tadą peržengti užgintąją ribą. Nusitempė paskui save į uždraustą svaigulį. Todėl ir numirė. Jis nekaltas.

KVEPĖJO žuvimi. Dubenėlis su menkės uodega buvo padėtas tarp dviejų albumų: Saukos ir Boscho. Taip, kad pasiektų katė, jau antrą parą tūnanti ant viršutinės lentynos. Tarsi ji, įsigeidusi ėsti, pati negalėtų nušokti žemyn ir begarsiais žingsneliais nutipenti į virtuvę, ten, kur įprasta, prie žydro padėkliuko.

Tačiau Bastetė, senovinės egiptiečių dinastijos garbei pati save vadynusi Bubastė, ėsti nenorėjo. Ji gulėjo ir mąstė apie paskutinius įvykius. Apie visa tai, kas nutiko viduryje nakties, svetimiems žmonėms iš jos namų išsiskirsčius. Tačiau ramybė, kuri tąsyk pagaliau stojo, buvo labai trumpa. Kai jau atėjo metas miegoti, iš pradžių susisukus Pasisavintajai prie kojų, o paskui persikrausčius prie jos galvos, pasigirdo tariamas paukščio balsas. Taip esantieji už durų pranešdavo, kad juos įleistų vidun. Atėjo tas, kurio Bubastė nemėgo. Ji iš pat pradžių suprato: užantyje jis slepia bėdą. O dabar ją išsitrauks iš savo slaptavietės ir apipils Pasisavintąją lyg lediniu vandeniu. Paskandins. Pražudys. Nužudys.

Nenorėdama savo akimis matyti to, kas neišvengiamai turėjo įvykti, Bubastė palindo po spinta. Ten kantriai laukė, kol tie du baigs kergtis. Šį žodį dvikojai dažniausiai taikė katėms, savo santykius vadindami „mylejimusi“. Bet tai, ką šie darė čia ir dabar, meilumu net iš tolo nekvepėjo. Šio saldaus jausmo aromata Bubastė pažindavo neapsirikdama. O šiaip jau visi supranta, kad tikroji meilė gali būti tik tarp katės ir žmogaus. Tik tuomet įsikatinauja tobuliausia harmonija.

Jiems baigus, katė sunerimo. Per šitiek amžių bei persikūnijimų vis dar nepriprato prie Viešnios, kurią savo kailiu ir siela pajusdavo pati pirmoji, kai dvikojai dar nerūpestingai džiaugdavosi gyvenimu. Bastetė jau visą savaitę regėjo Mirties pėdsakus kiekvienoje kambario kertėje, paloviuose, ant stalų, palangių ir gėlių vazonėlių žemėje. Nepermaldaujamas Giltinės kuždesys įsismelkė ir į tylą, ir į laikrodžių tikslėjimą. Todėl Bubastė buvo viskam pasiruošusi ir žinojo, kad Mirtis pasiims tą, kuri save laikė katės šeimininke, bet iš tikrųjų buvo tik tarnaitė, Pasisavintoji, Prijaukintoji.

Bastetė lindėjo savo slėptuvėje ir laukė, kol žmogus, kurio šitaip nemėgo, išsinešdins. Išgirdusi trumpą, bet kurtinamą pykstelėjimą, krūptelėjo ir susigūžė.

Tvardėsi, jog nepradėtų garsiai kniaukti. Suskaičiavusi iki trijų šimtų, ryžosi atsisveikinimo apeigoms.

Ji pritipeno prie Pasisavintosios, dabar jau Prarastosios, rožiniu liežuvėliu švelniai lyžtelėjo basas, šalančias pėdas, atsargiai krimstelėjo vieną drungną pirštą, užšoko ant moters kelių ir pasistiebusi savo nosimi palietė jos nosies galiuką. Taip Bastetė kiekvieną rytą žadindavo Prijaukintąją, malonią ir šiltą, nors žinojo: tokiu pat ritualu išlydės ją į Mirties įsčias.

Viską atlikusi kaip dera katei, Bubastė užtraukė liūdesio giesmę. Trumpą, bet širdį draskančią. Paskui ėmėsi mantrų, kad Prijaukintajai, dabar jau Atjunkstančiai, nebūtų baisu po juoduojų Mirties sparnu: *Maurrr Ourrrr Maurrr Ourrr Maurrr Ourrr...*

Taip meldėsi geras dvi valandas. Paryčiais į Bastetės namus ėmė rinktis svetimi. Katė apsimetė nesuprantanti, kas čia dedasi. Tegul žmonės mano — gedulas skirtas tik jiems. Idant niekas nebandytų jos liesti, glostyti, guosti ar meilintis kvailais garsais — kac kac kac — katė užsikorė ant pačios aukščiausios lentynos. Čia nė vienas Bubastės nepasieks. Iš savo aukštybių ji stebėjo žmonių sumaištį, kartkartėmis tyliai pasimelsdama už Prijaukintąją, kurią vis dar norisi taip ir tik taip vadinti. Protarpiais medituodavo. Troško, kad svetimi greičiau dingtų.

Išsinešdino jie tik trumpam. Paskui ir vėl susirinko. Nepažįstami dvikojai zujo ir zujo po namus. Svetimieji prievartavo tylėjimo įžadus davusius Prarastosios daiktus, knisosi po jos užrašų knygutes, laiškus, sąsiuvinius su Taro kortų reikšmių ir žvaigždžių konsteliacijų aprašymais. Jie bandė įsilaužti į kompiuterį ir perskaityti Knygą, bet niekaip neįstengė įminti ją saugojančio slaptažodžio, kuris buvo ne kas kita, kaip dar vienas jokiai svetimai ausiai neminimas Bubastės vardas. Jie kankino net mažąjį, svirplio balseliu vis čirškiantį Prijaukintosios telefonėlį. Viskas veltui. Jie kėlė klaiką sumaištį, kurioje įmanoma pėdsaką tik pamesti, bet ne jį rasti.

Ant stalelio, kur savas linijas buvo įbrėžusi ir Bastetės letena, tebegulėjo Taro kortų kaladė. Po Prarastosios mirties prie jų niekas taip ir neprisilietė. Tereikėjo tuos Išminties paveikslėlius, kurių slaptieji simboliai, kaip ir pati Bubastė, atkeliavo iš senovės Egipto, sudėti penkiomis eilėmis. Ir atsakymas būtų gautas, kas nuosprendį Prijaukintajai paskelbė, o kas jį įvykdė.

Kiekvienas svetimas dvikojis stengėsi įkalbėti Bastetę suėsti bent kąsnelį. Vienas jai net siūlė kumpio nuo savojo sumuštinio, bet katė nuo visko atsisakė. Ji pasninkavo, nes šitaip norėjo užganėdinti palubėje plazdančią Prijaukintąją. Kaip ir gyvą, taip ir mirusią kas daugiau paguos, jei ne katė?

Mirusiajam sunkiausia iškęsti tris pirmąsias naujabūvio dienas ir naktis. Visą tą laiką Bastetė nelies jokio maisto ir savo rausvojo liežuvėlio nesuvilgys net lašeliu vandens. Nors, tiesą sakant, katės galėtų gyventi niekada neėsdamos grubiųjų, žmogaus siūlomų, patiekalų, o misti vien astralais, elementalais ir subtiliąja daiktų energija. Kadangi žmonių pasaulyje, į kurį infiltravosi kačių civilizacija, viskas grindžiama teise ir pareiga, tenka taikytis.

Tūlas katės Pasisavintasis manė turįs teisę savo gyvūną glostyti, kirkinti, niurkyti, tampyti už uodegos ir netgi švelniai kankinti, tuo pačiu prisiimdamas pareigą jam parūpinti maisto. Prie ėdalo katės puldavo tik todėl, kad veržimasis prie lovio buvo pagrindinė žmogaus būties taisyklė. Savojo pranašumo Bubastė nenorėjo rodyti net kasdieninėse smulkmenose, mat Hierarchijos buvo pripažinta brandžia ir sena siela. Su žmonėmis žaisdavo kaip su vaikais, sklidina globėjiško atlaidumo savo kvailesniesiems broliams ir seserims.

Žmonės yra silpnavaliai. Jie nesugeba gyventi kitaip, kaip tik botago vejami paskui

įsivaizduojamą riestainį. Todėl su dvikojais reikia elgtis lipšniai, jautriai, globėjiškai ir nuolat juos traukti iš beviltiškų padėčių. Taikydama unikalius katiniško bendravimo metodus, Bastetė per savo ilgą egzistavimą praeituose gyvenimuose buvo išgelbėjus ne vieną prasigėrusį, viskuo nusivylusį ar savižudybei pribrendusį nelaimėlį.

Katė praskaidrindavo ir Pasisavintosios liūdesį, užpildydavo Prijaukintosios būties plyšius, pro kuriuos pūtė šalti vienatvės skersvėjai, ir grąžindavo pusiausvyrą moters sielai, pasvirusiai it skęstantis laivas. Tačiau tai, kas pagaliau įvyko, buvo jau ne Bubastės valioje.

Bastetė vis atgimdavo kate jau kokius tris tūkstančius metų, nuo Ramzio laikų Egipte. Po eilinės savo mirties, stojusi prieš Didįjį teismą, pasirinkdavo tą patį katės įsikūnijimą. Net galėdama nebūtų troškusi tapti žmogumi. Jos negundė sugebėjimas juoktis (kai galėjo mįslingai šypsotis), negeidė išgyventi nereikalingų emocijų (žalingomis jas pavadino net Buda, kuris šventraščiuose vadinamas garbingu katinų giminės epitetu „Liūtas“), nesvajoto kalbėti žodžiais. Ji kur kas daugiau pasakydavo murkimu ir kniaukimu. Lakoniškais miauktelėjimais išreikšdavo gausybę patirčių ir suvokimų, kuriuos žmonės nuskandindavo sąvokose ir žodžiuose, žodžiuose, žodžiuose.

Visą kitą laiką — tarp dvikojams skirtų žaidimų, iliuzorinio artumo ir tariamos sielų giminystės (kas gali būti bendra tarp tokių skirtingų natūrų — *Grubiojo Žmogaus* ir *Subtiliosios Katės*) — Bastetė medituodavo. Ignacas Lojola ir Milarepa būtų galėję pavydėti giliausių katės išvalgų. Pasižiūrėjęs į jos sielos judėjimą, susigęstų kiekvienas dervišas, suvokęs, kad jo šokiai, sukantis apie savo ašį, bergždi, mat nėra apdovanotas uodega, kurios galiuką galėtų vaikytis. Sustingę it statulos dzenbudistai ir judrūs kaip žaibas Šaolinio vienuoliai taip pat nė už ką neįstengtų prilygti Bastetei. Katė tobulėjo kiekviename trumpame savo gyvenimėlyje ir, kupina švelnios, kaip jos kailis, užuojautos, stebėjo žmonių giminės nuopolių.

Šiomis dienomis katės meditacijos prisipildė gilaus liūdesio. Graudulio, panašaus į nemirksinčią žuvies akį, buvo gal net per daug. Tačiau vienu dalyku Bubastė džiaugėsi: jos Prijaukintajai-Pasisavintajai-Prarastajai pagaliau atsivers tikrasis pasaulio vaizdas — be jokios žmogiškos sumaišties, tuštybių tuštybės ir suglamžyto iliuzijos šydo.

ŠVIETĖ sausio saulė. Oras buvo šaltas ir skaidrus kaip kalnuose. Julija galėjo lėkti kur panorėjusi, bet namai ją traukė užvis labiausiai. Įprotis pasvajoti atsistojus prie didelio, per visą sieną įrengto lango, pasirodė besąs stipresnis net už mirtį. Gyva būdama, valandų valandas praleisdavo žvelgdama į Vilnių, mintimis skriedama nuo bažnyčios prie bažnyčios, nuo cerkvės prie cerkvės, klausydamasi, kaip į šventnamių pokalbį įsiterpia esančios ir nesančios sinagogos, apgailestaudama, kad šiame vertikalėmis grojančiame peizaže nėra minaretų. Ji mėgdavo šokinėti nuo vieno bokšto prie kito, it vaikystėje žaidžiant „klases“, kai ant vienos kojos straksėdavo per kreida nubrėžtą piešinį iš septynių kvadratų: kas į tolimiausiąjį numes akmenėlį, nušoliuos jo pasiimti ir sugrįš nepraradęs pusiausvyros, tas laimės.

Dabar žaidimas iš esmės pasikeitė. Užsimaniusi Julija gebėjo panaikinti Vilniaus panoramą. Galėjo žvilgsniu arba mintimis praskleisti miesto peizažą tarsi teatro uždangą, kruopščiai išpieštą bažnyčių bokštais, oranžinių čerpių stogais, medžiais be lapų ir dangumi su geltonu saulės skrituliu. Užulaidai prasiskleidus ir išnykus, Julija regėdavo absoliutų niekį, su kuriuo vis dar neįstengė apsiprasti. Ją tebetraukė pažįstami, pamėgti, prisijaukinti dalykai.

Buvo ir daugiau esminių permainų. Naktis ir diena susiliejo į viena. Vietoj tamsos ir šviesos abi paros dalys dabar skleidė tolygų gelsvą spindesį. Laiko pojūtis irgi pasikeitė.

Sekundės ištykdavo ir prilygdavo valandoms, o pusdienis pralėkdavo lyg viena minutė. Ritmą, kuriuo tebegyveno likusieji anapus mirties slenksčio, Julija galėjo nustatyti nebent apsilankiusi pas kurį nors savo buvusį pažįstamą ir dirstelėjusi į kalendorių.

Gyvųjų pasaulis ją domino vis mažiau. Neberūpėjo nė žmonių mintys, nes nebeišgirdavo nieko, kas bent per nago juodymą būtų prilygę pomirtinėms patirtims. Gyvenantiesiems Julija nebejautė jokių emocijų, nors kai kurių mintijimai galėjo sukelti nusivylimą, nuoskaudą, pyktį ar net įtūžį. Įdomesnis atrodė kitas dalykas. Pro kasdienių apmąstymų kakofoniją kiekviename žmogui ji pradėjo skirti tyrą, beveik tobulą garsą. Gal tai buvo grožio ir gėrio pradas, apie kurį mėgo postringauti Angelas Sargas?

Konkrečias apybrėžas prarado ne tik diena ir naktis. Savo fizinį kūną Julija paskutinį kartą matė vakar, prieš morgo sanitarams ją įkišant į juodo plastiko maišą. Daugiau tais palaikais nebesidomėjo. Jautė, kaip palengva nebetenka dvasinio gyviesiems neapčiuopiamo, bet pačiai vis dar juntamo tūrio. Iš pavidalo tampa tarpu, erdve tarp materialiujų dalykų.

Terpė, kurioje Julija dabar tvyrojo, nedaug tepasikeitė nuo tos akimirkos, kai įsisąmonino, kad yra mirusi. Iš pradžių reginį lygino su vandens lašais, plūduriuojančiais švytinčiame aliejuje, o nūnai aplinka priminė paveikslėlius, siuvinėtus medaus spalvos audekle. Pasaulis atrodė tarsi milžiniškas gobelenas, kabantis ant nematomos virvės, pro kurio apmatų ir ataudų tarpelius sklido auksiniai spinduliai. Audinys tolydžio retėjo ir skydo. O anapusybės blyksniai tankėjo ir tvenkėsi į vienalytę šviesos substanciją.

Julija vis dar mąstė žodžiais ir sąvokomis. Todėl stengėsi visa, kas iki šiol nepatirta ir neįvardyta, bent sau kuo aiškiau apibūdinti. Juk ne veltui prieš mirdama rašė Knygą ir buvo šiek tiek pramokusi iš raidžių darinių bei jų derinių išspausti didesnę ar mažesnę prasmę. Beje, rašydama jautė, kad žodžiai, ypač tie, kurie kadaise turėjo svarbiausias prasmes — Dievas, Meilė, Viltis, Tikėjimas — sudilo kaip per ilgai apyvartoje buvusios monetos, sudumšlėjo kaip seni popieriniai pinigai. Viskas turi pradžią ir pabaigą, todėl baigiasi ir sąvokų galiojimo laikas.

Kiekvieną kartą panirdama į savąją Knygą, Julija įsitikindavo, kad kalba atspindi ne vientisą, bet suardytą pasaulį, įstengia perteikti tik jo fragmentus, skeveldras. Tarp raidžių, skiemenų, žodžių, frazių, sakinių, eilučių, pastraipų neišvengiamai esti tarpų. Dėl šių lemtingų spragų kaip tik ir atsiranda kalbos paklaidų. Žvelgdama į gyvenimą iš mirties kranto, ėmė suprasti, apie ką bylojo jos pamėgti mistikai, sielvartingai, rūsčiai ar ekstaziškai šaukę, kad tobulos, dieviškosios vienovės žmonių kalba išreikšti neįmanoma.

Julija prisiminė indų šventąjį Meherą Babą, kuriuo kažkada žavėjosi. Jis gyveno visai neseniai, praėjusiam amžiuje ir mirė aštuoneriais metais vėliau, nei gimė Julija. Baba nuo jaunų dienų puldavo į gilius transus, kartais be sąmonės gulėdavo ištisus mėnesius, o sugrįžęs į būdravimą bylodavo apie vienovę su Dievu ir aukščiausiojo pažinimo palaimą, vadinamąją *satjačita-ananda*. Tačiau ne tai svarbiausia. Anapusinės patirtys būdavo tokios palaimingos, kad parsiradęs šiapus Meheras didžiai sielvartaudavo, iš nevilties trankydavo galvą į sieną ar į cementines grindis, kol nuo smūgių jam išbyrėjo dantys.

Kai buvo gyva, Julija nesijautė taip jau tuščiai leidžianti laiką. Ir kasdienėje laiko slinkyje pasitaikydavo įžvalgų, skaidrumo blyksnių, trumpų nušvitimo akimirkų. Tačiau anksčiau ji regėjo it veidrodyje, mįslingu pavidalu, o dabar išvydo akis į akį. Tuomet pažino tik iš dalies, o dabar štai — pilnai pažįsta. Deja, esminio praregėjimo džiaugsmą temdė ir šioks toks kartėlis. Ramybės nedavė klausimas: na, kodėl visa tai ji išvydo tik mirusi, o tada, gyvenant, buvo vien spėliojimai ir nuojautos, tokios neapčiuopiamos, neaiškos, kurių nenusitversi net kaip skęstantysis šiaudo?

Kodėl tik mirusi pradėjo regėti neapsakomą Žemės grožį, tarsi tai būtų ne jos baigties, o atsiradimo tarpsnis, tarsi visa esinija švėtų ką tik sukurta ir su pakilia nuostaba džiūgautų, pati save pirmą kartą pažindama, tarsi kiekviena molekulė, atomas, kvantas giedotų Himną meilei?!

Pastaraisiais metais Julija tarėsi, kad gyvena beveik laimingai. Savąją būseną galėjo apibūdinti tauriais žodžiais: ramybė, harmonija, pusiausvyra. Nors gal tai buvo tik vaidmenys, kuriais įtikėjo, slėpdamasi nuo gilios melancholijos ir egzistencinio nerimo. Pati sau tvirtino esą jaučiasi puikiai. Netgi simuliuo nustebimą, jog tokio paprasto pasitenkinimo recepto nerado anksčiau, o ilgiausią sąmoningos būties tarpsnį praleido kovodama su savimi ir kitais.

Artėjant prie lemtingojo keturiasdešimtmečio, Julijos orbitoje vis dar sukosi nemažai vyrų. Ji didžiavosi, kad nebesiveržia jų savintis, keisti, auklėti, nebetrokšta netikėlių (ir savęs) bausti, nebesistengia nė vienam įsiteikti. Žiūrint iš mirties taško atrodė, jog nebuvo taip labai kuo didžiutis ar džiaugtis.

Vyrai Julijos gyvenime visada buvo svarbūs ir sudarė neabejotiną bičiulių daugumą. Ji nemėgo bendrauti su moterimis. Norėdama išlieti širdį, kur kas mieliau rinkosi kokį gėjų, kurio užaštrintas pasaulio suvokimas, gebėjimas analizuoti menkiausius jausmų niuansus, visa apimantis, bet niekada ir niekaip nepasotinamas meilės alkis jai buvo artimesni nei savosios lyties draugių reikalai.

Moterų kompanijoje Julijai nepatiko apkalbinėti ir liežuvauti. Tauškiant apie šeimas ir sutuoktinius-vaikus-anūkus, neturėdavo kaip įsiterpti, nes buvo užkietėjusi vienišė. Negalėjo pritarti ir aršioms vyrų nekenčėjoms, mat stipriąją lytį gerbė, feminisčių vengė, jų pažiūroms nepritarė, o užvis labiausiai nemėgo intelektualių, postringaujančių apie postmodernizmą, struktūralizmą ar hermeneutiką.

Savojo būties prasmių ieškojimo Julija nelaiškė filosofija, veikiau vadino tikėjimu ir mėgo kartoti, kad, turėdama vyriškąjį pavidalą, būtų tapusi kunigu. Tada, niekieno nevaržoma, netgi skatinama bandytų artėti prie abstrakcijos, vis dar vadinamos Dievu. Vienintelė moteris, su kuria galėdavo pasikalbėti apie esminius dvasios dalykus, buvo Aurelija, bet ji laimėjo Žaliąją kortelę ir išvyko laimės ieškoti į Niujorką.

Bendrauti su moterimis Julija nemėgo dar ir todėl, kad jausdavosi kaip lygi su lygiomis, tos pačios veislės, to paties kraujo, to paties energetinio krūvio, vienodo magnetinio poliaus. Būnant su seserimis Ievoje, Julijai stigo koketavimo, flirto, įtampos, įelektrintos, kibirkščiujančios atmosferos, kokia visada susidarydavo atsidūrus tarp vyrų. Su moterimis ji tapdavo pati sau nebeįdomi. Būdavo gaila jų draugijoje iššvaistytos energijos, o kartu praleistas laikas atrodydavo bergždžias, tarsi vanduo, skirtas vaismedžių sodui laistyti, o susigėręs į dykumos smėlį.

Julija galėjo lažintis, jog moterys tarpusavyje iš tiesų nėra draugiškos, jos nenuoširdžios, nesolidarios, netgi atvirkščiai — pavydžios, pagiežingos, piktavalės intrigantės. Žinoma, ji nebuvo visiškai nuosekli ir kartais elgdavosi priešingai savo skelbiamoms taisyklėms: svaigdavo mergvakariuose, net springdama taukšdavo apie vibratorius, kontraceptikus bei moteriškąjį identitetą, paklykaudavo stebėdama vyrų striptizą, apsaldavo nuo atsivėrimo „iš širdies į širdį“ ir apsiašrodavo nuo abipusio, vienalyčio, vienakrypčio, vaginiško savitarpio supratimo.

Taigi kartais ji tiesiog mušdavosi kumščiais į krūtinę ir įrodinėjo: jei gimei moterimi, tai tau likimas lėmė būti feministe. Visais kitais atvejais ironiškai šypsodama sakydavo esanti užkietėjusi maskulinistė ir žinojo, jog daugumą moterų tai erzina, bet patinka visiems vyrams. Lesbiečių kratėsi, nors nuolat atsirasdavo kokia apdujusi įsimylėlėlė, kankinanti Juliją egzaltuotais laiškeliais ir erzinančio nusižeminimo

persmelktais prisipažinimais.

Ištikus kokiai nors bėdai, Julija šaukdavosi vyrų, nors nuo jų buvo ir nemažai nukentėjusi. Bet, išduota vyro ir kapstydamasi iš nevilties sietuvų, ji dar galėdavo lyg gelbėjimosi rato įsitverti prisiminimų apie šviesius ir malonius dalykus, kuriuos pats skandintojas kažkada jai suteikė. O išdurta moters dėl kokio nors šuniško reikalo, niekalo, mailiaus jausdavo, kaip sieloje atsiranda plyšys, kurio nebeužlopysi nei atsiprašymais, nei atleidimais, nei susitaikymais. Žaizda amžiams.

Bandydama suprasti, kodėl moterys viena kitai būna tokios žiaurios, Julija nusprendė, kad kiekviena žino savo priešę turint visai lyčiai būdingą aukštą „skausmo slenkstį“, todėl ir smūgiuoja tiek, kiek kita gali iškęsti. Kelioms dar užsilikusioms draugėms šie samprotavimai, žinoma, nepatikdavo. O buvusios bičiulės, nuėjusios feministiniais klystkeliais arba virtusios gyvenimo užguitomis vištomis, kaip Rita, aiškino, jog savo pažiūromis Julija neva stengiasi įsiteikti vyrams, apskritai yra Meilės vergė, kuri daro viską — rengiasi, kvepinasi, dažo plaukus, blakstienas, lūpas — vien tik todėl, kad įtikytų patinams.

Meilės vergė Julija gal ir buvo, tačiau tas melodramatiškas laikas jau nugrimzdo į praeitį, palikdamas daug gražių ilgesingų prisiminimų. Buvo metas, kai ji ne tik vergavo, bet ir rinko mylimųjų, mylėtųjų, mylėtojų, išimylėjėlių, meilužių, mylinčiųjų bei kitaip Amūro supančiotų subjektų kolekciją ar katalogavo visus išpūdingesnius savo kelyje pasitaikiusius vyrus. Bet ir tai praėjo. Aistrų liepsna blėso. Su kai kuriais savo bičiuliais ji vis dar permiegodavo, tačiau seksas nebebuvo susijęs su nuodėmės sąvoka, sąžinės priekaištais ar svaiginančia mūšyje išplėšta pergale. Jis tapo panašesnis į skanius, sočius pietus.

Tai gi prieš mirtį Julija buvo patenkinta gyvenimu ir galėjo su bet kuo iš bet ko lažintis, kad moteriai keturiasdešimt metų yra pats nuostabiausias laikas. Besimėgaudama savimi, Julija kartais pagalvodavo, kokia nuobodi, monotoniška, nyki turėtų būti laimingai ištekėjusių bendraamžių egzistencija, nebeteikianti įvairovės ir užkirtusi kelią naujoms patirtims. Tačiau, žvelgiant mirusiosios akimis, jos pačios kintantis, karštilgiškas, iš krantų besiveržiantis gyvenimas irgi nebedarė jokie išpūdzio.

Žinoma, Julijos irgi neaplenkė vadinamoji vidutinio amžiaus krizė. Galvojant apie savo metus, jai kartais toptelėdavo, kad kai kuriais jaunatviškais ir daug sveikatos reikalaujančiais malonumais trumpinasi gyvenimą. Pasiteisindavo, jog svarbiausia — kokybė, o ne kiekybė. Na, ir kas, jeigu mirs septyniasdešimt penkerių, o ne aštuoniasdešimties? Tačiau vienas trumpas malonumėlis buvo lemtingas ir išsviedė ją iš gyvenimo daug anksčiau, nei kada nors tikėjosi. Julijos niekada, net jaunystėje, nekankino savižudiškos nuotaikos.

Kad tikrai neketino žudyti, liudijo ir pradėta rašyti Knyga. Negalėjo pasidaryti sau galo, jos nepabaigusi. Tai turėjo būti ne koks nors autobiografinis skaitalas iš nūnai Lietuvoje populiariausio žanro „ką matau, tą dainuoju“, kai knygas kepė visi, kas netingėjo. Nors ir ji galėjo imtis memuarų, nes neabejojo, kad kiekvienas likimas — vertas romano. Turėjo sukaupusi užtektinai intriguojančios patirties, o savo tekstą būtų pavadinusi „Bėk, Julija, bėk“. Iš tiesų visą gyvenimą neatgaudama kvapo lėkė it persekiotojų genama, nuo žmogaus prie žmogaus, nuo meilės prie nusivylimo, nuo pakilimo prie naujo žlugimo taip ir nepasisotindama, nerasdama trokštamo nusiramavimo.

Julija kūrė metafizinę Knygą. Šiukštu, ne ezoterinę, ne būrėjos Taro kortomis patarimus, ne horoskopinius astrologės atsivėrimus, kokių stirtos rikiavosi pusrūsiuose įsikūrusiuose parapsichologų knygynėliuose tarp vėjo varpelių, smilkalų ir miniatiūrinių

„gydančių“ piramidžių.

Savo tekstą, pritrūksi žodžių, ji ketino papildyti penklinėmis su slaptųjų sferų natomis, o ten, kur negelbės net muzika, mintis vylėsi išreikšti spalvotais piešiniais. Kurdama pavyzdžiu laikė Hildegardą iš Bingen, beveik prieš tūkstantį metų gyvenusią šventąją, kurios vėlyvu, todėl deformuotu įsikūnijimu tarėsi esanti įkvėpimo akimirkomis.

Knygą savyje jautė kaip iščiose bręstantį vaisių, kaip kinų alchemikų aprašytąjį Auksinį dvasios kūdikį, kurį pagimdys nežinia kada: po devynių mėnesių ar po devynių metų. Nelaikė savęs vis gausėjančio teksto autore, nors nebūtų galėjęs teigti, kad mintis, nuo kurių pati apstulbdavo, susijaudindavo, pasiurpdavo, diktavo Kažkas iš Aukščiau. Pagaliau Julijos gyvenime atsirado šis tas svarbesnio už troškimą mylėti ir būti mylimai. Tai netruko ilgai. Pasirodė Angelas Sargas.

Angelas Sargas buvo vienas tų, kuriuos ji vadino Dangiškaisiais meilužiais. Šių būtybių sąrašą Julijos kartotekoje pradėjo pramanytas vaikystės žaidimų draugas, kažkodėl pakrikštytas Aladinu, kurio niekas niekada nematė, bet užtat visi, ypač mama ir tėtis, apie jį daug girdėjo. Sąrašą ilgino princai ant baltų žirgų, vėliau mutavę į gražuolius indėnų vadus, šauniuosius muškietininkus, kino žvaigždes ir roko stabus.

Paauglystėje pramanyti ir beviltiškai nepasiekiami mylimieji Julytei rūpėjo kur kas labiau nei šalia maklinėjantys neryškūs vyriškosios giminės subjektai, spuoguoti ir kompleksuoti bendraamžiai. Kviečiama į kiną, šokius, pasimatymą, kirkinama, gundoma pirmajam bučiniui ar nekaltybės praradimui, Julija imdavo išsisukinėti — tvirtino, kad jau turi širdies draugą, kurio jokia būdu negali išduoti.

Ilgainiui tai tapo nebepataisomu įpročiu. Kiekvienam realiam, aistringų ketinimų turinčiam vyrui Julija būtinai priešpriešindavo neegzistuojantį, jos gyvenime nebesantį ar nepasiekiamą individą. Naujam partneriui su mazochistiniu užsispyrimu kartodavo, kad negali pamiršti kažko, iš tiesų gyvuojančio ar beveik pramanyto, esamam sutuoktiniui šnibždėdavo apie buvusįjį, dabartiniam meilužiui primindavo prarastąjį, o tirpdama vieno glėbyje tikėdavo labai besiilginti kito.

Julijai užvis geidžiamiausi buvo tie vyrai, su kuriais ją siejo (veikiau, nesiejo) santykiai, apibūdinami žodžiais, prasidedančiais neišvengiamu ne: nenori, nemyli, negalima, nepasiekama, neįmanoma. Ją nuolat persekiojo lemtingi susitikimai oro uostuose, stotyse, lėktuvuose, traukiniuose ir miestuose, kuriuose atsidūrė tik pusdieniui. Dangiškieji meilužiai visada ir visur pasirodydavo panašiu klintistvudišku pavidalu, todėl Julija buvo tikra, kad ieško būtent taip atrodančio, konkretaus, vienintelio kažkur pasimetusio savojo vyro.

Jai skirtojo mylimojo antrininkai irgi nelikdavo abejingi. Trumpi susitikimai neišvengiamą išsiskyrimą lemiančiose pasaulio kryžkelėse turėdavo gan ilgai besitęsiančias pasekmes: laiškus, karštligiškas internetines išpažintis ar geidulingus, atodūsiais atmieštus ir brangiai kainuojančius pokalbius telefonu.

Julija taip ir nepasiryždavo jokiame konkretnesniame ryšiu, tad viskas pagaliau baigdavosi niekuo. Beje, dilginantis praradimo jausmas likdavo, nors kas gi būdavo prarasta? Galimybė? Išsipildymas? Tikra meilė? Kartais ji susimąstydavo, kodėl visą gyvenimą taip atkakliai slapstosi už Dangiškųjų meilužių, nelyginant policijos užspeistas nusikaltėlis už įkaito? Ko ji bijo? Nuo ko ginasi? Ko nenori prie savęs prisileisti? Kodėl?

Dangiškąjį meilužį Julija netgi sapnuodavo. Ir tikrovėje, ir sapne jis beveik nekeisdavo savo išvaizdos. Regėdama Sapnų vyriškį, patirdavo palaimingą vienovę, nuo kurios tikriausiai svaigsta dvi perpus perpjauto obuolio puselės, vėl priglaustos viena prie kitos. Tačiau pilnatvės jauseną netikėtai nutraukdavo žinia, kad išrinktojo ir likimo

skirtojo ten, už jūrų marių, laukia kita karalaitė. Julija likdavo viena ir sapne savąją vientulystę patirdavo daug stipriau nei būdraudama. Pabudusi suprasdavo, kad miegodama verkė. Veidas būdavo dar drėgnas nuo ašarų.

Beveik prieš pusantrų metų niūrų lapkričio vakarą tikrovė pakartojo pirmąją nuolatinio sapno dalį it atspindys tikrąjį vaizdą. Julija pagaliau išvydo vyrą, kurį nuo pat paauglystės sutikdavo savo naktiniuose regėjimuose. Tai nutiko šaltame labirintą primenančiame televizijos pastate, laukiant diskusijos „Ar Lietuva yra aiškiaregių kraštas?“ Prie grimavimo kambarėlio jau šurmuliavo visas būrys *ezoterikų*, vyrų ir moterų pamišėliškai blizgančiomis akimis, su kuriais Julija niekada nesitapatino, nors čia buvo pakviesta kaip būrėja kortomis ir ateities pranašautoja. Magų ir mistikų gildija ją irgi laikė svetimkūniu.

Taigi, užuot trynusis nebendraminčių būryje, Julija nužingsniavo ilgu koridoriumi ir vienoje jo atšakoje susidūrė su vyru, kurį tučtuoju atpažino. Akimirka tikrovė išslydo iš po kojų. Pasijuto lyg sapnuodama. Tačiau kaip ir reikalavo per šitiek metų nugludintas scenarijus, jis ją užkalbino:

— Tamsta turbūt esat Julija?

Julijoje išsyk įsijungė visi žavėjimo, koketavimo ir flirto mechanizmai. Ji ėmė kunkuliuoti, kaip ant ugnies pastatytas raganiškas burtų žolelių puodas. Tam netrukdyt net vyro akis dengiantis šešėlis, krintantis nuo žemai užsmuktos skrybėlės. Jai pakako jo šypsenos su ironiškais raukšlelėmis lūpų kampučiuose.

— Ar jūs mane pažįstat?

— Aš — ne. Bet mano motina — taip. Violeta. Ji pas jus dirba. Po šių žodžių kažkodėl padvelkė šaltukas. Bet Julija apsimetė

to nepajutusi, nors vėliau daugybę kartų sau priminė gerai žinomą taisyklę, kad kiekviename pirmojo susitikimo mirksnyje jau slypi visi būsimojo bendravimo momentai. Intuicija pajunta ir užfiksuoja net menkiausią virptelėjimą, o protas, kuriam įprasta tikrovę falsifikuoti, kaipmat pateikia iškreiptą vyksmo vaizdą.

— Aš — Tadas, — prisistatė vyras, bet nepažiūrėjo moteriai į akis, o tai buvo antrasis ženklas, kad čia kažkas ne taip.

Tačiau Julija į nieką nebekreipė dėmesio. Per kelias akimirkas ji, keldama dulkių debesis, jau buvo nušuoliavusi didžiausią atstumą per savo jausmų dykumas ir dabar girdė žirgą žydinčioje meilės oazėje. Viskas įvyko šviesos greičiu. Ji įsimylėjo per tūkstantąją dalį sekundės ir jau žinojo — jokio kelio atgal nebėra. Per staiga išsišėlusią jausmų audrą netgi suspėjo pagalvoti, kad meilei labai tinka apibūdinimas, taikomas ir tikėjimo vienakryptiškumui: gyvatė, išliaužusi į bambuko stiebą, gali judėti tik pirmyn, bet ne atgal. Čia pasirodė laidos vedėjas ir, modamas popierių pluoštu, pakvietė juos abu skrydžiui į tiesioginį eterį.

Pokalbininkai buvo pristatyti kameroms ir Julija sužinojo, jog Tadas yra angelų specialistas. Toks jo amplua privertė ją iš džiaugsmo įsliuogti į palmės viršūnę meilės oazėje ir giedant rojus paukščiams iš kokoso riešuto kevalo išgerti ambrozijos. Ji visa tiesiog žaižaruote žaižaravo. Kaip stepių gaisras nustelbė kitus laidos dalyvius, tarsi durnaropėmis apsvaigino vedėją, kuris ėmė uždavinėti klausimus vien tik būrėjai, o norėdama išgirsti ir Tada, spinduliuodama niekuo neprisidengtą erotizmą, vis užsimindavo apie angelus.

Deja, Sapnų vyriškis nebuvo pingpongo žaidėjas, nė karto nepagavo Julijos užuominų, nepajuto iš jos trykstančių laumiškų kerų ir seksualių fluidų. Jis nė karto net nepažvelgė jai į akis. Per vieną vienintelę valandą tai buvo jau trečiasis pavojaus signalas, dėl kurio vertėjo ne juokais sunerimti. Tačiau Julijai viskas pasidarė *dzin*, ir ji springo

žodžių fontanais, net prakalbo apie slapčiausius dalykus, kurių niekada viešumon netraukdavo, o visa tai buvo skirta ne nuščiuvusiems pokalbininkams, bet tik jam, brangiausiajam, kurį pakrikštijo Angelu Sargu.

Pasibaigus laidai, vedėjas sugiedojo Julijai tikrą panegiriką. Net į puikybę pasikėlusieji magų-mistikų gildijos atstovai, ir tie nepagailėjo komplimentų. Tačiau Angelas Sargas pareiškė, kad ji kitiems nedavusi net prasižioti, o šitaip elgtis nedera. Julija nebuvo pratusi prie kritikos, juo labiau, jog pastabas jai sakytų tas, iš kurio labiausiai norisi išgirsti liaupses. Prarijo kartėlį, pati sau pasakiusi, kad tik labai artimi žmonės gali vienas kitam į akis rėžti tiesą.

— Tikiuos, mes dar susitiksime, ir tu mane pamokysi, kaip dera elgtis. Tikrai klausysiu žmogaus, kuris taip gerai pažįsta angelus, — lipšniai ištarė Julija, į naująją pažįstamą kreipdamasi tiesiog „tu“, ir pagalvojo, kad, turėdama uodegą, pradėtų ją pašėlusiai vizginti. — Štai mano vizitinė kortelė.

Angelas Sargas paėmė popierėlį ir, į jį nę nedirstelėjęs, įsidėjo kišenėn.

— Ten yra ir elektroninio pašto adresas, ir mobilusis telefonas, kurio šiaip jau niekam neduodu, — pasakė ji, jausdama, jog, būdama kalė, dabar jau šliaužtų pilvu.

— Pagyvensim — pamatysim, gal kada ir susibėgsim, — be jokio entuziazmo ištarė Angelas Sargas ir atsisveikino: — Ramiai gyvuokit.

Neblogai pakrikštijo savo naująją aistrų objektą! Elgėsi taip, lyg būtų visai belytis. Nuo jo netrenkė net menkiausias patiniškas kvapelis, kokį paprastai skleidžia kiekvienas, net visai nustekentas ir nususintas vyras. Tokių būrys jau laukė Julijos prie telestudijos durų ir, kanopomis mušdami žemę, kvietė ją pavakarieniauti, išgerti arba siūlėsi pavėžėti namo. Tačiau Julija turėjo savo mašiną, namuose buvo vyno, o išigeidusi galėjo užsukti į restoraną, nes nebijojo ten, kur nori, eiti viena, be jokios privalomosios palydos.

Sėdusi į mašiną ir kaip visada, kad būtų patogiau vairuoti, persiaudama aukštakulnius batelius sportinukais, Julija pati sau balsu net tris kartus ištarė, kad jos gyvenime ir vėl įvyko šis tas reikšminga. Susitikimas su Tadu anaipol nebuvo tiesiog šiaip sau atsitiktinumas. Grįžusi namo, pirmiausia pašėrė išsiilgusią Bastetę, paskui išklaušė telefono atsakiklį, užsikimšusį nuo ditirambų ką tik matytai laidai.

Darėsi truputį apmaudu, kad daugybė žmonių ją giria, o Angelas Sargas nesiteikė net pusės gero žodžio ištarti. Norėdama išvaikyti pro visas poras besiskverbiantį liūdesį, įsipylė šlakelį *Baileys* likerio ir, sėdusi prie pianino, ėmė skambinti romantiškas melodijas. Padariusi pauzę tarp Šopeno ir Rachmaninovo apsidairė ir pabandė savo aplinką išvysti Angelo Sargo akimis. Nors iš kur jai žinoti, kaip jis žvelgia į daiktus, gyvūnus, žmones ir reiškinius?

Niūniuodama atsisėdo į supamąjį krėslą. Iš tikrųjų jautėsi tarsi sūpynėse, nes tai krintosi dėl Angelo Sargo abejingumo, tai džiaugėsi po ilgokos pertraukos vėl įsimylėjusi. Buvo pasiilgusi šio jausmo. Norėjo save, kietą ir surambėjusią, praskiesti saldžiu nerimu bei raibuliuojančiu ilgesiu. Troško atsiverti mylimajam ir patirti, kaip drauge su juo į ją ima srūti išorinio pasaulio išpūdžiai, nemylint atriboti užkardomis, užtvaramis ir užtvankomis. Julija niekada nebuvo mėmė, kuri kramtydama nagus laukia, kada meilės objektas tarsi vėtrungė teiksis pasisukti į jos pusę, nors vėjas ir visai nepalankus. Įsimylėjusi ji elgdavosi kaip karo vadas, kuris nuolat kuria vienas už kitą tobulesnius strategijos ir taktikos planus, puolimo projektus ar tariamų atsitraukimų matmenis. Taigi Angelo Sargo medžioklę ji nusprendė pradėti nuo jo motinos.

Kitą rytą atėjusi tvarkyti namų Violeta pati pasidžiaugė: Julija ir josios Tadukas vakar taip šauniai dalyvavo toje pačioje laidoje. Anksčiau apie savo gyvenimą ji nieko nepasakodavo. Julija taip pat nenorėjo perdėm draugiškų santykių su tarnaitė, todėl

atvirai nekalbėdavo. Žinojo tik tiek, kad ši turi du sūnus ir yra išsiskyrusi su vyru. Užtat dabar smalsiai ir net su keistu grauduliu nagrinėjo esybę, kuri prieš trisdešimt trejus metus (tai jau išsiaiškino) paleido į pasaulį jos mylimąjį. Žvelgdama į namų tvarkytoją, Julija stengėsi atpažinti Angelo Sargo bruožus.

Nors jau artėjanti prie šešiasdešimties, Violeta buvo viena tų stotingų ir gražių moterų, kuri galėtų pozuoti kuriant paminklą Motinai Lietuvai. Ji buvo aukštaūgė, išsaugojusi puikią figūrą, pailgo taisyklingų bruožų veido su ryškiais skruostikauliais, mėlynų akių ir šviesių plaukų, kuriuose nebuvo matyti nė vienos žilos sruogos. Jos galvos formoje, siauroje nosyje su aristokratiška kuprele ir ryškiose lūpose Julija tarėsi išvelgianti Angelą Sargą, tačiau jo tamsių plaukų ir rudų migdolinių akių tikriausiai reiktų ieškoti tėve, kurio, matyt, būta pietietiškos kilmės.

— O ką veikia tavo antrasis sūnus? — pasiteiravo, norėdama tęsti geidžiamą pokalbį.

— Na, Pranukas dirba televizijoje. Gal jį ir žinot. Yra pasivadinęs Maksu Vakariu.

Julija nustebo. Maksimalų Vakarių žinojo visa Lietuva. Staiga pajuto kažką panašaus į pavydą moteriai, turinčiai du šaunius sūnus, nors anksčiau beveik niekada neapgailestaudavo, kad taip ir nepasigimdė vaikų. Todėl teįstengė ištarti:

— Čia tai bent!

— Na, jie labai skirtingi. Kaip ugnis ir vanduo.

— Tad kuris gi iš jų — ugnis?

— Oi, kad net nežinau. Kaip kada, — nusijuokė Violeta, — kartais Pranukas įsiplieskia, o Tadas gesina, kartais atvirkščiai.

Julija pagalvojo, kad bent jau išoriškai abu broliai yra panašūs. Abu liesi, išstypę, ilgomis kojomis ir rankomis, vienodai ištęstais veidų ovalais, identiškomis ispanų grandų barzdelėmis ir tamsiais plaukais. Tik Tado kakta buvo aukštesnė, nors tai galėjai pavadinti ir pliktelėjimu. Kaip visi žmonės, tausojantys kiekvieną plauką, jis buvo susisegęs uodegėlę ant pakaušio, kurią, ėmęs jaudintis, pradėdavo sukti aplink pirštą. Atrodė, tarsi dalį savo galvos augalijos Tadas perleido Pranui, nes šis visada buvo susitaręs, lyg iš jo smegenų pūstų išcentrinis vėjas. Kitas žmogus su tokia šėveliūra būtų palaikytas netvarkingu ar apsileidusiu, tačiau Maksui Vakariui tai reiškė stilių, šarmą ir eleganciją. Ne veltui žiniasklaidoje kartais jis buvo vadinamas geidžiamiausiu Lietuvos jaunikiu. Julija staiga panūdė išsiaiškinti šeimyninį Angelo Sargo statusą:

— O anūkų ar jau turi?

— Deja, ne, nors labai laikiu. Pranukas toks plevėsa, o Tadas per daug šventas, jokia moteris jam neįtinka. Apie jo vedybas net nesvajojau, bent jau pradėtų draugaut su kokia mergaite. Vyrai, kad ir koks jis būtų, reikia moters. Kitaip visai sugis.

— Tai gal tegu kada užsuka į svečius, pasižiūrėsim, ką sako kortos, — užmetė meškerę Julija, — jis supras, jog tai ne šiaip sau būrimas, o bendravimas su aukštesnėmis sferomis. Juk jam rūpi tokie dalykai.

— Oi, nežinau. Jam neįmanoma nieko patart. Pats viską sprendžia. Labai užsispyręs. Ir labai jautrus. Net per daug. Kaip be odos. Su juo visad turėjau vargo. Ačiū Dievui, bent dabar šiaip taip įsikibo į gyvenimą. O kai buvo vaikas, tai maniau, visai pražus.

— Kodėl?

— Et, ilga istorija. Einu tvarkytis.

Ir Violeta, pasiėmusi šluostes ir švarinančius skysčius, išėjo iš virtuvės. Julija liko viena ir vėl ėmė suptis prieštaringose būsenose. Galėjo džiaugtis, kad Tadas nevedęs ir net neturi jokios moters. Antra vertus, šiek tiek sunerimo, jog yra toks neprieinamas. Iki

šiol, bendraudama su vyrais, Julija nesusidurdavo su jokiais ypatingomis kliūtimis ir gaudavo tai, ko įsigeidusi.

Ko norėjo dabar? Tikros, gilios, visa apimančios meilės, trunkančios tol, kol išskirs mirtis. Žvelgiant iš Nebūties kranto toks troškimas atrodė ganėtinai naivus. Tačiau, gyva būdama, Julija siekė tiesiog moteriškos laimės.

Taip viskas prasidėjo. O kaip baigėsi? Julija neprisiminė paskutinių savo gyvenimo akimirkų.

KAŠTONAI atrodė tiesiog tobuli. Tarsi kiekvienas po sodriai rudu, blizgančiu kevalu slėptų aiškų ir paprastą visatos paslapčių įminimą. Rita kiekvieną rudenį prisirinkdavo jų pilnas kišenes ir rankines, giliai pasąmonėje tikėdama talismaniška šių tvirtų branduolių galia.

Dabar ridinėjo juos ant darbo stalo, apkrauto popieriais, iškarpomis, geltonais lipniais lapeliais su svarbiais priminimais ir skaitytojų laiškais, kuriais visada didžiavosi kaip ordiniais ar medaliais. Tikrų ordinų bei medalių vargu ar kada beužsitarnaus, nebent kiltų Trečiasis pasaulinis karas ir ji būtų priešakinėse fronto linijose. Per tą nelemtą Juliją Ritos pozicijos dienraštyje gerokai susilpnėjo. Tarsi tai patvirtindami, keli ką tik šviežutėliai buvę kaštonai susiraukšlėjo, supliuško, suskilo.

Šiandien, vos išengusi į redakciją, Rita tučtuojau pajuto, kad visi į ją dėbčioja iš padilbų, neslėpdami priešiško. Ir ji pasmerktų nevykėlį, kuris dienos, o gal net savaitės sensaciją maloniai perleido konkurentams tarsi kaspinu perrištą dovanėlę. Tačiau daugiau snausti ji nebetino. Pirmiausia reikėjo sudaryti sąrašą svečių, viešėjusių pas Juliją sekmadienį. Maksas Vakarį jų neišduotų net ir kankinamas, tik ne iš solidarumo su sava kompanija, bet dėl parašo, kurį brūkštelėjo redakcijos sutartyje, pasižadėdamas neteikti svarbios informacijos konkurentams.

Taigi vienintelė žurnalistės viltis buvo namų tvarkytoja. Anuomet, kai Džiulija į savo vakarėlius kviesdavosi ir Ritą, toji aukšta, dar gana graži, nors per penkiasdešimtį jau gerokai perkopusi madoniško veido moteris sukdavosi svečių būryje. Ji įnešdavo karštus pačios ką tik iškeptus pyragus, išnešdavo tuščius vyno butelius ar pakeisdavo pelenines su per kraštus virstančiomis nuorūkomis. Ji bendraudavo su svečiais kaip lygi su lygiais, o paprašyta puikiai dainavo liaudies dainas.

Iš tiesų Violeta ir nebuvo kokia tarnaitė tikrąja šio žodžio prasme, o, kaip pati sakėsi, būrėjos namus tvarkė tik iš didelės pagarbos ir meilės. Buvusi geografijos mokytoja iki šiol vadovavo vaikų folkloro ansamblui. Be to, ji puikiai mezgė. Raudonoji, įkapėmis tapusi Julijos suknelė, be jokios abejonės, buvo Violetos rankų darbas.

Ritai dingtelėjo, kad užrašų knygutėje, ko gera, turi šios ponios telefoną, mat kadaise ketino pas ją užsisakyti nertinį. Bet kokia gi tos Violetos pavardė? P... Pur... Purienė? Purvaneckienė! Rita susikaupė ir mintimis apmetė būsimą pokalbį. Vakardienos rytą, kai būrėjos bute naršė gydytojai, lavoninės sanitarai, policininkai ir žurnalistai, Violeta sėdėjo virtuvėje užsidengusi veidą rankomis ir visą laiką be garso verkė. Atrodo, jai tiesiog pavyko tapti nematoma. Nė vienas dienraštis nepaminėjo net namų tvarkytojos inicialų, nors tai ji (labai įtartina!) nuo pistoleto nuvalė pirštų atspaudus.

Senoje kaip pasaulis užrašų knygutėje paslaugiai kiūtojo Violetos Purvaneckienės (*mezgėj.*) skaičiai. Nors ir keista, tačiau telefonas per šitiek laiko nebuvo pasikeitęs. Dar keisčiau — ji atsiliepė. Rita prisistatė kiek galėdama familiariau, nutaisiusi patį meiliausią balsą, kokį tik įstengė. Tačiau iš pašnekovės nesulaukė empatijos, o juo labiau geidžiamos informacijos:

— Ne, sekmadienį buvo mano vaikų koncertas. Pas Juliją net neužsukau. Nė

nežinojau, kad ji ruošias pobūviui. Manau, svečiai užgriuvo netikėtai. Galbūt ją nuvargino. Gal kas ką ne taip leptelėjo. Ižeidė. Paskutinėm dienom Julytė pasidarė labai nervinga. — Violetos balsas suvirpėjo ir buvo girdėti, kaip ji šnirpščioja nosimi.

— Gal ji turėjo kokių priežasčių... — pradėjo Rita, bet tvarkytoja neleido jai baigti:

— Mes visi turim priežasčių, bet laikomės.

— Prieš savaitę Julija man skambino ir užsiminė, kad jai kažkas grasina, persekioja, netgi klausio telefono pokalbių. Ar jums ko nors panašaus neprasitarė?

— Ne. Suprantat, žmonės jai išsako, na, išsakydavo savo didžiausias paslaptis. Turbūt kas nors susigriebė per daug išsiplepėjęs ir grubiau jai apie tai užsiminė. Julytė buvo labai jautri šiurkštesniam žodžiui.

— O kokie žmonės pastaruoju metu pas ją lankydavosi?

— Juk pati žinot, Julytė turėjo labai daug draugų. Iš pačių skirtingiausių sluoksnių. Bet dabar, bent jau iki laidotuvių, palikit ramybę ir ją, ir juos. Labai prašau.

Rita jautė, kad liks nieko nepešusi. Todėl paklausė nei į tvorą, nei į miestą:

— Kiek metų jūsų vaikams?

Ragelyje stojo tylą. Violeta pagaliau prabilo slopiu balsu:

— Kodėl klausiat? Juk tai visai nesusiję su Julijos mirtim. Turiu du sūnus. Jie jau suaugę ir visai savarankiški.

— Atleiskit, tikrai nenorėjau brautis į jūsų asmeninį gyvenimą. Klausiau apie vaikų ansamblių, apie sekmadienio koncertą.

— Ak... Nuo penkerių iki penkiolikos. O kam jums tai?

— Na, smalsumas, ir tiek. Žurnalistinis įprotis visko klausinėti. Gerai, nebekankinsiu jūsų daugiau. Taip labai neliūdėkit.

— Aš dar nė nesuvokiau, kas iš tiesų atsitiko. Liūdesys ateis vėliau. Sudiev.

Violeta padėjo ragelį. Rita liko it musę kandusi. Paslaptį apie Julytės svečiai tolo nuo jos it vaiduokliai užkeiktoje laivėje. Dabar lyg gelbėjimosi rato ji ketino griebtis Makso. Beje, koks tikrasis jo vardas? Apie tai galėjo žinoti nebent Dana. M.V buvo jos ir visų kitų Lietuvos panelių dievaitis. Bet dabar Dana — mokykloje. Rita, laužydama visas savo motiniškas taisykles, mestelėjo dukrai SMS žinutę: *Koks tikrasis Makso Vakario vardas? Atsakyk kuo skubiau. Myliu mama.* Atsakymas atskriejo beveik akimirksniu: *Labux. Vardas labai nefainas — Pranas Purvaneckas — todėl ir slepia. Ciau ma!* Rita net aiktelėjo. Nejaugi tai sutapimas: Purvaneckienė — Purvaneckas? Ji karštligiškai kaip paauglė ėmė spaudyti *Motorolos* klavišus: *Is kur zinai? Parasyk. Man tai labai svarbu!* Dana neprivertė laukti: *Skaityk naujausia „Panele“.* Rita vėl surinko: *Labai aciu ir bučkis.* Duktė atsakė: *Susipypsesim.*

Jau ištisą tūkstantmetį juodvi nebuvo taip intensyviai bendravusios. Rita užsimetė palatą ir nubėgo į kioską „Panelės“. Lėkdama per gatvę, vos nepakliuvo po sunkvežimiu. Čiupusi grobį, Pasileido atgalios, pakeliui nervingai sklaidydama panelių žurnalo puslapius. Štai ir jis, viliokiškai besišypsantis bemiukas-saldainiukas. Antraštė skelbė:

MAKSIMALUS VAKARAS SU MAKSU VAKARIU

Ji permetė akimis interviu, tokį ilgą, sakytum, Maksas būtų ne tūlas paauglių dievukas, o bent jau Lietuvos premjeras. Iš spalvotos puslapinės fotografijos žvelgė patrauklus tamsių akių vaikiną su odine kaubojiška skrybėle, juoda striuke ir barzdele, veikiau primenančia hieroglifą ar ornamentą nei įprastą vyrišką veido augaliją. Kitose nuotraukose Maksas Vakaris parpuolęs ant kelių trankė į žemę elektrinę gitarą, plačiai išsižiojęs rėkė į mikrofoną, pasirašinėjo autografus, pasipuošęs peteliške ir smokingu, lipo iš limuzino, su visa rokerio apranga buvo apžergęs motociklą, pūtė žvakutes ant didelio torto ir, prigludęs prie šviesiaplaukės merguželės, kažką jai lipšniai šnibždėjo į

ausį.

Galop Ritos žvilgsnis užkliuvo už vaizdelio, dvelkiančio dar netolimos praeities dvasia. Jauna ir graži madoniško veido moteris laikė ant kelių mažą berniuką, kurio naivame veide jau spindėjo plati ir žaisminga būsimosios žvaigždės šypsena. Šalia stovėjo kitas vaikas, kiek vyrėlesnis, bet labai panašus į jaunėlį, tik liūdna, beveik skausminga veido išraiška, sakytum, apgailestautų, kam išvis atėjo į pasaulį. Visą šį trejetą tėviškai glėbė didelis ir stiprus vyras. Juodaakis, ūsuotas garbanius, panašus į čigoną iš lengvabūdiškos operetės. Šeimyna nuo galvos iki kojų buvo apmegzta raštuotais vilnoniais drabužiais. Prierasas po fotografija bylojo: *Violeta ir Petras Purvaneckai su sūnumis Pranuku (Maksu) ir Tadu, 1975 m.*

Daugiau apie jokią Praną Purvanecką tekste nebuvo nė žodžio. Na, žinoma, su tokiu vardu ir pavarde šou versle ne ką tenuveiksi. Ritai nuo informacijos net žandai užkaito. Kol kas ji dar nelabai nutuokė, ką su šiais faktais veikti, bet nuojauta įsakmiai bylojo, kad rankoje ji laiko bombą! Tarsi ieškodama Bikfordo virvutės, kurią uždegus sprogmuo atliktų savo funkciją, dar kartą, dabar jau labai įdėmiai perskaitė Violetos sūnaus interviu. Vaikinas jai pasirodė ne iš kelmo spirtas, net pagalvojo, kad sutikusi jį kokiame vakarėlyje paprašys Danai autografo. Tegu mergaitė turi autoritetą, jau geriau tokį negu jokio.

Atidėjusi į šalį „Panelę“, pasiėmė savišką šios dienos laikraštį. Iš pirmojo puslapio žvelgė Julija ir puse lūpų šypsojosi. Kompiuterininkas *fotošopu* rūpestingai ištrynė visas jos raukšles. Ritos straipsnio pavadinimas buvo pakeistas:

NUSIŽUDĘ LIETUVOS ELITUI BŪRUSI 41 METŲ MOTERIS

Cerberis visada taip elgdavosi. Jam tiesiog niežėjo nagai vietoj vieno žodžio būtinai įrašyti kitą. Ritą išpylė karštis ir dingtelėjo šventvagiška mintis, kad gal derėtų pasiieškoti darbo kokioje kitoje redakcijoje, nors puikiausiai žinojo: pagal nerašytą (o gal — rašytą) susitarimą išėjusių ar išmestų iš Šito dienraščio nebepriimdavo joks save gerbiantis leidinys. Negi prašysies į merdėjančius kultūrinius savaitraščius, į moterų žurnalus ar į makulatūrinę laikraštieną? Gėda.

Revoliucingąsias Ritos mintis nutraukė telefono skambutis. Pažįstamas iš privačios detektyvų agentūros „Agata Kristi“ pranešė: paprašyti Julijos motinos, imasi tirti, ar tikrai jos dukra nusižudė. O gal buvo nužudyta? Įtarimą sukėlė faktas, kad po raudonąja suknele būrėja buvo nuogut nuogutėlė, net be kelnaičių. Tai paskatino nuodugniau apžiūrėti velionės kūną ir, še tau, jos makštyje rasta spermos! Neabejojama, jog prieš pat mirtį ji turėjo lytinius santykius. Kyla klausimas, kas tas vyriškis? Gal pistoleto savininkas? Nustatyta, kad ginklas priklausė Maksui Vakariui! Žinoma, ketinusi nusižudyti būrėja galėjo ir pasiskolinti letalinį įnagį. O jeigu ne? Jeigu iššovė M.V, tegu ir netyčia? Na, taip, ant būrėjos pirštų rasta parako kruopelyčių, bet tai dar nepakankamas savižudybės įrodymas. Visko nutinka. Kiekviena taisyklė turi išimčių. Aukos motina siūlo nemažus pinigus tam, kas suras dukros žudiką, ir sakosi išgamą savomis rankomis į gabalus sudraskysianti.

— Ar, be Makso, dar ką nors įtariat? — rydama seiles pasiteiravo Rita.

— Kol vyksta tyrimas, nieko negaliu sakyti. Ir tai, ką dabar išdėščiau — ne spaudai. Pažadėk.

— Pažadu. Susitarimas — šventas dalykas.

Rita jautėsi priblokšta. Užvis labiausiai ją sukrėtė net ne žinia, kad pistoletas priklauso Maksui Vakariui, bet faktas, jog Julijos lavonas buvo taip nuodugnai, netgi intymiai apžiūrėtas. Kokie subjektai renkasi tokį begėdišką darbą? Ką jie kiša į numirėlės vaginą — rankas su guminėmis pirštinėmis ar kokius nors instrumentus? Turbūt yra šiek

tiesk iškrypėliai? Fui, kokios šlykščios mintys!

Vėl pylė karštis. Rita net pagalvojo, kad staiga prasidėjo klimaksas. Norėdama save kaip nors suvaldyti (juk pažadėjo neskelbti ką tik gautų naujienų), ėmė vartyti „Panelę“, kurios naujo numerio Dana kaskart laukdavo kaip vaikystėje Kalėdų senelio. Pati Rita domėtis tokia lektūra neturėjo nei noro, nei jėgų, nei laiko. Ko vertas vien turinys: *Meilės istorijos, Aferos ir skandalai, Laimės kūdikiai* (šioje rubrikoje ir puikavosi Maksas Vakaris), *Sex failai*...

Rita ilgesingai prisiminė vienintelį savo santūrios paauglystės žurnalą — „Moksleivį“, jo komjaunuoliškas išangas, dalykiškus pirmūnų interviu, pradedančiųjų poetų eilėraščius, naivias paauglių noveles, juodai baltus stropių jaunųjų grafikų darbus, konsultacijas nekaltais klausimais, pavyzdžiui, ar dera priminti draugui, kad jis skolingas aštuoniasdešimt kapeikų, pagaliau kertele norintiems susirašinėti: su renkančiais aforizmus, su filatelistais, su aktorių nuotraukų kolekcininkais, su lankančiais liaudies šokių būrelį. Rita ir dabar kuo puikiausiai atsiminė žurnalo formatą, šriftą, pirmą viršelį su kokio provincijos stropuolio nuotrauka ir ketvirtą, papuoštą guašine daug žadančio menininko teplione, prisiminė net spalvas, kuriomis būdavo paįvairinama puslapių monotonija: žydrą, žalią, violetinę. Keisčiausi dalykai telpa atmintyje. Dabar atrodė, kad nuo anos epochos ją skiria keletas šimtmečių.

„Panelėje“ irgi buvo puslapis gražiu pavadinimu „Sielos reikalai“, kuriame smalsios skaitytojos visais joms rūpimais dvasiniais klausimais galėjo kreiptis į jauną kunigą. *Norėčiau sužinoti, ar masturbacija ir oralinis seksas yra nuodėmė? Ar didelė? Ar reikia sakyti apie tai kunigui?* — nerimo Rasa, 17 m. *Per išpažintį bijau pasakyti, kad rūkiau ir gėriau. Ką daryti?* — rūpinosi Edita, 16 m. *Ar ketinate kada sukurti šeimą?* — teiravosi dvasininko Jovita, 14 m. Kitame puslapyje panelės klausinėjo garsios ginekologės: *Ar tiesa, kad kyla temperatūra, kai į pažastį įsikiši muilo?* — Renata, 15 m. *Kaip tamponai susiję su orgazmo jutimu?* — Lina, 14 m. *Ar esu dar mergaitė, jei turėjau lytinių santykių su prezervatyvu?* — Nona, 17 m. Dar kitame puslapyje smalsutėms stojiškai atsidadė žinomas psichoterapeutas: *Ar galima masturbuojantis prarasti meilės energiją?* — Aistė, 15 m. *Girdėjau, kad pavojinga mylėtis vonioje. Kodėl?* — Rožė, 16 m. *Man nepatinka oralinis seksas. Pasidaro bjauru. Ką daryti?* — Jolita, 18 m. *Kiek laiko trunka lytinis aktas?* — Gitana, 14 m.

Gitana buvo tiek pat metų kaip ir Dana. Reiktų kada su dukra apie visa tai pasikalbėti. Rasti noro, jėgų ir laiko. Nuo šio nerimo ir hormonų audromis putojančio paaugliško kliedesio Ritai ėmė spazmuoti skrandis. Pasičiupo cigaretę ir išėjo į lauką. Galvon lindo vien tik begėdiškos, nešvankios mintys. Nuogas kūnas po ilga raudona megzta suknele. Lytinis aktas. Makštis. Varpa. Sperma. Jau kokius penkerius metus šie objektai Ritos gyvenime funkcionavo tik protokoluose apie išžaginimus. Tačiau dabar ji jautė asmenišką, beveik fiziologinį artumą tam faktui, kurį ką tik išgirdo. Sakytum, būtų išprievartauta.

Taigi su kuo paskutinę savo gyvenimo naktį mylėjosi Julija? Nejaugi tai tikrai buvo Maksas Vakaris? Jis — žudikas?! Rita nujautė neeilinę sensaciją. Didelį didelį didelį BUM! Žurnalistinė uoslė jos niekada neapgaudavo. Kol priešai neužbėgo už akių („Agata Kristi“, be abejonės, teikia informaciją ir konkurentams), reikėjo nedelsiant imtis ryžtingų veiksmų. Rita nusprendė tučtuojau susitikti su Maksu Vakariu, prisidengusi menku pretekstu, kad nori jo autografo savo paauglei dukrai. Atsivertė priešpaskutinį konkurentų dienraščio puslapį. Štai ir specialiojo korespondento telefono numeris.

— Sveiki, Maksas Vakaris klausio, — pasigirdo malonus balsas, girdėtas iš šampano ir šampūno reklamų.

— Čia kolegė iš broliško dienraščio, — Rita prisistatė vardu ir pavarde. — Ar galėtumėt pasirašyti autografą mano keturiolikmetei dukrai?

— Mielai, bet tik ne šiandien.

— Oi, šiandien mano dukrelės gimtadienis, — sumelavo nė nemirktelėjusi. — Norėjau jai padaryti siurprizą. Juk mūsų redakcijos visai greta. Aš užbėgsiu po kelių akimirklų. Brūkšt — ir viskas.

— Na, gerai, — nusileido Maksas. — Iki greito pasimatymo.

Jau po dešimties minučių Rita trypčiojo konkurentų redakcijos prieangyje. Budėtoja telefonu iškvietė specialųjį korespondentą ir meiliai pridūrė:

— Ak, to mūsų Vakario visad visiem reik.

Netrukus pasigirdo, kaip kažkas, šuoliuodamas per kelias pakopas, leidžiasi laiptais ir pusbalsiu smagiai sau dainuoja. Rita pakėlė galvą, pamatė ilgas, siaurutėliais baltais džinsais aptemptas kojas, o dar po akimirkos prieš ją stovėjo plačiai besišypsantis Maksas su odine kaubojiška skrybėle.

— Labas, — sučiulbėjo Rita, — esi mano dukros dievukas. Tavo interviu „Panelė“ — tiesiog šaunus. Ar galiu kreiptis „tu“?

— Žinoma, kreipkitės, juk esu už jus jaunesnis. Na, o jūsų dukra garbina ne mane, bet mano antrininką.

— Kokia šauni skrybėlė! — Rita toliau tęsė įsiteikinėjimo ariją, — tokią esu mačius tik filmuose. Turbūt vienintelė visam Vilniui?

— Ne, yra dar viena. Mano broliuko. Užtikau jas Amsterdame ir iškart čiupau dvi.

Maksas kalbėjo labai tyliai, visai ne taip, kaip šūkalojo reklaminiuose klipuose ar „Eldorado“ loterijoje. Taip tyliai, kad reikėjo prie jo beveik intymiai prisiartinti. Nejaugi negalėjo apsieiti be tos pastabos apie amžiaus skirtumą? Niekšelis. Dvelkė gerai kvėpalais ir ne ką prastesnėmis cigaretėmis. Žvelgė į Ritą šiltomis rudomis akimis ir plačiai šypsojosi. Jo skruostuose atsirado žavios duobutės.

— Ir apie Juliją gerai parašei, — toliau įsiteikino ji. — Mudvi buvom draugės.

— Tikrai? Kažkodėl jūsų niekad pas ją nemačiau.

— Na, mes bičiuliavomės kiek anksčiau. O tu ar dažnai pas ją lankydavais?

— Ne itin. Su ja daugiau bendravo mano brolis. Ir mama pas Magę dirbo.

Še tau, boba, ir devintinė! Maksas iškart, lyg niekur nieko, pateikė faktą, kurį savarankiškai atskleidusi Rita jautėsi kaip Šerlokas Holmsas, Erkiulis Puaras ir Erastas Fandorinas viename asmenyje. Brolis, mama... Nuo Makso dvelkė švelniais artimų žmonių santykiais. Jis pats buvo šviesus ir šiltas. Tiesiog darėsi saldu burnoje, bet ne kaip nuo cukraus, o tarsi nuo prisirpusio mango vaisiaus. Neįtikėtina, kad toks žmogus būtų galėjęs iššauti Julijai į smilkinį. O su ja mylėtis?

— Eime, išgersim kavos ir pasikalbėsime apie Juliją. Gal pavyks nors truputį išvaikyti liūdesį dėl to, kas atsitiko.

— Manau, kiekvienas ją pažinojom kitokią. Tai tiesiog buvo dvi skirtingos Julijos. Bijau, kad nesusikalbėsime. O ir mūsų liūdesiai dėl jos mirties tikriausiai visai nepanašūs.

Nieko jis jai nepasakys. Nors kažką slepia. Nebūtinai žmogžudystę. Gal ką dengia. Pavyzdžiui, savo mamą. Juk būtent Violeta Pirmoji rado mirusiosios kūną ir nuvalė pirštų atspaudus nuo ginklo. O jeigu ji ir nužudė Džiuliją? Motyvai? Prašom: dviejų moterų, ponios ir tarnaitės, konfliktas (Julija mokėjo žeminti žmones), motinai nepatikę gražuolio sūnelio santykiai su pagyvenusia dama, galiausiai pinigai, dailūs ir brangūs daiktukai, kurių buvo pilni būrėjos namai, juk tikrai niekas nesudarė jų aprašo, ką nori, tą gali pasisavinti. Rita turėjo puikią uoslę kriminalinėms peripetijoms kaip ilgai ir kantriai dresuotas šuo pėdsekys. Pabandė dar kartą:

— Vis tik kaip manai, kas galėjo paskatint Juliją žudyti?

— Nieko nemanau. Kur tas jūsų žurnalas, pasirašysiu. Rita pakišo „Panelę“, atverstą ties Makso fotografija.

— Kuo vardu jūsų dukra?

— Dana.

Jis išsitraukė prašmatnų parkerį, brūkštelėjo kelias eilutes ir suraitė įmantrų parašą. Padavė žurnalą Ritai ir pasakė:

— Ačiū. Iki pasimatymo. Susitiksime per Julijos laidotuves. Tačiau Rita visai neketino taip lengvai paleisti įtariamojo:

— Maksi, tai — ne spaudai. Išduodu paslaptį ne kaip konkurentų žurnalistui, bet kaip Julijos draugui. Kai kam kilo įtarimų, kad Magė nužudyta. Jos motina net užsakė tyrimą privačiai agentūrai. Be to, ji su kažkuo mylėjosi prieš numirdama. — Rita padarė pauzę svarstydamą, ar sakyti tai Maksui, ar ne, bet apsisprendė: — Supranti, jos vaginoj rasta spermos. Gal pastebėjai, kuris svečias pasiliko, kitiems išeinant?

Išgirdus tokią pikantišką detalę, Makso veido išraiška nė kiek nepasikeitė. Jis kuo ramiausiai atsakė:

— Ne. Aš išėjau pats pirmas. Dešimtą vakaro dalyvavau tiesioginėj laidoj. Buvau svečias „Žvaigždžių mūšy“. Paskui susitikau su savo drauge Vita. Miegojom kartu. Ji gali patvirtinti.

Maksas vis dar Šypsojosi ir geranoriškai žvelgė į Ritą. Ūmai išsitraukė iš kišenės mobilųjį telefoną.

— Atsiprašau, — lipšniai sumurkė ir, atsiribojęs nuo viso pasaulio o labiausiai — nuo jos, vyresnės, kvailesnės, niekam tikusios, susikaupęs, su didžios paslapties išraiška ėmė skaityti atsiųstą žinutę.

Rita dabar jam tebuvo tuščia vieta. Na, ir kodėl ji prie jo lindo? Todėl kad norėjo daug ko paklausti. Kai vyksta žurnalistinis tyrimas, tenka įveikti įvairiausius nepatogumus ir savo kompleksus. Maksas liovėsi skaitęs ir jo išpuoselėtas veidas nušvito pasitenkinimu. Žvelgiant į šį žmogų, taip ir norėjosi stebėtis, kad retkarčiais gamtai kai kurie kūriniai pavyksta tobulai. Rita vis dar nenorėjo jo palikti ramybėje:

— Gal tu ką nors įtari?

— Aš neįtartinėju žmonių.

— Atrodo, apie įvykį gali papasakoti tik Julijos katinas.

— Tai ne katinas, o katė. Jos vardas Bastetė, — pasakė Maksas tokia intonacija, lyg Rita būtų nedovanotinai suklydusi dėl kažko jam itin brangaus ir asmeniшко. Paskui pridūrė jau visai normaliu balsu: — Eime, aš jus truputį palydėsiu. Noriu iš mašinos pasiimti cigaretes.

Jie drauge išėjo į lauką. Žingsniuodama tuos keliasdešimt metrų su Maksu, Rita jautė, kaip į ją net atsisukinėdami žiopso praeiviai.

— Ar Julija tau nebuvo užsiminus, kad jai kažkas grasina, netgi seka ir persekioja? Ji man skambino maždaug savaitę prieš... prieš tą įvykį.

— Jūs rašėt apie tai savo straipsny. Galbūt Magė tikėjos jūsų, įtakingos žurnalistės, pagalbos. O aš — kas toks? Dvaro juokdarys, ir tiek.

— Bet tie žmonės, kurie susirinko paskutinį vakarą... — Rita vėl pradėjo savo giesmelę.

— Jų ir klauskite. Aš kalbu tik už save. Argi jūsų redakcija — ne į priešingą pusę? — paklausė jis, rakindamas automobilio dureles.

— Nejau tau pačiam neįdomu viską išsiaiškinti?

— Ne.

Rita ryžosi paskutiniam, lemiamam, kirčiui:

— Maksai, juk ginklas priklauso tau!

Vakario veide atsirado išgąstinga nuostaba — tarsi išlepinto vaiko, netyčia sukūlusio itin brangų daiktą ir dabar sukręsto visai netikėto tėvų pykčio. Rita išsyk pajuto motinišką gailestį, suvokdama, kad toliau jo žlugdyti nepajėgs.

— Na, taip. Aš paskolinau Magei tą *pistiką*. Ji ir man prasitarė apie kažkokius priešiškausi nusiteikusius tipus. Tikėjosi, kad, turėdama ginklą, jausis nors truputėlį saugiau. Norėjau tik gera. Nejau dabar nusipelnau bausmės?

— Nenusipelnai. Tik pats savęs nebausk.

— Stengiuos. Linkėjimai Danai, — tarė Maksas, staiga vėl įsikniaubdamas į savo mobilųjį ir atsiribodamas nuo jos nematoma, bet neperžengiama siena: — Iki pasimatymo.

Ritai neliko nieko kita, kaip atsisveikinti. Jautė Maksui gailestį, kuris išsklaidė visus įtarinėjimus. Eidama atsivertė žurnalą. Vakarį buvo užrašęs: *Mielai Danai, gimdienio proga: šviesk ir šildyk! With Love ☺ Maxas*. Dukra tikrai apsidžiaugs. Tik tas „gimdienio proga“ nereikalingas. Dana buvo spalio vidurio kūdikis, gimė po Svarstyklių ženklų.

Kaip ir reikėjo tikėtis, Makso autografas panelę paveikė magiškai. Ji ėmė šokinėti, spiegti, savo kibiamo dėkingumo glėbyje vos nepasmaugė Ritos ir vis kartojo:

— Jėga! Tai bent *bajeristas* — su gimdiniu! Jam turbūt kiekviena diena — fiesta, tortai ir žvakės. Baisiausias ačiū! Maaam, nuuu, tuuu tiiikras žmoogus!

Atrodė, kad tą vakarą pildosi Makso linkėjimas šviesti ir šildyti. Rimas nėjo į darbą, apie aštuonias kažko pasiimti užbėgo Tomas ir jie visi keturi kartu smagiai pavakarieniavo, kaip prieš dešimt, prieš šimtą, prieš tūkstantį metų.

Bet kitą rytą viskas vėl prasidėjo iš naujo. Jau per pusryčius kiekvienas Rimo judesys, garsiau nurytas kąsnis ar šliurptelėjimas Ritą erzino taip, kad net gėlė kaulų smegenis. Dieve mano, kaip jie galėjo vienas nuo kito taip nutolti? Na, niekada nebuvo aistringi meilužiai ar protą praradę įsimylėjęliai, bet juk ilgą laiką jautėsi geri, netgi puikūs draugai. Iš kur dabar atsirado toji tuštuma ir ledinis šaltis?

Rita su Rimu gyveno jau dvidešimt metų. Susituokė antrame kurse. Susipažino per stojamuosius egzaminus į televizijos režisūrą Konservatorijoje. Tuomet atrodė, kad tai bus prestižinė specialybė, visada garantuojanti darbo vietą ir normalų atlyginimą. Juo labiau, nei Rimas, nei Rita nesiveržė į jokią avangardą, neketino liesti draudžiamų temų ir nesitikėjo rašyti nuo dangaus žvaigždžių. Tai juos ir suartino kurse, kuriame buvo vien individualybės, talentai, genijai, disidentai ir revoliucionieriai. Du pilki žvirbliai tarp ryškiaspalvių papūgėlių iškart atpažino vienas kitą. Jie nesiplėšė dėl neįmanomų dalykų.

Kai kursiojai šliuoždavo lietuviškais ir pro tualetu langus bandydavo patekti į VRM kultūros rūmuose vykstančias uždaras filmų peržiūras, Rimas su Rita tenkindavosi tuo, kas buvo rodoma kino teatruose. Jie puikiausiai galėjo egzistuoti be Antonionio, Bergmano, Biunjuelio ir Pelinio. Jie nesimeldė Tarkovskiui ir po penkiasdešimt kartų nežiūrėjo „Rubliovo“ ar „Veidrodžio“. Jie neskaitė nei Solženycino, nei Brodskio. Nelabai įsivaizdavo, kuo iš tikrųjų užsiima Sacharovas ir kas nutiko Tomui Venclovai. Nepasigesdavo mistikų, kurie kursavo po Vilnių storų rusakalbės savilaidos foliantų pavidalu: Alano Vatsio, Sudzukio, Krišnamurčio ir Šri Aurobindo. Net neįtarė, kad egzistuoja Katalikų Bažnyčios Kronika. Niekas negirdėjo apie jokią Terlecką, Petkų ar Sadūnaite. Niekada nesilankė Paberžėje pas Tėvą Stanislovą. Nė nemanė švęsti Vasario 16-osios. Dorai nežinojo, kokia eile išdėstytos spalvos uždraustoje tautinėje vėliavoje ir kas yra Vytis ar Gedimino stulpai. Užklupti BBC korespondento, per stebuklą atsidūrusio

šiapus Geležinės uždangos, jie nebūtų gebėję rišliai papasakoti nei apie Romą Kalantą, nei nurodyti tikslios vadinamųjų Kauno įvykių datos. Rita ir Rimas nebuvo jokia išimtis. Tuomet, daugiau nei prieš dvidešimt metų, taip gyveno daugelis, beveik visi.

Rimas buvo kurso komjaunimo sekretorius. Rita — jo pavaduotoja. Nė vienas tokių pareigų nelaikė rimtomis, tiesiog žaidė pagal taisykles, lygiai kaip ir studijuodami marksizmą-leninizmą, mokslinį komunizmą, politinę ekonomiką, internacionalizmo pagrindus ar ateizmą. Per privalomas paskaitas žinios pro vieną ausį įeidavo, o po egzamino pro kitą išeidavo. Visi buvo prisitaikę. Klestėjo tobula mimikrija.

Baigę studijas, abu gavo paskyrimus į televiziją. Kas rytą pėdindavo į milžinišką pastatą Konarskio gatvėje ir net jei ištisomis dienomis, savaitėmis, mėnesiais nieko neveikdavo, atlyginimą vis tiek gaudavo. Gimė Tomas. Ritą su Rimu tai dar labiau suartino. Paskui prasidėjo Sąjūdis. Rita į jį paniro stačia galva. Rimas elgėsi šiek tiek santūriau, bet tik todėl, kad buvo šiaurietiško charakterio. Dana — jau atgimstančios Lietuvos vaikas.

Paskui viskas ėmė baisyti greičiu keistis. Darėsi aišku, ką iš tiesų reiškia frazė, taip dažnai kartota Sąjūdžio mitinguose: „Jei Dievas nori ką nors prakeikti, tai pasmerkia gyventi permainų laikais“. Minių euforijoje tie žodžiai atrodė labai migloti, beveik nesuprantami. Tačiau kai visi liko išbarstyti po vieną, atsivėrė tikroji sentencijos prasmė. Keitėsi viskas, net siuvimo adatos ir tualetinis popierius.

Kuo labiau daugėjo pasikeitimų, tuo negailestingiau trūko laiko. Praeitį nugrimzdo naktiniai virtuviniai pasisėdėjimai su draugais, šnekantis uždraustomis temomis. Permainų vėjams švilpiant, Rita vis rečiau rasdavo laiko net pasikalbėti su Rimu. Jis neteko darbo, o ji kaip tik padarė karjerą. Tačiau jei jau įkėlė koją į prestižinį dienraštį, tai iš ten ketino būti išnešta tik karste. Darbas surydavo visas jėgas ir energiją. Rimas jautė kompleksą, kad yra žmonos išlaikomas, nors apie tai niekad net neužsiminė.

Vienu metu buvo atsiradusi dar ir kita moteris. Meilužė jos turbūt nepavadinsi, bet kai Rita it voverė rate sukosi po kriminalines temas, Rimas su ta dama maloniai leido savo neišsemiamą laiką. Užtat jo santykiai su žmona palengva iro, kaip, tempiant tik už vieno vienintelio siūlo, akis po akies ardosi nertinis. Nieko nebeliko maždaug prieš trejus metus. Rita nebandė kažko adyti, lopyti, klijuoti, atnaujinti ar keisti. Jai pakako darbo. Viskam kitkam neturėjo nei noro, nei jėgų, nei laiko.

Ir Dana su Tomu palengva pasidarė tarsi ne jos vaikai. Žiūrėdama į išstypusius jų kūnus, kartais nusistebėdavo, kaip galėjo tokius milžinus savo pilve išnešioti ir paleisti į pasaulį pro siaurą plyšį tarpukojyje. Ji juos mylėjo, bet nemokėjo tos meilės nei parodyti, nei išreikšti. Visut viskas darėsi vis labiau ir labiau bergždžia.

Anksčiau Rita sau nė neleisdavo apie tokius dalykus galvoti, o dabar šė tau, mąsto. Julijos mirtis tarsi atidarė butelį su nevilties ir širdagraužio džinu, kuris, ištrūkęs į laisvę, ėmė it pašėlęs siautėti.

JIS nugrimzdo į patogų odinį krėslą savo erdviame, šviesiame kabinete. Švilpaudamas lengvabūdišką melodiją, ėmė tvarkyti neatidėliotinus reikalus. Pirmiausia derėjo pasirūpinti amžiną atilsį Pitija. Veikia — jos kūnu. Būrėjos tenegraužia kirminai, te ji nepūva kaip koks skuduras, atiduosime jos palaikus ugniai. Nauda dviguba: ir metafizinė, ir fizinė. Bruzdūs smalsučiai nebekiš prie lavono nagų. Kiekvienas balistikos ekspertas jo neatkasinės, kada įsigeidęs. Visus pėdsakus ugnis nuplauna daug švariau nei lietus.

Jis pasikasė pakaušį, tarytum tokiu ritualiniu judesiu suaktyvino minčių slinktį, ir paskambino Pitijos motinai. Meistriškai nutaisęs iš susijaudinimo virpančio balso registrą,

pareiškė užuojautą. Prisistatė esąs artimas velionės bičiulis, Pavardė Nesvarbu. Nekantriai išklausęs atsakomuosius virkavimus, pareiškė daug sykių girdėjęs Julytę kalbant, kad po mirties norėtų būti kremuota. Ar jau rastas velionės raštelis su tokia pat valia?

Taigi dabar — prie reikalo. Kartą jiedu su Julija juokaudami, o gal šiek tiek padauginę konjakėlio sudarė sandorį, kad pasirūpins vienas kito laidotuvėmis. Vadinasi, ilgai nedelsiant, šianakt, reikėtų pradėti tvarkyti reikalą. Jis, kaip dera draugui, jau susitarė su krematoriumu Rygoje ir padengs visas išlaidas. Atitinkamas transportas jau užsakytas. Šiandien — antradienis, o ketvirtadienio vakarą arba, blogiausiu atveju, naktį Julijos pelenai grįš į Vilnių. Būtų protingiausia apie kremavimą niekam neužsiminti: nei artimiausiems draugams, nei tolimesniems giminėms, nei žurnalistams. Jeigu kils kokių nors problemų su prokuratūra ar policija, Jis viską sutvarkys.

— Na, ką jūs, ponija, neverta dėkoti. Tai — mano pareiga žmogui, kurį gerbiau ir mylėjau. Deja — paskutinė. Sudiev.

Tvarka. Jis padėjo ragelį ir lengviau atsikvėpė. Įsimetė burnon mėtinę pastilę ir įniko į elektroninę užrašų knygutę. Diena kaip visada buvo įtempta, kupina daugybės darbų. Paskambinęs reikiamam asmeniui, paprašė, kad Sporto rūmai padarytų didžiausią, kokią tik įmanoma, nuolaidą Parapsichologų konferencijai ir mugei. Jeigu bus nuostolių, atsiras kas juos padengia. Svarbiausia — kitokia nauda. Lai *parapsichai* dėsto niekus, pundais perka knygas apie karmos diagnostiką, buria magiškaisiais kristalais, mojuoja virgulėmis ir fotografuoja auras. Tegu laisva valia sau knisa protą, pudruojasi smegenis, kabinasi ant ausų kilometrus makaronų ir vyniojasi į užkalbėtą šikpopierį. Kuo valstybėje daugiau apmulkinųjų, tuo geriau! Kiekvienam vartotojui — po asmeninį aiškiaregį! Po orakulą — kiekvienam politikui!

Mugėje kaip tik ir turėjo būti platinami Centro pagaminti *orakulatoriai*, specialūs aparatai, kurių veikiamas subjektas įtikėdavo, kad palaiko tiesioginį ryšį su Dievu, su Juo netgi šnekučiuojasi. Nuostabieji aparatėliai buvo įmontuoti į laikrodžius, tačiau į ne bet kokius, o su ypatingais piešiniais ant ciferblatų: In-Jang diagramomis, šešiakampėmis žvaigždėmis, taip pat Buda ir Kristumi. Jam visai nebuvo gaila žmonių, perkančių tokių baisų kičą ir su kiekvienu tik-tak palengva virstančių netikrais pranašais. Net ir su orakulatoriaus iškreiptais smegenų vingiais jie labai neblogai uždirbdavo.

Centras nuolat tikino, kokia svarbi Lietuvai yra magų ir mistikų gausa. Jis didžiavosi, jog šio plauko subjektai Marijos žemėje dauginasi tarsi triušiai ir nereikia jų veisti per prievartą, kaip užsispyrusių pandų. Joks tautietis rytais nė kojos iš namų nebekeldavo nepasidomėjęs, ką byloj a horoskopas, skelbiamas kiekviename laikraštपालािक्ये. Davatkėlės po Mišių skubėjo pas kortų būrėjas. Tą patį darė ir elitinės ekonomistės, o ką jau sakyti apie elitines kekšes. Politikai su savo asmeniniais aiškiaregiais tarpo darnioje psichologinėje simbiozėje, tikėdami, kad skverbiasi į transcendenciją. Dar viena blaiviai mąstanti galva lauk iš ratų, ir ratams lengviau. Gyvenimas privalo slysti paviršiumi. Šalin gelmę! Senąjį tikėjimą ir senąją viltį laikas pakeisti naujais dariniais.

Rimtos knygos kaip ir buvo planuota darėsi vis brangesnės, o po įtemptos darbo dienos, lyg po mūšio, mažai kam užtekdavo įkarščio skaityti Prustą ar Zaratustrą. 83 procentai Marijos žemės vartotojų knygų jau nebepirko, tai bent sėkmė! Senokai išnyko vadinamosios kultūrinės spaudos problema. Vos pažvelgus į liesus, jokia reklama nepapuoštus dvasingųjų laikraštėlius, darėsi aišku: juos leidžia, jiems rašo ir juos skaito beviltiški nevykėliai. Savarankiškai protaujantieji bei turintieji nepriklausomą asmeninę nuomonę privalėjo susiprasti ir trauktis į pogrindį, kur išblykš kaip bulvių daigai, o

ilgainiui, gal net greitai, išnyks be Pėdsako. Jų dienos buvo suskaičiuotos. Pražūčiai pasmerkti bandymai priešintis ir rodyti savo tariamas teises.

Taigi inteligentėliams vietos visuomenės elite nebeliko. Ją užėmė kitos būtybės, apdėjusios ir laimingos tarsio pelės, kurių smegenyse specialiais elektrodais dirginami malonumų centrai. Kaip liudija eksperimentai, elektra maloninami laboratoriniai gyvūnai tiek užsikaifuoja, kad pamiršta miegoti, ėsti, tuštintis, netgi kruštis. Naujojoje aukštuomenėje vis tikrai sukosi ne pelės, o šiokie tokie žmonės. Todėl, jausdami net didžiausią pasitenkinimą, jie puikiai fiziologiškai funkcionavo, blizgėjo, plėtėsi, pūtėsi ir, atrodo, nė nenučiuokė, jog kiekvieno laukia neišvengiamas liūdnas galas. Juk buvo antropofagai ir vienas kitą suėsdavo net be jokio užpilo! Na, o driskiai tegu sau šiaušiasi. Šuns balsas į dangų neina. Karavanas ir aplojamas traukia tolyn. Atskalūnų maisto jau niekas nebepriima už gryną pinigą. Kiekvienai kastai — savo vieta. Aiškus pareigų pasiskirstymas. Jokių nekontroliuojamų tarpsluoksnių. Jokių prieš srovę plaukiančių, prieš vėją pučiančių, iš gyvatvorės protesto ataugas kaišiojančių individų! Staiga pajuto — mąsto kaip laikraštis, o kadaise pretendavo tapti rafinuotu estetu.

Bene pagrindinė Jo Kontoros vykdoma programa kodiniu iš alchemikų pasiskolintu pavadinimu *Omnia ad Unum* kaip tik ir siekė sudėlioti piliečius į lentynėles, atsijojant ar net išmetant iš žaidimo tuos, kurie niekur netelpa ir nepritampa. Taisyklės paprastos, jas visada pasufleruos reklama ar aukštuomenės kronikos skyreliai blizgiuose žurnaluose: jei neištengi įpirkti *Ferrario*, tautieti, sėdėk ir tylėk, žinok savo vietą, o jei tokia tvarka nepatinka, žudykis, niekas nepuls tamstos maldauti, kad pasiliktumei čia. Savižudybė — tai natūrali atranka, kas ginčysis su šiuo teiginiu? Šauniam Naujam pasauliui nereikalingi subjektai, pradę sveiką gyvenimo geismą ir troškimą vartoti, vartoti, vartoti.

Faktas, kad Lietuva pirmauja pasaulyje savižudžių skaičiumi. Jam skambėjo kaip komplimentas ir liudijo milžinišką Kontoros nuveiktą darbą. Tiesą sakant, savižudybės ir buvo Jo svarbiausias amplua. Visą savo laisvalaikį pasimėgaudamas skirdavo suicidologiniams apmąstymams ir studijoms.

Jį taip pat domino vienvietės problema, kuri buvo tarsio lazda su dviem galais. Taigi vienvietę reikėjo skatinti. Naujoji trisdešimtmečių garsenybių karta, kodiniu pavadinimu *Chimeros vaikai* puikiai demonstravo nepriklausomo gyvenimo po vieną idealą. Šie vienišųjų naujarūšės naujažmogiai būrėsi daugiausia sostinėje, daug dirbo, todėl turėjo pakankamai pinigų pramogoms, kurias neužsičiaupdama aptarinėjo žiniasklaida. Jeigu jie ir susiporuodavo, tai tik laikinai, mat, įpratę gyventi po vieną, nebeįstengė prisiimti jokių įsipareigojimų nei savo partneriams, nei atžaloms. Jie nenorėjo daugintis, o reikalams taip klostantis toliau, jau po dvidešimties metų lietuvių sumažės visu milijonu.

Kas leista Jupiteriui, nevalia jaučiui. Eilinius vartotojus, kad ir kokio jie būtų amžiaus, vienvietę privalėjo bauginti ir gąsdinti. Šios rūšies vienišiams Placebas skelbė negailestingą karą, reklamoje, filmuose ir spalvotuose žurnaluose primygtinai demonstruodamas, kad aplinkui viešpatauja darnios poros, klesti nuolatinis dauginimasis, nevaldomas seksas, nepertraukiamas *koitusas*. Tokio pobūdžio veiklos Kontorai ypač padaugėdavo prieš šventes, Kalėdas, Naujuosius metus, o labiausiai — apie Valentadienį. Vadinamosios Tėvo ir Motinos dienos taip pat privalėjo tapti juodžiausios vienvietės triumfu, kad gimdytojai jaustųsi atskirti nuo vaikų, ir atvirkščiai (tai labai svarbu!). Kontoros agentai darbavosi psichoterapijos kabinetuose, dietikos centruose ir šeimos žurnalų redakcijose, nuosekliai diegdami kurtinę susvetimėjimo koncepciją. Plyšys tarp kartų pasidarė toks gilus, kokio dar nebuvo jokioje kitoje epochoje.

Kontora taip pat skleidė visuomenėje metafizinę vienvietę, kurią privalėjo patirti kiekvienas, nesvarbu, ar gyventų atsiskyrėliškai, ar poroje, ar šeimoje, vos telpančioje

aplink didelį stalą. Šioji vienatvė buvo susijusi su nepaaiškinamu nerimu. Vartotojai turėjo jaustis vieniši, atskirti vienas nuo kito akline siena, sumūryta iš sunkaus darbo (arba nedarbo), pinigų vaikymosi (gausos, stygiaus), iš chroniško nuovargio, beprasmių, bedžiaugsmių pramogų ir nereikalingos informacijos pertekliaus. Siekdama panardinti individą į metafizinę vienatvę, Kontora taip pat skleidė ksenofobines nuotaikas, kurstė antisemitizmą, rasistinius įsitikinimus ir visokeriopai skatino nacionalistinį marazmą, kad tik vartotojas jaustųsi kaip smūgiuoti sugniaužtas kumštis, o ne kaip glamonėti ištiestas, pasauliui atvertas delnas.

Metafizinę vienatvę gilino dar ir tai, jog naujajam Placebo pasauliui nereikėjo nei senojo Dievo, nei senojo tikėjimo. Grindžiant teiginį, kad religija yra mėšlas, puikiausiai patarnavo Osama Bin Ladenas su savo kompanija. Meldžiamieji, jei tik norite įsitikinti, ko vertas vadinamasis tikėjimas Dievu, prašom pasižiūrėti: griūvantys Niujorko dangoraižiai, barzdoti, viduramžiškomis marškomis apsitaisę talibai, visur tykantys šahidai ir modžahedai, nuožmus fanatizmas, skurdas, narkotikai, moterų išnaudojimas, žiaurumas, kankinimai, žudynės, lavonai, lavonai, lavonai. Bušui Jaunesniajam Dievo vardas irgi nenuėina nuo lūpų, įdomu, kam jis meldžiasi? Marsui? Mamonai? Molochui?

Žinoma, Marijos žemės gyventojai mąstė pernelyg siaurai, ir tokie globalūs argumentai jiems nė velnio nereikšė. Kiekvienas norėjo blogų pavyzdžių būtent iš savosios parapijos. Jeigu norite, prašom. Užsakovo pageidavimas — Kontorai įsakymas. Laikraščiuose tolydžio pasirodydavo straipsnių, o akį glostė sensacingos TV laidos apie tai, kaip tūlas kunigėlis dirbo mafijai, spekuliuojo, vogė, apsirijo (trigubas pagurklis ir didžiulis pilvas — liudininkai), girtas vidurnaktį skambino varpais, užtaisė vaiką savo šeimininkei, priekabiavo prie prekinę formą dar išlaikiusių davatkų, dulkino klapčiukus ir tvirkino šviežutėlius berniukus, atvestus mokytis Katekizmo. Šią savo veiklos sritį Kontora tiesiai šviesiai vadino *kunigocidu*, bet patiklieji tautiečiai nieko neįtarė ir nuolat virkavo (tai ypač būdinga visuomenės žiedui), kad nebeturi patikimo tarpininko tarp savęs ir Dievo.

Vietoj nevykėlių tautinių dvasios ganytojų atvykdavo svetimi: guru, lamos, babos, rabiai ir visokio kitokio plauko mokytojai, kurių kompetencija Marijos žemėje niekas neabejojo. Kontora itin skatino religinį turizmą. Tegu tie, kam nuo sielos įkarščio svyla uodega, šiauria į Indiją, Tibetą, Korėją, Japoniją, Izraelį kad tik savo paistalais neterštų taip darniai besiklostančios netikėjimo atmosferos. Kontora rūpinosi ir sektomis, kurios it galingi siurbliai susišluodavo visus neva dvasinguosius ar tikrai į tikėjimą linkusius, šitaip apsaugodamos visuomenę nuo praregėjimų, atsimainymų ir nušvitimų.

Kiekvienas žmogus mąsto savaip ir susikuria savo vienintelę unikalią realybę, kitaip sakant, Realybės tunelį. Savo Realybės tunelius turi ne tik individai, bet ir poros, šeimos, draugijos, bendruomenės, miestai, tautos bei valstybės. Tačiau tokia įvairovė prie nieko gera neveda. Todėl jau keliasdešimt metų Centras bei jo Kontoros visame pasaulyje deda milžiniškas pastangas, kad suvienodintų skirtingus Realybės tunelius. Kam reikalingas mažos tautos arba mažos šalies Realybės tunelis? Niekam! Kad Lietuvoje pasiekta svarių rezultatų, liudijo faktas, jog iš visų europiečių lietuviai mažiausiai didžiavosi esantys savo šalies piliečiai.

O kam reikalingas Realybės tunelis marginalaus individo, pripildyto nevisavertiškumo kompleksų, atmieštų utriruota megalomanija ir noru priešintis visuotinei tvarkai? Įvairovės laikai baigiasi! *Kaip viršuje, taip ir apačioje. Pasaulis — vienas, vieningas ir vientisas.* Šie du šūkiai, raudonu kursyvu išspausdinti mėlyno, baltais debesėliais pasipuošusio dangaus fone, kabėjo ant Jo kabineto sienų, šalia sertifikatų, diplomų ir licencijų.

Įsimetęs į burną dar vieną mėtinę pastilę, Jis vėl ėmėsi telefono. Reikėjo paskambinti Leopardui ir pavesti jam Cerberio žurnalistę. Tikėsimės, kad specialusis agentas šį kartą veiks kaip visuomet tiksliai, išskyrus tą vienintelį nelemtą atvejį, kai ėmė ir susimovė su Pitija. Na, dabar turės proga pasitaisyti. Argi taip jau sunku išmušti iš vėžių, o jeigu reiks, ir visai sunaikinti pusamžę, beveik klimakterinę moteriškę?!

Ši Kontoros ir Jo veiklos sritis turėjo kodinį pavadinimą *Marsas-Venera*. Kas skaitinėjo bent vieną populiarią knygėlę apie lyčių tarpusavio santykius, supras, ką tai reiškia. Taigi Centras su savo padaliniais visame globaliajame pasaulyje rėmėsi tvirtinimu, jog vyrai ir moterys — tai dviejų skirtingų planetų gyventojai. Negana to, tarp jų nuolatos vyksta karas. Meilė visais laikais vartojo kovinį leksikoną: *iššauta Amūro strėlė, užkariauta širdis, pasidavimas jausmams...* Kare reikia ne skelbti taiką, tačiau išnaudoti visas kovines galimybes, pasitelkiant kiekvieną, net menkiausią priežastį toliau tęsti konfliktą, o stojus pavojingoms paliauboms vėl rasti būdų, kaip įžiebtį naują nesantaikos židinį. Taika gali būti nebent mirtina. Jei karas baigsis, ginklai taps nebereikalingi. Kai įdėmiau apsidairai aplinkui, tai pastebi, kad slaptojo lyčių karo amunicija yra beveik viskas — nuo vibratoriaus iki *Concordo*. NATO ištekliai, palyginti su Marso-Veneros karui skiriamais ginklais, atrodo tik katino ašaros!

Meilė, kaip tikėjimas arba viltis, globaliam Placebo skelbiamam ir vykdomam pasauliui nebereikalinga. Meilė gyva pati savimi, tai jausmas, kuris pasisotina ir pasitenkina rydamas savo uodegos galiuką. Pranašų ir poetų išaukštintajai meilei nereikalingas net partneris arba partnerė. Mylintieji dažniausiai garbina ne kitą žmogų, o savo pačių svaiginantį jausmą. Tokia iki kritinės masės pripildyta emocija neskatina jokio vartojimo. Kam meilei sąskaitos banke ir kredito kortelės, kam loterijos bilietai ir išlošti aukso puodai, kam jai nuolaidos didžiuosiuose prekybos centruose ir politikai, žadan tys geresnį gyvenimą? Meilei ir taip gerai.

Kam meilei reikalingi visi kiti dalykai, tokie būtini poravimosi ritualams, dulkiniuisi, pisimuisi, krušimuisi, barškinimuisi, kiekybiškai ir kokybiškai sueičiai: šokoladas, šampanas, šampūnas nuo pleiskanų, dantų pasta, losjonai, depiliatoriai, superbarzdaskutės, liekninančios piliulės, raumenis pripumpuojantys maisto papildai, prezervatyvai ir kontraceptikai, viagros ir morčiški tepaliukai makščiai, kam jai juslingoji *seksšopų* produkcija, *Kamasutros*, *Cosmopolitano*, *Pleibojaus* instrukcijos, pornofilmai, kam geidulingi apatiniai, naktiniai, patalynė, *haute couture* ir *pret a porter* kolekcijos, papuošalai, kailiai, kilimai, kam plačios lovos, miegamieji, svetainės, apartamentai, namai, pilys, falo formų automobiliai, vaginiškos požeminių garažų ertmės, kam milžiniški miestai su dangoraižių erekcijomis, kam nafta, auksas, uranas, platina, moderniausia ginkluotė ir pompastiškos skrydžių į kosmosą ejakuliacijos?

Meilei viskas, išskyrus ją pačią, atrodo tik žvangantis varis, tik skambantys cimbolai. Tik tuštybių tuštybė.

Veiksmas skatina atoveiksmį. Kaip tik todėl meilei naujojoje erdvėje nebėra vietos. Tai pastebi tik nedaugelis, nes meilės pakaitalas turi beveik tą patį pavidalą, kvapą, skonį, kaip ir pirmapradis šaltinis. Naujameilę nuo meilės atskirti pajėgus tik profesionalus ekspertas. Arba koks nors beviltiškas romantikas, kurio (kaip ir visos jo veislės) dienos jau suskaičiuotos.

Jis ir pats šventai tikėjo, kad meilė — pramanas. Yra tik aistra, kurią reikia tenkinti, ir geismo objektai, kuriuos privalu vartoti, čiupti, griebti, pulti, persekioti, sekinti, skaudinti, neapkęsti, sunaikinti, o paskui vėl viską pradėti iš naujo. Atsakykite, kuo naujameilė, toji žūtbutinė kova tarp vyrų ir moterų, skiriasi nuo karo — šaltojo, karštojo, partizaninio, šventojo, džihado? Ogi niekuo. Šitie Jo svarstymai kažkada darė didelį

įspūdį Pitijai, amžiną jai atilsį.

Minėtoji kova beveik visur vyko savaime, tačiau, reikalui esant, buvo galima ją šiek tiek paskatinti. Tam Kontora naudojo specialiuosius agentus, vyriškos bei moteriškos giminės *Hormonų kariu*, gebančius kaipmat sukelti įtampą, sumaištį, stresą ten, kur laikinai stojo niekam nereikalinga taika. Šie asmenys neblogai atrodė, spinduliavo nokautuojantį seksualumą, gerai išmanė psichologiją, turėjo šiokių tokių hipnotinių įgūdžių ir nestokojo talento manipuliuoti kitais individualiais.

Jų pagrindinis tikslas buvo defektyvūs abiejų lyčių santykiai, toks meilės ir sekso pakaitalas, kuris suardo kasdienybės ritmą, atima miegą, apetitą, darbingumą, gerą nuotaiką, skatina žalingus įpročius, muša per kišenę ir per savigarbą, išveda iš įprastinių kasdienybės vėžių, iš kantrybės, iš proto, o kraštutiniais atvejais, jei Kontorai to neišvengiamai reikia, išbraukia ir iš gyvųjų.

Marso-Veneros mechanizmas funkcionavo puikiai, tačiau joks pašalinis stebėtojas negalėjo įžvelgti kaip jis veikia. Niekas niekada net neįtarė, kad koks nors tragiškai pasibaigęs romanas buvo įsuktas anaip tol ne meilės, bet Kontoros krumpliaračių. Visos kitos slaptosios tarnybos savo klastų siuvinius dygsniuodavo baltais siūlais. Jų nemalonėn patekusiems, kompromituotiniems, žlugdytiniems, šalintiniems asmenims buvo pakišinėjamos prostitutės, žigolo, tariami ar tikri gėjai, žymėtų banknotų krūvos ar atostogos ne laiku, ne vietoje, su netinkamais bendražygiais. Kiekvieną tokią baudžiamąją akciją budriai sekdamas būrys paparacių, kildavo skandalas, istorija atsidurdavo pirmuosiuose dienraščių puslapiuose, tačiau sukompromituotasis vis tiek sau ir kitiems įrodydavo, jog po juo buvo niekšiška pasikasta, nusižengta etikos ir moralės kodeksams, netgi Konstitucijai. Triukšmas atlėgdavo, nukentėjusysis mikliai išsilaižydavo žaizdas ir vėl gyvendavo kaip gyvenęs, kartais net ženkliai pakilęs reitingų lentelėse.

Kas kita — nelaiminga meilė, netenkinama aistra, atstūmimas, išdavystė, neištikimybė, intymus, rafinuotas pažeminimas. Dėl tokių dalykų nepasiskusi jokiai Etikos komisijai, nieko nepaduosi į teismą, neprisiteisi nei materialinio, nei moralinio atlygio, nepasipasakosi kolegoms, nepasiguosi draugams, neprasižiosi net per išpažintį. O Kontoros suorganizuota naujameilės situacija dar ilgai tamstytė ės kaip nepagydoma liga ar lėto veikimo nuodai.

Paklauskite, kas yra Kontoros aukos? Kaip visada ir visur tie (tos), kurie peržengė įprastines ribas, kurie per daug sau leidžia ar šokinėja aukščiau bambos, tie, kas nepasiduoda bendrai visuotinei tvarkai. Kitaip sakant, tie, kurie neatitinka standartinio formato. Tokių vis dar pasitaiko kiekvienoje srityje, pradedant Prezidentūra, Seimu, ministerijomis, bankais, dienraščių redakcijomis, o baigiant verslininkais, menininkais, sportininkais ir netgi manekenėmis, turinčiomis didesnes nei vištos smegenis. Taip, Marso-Veneros agentės ir agentai sukosi tarp vadinamojo elito.

Antrajai Lietuvos daliai, nevykėliams, daugiausiai — kaimiečiams buvo paruošta ir vykdoma kita programa, kodiniu pavadinimu *Runkelių rovimas*. Centras siūlė slaptažodį *Cinis Cinerum*, kažkaip susijusį su pelenais, bet, Jo giliu įsitikinimu, lotyniška etiketė lietuviškam kaimui nelipo. Tiesą sakant, pastarąją savo darbo sritį Jis išvis ne itin mėgo.

Na, o Marso-Veneros projekte šiuo metu veikė keli šimtai Hormonų karių. Beveik po lygiai moterų ir vyrų. Agentės Kontoros sąrašuose turėjo slapyvardžius, apibūdinančius jų darbo sritį: Atvirautoja, Barų liūtė, Bėglė, Dramų karalienė, Emancipantė, Feministė, Gelbėtoja, Ginčininkė, Kalė, Keistuolė, Konfliktų kurstytoja, Lapė, Mamytė, Mokslininkė, Neigėja, Ofelija, Pamaiva, Persekiotoja, Plėšri katė, Princesė, Prislėgtoji, Psichoanalitikė, Ragana, Snobė, Turtuolė, Užknisinėtoja, Visažinė,

Zyzia, Žemė maitintoja. Asmeniškai Jis moteris skirstė tik į dvi rūšis: tas, kurios gali reklamuoti kvepalus, ir tas, kurios tinka skalbimo milteliams ar indų plovikliui. Į šias kategorijas, Jo nepakeičiamu supratimu, tilpo visos Ievos dukterys nepriklausomai nuo amžiaus, išvaizdos, išsilavinimo, socialinės padėties, proto galių, sielos grožio bei intuícijos. Pitija — kvepalams. Cerberio žurnalistė Rita — skalbimo milteliams.

Vyrai Marso-Veneros kartotekoje irgi buvo sudėlioti tuo pačiu Principu: Alkoholikas, Apkiausėlis, Ašarotojas, Bičiulis, Diktatorius, Don Žuanas, Gelbėtojas, Guru, Iškrėpėlis, Kazanova, Liurbis, Maniakas, Menininkas, Narcizas, Nekentikas, Niekšelis, Nuodėmklausys, Oratorius, Plėšrūnas, Psichas, Psichiatras, Rūstautojas, Sužeistaširdis, Šarlatanai, Šiknius, Šventėiva, Tironas, Užgauliojas, Visažinis, Zvimbikas, Žigolo.

Hormonų kariai buvo verbuojami įvairiais būdais. Tik keli atėjo iš senųjų KGB ar GRU struktūrų, o dar keli dėl didesnio atlyginimo perbėgo iš Lietuvos Respublikos Saugumo. Tačiau jie dirbo senais, sustabarėjusiais metodais, nemokėjo improvizuoti, buvo niekam tikę lovoje, todėl dažniausiai iš Marso-Veneros programos atsidurdavo *Runkelių rovimu* bare.

Kandidatūrų paprastai buvo ieškoma restoranuose, kavinėse, kazino, naktiniuose klubuose ir kitose sudužusių širdžių surinktuvėse. Jis pats valandų valandas su koku nepažįstamuoju lenkdavo bokalą po bokalo, taurelę po taurelės, įdėmiai klausydavosi girtų išpažinčių ir kartais rasdavo neprilygstamų Marso-Veneros žanro talentų.

Tačiau geriausi agentai atgimdavo iš buvusių Kontoros aukų tarsi feniksai iš pelenų. Būtent sužlugdytieji tapdavo pačiais šauniaisiais keršytojais-naikintojais. Tiesa, ne visi, įvairių į kampą ir jame užspeisti, trokšdavo savo gyvenime kažką keisti. Bet tiems, kurie norėjo permaitinti, Jis visada galėjo pasiūlyti šviežio vėjo gūsi.

Leopardas buvo vienas tų, priėmusių iššūkį. Maždaug prieš trejus metus jis ryžosi pakilti iš dulkių, kuriomis buvo Kontoros paverstas. Aname, nuvorišo, gyvenime jo didžiausia bėda buvo ta, kad per daug mąstė ir per daug pliurpė. Todėl ir pateko į Marso-Veneros vykdytojų akiratį. Pirmiausia buvo pamestas jaunutės gražuolės žmonos, suviliotos Hormonų kario. Sielvarto ir patiniškų ambicijų sugniuždytas vyriškis prarado nuovoką, atsargumą, savisaugos instinktą, it šampano kamštis išlėkė iš verslo aukštumų, bankrutavo, o kalėjimo išvengė tik Kontoros dėka. Tokiam žmogui parako pakaks, kad iki pat savo gyvenimo pabaigos keršytų visam pasauliui ir, žinoma, moterims.

O Antrąją lytį Lietuvoje reikėjo užsiimti rimtai. Jos atstovės iš tylios, nuolankios daugumos skleidėsi akiplėšiškai ryškiomis ir stipriomis individualybėmis, nors turėjo jaustis sužlugdytos paprasčiausio fakto — statistiniam vyrui šalyje tenka po 1,8 moters. Tokia bloga žinia privalėtų sukelti aliarmą kiekvienos, net ir laikiną porą turinčiosios patelės smegenyse, o ką jau kalbėti apie visas kitas, likusias be patino ir apvaisintojo?!

Tačiau Marijos žemėje moterys neplanuotai virto stipriąja žaidimo grandimi, nors kasdieniame gyvenime tai dar nebuvo matoma taip akivaizdžiai kaip Kontoros stebėjimų išsklotinėse. Iš Centro tolydžio ateidavo nurodymai, kad globaliajam pasauliui gresiantis matriarchatas Placebui oi kaip nereikalingas! Todėl augančias moterijos galias reikėjo sekinti visai įmanomais būdais. Ir kokių gi tik priemonių nebuvo imtasi moterų tvirtovei išklabinėti! Vienas pačių veiksmingiausių projektų turėjo kodinį pavadinimą *Anima*.

Pagal *Animos* programą visame pasaulyje ypač kruopščiai ir nuosekliai buvo kontroliuojama moterims skirtoji žiniasklaida, nesuskaičiuojami, milžiniškais tiražais leidžiami žurnalai, vienodais, vis tą patį Barbės veidelį varijuojančiais viršeliais ir skambiais pavadinimais nuo *Ievos* iki *Lilit*. Apie pašalinį įsikišimą nenučiuokė nei šių leidinių redaktoriai, nei žurnalistai.

Placebo skleidžiama informacija guldavo tarp eilučių. Ji buvo neregima, neapčiuopiama, neužuodžiama, kaip ir kitos mirtinai pavojingos substancijos: radiacija, deformuotos elektromagnetinės bangos, pragaištingos vibracijos, užkalbėjimai ar prakeikimai. Tačiau būtent šie bežodžiai pranešimai galėjo užnuodyti Popiežiaus pamokslą, Dalai Lamos kreipimąsi, Motinos Teresės išpažintį, pagaliau interviu su pačiu Viešpačiu, jei tik šis teiktųsi atsakyti į kelis nekaltus klausimus.

Pagrindinis Placebo ginklas Animos programoje buvo reklama. Tai ji tapo svarbiausiuoju branduoliniu reaktoriumi, kuris visur prasiskverbiantiais spinduliais gebėjo numarinti net ir pačias gyvybingiausias smegenis. Kontoros aplinkraščiuose kai kurie labiausiai pavykę reklaminiai tekstai buvo žymimi pastaba: *femicidas*.

Reklama kiekvienai moteriai nuosekliai ir primygtinai prikiša, kokia ji yra nevykėlė. Ievos dukteryse viskas kritikuotina: svoris, ūgis, oda, kojų ir kaklo ilgis, liemens, klubų ir šlaunų apimtis, krūtų statumas ir dydis, spenelių ir klitorio standumas, ausų ir nosies forma, šukuosenos pavidalas ir spalva, blauzdų ir gaktos plaukuotumas, antakių linija, blakstienų tankis ir storis, lūpų putlumas, dantų baltumas, nagų kietumas, akių pigmentacija, balso tembras, burnos, pažastų ir šakumo kvapas, o svarbiausia — amžius.

Jei tau, moterie, daugiau nei trylika, gali jaustis beveik mirusi ir merdėdama gyventi toliau. Tau bus nuolat prikišama, kad beviltiškai prarandi formą, raukšlėjiesi, šeriesi, sausėji, džiūsti, dyli, nuo osteoporozės ir osteochondrozės byri gabalais, o tavo kaulai, praradę kalcį, magnį ir kalcį, užuot puikavęsi tekintais gazelės raumenimis, apauga blyškiais paršavedės lašiniaus su celiulito intarpais. Nekompleksuojančioms drąsuolėms ir įžūlėlėms taip pat visada atsiras ką prikišti: priešmenstruacinį sindromą, pogimdyvinę depresiją, nerastą G tašką, frigidiškumą ir klimaksą. Bet ir tai dar ne viskas!

Būdama jauna ir neprilygstama gražuolė, tam tikru požiūriu vis tiek esi ligonis, kuriam nuolat reikia vaistų: nuo spuogų, prakaitavimo, pleiskanų ar įsisiautėjusių riebalinių liaukų. Tu kaip kūdikis beveik niekad neišsiverti be vystyklų. Jie neišvengiami, kai ateina „tavo dienos“ ir kai jos praeina, įklotas būtinas net tada, kai iš širdies kvatojiesi, kad, ginkdie, neprivarytum kelnaičių. Vyrai juokiasi iki ašarų, o moterys?! Reklama visada paslaugiai primins, kas čia yra viršininkas, šeimininkas ir valdovas! Apie savo vietą po Placebo saule privalo mąstyti jau mažos mergaitės, naujagimės, net kiaušialąstės, prieš sekundę apvaisintos spermatozoidu su X chromosoma. Trokštančioms keistis ir tobulėti reklama siūlė nesuskaičiuojamą daugybę įvairiausių priemonių. Tačiau liekninančios piliulės, silikono implantai, standinančios injekcijos, jauninantys kremai veikė ne tik kūną, bet taip pat smegenis, netgi — sielą. Placebui rūpinantis į visus grožio preparatus buvo maišoma nauja, teisingą mąstymą skatinanti medžiaga *Pretiosa Margarita*. Jos pabandžiusios moterys palengva atsisakydavo feministinių principų, o pradėdavo nuo ryto iki vakaro ir per naktis mąstyti, kaip įtikti vyrų giminei.

Jei prie visko, kas pasakyta, dar pridėsim mados diktatą? Anaipol ne pačius drabužius, juk be jų nevaikščiosi, jau seniausios žmonių visuotiniai susitarta rengtis, tačiau tobulą naujamotės standartą: Osvencimo, Dahau, badaujančio Somalio mergaitę. Gan plačiai sklido kalbos, kad naująjį, topmodelinį, moters tipą sukūrė gejų dizainerių klanas, bet iš tiesų tai buvo Placebo ir visame pasaulyje veikiančių kontorų darbas. Kam to reikia? Nagi, tam, kad visos kitos, išskyrus pakabas ir kartis, jaustųsi nieko vertos.

Vyrai irgi nebuvo palikti be Placebo dėmesio. Centras Lietuvoje įdiegė ypač efektyviai veikiančią *Artimus* programą, pagal kurią stiprioji lytis buvo keičiama naudojantis trimis svertais: alkoholizmu, kriminaline veikla ir politika. Tačiau labiausiai vyriškos savivertę ir orumą graužė nuolat subtiliai primenamas neginčijamas faktas, kad

moterys pasaulyje visose srityse ima viršų ir užsikrečia stipriosios lyties funkcijomis. Lietuvoje buvo itin pravartu nuolat priminti, jog vyrai šioje šalyje pirmauja nebent savižudybių skaičiumi.

Jo mintis nutraukė švelnus barbenimas į duris. Leopardas. Tvirtas žandikaulis. Išraiškingi skruostikauliai. Smakras su duobute. Jausmingos lūpos. Balti dantys. Plieninės akys. Kiek žemoka kakta. Brunetas tauriai žilstelėjusiais smilkiniais. Vyriškis, panašus į kažkurį Džeimsą Bondą, vieną iš tų, buvusių tarp Šono Konerio ir Pirsio Brosnano. Nors po istorijos su Pitija agentas šiek tiek prarado formą.

— Mielasis, man rodos, užsiauginai pilvą. Susiimk.

— Aš sportuoju.

— Tai sportuok daugiau. Kai susipažinom, buvai kur kas geresnės būklės.

Iš tiesų prieš trejus metus, balansuodamas ant savo paties kraštutinės nevilties smaigalio, Leopardas atrodė ne tik fiziškai itin patraukliai, bet netgi dvasingai. Ne veltui tvirtinama, kad kančia žmogų puošia.

— Jeigu tavo formai palaikyti reikia ribinių situacijų, visad galim jas suorganizuot.

— Aš ne mažas vaikas, pats susitvarkysiu.

— Puiku. Šįkart uždavinys tikrai nesunkus.

Jis lakoniškai išdėstė Leopardui reikalą. Žurnalistė. Keturiasdešimtmetė. Kasasi po Pitijos atveju. Tegu atitrūksta nuo darbų ir įsimyli. Kas žino, gal jau paskutinį kartą gyvenime.

— Negi reiks ją privest iki pasišalinimo?

— Manau, kad ne. Užteks ir nevilties.

Vyrai trumpai aptarė veiklos planą. Leopardui išėjus, Jis atsivertė laikraštį. Šios dienos pranešimas iš Centro nebuvo itin svarbus:

Panika dėl ežiukų

Naujojoje Zelandijoje plėšiką ketinę sučiupti devyni policininkai su tarnybiniais šunimis rado tik besimylinčių ežių porėlę. Pareigūnus su keturkojais į vieną Braičesterio miesto namų iškvietė budrūs kaimynai. Jie pamanė, jog į šį namą mėgina įsilaužti plėšikai. Kaimynai pareigūnams tvirtino girdėję panašų į pjūklų pjaunamo medžio garsą. Atvykę pareigūnai greitai išsiaiškino, jog įtartinus garsus skleidė į meilės žaidimus pasinėrusi ežių porėlė. Vyresnysis seržantas Oskaras Vaildas pasakojo, kad įvykio vietoje sučiupti du „įtariamieji“. Pareigūnas teigė: „Juos galima apibūdinti kaip du spygliuotus ežius, 4 val. 30 min. ryto 114 užsiėmusius natūraliais reikalais“. O. Vaildas taip pat pridūrė: „Abu „pažeidėjai“ nesuprato, dėl ko kilo sumaištis, ir, didžiam pasiskundusių kaimynų nusivylimui bei atvykusių policijos pareigūnų džiaugsmui, tęsė savo veiklą“.

Darbo diena pagaliau baigėsi. Išjungdamas kompiuterį, pagalvojo, kad būtų neblogai išrasti virusą, kurį persiuntęs, užkrėstum ne tik mašiną, bet ir jos savininką.

Čiulpdamas mėtinę pastilę, išėjo į drėgną ir žvarbėjančią tamsą. Namuose Jo niekas nelaukė. Tačiau savo būvio, net jei kas įremtų pistoletą į smilkinį ir reikalautų tai pripažinti, Jis nepavadintų vienatvė.

VISA naktį klaikiai dardėdami lietvamzdžiais lėkė ledo luitai. Įsismarkavusio atodrėkio lašų barbenimas, aidus šiurenimas ir žliugsėjimas neramų Makso snaudulį pavertė klasikine nemiga. Aštuntos ryto jis sulaukė, kaip kad pats buvo įsitikinęs, nė nesudėjęs bluosto ir irzliai atsiliepė į *naglai* ankstyvą telefono skambutį. Kimus balsas prisistatė kažkokia gyvuliška ar žvėriška pavarde — Kralikovičius? Kabanovičius? Kozlovičius? — ir švebeldžiuodamas su klaikiu rusišku akcentu pareiškė, kad Pranas Purvaneckas yra kviečiamas kvotai dėl ginklo, kuriuo nusižudė tokia ir tokia pilietė.

Maksas buvo tiek apdujęs nuo miego stygiaus, kad nervingai perklausė:

— Kokia pilietė?

— *Tyk nerejka „lialia“*, — pyktelėjo kimusis balsas ir tęsė, Makso nuomone, pareigūnui visai nederama intonacija: — *Pats žynai, kuokia pylietė. Prašum atvykty y komysarjatą. Pasykalbiesym.*

Maksui buvo truputį keista, kad Kralikovičius-Kabanovičius-Kozlovičius jį be jokių skrupulų tujina. Iškart pasijuto menkas ir nusižengęs įstatymams. Nusikaltėlis. Atrodė, kad šį kartą trečiadienis bus prastesnis net už antradienį.

Policijos komisariatas buvo įsikūręs šalia jo bendravardės parduotuvės *Maxima*, ir Maksas, pasistatęs mašiną aikštelėje, vos vilkdamas kojas nuėjo priešinga kryptimi nei gausūs prekybos centro lankytojai. Jautėsi taip, tarsi ant kaktos jam būtų išdegintas žodis „nusikaltėlis“, o visi aplinkiniai tą įdagą su pasibaisėjimu skaitytų.

Įėjęs pro girgždančias komisariato duris, atsidūrė vestibulyje, kuris gūžžiai priminė sovietinius laikus ir palyginti su Maksui įprastomis postmodernistinėmis erdvėmis atrodė tikras anachronizmas. Prie suklypusio stalo, įbedusi buką žvilgsnį į nespaltotą „Šilėlį“, sėdėjo stora senė, kuri nesiteikė į mandagiai pasilabinusį Maksą net žvilgtelėti. Na, žinoma, nusikaltėlis turi suprasti, kad jau beveik nebėra valstybės pilietis ir įsisąmoninti savąją beviltiškai žemą pakopą laiptuotoje visuomenės piramidėje. Jis garsiai kostelėjo ir galiausiai sulaukė klausimo:

— Koku reikalu?

Pasijuto nejaukiai, nes neprisiminė jį išsikvietusio pareigūno pavardės.

— Aš — apklausai. Dėl ginklo. Pas Ka-kra-kozl-ovičių, — Maksas vėl suvaidino kosulį, tikėdamasis, kad jo gėdingas nežinojimas liks nepastebėtas.

Moteriškė jį įdėmiai nužvelgė vandeningomis tritono akimis, nukėlė prieštvaninio juodo telefono ragelį ir pasakė:

— Aleksai, čia pas jus tas tipelis iš loterijos.

Maksas, trokšdamas kuo greičiau užbaigti nemalonų reikalą, jau šokosi eiti, bet tuoj pat buvo grubiai nutvertas už skverno:

— Palaukit, čia ne bordelis, kad lįstumėt kur įsigeidęs. Pareigūnas tuoj prisistatys jūsų pasiimt. Prisėskit.

Prie raudonų plytų sienos rikiavosi fanerinės kėdės su atlenkiamomis sėdynėmis, kokias buvo matęs tik vaikystės kino teatruose. Tyčia pasirinko pažymėtą trylikto numeriu ir atsisėdo. Kozlovičius-Kabanovičius-Kralikovičius nesirodė.

Maksas, neturėdamas kuo užsiimti, stebėjo, kaip ant sienos kabančiame elektroniniame laikrodyje keičiasi žali skaičiai. Taip pralaukė gerą pusvalandį, vis labiau ir labiau gniuždamas. Pro šalį tolydžio praplaukdavo pilki ir beveidžiai žmonės, pagal kurių išvaizdą buvo neįmanoma nuspėti, kas jie — kaltintojai ar kaltinamieji. Galiausiai neteko kantrybės ir budėtojai pareiškė:

— Dešimtą privalau būt darbe.

— Darbas — ne vilkas, į mišką nepabėgs, — atsakė ši, nusiviepe sužavėta savo nenuginčijamos sentencijos ir išsišnirpštė į klaikią languotą nosinę.

Situacijose, kurios buvo nuobodžios, užknisančios arba beviltiškos, Maksas kurdavo Holivudo filmus. Taip įsigudrino dar vaikystėje, kuomet kiekvieną vizitą pas dantistę paversdavo seminolų genties berniukų išventinimu į vyrus ar koku kitu indėnišku kantrybės išbandymu, o nuobodybę apsilankius tetoms ir dėdėms nugindavo pamaivišku pokyliu pas Karaliene, kuriame privalu dalyvauti ir laisvūnams muškietininkams. Dabar scenarijus nesirašė. Su kuo galėjo tapatintis? Su Džeimsu Bondu? Indiana Džounsui? Koks kitas herojus štai šitaip sėdėtų ant girgždančios, trylikto

numeriu pažymėtos kėdės ir leistusi terorizuojamas šnarpščiančios bobos?

Maksas kartais ir visą pasaulį įsivaizduodavo kaip milžinišką kino projektorį, kuriame vienu metu sukasi beveik šeši milijardai juostų. Tačiau vieno filmo siužetas niekaip negali įsiterpti į kitą, todėl neįmanomas ir tikrasis žmonių bendrumas ar savitarpio supratimas. Buitinė šnarpščiančios bobos komedija neturėjo nė menkiausių sąlyčio taškų su Vakario drama.

Dar po dvidešimties minučių prie Makso priėjo žemaūgis vyrukas ugninės spalvos plaukais, strazdanomis nusėtu veidu ir nepadoriai riesta nosimi.

— *Kvotėjas Komarovyčiūs*, — prisistatė ir sukomandavo: — *praeikyme y kabynietą*.

Maksui žodis „kvotėjas“ skambėjo kažkodėl grėsmingiau už „tardytoją“, baisiau net už „prokurorą“ ir siejosi su prisipažinimais, išgautais klausta ar išradingai kankinant, taip, kad ant kvočiamąjo kūno neliktų jokių pėdsakų. Jis paklusniai nusekė paskui ugniaplaukį, užkopė aptrupėjusiais laiptais ir nužingsniavo ilgu, bjauria spalva dažytu koridoriumi, kuriame viskas dvelkė nepritekliais, kita epocha ir kita šalimi, ničnieko nesapnavusia nei apie XXI amžių, nei apie Europos Sąjungą.

Komarovičiaus kabinetas buvo mažas, tarsi karstelis, apklijuotas žalsvais šizofreniško ornamento tapetais, su tomis pačiomis senovinio kino teatro kėdėmis pasienyje. Ant vienos jų Maksui ir buvo liepta sėstis. Kvotėjas išsiėmė šūsnį tuščių blankų, garsiai caktelėjo liežuvio, traukdamas iš tarpdančio nuo pusryčių užsilikusį plaušą, rūpestingai nusirašė Makso paso duomenis ir pradėjo kvosti:

— *Pavardie, vardas?*

— Maksas Vakaris, — atsakė kvočiamasis, apsimeluodamas ne iš piktos valios, bet iš susijaudinimo.

— *Gal neįsypysyniesym?! Aš tamstos klausiu: pavardie, vardas?* — raudonplaukis akivaizdžiai nebuvo apdovanotas auksine kantrybe.

— Pranas Purvaneckas. Juk ką tik nusirašėt nuo paso.

Gimimo datą pavyko išsiaiškinti be jokių kliūčių, tačiau, paklaustas apie šeimyninę padėtį, Maksas, lyg nelabojo už liežuvio patrauktas, leptelėjo:

— Esu transvestitas.

Tuo pat suprato, kad šito nereikėjo sakyti. Jau turėjo užtektinai laiko suvokti, kas čia yra ponas ir pagal kieno dūdelę privalu šokti. Todėl toliau nebesispyriojo ir atsakinėjo į visus klausimus, kurie, jo manymu, net nebuvo susiję su ginklu. Pavyzdžiui: ar turėjo su Mage lytinių santykių? Pamelavo, kad ne. Juk prie judviejų guolio nieks su žvake nestovėjo. Galiausiai Komarovičius atidarė stalčių ir ištraukė iš jo maišelį, kuriame gulėjo nelemtasis pistoletas.

— *Atpažysty?* — pasiteiravo nutaisęs klastingą miną.

— Na, žinoma.

— *Patvyrtynsy prie liūdynynko?*

— Kodėl gi ne?

— *Tay palauk.*

Komarovičius čiupo pistoletą ir išlėkė į koridorių. Pro praviras duris buvo girdėti, kaip jis šūkaloja:

— *Pietras, atejk, pabūsy svydietieliu. Nū, tyk penkjoms mynūtoms. Ot tai, jomajo, netūry lajko!*

Jo balsas nutolo ir visai pradingo. Maksas kokį pusvalandį sėdėjo vienas, grumdamasis su akiplėšišku noru atsistoti, sprukti iš šito durnių lizdo ir niekuomet daugiau čia nebesirodyti. Iššokti pro langą, ant kurio, beje, nebuvo grotų ir plestelėti

tiesiai į raudoną kabrioletą su Gvineta Paltrou už vairo.

Makso herojus, apsuptas pulko pusnuogių gražuolių, jau plaukė jachta per Atlantą, kai Komarovičius pagaliau sugrįžo vedinas pliktėlėjusiu geraširdiško veido storuliu.

— Prokuroras Petraitis, — prisistatė šis.

Maksas nustebo, nes prokurorus iki šiol naiviai įsivaizdavo kaip filmuose apie mafiją ar Niujorko gaujas. Stebint Petraičiui, jis dar kartą patvirtino, kad pistoletas tikrai yra jo nuosavybė ir parodė prieš gerą pusmetį išduotą leidimą ginklui. Petraitis suraitė ant užpildyto blanko gigantomanišką parašą, o išeidamas įsiteikiančia intonacija tarė Maksui:

— Visad žiūriu „Eldorado“ loteriją. Tikiuos, kad jūs ir toliau ją sėkmingai vesit.

Maksas gūžtelėjo pečiais, nesuprasdamas, kodėl viduryje sezono turėtų nutraukti įprastą darbą. Tačiau palengva ėmė aiškėti) kas gali atsitikti.

— *Tajgy, vajkyne, kelsym bylą už netynkamą gynldo lajkymą. Ar žynojaj, kad pystolietas tūry būty uždarytas sejfie?*

— Buvau girdėjęs, bet kad neturiu seifo...

— *Būvau gyrdiejęs, jomajo, — pareigūnas nevykusiai pamėgdžiojo Maksą, — kajp sakoma, „slyšal zvon, da ne znaju gde on“. Perskaityk ir pasyrašyk.*

Maksas pabandė skaityti vištos koja suraitytą keverzonę, bet raidės liejosi į vientisą negrabų zigzagą, o tuose žodžiuose, kuriuos buvo įmanoma iššifruoti, puikavosi šiurkščios gramatinės klaidos. Vakaris, kaip buvo liepta, kiekviename iš dešimties puslapių išvingiavo melagingą tvirtinimą — „Perskaičiau, užrašyta teisingai“ ir mokykliniu dailiašėiu suguldė Prano Purvanecko autografą.

— *Dabar, jomajo, dvy savaytes nebandyk yš Vylniaus yšvykty.*

— Nebandysiu. O kokios tolesnės mano perspektyvos? — pasiteiravo Maksas iš susijaudinimo lūžtančiu balsu, lyg būtų mirtinas ligonis, o Komarovičius — visagalis gydytojas.

— *Jay yšsyajškymsym, kad patvarkiej tą tiotką, ylgam siesy.*

Tai taręs rudis energingai atlapojo duris ir taip mostelėjo įtariamojo pusėn, lyg šis būtų nepakenčiama smarvė, kurią reikia kuo skubiau išvėdinti. Vakaris, kaltai panarinęs galvą, išbindzeno lauk. Leisdamasis laiptais, sutiko dviejų uniformuotų pareigūnų lydimą apiplyšusį *chronį* su mėlyne paakyje ir bedante, infernališka šypsenėle. Nuo nelaimelio aitriai tvoskė arklišku prakaitu ir šlapimu. Maksui toptelėjo, kad, Komarovičiui panorėjus, netrukus ir pats taip atrodys. Net susigūžė nuo šios minties. Išėjęs iš nuovados ir skuosdamas prie savo automobilio, jautėsi taip, tarsi visi aplinkui badytų jį pirštais ir šauktų:

— Nusikaltėlis, nusikaltėlis, nusikaltėlis!!!

Maksas sėdo į mašiną ir tik užvedęs motorą pasijuto vėl saugus. Kaip šprotas konservų dėžutėje. Nors šprotų ten būna daug, o svarbiausioji dabartinės atvangos sąlyga buvo vienatvė. Tai gal kaip kalmaras? Tačiau ką žinai, kelių ar net keliolikos galvakojų čiuptuvai patenka į tą pačią skardinę?

Nors ir vienišas, Maksas nesijautė vientisas. Jo arba jų, maksų, buvo daug. Nuo vieno ašinio kūno su širdimi, smegenimis ir kitais gyvybiškai svarbiais organais atsišakojo galybė ataugų, kiekviena su atskiru gyvenimu, pojūčiais, mintimis, norais, džiaugsmiais, liūdesiais ir baimėmis. Maksas mėgo su savimi kalbėtis ir dažnai pastebėdavo, kad tas pokalbis yra anaip tol ne monologas ir net ne dialogas, o daugelio skirtingų balsų ne visuomet sėkminga diskusija. Kartais pagalvodavo, kad tai — beprotybės požymis.

Psichoanalitikas, pas kurį prieš keletą metų lankėsi ne tiek bėdos prispirtas, kiek vaikydamasis mados, tvirtino, kad jo vidiniai pašnekesiai psichinei sveikatai niekuo

negresia. Tokia išvada Makso anaipol nenuodžiugino. Tada troško būti pavadintas dvasios ligoniu. Dabar jautė, kad vėl teks pasinaudoti akinuoto barzdočiaus paslaugomis, tik ši sykį ne dėl *bajerio*, bet visai rimtai. Reiks dar kartelį pabandyti įpiršti psichoanalizę ir Tadui, nes su broliu jau visai nebeįmanoma susikalbėti.

Taigi pats sau buvo diagnozavęs ne asmenybės susidvejinimą, bet susidauginimą. Jautėsi it spirale susisukusi armija, kurios centre esti vadas, regimas tik paties artimiausio žiedo generolams, bet neprieinamas ir nepažinus tolesnėse, išorinėse įvijose surikiuotiems eiliniams. Tačiau kaip tik pastarieji rekrūtai bendravo su aplinka, su publika, su žurnalistais, besidominčiais Maksu Vakariu, su jo gerbėjais ir gerbėjomis, kolegomis, kaimynais, netgi su jo draugais ir mylimosiomis. Tie eiliniai maksai į visus klausimus turėjo paruošę standartinius atsakymus, jie kalbėjo nuvalkiotomis frazėmis, moterų giminei žarstė lėkštus komplimentus, bičiuliams porino riebius „vyriškus“ anekdotus, jie keikėsi rusiškai ir angliškai, kūrė intrigas, skleidė apkalbas, įsiveldavo į barnius, bet — nors keista — buvo mėgstami ir gerbiami.

Vidiniuose žieduose rikiavosi ne tokie infantilūs, jau šiek tiek brandesni maksai, jie netgi mąstė ir kartais susigalvodavo visai neblogų idėjų, kurias siūsdavo ne į išorę, bet į centrą. Kad sykį sužėrėję išminties krislai vėl nepradingtų pasamonių labirintuose, tikrasis, vidinis Maksas Vakaris geriausias mintis panaudodavo slaptojo Holivudo filmams, kuriuos pats ir žiūrėdavo.

Savo giliausius apmąstymus pateikti, pavyzdžiui, laikraštyje buvo beveik neįmanoma. Kliūčių daugiau nei paspirčių. Iš Makso niekas nebesitikėjo gelmės ir kartą jam prilipdyta Aukšinio Berniuko etiketė sužlugdytų net rimčiausią kūrinį. Dabartinis Vakaris kalbėjo vien tiktai slengu, malė tokiu klaikiu žargonu, sakytum, būtų gimęs ir augęs turguje po prekystaliu, o ne baigęs Universitetą. Visiems reikėjo tik Makso Vakario išorės. Velnio vidų! Juk buvo tuščias, kaip išgertas alaus butelis. Dar ir plokščias kaip *fliškė*, brakonieriaus gurtuvė.

Maksas Vakaris niekam, net Magei nedrįso užsiminti, kad jaučiasi esąs tragiška asmenybė. Jeigu ryžtųsi tai pasakyti garsiai, būtų mirtinai užjuoktas. O iš tiesų gyveno tarsi poroje su kraują čiulpiančiu vampyru, nes nuolat buvo dėmesio centre, prožektorių šviesoje, visiems atpažįstamas, tarsi asmeniškai pažįstamas, be jokios privačios erdvės, užuovėjos, be savo kampo, kuriame pasijustų tikrai saugus, neliečiamas, netujinamas, nepersekiojamas ir negarbinamas. Tai sekino jėgas, siurbė kūrybinę energiją ir beviltiškai tuštino sielą. Beveik fiziškai jautė, kaip iš jo kaklo — kapt kapt kapt — laša gyvybės syvai, tarsi kraujas iš Drakulos iltimis prakąstos žaizdelės.

Sustabdęs mašiną prie redakcijos pastato, pasižiūrėjo į šios savaitės darbų sąrašą. Kaip visada vergavo reklamai: filmavimasis šlovinant „Seno bebro“ alų, fotosesija su „Elnio“ (gerai, kad ne „Velnio“!) batais, odė dantų pastai... Buvo kažkur girdėjęs, kad Žemės eteris yra absoliučiai užterštas reklaminiiais šaukimais, todėl prie mūsų planetos artėdami kitų galaktikų pasiuntiniai pirmiausia pagaus pranešimus apie higieninius įklotus, vystykus ir prezervatyvus. Jo taip pat laukė interviu žurnalams „Tik vyrams“ ir „Moterų giminei“, diskusija televizijoje „Kas važiuos į Euroviziją?“, garsaus verslininko jubiliejinis banketas, priėmimas šoumenams pas kultūros viceministrą, „Valio“ apdovanojimų ceremonija, braškių džemo *prezentacija*, pašnekesys radijuje „Būk matomas“... Užburtas ratas. Prakeiktas ratas. Savo nepailstamos veiklos negalėjo pavadinti net darbu, nes aplinkiniai buvo įsitikinę, kad tai nesibaigianti pramoga. Kai bandydavo pasiguosti mamai ar broliui, šie atšaudavo, kad pats pasirinko tokį gyvenimą. Bet gyvenimo kaip tik ir nebuvo, tik apgailėtinas būties pakaitalas. Dabar — REKLAMA!

Redakcijoje Maksas pasirodė tik po pietų pertraukos. Nudrožė tiesiai pas vadinamuosius *reindžerius*, vyrus, kurie rengė kriminalinį puslapį. Nebuvo prasmės nuo bendradarbių slėpti, į kokią bjaurią istoriją pateko. *Reindžeriai* jau turėjo visą reikiamą informaciją: kieno pistoletu būrėja nusišovė, kokioje nuovadoje šlytį lankėsi jų kolega, ko ten buvo klausinėjamas ir kuo yra įtariamas. Savaimė suprantama, jokių skandalingų detalių apie bendradarbį skelbti neketino. Net nereikėjo *reindžeriams* už tai žadėti butelio tekilos.

Maksas, surūkęs vieną po kitos šešias cigaretes, sulaukė naudingų patarimų. Jis sužinojo, kad kvietimas į komisariatą ar prokuratūrą privalo būti raštiškas. Problemos esmės tai nekeičia, bet, reikalaujant popiergalio, galima „tempti“ laiką, o svarbiausia — patampyti *farams* nervus. Įsidėmėjo, kad atsakinėjant į pareigūnų klausimus, pravartu viską įsirašinėti į diktofoną ne vien dėl to, kad savo veblenimus vėliau perklaustyti, o kad pasirodytų ne iš kelmo spirtas. Jam taip pat buvo paaiškinta, jog turi teisę neatsakinėti į klausimus, nepasitaręs su savo advokatu. *Reindžerių* vyriausiasis pažadėjo surasti tinkamą gynėją ir, plekšnodamas Maksui per petį, pareiškė:

— Privalai šį tą išmanyti, *blyn*, jei jau įlindai į tokią kebeknę.

Maksas darbe ilgiau neužsibuvo, redakcijos kavinukėje išgėrė stiprios kaip dinamitas kavos, į spazmuojantį skrandį įsimitė lietuviškos mišrainės ir nuvažiavo pas motiną paimti raktų nuo Magės buto. Juk turėjo priglauti Bastetę. Mamai apie Komarovičių nė žodžiu neužsiminė. Ši atrodė sutrikusi ir išsiblaškiusi, kaip Maksas pats sau išsiaiškino, turbūt apsvaigusi nuo raminamųjų vaistų. Čiupo raktus, paėmė širdelės formos skanėstą katei prisivilioti ir spruko, lyg, nors kiek ilgiau šiuose namuose užsibuvęs, taptų gėdingai demaskuotas.

Rakindamas Magės buto duris pasijuto nejaukiai. Dar labiau sutriko įėjęs vidun. Garsiai pašaukė katę, bet Bastetė nė nemanė pasirodyti. Vakarį nusiavė batus ir, stypčiodamas ant pirštų galiukų, it bijotų pažadinti kažką miegantį, ištyrinėjo visas pirmojo aukšto pakampes ir kertes. Katės niekur nerado. Tik virtuvėje smėlio dėžutėje buvo palikta jos egzistavimą liudijančių pėdsakų. Maksas neabejojo, kad Bastetė gedi Magės. Jausdamasis truputį nesmagiai, lyg bandytų juokinti gaudžiai verkiantįjį, nepaliovė kviesti:

— Kac kac kac, Bastete, eikš čia, na, katyt, ateik pas Maksą, kis kis kis, gausi skanėstą, kac kac kac...

Katė nerodė net menkausio gyvybės ženklo. Ji nė nemanė veidmainiauti, prisiversti ir, užsidėjusi tariamo mandagumo kaukę, o širdyje keikdamasi, sutikti nekviestą įsiveržėlį, kaip jos vietoje būtų daręs beveik kiekvienas dvikojis. Juk tik žmonės nuolat apsimetinėja ir vaidina kitiems — draugams, kaimynams, praeiviams, prašalaičiams, miniai, juk tik jie bet kokiomis aplinkybėmis elgiasi taip, lyg greta stovėtų žiūrovas-vertintojas-teisėjas, o net likę vieni vis tiek stengiasi įsiteikti nematomam stebėtojui. Net ir dabar jis pats elgėsi lyg slaptos kameros sekamas.

Maksas įėjo į Magės miegamąjį ir prisiminė, kaip, kartą gulint šioje plačioje lovoje, Bastetė susidomėjo jo kojų pirštais, kyšančiais iš po antklodės, baksnojo juos šalta, šlapia nosimi, laižė šiurkščiu liežuviu, o galiausiai ėmė tapšnoti letenėle su išleistais nagiukais...

Švelnius Makso prisiminimus nutraukė netikėta detalė. Ant naktinio stalelio šalia Julijos lovos gulėjo Tado rožinis. Maksas broliui jį atvežė iš Hamburgo, nors dorai nežinojo, kokios religijos išpažinėjai tokį naudoja — gal budistai, gal musulmonai. Vėrinyje buvo daugiau nė šimtas krikščionių karoliukų, o jį puošė didžiulis raudonas šilko siūlų kutas. Tadas išsyk pavadino rožinį savo talismanu ir jau kokius trejus metus dieną

naktį jį nešiojo apsisukęs apie kairiosios rankos riešą. Todėl kutas buvo nebe raudonas, o rudas ir nuspūręs. Maksas taip pat žinojo, kad vieną karoliuką brolis buvo netyčia nuskėlęs.

Tadas tikrai negalėjo Magei rožinio padovanoti, nes buvo nemenkas *skručas*. Jau vaikystėje jis niekam neduodavo savo žaislų ir geriau pats save skriausdamas juos kur nors paslėpdavo, kad tik nereikėtų dalytis su kitais berniukščiais. Rožinis ant Magės naktinio staliuko liudijo tik vieną dalyką, kuris Maksui atrodė neįtikėtinas. Jis ūmai prisiminė — konkurentų žurnalistė pranešė, esą Magės vaginoje rasta spermos. Kieno? Ne, negali būti, kad Tado.

Staiga kažkas trūktelėjo už rožinio kuto ir Vakaris net krūptelėjo. Viso labo tai tebuvo Bastetė. Ji išlindo iš savo slėptuvės ir tarsi erzindama ėmė trintis į nekviesto svečio blauzdas. Bet vos jis pamėgino katę sugriebti, ši paspruko, nuskuodė laiptais, nėrė į svetainę ir kai uždusęs Maksas pagaliau atlėkė jai iš paskos, Bastetė jau buvo įsitaisiusi ant knygų lentynos pačioje palubėje. Veltui Vakaris jai tiesė gardumyninę širdį ir maldavo mėgdžiodamas katiniškas intonacijas:

— Kac kac kac, Bastete, miau, nusileisk pas Maksą, miau, paragauk, koks čia skanus daiktelis, kis kis kis, neužsisipirk, nebijok, miau, aš nieko bloga nedarysiu, katyte, na, kac kac kac, eikš...

Taip Maksas kniaukė kokį pusvalandį, užvertęs galvą, ištiestame delne laikydamas širdį lyg nevykėlis minezingeris po aikštingos damos balkonu. Galiausiai įsitikino, kad misija neįmanoma, ir, jausdamasis apgailėtinu pralaimėtoju, iš Magės namų pasišalino. Jo kaip ir kiekvieną trečiadienį dar laukė „Eldorado“ įrašas.

TV loterija, kurią jau ketvirtus metus vedė Maksas Vakaris, nuosekliai ir nepajudinamai užimdavo aukščiausias vietas reitingų lentelėse. Vedantysis neretai susimąstydavo, kas gali žiūrėti tokią laidą? Potencialūs žaidėjai? Tie, kurie gyvenime visada išlošia? Ar tie, kurie pralaimi?

Nors pats buvo tokia pat svarbi lošimo dalis, kaip Laimės ratas, Sėkmės kalneliai ar kamuoliukai su skaičiais, nuolat pasijusdavo svetimas, nepažįstantis tos *kitos* Lietuvos, kurioje gyvena. Atrodė, kad į televizijos laidą iš provincijos suvažiuojantys žmonės turi kitą genofondą nei tie, kurie įprastai supo Maksą elitiniuose vakarėliuose, koncertuose, boulingo klubuose ar net redakcijoje. Išskyrus jo asistentę Lolitą, per trejus metus į „Eldoradą“ neužklydo nė viena ilgakojė blondinė ar išpuoselėtas *unisex* vyrukas.

Dėl Vakario dalijamų prizų ir, žinoma, Aukso skrynios grumdavosi tvirtai suręsti, plačių pečių ir dar platesnių strėnų pilvoti žmogeliukai, pasidabinę neįtikėtinais margais „antrų rankų“ megztiniais. Tarsi susitarus tiek vyrams, tiek moterims trūkdavo bent vieno priekinio danties, o iš burnos sklisdavo blogas kvapas. Nors iš pirmo žingsnio lošėjai atrodydavo nerangūs, it betoniniai sodo nykštukai, išlošę prizą, jie imdavo pašėlusiai džiūgauti, ploti katučių, glėbesčiuotis ir šokinėti lyg prisukami *Duracel* kiškučiai. Šitaip siautėdami jie taškydavo Maksą pergalės seilėmis ir triumfo ašaromis, apgaubdavo jį įsisenėjusio žemdirbiško prakaito aura, o kartais, ypač laimėję automobilį ar milijoną litų, puldavo su uraganiška jėga ir vos nenuversdavo nuo kojų.

Matydamas šias nuoširdžias, nesu vaidintas plebėjiškas linksmybes, Maksas kažkodėl jusdavo gailestį, net savotišką kaltę, tarytum jautrios širdies skerdikas, stebintis tyrą ir naivų peiliui pasmerktų veršelių šėlsmą ganykloje. Po laidos visi žaidėjai trokšdavo fotografuotis su savo išloštais laimikiais ir prizų dalytoju. Vakaris spausdavo dešimtis lipnių, prakaituotų rankų ir kantriai atsukdavo tai dešinį, tai kairį skruostą gliutiems bučiniams. O dabar — REKLAMA!

Maksas, barstydamas žaismingas nesąmones, sėdo į grimuotojos krėslą ir kentė, kol

jo veidas buvo nuteptas šviesą atspindinčia pudra. Įlindo į zomšinį kostiumą, užsismaukė kaubojišką skrybėlę ir tarsi bulius į koridos areną išsoko į prožektorių šviesą pas džiugiai klykiančius žiūrovus:

— Vyrai, žinokit, tiesiausias kelias į moters širdį — tai loterijos bilietas! — suriko išsiviepdamas kaip plėšrus krokodilas.

Tam davė automobilį, tam davė kompiuterį, tam — šaldytuvą, tam — mobilųjį telefoną, o tam, nabagėliui, nieko nebeliko. Tačiau nelaimėlis buvo ne iš kelmo spirtas. Maksui išeinant iš televizijos pastato, prie jo prisigretino niūraus veido tipas ir pareiškė:

— Aš tamstelę mačiau sekmadienio naktį laiptinėj. Leidotės iš ponios Julijos buto. Atrodė taip, kaip ir dabar. Ta pati skrybėlė, ta pati juoda odinė striukė.

Makso striukė buvo ruda, bet naktį visos katės pilkos.

— Na, taip, tikrai ten buvau, bet išėjau prieš dešimtą.

— Netiesa. Aš jus mačiau apie trečią, po to, kai nuaidėjo šūvis.

— Nesąmonė. Aš turiu alibi. Mano draugė gali paliudyti, kad trečią nakties buvom kartu, lovoj.

— Che che che, — klastingai sukrizeno priekabiautojas, — mergos, kurias, biče, dulkini, gali bet ką pameluoti.

— Ko jums iš manęs reikia?

— Che che che, jis dar klausia! Aišku, kad pinigų. Aukso skrynios.

— Tai — loterija, o aš asmeniškai nedaliju jokių prizų, — pabrėžtinai lėtai ir aiškiai ištare Maksas, lyg kalbėtų su agresyviai nusiteikusi pamišėliu.

— Man nesvarbu, iš kur tuos pinigus trauksi, iš Aukso skrynios, ar, pavyzdžiui, parduosi savo automobilį.

— Žmogau, aš niekad niekam neįrodinėju, kad esu ne kupranugaris. Žinau, kur ir su kuo tą naktį buvau. Tai tamstą galiu pakišt *farams* už šantažą. Viso gero.

Maksas stumtelėjo šantažuotoją taip, kad šis atatupstas nukepėstavo keletą žingsnių ir vos nepargriuvo. Laimė, kad nevirto aukštiekninkas ir neprasikėlė makaulės! Ieškodamas mašinos raktelių Vakaris kišenėje užčiuopė Tado rožinį. Ne, pats save sudraudė, ne, šito negali būti! Magė juk nusižudė.

Norėdamas atitrūkti nuo absurdiškų įtarinėjimų, kuriuos klastūnė sąmonė kažkodėl apibūdino brolžudiškais, paskambino mamai ir lyg pasiteiravo, kada numatomos Julijos laidotuvės. Sužinojo, kad Magė išvežta į Rygą kremuoti. Lengviau atsikvėpė. Bijojo išvysti jos negyvą kūną. Baiminosi laidotuvių apeigų. Būgštavo, jog nesugebės elgtis, kaip dera Maksui Vakariui. Dabar pasijuto tarsi gavęs trumpą atokvėpį. Sudaręs paliaubas. Išsiderėjęs laikiną neliečiamybės statusą.

Vienas grįžti namo nenorėjo. Bet Vitos irgi neketino kviestis. Maksui reikėjo ne žmogaus, o kažko kito, lipšnaus ir patikimo. Dar kartą nuvažiavo į Magės namus ir net nustebo, radęs Bastetę koridoriuje prie durų, tarsi katė būtų jo laukusi. Ji klusniai davėsi nunešama į mašiną, visą kelią tūnojo it kailinis kilimėlis juokingai prisiplojusi prie sėdynės. O atvykusi pas Maksą teikėsi išlakti dubenėlį jogurto.

Tačiau naktį Bastetė surengė tokią koncertą, kad Montserat Kabaljė su visais pavaročiais būtų turėję slėptis. Ji traukė vieną giesmę po kitos tai sopranu, tai altu, tai tenoru, nenaudodama jokio katiniško leksikono, jokių miau ar mur, o iš pačių savo laukinės širdies gelmių plėsdama šamanišką užkalbėjimą: *bhargalour varvadan kurkaramar vaurdavaur barbeloraur arahavanar audeijaudajaur ram ram ram...* Maksas suprato tik tiek, kad gyvūną reikia grąžinti ten, iš kur šis buvo paimtas. Darėsi liūdna dėl tokios neteisybės.

Ketvirtadienį Maksą ir vėl kankino šantažuotojas. Jis kas pusvalandį skambinėjo

visais įmanomais telefonais, reikalavo pinigų, prisiekinėdamas, kad, gavęs bent pusę Aukso skrynios, į policiją nesikreips ir prieš Vakari neliudys. Skūsti užknisinėtoją policijai Maksas vis tiktai nesiryžo, nes pernelyg akivaizdus buvo ryšys tarp neva atpažinto naktinio svečio ir jo paties pistoleto. Kreipimasis pagalbos į *reindžerių* siūlomą advokatą būtų lygus savosios kaltės pripažinimui. O užuominos, esą jiedu su broliu yra išoriškai panašūs, reikštų, kad Maksas pakiša Tada, net jei vyresnėlis Magės nė pirštu nepalietė. Juk savo krikštolinį rožinį Julijos miegamajame jis galėjo palikti ir kokį kitą kartą.

Šantažuotoją-šnibždėtoją-užknisinėtoją Maksas galiausiai išdėjo į šuns dienas ir pasiuntė visomis, kiek tik žinojo, negražiai, nepadoriai, užgausiai vadinamomis kryptimis. Tegul per amžius šunims šėką pjauna, tegu šika, apimtas chroniško viduriavimo, te užsipisa negyvai, eina po velniais, prasmenga skradžiai, lai pasimauna ant nusmailinto kosminio lingamo!

Buvo toks nelaimingas, kad nusprendė per naktį siautėti. Vienokių syvų į save prisisiurbti, kitus, nukabinus kokią *čiotką tiolką*, išlieti. Taip ir padarė. Bet linksma nebuvo ir palengvėjimo nesulaukė. Nuolat girdėjo šnibždėtojo balsą, o Tado rožinį, rastą prie Magės lovos, jautė kaip į smegenis įkaltą vinį.

KAI namuose prisirenka daug svetimų žmonių, jie prineša galybę savo šlykščių smarvių. Tikras vargas, kol paskui jas nusilaižai nuo letenėlių, kailio ir uodegos. Bet pasaulyje neįmanoma išsirinkti tokios vietos, į kurią niekas niekada neateitų. Tenka taikytis.

Bastetė, dar prieš nusileisdama į šį pasaulį iš laikinai ją priglaudusio Niekio, žinojo, kieno taps šeimininke. Jau senokai, prieš kokius 2 000 metų, nusipelnė privilegijos rinktis. Didysis Skirstytojas maloniai leisdavo jai pačiai apsispręsti, su kuo gyvens, kam kniauks, ant kieno kelių murks vėl tapusi kate. Tik nuo pačios Bastetės valios priklausė, kas bus jos Pasisavintasis ar Pasisavintoji, naiviai vadinantys save katės šeimininkais.

Bastetė šiomis liūdnomis dienomis dažnai prisimindavo savo pirmąjį pasimatymą su Pasisavintąja-Prarastąja. Tuomet Bubastei buvo du mėnesiai. Laikini žmonės katytę vadino plebėjiškai — Raine, o neapsikentę gyvūno charakterio, nutarė atsikratyti — davė skelbimą į laikraštį. Bastetė prieš juos maištavo ne šiaip sau, bet keršydama. Tie dvikojai siaubingai pasiėlgė su jos broliais ir seserimis. Ne, kačiukų jie neužkasė, kaip žiauriems žmonėms įprasta, o atidavė į terariumą sušerti smaugliams. Rainę pasiliko sau kaip pačią gražiausią, bet iš jos nepešė jokios naudos. Tie namai priklausė Bastetės motinai, nesusipratimo valia pavadintai Murkle.

Murklė! Ką dvikojai išmano apie kačių murkimą? Niekio. Jie net nesugeba pamėgdžioti šito garso, visą tobulą — *Maurrr Ourr Maorrr Uorrr* — gamą suvesdami į kažkokį lėkštą mur. Neatsirado nė vieno žmogaus, kuris per ištisus tūkstantmečius sugebėtų tiksliai pakartoti šventų skiemenų kombinaciją ir jų seką, nesumaišęs, kada reikia tarti *Maurrr*, kada *Ourrr*, kada *Maorrr*, kada *Uorrr* ir kaip juos deramai, nesupainiojant, kaitalioti vietomis. Neišmanėliai žmogėnai, net pasiekę vadinamąsias mokslo aukštumas, neįstengė išsiaiškinti, kaip ir kodėl murkimas atsiranda. Nelaimėliai, jie tyrinėjo katės balso stygas ir gerklas, o murkimas yra absoliučiai metafizinis, dieviškos kilmės garsas.

Taigi Murklė, kuri iš tiesų turėjo vadintis Deive arba Dieviškąja, buvo jau sena bei išmintinga, todėl į pasaulį žvelgė filosofškai, dėl nieko per daug nesigraudama, bet be saiko ir nebesidžiaugdama. Su mama Bastetė ne kartą aptarė savo būsimąjį gyvenimą. Atsisveikino juodvi be jokios širdperšos ir abi romiai laukė, kol pasigirs tas nemalonas garsas, kuriuo esantys lauke žmonės duoda ženklą, kad juos įleistų vidun.

Kai į kambarį įėjo Jaukinamoji, Bubastė šmurkštelėjo po foteliu, apsimesdama, kad bijo, nes šitai reikalavo Žaidimas. Moteris dėvėjo švelnios persikų spalvos palta ir rusvą plačiakraštę skrybėlę. Ji padėjo ant stalo apvalų pinigą, smauglių šėrikams paaiškinusi, kad dovanai katės niekas neima. Tai teisybė. Privalu sumokėti bent simboliškai.

Bastetės motina atėjusiąją nuodugniai apuostė ir palankumo ženklan galantiškai kniauktelėjo. Bubastė ir taip žinojo, kad viskas bus gerai, juk pati Prijaukinamąją pasirinko. Tačiau kai šioji katę priglaudė prie savo širdies, apgobė pūkuotu paltu ir išėjo į šaltį, Rainė ėmė veriamai kniaukti. Toks buvo pirmasis išbandymas Pasisavinamajai, kuri vargšė moteris garbingai išlaikė. Katė girdėjo, kaip iš susijaudinimo plaka Dresuojamosios širdis, ir džiaugėsi.

Parnešta į savo tikruosius namus, katė pasijuto visai laiminga. Kaip ir tikėjosi, iškart buvo pradėta šaukti egiptietišku vardu. Tačiau judviejų pažintis dar tik prasidėjo ir moters laukė naujas išbandymas. Bubastė atsisakė ėsti. Ji nelakė nei pieno, nei vandens, raukė nosį prieš prancūzišką, belgišką, vokišką, amerikietišką ėdalą, atsisakinėjo lašišos filė ir niekino virtą vištieną, retkarčiais leisdama su pipete sau į gerklę įlašinti tik kelis lašus sultinio. Katė kiauras dienas ir naktis gulėjo ant specialiai jai patiesto dryžuotojo kilimėlio ir snaudė, nutaisiusi pačią nelaimingiausią išraišką, kokią tik įstengė. Bastetė žinojo, kad žmonės labiausiai vertina tai, ką pasiekia per kančią. Tad stebėjo, kaip Jaukinamoji darosi vis liūdnescnė ir liūdnescnė. Pagaliau Pasisavintoji ėmė verkti. Katė jautė, kaip ant jos kailiuko kapsi šiltos ašaros. Raudodama moteris rypavo:

— Na, kodėl mano gyvenime viskas taip sujaukta, kodėl aš pasmerkta tokiai siaubingai vienatvei ir tuštumai, kodėl negaliu turėt net katės, o jei jau ją parsinešu, tai ši ima ir numiršta?

Žmonėms Pasisavintoji niekada nieko panašaus nesakydavo. O į Bastetę prabilo tiesiai iš širdies į širdį. Katė jautėsi didžiai pamaloninta. Iš tiesų ji nė nesiruošė į aną pasaulį. Bubastė jau iš anksto žinojo, kad gyvens ilgiau už Prijaukintąją. Todėl, nusprendusi veltui negaišti joms skirtojo laiko, dresavimą baigė. Vieną gražų rytą ji žvaliai miauktelėjo ir suėdė iš moters rankų kąsnelį įdaryto karpio. Taip prasidėjo jų meilė. O po dvejų metų meilė baigėsi. Todėl dabar katė, atidėjusi į šalį visus kitus rūpesčius, net prausimąsi nagų galandymą ir pasaulio stebėjimą pro langą, kiauras dienas poteriavo už mirusiąją: *Maurrr Ourrr Maurrr Ourrr Maorrr Uorrr*.

Dauguma žmonių net nenujaučia, kad su katėmis įmanoma kuo puikniausiai susikalbėti. Su jomis nereikia lementi, lyg vys. tant dar nieko neišmanantį kūdikėlį, ir, šiukštu, nevalia vograuti rūščiu balsu, o paskui meilintis, it dresuojant šunį. Su katėmis dera bendrauti vaizdiniais, taip, tarsi erdvėje minkštutėliu vaizduotės teptuku tapytum paveikslą.

Galima pradėti nuo pačių paprasčiausių dalykų: piešti dešrą, pieno dubenėlį ar žuvį. Tuomet palengva pereinama prie sudėtingesnių dalykų: pasakojimo apie rūpesčius ir klausimų, kaip sekasi pašnekovei, savo draugų apibūdinimo ir išklauso apmąstymų apie katės vienatvę, prie miesto peizažo nusakymo ir žemėlapiu tų slaptų takelių, kuriais vaikštinėja keturkojis padaras. Galop ateina laikas abstraktiems paveikslams: švelnumui, liūdesiui, prisirišimui, ilgesiui, meilei, tikėjimui, vilčiai.

Žmonės net nenutuokia, kiek daug katės galėtų jiems papasakoti, pasidalyti unikalia informacija, atskleisti didžiausias visatos paslaptis. Tačiau jie, dvasios elgetos, viską vertina smegenų dydžiu, vingiais ir pilkšvu, beskoniu, bekvapiu dariniu, kuri įvardija intelektu. Katės neva jo, to intelekto, neturi. Tačiau kam jis joms reikalingas, kai yra Išmintis?! Žmonės trokšta kažin kokių tarpgalaktinių kontaktų ir siunčia signalus į kitas planetas, į žvaigždes, nutolusias šviesmečiais. Jie graužiasi, negavę jokio atsako, bet

kas jiems atsakys, kai svarbiausia visatos civilizacija — katės — yra šalia.

Kartais Bastetei atrodydavo, kad su Pasisavintąja-Prarastąja joms jau tuoj, tuoj pavyks pralaužti šį ledą, tūkstantmečius kausčiusį žmonių ir kačių ryšį. Sugriauti sieną. Peršokti kliūtį. Ir jų mintys susilies, kaip dvi upės, įtekančios viena į kitą. Bet, aiman, pritrūko laiko, nors, žinodama apie jo pavojingą stygių, katė iš visų jėgų stengėsi įvykius pagreitinti. Bet vanduo net ir raginamas neužverda anksčiau, nei jam skirta. Tik dabar Prijaukintoji pagaliau sklandė po tą erdvę, kurią Bubastė jai šitaip troško atskleisti. Bet kas iš to? Prarastoji lygiai taip kaip katė apie savo išvalgas niekam nebegali papasakoti anei savo potyriais pasidalyti.

DABAR maloniausia tapo skraidyti. Kiekvienas žmogus gyvas būdamas bent kartelį pasigaili, kad neturi sparnų, tačiau tik numiręs suvokia, ką prarado, negalėdamas pakilti ir skrieti.

Julijos netraukė skrydžiai į žvaigždes ir visokie kitokie kompiuteriniai efektai. Jai taip pat nesinorėjo pakilti į tokį aukštį, kuriame riaumoja lėktuvai ar blerbia malūnsparniai. Negundė nei supermeniški laktymai žaibo greičiu, nei Karlsono pamėgtas piktiravimas viršum miesto stogų. Jai labiausiai patiko lėtai sklęsti Senamiesčio gatvėmis ties ketvirtu ar penktu namų aukštu, tačiau nesidairyti pro langus, nes juk visa, ką pamatytų, būtų tiesiog labai žmogiška ir perdėm gyvenimiška. Kam jai dabar tokia informacija?

Kur kas smagiai buvo tyrinėti architektūros detales, kurių niekada nepastebėdavo vaikščiodama ten, apačioje. Ji apžiūrinėjo rozetėmis puoštus fasadus, mūrines laurų, ažuolų ar klevo lapų girliandas, kaspinais perpintus akmeninius vainikus, šlovingų giminių herbus kartušuose, čiupinėjo nišose sustingusias atlantų, satyrų, nimfų, chimėrų, liūtų, elnių ir erelių galvas, šen bei ten aptikdavo paslaptingos masonų simbolikos ar per storą tinką juodu ornamentu prasimušančius žydiškus rašmenis. Nusileidusi kiek žemiau, iš naujos perspektyvos apžiūrėdavo sienas su savo pamėgtais *grafiti*, o kartais lėkdavo pažeme, kaip lietu pranašaujanti kregždė, ir pati save sveikindavo, skaitydama slenkščiuose įrašytąjį *Salve*.

Nutiko ir dar vienas malonus dalykas. Julija galutinai prarado savo išorę. Gal ir keista, kai tai konstatuoja numirėlė, kurios pelenai tuoj bus supilti į urną. Tačiau pirmąsias dienas ir naktis po mirties ji tebesijautė turinti galvą, rankas, kojas, pečius, krūtis, liemenį, sėdmenis, vaginą, gimdą, širdį, plaučius, kepenis, inkstus, žarnyną ir dar daugybę kitų organų, apie kuriuos nė nesusimąstydavo būdama gyva.

Užtat, kiekvieną kartą pažvelgusi į veidrodį ir neišvydusi savojo atspindžio, pasijusdavo it nukrėsta elektros srovės. Todėl vis pagalvodavo, kad tradicija uždengti veidrodžius negyvėlio namuose yra labai išmintinga. Tai apsaugo numirėlio sielą nuo pirmojo bekūnystės šoko. Turbūt kas nors iš Anapilio grįžęs papasakojo savo skausminguosius išpūdžius, žinia kaipmat pasklido po žemę, ir nuo to laiko visi gedėtojai ėmė dangstyti veidrodžius juodomis ar baltomis marškomis. Tačiau visuotinėje išminties pranešimų grandinėje kaip visada, tarsi žaidžiant „Sugedusį telefoną“, kažkas buvo sutrikę, todėl egocentriškieji gyvieji, klostydami veidrodžius, tarėsi save apsaugantys nuo myruolių. Julijos namuose šito papročio niekas nepaisė ir neketino nei jos, nei savęs nuo kaustančios baimės ginti.

Taigi, net savaitei nuo savosios mirties nepraėjus, Julija susitaikė su mintimi, kad niekaip nebeatrodo. Jautėsi išsilaisvinusi iš odos, mėsos, kaulų kombinezono, impregnuoto krauju, limfa ir prakaitu. Toje kūno išnaroje, lygiai kaip kosmonauto skafandre su visokiais gudriais mygtukais, taip pat buvo įmontuoti įvairiausių jutimų ir

jausmų jungikliai, tik spustelk ir pasileis visas aistrų mechanizmas.

Vargšas kūnas, kuris privalėjo šitiek metų maitintis, tuštintis, geisti, dirbti, užimti vietą erdvėje, laike, gyvų būtybių hierarchija je, dabar buvo niekam nebereikalingas. Kūnas, kuris šitaip troško dominuoti, būti pamalonintas, pagražintas, pastebėtas, įvertintas, pagirtas ir apipiltas komplimentais, virto pelenais. Kūnas, kuris apsišaukėliškai atstovavo asmenybei, savasčiai, žmogaus esmei, nors prie savęs priplakti galėjo tik apgailėtinąjį *ego*, netrukus bus išbarstytas pavėjui. Kūnas, kuris net džeržgė trindamasis su nematerialiuoju pasauliu, galutinai pralaimėjo daiktiškumo kovą prieš dvasią. Pergalė! Tačiau meilę Angelui Sargui Julija vis dar juto, vadinas, tai buvo ne vien geismas, bet ir sielos vibracija.

Kūnas nuo pat mažumės Julijai kėlė daugybę problemų, kol pagaliau ji išmoko su juo nebesitapatinti. Vaikystėje jis buvo per liesas, paauglystėje pasidarė pernelyg apkūnus, o jaunystėje, palyginti su pro Geležinę uždangą praslystančio *Cosmopolitano* etalonais, išvis įgavo daugybę trūkumų. Savaimė suprantama, buvo bandyta su juo kovoti, marinti badu, spausti į visokiausius korsetus, klubus siaurinančias baiskelnes, krūtis didinančias liemenėles, nuodyti lieknėjimo tabletėmis, kankinti mankštomis ir ristele vaikyti po parkus. Tačiau kūnas elgėsi kaip tinkamas ir jam buvo visai nė motais savininkės siekiai. Todėl Julija nusprendė, kad jei jau kas nors ją mylės, tai mylės tokią, kokia yra.

Šis ryžtingas sprendimas turėjo magiškos galios, mat netrukus ji tapo viena šauniausiu savo rato panelių, turėjo būrį gerbėjų Konservatorijoje, taip pat krūvą dūsautojų Gorkio gatvėje, kurioje tuomet trynėsi visos elitinis jaunimėlis. Likimo valiai paliktas kūnas susiprato ir ėmė spėriai tobulėti. Garbintojų ir netgi persekiotojų darėsi net daugiau, negu reikia, nes Julijai, nors ir alkstančiai kūniškosios meilės, buvo įdomūs visai kiti dalykai: magija, mistika, metafizika.

Metams bėgant, Julija ėmė vis labiau tolti nuo fizinio pavidalo gal todėl, kad geriau negu išorę ėmė pažinti savąjį vidų. Ji nebesitapatino su besišypsiančia burtininke, kuri vis atsidurdavo moterų žurnalų viršeliuose, o išvydusi tą kitą, išorinę, Juliją televizoriaus ekrane, kankindavosi, lyg matytų brokuotą visai pakenčiamo originalo kopiją. Išgirdusi savo balsą per radiją susigūždavo, mat viduje girdėdavo kitą tembrą ir kitokias intonacijas. Atrodydavo, kad net veidrodžio atspindyje stovi absoliučiai svetima būtybė, kurios Julija nepažįsta ir nenori pažinti. Kartais susimąstydavo, kaip elgtųsi gyvendama dykumoje, kalnų urve ar atsiskyrėlės celėje, k jos išorė niekam, išskyrus ją pačią, neberūpėtų. Ar galutinai liautųsi galvojusi apie savo veidą ir kūną?

Susipažinusi su nauju žmogumi, ji visada bandydavo išsiaiškinti kiek šis tapatinasi su savo išvaizda. Tai buvo mėgstama diskusijų tema su Maksu Vakariu. O su Angelu Sargu? Jo namuose išvis nebuvo nė vieno veidrodžio. Užtat Maksas turėdavo begalę Julijai tokių svarbių ir reikšmingų retorinių klausimų.

Su Maksu Vakariu Julija susitiko praėjus vos kelioms dienoms po pažinties su Angelu Sargu. Taigi pastarasis paskambino jau kitą vakarą po diskusijos televizijoje ir kvietė „ponią burtininkę“ į rusų sakralinės muzikos vakarą. Iš Maskvos atvyko ansamblis „Gamajunas“, kuriame ir pats Tadas kadaise giedojo. Vilniškė publika tokiais šventais dalykais nelabai domisi, todėl jis kviečias žmones, kurie bent šį tą jaučia ir išmano.

Julija buvo tokio kvietimo didžiai pamaloninta ir tiesiog triumfavo, kad neprieinamasis Tadas neatsispyrė jos kerams, nes šiaip negi būtų kvietęs į koncertą. Ji džiūgavo it geležėlę radusi, jog Sapnų vyriškis taip greitai sugalvojo priežastį pasimatyti, kurios pati Julija su savąja karvediška strategija ir taktika būtų dar ilgai ieškojusi.

Prarado ištisą dieną gražindamasi ir kurdama karštligiškus planus, kaip čia po

koncerto Angelą Sargą parsivilioti į savo būstą, kad galėtų su juo širdingai pasikalbėti. Pagaliau nusprendė masiną palikti garaže ir iki Markučių, kur giedos „Gamajunas“, nuvykti su taksi, o paskui prašytis, kad Tadas ją, vargšę moteriškę, tamsų ir žvarbų lapkričio vakarą parvežtų namo.

Koncertas turėjo vykti Puškino muziejuje, kuriame Julija, savo gėdai, niekada anksčiau nesilankė. Ji net nežinojo, kuriam didžiojo poeto giminaičiui priklausė tas namas — tėvui, broliui, sūnui, o gal dėdei? Senų medžių parkas vėlyvo rudens pavakare jai nepadarė jokio įspūdžio, o medinė geltonai dažyta *usadba*, kaip išsiaiškino, priklausiusi genijaus sūnui Grigorijui, irgi atrodė itin kukliai.

Viduje jau šurmuliavo rusakalbė publika, šmėkščiojo vienas kitas barzdyla juodais dvasininko rūbais ir šmirinėjo skarelėmis apsimuturijusios moterėlės, tarsi čia būtų cerkvė. Julijai dairantis ir tikintis dėmesio, kurio sulaukdavo visur, kur bepasirodydavo, prie jos priėjo ne Tadas, bet Pranas, kitaip sakant, Maksas Vakarīs. Ko jau ko, bet šito žvaigždžiuko nesitikėjo čia susitikti!

— Labs vakarėlis, Tadas sakė, kad ateisit ir prašė jus užimt. Eime, atsisėsim, mums rezervuotos vietos, — prapliupo jis savo neprilygstamą greitakalbę.

— O kur Tadas?

— Jis — su svečiais. Žinot, organizatoriai prieš renginį visad turi daugybę rūpesčių. Jiems įsitaisius pirmoje eilėje, Julija, norėdama palaikyti pokalbį, pasiteiravo:

— O ką reiškia ansamblio pavadinimas? Gamajunas — lyg ir nesu girdėjęs tokio šventojo?

— Gamajunas yra mistinis paukštis. Jis nuostabiai gieda ir pranašauja ateitį. Atrodo, kad turi žmogaus, turbūt moters veidą. Tado paklauskite, jis viską žino.

— Maniau, kad jis domisi tik angelais, bet, pasirodo, dar ir paukščiais. Turi aistrą visiems sparnuočiams:

— Na, apie jo aistras geriau nekalbėkim.

Pašnekesį teko nutraukti pačioje įdomiausioje vietoje, nes pasirodė „Gamajuno“ giedotojai, vyrai, tarsi nužengę iš rusiškų ikonų ir stačiakrūtės, stambaus stoto moters blizgančiomis, glotniai kūną aptempiančiomis sukniomis.

Apsireiškė ir pats Angelas Sargas, visas nuo galvos iki kojų juodai apsitašęs. Tai jam labai tiko. Prie giedotojų jis neprisidėjo, tačiau kukliai prisėdo ant palangės, primerktomis akimis apžvelgė publiką, o sutikęs Julijos žvilgsnį lyg ir šyptelėjo.

Atlikėjų balsai buvo tiesiog dangiški, tokiais, be jokios abejonės, gieda angelai rojaus soduose. Julija apgailestavo, kad ne visai supranta senąją rusų kalbą, bet vis tiek jautė milžinišką sakralinių tekstų galią: *Svetozarnago dne vseobščago voskresenija i strašnogo suda Božyja čajuče, / užasaemsi liutyh našyh dejanyj y bezmernih grechov, / im že ežečasno prognevliaem Sozdatelia i Spasytelia našego...* Kartkartėmis jai net kūnas pašiurpdavo, rodė, kad ant galvos plaukai stojas piestu, o akys tolydžio paplūsdavo ašaromis. Po koncerto priėjo prie Angelo Sargo ir drebančiu balsu išreiškusi savo begalinį susižavėjimą, išpyškino visą dieną repetuotąją frazę:

— Gal galėtum pametėt namučio? Mano *Mazda* ėmė ir sustreikavo.

— Ne, — pasakė jis, — turiu būt su svečiais. Broliukas parveš.

Daugiau į kalbas nesileido ir, kažką pašnabždėjęs broliui, dingo kartu su „Gamajuno“ giedotojais. Julijai beliko sekti paskui Maksi Vakarį ir įsitaisyti jo automobilyje. Bet kada būtų tuo pasidžiaugusi, bet ne šiandien. Nusprendė pasinaudoti proga ir iškvesti kiek galima daugiau apie Tada:

— Tavo brolis tikrai turi keistų pomėgių. Sugalvok tu man kviest giedotojus iš Maskvos.

— Kas čia keista?

— Na, turiu omeny, kad rusų kultūra dabar mūsųose visai nepopuliari. Veikiau priešingai. Net ir sakralinė muzika siejasi su sovietmečiu.

— Man nesisieja.

— Tu tiesiog per jaunas. Atvirai sakant, nustebau tave čia pamačius. Superžvaigždė Maksas Vakarīs ir visų pamirštas Puškino muziejus Markučiuos... Kažkaip nedera.

— Superžvaigždė esu ne aš, bet mano antrininkas. O Tadas populiarumo nesivaiko. Jis niekad neplaukė pasroviui. Ne taip kaip aš. Be to, jei kažkas nepopuliaru Lietuvoj, tai dar nereiškia, kad išvis nieko neverta.

— Taip, suprantu. Tiesiog norėjau pasakyti, kad jei čia būtų kokie airiai su dūdmaišiais ar amerikietiškas *kantri'bendas*, tai publika būtų netilpus net į Sportrūmius. O dabar susirinko visai mažai klausytojų, tarp kurių, išskyrus mus tris, nepastebėjau nei vieno lietuvio. Tik liūdni Vilniaus rusų inteligentijos likučiai.

— Tau nepatiko giedojimas?

— Ne, giedojimas mane sužavėjo, netgi sukrėtė. Kalbu apie vertybių skalę. Ji pasidarė kažkokia atvirkščia. Niekam nebereikia tikrų dalykų. Tik — gaminių. Placebo efektas.

— Kieno?

— Placebo. Taip vadinami netikri vaistai, kuriuos sugirdžius ligoniui ir įteigus apie piliulės efektyvumą, šis pasveiksta. Nors placebo neturi jokių gydomųjų savybių. Tik pagalvok, visur vien pakaitalai: netikros krūtys, vibratoriai, geismą stimuliuojanti *Viagra*, dažyti plaukai, akių spalvą keičiantys lęšiai, kava be kofeino, bealkoholinis alus, saldiklis vietoj cukraus, karbonadai iš sojos, genetiškai modifikuotos bulvės, muilo operos vietoj asmeninės istorijos, virtualūs žaidimai...

Taip pradėjus pokalbį, jį būtiniausiai reikėjo pratęsti prie vyno ir žvakių. Maksas tokios idėjos neatsisakė. Prie spragsinčio židinio jie prasėdėjo iki keturių ryto, iš simuliacrų lygmens nirdami į vis gilesnę ir gilesnę mistiką. Atsisveikino kaip geriausi draugai, Pažįstami jau daugiau nei pusę amžiaus.

Keletą valandų numigusi ir burdama pirmajam klientui, Julijai pagalvojo, kad Maksas Vakarīs jos gyvenime yra vienas smagesnių atradimų. Ne taip dažnai sutiksi ir išoriškai, ir vidujai gražų žmogų. Bet jai reikėjo ne jo, o Angelo Sargo.

Nė nenumanė, kaip jį prisivilioti, ir gerokai nustebė, kai po kelių dienų šis vėl pats paskambino. Be jokių mandagumo frazių ar privalomos įvadinės dalies išdrožė norįs trumpam pas „ponià burtininkę“ užsukti. Kiek Julija besistengė pasimatymą nukelti į vakarą, Tadas tvirtai pareiškė, kad jam patogiausia trečia valanda po pietų.

Šiam pasimatymui Julija ruošėsi daug rimčiau nei „Gamajuno“ koncertui. Pirmiausia pakeitė lovos patalynę. Galėjo prašyti tai padaryti Violetą, bet pasijuto kažkaip nejaukiai, pagalvojusi kad ji klotų guolį savo droviajam sūnui. Julija net atleido namų tvarkytoją anksčiau nei įprasta, jog šioji netrukdytų telkti energiją lemiamam susitikimui.

Julija išsipešiojo antakius, pasidarė manikiūrą ir net pasiryžo nusiskusti kojas. Tai buvo mėgstamas Bastetės ritualas. Katė tupėdavo šalia ant vonios atbrailos ir kaip užhipnotizuota stebėdavo rožinį *Venus* skustuvėlį. Ji juokingai sukirodavo galvą, sekdamą šeimininkės judesius — nuo kelio iki čiurnos ir vėl atgal — visa tai palydėdama lipšniu baltos letenėlės mostelėjimu. Baigusi šį darbą, Julija susimąstė, ar verta depiliuoti vadinamąją bikinio sritį, bet nusprendė, kad nebėra laiko, o ir nesitikėjo šį kartą su Angelu Sargu iki tokių intymumų prieiti. Tada pasidažė, išsikvepino ir apsivilko žydrą suknelę su gilia, bet ne per daug vulgaria iškirpte.

Iš veidrodžio į ją žvelgė seksuali nenusakomo amžiaus blondinė, kuriai šypsantis, akių kampučiuose susimesdavo žavingas raukšlių tinklelis. Maksas jau pirmą vakarą pareiškė, kad ši jos veido detalė jį tiesiog keri. O paskui dar ir SMS žinutę atsiuntė: *Man patinka skaidrus tavo akių peizazas — zali miskai baltuose sniegynuose*. Julija tąsyk net dirstelėjo į veidrodėlį ir, sutikusi savo katinišką žvilgsnį, nusprendė, kad gražesnio palyginimo nėra girdėjusi. Įdomu, ar Angelas Sargas sugeba sakyti komplimentus? Kokius? Julija įsisegė miniatiūrinius safyrų auskarus ir nuėjo atkimšti vyno. Lygiai trečią nuaidėjo durų skambutis. Angelas Sargas atrodė visai nepasiruošęs išskirtiniam pasimatymui. Buvo su džinsais, languotais flaneliniais marškiniais, odine striuke ir dvelkė ne kvėpalais, bet darbinio prakaitu.

— Aš labai trumpam, — pareiškė tarsi apsidrausdamas. Kai pabandė paglostyti Bastetę kaip visada išslinkusią pasitikti svečių, ši prisiplojo prie žemės, nutaisė lūšies išraišką ir piktai sušnypštė. Tadas kiek sutrikęs pridūrė atsiprašomu tonu: — Išsigando. Tikriausiai atsiduodu kitais gyvuliais. Turiu dvi kates. Ir tris šunis.

Tai bent detalė iš geidžiamo vyro gyvenimo! Rodės, kad Angelo Sargo keistenybėms nebus galo. Vyno jis atsisakė, taip pat paniekino „Prezidento“ sūrį, atstūmė lašišą, alyvuoges ir paprašė žaliosios arbatos. Julija, sunervinta tokių kaprizų, griebėsi cigaretės ir tuoj pat suprato padariusi lemtingą klaidą, nes Sapnų vyriškis tiesiai šviesiai pareiškė, jog rūkančios moterys jam netenka pusės savo vertės.

Norėdama kaip nors jam įsiteikti, čiupo CD, kurį per stebuklą rado savo netvarkingoje muzikos kolekcijoje. Viršelį skelbė, kad čia įrašyta Angelų Muzika, nors Julija dar nebuvo nė karto jos klausiusi. Pasigirdus pirmiesiems elektrinių vargonėlių akordams, Tadas susiraukė it jam būtų suskaudę dantį ir paprašė kito repertuaro: grigališkųjų choralų, sufijų giesmių ar bent jau tibetiečių, riaumojančių *Om Mani Padme Hum*. Julija paskubomis surado kažkokį Krišnos garbintoją, dainuojantį Gango pakrantėje, ir ilgesingai saldžiu balsu traukiamas *Hare Hare Hare* įnoringąjį svečią pagaliau patenkino.

Kiek pasistengusi ir panaršiusi po virtuvės spintas, Julija sugebėjo parengti net angeliškas vaišes su medumi, razinomis, riešutais, chalvos likučiais ir žaliaja arbata, pagardinta šalia rūkstančiu muskuso smilkalu (svečias pageidavo santalmedžio). Tylomis išgėręs pirmąją pialą (buvo paaiškinta, kad arbatos nevalia Pilti į paprastą puodelį su ąsele), jis nusprendė eiti tiesiai prie reikalo.

— Norėčiau, kad mano mamai pakeltumėt algą. Bent penkiasdešimčia litukų. Ji sunkiai suduria galą su galu. Julijai atrodė, kad Violetai ir taip moka visai nemažai. Antra vertus, nuostabūs Maksas Vakaris uždirba bent dešimčia kartų daugiau už vargšę būrėją, tad galėtų pasirūpinti savo mama. Kuo verčiasi Angelas Sargas, ji dar nebuvo išsiaiškinusi. Tačiau nieko, ką pagalvojo, nepasakė garsiai.

— Gerai, dėl penkiasdešimties litukų, žinoma, galim susitart. Tačiau aš nesu tokia turtinga, kaip atrodau. O tu kuo užsiimi?

— Aš? Aš darau paminklus. Antkapius. Kalu angelus iš granito ir marmuro. Taip pat kartais gyda rankomis. Tai vadinama *biokorekcija*, jei tokią žinot. Bet už gydymą pinigų neimu.

Jei visa tai būtų išdėstęs koks kitas vyras, Julija nuo jo spruktų net neatsisukdama. Antkapiiai? Na, dar tebūnie. Bet gydymas rankomis ir biokorekcija?! Ačiū, ne! Ko jau ko, bet ekstrasenso jai tikrai nereikia. Tačiau šį kartą viskas buvo kitaip. Julija kiekvieną jo žodį gaudė apsvaigusi ir susižavėjusi it Bastetę, sekanti, kaip juda rožinis skustuvėlis. Ką Tadas bedarytų, ką besakytų, viskas Julijai atrodė kaip akivaizdus įrodymas, kad būtent jis ir yra jai skirtasis. Vienintelis! Buvo toks nepakartojamas, originalus, unikalus, su

niekuo nepalyginamas!

Ir dar — labai seksualus. Žvelgdama į Tado rankas ilgais plonais pirštais ar stebėdama, kaip jis su vangia liūto gracija sukiojasi po kambarį, Julija tiesiog drėko iš susijaudinimo. Tačiau atrodė, kad Angelas Sargas visai nesuvokia, nė nenujaučia savo fizinio patrauklumo, kad apskritai nenori, nemoka naudotis kūno teikiamais pranašumais. Nors gal buvo dar ir per anksti daryti tokias išvadas.

Išgėręs arbatą, Angelas Sargas tučtuojau pareiškė kilsiąs ir bėgsiąs, o Juliją tai išgirdus kaipmat apėmė liūdesys. Palydėjusi jį iki durų ir jausmingai atsisveikinusi, grįždama į svetainę pati save drąsino, kad pradžia padaryta, ir netgi labai nebloga. Nutildė vis dar Krišnos besišaukiantį indą ir įjungė radiją, iš kurio prapliupo populiarus šlageris:

— *Send me an angel, send me an angel right now...*

Daina apie angelus Julijai pasirodė ne šiaip sutapimas, o labai peras ženklas. Ji atsisėdė į supamąjį krėslą ir, žvelgdama į už lango plytintį Vilnių, susimąstė. Jautėsi tarsi apgauta. Apgauta iš esmės, bet pati dar nesusigaudė kodėl. Šitam susitikimui kažko trūko. Kambarį kvepėjo prakaitu, bet ne vyru. Lyg Tadas būtų perleides Pranui ne tik dalį savo plaukų, bet ir sugebėjimą megzti flirtą, lengvai, grakščiai, žaismingai bendrauti su moterimis, viską aplinkui įelektrinant, žarstant žydras neįpareigojančio susižavėjimo kibirkštis.

Maksas Vakarį buvo pats tikriausias šito meno virtuožas. Įprotis žavėti kitą lytį ir pačiam žavėtis jam buvo toks pat natūralus dalykas kaip kvėpuoti. Tokiems, kaip jis, šalia esanti moteris anaipol neturėjo būti gražuolė, jauniklė ar apsigimusi koketė. Pakako vien jos lyties, kad užsivestų pirmapradis priešingų polių traukos mechanizmas. Šalia Makso net didžiausia nuoboda imdavo ir prasiskleisdavo sau pačiai netikėtais fatališkos gundytojos žiedais, pasijusdavo žavi ir geidžiama. Turbūt kaip tik čia ir slėpėjo Vakarį populiarumo paslaptis. Moteris jis traukė kaip rojaus vaisius. O vyrai solidarizavosi su puikiu savo genties pavyzdžiu.

Angelas Sargas buvo absoliuti savo brolio priešingybė. Su juo bendraudama Julija jautė, kaip visi jos moteriški kerai ir vyčiai išsisklaido tarsi oras iš pradurtos padangos. Tadas spinduliavo kažki kokį nepaaiškinamą belytiškumą, nors turėjo labai patrauklų kūną. Savo esybe jis tarsi neigė pagrindinį gamtos dėsni, o tai vertė jaustis nejaukiai, nepatogiai, nesaugiai. Vidinis Julijos balsas atkakliai sufleravo atsisakyti šitų santykių. Tačiau ji nebenorėjo, o gal nebegalėjo atsižadėti savosios įsimylėjimo idėjos. Todėl, pasvėrusi visus už ir prieš, galiausiai nusprendė, kad yra pasiilgusi, nori, trokšta, geidžia būtent tokio ryšio. Juk eržilų ir veislinių patinų jos gyvenime jau buvo užtektingai.

Prieš keletą metų Julija kaip tik susipažino su tokiu Vyrų, kuris Pats savo lyties pavadinimą mieliai rašytų iš didžiosios raidės. Jeigu jai būtų reikėję Leonardą, Leo, pavaizduoti metaforiškai, palygintų jį su vaikščiojančiu Peniu, gal kiek panašiu į Gogolio aprašytą Nosį, defiliavusią Piteryje po Nevskio prospektą. Kaip Nosis mąsto? O kaip Penis? Kas jam rūpi? Žinoma, tik viena: dulkintis, dulkintis, dulkintis.

Julija galėjo lažintis, kad, sutikusi tokį egzempliorių tamsiame kambaryje, net būdama užrištomis akimis, supančiotomis rankomis ir užkimšta nosimi, iškart atpažintų, kad greta esti Tikras Vyras. Kam jai jo prireikė? Ogi, pažįstama ginekologė pasakė, kad vyresniame amžiuje nebetinka turėti daug partnerių, sveikatos dėlei dera užsiveisti vieną nuolatinę sugulovą, nors ir kiemsargį. Julijai patarimas iš pradžių pasirodė ciniškas, bet paskui, apmąsčiusi situaciją, ji nusprendė, kad bičiulė tikriausiai sako tiesą. Galvodama apie tokius dalykus, visada pasidžiaugdavo, kad niekas jos minčių negirdi ir niekada jų neperskaitys.

Leonardas Julijai kaip reikiant susuko galvą, nors prieš pat jį sutikdama turbūt

įkvėpta fatališkų 2000-ųjų, o gal nenumaldomai artėjančio savo pačios keturiasdešimtmečio, ketino gyvenime daug ką keisti, atsisakyti šurmulio, viešumos, pernelyg gausaus draugų bei pažįstamų būrio ir atsidėti vien dvasiniams dalykams. Rašyti Knygą. O svarbiausia Julija tvirtai pasiryžo nutraukti bet kokius ryšius su Placebu ir griežtai pareikšti JoJo (tokie buvo ją užverbavusio asmens inicialai), kad su juo daugiau nebebendradarbiauja. Ankstesnių užuominų JoJo nepanoro girdėti, tad Julija paruošė atvirą tekstą, bet taip ir nesuspėjo savojo monologo išdėstyti, nes staiga jos gyvenime tarsi iš niekur atsirado Nuolatinis Partneris.

Kartais Julijai net dingtelėdavo, kad Leonardas yra kažkieno tyčia siųstas. Pirmą kartą jis atėjo kaip klientas, norintis išsiburti ateitį ir staiga vienu mostu sumaišė visas jos gyvenimo kortas, ilgam pajungdamas sau bei savo žaidimams. Tiesą sakant, tie žaidimai Julijai patiko. Leo, kaip ir dera Geram Vyriui, buvo geras visur: lovoje, kulinarijos žanre, vyno degustavime, kaip Džeimsas Bondas važinėjo *Aston Martinu*, segėjo tūkstančius kainavusį laikrodį ir rengėsi brangiais drabužiais. Jis buvo neprilygstamas pasakotojas, tikras naujų istorijų kūrimo *perpetuum mobile*. Julija net gailestavo, kad šiame žmoguje numirė pasaulinio garso rašytojas. Retkarčiais Leo ją nudžiugindavo Rilkės arba savos kūrybos eilėraščiais ir gitara akompanuojamomis dainelėmis.

Turėjo tik vienintelę ydą — baisiai garsiai knarkė. Bet su ausų kaištukais galima ir tai pakeisti. Viskas būtų buvę tiesiog puiku, tačiau Julija Leonardo nemylėjo. Sakė sau, kad tūkstančiai, milijonai moterų gyvena šitaip, tačiau vidaus balsas kuždėjo esą ji veidmainiauja, išduoda tauriausius paauglystės ir jaunystės idealus, kurie niekur nedingo, o toliau širdyje tolygiai rusena kaip amžinoji ugnis ant Nežinomo kario kapo.

Kita bėda buvo ta, kad bendraujant su Leo reikėjo daug pinigų. Kvepalams, naujoms suknelėms, bateliams, papuošalams, kosmetikai, tiesiog — gražiam gyvenimui. Taigi idėja atsikratyti Placebo bluko tarsi mirazas.

Tačiau Julija jautė, kad artėja atsitraukimo, vienvės, liūdesio ir dvasingumo (kad ir koks sulėkštėjęs būtų šis žodis) tarpsnis. Po kiekvienos audringesnės jos gyvenimo atkarpos stodavo neišvengiamas asketiškasis periodas, pauzė. Gal net ji pati prisišaukdavo jausmų, įvykių, patirčių atoslūgį, palengva, bet planingai nutraukinėdama santykius, degindama tiltus, rausdama apkasus tarp savęs ir to, su kuo bendraudavo. Kiekvienos meilės istorijos finalas jos dienoraštyje buvo aprašomas kaip pasibaigęs karas.

Ryšiams su Leonardu visai apsilpus, staiga pasirodė Angelas Sargas. Pranašas. Atpirkėjas. Išgelbėtojas. Jis skelbė, žadėjo ir visa savo esybe skleidė kitokią gyvenimą. Todėl Julija dar kartą tvirtai pasiryžo iš esmės pasikeisti, baigti ir taip jau per ilgai užsitęsusių reikalų su Placebu, o JoJo tiesiog pasiųsti velniop. Kaip ir kitais kartais, ryždamasi lemtingam žingsniui, nusprendė pasižiūrėti, ką byloja kortos.

Taro pranašystėmis Julija šventai tikėjo. Ji neabejojo, kad 78 simboliniai paveikslėliai pabudina intuiciją, šiaip jau užgožtą proto balso, išlaisvina sąmonę, kuri dažniausiai prasimuša vien sapnuose ar klejonėse ir yra neprileidžiama prie blaivių kasdieninių sprendimų. Ji taip pat buvo įsitikinusi, kad ateities spėjimas nei kiek neprieštarauja moderniausioms mokslinėms teorijoms apie erdvėlaikį, apie tą erdvėlaikio formą, kuri atrodo nelyginant ritinys su ašele. Ertmės, kuriose rankenėlė susiliečia su ritiniu, dar vadinamos kurmio urvais. Į jas patekus sustoja laikas. O pati ašelė yra tarsi tunelis, kuriuo galima kursuoti iš dabarties į praeitį, į ateitį ir atgal.

Tikslieji mokslai niekada nebuvo stiprioji Julijos vieta, mokykloje jai beviltiškai nesisekė fizika, matematika ir netgi astronomija. Tačiau dabar, iki galvos svaigimo diskutuodama su pažįstamu astrofiziku, ji pati sau išsiaiškino, kad laikas juda ne tiesia

linija, kaip iš lanko paleista strėlė, tačiau kaip traukinys, kuris, riedėdamas bėgiais, gali sugrižti į jau pravažiuotą stotelę. Toks laiko kilpojimas bent jau Julijai akivaizdžiai įrodė, kad įmanoma ne tik parsirasti į praeitį, bet, panorėjus ar labai pasistengus, dirstelėti į ateitį. Ji galėjo prisiekti nė nemirktelėjusi, kad tai, kas dar tik privalo įvykti, jau yra atsitikę.

Julija turėjo bent dešimt skirtingų kortų kaladžių. Kai kurių paveikslėliai nuo dažno naudojimo buvo visai nusitrynę, tačiau daugeliui klientų tokios beveidės kortos atrodė tik dar mistiškesnės. Julijos kolekcijoje buvo Merlino, Alisterio Kroulio, Vojadžerio ir Baltosios Raiderio kortos. Ji turėjo net paties Salvatoro Dali pieštą ir nežmoniškai brangiai kainavusią kaladę, iš kurios burdavosi tik sau.

Išdėsčiusi Taro paveikslėlius Saulės kryžiumi ir šamaniškai atsiribojusi nuo viso pasaulio, ėmė gilintis į rezultatą. Kaip ir tikėjosi, kryžiaus centre atsidūrė Aukščiausioji Žynė, su kuria ji pati tapatinosi ir net bičiulių pagal šią kortą buvo vadinama Mage. Praeityje atsigulė Monetų dviakė, Julijos interpretacijoje reiškusi iliuzijas, apgaule, manipuliacijas ir nesąžiningą žaidimą. Tai tik dar kartą patvirtino mintį, kad bendradarbiavimą su Placebu dera baigti. Šiuo sprendimu abejoti neleido Kalavijų tūzas, nurodantis jau prasidėjusio judėjimo kryptį, lemiantis permainas ir cezarišką įsisenėjusių problemų nukirtimą.

Ateityje Julijos laukė Kalavijų karalius, galėjęs simbolizuoti ir Praną, ir Tada, mat abu broliai buvo tamsiaplaukiai ir rudakiai. Bet šalimais atsidūręs Vienuolis, abejingumo, atsiribojimo, atsiskyrėliškumo ženklas, neleido abejoti, kad tai yra būtent Angelas Sargas. Šalia jo glaudėsi Įsimylėjęliai, kurie, kaip bylojo asmeninė Julijos patirtis, niekada neprišaukdavo tikrosios meilės. Tačiau vilčių teikė Jėgos korta, užėmusi aplinkos, išorinių įtakų poziciją ir Julijai visada reiškusi jos pačios viešpatavimą bet kurioje padėtyje.

Atidengusi paskutines, dvyliktąją ir tryliktąją, kortas būrėja net krūptelėjo. Apverstas Fortūnos Ratas pranašavo rimtus nemalonumus, o Pakaruoklis rodė skausmingas aukas, atramos ir paramos nebuvimą, iš po kojų slystančią žemę, netektis, netgi — mirtį.

Julija nepatikėjo tuo, ką pamatė ir perskaitė. Bet pranašystė išsipildė. Jau penkios dienos, kai mirusi.

SAVAITĖ pralėkė vienu šuoliu — štai ir penktadienis. Triukšmas dėl būrėjos mirties aprimo, o naujos publikacijos ta tema nebepasirodė. Atsirado naujų, pirmųjų puslapių vertų, sensacijų. Ritos žmogus iš agentūros „Agata Kristi“ dingo lyg į vandenį, neskambino, ne atsiliepinėjo, o paskui arba išvis išsijungė savo mobilųjį, arba išvyko kur nors toli, už ryšio zonos. Matyt, žmogžudystės versijos tyrimas įstrigo.

Tačiau Rita vis dar nesiruošė nuleisti rankų. Paskutinio Julijos vakarėlio dalyviai jos jau nebedomino, bet būrėjos klientai savižudžiai tebeatrodė verti atskiros straipsnio. Ji net įlindo į internetą ir pasidomėjo, ką šis gali atsakyti į žodį SUICIDE. Jai išsyk buvo pateikta bent dvidešimt svetainių, į kurias galėjo kreiptis užsigeidusi pasidaryti galą. Pagalbą siūlė Geltonojo kaspino organizacija, psichologai, savanoriai guodėjai. Buvo ir antisavižudiškas muzikinis tinklalapis, be to, daugybė studijų bei straipsnių. Cerberiui nepatiktų, jei pernelyg giliai įklimptų į temą. Jis vertino paviršutiniškumą, rėksmingą ir ryškų. Suicidologijos studijas Rita nusprendė atidėti kitam kartui. Juo labiau, kad šiandien — Julijos laidotuvės.

Rita nepriklausė tam žmonių tipui, kurie mėgsta panašaus pobūdžio renginius. Suprantama, paklaustas nei vienas neprisipažins, kad jo stichija yra šarvojimo salės, katafalkai, nuščiuvęs būrelis prie kapo duobės, duslus pirmųjų žemės grumstų

barbenimas į karsto dangtį ir šermenys. Tačiau ji puikiausiai žinojo ir pažinojo subjektus, kurie, išgirdę apie kažkieno mirtį, atgyja tarsi vampyrai, užuodę šviežią kraują. Jie nepakeičiami laidotuviuose, nes įveda reikiamą tvarką tarp sielvartaujančių ir liūdinčių, kurie dažniausiai būna visai pametę galvas.

Laidotuvių fanatikai žino vainikų ir gėlių krepšelių išrikiavimo tvarką, pagal rūšis į vazas sumerkia puokštes, apkarpo žvakių dagčius, gedulingus kaspinus pataiso taip, kad būtų matyti užuojautų tekstai ir lankytojų pavardės, diriguoja, kada turi skambėti Šubertas, o kada Mocartas, paduoda vienkartinės nosinaites išiverkusiems ir pernelyg šnirpščiojantiems, pasiūlo kavos ar konjako sužvarbusiems ir krečiamiems nervinio drebulio, surikiuoja, kas ir kaip eis paskui išlydimą, kam kokią velionio gėlių našta dera imti, patikrina, ar tvarkoje katafalkas, surikiuoja gedėtojų transportą, suspėja persimesti pora žodžių su duobkasiais ir ilgu monologu užgula kunigą, patampo, ar tvirtos virvės, su kuriomis bus nuleidžiamas karstas, dirsteli, ar ant kryžiaus tikrai išvedžiotas mirusiojo vardas, prasibrauna mesti paskutinės žemės saujos, stvėrę kastuvą arba delnais plekšnoja ką tik supiltą kauburių, suteikdami jam deramą formą, stebi, kad viskas, kas atnešta, būtų tvarkingai sudėta ant kapo, pakovoję su vėju uždega grabnyčias, garsiau už kitus traukia „Amžinoji šviesa jam tešviečia“, organizuoja, kad visi, kam priklauso, pakliūtų į atsisveikinimo vakarienę, atsijoja prisiplakėlius ir pagaliau prapliumpa pompastiškais tostais, šlovinančiais tą, kurio nebėra. Rita kartais svarstydavo, ar tokie entuziastai šitaip bando prisijaukinti savo mirtį, ar nuo jos ginasi ir slepiasi?

Rita vaikštinėjo po gėlių turgelį. Chrizantemos kvėpėjo karčiai, netgi skleidė kartėlį, kaip bėdos ištiktas žmogus, kurio veido ar kūno grožis jį užvaldžiusioje niūrumoje tampa nebepatrauklus. Rita pamanė, kad gal kaip tik dėl savo bedžiaugsmio aromato šios ryškiažiedės gėlės jai visada siejosi su laidotuviemis. Ne todėl, kad jų žydėjimo metas — ruduo prieš pat Vėlines, ir jau tikrai ne dėl japonų poezijos, kur nubyrėję chrizantemų žiedlapiai reiškia neišvengiamą baigtį. Tačiau dėl kvapo, kuris nesisieja nei su gyvenimo geismu, nei su viltingu būties teigimu, nei su džiūgavimu, kaip kad saldus frezijų dvelksmas, jausmingas jazminų plazdėjimas, margas žirnelių lengvabūdiškumas ar goslus erškėtrožių sirupas. Nors dabar chrizantemos nebebuvo vien rudens ar tik Vėlinių ženklas, jos save siūlė net sausio pabaigoje, viduržiemį, kaip ir pavasarius kadaise pranašavę narcizai, hiacintai ar tulpės.

Viskas susimaišė ir gyvenime daugiau nebeliko jokių patikimų, nekintamų orientyrų. Dingo aiškumas. Kas dar prieš dvylika metų buvo paprasta, konkrečiu kaip pati metų laikų kaita, net ir tai prarado dėsningumą, apibrėžtumą, ribas.

Pastaruoju metu Ritą erzino ir skaudino beveik viskas. Ypač — didieji prekybos centrai, nuolat pilni šurmulio, skubos ir netikro gyvenimo džiaugsmo. Ją vertė vėmti, žiūrint į visus tuos sumautus vartotojus, stumiančius vežimėlius, prikrautus prekių, kurių išnaros — popieriai, polietileniniai maišai, celofanas, skardinės, kartoninės dėžės — netrukus užters visatą. Vaizduotė primygtinai piešė scenas, kaip jie kemša maistą, o paskui tuština ir tonų tonos išmatų pliaupia nuo baltos šventyklos skliautų kaip klasikiniame jungistiniame sapne. Žiūrėdama į sočius, bet vis vien nenumaldomo godulio perkreiptus veidus, ji svarstydavo, kaip jaustųsi į tokią aplinką patekęs Kristus, Buda arba Mahometas? Turbūt išprotėtų, suvokę, kad visi jų mokymai apie dvasią ir dievišką žmogaus prigimtį nuėjo niekais. Tikriausiai, šaukdami ir raudamiesi plaukus, lėktų į dykumas ir ten iš nevilties susinaikintų.

Stovėdama eilėse ir klausydamasi, kaip pypsi elektroniniai prekių nuskaitymo aparatai, tyrinėdavo ant kasininkų krūtinių prisegtas korteles, kuriose šalia nuotraukų nurodomi merginų vardai ir pasų asmens kodai. Taigi galėjo sužinoti kiekvienos gimimo

datą. Visos merginos buvo bent jau perpus už Ritą jaunesnės. Ji šauniame naujame pasaulyje jautėsi tarsi iškasena.

Kažkodėl vis prisimindavo laikus, kai parduotuvėse negalėjai beveik nieko nupirkti. Nebuvo jokių kumpių, skilandžių, sprandinių, nugarinių ir kitokių mėsos produktų. Daktariška dešra, *sasyskos* ir *sardelkos*, kurias išplėšdavai valandą kitą pasigrumdęs alkanoje minioje, buvo gaminamos iš krakmolo, celiuliozės ir rausvų dažų. Net jeigu tai žinojai, su garstyčiomis ir juoda duona sušveisdavai, kad net ausys linkdavo. Kad ateis diena, kai panorėjęs galėsi pirkti zebrienos, ryklienos, strutienos, nesivaideno net prisiuosčius klijų ar dėmių valiklio. Į galvą neateidavo reikalauti austrių, krevečių, midijų, moliuskų, omarų ar aštuonkojų. Silkę Kūčioms, atstovėjus kilometrines eiles, reikėdavo nutverti ankstyvą rudenį, užtat ketvirtadieniais buvo įvesta Žuvies diena, pietums pateikianti *heką* su bulvių koše. Majonezas, konservuoti žalieji žirneliai ir marinuoti bulgariški agurkėliai atrodė tikrosios gerovės simbolis. Juos pagal talonus, kuriais galėjo naudotis anaip tol ne kiekvienas, dalijo Užsakymų stalai. Turėjusieji galimybę lankytis Spec. parduotuvėje Turniškėse lepindavosi karbonadais, liežuviais, unguriais, lašišos konservais, ikrais, apelsinų ir ananasų sultimis, bananais ir kartais net mangais. Ilgi šiltnamių agurkai atsirasdavo gegužės pradžioje, birželio viduryje pasirodydavo pomidorai, spalio pabaigoje visos daržovės nuo prekystalių dingdavo, likdavo tik bulvės, kaliaropės, juodieji ridikai, svogūnai ir rauginti kopūstai. Žiemą trumpam sužibėdavo apelsinai, retkarčiais mandarinai, jų parduodavo ribotai, po kelis kilogramus žmogui, kad užtektų visiems norintiems.

Daugelis net nežinojo, kas yra jogurtas. Rita pirmą kartą jo paragavo Rytų Berlyne ir tiesiog apsvaigusi prisipirko šio gyvybės eliksyro beveik už visus skurdžius sovietinės turistės pinigus. Jau grįžusi į Lietuvą, savaitę smaližiavo kiekvieną rytą, įsivaizduodama, kad gyvena užsienyje, kokioje nors prašmatnioje kapitalistinėje šalyje ir yra labai turtinga.

Tačiau tikroji ano, už Geležinės uždangos esančio laisvo pasaulio, kvintesencija buvo ne jogurtas, o kramtomoji guma. Rita jai meldėsi jau nuo ankstyvos vaikystės, kuomet koks nors trečios eilės dėdė iš Čikagos ar trumpam lyg kometa Lietuvos padangėje sužibusi teta iš Sinsinačio maloningai dovanodavo po visą pakuotę dangiškujų *Wrigleys*, dieviškujų *Spearmint*, angeliškujų *JuicyFruit*. Ritutė bandydavo sudaryti griežtą grafiką, kad kramtomosios gumos atsargos kuo ilgiau neišsektų. Neišmesdavo nei vieno popierėlio, ypač vadinamųjų sidabriukų, kurie dar ilgai išsaugodavo ne tik mėtų, vanilės ir vaisių kvapus, bet net šiek tiek pasakiškojo *žvačkės* skonio. Juos lyžtelėjus, galėdavai vėl atgaminti ano, kadaise patirto, kapitalistinio malonumo šešėlį.

Bet užteks apie maistą. Buvo labai sunku gauti tualetinio popieriaus, skalbimo miltelių, pėdkelnių, apatinių kelnaičių, liemenėlių, naktinių marškinių, patalynės, dezodorantų, blakstienų tušo, plaukų dažų, šampūno; higieniniai įklotai apskritai neegzistavo, o ką jau sakyti apie tamponus. Tuomet savo neviltį buvo galima kažkam suversti: nepasiekiamam serverlatui, aliejui, parduodamam už dvigubą kainą iš po skverno, pagal talonus dalijamiems čekoslovakiešiams paltams, nuobodžiai TV programai, cenzūruotiems laikraščiams, Kremliaus marazmui, Geležinei uždangai, okupacijai... O dabar visą egzistencinį liūdesį tenka prisiimti sau vienai, nieks dėl jo nebekaltas. Nors iš tiesų dabar kaip niekada anksčiau buvo daugybė dalykų, kurie neviltį dar labiau didino. Į ką tik besi pirštu, tas ir žeidžia. Kur bepasisuksi, ten absurdas.

Rita ėmė įtarti, kad joje atsirado mazochistinių polinkių, nes, perjunginėdama kanalus, žiūrėdavo ne laidas ar filmus, o vien tik reklamas. Kas labiau įvairys į kampą ir sužlugdys vienišių, jei ne tos tobulos sutuoktinių poros, sprendžiančios pagrindinį

egzistencinį rebusą — kokius skalbimo miltelius rinktis; jei ne idiliški išimylėjėliai, nuklojantys viens kitam kelią kavos puodelio link rožių žiedlapiais; jei ne patrauklūs vyriškiai, po žūtbūtinės kovos išnaikinę savo plaukuose pleiskanas ir su nugalėtojų išraiškomis veiduose meiliai uodžiantys tinkamus dezodorantus naudojančių seksbombų pažastis?! Kas labiau pažemins nevykėlį individualistą, jei ne tos prie geriausio visatos alaus orgazmuojančios šaunuolių draugijos; jei ne viskuo patenkintos, darnios, penkias kartas apglėbiančios giminės, besimeldžiančios dietiniam margariniui; jei ne raudonžandžiai, džiugūs senoliai, užganėdinti ėdrių, aštriadančių anūkų; jei ne angeliški kūdikiai, siusiojantys žydrais ir rožiniais lietučiais ant baltų debesiukų; jei ne šunys ir katės, net tie, sugebėję teisingai pasirinkti egzistencinėje ėdalo kryžkelėje?! Rita šlykštėjosi visu tuo ir savo pasišlykštėjimu mėgavosi.

Ji ilgai vaikštinėjo po gėlių turgelių, stebėdama ir stebėdamasi, kad beveik visi atvežtiniai olandiškų šiltnamių žiedai atrodo tarsi negyvi. Stirtomis sukrautos įvairiausių spalvų ir atspalvių rožės, nenatūralios, it vaškinės, lelijos, gerberos, žaliomis vielutėmis paremtomis sunkiomis galvomis, nė viena nesišypojo, nors Rita iš vaikystės prisiminė, kad gėlės šypsosi. Šypsosi ramunės, rugiagėlės ir dobiliukai. Nors gal taip buvo anuomet. O kaip yra dabar, ji jau senokai tikrino. Vasaros prabėgdavo kaip kokios persekiotojų ir prievartautojų vejamos vergės. Rita tiesiog nespėdavo jų pastverti, apžiūrėti, įvertinti. Nebeturėjo tam nei noro, nei jėgų, nei laiko. Kaip ir dabar — šitoms laidotuvėms.

Svarbiausia — nieko negalvoti nei apie Džiulijos, nei apie savo pačios mirtį. Tiesiog atlikti pareigą. Nupirkti krepšelių. Parymoti Šarvojimo salėje, sukandus save visą lyg dantis. Sugniaužus kaip kumštį. Išverti kapines. Ir dar pabūti šermenyse. Neapsikentusios jos betikslio maklinėjimo po turgelių, prekeivės ėmė raginti nemeiliais balsais:

— Ponia, tik pažiūrėkit, šitas jums tikrai tiks!

— Imkit — nepasigailėsit, pigu, o kiek darbo įdėta!

Juodais gedulingais kaspinais apvynioti krepšeliai, ovalo ir apskritimo formos, įvairiausių dydžių vainikai ilgomis eilėmis stovėjo balose, atremti į papilkėjusio sniego krūvas. Tai bent industrija! Kas jų tiek pripina? Kas juos išperka? Kas taip visą laiką konvejeriu miršta? Juk ne karo metas! Rita skubiai čiupo iš eglišakių, kalijų, baltų rožių ir, žinoma, chrizantemų, surištą kūgį, primenantį laiptuotą piramidę. Dar spėjo pagalvoti, kad savo paskutine dovana velionei tikriausiai bus originali, bet skubiai nuvijo nederamą mintį į šalį ir išoko į geltoną taksi.

Mašinoje dvokė senu, nusilaksčiusiu, plačiai atverta gerkle lekuojančiu šunpalaikiu.

— Į Olandų gatvę, — tarė Rita ir pasijuto kalta, tarsi sąmoningai gadintų niekuo dėtam žmogui gražiai prasidėjusią dieną.

Olandų gatvė, arba tiesiog Olandai, kaip ir chrizantemos, Ritai vienareikšmiškai reiškė mirtį. Ne tik jai, bet ir daugeliui toje gatvėje stūksoję Laidotuvių rūmai kėlė vienintelę asociaciją: Skrajojantis Olandas. Kalnų parke prisišvartavęs Vaiduoklių laivas. Numirėlių laivas. Vaikystėje ji šią Haufo pasaką garbino, kaip koks bejėgis laukinis visagalį siaubingą demoną. Kiekvieną kartą bijojo jos klausytis, bet ir troško. Iki šiol kuo aiškiausiai prisiminė Haufo pasakos iliustraciją išgeltusiame senovinės knygos lape, raižinį, kuris vaikiškai sąmonei atrodė tikras kaip fotografija: kapitonas, prikaltas prie stiebo vinimi. Vinis, tuomet galvodavo ji, perėjusi kiaurai visą kaukolę, turėtų būti labai ilga ir stipri.

— Tai ar kas numirė? — nerūpestingai pasiteiravo apsmukęs taksistas.

„Ne, — norėjo atšauti Rita ir pridurti: — tiesiog šiaip sau, kasdien nusiperku po

eglišakių vainikėlių ir važinėju po miestą. Kartais ir į Olandus užsuku, tada padedu savo gėles pirmam pasitaikiusiam numirėliui“. Bet atsakė kitaip:

— Nusizudė garsi būrėja. O gal net buvo nužudyta. Tikriausiai skaitėt laikraštį? Aš žurnalistė. Rašiau apie šį įvykį.

Rita niekada nepraleisdavo progos pasigirti savo profesija, kuri nusipelnydavo tokių žmogėnų, kaip taksistas, susižavėjimą ir pagarbą. Vairuotojas iškart ją užvertė klausimais apie darbą dienraštyje, septintąjį, kriminalinį, puslapį ir įžymybes, kurias Ritai tenka darbo reikalais sutikti. Žurnalistė it ryškiaspalviais kamuoliukais žongliravo garsių nusikaltėlių, teisėjų, prokurorų, advokatų, parlamentarų pavardėmis, jausdamasi svarbi ir reikšminga. Sąžinė rypavo, kad tik niekam tikę menkystės šitaip bando kelti savąją vertę, bet dabar Rita nė nemanė jos klausytis. Juk važiavo į laidotuves. Ir taip bus dėl ko išsimušti iš vėžių ir susigraužti. Mašinos sustojus prie Laidotuvių rūmų, gera nuotaika iškart krito lyg pernokęs obuolys nuo obels ir ištiško.

Pilko peizažo fone į pilką dangų kilo pilkas statinys, architekto valia panašus į gigantišką betoninį karstą. Net ne vieną, o du, išvartytus milžinų satanistų. Prie stiklinių durų kaip neišvengiama eksterjero detalė mindžikavo būrelis beveidžių, bet kūningų rūkorių. Vestibiulyje Rita iškart pamatė didžiulę Julijos fotografiją, kurioje ši atrodė kaip tikra chrestomatinė burtininkė, fatališka ir paslaptinga. Dvi datos skelbė: Nuo — Iki. Tos, kuri buvo TARP, jau nebėra. Rita dar kiek pamindžikavo prie durų, pažymėtų pirmuoju numeriu. Na, žinoma, Julija ir gyvenime, ir mirtyje visada buvo, netgi dabar tebėra Nr. 1. Rita delsė ne tiek bijodama dar kartą išvysti numirėlę, kiek stengdamasi atsikratyti čia nederamų minčių. O jos vis brukosi, grūdosi it ledo lytys patvinusioje pavasario upėje: įdomu, ar ten jau tvyros koks nors irstančių audinių kvapas? Ko į jos kūną prikimšo po skrodimo, juk pati Rita viename straipsnyje buvo rašiusi, kad provincijoje dėl lignino stygiaus numirėlių ertmės kartais užpildomos tiesiog nešvariais apatiniais? Ar per kiekvieną autopsiją kišamos rankos į velionės makštį? Ką galvoja patanatomas, radęs ten kažkieno spermos? Kas Julijos atveju yra nieko neapvaisinusios sėklos savininkas? Tai bent klausimai!

Julija buvo ištisus keturiasdešimt metų ir staiga dingo. Įėjusi į salę, Rita pamatė, kad čia nėra nei karsto, nei lavono, tik daugybė vainikų, krepšelių ir vazų su baltomis puokštėmis. Savąjį kūgį pastatė šalia dar dešimties lygiai tokių pačių. Ir tik tada ant pakylės išvydo nedidelę sidabro spalvos urną. Džiulija tilpo inde, kuriame užplikytos arbatos vargu ar pakaktų šešių asmenų kompanijai. Fui! Vėl į galvą lenda visokios šlykštynės. Fui, fui, fui! Kuo labiau mėgini tokias mintis stabdyti, tuo labiau jos įžūlėja ir nešvanksta.

Prie Ritos pritykino apsiašarojusi Violeta ir pašnabždėjo, kad būrėjos kūnas buvo išvežtas sudeginti į Rygos krematoriumą. Nurodymus dėl kremacijos ir pelenų išbarstymo Julija buvo surašiusi ant lapelio, kurį nešiojosi pase. Urną su pelenais nuspręsta pašarvoti Laidotuvių rūmuose, kad draugai turėtų su kuo atsisveikinti. Taip sugalvojo Jultės mama, gal truputį ir prieštaraudama velionės valiai. Artimieji su savo mirusiais visada prikrečia kokių nors nesąmonių.

Na, žinoma, Julija negalėjo duotis tiesiog šiaip sau palaidojama. Jai prireikė kremacijos. Taigi dar turėjo progos nukeliauti į Rygą, juk Lietuvoje iki šiol nėra krematoriumo. Vieni tautiečiai baidosi utilizuojamų (geras žodis!) lavonų kvapo, o kiti šiurpsta, kad Paskutinio teismo dieną kūnas negalės prisikelti iš pelenų, užtat iš kirminų sukapotų, supuvusių palaikų pakils lyg feniksas. Fui, fui, fui! Ar tiesa, kad deginamas žmogaus lavonas staiga atsisėda? Lyg paklaikęs iš baimės, o gal, apimtas ekstaziško džiaugsmo, šitaip veržte veržiasi į Anapilį? Dar pasakojama, kad numirėlis liepsnose

susiriečia kaip embrionas, pritraukia kelius prie smakro ir sugrįžta į Nebūtį ta pačia poza, kaip ir iš jos atvyko. Fui!

Ritai kartą teko daryti interviu su vienu architektu, kuris krematoriumų klausimu stažavosi Erfurte, o pagrindiniai jo konsultantai buvo sukriošę senukai, krosnių, kaminų ir puikios traukos asai, konstravę atitinkamus įrenginius koncentracijos stovykloms. Tai buvo sensacinga medžiaga pirmajam puslapiui, bet Cerberis ją atmetė, pabūgęs skambučių iš Tam Tikrų Instancijų. Pats blogiausias dalykas dienraščiui — tai kaltinimai antisemitinėmis nuotaikomis. Kai buvo maža, Rita manė, kad kremuoti reiškia ištepti kremu. Saldžiu baltu kremu iš cukraus, plaktų baltymų ir grietinėlės su vanile. Fui! Įdomu, ar visi į šiuos rūmus atėję gyvieji prisimena savo vaikystę?

Rita, šniurkščiodama nosimi ir glamžydama saujoje popierinę servetėlę, priėjo prie juodai apsitačiusių asmenų, sėdinčių pirmoje eilėje. Iš jų atpažino tik Julijos mamą. Kas yra kitos žmogystos, nė nespėjo. Kažką nerišliai murmeldama vieniems gedėtojams paspaudė delnus, kitiems alkūnes, kažkam spustelėjo petį, paglostė baltapūkę juodu kostiumėliu apvilktą berniuko galvą, nors šiaip jau niekada svetimų vaikų neliesdavo.

Atlikusi šią procedūrą, lengviau atsikvėpė ir prisėdo ant laisvos kėdės trečioje eilėje. Salė buvo pilna. Nė nespėjęs deramai susikaupti, jai kažkas ėmė šnabždėti į ausį, kad Julijos pelenus viena garsi rašytoja išveš į Himalajus ir išbarstys kažkur tarp Džomolungmos ir Kančendžangos viršukalnių. Vaizduotė tuoj pat paslaugiai nupiešė karikatūrinį paveikslėlį, kaip pelenai, užuot skrieję su pažeme besiritančiais, saulėtekio nurausvintais debesimis, metafizinio vėjo gūsio blokti, nuo galvos iki kojų apiberia jų gedulingą išpilstytoją. Rita vos garsiai neprunkštelėjo. Fui, fui, fui!

Na, kas gi čia, po šimts, jos galvoje dedasi? Nors galėtų lažintis — ne ką geresni dalykai sukasi ir kitų, apsimestinai nuliūdusių asmenų smegeninėse. Gerai, kad niekas to negirdi. Nebent pati Džiulija. Kokios šlykščios mintys. Koks šlykštus gėlių kvapas. Kokie šlykštūs juodai apsitausę žmonės rūškanų veidų kaukėmis. Fui, fui, fui!

Aplink Juliją visada sukosi garsenybės, įžymybės ir VIP'ai. O Rita savo ruožtu sukosi apie juos. Džiulija buvo tarsi Saulė, o Rita viso labo Mėnulis, šaltas kūnas, neturintis nei spindulėlio savo asmeninės šviesos. Būrėjos rankose tilpo dangaus žvaigždės, lemiančios žemiškųjų — politikos, verslo ir TV — šviesulių gyvenimus. Ji lyg kortas dėlėjo jų painius, komplikuotus, sudėtingus likimus, bet, atrodo, buvo įsitikinusi, kad eilinių žmogelių lemtis yra paprasta ir aiški kaip tiesi linija. Sakytum, tokie, pradėję arti vieną vagą, taip ir tęsia galvos nepakeldami, krypties nepakeisdami visą gyvenimą iki pat mirties. Nuo pradžios iki galo. Jokių variacijų, jokių pasikeitimų, jokių permainų nei buityje, nei būtyje. Julija apie tai niekada atvirai nekalbėjo, bet Rita savo kailiu jautė jos triuškinantį požiūrį į vidutinybes.

Žurnalistė kartą kaip tik viešėjo pas būrėją, kai šios namuose apsilankė eilinė vargo pelė. Džiulija teikėsi jai paskirti vos dešimt minučių: atidėjusi į šalį konjako taurelę su smilkstančia cigarete, paliko draugę prie jaukiai rusenančio židinio ir nervingai spragsėdama pirštais, it piktomis kastanjetėmis, nuėjo prie kortų stalo. Netrukus grįžo glamžydama penkiasdešimties litų banknotą ir pareiškė:

— Tu nė neįsivaizduoji, kokie neįdomūs gali būti žmonių likimai. Darosi baisu, jei pagalvoji, kad gyvename tik vieną kartą.

Rita spėjo pastebėti varganus „neįdomaus likimo“ moterėlės drabužius, numintus batus ir nubrizgusią rankinę. Galėjo įsivaizduoti, ką jai reikė 50 litų, šiaip ne taip sukrapštytų ir paliktų būrėjai. Bet kam tie prisiminimai. Apie mirusius — arba gerai arba — nieko.

Akivaizdu, kad Julijos gedėjo ne kokie prasčiokai, o visuomenės grietinėlė, griežti

Armani kostiumai, juodos *Ferre* suknelės, varno sparno spalvos *Nijolės* kailiniai. Tačiau Makso Vakario tarp šių garsenybių nebuvo. Tik Violeta vis nerimo prie pakylės su urna, tai vainikus pastumdama, tai perrikiuodama gėlių krepšelius, tai naują baltą puokštę pamerkdama, tai pakirpdama žvakių dagčius. Atrodė suvargusi ir pasenusi. Pajuodusiais paakiais. Visai žilais ir nespėtais padažyti smilkiniais. Persisukusiomis pilkomis kojineėmis. Kai Rita jau pasijuto pakankamai atgedėjusi ir šonu, lyg būtų privaloma urnai neatsukti nugaros, slinko durų link, Violeta pripuolė prie jos ir pašnibždėjo, kad šiandieną, septintą valandą vakaro, Julijos namuose bus šermenys.

Išėjusi laukan, ji ėmė dairytis, kas galėtų pavežti į miesto centrą. Nebesinorėjo vėl švaistyti pinigų taksi. Per šitiek metų išsiugdė žurnalistui svarbiausią savybę — neišpasakytą landumą. Tad ir dabar buvo tikra, kad įsiprašys į kokią mašiną. Tačiau ir prašyti nereikėjo. Netikėtai prie jos priėjo impozantiškas vyriškis ir paklausė:

— Ar laisvų ratų ieškot?

— Na, taip. Man į centrą, jeigu jums pakeliui.

— Su malonumu pametėsiu. Juo labiau, kad esu jūsų rašinių gerbėjas, — jis mirktelėjo lyg susimokėlis.

— Negali būt, — sumurmėjo Rita, ūmai susidrovėdama, kaip pirmajam gyvenimo šokiui pakviesta kaimo mergelė.

— Atpažinau pagal fotografiją, kuri penktadieniais spausdinama prie tavo apžvalginių straipsnių.

Jis santūriai nusišypsojo, kaip koks vesterno herojus pavirpindamas veido raumenis tarp chrestomatinių skruostikaulių ir išraiškingo žandikaulio. Perliejo Ritą žvilgsniu nuo galvos ligi kojų ir, neslėpdamas pasibjaurėjimo, išispoksojo į jos nudrengtus batus. Na, taip, žieminę avalynę reikia keisti bent kas pora metų. Ne veltui moterų specialistai vieningai teigia, kad Ievos dukrai svarbiausia krūtinės apimtis ir geras apavas, na, dar apatiniai, juk nuo jų, pasak reklamos, prasideda moteris. Rita prisiminė prieš kelias dienas „Stiliuje“ skaitytą ir labai ją prajuokinusią frazę, kad dėl prastų batų tikrą damą gali ištikti isterija. Dabar tinkamo apavo klausimas atrodė labai rimtas. Rytoj pat nusipirks naują porą, nepagailėdama kokių 300 litų, bet daugiau tai jau tikrai nemokės.

— Na, štai ir mūsų karieta, — tarė jis, galantiškai atidarydamas Ritai tamsiai mėlyno automobilio dureles. — Gražus žvėris, ar ne? — ir, matyt nesulaukęs susižavėjimo, kurį ji privalėjo išreikšti, pridūrė: — Aston Martin, tokiu važinėja Džeimsas Bondas.

— Prie jo reikia ne manęs, o supermerginos, — leptelėjo Rita. Laimei, supervyras tai praleido negirdomis ir pasakė:

— Na, tavo vardą jau žinau, prisistatysiu ir aš. Esu Leonardas. Leo. Du kartus išsisikiręs. Trys vaikai. Šiuo metu — laisvas. Būsime draugai?!

„Kam jis man visą tai dėsto?“ — pamanė Rita, paklusniai tiesdama vyriškiui ranką.

— O, koks vėsus ir drėgnas delnas! Man, kai susijaudinu, irgi prakaituoja rankos.

Leo šypsojosi, lyg sakydamas komplimentą, nors Rita pasijuto dar prasčiau nei tuomet, kai jis apžiūrinėjo jos nelaimingus batus.

— Kur varom? Gal papietaujam?

— Ačiū, ne. Turiu daug darbo. Užkimsiu redakcijoj. Gal susitiksime per šermenis.

Tarsi dresuotojas, pajutęs jaukinamo gyvio išgastį, Leo nuo asmeniškumų perėjo prie Julijos laidotuvių temos.

— Na, gerai, — tarė jis, beveik tėviškai paplekšnodamas Ritą per petį. — Nors per gedulo vakarienę derėtų kalbėti vien tik apie mirusiąją. Keistas tas gyvenimas, sekmadienio vakarą dar bendravom, o šiandien jau Julčiko šermenys.

— Ir jūs tam paskutiniam vakarėly buvot?

— Sakyk man „tu“. Taip, buvau. Proga — Mėnulio pilnatis, kai daug kam čiuožia stogas. Pas Julčiką būrėsi savotiškas Vienių Širdžių klubas.

Išsyk kvosti, kas dar toms Vienišoms Širdims priklausė, Ritai atrodė nemandagu. Tad abu pasidžiaugė, kad šaunuolė Julija išgelbėjo savo bičiulius nuo daugybės nemalonių dalykų: važiavimo į kapines, maknojimo per pažliugusį sniegą su vainikais ir gėlių krepšiais, mindžikavimo ledėjančiomis kojomis prie kapo duobės, vidinio krūpčiojimo, girdint, kaip pirmieji žemės grumstai dunksi į karsto dangtį, atsisveikinimo kalbų, neturinčių nė menkiausios estetiškos vertės, nesėkmingų bandymų žvarbiame vėjuje uždegti žvakes ir vašku aplaistytų paltų...

Dabar iš Laidojimo rūmų žmonės skirstėsi beveik šventiškai nusiteikę, nemąstydami apie tai, kaip teks išsilaižyti laidotuvių paliktus pėdsakus iš atminties ir dar kokią savaitę iš automobilių salonų kuopti įkyriai apie kapines primenančius eglės spyglius, tujų šakeles, susisukusius chrizantemų žiedlapius. Būrėjos valia (įdomu, kada ji tą valią suspėjo pareikšti?) visos jai atneštos gėlės turėjo būti sudegintos. Atsirado net keletas romantikų, pasišovusių tai padaryti. Džiulija numirė bjauriai, bet toliau viskas privalėjo vykti švariai ir estetiškai. Mirtis, kurioje nėra vytimo, deformacijos, puvimo, tik ugnis, šviesa, karštis, visiškas sunaikinimas.

Rita nustebo, kad su Leo taip lengvai randa bendrą kalbą. Jie abu vartojo tą patį žodyną, naudojo po lygiai ironijos ir sarkazmo, bemaž vienodai jautė būties absurda. Automobiliui sustojus prie Ritos darbovietės, staiga suskambo mobilusis Leonardo telefonas. Jis atsiliepė pakiliu tonu ir iškart pareiškė:

— Sveikas. Spėk, kas dabar sėdi mano mašinoj?! — Ir nelaukdamas, kol pašnekovas pradės spėlioti, tarė: — Taigi Rita, mūsų mėgstamos penktadienio skilties autorė!

Rita apstulbo. Jai niekad nė į galvą nešovė, kad galėtų būti populiari štai tarp tokių vyrų. Leonardas greitakalbe pažadėjo savo pašnekovui, kad viską aptars susitikę ir galantiškai tarė Ritai:

— Iki pasimatymo vakare. Galėsiu pavežt. Užsirašyk mano mobilųjį, jei tik reiks — skambink, — ir jis padiktavo virtinę skaičių.

Atsisveikindamas pabučiavo Ritai ranką ir švelniai spustelėjo pirštus. Dabar, ačiū Dievui, jos delnas buvo šiltas ir sausas. Moteris išlipo iš mašinos apsvaigusi kaip nuo gero vyno. Negalėjo patikėti tuo, kas vyksta. Nejaugi tai meilė iš pirmo žvilgsnio? Kaip dar kitaip galėtum paaiškinti šitoki entuziastingą veislinio vyro elgesį su ja, pilkiausia iš moteriškių?!

Julijos aplinkoje nuolat sukosi džentelmenai, kurių nieku gyvu niekada nesutiksi kasdienėje paprastų žmonių realybėje. Leo balsas buvo žemas, sodrus ir minkštas. Rita kažkur skaitė, kad tokia tonacija kalba išmintingi, ironiški, daug patyrę intelektualai. Tačiau kažkas iš pasąmonės gelmių jai šnibždėjo, kad ne viskas šioje pažintyje taip jau švaru ir nekalta. Kažkur šuo pakastas. Gal jam iš Ritos reikia kokios svarbios, slaptos informacijos?

Nors kodėl situacijos nepasukus atvirkščiai: juk ir ji gali pasinaudoti vyriškiu savo žurnalistiniam tyrimui, juo labiau, kad jis prasitarė sėkmingai buvęs lemtingajame Julijos vakarėlyje. Čia ji visai ne vietoje prisiminė nežinomo asmens spermą, bet tuoj pat sau užginčijo, kad vyras, kuris vos prieš penkias dienas su būrėja mylėjosi, dabar labiau gedėtų. O gedulo Leonardo elgesyje Rita tikrai nepastebėjo.

Žurnalistė grįžo į redakciją ir atsisėdusi į savo kabiną iškart Pasijuto saugiau, kaip nutrūkęs sarginis šuo, vėl prižištas prie trumpos grandinės. Penktadienio popietę, prieš

savaitgalį, darbo vietose tūnojo vos keli žmonės. Rita irgi nelabai turėjo ko griebtis. Staiga sutilindžiavo mobilusis telefonas. Vėl skambino ištikimasis seklys iš agentūros „Agata Kristi“:

— Turiu naujienų dėl burtininkės. Atsirado liudininkas.

— Kas? Kaip? Iš kur?

— Kaimynas. Jis nuo ankstyvo pirmadienio ryto buvo išvykęs ir tik vakar vakare sužinojo, kas atsitiko. Sėdėjo sodo namely, laikraščių neskaitė, televizoriaus neturėjo. Slaugė pasiligojusį šunį. Per tą spanielį Bimą šį bei tą ir išsiaiškinom. Sekmadienio naktį jis triedė. Liudininkas eilinį kartą vedė šunį į lauką apie trečią nakties, praėjus vos kelioms minutėms po pykštelėjimo, kurį palaikė petardos sprogimu. Ciucikas nusilengvino vos išpuolęs į lauką. Vesdamas jį atgal, diedukėlis laiptinėje sutiko žmogų.

— Kodėl manai, kad šis lankėsi būtent pas Juliją?

— Diedukas gyvena penktam aukšte, o šeštajam daugiau nieko nėra, tik būrėjos palėpė.

— Aha, tikrai. Čia tai bent liudininkas!

— Svarbiausia, kad jis prisiekė galįs naktinį svečią atpažinti. Beje, jau ir taip yra vienas įtariamajam priklausančias įkaltis.

— Koks? Paaiškink.

— Nevalia, kol vyksta tyrimas.

— Nesilaužyk.

— Įtariamasis — VIP'as. Negaliu paleist nepatvirtinto gando. Policija irgi dirba. Bus atliktas spermos tyrimas. Ryt viskas paaiškės.

— Per vėlu. Man reikia straipsnio pirmadienio numeriui.

— Pakentėk. Iki.

Kitą kartą būtų pirkusi butelį brangiausio viskio ir lėkusi kvosti informatoriaus. Bet reikėjo eiti į Julijos šermenis. Jei ne Leonardas, gal būtų numojusi ranka į tokią prievolę. Tačiau dabar norėjo ir vėl susitikti su Aston Martin vyriškiu. Net įsigeidė pasipuošti, o to jau nebuvo troškusi ilgiau nei šimtmetį.

Lauke vangiai snyguriavo. Patamsiais kažkur lėkė žmonės.

Darnioje jų bendruomenėje Julijos mirtis nepaliko nė menkiausio pėdsako.

— DARBAS! Darrbas! Darrrbas durrrniui — kaip daina! — suriko papūga Žaklina, su nežmonišku įkarščiu kibdama į Jo pabertą lesalą.

Kažkodėl ji tobulai išmoko tik šią vienintelę frazę, tarsi norėdama Jam kas rytą įgelti, subtiliai pasityčioti, kad neturi nieko daugiau, išskyrus Kontorą ir ją — raudongalvį, mėlynsparnį paukštį. Įsigijęs Žakliną bene už pirmąją Centro išmokėtą algą (6000 litų!), gyveno su ja štai jau dešimt metų. Retai užklystantiems bičiuliams mėgdavo pajuokauti, kad papūga Jį ir palaidos, nes dabar, kai Jam beveik penkiasdešimt, ji skaičiuoja tik pirmąją dešimtį ir iki 2100-ųjų tikrai pratrauks. Iš pat pradžių buvo nusprendęs, kad žodžiais apie darbą Žaklina Jį kas rytą prikels, nes, pabudintas žadintuvo, pernelyg akivaizdžiai susidurdavo su savo vienatve. O dabar, paukštei rypuojant su prancūzišku akcentu, ne tik pajusdavo, bet ir išgirsdavo šalia esant gyvą padarą.

Deja, visų kitų numatytųjų žodžių bei frazių — *Labas! Geras! Bajeris! Žalgiris! Pideras! Lūzeris! Mano brangusis! Kas čia dabar darosi? Eik tu skradžiai!* — užsispyręs paukštpalaikis taip ir neišikalė. Tik kartais lakoniškai leptelėdavo: *Pragaras*. Arba monotoniškai kartodavo: *Barrrbė Barrrbė Barrrbė Barrrbė...* Taip, Barbės bent sykį per savaitę pas Jį lankydavosi. Kartais už pinigų, bet dažniausiai savanoriškai. Svarbiausia buvo laiku nutraukti santykius, kad pernelyg neprisirištų. Jam prierašumas negrėsė, bet

moterys yra moterys, net ir tos, kurioms tinka reklamuoti vien tik geriausius kvėpalus.

Taigi darrrbas! Nebėra laiko niekam — nei poilsui, nei pramogoms, nei pomėgiams, nei menui, nei apmąstymams. Ar dar liko žmonių, kurie gyventų savo malonumui? Nežinia. Turbūt nebėra. Jis jau ne kartą slapčia pildė laikraščių sveikatos puslapiuose pateikiamas anketas ir pats sau atsakė, kad yra šimtaprocentinis darboholikas. Niekas čia nebepakeisi.

Vos įžengęs į kabinetą, peržvelgė penktadienio spaudą ir perskaitė šifruotą iš Centro:

Flamingai ir veidrodžiai

Vaito saloje (Anglija) įsikūrusiame flamingų parke gyvenantys trisdešimt keturi šios rūšies paukščiai nerodo jokio noro poruotis. Parko valdžia sumanė originalų būdą, kaip juos priversti tai daryti. Tikimasi, kad, parke pastačius daugybę veidrodžių, flamingai pasijus tarsi laisvėje tarp tūkstančių kitų giminių ir tai juos įkvėps meilei.

Taigi Centro užsakymu reikėjo parengti trumpą ataskaitą, kaip vykdoma programa, kodiniu pavadinimu *Solvitio Perfecta*. Ji buvo įgyvendinama jau senokai ir itin sklandžiai, vadinasi, atsiskaitymas — tik formalus mažmožis tarp kitų didingų ir ydingų darbų. Prieš septynerius metus Lietuva laimėjo išskirtinę teisę dalyvauti viename slaptame eksperimente. Reikia pabrėžti, kad tokios garbės nenusipelnė nei Estija, nei Latvija, nei Lenkija ar Čekija su Slovakija. Eksperimentas turėjo ypatingą reikšmę, nes, pasinaudojus Lietuvos patirtimi, vėliau ketinta ją pritaikyti visame globaliajame pasaulyje.

Galbūt mūsų šalis tokios išskirtinės teisės nusipelnė dėl savo ypatingos geografinės padėties, juk žinoma (kol nebuvo gauta specialaus pranešimo iš Centro, Jis apie tai net nenutuokė), kad kai kurie geopolitikos klasikai Lietuvą ir tam tikrą erdvę aplinkui ją vadino *Heartlandu*, teigdami, esą, kontroliuojant šią teritoriją, įmanoma valdyti visą pasaulį. Skamba paradoksaliai, turint omenyje, kad iki šiol Žemėje viską lemia tos šalys, kurios turi pakankamai karinės galios arba bent jau užtektinai naftos. Tačiau Placebas rėmėsi savais apskaičiavimais ir išskaičiavimais, kurie ne visada sutapo su įprastinėmis politinėmis maksimomis.

Pagal *Solvitio Perfecta* projektą, į laikraščių ir žurnalų popierių Lietuvoje buvo dedama ypatinga narkotinė medžiaga, sukelianti priklausomybę, bet šiaip jau žmogaus organizmui nepavojinga. Tos poveikis akivaizdus: net 57 procentai tautiečių įsitikinę, kad lietuviška spauda yra patikimiausia pasaulyje (beje, 8 procentai pirmenybę teikė Rusijai). Faktai prie Jo smegenų lipo it lervos prie švinkstančios mėsos ir veisėsi įvairiausių idėjų sparvomis, bet dabar daina — ne apie tai.

Taigi žiniasklaida užėmė pirmąją vietą visuose reitinguose, vartotojai ją pasitikėjo labiau negu Bažnyčia ar Prezidentu, o kur jau lygintis bankams, Seimui ar Ministrų kabinetui. Spaudos varžybos su Bažnyčia Jį jaudino lyg kokios *Bushido Rings* imtynės, mat neužmiršo, kad Marksas religiją pavadino opijumi liaudžiai, o Lietuvos laikraščiai ir žurnalai net tiesiogine to žodžio prasme buvo narkotikas.

Smegenis šis preparatas veikė per odą ir kvėpavimo takus. Vadinasi, net aklieji, kartą į rankas paėmę reginčiųjų laikraštį, nebegalėjo gyventi be šviežios spaudos. Cheminė medžiaga *Suppressio Veri* iš popieriaus galutinai išsivadėdavo per parą, todėl sukaupusieji didžiules kasdieninės laikraštienos atsargas kiekvieną mielą rytą skubėdavo pirkti šviežienos. Svarbu buvo prižiūrėti, kad per kokią apmaudžią klaidą periodinei spaudai skirtas narkotizuojantis popierius nepakliūtų homeopatiniais tiražais leidžiamiesiems kultūrininkų laikraščiams, taip pat knygoms, intelektualiesiems romanams, arba, gink, Dieve, poezijai.

Dabar laukė naujas sensacingas projektas, kodiniu pavadinimu *Summum Bonum*, skirtas televizijai. Lietuva vėl pirmavo tarptautiniame konkurse ir vien pats faktas, kad iš visų Europos vaikų lietuviukai televizorių žiūri daugiausiai, galėjo jai lemti nugalėtojos laurus. Pliusų teikė ir tai, kad net 63 procentai tautiečių laisvalaikį leidžia prie televizorių. Taigi Marijos žemėje netrūkus prasidės dar vienas globaliojo pasaulio ateitį nulemiantis eksperimentas. Jis buvo susijęs su reklama.

Reklamoje glūdėjo vis daugiau supersvarbios informacijos, pasąmonėn infiltruojančios pranešimus anaip tol ne apie jogurtą muilą ar maisto papildus, o verčiančios žiūrovus naujažmogiais. Tam buvo pasitelkiami ne tik atviru tekstu išrėkiami šūkiai, bet ir vadinamasis 25-ojo kadro principas, kuomet paslėpti vaizdo intarpai smogia tiesiai į vartotojo pasąmonę.

Tačiau vis dar pasitaikydavo gudručių, kurie sugebėdavo išvengti kodavimo, reikalavusio daugybės gabiausių Placebo specialistų triūso. Vos tik prasidėjus eilinei reklaminei pertraukėlei išsisukinėtojai griebdavosi nuotolinio valdymo pultelių ir lyg kokie ralio su kliūtimis dalyviai lėkdavo iš vieno TV kanalo į kitą, bandydami išvengti įvairialypės materijos gundymų ir baidydamiesi totalinio daiktų antplūdžio. Todėl buvo nuspręsta į visus televizorius įmontuoti specialius dekoderius, kurie neleis savivaliauti, kai to daryti nepridera. *Summum Bonum* programa buvo geniali dar ir tuo, kad, prasidėjus reklamai, jokiai žiūrovui nebekils noras atsisplėšus nuo TV sprukti į virtuvę ar tualetą.

Žinoma, speciali įranga kainavo nemažai, tačiau visas išlaidas padengs Centras. Tiems, kas spyriosis, bus motyvuojama NATO ir ES reikalavimais, o dekoderiams besipriešinantieji taps viešai išjuokti kaip sovietinių laikų besiilgintys retrograda.

Dar vienas galvos skausmas buvo tie atsimetėliai, kurie išvis neturi televizorių. Kontoroje vadintų smegenų plovimo mašinomis. Placebui rūpinantis, milžiniški, dieną naktį veikiantys ekranai jau pradėti diegti prekybos centruose, kad potencialūs pirkėjai ir atsitiktiniai praeiviai nė minutės nebūtų paliekami su savo pačių mintimis. Artimiausiu metu ketinama tokius pat ekranus pastatyti Geležinkelio ir Autobusų stotyse, pagrindinėse Vilniaus ir Kauno kryžkelėse, tankiausiai gyvenamuose sąvartynuose, netgi nuleisti į šiluminius tinklus bei kanalizacijos kloakas, kad TV nuolat spoksotų žmonės-žiurkės.

Tolesni Kontoros planai siekė TV įdiegti į paplūdimius, ežerų pakrantes, žvejų pamėgtus paupius. Jis svajojo per Jonines užkelti bent po kelis ekranus ant kiekvieno piliakalnio, strategiškai išėlioti *Samsungus*, *Dajevu*, *Grundungus* miškuose, kur tauta uogauja ir grybauja, pasirūpinti, kad bent keli LG gundančiai spinduliuotų slidinėjimo trasose, netgi nuleisti atspariausius *Sharpus* narams po vandeniu. Pagal grandiozinį Placebo planą, TV privalėjo anksčiau ar vėliau virsti ne tik antrąją žmogaus prigimtį bet antrąją gamtą, *naujafaune* ir *naujaflore*. O naujapasauliui kaip naujasaulė turėjo šviesti ryški ir skaisti reklama.

Placebo planams vis dar kenkė dekadentiškai nusiteikę intelektualai ir kitokie apgailėtini maištautojai, kurie žodį „reklama“ vartojo vietoj keiksmazodžio. Eskapistai turėjo būti kuo greičiau sutramdyti. Tam tikslui buvo pradėta gaminti speciali psichotropinė medžiaga kodiniu pavadinimu *desiderata*, daranti vartotoją priklausomą nuo bet kokio reklaminio vaizdinio, šaukinio, džinglo. Placebui pasiūlius, *desiderata* tapo sudedamąja visų dantų pastų dalimi, per danteną ir nervų kanalus smagiai sau keliavo į smegenis ir jas minkštino. Nedalyvaujančių šiame eksperimente beveik nepasitaikydavo, juk kiekvienas žino, kad dantys — tai žmogaus vizitinė kortelė! Nevalyvos padugnės Kontoros nedomino, kam joms reklama, jei vis vien neperka nieko, kas peršama.

Vartotojų aistros buvo skatinamos ir kitais būdais. Puikiausiai įvertinti kasos

aparatuose įtaisyti *manipulatoriai*. Iš langelio, rodančio prekės kainą, manipulatoriaus siunčiamas ultragarso kablys skriedavo tiesiai klientui į trečiąją akį, sukeldamas nenumaldomą godulį daiktams, troškimą pirkti ir vartoti be jokio saiko. Kai kas vapėjo, kad lietuviai tampa daiktų vergais. Tačiau, norint nebūti daiktų vergu, pirmiausia reikia tapti jų šeimininku!

Jis turėjo begalę originalių sumanymų, kuriuos, išbandydama savo kailiu, Lietuva patarnautų globaliajam pasauliui. Genialiausias eureka jau buvo pristatęs Centru ir dabar laukė teigiamo atsakymo. Gal po kelių šimtų metų Lietuva bus žinoma žmonijai vien dėl Jo, lietuvio, pasiūlytų išradimų. Taip, Jis buvo patriotas (senstantis, mirštantis žodis) ir troško, kad Lietuva savo vardą į slaptąją Placebo naujaistorę įrašytų aukso raidėmis.

Dabartiniai Tėvynės puikavimosi prieš kitas tautas atributai anaipol neskatino džiaugtis. Po Jo darbo stalo stiklu gulėjo nedidelė iš laikraščio iškirsta žinutė, informuojanti apie tai, kad Lietuvos kryždirbystės tradicija įtraukta į UNESCO pasaulio žodinės ir nematerialiosios kultūros paveldo šedevrų sąrašą. Tai — gal ir neblogo naujiena, tačiau šalia Lietuvos puikavosi beviltiškos marginalijos: garifunos ir zaparos kalbos, Belizo šokiai ir muzika, Oruro karnavalas, Niagasolos muzikos instrumentas soso-bala...

Šis sąrašas Jam liudijo anaipol ne Marijos žemės išaukštinimą tarp kitų pasaulio kultūrų, bet pažeminimą, netgi išniekinimą. Jis visai netroško mindžiukuoti vienoje gretoje su pliurpiančiais garifunos ir zaparos dialektais, su Belizo šokėjais, su Oruro persirengėliais ar su niagasoliečiais, grojančiais soso-bala instrumentu. Savo Tėvynei ir tautai prieš neišvengiamą judviejų ištirpimą Placebo globalybėje Jis geidė kitokio — garbingo, ryškaus ir įsimintino likimo. Jis svajojo, kad elektroniniuose, kibernetiniuose ar telepatiniuose ateities vadovėliuose būsimiesiems Placebo piliečiams būtų paaiškinta, kaip naujam pasauliui nusipelnė jau nebesanti jokiuose žemėlapiuose Lietuvėlė.

Jam labai rūpėjo minčių kontrolė. Kaskart imdamas į rankas mobilųjį telefoną, Jis svaigo nuo įspūdingos idėjos. O, kad taip, prie smilkinio lyg pistoletą pridėjus *Alcateli*, *Nokia* ar *Ericssoną*, specialus nematomas zondas įsiskverbtų į smegenis ir nuskaitytų tokius žmogaus mintijimus, apie kuriuos galbūt nenumano net pats jų savininkas. Ši konfidenciali informacija specialiomis bangomis keliautų ten, kur reikia. Įdomu, kas kieno galvoje veisiasi?! Operacija net neprivalėtų būti slapta, te kiekvienas žino, kad jo minčių klausomasi.

Tačiau užvis labiausiai Jam magėjo, kad visur būtų įtaisytos stebėjimo kameros. Šį projektą, kodiniu pavadinimu *Utile Dulci*, Centras nuolat tobulino ir jis buvo jau kurį laiką itin sėkmingai įgyvendinamas globaliajame pasaulyje. Jis vylėsi, kad Lietuva taps tikruoju *Utile Dulci* avangardu. Pradžią jau daroma. Nei vienas vartotojas nebesipiktina, kad didžiuosiuose prekybos centruose ir net eilinėse parduotuviškėse kiekvienas jo žingsnis yra budriai sekamas. Niekas nebeįžvelgia jokio žmogaus teisių pažeidimo, kai slapta nufilmuotieji bendrapiliečiai viešai rodomi per televiziją. Nauj lietuviai bei seno kirpimo turčiai įsitaisė apsaugines filmavimo kameras savo namuose ir nesunkiai įprato gyventi dieną naktį stebimi. Budri ir niekada nemirksinti objektyvo akis netgi tapo savotišku prabangos atributu. Tiek ir teverti tavo turtai, jei jiems nereikalingas skaitmeninis prievaizdas!

Visaregės kameros įsitaisė ir gatvėse. Tu sau nerūpestingai žygiuoji šaligatviu, dairaisi, žiovuoji, krapštai nosį, kasai pakaušį, čiaudi, pats su savim ar su artimu savo kalbiesi, o tave kažkas stebi. Kaip ir dera, buvo surengta apklausa, kuri neginčijamai įrodė, kad vartotojai yra labai patenkinti, nuolatos būdami nematomų objektyvų dėmesio

centre. Ar bereikia pridurti, kad laida „Slaptoji kamera“ ir jos atmainos skynė aukštus reitingus visuose TV kanaluose? Lietuviai buvo raginami filmuoti vienas kitą visur ir visada. Gera, jei atvirai, bet dar geriau slapčia: tykoti potencialios aukos pasalose, stebėti pro raktą skylutę ir stovėti su videokameros žvake prie svetimo guolio.

Centras jau sukūrė technologiją, kurią Jis siūlė pirmiausia įdiegti Lietuvoje: kad stebėjimo kameros būtų įrengtos kiekvienuose namuose, televizoriuose bei kompiuteriuose. Juk puiku, kai stebėjimai į ekraną, o tave iš ten kažkas irgi mato. Neprireiks nei poros metų, kad ir tai būtų sėkmingai įgyvendinta.

Taigi programa *Utile Dulci* Lietuvoje tiesiog triumfavo. Vartotojai ne tik nevengė būti nuolatos stebimi filmavimo kamerų, bet to net geidė. Atrenkant ekshibicionistus eiliniam realybės šou — Amazonėms, Haremui, Robinzonams, Akvariumui, Žvėrynui — konkurencija buvo kur kas didesnė, nei balotiruojantis į Seimą. Išrinktųjų godžiai laukdavo trys milijonai vujeristų — nuo darželinukų ligi pensininkų. Kiekvienam magėjo pasijusti Didžiuoju Broliu. Ir pačiam susitaikyti su mintimi, kad DIDYSIS BROLIS STEBI TAVE.

Gal kai kam pasirodys, kad visa tai jau kažkur girdėta. Na, žinoma, jūs teisūs: Oldos Haksli, Džordžas Orvelas. Šaunus *Naujas pasaulis. 1984-ieji*. Šie veikalai Centro ir Kontorų darbuotojams buvo nepamainomi, nelyginant Biblija, Senasis (Hakslio) ir Naujasis (Orvelo) Testamentas. Bloga ta utopija (ar antiutopija), kuri negali būti įgyvendinta.

Abi knygos, įrištos purpurinės odos viršeliuose, gulėjo ant spintelės prie lovos jo miegamajame, o kitas komplektas, juodos zomšos apdaruose su varinėmis sąsagomis, puikavosi Kontoroje ant darbo stalo. Iš šių neprilygstamų tekstų Jis nuolat sėmėsi įkvėpimo. Hakslio idėjai apie inkubatoriuje gaminamus preciziškai surūšiuotus individus dar reikės kiek palaukti, nors klonavimas ir genetikos revoliucija šį procesą gerokai paspartino. Šiaip ar taip, „Šaunus Naujo pasaulio“ šūkis — BENDRUMAS, VIENODUMAS, STABILUMAS — šiandien jau buvo kartojamas ne tik Placebo ideologų, bet ir viso globaliojo pasaulio galingųjų, netgi Lietuvos politikų.

Kitas kuo skubiau diegtinas dalykas buvo senio Oldoso aprašytosios *somos* tabletės, garantuojančios visada deramai gerą nuotaiką, šalinančios abejones, įtampą, nuovargį, nusivylimą, o svarbiausia — naikinančios nereikalingus, atskalūniškus mintijimus, kenksmingus BENDRUMUI, VIENODUMUI, STABILUMUI. Tam tikra prasme *somos* misiją daugelyje šalių lyderių jau vykdė *prozacas*. Tačiau lietuvaičiai vis dar baidėsi psichiatrų, psichologų, psichoanalitikų ir jų siūlomų vaistų. Užtat dėl alkoholio vartojimo Marijos žemėje nebuvo jokių problemų, o jaunoji karta ne be Centro pastangų sėkmingai įjunko į narkotikus. Aplink Kauną klestėjo dešimtys amfetamino ir ekstazio fabrikėlių, savąja produkcija aprūpinančių ne tik Marijos žemę, bet ir Skandinaviją, Lenkiją, net motiną Rusiją.

Taigi darbas buvo beveik atliktas, tereikėjo vieno šuolio, smūgio ar šūvio, kad įprastinės svaiginimosi priemonės būtų pakeistos Centro jau kadaise susintetinta *soma*. Visos viešos kalbos, debatai ir svarstymai apie lengvųjų narkotikų legalizavimą iš tiesu buvo tik pasirengimas *somos* įvedimui. Tam pačiam tikslui tarnavo ir tvirtinimai apie visuotinį nuovargio sindromą, pasaulinę depresijos epidemiją ir chemines pozityvaus mąstymo medžiagas, kurių kažkodėl nebegamina modernaus žmogaus smegenys.

Placebas laukė tinkamo momento, kai galėtų pasiūlyti savo linksminamąją substanciją. Kad inteligentėliams ir kitiems galvočiams nekiltų nereikalingų asociacijų su Hakslio pramanu, *somą* įvairiose šalyse buvo siūloma vadinti skirtingai, o Lietuvoje, kaip ir visame postsovietiniame regione, tiesiog *kaifu*, deja, prarandant sanskritiškąją dievų

eliksiro reikšmę.

Orvelo „1984-iejį“, maždaug dvidešimt metų pavėlavę, irgi virto globalia tikrove. Vienos šalys šioje srityje pirmavo, kitos buksavo senuose įsitikinimuose, prietaruose ir tradicijose, bet Lietuva tikrai nesivilkė uodegoje. Žiniasklaidą tiesiog su triumfu užvaldė naujakalbė.

Vartydamas dienraščius, Jis kasdien pasidžiaugdavo, matydamas, kaip Donelaičio ir Baranausko kalba netenka savo sumauto archajiškumo, apverktino agrariškumo, atsikrato nusibodusių būdvardžių, seilėtų deminutyvų bei viso kito XXI amžiuje nebereikalingo balasto. Ne mažiau Jo savimeilę glostė ir lietuviškieji TV kanalai, tiesa, *naujakalbė, naujajazdžiais* ir *naujažmogiais* vis dar negalintys prilygti MTV.

Senieji autoritetai su savo vertybėmis jau buvo beveik ištrinti. *Detete. Delete. Delete.* Poetai, rašytojai, dailininkai ir filosofai, alkstančias silpnadvasių sielas penėję sovietmečiu, dingę be pėdsako. Vietoj jų labai nesunkiai buvo pagaminti nauji žiniasklaidos dėmesio nusipelnančių kultūrininkų pavyzdžiai.

Jis svajojo įgyvendinti dar kelias ypatingo įdirbio ir pastangų nereikalaujančias Orvelo idėjas. Pavyzdžiui, kad Lietuvoje būtų rodomi vien koviniai filmai, nes kaip kitaip, nelygindami karo ir taikos, vartotojai supras, kokiame palaimingame saugume jie, tranai ir parazitėliai, gyvena. Kitas dėmesio vertas pasiūlymas buvo romanų kūrimo mašinos, mikliai eliminuosiančios vis dar pasitaikančius ir akiplėšiškai į šalies elitą tebepretenduojančius rašytojus. Na, ir, žinoma, lietuviškoji Minčių policija, kuriai pamatai irgi jau sumūryti, naudojant senas sovietines kėgėbines plytas!

Jis išimė burnon mėtinę pastilę ir švelniai paglostė „1984-ųjų“ viršelį. Giliai atsidusęs paėmė knygą ir atsivertė pirmą pasitaikiusį puslapį. Taip amžiną atilsį Jo senolė spėdavo ateitį iš Biblijos, vis būgštaudama, kad tokie burtai gal yra šventvagystė. Ritualą nutraukė telefono skambutis. Agentūros „Agata Kristi“ šnipelis atkasė kažkokį liudininką, mačiusį, kas lemtingąją praėjusio sekmadienio naktį lankėsi pas Pitiją.

— O policija irgi jau iškapstė šį faktą? — irzliai paklausė.

— *Farai* žino. *Stukačius* visiems apsiskelbė.

— Na, ir ką tas pašlemėkas matė? — susinervinęs riktelėjo.

Išgirdęs atsakymą, lengviau atsikvėpė. Bet vis tiek prisidės papildomo darbo. Susinervino ir užsirūkė. Ne pypkę, kuri tarnavo maloniosioms gyvenimo valandoms, bet mėtinę *Dunhil* cigaretę. Vos spėjo užsitraukti keletą neskanių dūmų, kai kviesdamas suvibravo mobilusis telefonas. Vienas iš trijų, tas, kurio numeris keičiamas baigus eilinį reikalą. Pitijos motina prašė ateiti į dukters šermenis. Jis atidarė aparatėlį, išėmė atitarnavusią SIM kortelę ir įsidėjo naują. Sudiev ir Pitijai, ir jos mamai!

Beje, su Pitija Jis jau atsisveikino. Ir ne tik mintyse. Kaip ir visi kiti žmonės, nepajėgė atsispirti kai kuriems su mirtimi susijusiems ritualams. Taigi praėjusią naktį, kai velionės pelenai sugrįžo į Vilnių, paprašė už operaciją atsakingo darbuotojo valandai užvežti urną Jam į namus. Pats pagalvojo, ar tai ne iškrypėliška? Tačiau, et, velniai nematė! Taigi, uždengęs juodu audeklu Žaklinos narvą, pasistatė makabriškąją indą svetainėje ant stalo, uždegė žvakę, leido groti Bachui ir lėtai surūkė pypkę paties kvapiausio tabako. Visą, ką norėjo pasakyti Pitijai, pasakė.

Jei buvo slapčia filmuojamas, tai kažkas Centre matė, kaip Jo skruostais riedėjo šykščios, vyriškos ašaros.

LUBOS priminė pasaulio žemėlapi, bet ne tą, prie kurio įpratę šiuolaikiniai žmonės, o senovinį, šumerų, asirų ar babiloniečių. Ant stačiakampio plokščio tamsiai pilko vandenyno paviršiaus buvo išsidėstę trys žemynai: Centrinis, pats didžiausias, panašus į

išskydusį tarkuotų bulvių cepeliną, Šoninis, sugniaužto, špygą rodančio kumščio formos, ir Apatinis, lyg milijardą kartų padidinta bakterija su vingriais žiuželiais. Labai norint, tas drėgmės dėmes buvo galima išivaizduoti kaip debesis nykią dieną, kuomet dangaus paveikslų kūrėjui pritrūko įkvėpimo ir fantazijos.

Sienas, veikiau, tą plotą, kuris buvo šalia jo gulto, Maksas irgi nuodugnai išstudijavo. Vaizdelis kaip viešajame vyrų tualete: rusiški ir lietuviški keiksmažodžiai, keliantys vienareikšmes seksualines asociacijas, keli angliški *fuck* ir *shit*, daugybė pasistojusių falų, primenančių raketas ir patrankas, o vienas atrodantis lyg Sirano de Beržerako portretas su ilga bybio nosimi bei akimis, išpieštomis ant kiaušų.

Čia knibždėjo ir moterų aktai arba tik atskiros, sakytum baisingo minos sprogimo ištaškytos kūno dalys: poroje sulipusios krūtys, po vieną it balionai skrajojantys papai, sunkūs užpakaliai, praskėstos šlaunys, šakumai, nupiešti lyg vertikalios akys su raukšlėtais vokais ir gauruotomis blakstienomis. Prie pat Makso veido puikavosi delno didumo ožys, išrėžtas kažkokiu aštriu įnagiu. Įdomu, kokių? Kas sugebėjo tokį įsinešti? Juk prieš įžengiant čia, pirmiau, nei prarasti viltį, buvo įsakyta iškraustyti kišenes.

Iš Vakario buvo atimtas diržas, laikrodys, žiedas su juoda onikso akimi, net batų raišteliai išverti. Paimta ir grandinė su sidabrinio pakabuku, ant kurio, nors labai nudilusi, vis dar buvo matyti ranka su pergalinguoju *Victory* ženklu, o kitoje pusėje, toje, kuri glaudėsi prie kūno, — beišnykstaš angelas. Šį talismaną gavo iš tėvo per šešioliktąjį gimtadienį ir nors sakėsi nekenčiąs mamą palikusio šlykštvyrio, nenorėjo prarasti vienintelio prisiminimo apie jį. Vis pagalvodavo, ar Tadas kuo nors panašiu tėtušio buvo apdovanotas?

Taip, Vakarį pateko į cypę, gal — daboklę, beje, net pats nežinojo, kaip tą vietą, kurioje tūnojo jau gerą pusdienį, pavadinti. Likimo draugai, kurie bjauriai dvokė ir nenustygdami muistėsi ant gretimų gultų, paaiškino, kad čia — *kėpėzėtas*, kitaip sakant, *kamera predvaritelnogo zakliučėnija*, o kaip tai įvardijama valstybine lietuvių kalba, nei vienas nesugebėjo pasakyti. Dar sužinojo, jog *kėpėzėtas* palyginti su tardymo izoliatoriumi yra tikras rojus.

Telefonas iš žmogžudyste įtariamojo Prano Purvanecko irgi buvo atimtas, prieš tai leidus trims asmenims pranešti, kur esąs. Maksas paskambino mamai ir pasakė, kad važiuoja filmuotis reklamai į Palangą, viskas jau užsakyta — kameros, grimuotojos, statistai, todėl atsisakyti neįmanoma, o su urna ir joje esančiais Magės pelenais dar spės atsisveikinti, čia juk ne laidotuvės, kai karstas užkasamas vieną kartą ir visiems laikams. *Reindžerių* siūlyto advokato numerį pamiršo namuose, o tai buvo ženklas, kad iš tikrųjų nenorėjo į jį kreiptis. Ledinėmis rankomis gniauždamas telefoną, nebesumetė, kam čia dar paskambinus. Tadui? Nelabai tikėjosi iš brolio sulaukti užuojautos ar kokios nors apčiuopiamos, konkrečios pagalbos. Vitai? Kam gąsdinti vargšę naivią mergytę? Draugams? Iš viso gausaus bičiulių būrio neturėjo nei vieno, kuriuo galėtų iš tikrųjų pasitikėti.

Drama prasidėjo ankstyvą penktadienio rytą. Gerai, kad vakar bare nukabintą mergą patvarkė jos butuke, o namo miegoti grįžo vienas. Lygiai aštuntą paskambino pareigūnas, vėlgi nelietuviška pavarde ir paprašė pilietį Purvanecką atvykti į Vilniaus miesto apylinkės prokuratūrą. Maksas, kaip kad buvo primokytas, pareiškė, jog kvietimas turi būti raštikas. Skambinusysis nesiginčijo ir ramiai pasakė, kad dokumentą pristatys įgaliotinis.

Taip ir buvo. Vos Maksas redakcijoje prisėdo prie savo kompiuterio, vos ekrane sušvito vėsusis COOL, pasigirdo šurmuly, pakeltu balsu tariamų frazių nuotrupos, kuriose aiškiai ir garsiai skambėjo prakeiksmas — Pranas Purvaneckas. Kadangi

bendradarbiai nežinojo, kas slepiasi po Maksu Vakariu, jam beliko išlikti iš pseudonimo, tapusio antrąja oda, ir nuolankiai prisistatyti dviem uniformuotiems policininkams:

— Aš esu Pranas Purvaneckas.

Pareigūnai buvo du. Vienas ištiesė *paviestką*. Iš visko, kas ten parašyta, Pranui Purvaneckui į akis krito tik vienas dalykas. Į jį buvo kreipiamasi belyčiu įvardžiu „tamsta“, ne „pone“, ne „pilietė“ ir netgi ne „drauge“. Čia nebuvo nurodyta atvykti su vakarine apranga, smokingu ar karnavaliniu kostiumu, kaip kad kituose Maksui Vakariui įprastuose kvietimuose.

— Eikit su mumis, — tarė antrasis *mentas*, įdėmiai stebėdamas Maksą, ar tik šis nepuls muštis ar bėgti.

Prie abiejų *farų* diržų kabėjo žvilgantys antrankiai. Buvo kvaila atsikalbinėti arba spyriotis, todėl Pranas Purvaneckas įsakymui pakluso. Jam einant koridoriumi, visi redakcijos darbuotojai, net stilistės, korektorės, kompiuterininkės ir buhalterės išlindo iš savo kerčių. Jų veidai Maksui atrodė tarsi iš labai arti nufilmuoti plačiakampiu objektyvu, kai lėšis karikatūriškai sudarko fizionomiją it kreivas veidrodys. Taip pat girdėjo už kadro skambantį minios juoką, kaip būna debiliškose komedijose.

Žingsniuodamas tarp dviejų pareigūnų, kurie pirmaisiais nepriklausomos Lietuvos metais dėl savo uniformų spalvos buvo vadinami agurkais, Vakaris pagalvojo, kad padėtis, į kurią vis giliau klimpsta, primena Kafkos „Procesą“. Bet ne dramatišką jo variaciją, o nevykusią parodiją. „Kažkas tikriausiai apšmeižė Jozefą K., nes, nieko bloga nepadarius, jis buvo suimtas“, — rodos, tokia skambėjo pirmoji kultinio romano eilutė, atverianti vartus, pro kuriuos įžengiama į pasibaisėtiną, nebepataisomą absurda. Išėjęs į kiemą Maksas jau suko prie savo automobilio, bet vienas *mentas* tarė:

— Važiuosit su mumis.

Norėjosi juos pasiūsti velniop, bet teko sėsti į pilką, palaikį, susmirdusį *Žiguliuką*. Vienas „agurkas“ kažką pranešinėjo per raciją, o kitas vairavo. Paskui abu užsirūkė ir žvengdami dalijosi išpūdžiais apie *Liuctką-razbojnycą* ir jos *chachalius*. Sulaikytajam irgi norėjosi užtraukti dūmą, tačiau susigriebė, kad cigaretės paliko redakcijoje. Pradėjo skaudėti galvą. Artėjo migrenos priepuolis. Akių kampučiuose ėmė šokinėti melsvos kibirkštėlės, tarsi kas nematomas ties Makso smilkiniais laikytų dvi uždegtas bengališkosios ugnelės lazdeles.

Galop *Žigulis* įsuko į uždara kiemą, o piliečiui Purvaneckui buvo liepta lipti laukan ir sekti *farams* iš paskos į geltonų plytų pastatą. Jis taip nervinosi, kad net neperskaitė iškabos prie durų, todėl nežinojo, kur atsidūręs — komisariate, nuovadoje ar prokuratūroje, nors koks skirtumas.

Interjeras čia mažai kuo skyrėsi nuo Komarovičiaus įstaigos. Viskas dvelkė sovietmečiu, valdišku abejingumu, žmogaus niekinimu, rusų kalbos akcentu, žargonu, *matu* ir *glubokim pochujizmom*. Maksas buvo užvestas laiptais ir įleistas į kabinetą. Čia jam teko pateikti pasą (laimė, dokumento neišsiėmė iš švarko kišenės dar nuo užvakar) ir pasirašyti kelis blankus. Paskui vėl — ilgas, kaip jau įprasta, šlykščiai žalias koridorius, apsilupinėjęs, skylėtas linoleumas ir nedraugiškai birzgiančios liuminescencinės lempos.

Maksas įžengė į dar vieną kambarį, kuriame jau buvo keturi niūriai vienas į kitą dėbčiojantys tipai. Pareigūnas visam penketukui liepė stoti prie sienos. Kiekvienam buvo įduotas nučiupinėtas lapas su skaičiumi. Vakariui teko ketvertas, o lyginių skaitmenų jis nemėgo.

— Stovėt ramiai, tiesiai ir tylėt, — sukomandavo „agurkas“. Priešais esančioje sienoje atsidarė siauras langelis, kuriame

sublizgo kažkieno akys. Makso jau niekas nebegalėjo nustebinti, net jeigu staiga

būtų buvęs sušaudytas. Tačiau visiems tebuvo įsakyta pasisukti į kairę, dešinę, nugara ir vėl priekiu. Vakaris pagaliau suprato, kas čia dedasi. Pro siaurą lyg mokyklos laikų penalas angą mirksėjo šantažuotojas-šnibždėtojas-užknisinėtojas. Kai procedūra pasibaigė, Pranas Purvaneckas ištare filmuose tiek kartų girdėtą frazę, kurią, tvirtai čiaupdami lūpas, vyriškai trūkčiodami veido raumenimis, tarė Harisonas Fordas, Robertas de Niro ir Al Pačinas:

— Aš reikalauju savo advokato.

Tačiau jam buvo atsakyta visai ne pagal žanro taisykles:

— Spiesi, *byčas*, *dabar trūpūty pasyvažyniesym*.

— Aš neturiu laiko. Šiandien privalau būt draugės laidotuvėse.

— *Tay bajerystas. Jam, matay, į laidotūves rejkia. Jofana, pradžioj nužūdo, o paskūj apie laidotūves trielyna.*

Komarovičiaus antrininkas, tik ne *ryžikas*, bet skaistus blondinas, išsakęs savo svarią nuomonę, prieštarašavimų nemėgstančiu tonu liepė sekti iš paskos. Keista, kad žudikui nespyrė, nesmogė į paširdžius ir neuždėjo antrankių. Viskas vyko tokia tvarka, lyg atgal suktų kino juostą: kabinetas, kažkokių popierių pasirašymas, koridorius, laiptai, kiemas, o vietoj *Žigulio* — belangis *voronokas*. Maksas, nematydamas kur važiuojama, naiviai tikėjosi, kad bus pristatytas atgal į redakciją. Migrena jau plėšte plėšė galvą.

Dar kiek pavežiotas po miestą, Maksas buvo atgabentas prie pastato, kurį keletą kartų matė kriminalinėse TV laidose, nors buvo tikras, kad tai dar ne kalėjimas. Tada kas? Šiaip ar taip, patalpa, kurioje pagaliau atsидūrė, priminė kamerą. Tai liudijo grotuotas nosinės dydžio langelis, sunkios, geležimi kaustytos durys ir trys tipai, kurie sėdėjo ant gultų. Jų fizionomijos bylojo anaiptol ne apie pačią šviesiausią gyvenimo patirtį. Rodos, Kafkos „Procesas“ įgavo pagreitį.

— O, *jo...matj*, Loto apsireiškė! — gana draugiškai riktelėjo raukšlėto veido bedantis su beviltiškai senamadiška ir šioje vietoje komiška bitlo šukuosena. — Atrodo, *bičiukas*, ištraukei laimingą bilietuką! ?

— *Blia*, įžymybės renkasi, — tarė jaunas vyriokas, galėjęs būti Makso bendraamžis, tik dvigubai storesnis.

— Aš nieko nepadariau, — kvailai leptelėjo Vakaris.

— Dar nebuvo taip, kad musė nusiperstų ir nepamestų subinės, — atsakė „bitlas“ Maksui visiškai nesuprantama sentencija.

— Ar turi rūkyt? — pasiteiravo trečias, kaip utėlėta šimpanzė kasydamasis pažastis ir pažerdamas krūvą daugiaaukščių, prie trumpo klausimo visai nereikalingų keiksmazodžių.

— Ne, cigaretės palikau darbe, — kaltai atsakė Maksas ir jau laukė patyčių, smūgių, prievartos, siaubingo „gaidžio“ ar „ožio“ likimo, bet nieko tokio neįvyko.

Jam buvo pasiūlyta *Primos*, kurios nerūkė nuo ankstyvos paauglystės. Užtraukęs pirmąjį dūmą, Maksas sužinojo, kad čia be jokių paaiškinimų ar komentarų gali būti išlaikytas dvi paras, o kadangi ant nosies savaitgalis, tai malonumas, ko gera, ir dar užsitęs. Apklausos per poilsio dienas tikrai negali tikėtis, juo labiau nesulauksi valstybės skiriamo advokato, jei neturi savojo. Maksui nieko nesinorėjo girdėti. Vis labiau ir labiau sopėjo galvą. Skausmas didėjo, plėtėsi, veržėsi į išorę, o Vakaris, traukdamasis iki nago, žirnio, iki aguonos grūdėlio dydžio į jį paniro kaip į verdančio aliejaus katilą.

Po gero pusvalandžio prasivėrė sunkiosios durys ir jaunutis policininkėlis atnešė Maksui arbatos briaunotoje stiklinėje. Kadangi kameros bendrai taip pamaloninti nebuvo, Vakaris iškart suskato su jais dalytis.

— Gerk, broliukas, į sveikatą, gal nervai *biški* aprims, — atlaidžiai mostelėjo ranka

„bitlas“. — Atpažino tave iš teliko, todėl ir *storojasi*. *Pieška kėpėzėte* tokio *servyzo* negauna...

— Gerai, kai esi *šyška*, vis kas nors, *bliu*, pasirūpins, — pridūrė dručkis.

Arbata buvo šlykščiai saldi ir dvokė mazgote. Maksas išgėrė drungną skystimą ir išsitiesė ant savojo gulto. Nuisuko į sieną ir apsimetė snūduriuojančiu.

Ūmai jį užplūdo gailestis kameros bendrams, kažkada pagimdytiems skausmuose, žindytiems motinų pienu, mokytiems tarti pirmąjį žodį ir žengti pirmąjį žingsnelį. Jis įsivaizdavo šitų *zekų* veidus vaikystėje, nutviekstus vilties, kad gyvenimas bus geras, gražus ir teisingas. Jis galvojo apie moteris, į kurias jie apimti aistros įsiskverbia, ir kitas jų gyvuliškas pramogas, nesuteikiančias net dalelės to, ką kadaise žadėjo gyvenimas. Viskas bergždžia. Dabar net didžiausias Pozityvaus mąstymo entuziastas Maksui nebūtų įrodęs, kad egzistencija turi bent menkiausią prasmę. Nenorėdamas galutinai išskysti, jis pabandė susikaupti ir logiškai, šaltai, blaiviai apmąstyti savo padėtį.

Kas tas vyras, kuris skambino mamai Magės mirties naktį? Kodėl jis liepė nuvalyti nuo pistoleto pirštų atspaudus? Ką norėjo nuslėpti? Gal tai jis užsiundė šantažuotoją-šnibždėtoją-užknisinėtoją? Gal skambinusysis ir yra žmogžudys? Ar reikėtų pranešti *farams* apie visus šiuos įtarimus? Staiga žvangėdamos vėl atsidarė kameros durys ir dar nematytas *mentas* riktėlėjo:

— Purvaneckas, spermos tyrimui!

— Ei, Loto, gero pasismaukymo! — sukrizeno „bitlas“.

Kitų komentarų Maksas nebeišgirdo, nes už nugaros su trenksmu užsivėrė durys. Galvą vėl suskaudo taip smarkiai, kad temo akyse, atrodė, slenka paskui *mentą* juodu tuneliu su žėrinčiais zigzagais išpieštomis sienomis. Jie ėjo, ėjo ir ėjo, tartum Vilnius būtų virtęs ištisine, nei pradžios, nei galo neturinčia policijos nuovada, gigantiška areštine, klaidžiausiu sulaikymo ir įkalinimo labirintu. Batai be raištelių vis smuko Maksui nuo kojų, todėl teko šlepsėti kaip ligotam, paskutinius gyvybės syvus išsikvojusiam senučiukui.

Kelionė baigėsi baltame, pabrėžtinai steriliame kabinete, kokčiai dvokiančiame chloru ar kažkokiu kitu dezinfekciniu skysčiu. Ant sienos kabėjo didžiulis plakatas su piratiška kaukole ir dviem vietoj kaulų sukryžiuotais švirkštais. Raudonos raidės juodame fone rėkė: AIDS! Vakario pasitikti žengė milžiniškų apimčių moteriškė baltu chalatu, pro kurio standų audinį, tarsi nepriklausomai egzistuojantys homunkulai, išorėn veržėsi masyvios krūtys, pilvas ir galingi sėdmenys.

— O, Maksas Vakaris, kaip malonu jus matyti, — tarė moteris, sakytum, čia būtų koks smagus aukštuomenės vakarėlis. — Aš — Giedrė, gydytoja.

— Malonu, — suvapėjo Maksas, nežinodamas, ką atsakyti, ir sujaudintas jos motiniškų fluidų pridūrė: — Man labai skauda galvą.

— Gerai, vaikeluk, duosiu tau paracetamolio, tik pirma atlik vieną mažą vyrišką darbėlį, — tai sakydama Giedrė ištiesė stiklinį buteliuką su sandariu kamšteliu.

— O kam? — sulemeno Vakaris.

— Tyrimui, vaikeluk. Reikia sulyginti tavo spermutę su ta, kuri rasta pats žinai kur.

— Man nepavyks, — suvapėjo Maksas baltą Giedrės batelių galiukams, nes nedrįso pažvelgti jai į veidą.

— Pavyks, pavyks, vaikeluk. Prisimink anekdotą, kai gydytojas liepė pacientui atnešti tai, ko ir iš tavęs prašoma.

— Negirdėjau tokio.

— Girdėjai, girdėjai, tik pamiršai. Daktaras įdavė ligoniui buteliuką, tokį kaip šitas. Kitą dieną pacientas grįžta su tuščiu induku ir sako: „Nu, visaip stengėmės, bet nieko

neišejo. Žmona bandė ir viena ranka, ir abiem, ir lūpom, ir dantim, tą patį darė kaimynė, netgi uošvė, bet — nė iš vietos“. — „Ojoj, — nustebo gydytojas, — tai šitiek moterų jums padėjo?“. — „Uhu, bet buteliuko kamštelio vis tiek neatsuko“.

Giedrė nusikvatojo, plačiai pražiodama putlialūpę burną ir tapdama panaši į pripučiamą lėlę, kai kam pakeičiančią gyvas moteris. Maksui anekdotas nepasirodė juokingas, veikiau beviltiškas, bet jis vis tiek šiepė dantis tarsi kaukolė AIDS plakate.

— Gali reikaliuką atlikt čia, už širmutės, o jei nori visiško komforto, tai prašom į šį kambariuką. Laiko turim į valias. Čia vis geriau negu kameroj, ar ne?

Kambarėlyje buvo keturios sienos, lubos su zirziančia Iljičiaus lempute, cementinės grindys ir du gultai, užtiesti baltomis paklodėmis, apsaugotomis nuo tokių, kaip Maksas, teršėjų žalsvomis klijuotėmis. Jokio lango. Labai neerotiška aplinka. Maksas pasijuto lyg žvėris narve. Ėmė nervingai vaikštinėti pirmyn ir atgal. Penki žingsniai išilgai, keturi skersai. Galiausiai atsisėdo Rūpintojėlio poza, o metalinės gulto kojos barkštelėjo į cementą. Pirmą ir tikriausiai paskutinį sykį gyvenime pagalvojo, kad geriau, na, bent jau paprasčiau, būti moterimi. Gal reikės ja atgimti kitame gyvenime. Dabar be Holivudo niekaip neišsiversi! Įdomu, kaip šią sceną suvaidintų Leonardas di Kaprio? O Bradas Pitas? Arba Antonio Banderas? Džonas Travolta? Tomas Kruzas? Kas režisuotų tokį filmą? Kas parašytų scenarijų? Ar tai detektyvas? Na, taip, trileris. Didmiestyje, Čikagoje arba Niujorke, siautėja serijinis žudikas, kuris prieš pasmaugdamas ir nudirdamas odą jaunoms moterims, jas išprievartauja. Su pabaisa iškrypėliu į kovą stoja vienišas detektyvas, lietuvis emigrantas Maksas Vakaris. Tačiau maniakas ne iš kelmo spirtas ir savo naujausioms aukoms į makštis išvirkščia Makso spermos. Iš kur jis gauna šio specifinio skysčio? Atsakymas — antrojoje serijoje. O kol kas Vakariui, virš kurio galvos pakimba baisus įtarimas, tenka pateikti savosios sėklos pavyzdį. Jam tai, nors nusišauk, nesiseka.

„Lietuviai yra uždaro būdo ir labai drovūs“, — aiškina jis policininkui, o geraširdis plačiaveidis juodis, trokšdamas, kad intymusis reikalas pasibaigtų sklandžiai, į areštinę pakviečia prostitutę. Ją vaidina Dženiferė Lopez, Penelopė Kruz, o gal Salma Hajek. Lilijana (toks herojės vardas) ima šokti lėtą striptizą, gomuriniu balsu pasakodama apie nelaimingą savo vaikystę ir gašlūną tėvą, kurio nešvankybės mergaitę atvedė į Raudonųjų žibintų kvartalą, o ne į Jeilio universitetą. Lopez-Kruz-Hajek skruostais srūva ašarų upeliai ir kai ji (gal visos trys?) padeda drėgną(-us) veidą(-us) ant kelių Maksui, bandančiam ją (jas) guosti lietuviškais, rūpintojėliškais mostais, pagaliau, griežiant šimto žmonių orkestrui, ištrykšta ir lauktoji sėkla.

Vilniaus areštinėje vargstančiam Maksui Vakariui Onanas (gal jį reiktų kanonizuoti šventuoju?) irgi buvo palankus. Kai Pranas Purvaneckas atlikęs užduotį sugrįžo į gydytojos kabinetą, ši laukė tokia poza ir tokia veido išraiška, it jis būtų maratono bėgikas, atnešęs olimpinę ugnį į tikslą.

— Na, va, o taip nervinai, vaikeliau. Būta čia ko. Gal pasirašysi autografą?

— Ant buteliuko? — apstulbo Maksas, nes ten kaip tik buvo priklijuotas popierėlis.

Giedrė prapliupo kvatotis ir niekaip negalėjo sustoti, atrodė, tuoj sprogs. Duobutės skruostuose tiek įgilėjo, kad į kiekvieną galėjai išmeigti po ramunėlę. Atgalia ranka šluostydamosi ištryškusias ašaras, ji pakišo žurnalą, atverstą paskutiniame puslapyje, kuriame puikavosi jis, Maksas, pusnuogis ir visas tarsi siurbėlėmis ar širšėmis žudikėmis aplipęs miniatiūriniais *Alcatelio* telefonais.

— Ką rašyt — Vakaris ar Purvaneckas?

— O kas čia *nufotkintas*? Vakaris ar Purvaneckas?

Gudruolė! Maksas, nieko netaręs, brūkštelėjo mielajai poniai Giedrei visokeriopos

laimės palinkėjimą, suraitė savo įprastinį žvaigždišką parašą su Smailiu, kuris šįkart išėjo tarsi kvailas pimpio galvutės veidas ☺.

Staiga pagalvojo, o ką gi šiai smagiai moteriškai reiškia laimė: darnią šeimą? vaikų sėkmę? karjerą? didelį butą? naują automobilį? gerą seksą? gardų maistą? baliukus su draugeliais? gražius rūbus? keliones į egzotiškus kraštus? šiltą jūrą? sodą? grybavimą? muziką? tylą? Kodėl ji dirba čia, nejaugi tokiai šaunuolei sunku rasti padoresnę vietelę? \ kokius namus po darbo sugrįžta? Kas jos ten laukia? Kaip atrodo jos vyras, apie kurio buvimą liudija masyvus vestuvinis žiedas? Kokie Giedrės vaikai? Ar jie myli mamą? Ar ji turi šunį arba katina? Ar svajoja? Ar liūdi? Kuo viliasi ir kuo tiki? Ar bijo mirti?

— Na, Maksai Vakari, tau — sėkmės. O Pranas Purvaneckas tegu greičiau iš čia išsikapsto. Štai vaistukai nuo galvos skausmo, praryk iškart porą tablečių.

Giedrė ištiesė vaistus, pamerkė akį, nususuko ir paspaudė stale įtaisyta mygtuką. Po kelių akimirkų pro duris įžengė Maksą čionai atlydėjęs policininkas. Slinkdamas labirintu atgal į savo prievartinę irštą, Vakarį nusprendė, kad pažeminimas buvo daug mažesnis, nei galėjo tikėtis.

Kameroje jo laukė ataušusi, bespalvė, beskonė, bekvapė putra su dviem storom juodos duonos riekėmis. Sukirto šį davinį lyg gurmaniškiausią patiekalą. Rūkydamas *Primą*, dar kiek papildė iš tuščio į kiaurą su kameros bendrais, nes turiningu pokalbiu tokio žodžių vartymo ir sakinių tempimo negalėjai pavadinti. Pasijuto pavargęs, it būtų plūšęs anglių kasykloje. Atsigulė ir nususuko į sieną. Galvos skausmas aprimo. Suėmė alsus snaudulys.

Sapnavo Magę. Buvo jos miegamajame. Gulėjo lovoje, žvelgdamas į lubas, viena ranka apkabinęs moterį, o kita glostinėdamas pašonėje įsitačiusią katę, kuri murkė garsiai ir labai jausmingai, kaip spiričiuėlį giedanti negrė. Maksas pasakojo, iš kokio slogučio ką tik pabudo. Tame košmare ji, Magė, nusižudė arba buvo nužudyta, o jis, Maksas, buvo įtariamas pakėlęs ranką prieš savo mielą bičiulę ir sėdėjo cypėje.

— Na, žmogau, kas gi tavo pasamonej dedas? — sušnibždėjo Magė ir saldžiai jį pabučiavo.

Staiga Maksas pasijuto absoliučiai saugus ir laimingas, kaip vaikystėje, kuomet jų namuose dar buvo krosnis, kurią rytais kūrendavo tėvas, ugnis gausdavo, ritmingai dundėdavo, o Pranukas įsivaizduodavo gulintis kupė ant viršutinės lentynos ilgame traukinyje, važiuojančiame į Afriką pas liūtus, žirafas ir zebrus. Su Mage tą tobulos pilnatvės pojūtį patirdavo dažnai. Ji iš esmės skyrėsi nuo kitų Makso pažįstamų moteriškosios lyties esybių, bet ne todėl, kad buvo už jas gerokai vyresnė. Beje, apie judviejų amžiaus skirtumą jis niekada negalvojo ir nė karto neskaičiavo, kelerių metų atkarpa tarp judviejų nubrėžta. Ši smulkmena buvo visai nė motais net tada, kai jėga, kurią paskui abu kvatodami pavadino Motina gamta, juos sumetė į lovą ir sujungė.

Tai atsitiko vieną vakarą, kuomet Julija pasiguodė, kad Tadas ją atstumia, o Maksas kaip įmanydamas stengėsi sielvartaujančią guosti. Jau vėliau, bandydamas atsekti, kada ir kodėl puolė bučiuoti jos ašarotus skruostus, kvepiantį kaklą, švelnias lūpas, neatsiminė jokio konkretaus momento, o tik didelę trauką, kuriai neįmanoma pasipriešinti. Tarsi smarkų vėją ar atslūgstančius lūžusios bangos vandenį, kurie tempia į jūros gelmę. Dar ir dar kartą nagrinėdamas šią pikantišką situaciją, jis nusprendė, kad Magės atsidavimas ir aistra nebuvo įskaudintos moters kerštavimas, ne dviprasmiškas bandymas vieną brolių pakeisti kitu ar nevilties padiktuotas neapgalvotas poelgis.

Tiesiog įvyko tai, kas privalėjo neišvengti. Atrodė, tarsi Maksas su Mage jau mylėjosi daugelį kartų ir todėl idealiai pažįsta vienas kito kūnus, kiekvieną priešingos lyties žemėlapio milimetrą, kraštovaizdžio kalną, kalvą, lygumą, daubą, upę, ežerą, grota, šulinį,

kad nuspėja ir sinchroniškai kartoja kits kito judesius, krūptelėjimus, konvulsijas, net menkiausius virpesius, šūkčiojimus ir atodūsius.

Tuo pat metu juos abu skraidino svaigus pirmievių, atradėjų, Eureka!“ šaukiančių išradėjų triumfas, tarsi iki šiol Žemėje dar niekas nebūtų ragavęs euforiškų judviejų potyrių, it jie būtų atskleidę devyniais užraktais saugomą ekstazės paslaptį, sukūrę absoliučios laimės receptą ir kaip kokie LSD sintetintojai spręstų dilemą, ar pranešti pasauliui naująją palaimos formulę, ar nutylėti. Juk žmonės visada sugadina net pačius geriausius dalykus.

Užvis nuostabiausia buvo tai, kad kitas rytas neiškreipė, nesudarkė ir beviltiškai nesugadino naktį patirto džiaugsmo. O juk kaip tik taip dažniausiai nutinka, ypač jei smagiu atrodęs erotinis nuotykis iš tikrųjų buvo pasąmonės, sveiko proto ir sąžinės nesankcionuotas. Jie abu jautėsi tarsi atlikę ką nors tauraus ir gerbtina: pasodinę ažuoliukų giraitę, paaukoję nemenką sumą šventyklai atstatyti ar pervedę per judrią gatvę būrį aklų senučių.

Makso ryšys su Mage nebuvo atmieštas dvejonėmis, abejonėmis, sąžinės priekaištais, būgštavimais dėl santykių tęsinio ar svarstymais, kaip juos greičiau nutraukti. Jis nesijautė skolingas Tadu, nors galėjo įsikalbėti, kad vagia broliui skirtąją Magės aistrą ir nepergyveno išduodas Vitą, kuri nuolat stengėsi meilę komplikuoti, dauginama kiekvieną bendravimo klaidą iš šimto ar tūkstančio.

Esant šalia Magės, nebereikėdavo karštingai planuoti, kaip čia greičiau įsitempti ją į lovą, o guolyje neapsijuokti, buvo nebeprivalu kurti atsitraukimo strategiją ir taktiką, kaip kartais nutikdavo su kitomis merginomis, kuomet tekdavo sutelkti visą savo budrumą, kad tik situacija netaptų pernelyg intymi. Jo nebekankindavo įprastiniai drovaus vyro kompleksai — mat, priešingai visuotinei nuomonei, Maksas Vakarais nesijautė nei eržilu apsėklintoju, nei laukinių kumelių išjodinėtoju, nei donžuanu ar kazonova. Kaip buvo, taip ir liko tik paprastas, nedrąsus vaikas.

Ir ne seksas čia buvo svarbiausias! Pažinęs Magę, Maksas galėjo prisiekti, kad pats intymiausias yra dvasinis bendravimas. Gal kai kas būtų galėjęs pareikšti, kad Vakarais ryšys su būrėja buvo labai epizodiškas, lyg saulės properša pilkame danguje lietingiausią vasaros mėnesį, prasidėjus nepabundantiems septyniems miegantiems broliams. Tačiau iš debesuoto buvimo tik tuos šviesos blyksnius ir atsimeni.

Maksą pažadino triukšmas, lyg pro šalį būtų važiovusi tankų kolona. Knarkė kameros bendrai. Bet tai jis suvokė ne iš karto ir atsimerkęs ilgokai nesusigaudė, kur esąs. Galiausiai sąmonė viską kruopščiai sudėliojo į deramas vietas. Padėtis atrodė be išeities. Toptelejo mintis, kad būtent taip jaučiasi mirusieji, pasiekę gyvenimo sakinio gale padėtą tašką.

VARNOS krankė tarsi karo metais mūšio lauke viršum nukautų karių lavonų. Atrodė, kad Tada visada ir visur lydi šių juodų paukščių būriai: ir vaikystėje, prie Šventosios Dvasios cerkvės, ir dabar, čia, savame būste prie Rasų kapinių. Geras tai ar blogas ženklas? Jis mėgo varnas kaip ir angelus. Abeji turėjo sparnus ir buvo išmintingi.

Su kiekviena diena ir valanda, praėjusia po Julijos mirties, praradimo skausmas ne mažėjo, bet augo. Dabar, apvalyta nuo visų gyvenimiškų luobų ir apnašų, būrėja jam darėsi vis reikalingesnė. Kol buvo gyva, Tadu sunkiausiai sekėsi priimti asmeninę tos moters istoriją ir susitaikyti su audringa jos praeitimi. Net sapnuodavo Juliją stovinčią stoties perone su daugybe išrikiuotų lagaminų, o jis, atėjęs jos, atvykusios iš tolimos šalies, pasitikti, niekaip neįstengė pavilkti daugybės svetimo gyvenimo rakandų.

Ji labai mėgo pasakoti apie savo praeitį, tarsi tyčia erzindama Tada turėtais arba

geistais vyrais, buvusiomis meilės istorijomis ir praradimų epizodais, knibždančiais smulkiausių, jam skausmingai nepažinių detalių. Jam nepatiko dairytis atgal ir kapstyti po tai, kas nebesugrąžinama. O ji prisispyrusi klausdavo:

— Na, papasakok apie save. Negi tavo gyvenime visiškai nieko neįvyko? Taip nebūna. Man sunku mylėt žmogų, kuris nieko neprisimena. Juk esi ne angelas, suvokiantis tik dabarties momentą.

— Tai nemylėk, — atrėždavo jis ir dar labiau užsisklęsdavo.

Tadui iš tiesų patraukliausias atrodė angelų būvis, nes dar vaikystėje jam giliai į širdį įstrigo Tėvo Piotro pasakojimai, kad šios sparnuotos būtybės nežino nei praeities, nei ateities, nei metų kaitos, nei dienos, nei nakties, nei valandų, nei minučių, nei sekundžių, o nuolat esti dabartyje, šventiškoje amžinybėje, kuri tokia pat šviesi ir džiaugsminga kaip Velykų rytas. Išsivadavę iš laiko pančių, angelai yra nepavaldūs ir erdvei, kaip kad sakydavo Tėvas Piotras, „skriejančios dvasios gausmas sunaikina bet kokius daiktus ir tarp jų esančius tarpus“. Jie juda greičiau už šviesą, už garsą, už mintį, tą pačią akimirką gali būti daugybėje vietų, jiems įveikiamas bet koks atstumas, aukščiausios kliūtys ir storiausios tvirtovių sienos. Palaimingoje Čia ir Dabar akimirkoje angelai nei sėja, nei pjauna, nei kokius kitus darbus dirba, jie nepažįsta prakaito kvapo, jų nekankina nei troškulys, nei alkis, nei geismas. Jie belyčiai. Angelai nepatiria nuodėmės, kuri sukausto žmogaus dvasios sparnus skrydžiui Dievop. Angelai negimsta, neveda, neteka, nesidaugina, nesensta ir nemiršta. Nuo pat mažų dienų Tadas troško ir žmogumi būdamas bent dalelę angeliškumo patirti. Tačiau paspirčių buvo daug mažiau nei kliūčių.

Žinoma, didžiausios kliūtys angeliškumui pasiekti buvo moterys. Pirmiausia — panelė Virginija, kurią tėvas kelis kartus buvo parsivedęs į namus ir pristatė kaip savo bendradarbę. Ji, mažutė, apvalaina, tamsaus gymio ir rudų akių, atrodė visiškai priešingybė aukštaūgei, lieknai, šviesiaplaukei Tado motinai, kurią tėvas kartais kažkodėl pravardžiavo Ledo karaliene. Virginija buvo lituanistė, o tėvas — matematikos mokytojas. Motina toje pačioje mokykloje vadovavo tautinio folkloro būreliui „Dagilėlis“, taip pat dėstė geografiją ir vakarais sėdėdavo palinkusi prie žydrų, kontūrinių vadinamų žemėlapių, kuriuose mokiniai per kontrolinius darbus žymėdavo jos diktuojamus miestus, šalis, jūras, vandenynus ir sąsiaurius. Taip mamai stengiantis sugrąžinti įprastinę tvarką nemokšų sudarkytam žemėlapiui, keičiant vietomis neteisingai nurodytus Pietų ir Siaurės pusrutulius, Arktiką ir Antarktidą, Ramųjį ir Atlanto vandenynus, jos pačios pasaulis palengva iro. Mama tikriausiai tai nujautė, nes, turėdama laisvesnę valandėlę, desperatiškai mezgė, tarsi, visus namiškius aprengus tų pačių siūlų ir vienodo rašto nertiniais, būtų įmanoma išsaugoti šeimos darną.

Panelė Virginija vis dažniau pasirodydavo jų kieme, tačiau į svečius nebeužsukdavo, o šmurkštelėdavo pro pamišėlės Bertos duris. Mamos tuo metu namuose nebūdavo, atrodydavo, kad ir tėvas išėjęs. Bet Tadas, kuris dėl savo keistosios ligos, užuot lankęs pirmą klasę, vienas vienužis sėdėjo namuose (Pranukas kankinosi vaikų darželyje), pro langą kuo puikiausiai matydavo, kaip tėvelis smunka pro Bertos duris, praėjus vos kelioms minutėms po to, kai už jų dingdavo panelė Virginija. Vaiko širdis nujautė kažką negerą, todėl vieną dieną jis nusprendė ištirti, kas gi vyksta slapčia nuo mamos pas beprote Bertą.

Bertos beprotybė Tado nei kiek nebaugino. Jos pamišimas pasireiškė neįprastais, beveik karnavaliniais drabužiais ir perdėm ryškiu, senyvam amžiui netinkamu makijažu. Pasipuošusi rožinėmis, raudonomis ar violetinėmis sukniomis su daugybe raukinukų, apsigobusi čigoniškomis skaromis, užsidėjusi skrybėlę su popierinėmis gėlėmis ir gaidžio plunksnomis, apsikarsčiusi karoliais, grandinėlėmis, auskarais ir žvangančiomis

apyrankėmis, nusirausvinusi skruostus, akių vokus nusitepusi blizgiais šešėliais ir tarsi klounas išsidažiusi lūpas, Berta kiauras dienas kursuodavo nuo Aušros Vartų iki Katedros ir atgal, kaulydama iš praeivių monetų neva paskambinti.

Pavakare, kai kiti grįždavo iš darbų, parsirasdavo ir ji. Net viduržiemį plačiai atverdavo langus ir klausydavosi visu garsumu operų arijų. Nors ir keista, niekam tai netrukdė. Kaimynai Žinojo ir dar vieną dalyką: Berta niekada nerakindavo savo būsto durų. Kiekvienam, kas ją bandydavo protinti ar net įtaisydavo naują spyną su raktais, kuriuos Berta galėtų pasikabinti ant kaklo, ši atsakydavo turinti geresnę, dangišką, apsaugą. Tai, matyt, buvo tiesa, nes vagys ir kitokie niekdariai Bertos būstą aplenkdamo it užkerėti.

Taigi vieną rytą Tadas išslinko iš savo namų, ant pirštų galiukų nusileido laiptais, apsidairė, ar kas nemato ir šmurkštelėjo pro neužrakintas Bertos duris. Pateko į priėmimą, kuriame buvo sukrautos senų skrybėlaičių stirtos ir rikiavosi eilės numintų ryškiaspalvių batelių. Įėjęs į vienintelį kambarį, po kilimu su dviem meiliai susiglaudusiais elniais pamatė plačią lovą, užtiestą vyšninio pliušo apklotu. Ta spalva ir medžiaga vaikui pasirodė jau matyta, bet kur — neprisiminė. Kambaryje dar buvo veidrodis su lentynėle, apkrauta įvairiausiais buteliukais, apvalus stalas, užtiestas neužmirštuolėmis siuvinėta staltiese, ir didžiulė spinta, kurioje nebetilpdami puošnieji Bertos drabužiai veržte veržėsi pro praviras dureles. Tadas šmurkštelėjo vidun ir pasislėpė už naftalinu atsiduodančių parėdų.

Ilgai laukti neteko. Kaip visada pirmoji atėjo panelė Virginija. Lyg būtų savo namuose, ji priėjo prie patefono ir uždėjo vieną iš Bertos plokštelių, tik garsą sumažino. Tokį patefoną Tadas jau irgi matė, tik neprisiminė kur. O moteris iš rankinės išsitraukė butelį vyno, nukaukšėjo į virtuvę, atsinešė dvi briaunotas stiklines ir mažą lėkštelę, kurią užsirūkiusi panaudojo vietoj peleninės. Iš tos pačios rankinės išsiėmė kamščiatraukį, atidarė butelį, įsipylė vyno ir ramiai sau gurkšnojo, niūniuodama operos melodiją.

Netrukus pasirodė ir tėvas. Jis pabučiavo sėdinčią moterį, užsitraukė dūmą nuo jos cigaretės, gurkštelėjo iš jos stiklinės ir lyg niekur nieko ėmė nusirenginėti. Panelė Virginija irgi nusivilko suknelę, eidama prie lovos vieną po kito ant grindų išmėtė visus savo apatinius, atsigulė, nusijuokė ir išskleidė rankas aistringai apkabinti. Jos veido išraiškos vaikas nematė, nes galvūgalis buvo kitoje pusėje. Užtat kai Virginija aukštai iškėlė ir plačiai išskėtė kojas, išvydo jos tarpukojį. Juodą, baisų plyšį.

Tačiau tėvo šis reginys nei kiek neišgąsdino, jis pasiražė, suurzgė kaip žvėris ir atsigulė ant moters. Tuomet ėmė sūpuotis. Iš pradžių lėtai, paskui vis greičiau ir greičiau. Jo užpakalis kilnojosi, o iš panelės Virginijos tarpukojo pasigirdo garsas, kuris vaikui pasirodė labai panašus į tą, kurį skleidžia juodas guminis gaubtas, kai pumpuojama užsikimšusi kriauklė. Tik tylesnis: *čiūkšt čiūkšt čiūkšt*.

Tadą staiga nudiegė išgąstis, kad jis vėl bus įsiurbtas ir paskui ištėkštas, lygiai kaip tuomet, prieš metus, nusileidus juodam cerkvės kupolui. Jis susirietė, stengdamasis tapti kiek įmanoma mažesnis, nykščiais užsikimšo ausis, delnais užsidengė kietai užmerktas akis ir ėmė šauktis arkangelo Rafaelio. Kai išdrįso vėl pasižiūrėti, kas kambaryje dedasi, tėvas su panele Virginija buvo jau apsirengę. Iš Bertos namų jie kaip visada išėjo skyriumi: pirma moteris, paskui vyras. Ant stalo liko artipilnis butelis ir didžiulė krūva skambinti tinkamų monetų po dvi kapeikas, kurias taip mėgo vargšė Berta.

Tadas dar kiek palūkėjo ir grįžo namo. Rafaelis jį globojo visą dieną, bet naktį apleido. Todėl vėl sapnavo juodą, guminį cerkvės kupolą-pompą, kuris staiga virto panelės Virginijos tarpukoju, lygiai tokiu, kokį jį matė iš spintos, tik tūkstantį kartų didesniu. *Čiūkšt čiūkšt čiūkšt* — tarpukojis, kuris, pasirodo, buvo beprotės Bertos,

susiurbė mažą vaiką.

Atsibudo rėkdamas. Jam pakilo temperatūra. Mamos klausinėjamas, ką tokio baisaus susapnavo, jis visaip išsisukinėjo. Tačiau vėl pradėjęs kliedėti, išpasakojo ir nakties košmarą, ir dienos įvykį.

Tėtis viską girdėjo ir buvo toks raudonas, lyg karščiuotų jis pats, o ne vaikas. Mama verkė. Verkė ir verkė, nes po to karto tėvas namuose tapo itin retas svečias.

Dėl tėvų skyrybų Tadas ir dabar tebesijautė kaltas. Po to su tėvu susitiko tik vienintelį kartą — per savo šešioliktąjį gimtadienį. Tuomet gavo dovanų mažytį sidabrinį medalioną su angelu, kurį pavadino Rafaeliu, vienoje pusėje ir ranka, rodančia *Victory* ženklą, kitoje. Didžiavosi pagaliau susilaukęs tėvo malonės, nes buvo įsitikinęs, kad Pranas iš gimdytojo jokių dovanų negauna. Nešiojo medalioną niekada nenusiimdamas. Bet ir šis talismanas ne nuo visko galėjo apsaugoti.

Kita kliūtimi pakeliui į angeliškąjį būvį tapo Aurelija. Septyniolikmetis Tadas su ja susipažino pas Tėvą Piotrą, kur smalsioji būtybė ieškojo informacijos apie Atono kalno vienuoliją. Tada nustebino Aurelijos klausimai, nes buvo įsitikinęs, kad metafizika moterims nerūpi. Ne mažiau jį sudomino ir jos išvaizda. Aurelija priminė angelą, nes buvo nepaprastai blyškios odos, papurusių, beveik baltų plaukų, it aureolė gaubiančių veidą, ir skaisčiai žydrų akių, įrėmintų šviesiomis blakstienomis po bespalviais antakiais. Jos lūpos buvo putnios, bet, priešingai nei kitų moterų, nedažytos ir neagresyvios, skirtos švelniai šypsotis ir byloti išmintingus žodžius. Aurelija buvo vyresnė už Tada beveik dešimčia metų, bet tai nesutrukdė intensyviai judviejų bendravimui, kuris prasidėjo vos užvėrus Tėvo Piotro duris.

— Tu turi labai stiprų energijos lauką, — pareiškė ji, sustojusi kačių šlapimu dvokiančioje laiptinėje. — Parodyk man savo delnus.

Jis paklusniai įvykdė, ką lieptas, širdies gilumoje šaipydamasis iš chiromantijos. Bet Aurelija nė nemanė burti, o ištiesusi savo mažytes, angeliškas rankeles virš jo stambių plaštakų tarė:

— Turėtum jaust tarp mūsų delnų esančius karščio ir jėgos kamuoliukus. Ar jauti?

Tadas užsimerkė ir tikrai pajuto kažką apvalaus, minkšto, tampraus it guma ir karšto. Rodės, gali tai sugriebti ir mestelėti į viršų ar nusviesti į tolį.

— Savo rankom gali gydyt žmones. Turi Dievo dovaną ir tau daugiau nebereik jokių mokslų, — sušnibždėjo Aurelija.

Tado gyvenime prasidėjo naujas etapas. Jis vargais negalais išlaikė vienuoliktos klasės egzaminus, nes mokykloje kalami mokslai atrodė beviltiškai nesusiję su tikruoju dvasios gyvenimu. Stoti į kokią aukštąją išvis neketino. Šį tą uždirbdavo *gyduoliaudamas*, nes žodis „gydymas“ apibūdinti tam, ką darė savo rankomis, atrodė netinkamas.

Iš pradžių darbavosi dviese su Aurelija. Pasiguldę pacientą ant balta paklode užtiesto stalo, gerą pusvalandį vedžiodavo virš jo plaštakomis, delnų pagalvėlėmis ir pirštų galiukais jusdavo, kaip vibruoja pažeisti organai, kaip trūkčioja bloga akimi nužiūrėtos vietos ir adatėlėmis bado juodosios magijos paveikti kūno lopinėliai. Dirbti Tadas netrukus ėmėsi pats vienas. Aurelija apie jį visiems pasakojo kaip apie keisto likimo jaunuolį, nuo pat vaikystės bendraujantį su angelais. Todėl pacientų jam nestigo.

Viskas ėjosi puikiai, tačiau, kažkam įskundus, gyduoliais ėmė domėtis Saugumas ir milicija. Tuomet Aurelija nusprendė, kad reikia važiuoti į Maskvą, kur neseniai buvo įsteigta slapta Parapsichologijos laboratorija, ir grįžti į Lietuvą su diplomais iš pačios sostinės.

Tadas šiaip ne taip įtikino mamą, kad geriau koks nors konkretus, nors ir neįprastas užsiėmimas, negu jokie. Ši sutiko vyresnėlį išleisti į Maskvą, nes turėjo užtektinai

rūpesčių ir su jaunėliu, kuris dykaduoniaudamas bastėsi po miestą, puikuodamasis pankiška, peroksidu nubalinta skiautere ir šimtais žiogelių nusagstyta odine striuke.

Maskvoje jie apsigyveno atokiame priemiestyje pas Tėvo Piotro bičiulį Ambrosijų, pantagriuelių matmenų popą, turėjusį tokią pat kūningą pačią ir net dvylika vaikučių. Didysis popas vadovavo miniatiūrinei, kaip suvenyras iš Rusijos, cerkvei ir dar mažesniai, vos kelių celių vienuolynui.

Svečiams buvo skirtas šventųjų atvaizdais ir ikonomis nukabinėtas kambarėlis su išskleidžiama dvigule sofa. Tadas išsyk pareiškė miegosiąs ant grindų ir pasidžiaugė atsivežęs miegmaišį. Aurelija atšovė nesuprantanti tokio sprendimo, juk jiedu bendrauja kaip brolis su seserimi, todėl bet koks kitoks artumas prilygtų kraujomaišai.

Į Laboratoriją Tadas su Aurelija nuėjo jau kitą dieną. Po trumpo pokalbio su griežto veido ir kapotos šnektos vyriškiu, kuris labiau priminė karininką nei mistiką, užpildę po anketą su dviem šimtais penkiasdešimt klausimų ir patikrinti niekada nematytais aparatais, jie buvo priimti mokytis.

Mokslai prasidėjo rugsėjo 1-ąją. Pastatas, kuriame vyko užsiėmimai, priminė eilinę mokyklą su auditorijomis, kuriose telpa maždaug po dvidešimt studentų. Kiekvienoje patalpoje kaip ir dera virš lentos kabėjo Tarybų Sąjungos herbas, o mokiniai buvo susirinkę iš visos plačiosios Tėvynės: baltarusiai, ukrainiečiai, gruzinai, armėnai, kazachai, latviai, estai, komiai, čiuvašai, udmurtai... Iš Lietuvos — Tadas su Aurelija.

Prašalaitis, per klaidą užklydęs į Laboratoriją, nebūtų pastebėjęs nieko keista. Tačiau mokslai čia buvo ganėtinai neįprasti. Mokiniai savyje išskleidinėjo ryškiažiedes čakras, kėlė stuburą Kundalinio gyvatę, nagrinėjo įvairiausių spalvų auras, pradūrinėjo ir vėl lopė kits kito bioapvalkalus, stengėsi kuo toliau nusviesti mažytes, bet labai pavojingas psichotronines granatas, išėję iš kūno, leisdavosi į astrales keliones ar sielos lokatoriais gaudė subtiliausias kosmines vibracijas.

Aurelija džiūgavo, apsvaigusi nuo žinių gausos, o Tadas jautėsi kaip nesavas. Jam kur kas labiau patikdavo vakarais pasėdėti su Tėvu Ambrosijumi prie arbatos arba savaitgaliais, kai nevykdavo užsiėmimai Laboratorijoje, stebėti, kaip popas lėtai, mėgaudamasis ir pūkšdamas nuo didžiųjų dvasios pastangų, tapo arkatigėlą Urijelį.

Tačiau tai, kad parapsichologijos studijos Tado netraukė, mat dvasingumą ir ryšį su anapusiniu pasauliu jis įsivaizdavo kitaip, buvo dar ne pati didžiausia bėda. Blogiausia būdavo naktimis, kai, klausydamasis Aurelijos alsavimo, gaudydamas per miegus jos tariamus nerišlius žodžius ir visu kūnu jausdamas, kaip moteris vartosi, rąžosi ar pasikaso, Tadas nebeįstengė sutramdyti geismo. Aurelija vakarais ir rytais nusirenginėdavo visai nesivaržydama, tarsi kambaryje būtų viena, o lipdama iš lovos vis už ko nors užkliūdavo ir kvatodama virsdavo ant jo, susipakavusio miegmaišyje ir tysančio ant grindų. Linkėdama saldžių sapnų, ji iš pradžių bučiuodavo Tadą į skruostą, bet kas vakarą vis labiau artėjo prie jo lūpų.

Viskas įvyko prieš pat rusų Velykas. Laboratorijos studentai buvo trumpai supažindinami su joga, tantra ir seksualiniais ritualais, kurių metu išspinduliuojama energija gali būti ne tik tuščiai iššvaistoma į kosmosą, bet ir kaupiama, o paskui panaudojama rimtiems, netgi koviniams tikslams. Kartą jiems grįžus namo po paskaitų, Aurelija staiga pasakė:

— Imkim ir išbandykim tantrines apeigas. Tai juk ne seksas, o dvasios aktas.

Tadas atsikalbinėjo, darydamasis pats sau vis juokingesnis ir atgrasesnis. Tačiau Aurelija neatlyžo ir Didžiojo penktadienio išvakarėse, o tai jau savaime Tadiui atrodė šventvagiška, pasisodino jį šalia savęs ant lovos ir ėmė karštai glamonėti.

— Įtariu, kad tau tai bus pirmas kartas. Esi dar nekaltas, ar ne? Berniukas

angeliukas, — ulbėjo ji Tadui į ausį.

— Būk gera, tik neminėk angelų, — sušnibždėjo jis, palengva grimzdamas į Aurelijos vylius, — ir taip jau darom nuodėmę, ryt juk Didysis penktadienis.

— Kvailiuk, mes juk nestačiatikiai. Net nekatalikai. Mes magai ir mistikai. O greit valdysim visą valstybę.

— Ką čia dabar išsigalvoji?

— Negi manai, kad mokomės dėl to, kad ir vėl už kelis rublius adytume visokių vargšų biolaukus? Mes rengiami valstybinės, gal net pasaulinės reikšmės tikslams.

— Aš nenoriu niekam būti rengiamas. Tam, ko siekiu, pats pasiruošiu.

— O ko tu sieki, Taduli? — sukuždėjo Aurelija ir nebeleido jam nieko atsakyti, lūpomis įsisiurbdama į lūpas.

Dvasinis ritualas nepavyko. Visą pasiglemžę kūnai, keldami Tadui siaubą savo judesių mechanika, skverbimusi, siurbimu, pumpavimu, čepsinčiais, šlepsinčiais, šliurpsinčiais garsais ir pernelyg trumpu, todėl beprasmiu pasitenkinimu vietoj amžinos, belaikės angeliškos palaimos. Negana to, jiems besigrumdant ant girgždančios sofos, Aurelija užvertė kojas sau virš galvos, pėda kliudė ikoną ir nušveitė ją ant žemės. Tadas norėjo iškart pakelti šventą daiktą, tačiau iš dusinančio glėbio moteris jo nepaleido.

Pagaliau atitokęs nuo svarbiausios savo kūniškojo gyvenimo revoliucijos, Tadas persisvėrė per lovos kraštą ir pakėlė paveikslą. Ikonoje arkangelas Mykolas, iškėlęs liepsnojantį kardą, trypė raudonveidį išsiviepusį velnią ir atrodė labai priešišškai nusiteikęs. Rafaelis, stovintis su Rojaus medžio šaka ir veidrodžiu, žvelgė smerkiamai. Tadas suprato, kad jau niekada nebebus angelu ir vos neapsiverkė. Susivaldė tik nenorėdamas skaudinti Aurelijos. Prislėgtas liūdno nuovargio akmenio giliai įmigo.

Pabudo vėliau nei paprastai ir Aurelijos šalia savęs neberado. Atsisėdęs lovoje prasištrynė akis ir pamatė, kad kambaryje nebėra jos daiktų. Ant stalo gulėjo paskubomis brūkštelėtas raštelis, kuriame Aurelija aiškino, kad yra pervedama į slaptą Laboratorijos Padalinį, todėl gyvens uždarame bendrabutyje, negalėdama nei išeiti, nei su kuo nors susitikti. Tačiau Tadas nepatikėjo jos argumentais ir buvo įsitikinęs, kad mylėdamasis kažką padarė ne taip, todėl buvo be gailėsčio paliktas. Jautėsi visiškai nevykėlis ir nuo tos dienos ėmė dar labiau vengti moterų.

Aurelijai dingus, Tadas metė Laboratoriją, bet grįžti į Lietuvą neketino. Netgi liovėsi rašęs mamai laiškus, nenorėjo jos liūdinti, nes atrodė, kad jo gyvenime viskas pažymėta žlugimo ženklų. Pats save įtikinėjo, kad namo važiuos tik turėdamas kokią nors amatą. Todėl, vadovaujamas Tėvo Ambrosijaus, ėmė mokytis piešti angelus, taip pat pradėjo giedoti „Gamajuno“ ansamblyje. Iš kambarėlio, kur viskas priminė dingusiąją Aureliją, persikraustė į vienuolyno celę. Pagaliau gyveno taip, kaip visada norėjo. Toli nuo pasaulio, nuo žmonių ir gal net nuo savęs paties.

Taip praslinko pusantrų metų. Iš Lietuvos atskriedavo vis labiau stulbinamos žinios: apie Sąjūdį, Dainuojančią revoliuciją, šimtą tūkstantinius mitingus, tikintiesiems gražintą Arkikatedrą, Baltijos kelią... Staiga užpultas nostalgijos, nusprendė grįžti į Vilnių. Tėvas Ambrosijus surengė palydėtuves, kuriose dalyvavo visa gausi popo šeimyna, septyni vienuoliai ir keletas *jurodivų*. Jau žengiant pro kalkėmis nubalintus vienuolyno vartus, Tadą pasivijo vienas gležnaprotis ir, įbrukęs mažytėlį purpurinio aksomo maišelį, pašnibždėjo į ausį:

— Čia relikvija. Liuciferio ašaros.

Tadas išsibėrė ant delno šešis juodus lašo formos kristalėlius, didumo sulig saulėgražos sėkla. Prieš saulę jie žaižaravo vaivorykštiniais atšvaitais. Norėjo paklausti *jurodivo*, ką su tom Liuciferio ašarom daryti, bet šis buvo dingęs. Tadas įsidėjo relikviją į

kišenę ir patraukė traukinių stoties link. Atrodė, kad Liuciferio ašaros pradegins striukės pamušalą.

Vilniuje buvo sutiktas anaipol ne taip karštai, kaip Maskvoje išlydėtas. Visi aplinkui kalbėjo tik apie politiką, o Tado istorija jiems nerūpėjo. Jis jautėsi galutinai atskirtas nuo įprastinio normalių žmonių gyvenimo. Pasidarė tarsi raupsuotasis, nes buvo daug kuo susijęs su visuotinai nekenčiama Rusija.

Giliausio nusiminimo minutėmis išberdavo iš maišelio juodąsias Liuciferio ašaras ir, nutaikęs į jas saulės spindulį, žvelgdavo į vaivorykštinius raibulius. Bandė įsivaizduoti, kaip rauduoja angelas, kadaise turėjęs Aušrinės žvaigždės vardą. Pats jautėsi lyg puolęs Šviesos nešėjas, ketinęs skleisti grožį ir gerį, bet paniręs į tamsą. Verkti nesugebėjo, buvo tarsi užakęs.

Netrukus pasimirė Tėvo Piotro globota vieniša senolė ir paliko apleistą namą netoli Rasų kapinių. Niekam nereikalinga griūvanti lūšna šalia numirėlių karalystės atiteko Tadui. Tai buvo pati tinkamiausia vieta tokiam, kaip jis, atsiskyrėliui.

Remontuodamas namelį, rado keistą patalpą, ankštą, vos kelių kvadratinį metrų kambarėlį, į viršų siaurėjantį ir pereinantį į kamina. Atrodo, buvusioji gyventoja čia rūkydavo lašinius, bet, Tado įsitikinimu, toks vertikalus, dangop vedantis tunelis labiausiai tiko bendrauti su angelais. Na, ir kas, kad jie niekada su juo nekalbėjo. Gal vieną gražią dieną ims ir prabils. Pats sau prisiekė į šią slaptąją buveinę niekada neįleisias jokio prašalaičio.

Visi bandymai ieškoti Aurelijos buvo bergždi. Kartais susimąstydavo, kur ir kokią slaptą parapsichologinę misiją ji vykdo. Tik po penkerių metų atsitiktinai sutiko buvusią mylimąją gatvėje, bet apsimetė, kad nepastebi. Vėliau iš bendrų pažįstamų sužinojo, kad ji išvažiavo į Ameriką ir dirba tarnaitė negrų šeimoje. Baltoji juodžių vergė! Buvo šnabždamasi, kad šitaip Aurelija tikisi išvengti Laboratorijos bosų, kuriems atsisakė dirbti, keršto.

Tado gyvenimo daugiau nebesukrėtė jokios permainos. Jis vengė visko, kas galėtų išmušti iš vėžių, ypač saugojosi moterų, kurios taip ir taikėsi jį vėl įstumti į nuodėmę. Išvesti iš kelio. Nublokšti į pragarus. Kelis kartus nupuolė, bet lengvai prisikėlė. Tik staiga pasirodė Julija ir viską sugriovė. Jis nenorėjo jos į savo gyvenimą įsileisti. Pati įsiveržė.

Tai, ką Julija vadino meile, buvo tik noras pasisavinti ir turėti kitą žmogų. Bet ar už tokį paklydimą ji privalėjo numirti?

KAI namuose nieko nėra, galima įsitaisyti ir vonios kriauklėje čia šilta ir truputį kvepia pirmapradžių pelkių vandeniu. Tokia vieta geriausia kontempliacijai ir apmąstymams. Tam dar tinka palangė, kai gali stebėti išorinį pasaulį ir baisėtis, iki kokio absurdo nusivarė dvikojų bendruomenė. Bastetė visada stebėjosi žmonių civilizacija.

Tos civilizacijos pradžia buvo dar nieko sau, bet pabaiga, laikai, kuriais Bubastė gyvena dabar, tai jau tikras fiasko! Žmonija akivaizdžiai pralaimėjo. Katinija vystėsi absoliučiai kitokiais pagrindais. Ji neturėjo valstybinių sienų, nei valdovų, nei vadovų, nei politikų, nei dvasininkų, nei viena kitą žudančių armijų, nei mokslininkų, kuriančių viską naikinančius ginklus ir kitokius, gamtą alinančius, Dievą piktinančius dalykus. Bet svarbiausia, kad katės per visą savo istoriją apsiėjo be paties baisiausio žmonijos išradimo — be pinigų. Žmonės, vaikydamiesi vien daiktiškos gerovės ir susigundę materialios pažangos iliuzija, nuėjo pačiu klaidingiausiu keliu. O katinija nuo seniausių laikų pasišventė dvasiškai tobulėti. Kas laimėjo, akivaizdu.

Žmonių kartos viena po kitos dirbo, triūsė, plūkėsi ir vaikėsi savo žemiškųjų tikslų,

kartais net išvis nesuvokdami, kad gyvena. Katės jiems tapo tinginystės sinonimu, tačiau jos visada įstengia būti Čia ir Dabar, su pasimėgavimu skindamos kiekvienos žemiškosios akimirkos pilnatvę bei palaimą.

Katės nei sėja, nei pjauna, neaugina gyvulių, pasmerktų atgulti po skerdiko peiliu, ir negaudo jūrose žuvų savo pilvui. Tačiau jomis visada pasirūpinta, maisto pakanka. Jos nestato sau namų — tai sukuria dvikojai tarnai. Kam joms šventyklos, nuo aplinkos atskirti ir pagal žmonių skonį išpuošti vadinamieji Viešpaties būstai? Katės meldžiasi visada ir visur, nes regi ne tik materialius daiktus, bet ir tarpus tarp jų, užpildytus švytinčia dieviškąja energija. Kam katėms tiltai, geležinkeliai, oro uostai, lėktuvai ar didžiuliai laivai? Jos puikiausiai žino taisyklę: kad ir kur bekeliautum, niekur nuo savęs nepabėgsi. Toje vienintelėje vietoje, prie kurios prisirijai, telpa visas pasaulis su nesuskaičiuojamais, neišsemiamais, kartais net neįsivaizduojamais slėpiniais. Todėl ir toliausiai ištremtos, katės sugrįžta tenai, kur įprato būti.

Katės filosofuoja, tačiau nemano, kad savo išvalgas būtina surašyti knygoje. Jos kuria eiles, bet puikūs posmai kaip ateina į žavias jų galvutes iš kosminės sąmonės vingių, taip ir sugrįžta atgalios, trumpesnę ar ilgesnę mirksnį nudžiuginę tik laikiną savininę. Katės netapo paveikslų. Joms pakanka markstantis prieš saulę stebėti įvairiausių spalvų žaismą ir į fantasmagoriškas figūras susidėstančias šviesos bei šešėlių dėmes. Kartais katės dainuoja — iš meilės, iš ilgesio arba garbindamos Mėnulio pilnatį. Žmonėms tai nepatinka. Bet juk net jie pripažįsta, kad dėl skonio nesiginčijama.

Jeigu reiktų įvardyti pagrindinį punktą, kurį pažeidė vystydamasi žmonija, tai būtų individualizmas. Su visa banda niekada neižengsi pro Rojaus vartus. Kiekvienas gyvas padaras vienas gimsta, vienas ir miršta. Šią taisyklę padiktavo Dangus. Na, ir kas, kad didieji žmonių pranašai Buda ir Kristus ėjo į dykumas, meditavo atsiskykę, vaikštinėjo po vieną, sakydami: patys būkit sau žiburiai! Žmonės šios svarbiausios žinios nepriėmė. Jie pasirinko ne vienvėdį, bet minią ir tarsi kokie visą savo turtą ne ant tos kortos pastatę lošėjai pralaimėjo gyvenimo esmę.

Bastetės broliai ir seserys visada vaikščiojo, vaikšto ir vaikščios po vieną. Žmonėms tai net tapo priežodžiu. Ir tik dėl tos vienišosios nepriklausomybės mąsliose kačių akyse švyti Atsakymas, kuris nuo žmonių giminės paslėptas. To Atsakymo nerado nė Pasisavintoji, kad ir kaip stengėsi.

Vėl prisiminusi Prarastąją, Bastetė taip nuliūdo, kad sudrėko nosies galiukas. Norėdama kaip nors save išblaškyti, katė prisiminė, kaip juodvi su Prijaukintąja išdykdavo. Iš pradžių Jaukinamoji ničnieko nenusimanė apie kačių žaidimus. Ji pirkė Bubastei cypiančius guminius kamuoliukus, pelių imitacijas iš triušio kailio ir plaušinius rutulius su skambaliukais.

Prireikė šiek tiek laiko, kol Bastetė ją įtikino, kad daug smagiau dūkti su šlepetėmis, kempinėmis ir šluostėmis, iš po spintos išritintais dulkių gniutulais, vazonėliuose nučiuptais žemės grumstais ar nurautais kambarinių gėlių lapais. Kai šie žaislai nusibosdavo, buvo galima vaikytis dvaseles, kurių kiekvienuose namuose tiesiog knibžda, tykoti kambarių kertėse tūnančius kaukus, erzinti virtuvėje spiečiančius bildukus, paleidus vandens čiurkšlę, iš jos letena išgriebinėti kelpius, avankus ir breglius (kurie, jei regi, atrodo kaip miniatiūriniai jūros arkliukai) arba, patogiai įsitaisius prie židinio, stebėti ugnyje šokančias salamandras.

Kai Bubastė įsigeisdavo šėlioti arba vaidinti misteriją „Nugalėk Kosminį Žvėrį“, Pasisavintajai tekdavo apsimesti didžiule kate. Kurį laiką Jaukinamoji tai darė labai nerangiai, nors Bastetė jai akivaizdžiai demonstravo, kaip reikia tykoti prigludus prie žemės pasaloje, kaip iš slaptavietės netikėtai išnerti, pabėgėti kelis žingsnelius, dėti šuolį

ir sustingti bauginančia poza: nugara išriesta tarsį lankas, kojos įtemptos, uodega išpūsta kaip lapės, akys svaidda žaibus, o iš nosių sklinda šiurpus garsas *khrrr*.

Šią povyžą dera išlaikyti dar kurį laiką, paskui labai netikėtai pasisukti šonu į Kosminį Žvėrį, ir, pasistiebus ant pačių pirštų galiukų, tęsiant šiurpulingąjį *khrrr*, šuoliuoti tiesiai į taikinį, kol šis, neišlaikęs siaubo ir įtampos, pasitrauks, pasislėps, spruks ar tiesiog išnyks. Prijaukintajai kartais tekdavo būti Puolamąja, kartais šį vaidmenį atlikdavo pati Bubastė, bet labiausiai jai patikdavo, kai abi kartu puldavo tą Trečią, Nematomąjį, ir Jį įveikdavo. Bastetę nuvildavo tik tai, kad moteris niekada nemokėjo deramai džiaugtis nugalėjusi Kosminį Žvėrį.

Šiaip jau Prijaukintoji turėjo nemažai katės bruožų: mėgo vienetę ir ją atkakliai saugojo, jei jau nusprendavo ką nors esant priešu, tai visiems laikams, be jokių susitaikymų, o žmonės, žiūrėdami į Prarastosios veidą, dažnai sakydavo, kad jos akys žalios — kaip katės. Toji moteris buvo medžiotoja, bet nevertino laimikio, kuris pats jos ieškodavo, aukos, kuri džiūgaudama pasiduodavo. Pasisavintajai patikdavo ilgai tykoti grobį, išsiaiškinti jo įpročius, silpnybes bei pomėgius, tik tada pulti ir parsitempti į savo urvą. Deja, trofėjus dažniausiai ją pačią ir sudorodavo. Geriausias pavyzdys yra tai, kas atsitiko dabar. Mirtis. Medžiotojos pagauta pelytė staiga virto didžiuliu tigru ir prarijo mažą katytę. Štai ir viskas! Ajajai, kaip gaila.

Tačiau Prarastosios iš tikrųjų niekas nesigailėjo. Na, ir kas, kad šiandien namai vėl pilni svetimų dvikojų. Jų susirinko koks penkiasdešimt, kaip tomis nelaimingomis dienomis, kurias Prijaukintoji vadindavo šventėmis. Katė jųs klausia: *Kas taip švenčia!*

O dabar buvo net ne šventė, bet tai, kas žmonių kalba vadinama šermenimis. Dvikojai valgė, valgė ir valgė, tarsį maistu būtų galima užkimšti juodąją skylę, kuri atsiranda kiekvieno gyvo padaro sieloje, jo artimajam išėjus į Kitą erdvę. Jie gėrė, gėrė ir gėrė, atrodo, vynu įstengtų nuplauti netekties sielvartą.

Apsimesdami, kad jiems rūpi Pasisavintosios likimas, žmonės bandė atspėti jos mirties priežastį. Bubastė žinojo viską, bet tylėjo. Neatsirado nei vieno, kuris norėtų ir galėtų su kate pasikalbėti. Bastetė jiems siuntė ryškiausius vaizdinius, bet dvikojai nepagaudavo nei vieno Informacijos kamuolio it kokie beviltiški krepšinio žaidėjai, pralaimėtojų pralaimėtojai. Jie net neįtarė, kad Prarastosios išvis nebėra nei šiuose namuose, nei šiame mieste, nei juo labiau urnoje su pelenais. Ji išskrido savais keliais.

Žmonės nemoka gedėti. Katės su Anapus iškeliavusiais savo gentainiais atsisveikina visai kitaip, nes išmano mirties ir gyvenimo esmę.

PROCESAS, kuris dabar vyko Julijoje ir aplinkui ją, buvo atvirkščias nuotraukos ryškinimui. Visa bluko ir balansavo ant išnykimo ribos. Aukštinis švytėjimas, ir tas išsisklaidė. Dingo pirmosiomis pomirtinėmis dienomis ėdusi nuoskauda, kuri kildavo stebint dar ką tik pačiais artimiausiais buvusius žmones ir tarsį iš atverstos knygos skaitant jų mintis. Julija atleido savo priešams, skaudintojams, šmeižikams, nes jų aistros, žvelgiant iš Anapus į Šiapus (kaip staiga susikeitė vietomis šie du sandai!), atrodė tarsį sproginėjantys burbulai sudrumsto vandens paviršiuje.

Nebeliko net nuolat ją stebėjusio Kito. Iš daugybės kevalų išsilukšteno giliausioji Julijos savastis ir tarsį ledokšnis saulės atokaitoje tirpo spiginančioje tuštumoje. Išnyko pasąmonės gelmėse kiūtoję nepaaiškinamos baimės ir praradimo jausmai, nudiegdavę užgesus kiekvienai dienai. Liovėsi visą gyvenimą persekiojusi baigtinumo nuojauta, juk Julija jau buvo tarpsnyje po pabaigos. Galiausiai ji patyrė neapsakomą susiliejo su išore ir išnykimo palaimą, kurios bergždžiai siekė įsimylėjimais, meilėmis bei orgazmais.

Julija vylėsi, kad nebebus jokio Paskutinio teismo. Ką teisti? Niekas nenusikalto. Kas išgalvojo pomirtinį bylinėjimąsi? Be jokios abejonės — gyvieji. Tai taip žemiška,

taip žmogiška — akis už akį, dantis už dantį, nors kažkas kažkada bandė mokyti, kad neteisk ir nebūsi teisiamas.

Taigi nepasirodys nei anapusinės karalystės vedlys Anubis, nei mirties raštininkas Totas, nei lavonų ėdikas Amitas su sielos svarstyklėmis ir Tiesos plunksna, už kurią sunkesnė net pati tyriausia širdis. Su savo demoniškąja palyda neatžygiuos pomirtinio pasaulio valdovas jaučiagalvis Jama, nešinas baltais bei juodais gerų ir blogų darbų akmenukais. Netrimtuos arkangelas Mykolas, Rojaus raktais nežvangins Šventasis Petras, o ugnimi alsuojantis Belzebubas nelauks prie Pragaro vartų po užrašu: „Čia įėję palikite viltį“.

Buvęs Julijos gyvenimas dabar atrodė nelyginant svetimos šalies televizija, kur nežinoma kalba komentuojamas veiksmai sukasi apie nesuprantamas realijas, todėl prašalaičiui yra absoliučiai neįdomus. Vis tiktai kartkartėmis ji dar įsijungdavo savo praeitį ir, tarsi nuotolinio valdymo pulteliu keisdama kanalus, šokčiojo nuo vieno praeities įvykio prie kito. Dabar jie visi atrodė praradę skonį ir įtampą, lyg būtų vykę ne gyvenime, o tik lėkštame realybės šou.

Paskutinis ir turbūt lemiamas gyvavimo tarpsnis siejosi su Angelu Sargu. Jiedu ėmė matytis bent sykį per savaitę. Tadas paskambindavo ir pranešdavo atvykštą išgerti arbatos. Iš pradžių Juliją tai džiugino, nes ji tikėjosi, kad santykiai karštės lyg leidžiantis į ugnikalnio kraterį ir galiausiai užvirs raudona aistros lava. Tačiau viskas apsiribodavo giliamintiškais filosofiniais išvedžiojimais, daugiausiai kalbėdavo ne ji, bet jis, tolydžio pasidžiaugdamas, kad turi puikią klausytoją. Ateidamas ir išeidamas lipšniai pakštelėdavo jai į skruostą.

Julija naiviai tikėjo, kad Tadas yra per drovus ryžtis drąsesniems veiksmais, todėl kartą pabandė atsakyti kiek intymesniu būčiniu. Angelas Sargas atšoko, perliejo ją lediniu žvilgsniu ir prikimusiu balsu pareiškė:

— Draugų nekrušu, supranti? Ir nenoriu prie nieko prisirišti.

Julija taip suglumo, kad net nesugebėjo nieko atsikirsti. Paskui kankinosi visą dieną ir naktį, virdama nesibaigiančiais monologais, tokiais karštais, pagiežingais, desperatiškais, staiga peraugančiais į beribį švelnumą, kad Angelas Sargas juos tikriausiai girdėjo net būdamas už keleto kilometrų.

Ji įrodinėjo, kad tik visiškas stuobrys ir bukiausias padaras meilę, mylėjimąsi ir atsidavimą gali vadinti tokiu grubiu, muzikišku žodžiu — krušimasis. Ji šaukė, kad reikia ryžto, įsileidžiant naują žmogų į savo gyvenimą, reikia drąsos, norint sau prisipažinti, kad daraisi priklausomas nuo kito, kad tampi su juo susijęs ir įpareigotas. Jį teigė iki spieigimo pakeltu balsu, kad kalbos apie visišką nepriklausomybę ir neribotą laisvę yra melagystė, savęs ir kitų apgaudinėjimas. Nejaugi jį tenkina buvimas suglebusia mazgote, kuri nejaučia, negeidžia, netrokšta ir niekam nesiryžta? Ji kuždėjo kad supranta jo norą gintis nuo tikrų jausmų, taip elgiasi kiekvienas, kuris kažkada jau buvo atstumtas ir įskaudintas, tačiau ateina laikas užburtą vienatvės ratą peržengti ir pasinerti į gydantį bendrumą, buvimą dviese, meilę. Apimta lipšnumo, ji teiravosi, ar jis žinąs, kaip gera užmigti ir pabusti šalia mylimo žmogaus, kaip smagu vienam prie antro prisiglausti, atsidurti kits kito glėbyje ar tiesiog susiimti už rankų? Kuo čia dėtas seksas? Krušimasis? Juk kūnas tik perteikia, pratęsia, kartoja sielos judesius. Todėl, nepaisant visų savo vienišės įpročių, ji buvo pasiryžusi įsileisti jį, išrinktąjį, ne tik į savo kūną, bet net ir į savo namus. Neįsivaizdavo didesnės aukos, nei gyventi dviese su kažkuo kitu.

Julija jau ketino visa tai išdėstyti ilgiausiu laišku, bet ūmai susigriebė, kad, tiesą sakant, su Angelu Sargu yra dar per mažai pažįstama, bendrauja vos keletą mėnesių, tad ar galėtų jį užsipulti kaltinimais ir pernelyg intymiais reikalavimais? Juk pati labai

nemėgo žmonių, kurie imdavo ją savintis, peržengdavo užgintas asmeninės erdvės ribas, čiupinėdavo fiziškai bei dvasiškai, liūdavo su nepadoriais siūlymais ir užsispyrėliškai, vos ne trypdami kojomis, reikalaudavo intymumo. Julija juos atstumdavo be jokio gailesčio ir įskaudindama netgi jausdavo malonumą. Dabar pati atsidūrė tokių įkyruolių vietoje ir susigėdo. Bet vis tiek nusiuntė Tadu žinutę: *Kodel meile laikai blogiu?* Kitais kartais Angelas Sargas su savąja replika delsdavo valandų valandas arba išvis tylėdavo, tačiau šį kartą kaipmat atsiliepė: Blogis yra ne meile, bet aistra ir geismas. Ką į tai atsakyti? Nieko.

Angelas Sargas visą egzistenciją dalijo į Gėrį ir Blogį. Juliją tai erzino, ji sakydavo nenorinti ničnieko girdėti apie pasaulio supriešinimą, bet jis nesiliovė. Tadas tvirtino, kad dera atmesti visa, kas bjauru, nedora, neteisinga, atsirenkant vien tik gerumą ir grožį, kurie, jo akimis žvelgiant, sudarė neapsakomai menką aplinkui kunkuliuojančio chaoso dalį. Jis buvo nepailstantis skirsrytojas, rūšiuotojas, neigimu apsišarvavęs selekcininkas, kuris ardė visumą, vadindamas tai darnos ieškojimu.

Veltui Julija ginčydavosi, jog, jos supratimu, harmonijos reikia siekti stengiantis sujungti priešingus polius, atsisakant prieštaravimų ir įveikiant iliuzorišką dualumą; aukščiausioji išmintis atsiveria tik suvokus, kad visa yra vienis. Kaip tokios jungties pavyzdį ji nuolat pateikdavo kūniškąją vyro ir moters meilę. Tačiau Angelas Sargas Julijos neklausė ir toliau skaldė būtį, gal taip tikėdamasis ją užvaldyti.

Teisuoliška gėrio adepto pozicija Angelui Sargui nė kiek netrukdytų būti gūdžiu ksenofobu, antisemitu, rasistu, beveik neonaciu. Jis karščiauodamasis kalbėdavo apie Baltąją Lietuvą be siauraakių, čiurkų, arabų, juodašiknių nigerių, žydpalaikių, šūdlenkių ir ruskelių. Kai ji jam primindavo „Gamajuną“, šis atšaudavo, kad sakralinės giesmės kilusios iš Dievo, o ne iš tautos.

Julija žinojo, kad panašios pažiūros būdingos daugeliui lietuvių, tačiau savame rate su jomis beveik nesusidurdavo. Ją siutino kraštutinis nacionalizmas, o žydams išvis jautėsi skolinga, nes iš savo trečiojo vyro gavo ne tik būrėjai tinkamą Kronberg pavardę, bet ir sulaukė globėjiskos, tėviškos, suaugusio žmogaus meilės, kurios visada taip trūško. Jis buvo vienintelis neinfantilis jos gyvenimo vyras, nes visi kiti taip ir nesuaugo, net sulaukę keturiasdešimties liko vaikais. Išgirdęs apie Abramą Kronbergą, Angelas Sargas suurzgė, kad nenori nieko žinoti apie praeitį moterų, su kuriomis bendrauja. Juliją tokie pareiškimai žeidė. Tačiau užvis labiausiai skaudino tai, kad Tadas priversdavo ją pasijusti bedvase būtybe, vien tik žmogaus paviršiumi.

Būdama su Tadu, Julija dar šiaip taip įstengdavo susikurti efemerišką laimės iliuziją. Bet likusi viena palūždavo. Neturėjo net kam pasiguosti, nes prieš drauges, kurioms gal ir būtų norėjusi išlieti širdį, ji vaidino pralaimėjimų nepatiriančią nugalėtoją. Fatališkos moters įvaizdis neleido apie Angelą Sargą papasakoti net Leonardui, o ir visi kiti vyrai, ant kurių peties galėjo paašaroti atrodė netinkami tokiai išpažinčiai.

Savo liūdesiu Julija dažniausiai dalydavosi su Bastete, maža raina moteryte samanų spalvos akimis. Būtent su kate patirdavo moteriškojo bendrabūvio šilumą. Juodvi suprato viena kitą iš pusės judesio, iš trečdalio žvilgsnio, iš ketvirčio sukūkciojimo ar miauktelėjimo.

Retsykais Julijos sąmonę aptemdydavo juodas savigraužos debesis, kad, neapsikentusi morčiaus aistrų, operavo kūniškąją Bastetę ir šioji daugiau nebegali patirti meilės džiaugsmų. Net pagalvodavo, kad Angelo Sargo šaltis yra bausmė už svarbiausio gamtos dėsno paniekinimą ir katės sterilizaciją. Tokiais momentais kažkodėl užvis liūdniausiai atrodydavo rainės žaisliukai. Ant kilimo išmėtyti pūkiniai bumbulai, skimbčiojantys guminiai kamuoliukai ir netikros pelės liudijo bergždumą visko, kas

žmogaus sukurtą, akivaizdžiai bylojo apie nesugebėjimą džiaugtis, būti laimingam ir šaukte šaukė apie totalią gyvenimo beprasmybę.

Kartą tas riksmas pasidarė toks stiprus, kad Julija nebeištvėrė ir, čiupusi telefoną, nusiuntė žinutę Maksui: *Tavo brolis manes nemyli*. Už kelių sekundžių gavo atsaką: *Atvaziuosiu*.

Maksas su keliais butelaičiais raudonojo vyno prisistatė apie dvyliką nakties. Julija iš pradžių laikėsi didvyriškai, šmaikštavo, koketavo, žavėjo, bet, baigiantis antrajai *Rene Barbier* talpai, nebeišlaikė ir apsiverkė. Maksas ją bandė guosti, aiškindamas, kad Tadas nuo pat vaikystės buvo ne toks kaip visi. Vakaris ir save patį laikė keistuoliu, kurio nematyti tik todėl, kad prie veido priaugusi šou žvaigždės kaukė.

— Kartais man daug teisingesnis atrodo Tado gyvenimas. Bet Narcizas mano kitaip.

— Kas tas Narcizas?

— Tas, kuris tūno many ir trokšta šlovės, dėmesio, nesibaigiančių čiu komplimentų. Kiekvienas žmogus turėtų gauti ne vieną, o daug vardų. Bent dešimt jame glūdintiems tūkstančiams antrininkų.

— Apie tai rašoma Egipto Mirusiųjų knygų. Asmuo po mirties suskyla į būrį esybių. Vienos virsta dievybėmis, kitos — demonais. Visose privalai save atpažinti, kitaip amžiams liksi tarpinėje būsenoje.

— Na, man ten pasirodžius, būtų kaip troleibuse grūsties valandą.

Juliją prajuokino tokia mintis. Kad linksmumas įleistų bent jau laikinas šaknis, ji pasiūlė Maksui brendžio. Šis neatsisakė ir atskleidė kaip didžiausią paslaptį, kad nei jis, nei Tadas neturėję gimti. Gydytojai jų motinai garantavo, kad ši negalėsianti turėti vaikų, tačiau, šešerius metus pragyvenusi su tėvu be palikuonių, ji didžiausiai medikų nuostabai staiga pastojė ir pagimdė Tadą. Specialistai tvirtino, kad stebuklas antrą kartą nebepasikartos, bet dar po trejų metų pasaulį išvydo ir Pranas.

— Todėl mama mus kartais vadina vaikais iš žvaigždės.

— Ak, tu mano žvaigždžių berniuk, — sušnibždėjo Julija, bučiuodama Maksą į kaktą.

Staiga ji nežinia ko susigraudino, o jo apkabinta prapliupo ašaromis. Tą naktį viskas baigėsi lovoje. Julija neapgailestavo, kad įvykiai susiklostė būtent taip. O Bastetė tiesiog džiūgavo, lipo Maksui tai ant galvos, tai ant krūtinės, tai ant pilvo ir griausmingai murkė iš pasitenkinimo. Vakaris buvo vienintelis iš visų Julijos pažįstamų vyrų, kurį katė pripažino.

Bastetė nesiliovė rodžiusi simpatiją savo išrinktajam, kai šis, apsilkęs gerokai per trumpą ir per ankštą šeiminkės kimono, vaikštinėjo po namus, atrodydamas kaip nuskurdęs samurajus iš ankstyvųjų Kurosavos filmų. Nors jis buvo žavingas, Julija ėmė truputį nervintis, nes nemėgo, kai vienos nakties svečiai jos namuose užsisėdėdavo pernelyg ilgai. Be to, būgštavo, kad staiga atėjusi Violeta ras čia savo jaunėlių sūnų.

— Tik nieko nesakyk mamai, o svarbiausia — Tadiui, — paprašė ji, atsisveikindama su Maksu jau gerokai po pietų.

— Na, ką tu. Mes apie tokius dalykus išvis nesikalbam.

Maksui išvažiavus, Juliją vėl suėmė liūdesys. Paskui — nerimas.

Galiausiai devintąją banga atsirito sąžinės priekaištai, kurių genama, ji pranešė Angelui Sargui: *Labai suartečiau su tavo broliu. Jauciuos pasimetus*. Šis atsakė: *Būk ir bendrauk su kuo nori. Man tas pats*. Julija ryžosi lemiamam sakiniui: *Bet juk myliu tave*. Tačiau atsakymas ją nuvylė: *Mylet nedraudžiama*.

Julija pradėjo susitikinėti su abiem broliais. Su Maksu buvo atvira, nors daugiau į

lovą nebegulė, o su Angelu Sargu visą laiką tarytum žaidė slėpynių. Slapstėsi jis, apsimesdamas, kad nepastebi jos jausmų, nenutuokia apie lūkesčius ir tiesiog negirdi, kas jam užuominomis ar atvirai sakoma apie meilę. Pats Tadas irgi neketino šios istorijos baigti. Paklaustas, kodėl iki šiol bendrauja su Julija, jei jos nemylė, nevertina, niekada nepalepina net menkiausiu komplimentu, neigia kaip asmenybę ir išvis nurašo į pasaulio atliekas, jis atšaudavo:

— Taip reikia.

Pati Julija nutraukti santykių irgi nesiryžo. Jai atrodė, kad, paleidusi Tada iš rankų, praras kažkokią esminę gyvenimo galimybę. Dabar, iš nebūties, matė, jog ta galimybė buvo mirtis. Tačiau, gyva būdama, stengėsi neįklimpti į metafizines nuotaikas ir į visą reikalą pažvelgti ironiškai. Todėl nuolatos pati sau kartojo, kad Tadas jos gyvenimo kokybės tikrai negerina, o tik sėja daugybę dvejonų. Pagrindinė jų buvo abejonė dėl savojo amžiaus, kitaip tariant, dėl moters galiojimo laiko, kuris neva neišvengiamai baigiasi, sulaukus keturiasdešimties. Nuolatos sau sakydavo, kad vyrai gyvenimą tik apsunkina, todėl būti vienai daug geriau. Svarbiausia, kaip teigė moterų žurnalai, mylėti pačią save. Tada nebereikalingas ir aplinkinių pripažinimas.

Tačiau, atrodo, iš tikrųjų savęs mylėti Julija taip ir neišmoko. Neišgirdama iš Angelo Sargo nė menkiausio įvertinimo, jokio padrašinančio žodelyčio ar lipšnesnio būdvardžio, ji kiekvieną dieną jautėsi vis didesnė ir didesnė nevykėlė. Nepadėdavo net įprastinis moteriškų galių patikrinimas. Kaip ir anksčiau, nuvykusi į kokį vakarėlį, Julija kaipmat pritraukdavo visus ten buvusius vyrus, nors aplinkui puikuodavosi jaunesnės ir dailesnės būtybės. Eilinį kartą pasijusdavo nugalėtoja kaip karo žygyje — *veni, vidi, vici*. Bet pergalės džiaugsmo nebeteikdavo, nes Angelo Sargo abejingumas jas išsyk perbraukdavo dviem raudonais kryžmais brūkšniais.

Todėl vieną gražią dieną Julija pati sau pasakė, kad laikas liautis ir, užuot kaip kokiai paauglei virtus kompleksų papjova, užuot dienoraštyje šūkalojus apie lyčių karą, aukas ir neužgyjančias širdies žaizdas, užuot išsiugdžius baime vyrams ir atmetimo reakciją priešingų lyčių santykiams, užuot ėmus žiūrėti į meilę kaip į nusikaltimą žmonijai ir sau pačiai, užuot, užuot, užuot... tiesiog apversti padėtį aukštyn kojomis. Arba viską baigti. Paskambinusi Angelui Sargui, tvirtu balsu pareiškė norinti susitikti ir pasikalbėti.

— Nejaugi yra apie ką? — pasiteiravo jis su aiškiai juntama pašaipą.

— Manau, kad yra. Atvažiuok pas mane.

— Neturiu laiko. Privalau baigt užsakymą. Jei nori, pati atvažiuok.

Šis atsikalbėjimas Julijai pasirodė kaip kvietimas ir beveik džiūgaudama susiruošė aplankyti Angelo Sargo, nes jo namuose dar niekada nebuvo viešėjusi. Gana ilgai klaidžiojo ieškodama Ramybės gatvės ir vis skambinėjo Tadaui, klausinėdama orientyrų. Buvo gegužės pabaiga, švietė saulė, žydėjo sodai ir ištrūkus iš miesto mūrų atrodė, kad yra pakeliui į rojų. Šios iliuzijos netrikdė net suklypę priemiesčio būstai, pasidabinę viena kita tulpe ar kukliais žydrių ploteliais. Netrukus Julija pamatė namą, kurio ieškojo. Atpažino jį iš daugybės akmenų luitų, kurie grūdosi kieme it po kokios dangiškos griūties. Buvo čia ir vienas kitas angelas, jau pakėlęs kruopščiai nutašytus sparnus skrydžiui į kapines.

Išlipusi iš mašinos, Julija pravėrė girgždančius vartelius ir obelų žiedlapiais nuburtu taku patraukė ten, iš kur buvo girdėti lengvai atpažįstamas garsas — kalto smūgiai į akmenį. Angelas Sargas stovėjo po žydinčiu medžiu, pro kurio šakas ryškiais, veik apčiuopiamais pluoštais krito saulės spinduliai. Jis buvo palinkęs prie baltutėlio marmuro gabalo, o šalimais trynėsi trys šunys. Pamatę Juliją, jie jau ruošėsi pulti, bet, šeimininko

sudrausti, vizgindami uodegas sutūpė jam prie kojų. Iš kažkur prisistatė ir dvi katės. Trūko tik paukštelių, tupiančių Tadu ant pečių ir čiulbančių žmonių balsais.

Visa dvelkė tokia idilija, kad Julija tučtuojau pamiršo, kokiam griežtam pokalbiui čia atvyko. Pasijuto laiminga ir atrodė, kad toji laimė truks be galo, nors per savo gyvenimą jau buvo įsisąmoninusi, jog palaima yra akimirkos būseną, neturinti jokio tęsinio.

— Na, eime, išgersim arbatos, — pasakė Angelas Sargas, tradiciškai pabučiuodamas Juliją į skruostą, o ji kaip visada spustelėjo jo petį daug aistringiau, nei derėjo.

Įžengusi į patalpą, kuri vienu metu buvo ir virtuvė, ir dirbtuvė, Julija pasijuto tarsi patekusi į raganiaus būstą. Ant sienų kabėjo žolių ryšeliai, kažkokie brėžiniai ir daugybė sparnų: nuo žvirblelio iki gulbės. Kai kurie buvo su visomis plunksnomis, iš kitų likę tik kaulai ir kremzlės, išskleisti, suskleisti ar visai deformuoti — turbūt sulaužyti.

— Priimsiu tamstą kaip garbingą svečią. Eik pirmyn, — tarė Tadas ir, suėmęs Juliją už pečių, stumtelėjo pro melsvai dažytas duris.

Ji pateko į tamsų koridorių ir apgraibomis patraukė į priekį. Netrukus apčiuopė dar vienas duris ir, jas pravėrusi, atsidūrė mažame šviesiame kambarėlyje. Čia nebuvo jokių baldų, grindis dengė dembliai, o ant galinės sienos puikavosi milžiniška ikona su žmogaus ūgio angelu. Pro pravirą langą buvo matyti žydintis sodas. Melodingai tilindžiavo vėjo varpeliai. Tvarka buvo tokia absoliuti, sakytum čia gyventų asketiškas šventasis arba visai bekūnė būtybė.

— Na, ir kaip ši tuštuma patinka poniai, mėgstančiai aibę daiktų? — pasiteiravo Tadas ir paaiškino: — Čia aš gyda, taip pat miegu. Atsigulu tiesiog ant grindų, man nereik lovos ir patalų.

— Nuostabu, — tepasakė Julija, pro langą stebėdama, kaip, didžiulei varnai nutūpus ant obels šakos, pažyra balti žiedlapiai.

— Noriu tamstai parodyt dar vieną dalyką, o paskui jau gersim arbatą. Gerai?

— Taip, žinoma.

Tadas priėjo prie ikonos, kuri slėpė dar vienas duris. Šeimininkas žengė pirmas, Julija iš paskos. Patalpa buvo visiškai tamsi ir labai ankšta.

— Kur mes? — paklausė Julija, ant skruosto jausdama Angelo Sargo alsavimą.

— Dangiškam kamine. Pro jį nusileidžia kosminė energija. Jame net mano broliukas nėr buvęs. Pastovėk čia truputį ir pajusi.

Tai pasakęs, Tadas išėjo ir paliko Juliją vieną. Ji pasijuto tarsi įmesta į šulinį, iš kurio dugno nematyti net mažiausio dangaus lopinėlio. Visos keturios patalpos sienos buvo pasiekiamos pusiau ištiesta ranka, užtat lubos atrodė pasimetusios kažkur kosmoso begalybėje.

Staiga ji išgirdo keistą gaudesį, tarsi klioktų vanduo arba šniokštų didžiulė liepsna. Tame nežinia kurios stichijos skleidžiamame gaudesyje buvo įsimaišęs ir žmogaus balsas, nelyg kažkur tolumoje nuo minareto šauktų muedzinas. Garsai iš viršaus artėjo Julijos link ir vis stiprėjo. Nesuprantamos baimės genama, ji užsidengė galvą, atsitūpė, susigūžė kaip gemalas ir, ko gera, kelioms sekundėms net prarado sąmonę.

Kai atsipeikėjo, buvo vėl tylu. Ji kiūtojo susirietusi ant šaltų akmeninių grindų. Atsistojo ir susverdėjo. Širdis daužėsi. Kojos virpėjo. Po kelių sekundžių šalia vėl atsirado Tadas ir pasiteiravo:

— Na, kaip?

Julija nieko neatsakė ir sugrįžo į šviesų kambarėlį. Pažvelgė pro langą. Ant obels šakos tebesisupo varna, byrėjo obels žiedlapiai, skambėjo vėjo varpeliai, garavo arbata, o

iš smilkyklės kaip cerkvėje kilo vingrus kvapus dūmas. Kalba nesimezgė.

Julija grįžo namo, stengdamasi negalvoti apie tai, ką patyrė. Jeigu būtų pradėjusi analizuoti įvykį, tikriausiai pati sau būtų galėjusi įrodyti, kad tai negalėjo nutikti. Kad ji tiesiog pasidavė Angelo Sargo įtaigai, leidosi užhipnotizuojama ir apgaubiamą pigia metafizika. Kad žūtbūtinai stengiasi pateisinti savo vėlyvą ir nelabai nusisekusią meilę, todėl jos objektą apraizgo pasakiškomis savybėmis.

Vis tiktai, užuot pagaliau įsisąmoninus tiesą, kur kas maloniau buvo save apgaudinėti. Vaikystėje sukurtasis scenarijus apie nuostabių galių turintį karalaitį veržėsi tapti realybe bent jau į gyvenimo pabaigą. Julija patikėjo, kad po to keisto, nesuprantamo įvykio tamsiajame Angelo Sargo kambarėlyje joje kažkas iš esmės pasikeitė. Santykiai su Tadu pasidarė džiaugsmingi, pakilūs ir šventiški. Ji įsivaizdavo (o gal iš tiesų taip buvo?), kad jis regi, girdi, jaučia daugiau nei eiliniai mirtingieji. Galvodama apie savo Knygą, Julija neabejojo, kad Angelas Sargas taps pagrindiniu kūrybos laidininku, mediumu, įjėgintoju ir Auksinio dvasios kūdikio, apie kurį byloja daoistai alchemikai, apvaisintoju.

Viską aplinkui buvo užvaldęs svaigus pavasaris ir kaip kitais džiaugsmingo pakilimo tarpsniais Juliją tolydžio nutvilkydavo mirties nuojauta. Ji tai iškęsdavo lyg aštrų momentinį skausmą ir toliau mėgavosi kvepiančia gyvenimo pilnatve.

NIEKO nėra bjauresnio už Vilnių žiemą, ypač — per atodrėkį, kai visut viskas — žemė, oras, dangus — nusidažo vienoda, slogiai pilka nuobodybės ir neišbrendamo purvo spalva. Tokioje nykumoje nebelieka nė ženklo vilties. Nei meilės. O ką jau kalbėti apie tikėjimą... Drėgmė smelkiasi visur. Rita jautėsi tarsi *papjė mašę* žaislas, įkritęs į balą ir ėmęs tižti, prarasti savo nulakuotą luobą, virsti smulkiai suplėšytų popiergalių bei senų suglamžytų laikraščių skiautėmis, kurių vientisumo daugiau nebepalaiko jokie klėjai.

Atrodė, kad penktadienis tęsis be galo. Jau buvo simbolinėse laidotuvėse, o dabar dar — šermenys. Galvodama apie būsimąjį susitikimą su Leo, Rita šurpdama suvokė, kad neturi kuo apsirengti. Staiga šovė išganinga mintis: pasiskolinti ką nors iš Danos. Net ir ritantis į penktąją dešimtį, viršutinė Ritos kūno dalis tebebuvo paaugliško sudėjimo, užtat pilvas ir klubai, deja, bobiškai išsiplėtė. Motinos prašymas Daną apstulbino:

— Nuuu, mam, pavarai! Geeeras! Aš apšalus! Jeigu tu rimtai, tai *sporinam*, kad su šita palaidine atrodyti čiki! — Dana ištraukė iš spintos raudoną peršviečiamą drabužėlį. \ rūbų parduotuves ji žygiuodavo su penkiolikmete Rimo sesers dukra. Rita tokiems dalykams neturėjo nei noro, nei jėgų, nei laiko. Užtenka, kad nesiginčydamą duodavo pinigų išlaidoms.

— Vaikeli, aš einu į šermenis, raudona spalva netinka, — sumurmėjo Rita, nedrąsiai dirstelėdama į Danos spintą.

Iš daugybės efemerškų nimfos apdarėlių išsirinko juodai baltą nertinį su gilia iškirpte ir aksominiais kaspinais rankovėse. Prie gedulingo juodo sijono gal ir tiks. Rūbas, kuris, dizainerio sumanymu, tikriausiai turėjo apdrikti kaip maišas, Ritos linijas aptempė tarsi korsetas, bet atrodė pikantiškai.

— Liuks. Jėga! — įvertino Dana galutinį rezultatą. — Tik galėtum nusiimti akinius ir ryškiau pasidažyt. O dar, aišku, reiktų auskariukų ir kokios apyrankės. Tada jau atrodytum tikrai nerealiai.

Chebrytė nulūžtų.

Laimei, Dana nepasiteiravo motinos, kodėl ji šitaip stengiasi dėl nusižudžiusios būrėjos. Liko paskutinis dalykas — paskambinti Leonardui. Rita savo didžiausiai nuostabai pajuto, kad nedrįsta. Ji, kuri be menkiausių dvejonų ar išgąščio kamantinėjo ministrus, prokurorus, tardytojus ir užkietėjusius nusikaltėlius, dabar pasuoja prieš

kažkokį saldų, kaip susicukravęs medus, tipą! Tačiau savitaiga nieko negelbėjo ir ji, nutykojusi į buvusią svetainę, dirstelėjo, gal sekcijoje nuo Naujamečio užsiliko kokio gėrimo.

Žinoma, čia stovėjo nuo 2000-ųjų neiššautas butelis šampano ir snaudė keturiasdešimtąjį Rimo jubiliejų menantis vos nugertas brendžio puslitrė. Rita gurkstelėjo tiesiai iš kakliuko ir jautė, kaip kaitinantis skystis keliauja į skrandį. Įsitempė, tirdama, ar baimė dar nepraėjo. Ne, reikia dar gurkšniuko. Ir dar negana. Trečias gurkšnis buvo lemiamas. Pastačiusi į vietą nusekusį butelį, ji stvėrė mobilųjį telefoną lyg kokią granatą, nuo kurios tuoj turės nutraukti apsauginį žiedą. Giliai įkvėpė ir paskambino. Leo ilgai neatsiliepė. Gالياusiai sodrus baritonas ištare trumpą:

— Klausau.

Tame balse anaipol nebuvo džiugesio, kurį ji tikėjosi išgirsti, pasakiusi savo vardą. Leonardas lakoniškai pareiškė be penkiolikos septynios atvažiuosias prie jos namų ir atsijungė. Sutartu laiku mobiliojo telefono ekrane pasirodė žinutė: *karieta paduota*. Rita išlėkė tekina, daug spėčiau, nei derėtų oriai damai. Leo rūkydamas laukė prie mašinos ir džentelmeniškai atidarė priekines dureles. Mama nė neįtarė, kad, atsiklaupusi ant palangės, visa tai įdėmiai stebi dukra. Ir daro išvadas.

Mašinai išsukus iš kiemo, Leonardas staiga pasiteiravo apie Ritos amžių. Klausimas jai visai nepatiko, todėl tik labai nenoromis išdavė tuos pasibaisėtinus keturiasdešimt. Paaiškėjo, kad jis yra metais jaunesnis, tačiau tai pareiškė tokia intonacija it būtų penkiolikmetis, prievarta gundomas susenusios matronos. Įdomu, kad jų gimtadienius, 5-ą ir 7-ą lapkričio, teskyrė kelios dienos. Abu buvo Skorpionai, tik gelk savo artimą ir duokis geliamas!

— Horoskopais netikiu, — tarė Leo, — bet kortomis Julčikas man išbūrė likimą kaip tikra aiškiaregė. Taip mes ir susipažinom. Buvau kritinėj situacijoje, kada nors tau papasakosiu. Visai nebežinojau ko griebtis. Vienas draugelis pasiūlė kreiptis į būrėją. Žiūrėjau į tokį reikalą labai skeptiškai, bet Julčikas man tikrai padėjo. Šauni buvo moteriškė. Be to, ji labai skaniai *pisosi*.

Ritai paskutinis žodis nuskambėjo it botago kirtis. Vos spėjo vidujai nudžiugti, kad Leonardas ją pasitiki, mat ketina kada nors pasipasakoti apie kritines gyvenimo situacijas, ir šė tau, boba, devintinė! Klausytis apie jo seksualinius nuotykius Rita visai netroško. Jau antrą kartą per pastarąją savaitę intymiausios Julijos gyvenimo detalės ją priverčia jaustis nejaukiai lyg kokią vujeristę, nekrofilę, šlykščią šermeninę smalsautoją. Tačiau pokalbį reikėjo tęsti:

— O man Julija niekad nėra būrus. Gal buvom per daug gerai pažįstamos, kad patikėčiau jos pranašystėm.

— Rašei, kad maždaug savaitę prieš mirtį Julčikas tau skambino ir skundėsi, jog kažkas jai grasina, persekioja.

— Taip. Bet paskui ji prapuolė. Maniau, kad tai tik įprastiniai kaprizai — susitart su žmogum, pažadėt susitikimą ir sprukt į krūmus. O dabar imu galvot, kad gal iš tiesų ji turėjo rimtų problemų. Gal kas nors jai uždraudė su manim kalbėt, o paskui nužudė?

— Nužudė? Iš kur ištraukei? Juk oficiali versija teigia, kad ji nusišovė pati.

— Atrodo, kad ta oficiali versija keičias.

— Tikrai?

— Aha. Man skambino iš vienos privačios agentūros.

— Kokios, jei ne paslaptis?

— „Agata Kristi“.

— Na, ir pavadinimas! O tu pati ar ką nors įtari?

— Yra vienas įtariamasis. Bet Julija man užsiminė apie sąmokslą. Grėsmė valstybei ir tautai. Iš pradžių tai atrodė panašu į klaidę, o dabar imu abejot.

— Kuo abejot? Pastaruoju metu Julčikas dažnai į lankas nugrybaudavo. Sąmokslų teorija — tai juk tipiška paranoja! Žinai, nuo tų visų kortų ir žvaigždžių tikrai galima kvanktelėt. Juk sveiko proto žmonės nebaigia savižudybės. Tikiuosi, tu neketini rašyti šia tema, juk pati kvailai pasirodysi?

— O kodėl ne? Man jau pasidarė smalsu. Apėmė azartas. Be to, pavyko gauti abiejų jos telefonų skambučių išsklaidas. Bus įdomu panagrinėti. Taip pat norėčiau išsiaiškinti, kodėl net keli Julijos klientai nusizūdė.

— Ohoho — išsklaidas! O dar klientai savižudžiai. Man rodos, kad be reikalo keli audrą vandens stiklinė. Na, bet tokia tavo profesija. Štai jau ir atvažiuoju. Gal tarp svečių pavyks išvelgti paslaptį žudiką, — tai pasakęs, Leo švelniai timpltelėjo Ritai ausį, lyg ji būtų koks paklusnus gyvūnėlis.

Erdvioje Julijos svetainėje jau šurmuliavo būrys žmonių. Viena kambario siena buvo stiklinė, tad ilgais, šviesiais pavasario ir vasaros vakarais iš čia atsiverdavo nuostabus Vilniaus vaizdas. Dabar buvo jau sutemę, todėl visi spietėsi prie židinio. Ant nežinia iš kur atsiradusio molberto stovėjo didžiulė spalvota Julijos nuotrauka. Iš tos epochos, kai ji dar buvo ne platininė blondinė, o ugninga rusvaplaukė baltais plevenančiais apdara. Portretas buvo perrištas siaurutele juoda juoste. Daugiau niekas — nei svečiai, nei daiktai, nei valgiai ir gėrimai — neišdavė, kad čia vyksta šermenys.

Seimininkės vaidmenį atlikinėjo Violeta. Ji vilkėjo juodą megztą suknelę, buvo vaiduokliška išblyškusi ir atrodė dar labiau pražilusė nei dieną Laidotuvų rūmuose. Kai moteris ant žemo stalelio dėjo eilinių padėklų sumuštinių su lašiša, Rita pastebėjo, kaip dreba jos rankos. Turbūt vienintelė Violeta čia iš tikrųjų gedėjo. Nors gal ir ne. Gal slėpė kalnę. Gerai užsimaskavusi žudikė.

Rita, kaip ir dera žurnalistei, ėmė šniukštinėti susirinkusiųjų nuotaikas. Prieidavo tai prie vienos, tai prie kitos grupelės ir užvesdavo kalbą apie įnirusiąją. Priešingai nei tikėjosi, neišgirdavo jokių ironiškų, piktų ar neigiamų replikų. Rodos, visi susirinkusieji būrėją iš tiesų mylėjo ir gerbė, o atėję į šermenis laikinai neteko svarbiausių lietuvių savybių: pavydo, pagiežos ir aistros apkalboms. Na, gal čia veikė tautinis meilės nuskriaustajam faktorius? Julija juk — auka, kas, kad pati save nudėjo. Tarp svečių buvo ne tik būrėjos bendraamžiai, bet ir jaunikliai, beveik Tomo ir Danos vienmečiai. Kaip Julija tokius prisiviliodavo? Nuo visų šių išpūdžių Rita susinervino ir nuėjo į virtuvę parūkyti.

Čia gardžiai kvepėjo Violetos troškinamas viščiukas su kariu, o ant stalo savo sudoravimo valandos laukė obuolių pyragas. Ant palangės tarp gausybės vešinių vazoninių gėlių tupėjo katė ir atrodė kaip mažas labai liūdnas tigras džunglių makete. Julijos pėdsakus čia tebebuvo galima justi daug geriau negu žmonių pilnoje svetainėje. Viskas tarsi kokių dulkių sluoksniu buvo pasidengę grauduliai.

Traukdama dūmą, Rita mąstė apie tą trapų pasaulį, kurį kiekvienas susikuria aplink save ir kuris anksčiau ar vėliau liaujasi egzistavęs, kai žmogaus nebelieka. Šaukštukai, puodeliai, lėkštės, taškuotos raudonos skardinės su užrašais „Cukrus“, „Druska“, „Kruopos“, „Miltai“, prieskonių indeliai, servetėlės, pašluostės, šepetėliai, tarsi veikiami išcentrinės jėgos, jau sklido į visatos pašalius kaip traukos centro netekusios planetos sprogdus Saulei. Niekas nebesustabdys šito nepermaldaus virsmo. Julijos įvesta tvarka suardyta visiems laikams.

Netrukus ir pati Julija nutols, išgaruos tarsi rūkas iš visų dabar čia susirinkusiųjų sąmonės. Ilgainiui niekas jos nebeprisimins. Kiek milijardų žmonių net nenutuokė, kad ji

išvis egzistavo? O ir tie, kurie tarėsi esą būrėjos draugai, visada buvo tik šalia jos ir, net mylėdamiesi lytiškai, neturėjo nė menkiausios galimybės įeiti į užkulisius to teatro, kuris buvo Džiulija. Dabar plėnimis virto ir teatras, ir užkulisiai. Rita netikėjo prietariais apie sielą.

Šurmulys svetainėje stiprėjo. Svečiai elgėsi taip, lyg nieko nebūtų atsitikę. Antra vertus, ką jie privalėtų daryti, jei visą savo dėmesį sutelktų tik į velionę? Raudoti? Barstyti galvas pelenais? Kalbėti apie Amžinybę?

Kiekvienose laidotuvėse, o ypač šermenyse, Ritą stebino ir netgi žavėjo per amžių amžius susiklostęs žmonių įgūdis viską daryti taip, kad mirties akivaizdoje išsaugotų sveiką protą, neprarastų nei vilties, nei ryžto, nei noro gyventi toliau. Tokiomis aplinkybėmis mintys apie beprasmybę atkakliausiai vejamą šalin, o jei pačiam pritrūksta jėgų kovoti su tolydžio užplūstančiu egzistencijos absurdiškumo pojūčiu, pažvelgęs į bet kurio tarp gyvųjų likusio bendražygio akis, sulauksi palaikymo ir pastiprinimo.

Tačiau daiktai neturi šios stebuklingos, tik žmonėms būdingos savybės. Neteikę savo šeiminko, jie darosi tušti ir tą tuštumą, kaip kokį užkratą, skleidžia aplinkui. Likę vieni, netekties akivaizdoje jie tampa negailestingi, tiesmukai byloja apie visa ko baigtį, slegia ir erzina. Todėl Rita užgesino cigaretę ir skubiai išėjo iš virtuvės.

Tikėdamasi nuginti šalin nereikalingas mintis, stvėrė taurę raudonojo vyno ir išgėrė kaip vandenį. Tada ėmė dairytis savo kompaniono. Buvo sunku jo nepastebėti. Leonardas, palikęs Ritą likimo valiai, it žuvis po marių gelmes nardė tarp susirinkusiųjų. Jis energingai spaudė vyrams rankas ir persimetinėjo su jais sąmoksliškais žodeliais, o kiekvieną čia buvusią moterį pasveikindavo tai apkabindamas per liemenį, tai pakštelėdamas į skruostą, tai patapšnodamas per petį, tai tarsi katę suimdamas už sprando.

Rita pabandė nekreipti dėmesio į jo išdavikiškus poelgius ir tęsti žurnalistinį tyrimą. Makso Vakario per šermenis, kaip ir medituojant urną, nebuvo matyti. Rita nutaisė nekaltą veidą ir prisigretinusi prie Violetos paklausė:

— Kur mano kolega Maksas?

— Jis išvykęs. Filmuojasi kažkokiam reklaminiam klipui. Bet net jei ir būtų Vilniuj, nuo šermenų tikriausiai išsisuktų — neateitų. Į kai kuriuos dalykus jis turi savą, labai kategorišką požiūrį. Atleiskit, bėgu patikrint, kaip troškinasi viščiukas.

Rita tik gūžtelėjo pečiais ir paėmė dar vieną taurę vyno. Šį vakarą jau ketvirtą. Gedulas yra gedulas, nors aplinkui visi linksminasi. O gal tokios ir turi būti šermenys? Tarsi patvirtindamas jos akiplėšišką mintį, prisigretino Leo ir sušnibždėjo:

— Julčikas pasistengė. Smagiai čia leidžiam laiką, ar ne?

Nulis : dešimt Julčiko naudai. Ji visada ir visur pirmavo, pirmauja net po mirties. Anksčiau Rita negalėjo atsistebėti Džiulijos sugebėjimu gyventi tarsi paukšteliiui, kuris nei sėja, nei pjauna, bet yra viskuo aprūpintas. Jai net mintis nekildavo įsikinkyti į kokią darbovietę, kurioje privalu zulinti kėdę nuo aštuonių iki penktos. Ir šiaip niekada nepersidirbdavo. Tam tikrais tarpsniais ją išlaikydavo kuris nors vienas iš trijų sutuoktinių, bet, gyvendama ir be jų, Julytė vargo nematė. O per pastaruosius penkerius metus pasidarė tikra buožė: puikus butas, kuriame jau vien vaizdas pro langą kainuoja daugiau nei visi Ritos apartamentai, prabangi mašina, tarnaitė, antikvariniai baldai, kailiniai, prašmatnūs drabužiai, papuošalai su brangakmeniais... Nejaugi visa tai galima įsigyti buriant kortomis? Gal Džiulija turėjo aitvarą? Kas jis?

Taip, Julija blizgėjo ir švietė. Buvo tokia ryški. Nenuostabu, kad atsirado panorusių ją užgesinti. Kažkam pavyko. Net jei tai ne žmogžudystė, kažkas vis tik tai ją privedė iki lemtingojo šūvio sau į smilkinį. Kas? Rita įtariai pažvelgė į Leonardą. Tarsi pajutęs jos

žvilgsnį, o gal mintį, jis vėl prisiartino ir sausomis lūpomis pakštelėjo į žandą. Tiriama žvelgdama į plienines jo akis, Rita balsu ištare tai, ką jau kartojo be garso:

— Statistika byloja, kad septyniasdešimt procentų moterų žudosi dėl vyrų. Įdomu, ar tarp čia susirinkusių yra toks netiesioginis Julijos žudikas?

— Gal įtari? — paklausė jis ir nusišypsojo porcelianiniais dantimis.

Rita pagalvojo, kad kalbėdamasi su Leo prisidengs burną delnu. Bet pavėlavo, nes telepatas iš Aston *Martin* kaipmat pagavo jos būgštavimą ir pareiškė:

— Atrodai puikiai. Tau labai tinka šitas jaunatviškas megztinukas. Tik galėtum nepagailėt pinigų geram dantistui.

Rita nesumojo, ką čia dabar atsikirsti. O Leonardas staiga peršoko į visai kitą registrą ir padeklamavo, darydamas reikšmingas pauzes:

— *Jos žvilgsnis taip nuvargo, viskas mirga / pro akyse prabėgančius virbus. / Jai rodos, tarsi tūkstančiai tų virbų / už virbų tų pasaulio nebebus.*

— Kas tai?

— Rilkės „Pantera“, neįmanoma neatpažinti? Atrodai tokia pat nusivylus ir pavargus, — jis švelnių judesių nuėmė jos akinius ir tęsė:

— *Ši eisena jos žingsnių elastingą, / besisukant aplinkui, — kaip jėgos / šokimas apie centrą, kur sustingo / valia ratu judėt be atvangos.*

— Kažkada tai buvo mano mėgstamiausias poetas. Ir vienas mėgstamiausių eilėraščių, — sušnibždėjo Rita, būgštaudama, kad tik neapsiašarotų.

— Kodėl — kažkada? O kas atsitiko dabar?

— Dabar poezijai nebeturiu nei noro, nei jėgų, nei laiko.

— Kodėl? Atsipalaiduok. Ištrūk iš narvo, nebūk tokia įsitempus. — Leo šypsojo ir žvelgė į pačią jos širdies gelmę: — *Tik kartais virš akies lėlytės kyla / be garso vokas. — Vaizdas koks pro ją / prasiskverbia vidun į kūno tylą. / Ir ten pražūsta širdyje.*

Baigęs deklamuoti, padavė dar vieną taurę vyno.

— Užtenka, nes visai pasigersiu.

— Nepasigersi. Tau reik atsipalaiduoti. Noriu tik gera. Tu man tikrai labai patinki. Nekreipk dėmesio, jei kartais lepteliu ką grubesnio. Brangiems žmonėms režiu teisybę, nors nuo to dažnai nukenčiu.

Rita jautėsi kaip reikiant apsvaigusi. Bet ne vien nuo vyno. Taip pat ir nuo „Panteros“, nuo Leo dėmesio, kokio jau ilgus metus nebuvo sulaukusi nei iš Rimo, nei iš jokio kito vyro. Nors laibas vidinis balselis lemeno, kad čia slypi pavojus, ji vijo šalin įtarinėjimus, pati sau kartodama, kad bent kartą gyvenime privalo ištrukti iš narvo, iš užburto nesibaigiančių darbų rato, atsipalaiduoti ir nebesijausti nustekenta, užguita, be galo be krašto pavargusi. Kodėl Džiulija sau viską leisdavo? Ir jei dabar, numirusi, ji gali apmąstyti praėjusį gyvenimą, turbūt dėl nieko, ničnieko nesigaili.

— Gal maunam iš čia? — žaltiškai sušnibždėjo Leo. — Juk tarp šitų pajacų nėra ką veikt.

Rita bematant sutiko, negrabiai įsinėrė į Leonardo paduotą palatą, leidosi apkabinama ir besipinančiomis kojomis išsvirduliavo į lauką. Buvo šalta ir drėgna. Lėtai snyguriavo. Jo mašinoje jausmingai verkšleno Stingas. Ritai užėjo kalbėjimo priepuolis. Iš jos paplūdo žodžių srautas, kuris jau ilgokai tvenkėsi širdyje, bet nebuvo nei kam, nei kur, nei kaip išsiliesti. O Leo klausėsi.

Rita balsu mintijo, kad pati mirtis yra ne tokia jau baisi, kur kas baisesnė senatvė. Lietuva sensta. Nuo dešimtos ryto ligi penktos po pietų Vilniuje stoja senių laikas. Jie skinasi kelią alkūnėmis, lazdomis, ramentais, grumdosi troleibusuose, tūžmingai reikalaudami iš kiekvieno bent kiek jaunesnio nelaimėlio užleisti jiems sėdimas vietas,

stumdosi su pasibaisėtina energija, kurios galėtų pavydėti disko metikas, burnoja ant visų jų kantai nepriklausančių, keikia valdžią, neapkenčia pasaulio taip smarkiai, kad išvis darosi keista, kaip su tokia tūžmastimi galima gyventi šimtą metų. Jie lyg į kasdienės mišias sliūkina į turgų ir iki pamėlynijimo derasi dėl kiekvienos bulvės, kopūsto, rauginto agurko, jie užplūsta prekybos centrus, hienų rujomis tyko prie nupigintų vakarykščių produktų, su savo apgailėtinais pirkiniais be eilės veržiasi prie kasų, kelia triukšmą dėl niekų, šturmuoja parduotuves „Iš antrų rankų“ ir kuičiasi po skudurų krūvas, kol išsirenka už penkis litus po dešimt kilogramų palaikių drabužių, kurių vis vien niekada neapsivilks. Jie darniomis gretomis, tarsi kokios paradui išrikiuotos kariuomenės pėstininkai, lūkuriuoja prie kabinetų poliklinikose ir gydosi, gydosi, gydosi, nelyg ruošęsi niekada nemirti. Jų pilna bankuose ir pašto skyriuose, kur vyksta dar viena nuožmi kova — atsiimama pensija.

Kad ir ką darytų, kiekvienas senių veiksmas sklidas desperatiško godulio, agresijos ir marazmo, tarsi čiupdami, grobdami ir niršdami jie įstengtų išplėsti, atsikovoti, užgrobti dar šiek tiek gy venimo, kurio jiems nebeskirta. O svarbiausia, kad tie seniai skleidžia specifinį, nepakenčiamą tvaiką, sumaišytą iš naftalino, karvalolio, prakaito, pūvančių dantų ir pusamžių nešiojamų batų dvoko.

Senatvė — pats nedvasingiausias žmogaus gyvenimo tarpsnis. Dvasia triumfuoja jaunystėje, kai rašomi eilėraščiai, mylima, mylimasi, viliamasi, tikimasi ir tikima. Senatvėje — tik bijoma. Ligos, sopuliai, suminkštėjusios smegenys — šiose substancijose dvasios nėra su žiburiu nerasi. Ji susidėvi lygiai taip pat kaip ir kūnas, nors yra už kūną daug trapesnė. Todėl kol vis dar funkcionuoja į susiraukšlėjusios odos maišą sukišti raumenys, kaulai, žarnynas ir kiti fiziologiniai dėmenys, dvasia būna jau seniausiai mirusi. Ji iškeliauja savais keliais, o kūnas braškėdamas sukasi šioje realybėje, it koks inercijos varomas mechanizmas.

Baigusi savo ilgą monologą Rita prikando lūpą, pagalvojusi, kad tokiais absurdiškais dalykais kvaila kvaršinti galvą supervyriui iš *Aston Martin*. Tačiau Leo atsakė pritariančia intonacija:

— Sutinku, nors yra teigiančių, kad senatvė — išminties simbolis. Visad troškau numirt jaunas. Žinoma, juokinga tai sakyti, kai tau keturiasdešimt ir jaunystė jau kadais praeity.

Rita pažvelgė pro langą ir pamatė, kad automobilis lekia Vilniaus priemiesčiais. Sulerimusi paklausė:

— Kur mes važiuojam?

— Pas mane. Į svečius. Gyvenu Jeruzalėj.

— Prašau, parvežk mane namo.

— Maniau, kad dar pasikalbėt. O aš galėčiau tau paskambinti gitara. Ir padainuot ką nors romantiška.

— Ne, man jau laikas namo. O ir tave nuvarginau savo pliurpalais. Gitaros pasiklausysiu kitąkart.

— Manęs taip lengvai nenuvarginsi. Tai sukam atgalios? Kaip nori. Pagalvok.

Visa Ritos esybė maldaute maldavo negrįžti namo. Ji troško būti su šituo vyru. Dabar jai užvis labiausiai norėjosi pasiduoti, atleisti vadeles, sunaikinti įsipareigojimus ir šnibždėti kaip filme: apkabink mane, rūpinkis manim, būk man švelnus, šiltas, geras, globėjiškas, paguosk. Leonardas sustabdė mašiną prie nedidelės degalinės ir vėl pademonstravo savo telepatinius sugebėjimus:

— Na, pantera, lišk lauk iš savo narvo. Aš žinau, kaip išgydyti chronišką nuovargį. Be to, gaminu puikius pusryčius. Tai kaip, ar važiuojam pas mane?

— Ne, Leo, suprask ...

— Moterie, aš juk kviečiu tave į savo lovą! — Leonardas šūktelėjo tokia intonacija, lyg toji Jo Lova būtų dvaras Karibuose su muzikantais, šokėjais, tarnais ir prijaikintais egzotiškais žvėrimis.

— Vežk mane namo, prašau. Tave aplankysiu kitą kartą.

— O jeigu to kito karto nebebus? Įsivaizduok, va dabar staiga ima ir užlekia ant mūsų girtas debilas, varantis savo *jura* šimtą aštuoniasdešimt *kilų* per valandą. Bondo mašinytė suplota į blyną, tu išleki per priekinį stiklą, nes neprisisiegi diržo, o aš virštu žmogienos maltiniu, kurį laukan ilgai ir nuobodžiai krapšto būrys besikeikiančių gelbėtojų.

— Na, kam dabar tie košmarai?

— Kad suvoktum gyvenimo trapumą. Gerai, parvešiu tave namo su sąlyga, jei man nuoširdžiai pasakysi, kodėl šianakt nenori su manim miegot?

— Jau sakiau, esu pavargęs. Diena buvo tokia ilga ir sunki.

— Tai aš paspėliosiu. Pirmas variantas: esi ištikima savo vyrui. Jis lovoj tave absoliučiai patenkina, todėl tau nereikalingas joks kitas partneris. Gali nieko nesakyt, ši versija atmetama, nes ant tavo veido parašytas neigiamas atsakymas. Antra: tu senokai su niekuo, gal net su savuoju patinu, nesimylėjai, todėl nerimauji kad būsi praradus igūdžius ir neparodysi aukštojo pilotažo. Trečias variantas: tu esi labai vieniša ir bijai prie manęs prisirišt.

Rita pajuto, kad tuoj pravirks. Gerai, kad buvo tamsu ir ji sėdėjo kaktą prispaudusi prie langelio, tarsi labai domėtusi, kas gi vyks. ta priemiesčio degalinėje dvyliką valandą nakties. Leonardas kalbėjo apie dalykus, kokių ji pati sau niekuomet nebūtų prisipažinusi. Rita tokio atvirumo nenorėjo. Viskas turi savo ribas.

Dabar, sukaupusi cinizmo atsargas, Rita gal ir būtų galėjusi pasakyti Leonardui priežastį, kurią jis taip smalsavo išgirsti. Jos galvoje tebeskambėjo probėgšmais ištarta frazė, kad Julija skaniai *pisosi*. Taigi Rita bijojo pasirodyti prastesnė už savo seną draugę, nors tvirtai žinojo, kad tokia ir bus. Štai tau, mano mielas, ir svarbiausioji priežastis! Deja, atskleisti tokių dalykų ji nedrįso. Variantas, kurį išsirinko iš trijų, jo pasiūlytų, buvo labiausiai niekam tikęs:

— Tu teisus. Aš jaučiuos vieniša ir bijau prie tavęs prisirišt.

— Taip, tai rimta priežastis, — tarė Leo ir tylėdamas, tarsi įsižeidęs, parvežė Ritą namo. Jai jau ruošiantis lipti laukan, pasakė kимиu balsu: — Na, gal atsisveikindama mane bent pabučiuosi?

Rita susigūžė, nes ją vis dar trikdė jo imponantiška išvaizda, ant kurios lyg lentoje buvo surašytos nesuskaičiuojamos, audringos, pašėlusios, kvapą gniaužiančios meilės istorijos. Tačiau Leonardas ūmai palinko prie jos veido ir Ritai nieko kito nebeliko, kaip tik savo lūpomis sutikti jo lūpas.

— Įdomiai bučiuojies, — galiausiai tarė jis. O juk norėjo pasakyti: „Prastai“.

— Ačiū už vakarą. Iki rytojaus, — sušnibždėjo Rita.

— Ačiū ir tau. Iki kito karto.

Žodžio „rytoj“ jis neištarė. Rita sverdėdama užlipo laiptais, sunkiai pataikydama į rakto skylutę, atsirakino duris ir spruko tiesiai į savo kambarį. Dana jau miegojo. Per tą nelemtą vyriškį Rita nepaskambino nei tėvams, nei Tomui. Niekaip negalėjo užmigti. pati sau įsakė negaišti laiko veltui ir bent jau mintyse sukurti būsimą straipsnį apie Julijos žūtį. Tačiau į analitinių apmąstymų tėkmę apie auką, nusikaltimą ir galimą jo vykdytoją tolydžio tarsi kokie raudoni potėpiai juodoje drobėje įsiterpdavo mintys apie Leonardą.

Stengėsi išsiaiškinti, kas ją taip nenumaldomai traukia. Jo kūnas? Kvapas? Veidas?

Akys? Šypsena? Balsas? Gebėjimas kalbėti taip, tarsi kiaurai permatytų jos slapčiausias mintis? Įžeidinėjimai? Riestainis ir rimbas? Ne, tai buvo kažkas daug gilesnio ir paslaptingesnio. Rita jau linko patikėti Džiulijos mėgtais paistalais apie sielų dvynius, karminius ryšius ir fatališkas poras, susitinkančias kiekviename naujame įsikūnijime. Svarbiausia nieko nesugadinti!

Su žmonėmis, kurie Ritai buvo iš tikrųjų svarbūs, ji neišvengiamai pasijusdavo tarsi mažas vaikas. Tas vaikas slėpėsi už suaugusiojo ir stebėjo pasaulį pro akių išpjovas brandžios moters kaukėje. Kai Rita likdavo viena ir niekas pašalinis nematydavo, mažą mergaitę išlįsdavo į paviršių.

Tai nutikdavo žemuogiauojant, vogčiomis kraunantis į kišenes rudeninius kaštonus, žvelgiant į pirmąsias snaiges ar glostant rausvą karklą kačiukų pūką. Kartais ligi penkiometės susitraukdavo prieš užmigdama, kartais vos pabudusi ir rąžydamosi naujai diena. Vaiku virsdavo, jei nuoširdžiai džiaugdavosi. Ir į vaiką sugrįždavo, kai ją pasaulis skriausdavo. Net didžiausioje širdperšoje išsaugodavo vaikišką įsitikinimą, kad po ašarų bus juoko tarpsnis. Visais tais momentais ji labai aiškiai pajusdavo, kaip išorinis veidas sutampa su vidiniu ir pasidaro toks kaip vaikystės nuotraukose: naivus, patiklus, atviras, kupinas vilties, kad gyvenimas bus nuostabus ir tęsis be galo.

Tam tikromis vis pasikartojančiomis aplinkybėmis vaikas Ritą apsėsdavo tarsi piktasis demonas. Kiek būtų besistengusi jaustis suaugusia, rimta ir protinga moterimi, ji neišvengiamai suvaikėdavo prieš Cerberį. Tas pat nutikdavo susidūrus su eiliniu valdininku tūloje ministerijoje, valstybinėje įstaigoje ar kontoroje. Vyresnioji Rita su pasidygėjimu stebėdavo, kaip mažvaikė Ritutė stengiasi įsiteikti kitų asmenyse užkoduotoms tamstoms mokytojoms, didžiujasi įveikusi drovumą prieš toteminį mokyklos direktorių ir naiviai tikisi būti šių stabų paglostyta, pagirta, įvertinta geresniu pažymiu.

Bendraudama su tėvais ji taip pat niekada nesuaugo, vis dar bijodavo įkliūti vaikiško nusikaltimo vietoje, būti išbarta ir pastatyta į kampą, todėl bandė elgtis lyg gera mergaitė, kuri kitiems rodoma kaip pavyzdys. Kad ir kaip stengėsi, niekaip šių santykių nepavykdavo perkelti į lygiaverčių žmonių statusą. Ji suvaikėdavo net prieš savo sūnų ir dukrą, ypač tuomet, kai norėdavo jaustis suprasta, užjausta, mylima. Arba kai vengdavo atsakomybės, ryžtingesnių sprendimų, kuomet slapčia trokšdavo, kad už mažąją Ritutę kaip kadaise viskas būtų kažkieno kito nuspręsta ir padaryta.

Su Leonardu irgi kartojos ta pati istorija. Ji elgėsi ne kaip brandi moteris, galinti didžiuliotis gyvenimo patirtimi, žongliruoti ironija, žybčioti išmintimi, o kaip baugšti paauglė, vyresnio dėdės pakviesta į pirmąją pasimatymą. Puikiausiai suprato, kad, toliau su juo bendraudama, taip ir liks vaikas, kurį suaugęs, jei tik nori, gali pašiepti, bausti, kažko jam neleisti arba priversti. Ritutė nesugebės nei atsikirsti, nei atsisakyti, nei pareikšti savo nuomonę, nei trenkti tam, kurio bijo ir klauso, antausį. Jai leista tik pasislėpti ir išsiverkti. Kartais.

Lekiant metams, Rita net ėmė būgštauti, kad sukrioš, paliegs, merdės, apimta senatvinio marazmo, o vidinis vaikas nesubręs nė per nago juodymą. Mintis, kad numirs vilčių kupina paauglė, darėsi labai įkyri. Įdomu, kaip jautėsi Džiulija? Kodėl juodvi niekada net nebandė pasišnekėti apie tokius dalykus?

Vis dažniau atrodė, kad tikrasis gyvenimas taip ir neprasidėjo, buvo nuolatos atidėliojamas, jam tiesiog neatsirasdavo vietos tarp daugybės darbų, rūpesčių, pareigų. Kaip išplėsti bent dalelytę savęs iš prievolėmis perpildytos erdvės ir žmonėmis užgrūsto laiko?

Jau keletą metų, galbūt Džiulijos paskatinta, Rita kiekvieną vakarą pati sau

prisiekdavo, kad nuo rytdienos pradės iš tikrųjų gyventi. Bet, išaušus eiliniam, neatidėliotinų uždavinių pilnam rytui, ryžtingoms permainoms ir vėl pristigdavo jėgų. Dabar tam irgi buvo netinkamas metas. Po draugės mirties užėjo žlugdančio liūdesio ir skausmo tarpsnis. Tokiu metu nieko nauja nevalia pradėti. Įtempusi atmintį, Rita bandė prisiminti, ar kada nors jautėsi kitaip? Monotoniškoje jos dienų ir naktų slinkyje niekada nebuvo net akimirkos, tinkamos sėkmingam startui.

Be miego prasivartė visą naktį, kol gatvėje sučiulbo pirmieji šeštadienio troleibusai. Tik tada trumpam užsnūdo. Pabudo nuo Danos riksmo:

— Mam, mam, tu įsivaizduoji, kas atsitiko?!!! Įtariama, kad Maksas Vakarais nužudė tavo draugę!!! *Bliamba*, tai bent *fintas*! Tai kas gi šiandien ves „Valio“ apdovanojimus?!

Rita atsisėdo lovoje, viena ranka bandydama susiglostyti plaukus, antrąją trindamasi užmiegotas akis. Pagirios negailestingai plėšė galvą. Buvo jau devynios, žurnalistei — pasibaisėtinaai vėlus metas. Dana šeštadieniai prenumeravo laikraštį, kurį pirmadieniai mama puikiausiai galėtų parnešti iš darbo. Tačiau dukrai žūt būtinai reikėjo naujausių žinių apie Lietuvos ir pasaulio įžymybes savaitgalio priede „Gyvenimo skonis“. Ankstyvą šeštadienio rytą Dana tarsi spyruoklė šokdavo iš lovos ir, ant pižamos užsimetusi palta, bildėdavo laiptais prie pašto dėžutės. Dabar dukra stovėjo priešais motiną visa įkaitusi, rodydama pirmapuslapinę medžiagą su paniurusio Makso atvaizdu ir provokuojančia antrašte:

PUBLIKOS NUMYLĖTINIS ĮTARIAMAS ŽMOGŽUDYSTĖ

Ritai suspazmavo skrandis. Pirmiausia dėl to, kad pienburnis bendradarbis pavogė jos temą. Buvo tikra, kad tai atsitiko ne be Cerberio žinios. Rita tapo nušalinta nuo Julijos bylos. Antras ją sukrėtęs dalykas buvo faktas, kad įtariamasis žudikas tikrai yra Maksas. Juk ir pati buvo tai sumąsčiusi. Užuoat pasitikėjusi visagale intuicija, kvaiša, laukė pagrįstų faktų, kuriuos išdavikas iš „Agatos Kristi“ pardavė apsukresniam kolegai.

Net kumščius sugniaužė dėl tokios neteisybės. O dar sutuoktinis, išlindęs iš savosios miego tranšėjos, ėmė įkyriai klausinėti apie Džiulijos laidotuves ir šermenis! Rita pagalvojo, kad, turėdama automatą, visus aplinkui iššaudytų.

PAKELIUI į darbą, kai turėdavo laiko, Jis mėgdavo sustoti ant Išganytojo kalvos, ant paties skardžio krašto ir apžvelgti nuo čia atsiveriančią Vilniaus panoramą. Šis reginys Jam priminė Breigelio paveikslą, kuriame įprastinis žiemos vietovaizdis regimas tarsi iš paukščio, o gal iš angelo skrydžio, ir užtat kasdienybė tame peizaže pulsuoja nepaaiškinamos įtampos sklidina metafizika.

Žvalgydamasis į sau po kojomis besidriekiantį Užupį, Šv. Baltramiejaus bažnyčią, Vilnios vingius ir toluomoje ant kalno vienišai rymančią Gedimino pilį, atsiduodavo sentimentalybėms. Girdėdavo muziką, Vivaldį, o gal Bacho preliudą ir prisimindavo Tarkovskio „Soliarį“, filmą, buvusį Jo jaunystės patirčių lakmusu, kamertonu, slaptuoju varikliu. Kada, kodėl Jo gyvenimo akstinai, impulsai, matai, skalės ir vidinės vertybių svarstyklės taip pasikeitė?

Išganytojo kalva buvo vienintelė vieta, kurioje galėjo leisti į tokius svarstymus, nes visur kitur jautėsi Placebo sekamas, stebimas ir net neabejojo, kad koks gudrus aparatėlis Kontoroje, namuose, automobilyje budriai fiksuoja Jo mąstymą. Žinoma, jei tas daikčiukas implantuotas į smegenis, Centras jau turi nuoseklią ataskaitą apie Jo slapčiausius, beveik neverbalius apgailestavimus.

Kita Jo pamėgta vieta, beje, irgi lengvai pasiekiamą pakeliui į darbą, buvo Bastėja. Jį jaudino ne tiek nuo Barbakano atsiveriantis vaizdas, kiek legenda apie Vilniaus

basiliską, neva gyvenusį tvirtovės požemiuose ir galėjusį žvilgsniu paversti žmogų akmeniu. Kartą Pitijai sakė (nes tik su ja buvo galima pasikalbėti apie Vilnių kaip apie mylimą asmenį), kad jaučiasi esąs to mitinio slibino inkarnacija. „Žiūrėk, kad kas nepakištų tau veidrodžio, nes pats suakmenėsi“, — atsakė būrėja. Ji visada pataikydavo į dešimtuką.

Šį kartą Bastėjai laiko nebeliko, nors buvo šeštadienis, kai visi normalūs žmonės ilsisi. Jis sėdo į automobilį ir lėtai pravažiavęs pro Jėzaus Širdies bažnyčią, kurioje vis dar buvo kalėjimas, pasuko Kontoros linkui.

Pirmiausia užsiėmė loterijų klausimu. Visi tie „Milijonieriai“, „Aukso puodai“, „Aitvarai“ Marijos žemėje triumfuote triumfavo, nesvarbu, kad išlošusieji šešiaženklus sumas nemokėjo su jomis elgtis ir bematant vėl atsidurdavo prie suskilusios geldos. Vartotojų dauguma gyveno lyg ant lėtos ugnies spirginama troškimo išlošti, o išganingųjų bilietų neperkantieji atrodė tiesiog apgailėtini, nes kas nerizikuoja, tas negeria šampano. Jo turimais duomenimis, 25 procentai šalies piliečių buvo nuolatiniai loterijų žaidėjai, o kiekvienam lošimui bilietus pirkdavo apie 800 000 vartotojų.

Šį kartą pranešimas buvo apie „Eldoradą“, veikia, jo vedėją Maksą Vakari, su kuriuo vis per tą Pitiją kilo šiokių tokių problemų. Teko skubiai traukti vaikiną iš areštinės. Tai darė ir Centro Pinigėlius kyšiui švaistė skatinamas ne kokios ypatingos simpatijos Aukšiniui Berniukui, bet tikėdamasis netrukus jį užverbuoti Placebui.

Sutvarkęs Maksą, ėmėsi Leopardo ataskaitos. Viskas tvarkoje, ryšys su Cerberio žurnaliste, kodiniu pavadinimu *Madam Bovari*, Užmegztas. Tik reiks pasirūpinti, kad vyrukas nepersistengtų. Madam, šiaip ar taip, rašė į kriminalinį puslapį, o tokius žurnalistus Jis labai vertino, kaip ir patį faktą, kad Lietuvos žiniasklaida išskirtinį dėmesį skiria nusikaltimams bei nusikaltėliams.

Centro įsakymu pranešimai apie kriminalinę šalies padėtį privalėjo būti nuolat užaštrinami, sutirštinami, perdedami, o jeigu reikia, tai ir laužiami iš piršto. Operacija, kodiniu pavadinimu *Caput Mortuum*, Lietuvoje buvo vykdoma itin sėkmingai ir vadovavosi principu, kad, žiniasklaidoje palaikant aukštą nusikaltimų temos reitingą, pats nusikalstamumas irgi skatinamas.

Nusikaltėlių pasaulis buvo reklamuojamas taip pat puikiai kaip kiti būtini dalykai: vystyklai, kava ar vaistai nuo galvos skausmo. Dienraščiai pirmuosius puslapius puošė nusikaltėlių ir iškrypėlių fotografijomis, o kartais buvo net sunku suprasti, ar tie herojai smerkiami, ar palaikomi. Visuose TV kanaluose įsitvirtinusios kriminalinės laidos išžaginimus, plėšimus, sadistiškus kankinimus ir žudymą gvildeno su tokiu entuziazmu, euforija, netgi pietetu, lyg tai būtų nemirtingi genijų sukurti šedevrai. Mafija ir jos bosai susilaukdavo išskirtinio žurnalistų dėmesio, apie kurį kiti visuomenės elito atstovai galėjo tikėtai naiviai svajoti. O moterų kalėjime vykęs grožio konkursas „Mis kalinė“ buvo vertinamas kaip svarbiausias Lietuvos vardą pasaulyje garsinantis renginys, ir — ne veltui, nes nors kartą lietuvišką idėją nusičiupo pats Holivudas.

Policija mielai teikė faktus kriminalinių puslapių korespondentams, įprastinį dvejetą nusikaltėlis — faras paversdama lygiakraščiu trikampi su viršūnėlėje pūpsančiu landžiu žurnalistu. Buvo mėmių, burbančių, kad skandalingi rašėivos ar TV reporteriai yra atsakingiausi už nusikalstamumą Lietuvoje. Jam tokie samprotavimai kėlė šypseną. Nors, antra vertus, kiekvienas sakinytis yra mantra, žodis prie žodžio ir susideda magiška užkalbėjimo formulė, o kuo ji dažniau, kuo įtaigiau kartojama, tuo daugiau pabaisų priveisia tikrovėje. Viskas susiję. Kaip danguje, taip ir žemėje. Pasaulis vienas, vieningas ir vientisas, perkurtas pa gal Placebo principus.

Didžiausi senojo pasaulio autoritetai, dvasios galiūnai ir moralizuotojai, priremti

prie sienos klausimo arba — arba, stenėdami teigė, kad renkantis iš dviejų blogybių — smurto ir sekso — žiniasklaidai siūlytų pastarąjį, pridurdami, kad šis bent retkarčiais yra susijęs su tauriais jausmais, meile ir giminės pratęsimu. Žiaurume ir prievartoje net su žiburiu neįmanoma išvelgti nieko teigiama. Centrai viskas atrodė atvirkščiai, nors sekso Placebas niekada neneigė, bet, grasinant nuolatinio nusikalstamumo didėjimu, kur kas lengviau plauti vartotojų smegenis nei atvirai demonstruojant lytinį aktą. Visi ir taip žino, kaip šis atliekamas.

Be to, stebėti blogį, mąstyti apie blogį, rašyti apie blogį smagu! Šis yra ryškus, fotogeniškas, išimintinas, sukrečiantis, o gėris — neapčiuopiamas, beformis, blankus, blyškus, užmirštinis. Taip pat nederėtų pamiršti, kad eilinis vartotojas apie pakenčiamą savo būvio kokybę pajėgus spręsti tik ją su kažkuo kitu, blogesniu, baisesniu, dar beviltiškesniu, lygindamas.

Jis neabejojo, kad kriminalinių puslapių ir laidų populiarumą lemia ne tik lėkštas miesčioniškas smalsumas, bet ir metafizinis, kiekviename žmoguje tebetūnantis poreikis tyrinėti savo vidinį Šešėlį, kraupius pasąmonės gaivalus, kuriuos, prisiimdamas visą tokio veiksmo riziką bei siaubą, į paviršių už tave paleidžia kažkas kitas: žagintojas, maniakas, serijinis žudikas.

Placebas nuodugniai siekė, kad eilinio vartotojo egzistencija darytųsi vis nuobodesnė, nykesnė, monotoniškesnė, o žmoniškųjų emocijų poreikis būtų tenkinamas svetima sąskaita. Kad kiekvienas vartotojas, tapatindamasis su žiniasklaidos numylėtiniais, ne tik žvaigždėmis ar elito šviesuliais, tačiau ir su žudikais arba jų aukomis, palengva pradėtų gyventi ne savo gyvenimą, o Pakaitalą.

Nusikalstamumas svarbus ir policijai, nes kam reikalingi *mentai*, jeigu nėra kriminalinių elementų?! Bet svarbiausia, kad kriminalinė aukso gysla gyvybiškai būtina pačiai Marijos žemei. Logika paprasta: kuo daugiau nusikaltimų, tuo reikalingesnės jėgos struktūros, ginančios ne auką nuo persekiojo, o valstybę nuo jos pačios piliečių. Dėl eilinio vartotojo saugumo niekas net piršto nepajudintų.

Šios dienos kriminaliniai puslapiai kaip visada mirgėjo antraštelėmis, labiau tinkančiomis siaubo filmų pavadinimams. Pranešimas iš Centro irgi buvo savo vietoje:

Japonai priblokšti luošos žirafos baigties

Japonija liūdi. Daugelį japonų sukrėtė žinia, kad nugaišo tautos numylėtinis žirafiukas, kuriam buvo įtaisyta dirbtinė koja. Japonai žavėjosi gyvūnu, kuris kabinosi į gyvenimą iš visų jėgų. Dabar zoologijos sodas užverstas gedinčių žmonių laiškais, gėlėmis ir pašaro siuntiniais. Dešimties mėnesių žirafos jauniklis Akitos miesto zoologijos sode kuri laiką gyveno su koja, padaryta iš bambuko. Kojos jis neteko spalio mėnesį per susirėmimą su zeburu. Žirafa buvo gydoma, bet antradienį nugaišo. Zoologijos sodo prižiūrėtojas Kobo Abė aiškino: „Panašu, kad organizmo kova už gyvybę buvo per didelė našta žirafos širdžiai“. Jis sakė negalįs ramiai žiūrėti per televiziją transliuojamų žinių, kai rodomas žirafiukas. Darbuotojo teigimu, savaitgalį bus surengta žirafiuko gedėjimo ceremonija, į kurią turėtų ateiti nemažai žmonių.

Pagavęs pranešimo esmę, Jis patenkintas sukikeno. Centras prašė organizuoti eilinę programos *Contradictio in Adjecto* operaciją. Jos esmė buvo žmogaus ir šuns (jei įmanoma — katės) supriešinimas. Piliečiai privalėjo įtikėti, kad vadinamieji keturkojai draugai, ar mažesnieji broliai, iš tikrųjų yra kraugeriškai nusiteikę priešai. Vartotojai buvo imlūs tokio pobūdžio idėjoms ir vis daugiau privačių valdų savo vartus papuošdavo užrašu „Piktas šuo“.

Marijos žemėje buldogai, ryzenšnauceriai, taksai, pudeliai ir pekinaai buvo iš tikrųjų pikti, isteriški, plėšrūs, žudikiškai nusiteikę, bet kažkas juk taikliai pasakė, kad šunys yra socialinės sąmonės indikatoriai. Antra vertus, koks žmogaus santykis su jo paties

viduje tūnančiu žvėrimi, toks ir požiūris į kiekvieną sutiktą *canis*. Kas su plėšrūnu susitaikė savyje, to neišgąsdins vaikštinėjantis išorėje! Lietuviai šunų bijojo, nemėgo arba nekentė. Užtekdamo vieno straipsnio apie pitbulio ar čiau-čiau sukramtytą kūdikėlį ir prasidėdavo pusmetį trunkanti antišuninė isterija.

Placebas prieš šunis nebuvo nusistatęs. Jis tik siekė, kad geriausiu žmogaus draugu taptų ne gyvas padaras, bet kompiuteris, televizorius arba automobilis. Centro specialistai plūso, ieškodami būdų, kaip sukompromituoti kates. Jo manymu, lietuviai privalėjo šių gyvūnų tiesiog neapkęsti, juk žinoma, kad nemeilė katėms atspindi gūdžiausius seksualinius kompleksus. Bet kol kas toji neapykanta išoriškai menkai pasireiškė, o kuklus gandonešių padalinys skleidė istorijas esą rainės, murklės ir miauklės yra šėtono padarai, mintantys neigiama vietų ir daiktų energija, o šeimininkui miegant iškvėpuojantys jo gyvybines galias.

Jis įsimetė į burną mėtinę pastilę ir išsikvietė gandonešių būrio vadą. Šis padalinys Kontoroje — vienas didžiausių, nors ne visi gandonešiai buvo etatiniai kadrai, daugelis darbavosi už dyką, nė neįtardami, kad kažkam tarnauja. Tačiau kiekvienas Placebui reikalingas gandas pirmiausia buvo nuosekliai ruošiamas patyrusių Kontoros specialistų, tada pateikiamas agentams-platintojams, o galiausiai daugindavosi paklusęs geometrinei žinių sklidimo progresijai, paskalos infekcijai, nuo kurios nėra nei priešnuodžių, nei vaistų.

Gandonešiai nesitenkino vien smulkiais gandeliais. Neretai jie imdavosi valstybinės reikšmės projektų: dezinformacijos apie nestabilią tūlo banko padėtį ar sekimo skandalų inscenizacijų. Paklausūs buvo ir gandai apie įvairias sąmokslų teorijas, taip pat girdai, kad karai keliami norint išseikvoti ginklų perteklių, kad jau seniai išrastas *perpetuum mobile*, todėl automobiliai gali būti varomi vandeniu, vėžys ir AIDS išgydomi, tik piktavaliai naftos ir vaistų pramonės magnatai to neskelbia. Kartais audrą vandens stiklinėje sukeldavo žinia apie nusileidusią skraidančią lėkštę ar prie Žemės artėjant milžinišką asteroidą — žudiką. Visa tai buvo daroma, idant eilinis vartotojas susiprastų, jog nuo jo valios ir donkichotiškų pastangų nei valstybėje, nei pasaulyje niekas nebepriklauso.

Imantis bet kokio projekto, visada derėjo turėti omenyje, kad egzistuoja ne viena, o dvi Lietuvos: patricijų ir plebėjų. Tai buvo žiniasklaidos itin nuvalkiota tema, vieni oponentai teigė: nelygybė ir yra pažangos variklis, kiti tvirtino — kaip tik dėl jos valstybės vežimas nuolat klimpsta. Na, o Centras laikėsi trečiosios, savo, nuomonės.

Nelygybė ir skurdas Placebą domino ne kaip fizinio turėjimo ar neturėjimo disproporcija, tačiau kaip psichologinė būseną tos daugumos, kuriai nuolatos ko nors negana, trūksta ir stinga. Vieni stokojančiųjų iš tikrųjų buvo progreso skatulys, kiti — trukdys. Pastaruosius, tingius, vangius, inertiškus, nesiekiančius tobulėti, pavydžius ir piktus derėjo naikinti. Nebeįstengdami pakelti skurdaus ir beprasmių gyvenimo rutinos, jie patys geidė išnykti. Šia nuostata ir rėmėsi programa *Runkelių rovimas*. Pagrindiniai jos objektai buvo kaimo gyventojai, daugiausia — vyrai. Bedarbiai, prasigėrusieji, žemesnio nei vidutinis intelekto, labiau daržovės nei žmonės. Naikinimo būdas buvo paprastas ir pigus: savižudybės.

Runkelių rovimas nebuvo vykdomas plikomis rankomis. Centrai pasirūpinus, Kontora buvo gavusi du įrengimus: *suicidometrą* ir prie jo prijungiamą *suicidatorių*. Suicidometras veikė panašiai kaip radiacijos matavimo aparatas ir maždaug per šimtą metrų galėjo nurodyti potencialų savižudį. Įsižiebdavo raudona lempelė ir pasigirdavo trumpas džeržgiantis signalas. Tuomet tereikėdavo nuspausti suicidatoriaus mygtuką ir susinaikinti prinokęs vaisius nukrisdavo nuo gyvenimo medžio. Kontoros darbuotojai

šnibždejosi, kad suicidatorius buvo sukurtas dar sovietinio KGB.

Jis ir pats prisiminė sovietmečiu gyvavusius šiurpius pasakojimus apie tai, kaip po pavojingiausių disidentų langais per naktis stovėdavo paslaptingi automobiliai, kuriuose veikė dar paslaptingesnės mašinos, nebepagydomai sutrikdančios širdies veiklą ir sukeliančios staigią nepageidaujamo žmogaus mirtį.

Anuomet Jis buvo linkęs netikėti tokiomis fantazijomis, o dabar pats siuntė į Lietuvos miestelius ir kaimus ekipažus su suicidometrais bei suicidatoriais. Kontoros mašinos sustodavo prie nykių provincijos smuklių, prišnerkštų aludžių, prie nušiususių parduotuvėlių, ant kurių slenksčių pagiriojamosi nuo pat ankstyvo ryto, prie nelegalių pilstuko fabrikėlių, samanės bobučių, prie apgriuvusių nameliūkščių, tvartų, išviečių, o patyrę agentai įjungdavo savo jautriąją aparatūrą.

Suicidatoriaus mygtukas buvo spaudžiamas tik tuomet, kai suicidometras rodydavo daugiau nei devynis balus penkiolikos padalų skalėje. Runkelių rovējas dažniausiai nematydavo savo darbo objekto, juo labiau — jo apverktino galo. Virvės ar kokio kito mirtino įnagio runkelis griebdavosi praėjus maždaug penkioms valandoms po suicidatoriaus signalo.

Deja, suicidatorius veikė tik gan degradavusius asmenis, kurių smegenys buvo pragertos, kūnas paliegęs, sąžinė atrofavusis, savisaugos instinktas nusilpęs, o mistinių sferų globa nulinė. Centras aiškino, kad į aparatą yra įdėti specialūs saugikliai, neleidžiantys juo piktnaudžiauti ir nukreipti prieš elitines visuomenės kastas. Su aukštą IQ turinčiais subjektais darbuodavosi talentingiausi Kontoros agentai, kaip Pitija.

Pačios Pitijos suicidatoriumi irgi negalėjai paveikti: jos protas buvo išlavintas, sąžinė užaštrinta, nuojauta katiniška, o aukštesniųjų sferų apsauga — lyg kokio Tėbų šventiko. Ši ezoterinį matmenį suicidometras liudydavo rodyklei beveik išlekiant iš padalų skalės, o mistinio šarvo suicidatorius niekaip neįstengė pralaužti. Todėl teko imtis kitokių priemonių. Nors suicidometrinis Pitijos koeficientas buvo +10 ir liudijo gaivalingą gyvenimo geismą, jos egzistencija privalėjo baigtis. Dar ir dar kartą — amžiną jai atilsį.

Modernią Centro aparatūrą Jis labai vertino, tačiau kartais susimąstydavo, kad suicidometras su suicidatoriumi atima iš savižudybės poeziją, romantiką, paslaptį. O suicido temai Jis buvo neabejingas nuo pat jaunystės, kažkada net rikiavo į sąsiuvinį juodais viršeliais įsimintiniausius visų platumų ir epochų savižudžius: filosofus, rašytojus, dailininkus, kompozitorius, politikus ir karvedžius.

Jo makabriškąją kolekciją puošė net šventieji, pavyzdžiui, Nagardžuna, vienu kardo mostu nusikirtęs sau galvą dėl visagalio Budos. Sąrašą vainikavo pats Šakjamunis su Jėzumi Kristumi. Kaip žinoma, Buda, jau persirites per aštuntąją dešimtį, mirė nusinuodijęs mylimo tarno paruoštais grybais, prieš tai jam pasakęs: „Dėkoju už patiekalą, kuris išves mane iš šito gyvenimo“. Kaip, jei ne savižudybe, apibūdinti aktą, kai nuodas praryjamas sąmoningai?! Jėzus prieš pat mirtį irgi išsidavė, ką daręs, Jono liudijimu, ištaręs: „Niekas neatima iš manęs gyvybės, bet aš pats ją laisvai atiduodu“. Ar tai ne savižudybė?

Dabar Jo kolekciją papildydavo tik pranešimai, kas dieną iškerpami iš laikraščių: *įsimylėjęliai nusižudė niekieno neverčiami; Prieš savižudybę — nužudymas; Vienuolis nebeišgelbėjo jauno savižudžio; Užsimušė du per langą iššokę moksleiviai; Chirurgai susiuvo savižudžio persišautą širdį; Ligotas vienišius numirti pasiryžo per šventes; Nuo kilpos išgelbėta savižudė susilaužė stuburą...* Šiandieną Jo kolekciją papildė dar du atvejai: *Krišnaitų atstumtas vyras dūrė sau į širdį; Moteris susidegino dėl traktoriaus.* Tas pat per tą patį. Metafizinis aktas virto banalia kasdienybe.

Anais, sovietiniais, metais mąstyti, kalbėti, rašyti apie savižudybę, o juo labiau ją įvykdyti buvo beveik disidentiška. Toks savanoriškas pasitraukimas iš žaidimo atrodė tarsi spjūvis į veidą totalitarinei sistemai, skrydis virš jos aukščiausių spygliuotų barjerų, vienintelis valdžios nesukontroliuojamas aktas visuotinės kontrolės atmosferoje. Nepaklusnieji žudėsi nebūtinai iš karto. Lėtinis susinaikinimas protestuojant kai kam užsitęsė dešimt, dvidešimt ar net trisdešimt metų. Jis turėjo pažįstamų arba bent jau Žinojo, kad kažkur tebėra jaunystės bičiulių, kadaise pradėjusių naikintis, bet iki šiol taip ir nebaigusių. Nelaimingi degradai, nebetinkami nei oriai gyventi, nei oriai mirti.

Laikai pasikeitė iš esmės. Tie, kam naujasis pasaulis netiko, galėjo netrukdomi iš jo pasitraukti. Kaip sakė Epiktetas, durys visada atviros. Jei knieti išeiti, labai prašom! Todėl, Placebo sumanymu, darbas su potencialiais savižudžiais vadinosi *Atvirų durų* programa.

Per dešimtį nepriklausomybės metų pro Atviras duris jau išsprūdo 16 000 tautiečių. Beveik tiek gyventojų turi vidutinis Lietuvos miestas, Sakiai ar Jurbarkas. Visuomenė savižudybės nelaikė herojišku protestu, o tik apgailėtina kapituliacija. Pasikeitė ir dar šis tas. Natūralioji atranka buvo nebe stabdoma, tačiau skatinama. Kaip tik todėl apie savižudybes buvo daug ir atvirai diskutuojama žiniasklaidoje, o šios kalbos tapo savotišku rėčiu, atsijojančiu pelus nuo grūdų, potencialius savižudžius ir eskapistus mirtininkus nuo stabilių *Homo Nuovus*.

Kai kas ciepsėjo, kad Marijos žemėje vykdoma savižudybių hiperregistracija. Esą ranką prieš save pakelia kur kas mažiau piliečių, nei tai atspindi Placebui tokioje mieloje statistikoje, liudijančioje apie 1 600 savižudžių (iš jų — 65 paaugliai) per metus. Buvo tvirtinančių, kad neretai kaip savižudybės registruojamos ir policijos neatskleistos žmogžudystės. Kažkam norėjosi čempionišką, didžiausią pasaulyje metinį savižudybių vidurkį — 44 savižudžiai iš 100 000 gyventojų — sumažinti iki 38. Tada Lietuva nebektų vienintelės pozicijos, kurioje pirmauja, ir beveik susilygintų su Rusija (35,5 savižudžio), Baltarusija (34,2) ar Latvija (30,7). Šiuos skaičius Jis būtų neklysdamas išpyškinęs net staiga vidurnaktį pažadintas iš saldžiausio sapno.

Jis neabejojo priešinga tendencija: kad potencialių savižudžių Marijos žemėje yra daugiau, nei manoma. Juk suicidas turi savo slaptąsias formas — nesaugų automobilio vairavimą, alkoholizmą, narkomaniją, piktybišką vengimą lankytis pas daktarus ir nenorą gydytis. Tačiau lėtas naikinimasis sovietmečiu buvo virtęs atvirai demonstruojama poza, o dabar net pats suicidinio užkrato nešiotojas dažniausiai nenutuokė apie savo mirtinąją bakteriją. Važinėdamas Vilniaus gatvėmis ar riedėdamas autostrada Klaipėdos link, Jis stebėjo kamikadzes, kurie lėkė palaikiais automobiliais lyg akis išdegę, slapčia, pasąmonėje, svajodami apie greitą, staigų, lengvą galą. Vienam kitam *easy rider'ui*, lakiojančiam be duslintuvo ir su nuolat spiegiančiais stabdžiais, suicidatorius, Jo valia, padėdavo pasidaryti mirtiną autokatastrofą.

Kartais Jis net truputį apsvaigdavo nuo tokių, kone dieviškų, savo galių. Žinoma, jautėsi atsakingas už tai, ką daro. Todėl labai stengėsi ruošdamas Pitijai tinkamą mirtį. Pasak statistikos, moterys renkasi dujas, nuodus ar tabletes, naiviai tikėdamos, kad šios substancijos jų kūną sudarkys mažiau nei šūvis ar kilpa. Tačiau Jis labai gerai žinojo, kaip iš patikliųjų išsityčioja alkoholis su migdomaisiais. Pitijai, gyvenimo mylėtojai ir numylėtinei, estetei ir sibaritei, toks būdas tikrai netiko. Žaviai damai mažas džiaugsmas sustingusiai tysoti vėmaluose, kol kas nors pagaliau ras jos traukulių suriestą lavoną. Kas kita — elegantiškas šūvis į smilkinį mažo kalibro ginklu.

Taigi, kad būtų iššauta, Pitijai reikėjo šautuvo. To paties dailaus pistoletuko, kuriuo viename baliuke visiems gyrėsi Auksinis Berniukas. Jis pats matė Maksą svaigstant nuo

naujo fatališko pirkinio. Beliko tik pasirūpinti, kad chromu žvilgantis ginklas atsidurtų Pitijos namuose. Tam patarnavo agentai — įteiginėtojai.

Įtikinėjimui ir įtaigai, kitaip nei gaudų skleidimui, negalėjai pasinaudoti tūlu praeivių iš gatvės. Tam buvo rengiami specialūs kadrai, išmanantys žmogaus fiziologiją, psichologiją ir slaptųjų

Žvalgybų nugalintus metodus. Įteiginėjant derėjo tobulai mėgdžioti objekto kūno kalbą, stengtis savo kvėpavimo ritmą suderinti su aukos alsavimu, kalbantis kiekvieną teiginį pradėti tuo žodžiu, kuriuo frazę baigė pašnekovas, o svarbiausia — lyg strėles su araukarijos nuodų antgaliais į koduojamojo pasąmonę laidyti užkalbėjimo zondus. Pitija buvo įtikinta, kad yra stebima, sekama, persekiojama. Iš esmės tai buvo teisybė. Tačiau nuo Kontoros neapsiginsi mažučiu, Makso Vakario paskolintu pistoletėliu. Tik save, net jei ir ne savo pačios išpuoselėtomis rankelėmis, sunaikinsi. Prisiminiu Pitiją, Jo nuotaika krito it barometro stulpelis, artėjant lietui.

Liūdesiui nepasidavė ir tuoj pat sau priminė, kad kas keturiasdešimt sekundžių nusižudo tūlas pasaulio gyventojas, o kas penkios minutės kažkas bando prieš save pakelti ranką. O Jis štai esti ir klesti! Nusižiovavo. Pasirąžė. Jautėsi pavargęs. Užsinorėjo moters. Paskambino ne Danutei Buhalterei, su kuria baigęs taip lengvai neatsisveikinsi, o vienai iš savo greitųjų Barbių.

Kai išėjo į lauką, tolumoje skambėjo vakariniai varpai. Ir nors žiemą šiose platumose taip beveik nebūna, danguje spindėjo ryškios žvaigždės.

AUTOMOBILIS svaigiu greičiu lėkė Vilniaus-Kauno magistrale, dar svaigesniu tempu pasaulį koneveikė Eminemas (atrodė, kad sprogs garso kolonėlės), o Maksas jam visa gerkle pritarė, vieną po kitos rūkydamas *Davidoff* cigaretes. Žvelgdamas į žemę, dėmėtą juodais ir baltais lopais nelyginant kosminę juodmargę karvę, jis sprendė vieną problemą: jei būtų nuteistas mirti, kokį paskutinį patiekalą užsisakytų prieš bausmės įvykdymą?!

Dabar Vakariui buvo nė motais, kad Lietuvoje mirties bausmė panaikinta, nes jis įsijautė į neteisėtai apkaltintą ir nuteistą herojų, Singsingo kalėjime laukiantį bausmės įvykdymo. Jis taip pat įsivaizdavo angliškas antraštes amerikiniuose dienraščiuose, kur šalia romantiškos Makso Vakario (*Max Evening*, o gal geriau *Vespertine*, liuks, skamba puikiai — *Max Vespertine*) nuotraukos skelbiamas paskutinis mirtininko noras: dubenėlis žemuogių su pienu ir cukrumi. Tik beprotis prieš sėsdamas į elektros kėdę ar kišdamas galvą į kilpą galėtų įsigeisti kraujingo bifstekso, cepelinų (blynų su klevų sirupu) ar lašišos su prancūziškomis bulvytėmis. Maksas nė neužsimerkęs regėjo žemuoges ir savo mamos ašaras (tokias pat raudonas, kruvinas), kapsinčias ant dienraščio puslapio, kuriame aprašyta priešmirtinė sūnaus valia, jo naivus, vaikiškas paskutinis noras, atrodo, Pranukas visą gyvenimą būtų likęs tik mažas, švelnus, nedrąsus berniukas.

Tačiau nuteistasis mirti iš Singsingo dabar buvo pasprukęs. Jis lėkė greitkelio Jutos, Nevados ar Aidaho valstijoje, skubėjo į miestą keistu pavadinimu, pavyzdžiui — Fynyksą. Pasukęs į siauresnį kelią, vakarėjančio dangaus fone išvydo baltus, snieguotus kalnus, Everestą ir Elbrusą, dvi viršūnes, nesukaustytas jokių horizontą dengiančių kalnynų grandinių. Pasaulis įsiteikinėdamas derinosi prie Makso scenarijaus. Dabar dar tetrūko kokios ilgakojės blondinės ir putnialūpės karštos kaip Sachara juodės, dviejų merguželių, kurios, apiplėšusios banką, nužudžiusios savo despotus vyrus ar ištrūkusios iš mokslininko — maniako laboratorijos, irgi sprunka nuo sužvėrėjusių persekiotojų.

Maksas įsisodintų Vinoną su Džeine (gal Barbarą su Virdžinija? Sjužę su Mege?) automobilin ir dabar jau trise lėktų iš valstijos į valstiją, rengdami ginkluotus apiplėšimus

mažų miestelių parduotuvėse (juk reikia maisto, gėrimų, o merginoms — kosmetikos), degalinėse kniauktų benzina, o per naktis siaustų Restpleiso, Braitstaro ar Oldouko moteliuose. Taip šauniai jie gyventų porą mėnesių (merginoms nuo nesibaigiančio streso sutriktų menstruacijų ciklas ir nebūtų bent jau šios problemos), kol vieną liūdną dieną juos atpažintų Hiltano, Tvinpykso ar Meplgruvo šerifas. Tuomet prasidėtų beprotiškos gaudynės, sirenomis kaukiančių policijos mašinų daugėtų geometriniu progresu, danguje, keldami apokaliptinį vėją, riaumotų malūnsparniai, gailėdami niekuo dėtų eismo dalyvių persekiojamieji iš autostrados suktų į pakelės dykumą, čia žūtbūtinis ralis su dulkių debesimis įlėktų į finišo tiesiąją, kuri staiga pasibaigtų svaiginamai aukštu stačiu Didžiojo kanjono skardžiu su erelių ir kondorų lizdais, susuktais viršum gaudžiančios prarajos. Bėglių automobiliui stojus piestu rugiuose prie bedugnės, merginoms nesavais balsais klykiant, o Maksui tik tyliai ir vyriškai kramtant kietai sučiauptas lūpas, iš pavojingai priartėjusio malūnsparnio dar kažką desperatiškai rėktų Keitelio, Nikolsono ar Gibsono derybininkas, bet Laisvė — svarbiau už viską (!!!), todėl herojai, nebylia akių kalba pritarę vienas kito lemtingam, paskutiniam sprendimui, pasirinktų svaiginantį kryptį, lėktų žemyn lydimi laisvūniško erelių skrydžio ir pragarmės dugne, po galingo sprogimo virtę riaumojančiu ugniniu kamuoliu, jau bėgant penkiasdešimčia Oskarų nominuoto filmo pabaigos titrams, jie patirtų absoliučią, su niekuo, net su orgazmu nepalyginamą palaimą, kvaitinančią mirties pilnatvę, pergalingai užbaigto gyvenimo kelio katarsį. *The End.* Dabar — REKLAMA.

Maksas sustabdė mašiną ir, atidaręs langelį, kiek begalėdamas įtaigiau išsišiepė. Jo link žingsniavo *mentas*, prisirengęs it Siaurės ašigalyje. Nuo pūkinės striukės suapvalėjusio kūno šonuose styrojo rankytės, trumpos lyg ant ledo slidinėjantį pingviną sparniukai. Šmikis kiūtojo pasislėpęs krūmuose ir savo šlykščiuoju matuokliu užfiksavo, kad vairuotojas kaip reikiant viršijo greitį. Kvapą gniaužiančios gaudynės Nevados dykumoje baigėsi. Elbrusas su Everestu prarado savo didybę ir virto dangų siekiančiomis atliekų krūvomis. Svaiginanti Holivudo filmų dvasia tarsi džinas sugrįžo į realybės butelį. Dabar laimės tas, kas turi geresnį liežuvį.

— Atleiskit, — greitakalbe prapliupo Maksas, — labai skubu, Jonavoj vyksta „Valio“ apdovanojimai, turbūt girdėjot apie tokius, jau vienuoliktį, aš privalau vest tą renginį, o jį dar filmuos televizija, pats suprantat, tiesioginis eteris, taigi negaliu pavėluot nė sekundės, nes viskas žlugs, o aš labai nenoriu būt tas pagrindinis žlugdytojas, bet šiandien dar filmavom reklamą, o 2001-ųjų „Mis Lietuva“ visą valandą pavėlavo atvykti iš Kuala Lumpuro, įvyko grandininė reakcija, vėluoja vienas, vėluoja ir kitas, nieko negaliu padaryti, renginys prasideda jau už pusvalandžio, o dar grimas, persirengimas, be to — svečiai, juos irgi reik deramai sutikti, žada atvykti daug garsenybių, net ir Seimo pirmininkas teiks apdovanojimą, man rodos, už geriausią metų dainą, na, tiesioginis eteris, žinot, mokslininkai apskaičiavo, kad tai toks pat stresas kaip ir skrydis į kosmosą, tai aš jau esu pats tikriausias kosmonautas, bet kai gyvenimas toks įtemptas, kartais pasitaiko ir suklyst, atleiskit man, dovanokit, esu kaltas, gal kaip nors susitarsim ir tikrai, tikrai pažadu, kad daugiau taip nebedarysiu, maldauju jus ir labai prašau, šį kartą nebauskite!

Faras, priblokštas Makso tirados, nepajėgė ištarti nė žodžio, tik pro langelį įbruko savo pingviniską ranką — sparną — peleką su bloknotu sužvarbusiuose pirštuose.

— Tai gal autografiuką brūkštelėsit? — sumurmėjo tokia intonacija, lyg pats būtų pagautas nusikaltimo vietoje.

— Na, taip, žinoma. Mielai. Kuo jūs vardu?

— Rašykite Gitanai, tai mano draugė, ji jus tiesiog dievina.

Maksas palinkėjo brangiajai Gitanai meilės, džiaugsmo, laimingų dienų, suraitė

Smailį :), kuris šį kartą išėjo nelabai linksmas, netgi pagiežingas, ir virtuoziškai, kaip nebūtų sugebėjęs nė pats magų magas Deividas Koperfildas, įkišo tarp bloknoto lapelių rusvą penkiasdešimtinę. *Faras* atidavė pagarbą ir patenkintas pingvinišką eisena nulingavo belapiuose krūmuose paslėpto automobilio link. Iš ten riktelėjo:

— Žinokit, nepatikėjau, šįryt perskaitęs tą nesąmonę laikraštį!

Kokią nesąmonę? Kokiam laikraštyje? Maksas šiandien spaudos neskaitė. Gal konkurentų *sterva*, prašiusi savo dukrai autografo, suskiedė kokią niekalą. Saviškiai jau tikrai jo nepakišinėjo. Turbūt ir Cerberio skaitale — nieko rimta, jei *faras* buvo toks minkštas.

Maksas už greičio viršijimą dar nė karto nebuvo mokėjęs oficialios baudos. Neturėjo problemų ir su alkotesteriu, net jei šis rodydavo vieną ar daugiau promilių. Visada išsisukdavo kyšiu ir puikiaja Auksinio Berniuko šypsena. O gal su kelių policija jį tiesiog siejo gera karma, ko nepasakysi apie Komarovičių & Co? Nors ir čia neturėjo kuo skųstis. Užuoat tūnojęs areštinėje privalomas 48 valandas ir dar, kaip žadėjo kameros bendrai, už grotų atvargęs sekmadienį, štai vėl skrajojo laisvėje.

Šeštadienio rytą, maždaug apie vienuoliktą valandą, Maksui buvo gražintas debilusis telefonas, diržas, batų raišteliai (tėvo dovanota grandinė su pakabuku bei žiedas su oniksu dingo) ir liepta eilinį kartą pasirašyti kažkokius popierius. Dar po kelių minučių prieš jį žvangėdami atsivėrė sunkūs kalėjimo vartai.

Tiesą sakant, jokių vartų nebuvo, Maksas tiesiog išėjo į gatvę lengvabūdiškai švilpaudamas, nors ir apribotas šiokių tokių suvaržymų. Situacija, į kurią dabar pateko, vadinosi namų areštas, o tai reiškė, kad niekur negali išvykti iš Lietuvos, į namus kasdieną privalo sugrįžti iki septintos valandos vakaro ir iki šeštos ryto niekur iš jų neišvykti. Apie visa tai derėjo pastoviai atsiskaitinėti policijos pareigūnui ir nesipiktinti, jei kasryt ir kasvakar *mentas* užsuks patikrinti, ką jo globotinis veikia.

Tačiau taip pat buvo pareikšta, kad Maksui Vakariui, turinčiam tokius įtakingus bei turtingus globėjus, bus, jau yra daug kas leista. Kas tie turtingi bei įtakingi globėjai, Maksas nė pats nenutuokė. Laikraščio redaktorius? „Eldorado“ prodiuseris? „Valio“ rengėjai? Vargu bau... Tada — kas? Neduok, Dieve, jeigu atsirado koks paslaptingas žydrasis gerbėjas, manieringas gėjus, peroksidu nubalintais plaukais ir gėlėtais Judaškino marškinėliais!

Maksas išsikvietė taksi ir tuoj pat išjungė telefoną. Iš areštinės nuvyko į redakcijos kiemą, pasiėmė ten stovėjusį savo automobilį. Grįždamas namo nusipirko alaus ir gerą valandą mirko vonioje su arbūzų kvapo putomis, stengdamasis nusiplauti pastarosios savaitės nelaimės, vargus bei nesėkmes.

„Valio“ apdovanojimai jam dabar buvo kaip šuniui penkta koja, kaip ožiui — balnas, kaip bobai — pautai, kaip katinui — kaulas. Maksas jautėsi turįs teisę užtraukti dramatišką ariją „Juokis, Pajace, nors plyšta iš skausmo širdis“, tačiau apdovanojimų ceremonijos negalėjo atsisakyti, nes sutartis buvo sudaryta jau prieš kelis mėnesius.

Išlipęs iš vonios, ilgai apžiūrinėjo savo atspindį veidrodyje ir stebėjosi, kad dramatiškos pastarųjų dienų permainos nepaliko išvaizdoje ryškaus pėdsako, nebent pajuodino paakius, pasmailino nosies galiuką ir apvedė melsvą kontūrą aplink lūpas. Tačiau jo fizionomija panašiai atrodydavo ir nuo besaikio lėbavimo.

Prieš kelias dienas kažkur skaitė apie veido persodinimą. Straipsnis vadinosi „Mirusiojo veidas taps kelialapiu į visavertį gyvenimą“. Nejaugi žmogui taip daug reiškia išvaizda? Ar jis tebebūtų Maksas Vakaris, jei staiga kokia nors siaubinga liga sudarkytų dailius jo bruožus? Ar taptų kažkuo kitu, nepaisant savo proto ir unikalios sielos, jei gabūs chirurgai jam priaugintų nuo mirusio donoro nuluptą kaukę?

Maksas ironiškai mirktelėjo savo pavargusiam antrininkui ir staiga pagalvojo, kad veidrodžio atradimas civilizacijai yra toks pat reikšmingas kaip ir rato. Sunku patikėti, kad kažkada žmonės galėjo gyventi patys savęs nematydami, nė nenutuokdami, kokie esą — gražūs ar bjaurūs, patrauklūs ar atstumiantys, simpatiški ar antipatiški.

Gentainių niekinamas ir pašiepiamas vargeta nė neįtardavo, kad visų jo bėdų priežastis — atlėpusios ausys, ilga karpuota nosis, žvairumas ar strazdanos. O bendruomenės numylėtinis irgi ne visada nujausdavo, kad būtent jo žydros akys, balta oda ir muzikali veido bruožų harmonija traukia aplinkinius it prakąsta kriaušė — širšes. Ar tie praeities gyventojai bent jau bandydavo įsivaizduoti, kaip atrodo, ar jiems tai buvo visai nė motais, ir tik veidrodžio atradimas žmogaus išvaizdą pavertė bene svarbiausiu egzistencijos varikliu?

O gal ir anksčiau buvo bandančių palinkus virš skaidraus vandens save įminti kaip mįslę? Ar veidrodžio išradėju galima laikyti Narcizą? Maksas šį herojų mėgo ir su juo neretai tapatinosi. Jei reikėtų pasirinkti ratą ar veidrodį, kam teiktų pirmenybę? Na, be automobilio dar galėjo save įsivaizduoti, bet be kitoje amalgamos pusėje esančio antrininko — ne.

Tik kartais persmelkdavo nejauki nuojauta, kad tas antrininkas turi savo gyvenimą, visiškai savarankišką ir nepavaldų jam, tikrajam Maksui Vakariui. Nuolat apie save išgirdavo gaudų, kurie negalėjo būti tiesiog laužti iš piršto, nes M.V. žygius, apie kuriuos porino gandonešiai, kažkas privalėjo atlikti. Jie atrodė pernelyg konkretūs ir su daugybe įtikimų detalių. Juk šeštasis pojūtis visada padeda atskirti, kur tikrovė, o kur — fantazijos vaisius. Dabar — REKLAMA.

Vos įžengusį pro Pramogų centro duris Maksą apipuolet paparacai ir ėmė pleškinti fotoaparatais nutaisę tokius žiaurius veidus, kokiais šaudoma į ryklį, suėdusį dvidešimt mažamečių. Lindo ir *žurnaliūgos* su savo suknistais diktofonais ir vis tuo pačiu klausimu: kaip jis vertina šiandienos publikaciją?

Prasibrovus pro šiuos, ėmė lipti visokios bobos, aiškinančios, kad su jo mamyte prieš dešimt metų važiavo Paryžiu, nors Violeta kaip gyva niekad nebuvo iš Lietuvos išvykusi, kad prieš kelias dienas taip smagiai su juo paplepėjo Prezidentūros baliuke, kad iki šiol prisimena, kaip šauniai jo kompanijoje leido laiką Egipte, nors nei vieno veido, nei vienos figūros Vakaris, nors užmušk, neprisiminė. Ir visos kaip *Always Coca-Cola* džinglą suokė, jog netiki tu, kas parašyta laikraštyje lyderyje. Klįjavosi mergos, kiekviena su savo istorija apie pažintį bare, naktiniame klube, diskotekoje, apie atsakytus ir neatsakytus laiškus, apie vieną ir tą pačią mokyklą, klasę, suolą, mokytoją, apie saldžius bučinius užpraitų Joninių naktį ant Kernavės piliakalnio, apie lovą palėpėje Vyckos sodo namelyje, apie kūdikį, kuris dar nepradėtas, bet jau atkakliai reikalauja žaviojo tėvelio sėklos. Visą šį *briedą* jungė tas pats priedainis: velniop šlykštų ir niekingą šiandienos straipsniapalaikį!

Maksas brovėsi pro žmones, kurie atrodė užsiauginę po dešimtį rankų, kad galėtų jį čiupti, ir po penkis ilgėliausius liežuvius, kad susijaudinę pliorptų nebūtus dalykus. Prieš kiekvieną renginį ar tiesioginį eterį Vakaris nervindavosi, o pašaliniai žmonės tik dar labiau padidindavo įtampą ir tarsi gebenės, apsigijusios aplink medžio kamieną, siurbtė siurbė iš jo energijos syvus.

Persirengimo kambaryje, kuris labiau priminė Gariūnų turgų didžiausio klestėjimo laikais, Vakaris įlindo į paplaukusio dizainerio sukurptą rūbą, futbolininko, jūreivio ir kalinio mirtininko uniformų hibridą. Lyg lemiama žygiui pasiryžęs šahidas, leidosi apnarpliojamas laidais, tarsi laikrodinių bombikių prifarširuojamas mikrofonų, siūstuvų ir ausinių. Galiausiai jam į rankas buvo įduoti popieriai — vakaro scenarijus ir paaiškinta,

kuria užkulisių labirinto atšaka nusigauti iki scenos. Ne, ne, jokios paskutinės cigaretės, čiagi ne ešafotas; ir taip jau renginio pradžia vėluoja visą pusvalandį!

Nepaisydamas nuolatinių stresų, vieną savo žvaigždiškosios rutinos momentą Maksas dievino ir gailėjo visų, ko nors panašaus nepatyrusių bėdžių. Tai pirmasis išėjimas į sceną, į prožektorių šviesą ir sveikinantys publikos aplovismentai, kurie pagaudavo jį tarsi šėlstančio vandens ketera banglentininką ir mesdavo į pačias triumfo viršūnes.

Štai jis, Maksas Vakarįs, pergalingai užlekia ant pakylų ir dangiškujų šviesų sekundę apakintas, plačiai išskėtęs rankas sustingsta prieš minią nelyg ant bedugnės krašto. Samanas. Žynys. Lama. Muedzinas. Popas. Pastorius. Kunigas. Naujausiųjų apeigų vyskupas. Štai jis, priėmęs griausmingus transo apimtų ritualo dalyvių sveikinimus, vikriai tarsi kalnų ožys nusileidžia raudonu kilimu užtiestais laipteliais ir lyg plaukikas maksimaliame aukštyje pakeltu tramplinu žingsniuuoja taku, abipus kurio vilnija žmonių galvos, kol akis į akį, kaip su velniu kryžkelėje, susitinka su kamera. Ji, pritvirtinta prie judančio krano, priartėja ir Maksas net išsigąsta, kad nuo jo karšto, ugninio, arkangeliško alsavimo aprasos, ne — išsilydys objektyvas ir sprogs, subyrės į šipulius kultinėse apeigose dalyvaujančių sektantų televizoriai. Bet nieko tokio nenutinka ir jis vienu atsikvėpimu išrėkia savo pasveikinimą — pamokslą — palaiminimą — Pakylėjimo maldą, amen!

Tačiau visa, kas pasaulyje geriausia, labai greitai baigiasi. Maksas, paklūęs per ausinę diktuojamai komandai iš pranašo, kuriam lenkiasi tūkstančiai, virto eiliniu konferansje. Jis pritūpė scenos kamputyje ir paslaugiai užleido įelektrintą erdvę kitiems apeigininkams. Kiūtojo lyg peliukas po šluota ir virpančiomis rankomis vartydamas scenarijaus lapus stengėsi išiminti, kurią garbią pavardę po kurios, dar garbesnės, skelbti. Scenoje griaudėjo geriausia metų daina.

— *Kas nešokinės, kas nešokinės, kas nešokinės, tas py...* — desperatiškai rėkė solistas.

— ...*deras*, — pamaldžiai šventą mantrą kartojo įsiaudrinusi salė. Maksas pasistengė išjungti savo sąmonę ir toliau renginį vedė,

kaip pats tai vadino, autopilotu. Viskam pasibaigus, jausdamas alinantį nuovargį, jau slinko į persirengimo kambarį, kai buvo pačiuptas už rankovės ir beveik jėga sustabdytas. Persmelkė *deja vu* pojūtis.

— Labas, Maksai, — tarė labai žemas balsas, — norėčiau su tavim truputį šnektelt.

— Atleiskit, bet dabar neturiu laiko. Jei norit, susitiksime per banketą.

— Per banketą aš neturėsiu laiko. Nejau užmiršai, kad šįvakar galėjai būt ne ščia, o cypėj? Kiek žinau, tau uždėtas namų areštas, o dabar jau vienuoliktą valandą vakaro. Juk reikia laikytis įstatymų.

Maksas atsisuko, bet nepažįstamasis stovėjo taip, kad tiesiai į jo pakaušį plieskė prožektorius, todėl veidas priminė ovalą be jokių bruožų, japoniškų pasakų *meparaponą*.

— Ko jums reik?

— Turbūt žinai įprastines žmonių žaidimų taisykles: paslauga už paslaugą, ranka ranką plauna ir taip toliau.

— Aš neprašiau jūsų pagalbos.

— Bet mes ją suteikėm, Maksai. Manau, kad esi protingas jaunas žmogus, kuris rūpinasi savąja karjera. Pradėjus taip, kaip tu, ir netgi taip svaigiai išibėgėjus, nesinorėtų išlėkt iš trasos ar ne, Šumacheri?

— Tai kokią paslaugą jums galėčiau suteikt?

— Visai nedidelę. Mėgstu žiūrėt „Pašnekesius prieš miegą“. Veikia kaip arbata su

medum ir pienu. Pozityvus mąstymas ir teigiamas požiūris į pašnekovą šiais laikais toks retas dalykas, ypač tiesioginiam etery. Ar nebijai atsilikti nuo laiko dvasios?

— Nesuprantu, kur jūs lenkiat.

— Turėk kantrybės, tuoj suprasi.

Beveidis tipas pasilenkė visai arti ir ėmė greitakalbe žerti, kad Maksui toje laidoje derėtų savo pašnekovus pašiepti, pažeminti ir parodyti tautai kaip apgailėtinus *lochus*. Juk nuo to tik dar labiau pakils jo paties reitingai. Kas šiais laikais nori ekrane matyti už save protingesnius, kam dar reikalingi dvasios autoritetai? Eteris juk tiesioginis ir net menkiausia kalbos kliautis, mąstymo defektas, neapdairiai ištarta frazė ar nepagrįsta sąvoka išlenda kaip yla iš maišo. Kodėl gi tuo nepasinaudojus? Na, žinoma, Maksas galīs turėti keletą favoritų, bet kam gailėtis visų likusių? Kam puoselėti politikus? Verslo ryklius? Kultūrininkus? Jei nenori šienauti visų iš eilės, kirsdinamųjų sąrašas bus pateiktas. Baigęs monologą, nepažįstamasis išsitraukė pypkę ir rūpestingai prisidegė, akimirkai apšviesdamas savo lūpas nuleistais kampučiais. Padvelkė geru vyšnių kvapo tabaku.

Maksui kūnas pagaugais nuėjo nuo šito atviro ir ciniško teksto. Dingtelėjo, kad tai pokštas, kokios nors „Slaptosios kameros“ klasta, kuomet, užfiksavus jo pasipiktinimą, bus maloniai pasakyta: „Nusišypsokite ir pamojuokite, objektyvas paslėptas štai ten“. Tačiau buvo akivaizdu, kad meparaponas neketina juokauti.

— Žinot ką, — tarė Vakarįs, gniaužydamas kumščius ir šitaip bandydamas sutramdyti įtūžį, kylantį it nenumaldamas šleikštulys, — palikit mane ramybėj ir eikit šikt.

— Nesikarščiuok, dar turi šiek tiek laiko apsispręst. Pats supranti, kokiam mėšle esi. Ir tu, ir Tadas. Jei savęs negaili, tai bent motinėlės širdį pasaulgok. Julija buvo neklusni mergaitė ir matai, kaip liūdnei viskas baigės.

— Jūs mane su kažkuo painiojat, — sušnibždėjo Maksas, — aš nesu tas šiknius, apie kurį galvojat. Jei norit vykdyt savo juodus darbelius, tarkitės su mano antrininku.

— Antrininku? — perklausė beveidis. — Ką turi omeny?

— Jei esat toks gudrus ir galingas, tai išsiaiškinkit. Viskas, daugiau prie manęs nelįskit, *čiau, gudbay, astalavista*.

Maksas stumtelėjo meparaponą, kaip andai — šantažuotoją, nors galėjo to nedaryti. Pajutęs gelžbetoninį jo kūno tvirtumą, visai sutriko ir lyg primuštas šuo, pabrukęs uodegą, sieloje inkšdamas, nubindzeno į rūbinę. Išsinėrė iš savo pajaciško kostiumo, išlenkė kažkieno paslaugiai pakištą taurę viskio ir tekinas, kad tik nieks neprisikabintų, kad tik nereiktų dalyvauti bankete, nulėkė išėjimo link.

Bet — kur tau! Jį kaipmat pastvėrė nepažįstama pusamžė moteriškė ir pradėjo *trielinti*, kad būtinai privalo kuo greičiau pasiekti Vilnių, mat ką tiktaį numirė jos mylimiausia močiutė, nors, Makso manymu, jai pačiai jau derėjo turėti anūkų. Vakarįs labiau už visas kitas nuodėmes bijojo būti apkaltintas egoizmu, todėl nuolankiai įsisodino kibiąją poniją į savo automobilį. Patikrino debilųjį telefoną: 28 neatsakyti skambučiai, 32 naujos žinutės. Paklaikusi nepažįstamoji, kurios numeris baigėsi skaičiais 60, vienuolika kartų primygtinai reikalavo — *Norėčiau kad isdulointum mane svelniai!*, o dvyliktuoju į jį kreipėsi Vita: *Koks klaikus straipsnis! Paskambink!*

Makso bendrakelionė irgi užgiedojo apie tą pačią rašliavą. Ji rūkė vieną cigaretę po kitos, kol automobilis virto dujų kamera. Tada prabilo apie Tibetą, Egiptą bei kečujų indėnų „Mirusiųjų knygas“. Norėdamas atsiriboti nuo įkyriosios pliurpalės, Vakarįs pabandė keisti padėtį savo slaptaisiais metodais.

Jis vėl lėkė tuo pačiu Jutos — Nevados — Aidaho greitkelio ir buvo ne bet kas, o

JAV prezidento plevėsa sūnelis ir kaip tik todėl, apsimetusi vargana pakeleive, į jo mašiną įsėdo *Alkaidos* teroristė, Bin Laden o dukterėčia, prifarširuota trotilo, it kalėdinė antis obuoliais. Ji kėlė savus niekšiškus reikalavimus, o pirmojo valstybės sūnaus gyvybė kabėjo ant plauko, nelaimingajam tėvui einant iš proto Oraliniame kabinete.

Staiga naktiniame danguje sušvito kūgio formos pavidalas. Maksas W. Junioras pajuto, kad automobilis jo nebeklauso ir sustoja kelkraštyje. Teroristė irgi sėdėjo netekusi žado, tarsi suparalyžiuota. Tačiau M.W.J. galingos jėgos tempiamas išlipo laukan, tiesiai priešais ore kabantį neatpažintą skraidantįjį objektą. Nuo NSO atsiskyrė žmogiškas siluetas, tik ne įprasto dydžio, o trimetrinis. Jis buvo su skrybėle, ilgu juodu paltu, rankoje laikė kažką panašaus į stačiakampį lagaminą, o yrėsi į priekį kojas judindamas taip, tarsi mintų dviratį. Artėdamas ateivis mažėjo, o atsistojęs šalia stabo ištikto Junioro, buvo jau visai normalaus ūgio.

— Kažką kalbėjai apie savo antrininką, — ištarė ufonautas labai žemu balsu. — Pasižiūrėk, štai jis.

Ir M.W.J. kaustomas siaubo išvydo, kaip ufonauto veidas, iš pradžių atrodes lyg meparapono, įgauna jo paties bruožus. Ir tai — dar ne viskas. Nuo Makso kažkas atsiskyrė, turbūt siela ir, žalsvai blykstelėjusi, kaip milžiniškas jonvabalis nusklendė ir pradingo antrininko krūtinėje.

— Tu klonuotas, — ištarė balsas, jau nebe žemas, užkimęs, bet švelnus kaip Makso.

M.W.J. klonas dingo švytinčiame objekte, kuris nežemišku greičiu nusukrio horizontalo link ir ten sustingo pleišto pavidalo spindulių pluoštu. Teroristė atsigavo ir taip pat išropojo iš mašinos. Dabar — REKLAMA.

— Tas švytėjimas — kas tai? Gal — skraidanti lėkštė? — paklausė Maksas rodydamas į tolį.

— Hi hi hi, — prarūkytu balsu sukikeno įkyrioji bobšė, — kai pirmąkart pamačiau, aš irgi taip pamaniau, bet paskui man paaiškino, kad ten yra kažkokie šiltnamiai, atrodo, Žiezmarų, niekad neįsimenu pavadinimų.

Maksas įsėdo atgal į mašiną ir staiga lyg smaugikas su virvele jį užpuolė visiška rezignacija.

DUBENĖLYJE gulėjo žavus žalios jautienos gabaliukas ir labai gundančiai kvėpėjo. Maistą Bubastei du kartus per dieną atnešdavo Ta Kita Moteris. Ji ir smėliuką pakeisdavo. Buvo labai rūpestinga, tačiau katei vis vien nemiela.

Iš savo tikrųjų namų kur nors kitur kraustyti Bastetė atsisakė. Pirmiausia ją bandė prisivilioti Ta Kita Moteris, bet katė nesileido net paimama į rankas. Šnypštė, nuleidus ausis. Paskui neįmanomo uždavinio ėmėsi abu jos sūnūs. Pirmiausia — Bastetės Numylėtinis. Ji net leidosi nunešama į mašiną ir nuvežama į jo namus. Bet čia pradėjo pratisai kniaukti, tęsė savo širdį draskantį koncertą ištisą naktį, todėl buvo sugrąžinta ten, iš kur paimta.

Tada pasirodė antrasis, kurį Prarastoji kažkodėl vadino Angelu Sargu. Šis turėjo pirkią su sodu, tris šunis ir dvi kates. Bet buvo tokios prigimties, kad visada visiems prišaukdavo nelaimės, nors kalbėdavo vien apie grožį ir gėrį. Kaip anos katės su juo ištverdavo, Bastetei buvo tamsi paslaptis. Angelas Sargas atvyko su didžiuliu drobinu maišu, bet jam nepavyko net nukrapštyti katės nuo lentynos, nors šiam tikslui buvo ir kopėčias pasitelkęs. Išvyko nieko nepešęs. Turbūt manė — kokia šlykšti katė, nesusimąstydamas, kad pats yra šlykštus.

Bubastė ir vėl liko viena. Dienas ir naktis leisdavo taip, kaip įsigeisdavo. Daug

miegojo, meditavo žiūrėdama pro langą, murkdama meldėsi Prarastosios bibliotekoje ir nuskaitinėjo knygas. Kai ši dar buvo gyva, tokiam užsiėmimui stigo laiko. Žmonių skaitymas ir katiniskas nuskaitinėjimas skiriasi iš esmės. Katės sugeba gauti informaciją iš knygos lygiai taip pat lengvai, kaip išlakti pieną ar rožiniu liežuveliu išlaižyti maisto likučius iš savojo dubenėlio. Jos nusiurbia pačią teksto esenciją, pirmą pradžią esmę, kuri atsiranda daug anksčiau, nei virsta kalba. Todėl katinijai nė motais tokie žmonės varginantys dalykai, kaip dviejų svetimšalių nesusikalbėjimas, katėms niekada negrėsė Babelio bokšto drama, jos per amžius kuo puikiausiai apsiėjo be žodynų ir vertėjų. Kam išvis reikalinga kalba, kai gali ne tik miaukti ar murkti, bet viską, kas tau svarbu, perduoti telepatiška? Žmogui gal ir su žodžiais gerai, bet katei daug geriau be jų.

Kam sekti raidę po raidės, dėlioti žodžius, stebėti, kaip jie susikimba į sakinius, iš kurių dar reikia išgriebti prasmę? Kam versti ir versti, ir versti lapus? Nors Brodskis yra pasakęs, kad vartyti lapus liūto (katės) letena kur kas patogiau nei Pegaso kanopa. Ne veltui gavo Nobelio premiją.

Bubastė mėgo ir kitą nobelistę, Vislavą Šimborską. Apdovanojimą jai buvo galima duoti už vieno vienintelio eilėraščio „Katinas tuščiam bute“ paskutinį, neištikimam Pasisavintajam skirtą, posmelį: *Tegu jis tik sugrįžta, / tegu pasirodo. / Iškart sužinos, / kad negalima šitaip su katinu. / Jo link bus einama, / tarsi visai nesinorėtų, / pamažėliais, / labai įsižeidusiom letenom...*

Česlovas Milošas irgi buvo vertas Stokholme teikiamų laurų už tą mažutėlį apmąstymą, pavadintą „Kačių paslaptis“, tiesiog už sakinį: *Jau vien pažiūrėjus į katę, norisi ją liesti ir glostyti*. Bastetei taip pat patiko Elioto „Katės“, nors nevertino pagal šią poemėlę parašyto Loido — Vėberio miuziklo.

Tik nemanykite, kad Bubastė — kokia užkietėjusi snobė, pamišusi vien dėl Nobelio premijos laureatų. Ji dievino Kiplingą už Katę, Kuri Vaikštinėjo Pati Sau Viena, ir Kerolą už Česyro Katiną. Tačiau, savaime suprantama, ją traukė ne tik kačių tematika. Ji nuskaitinėjo pačias įvairiausias knygas, retkarčiais pragauždama kai kurių aplankalus ar nugarėles, kad tekstas lengviau tekėtų į smegenis. Jei pradėtų čia vardyti savo mėgstamus romanistus, poetus ir eseistus, tai tikrai neužtektų vietos. Tačiau Bastetė turėjo vieną ypatingą silpnę: moterų parašytus tekstus. Ji net kiekvienam savo atgimimui sąmoningai rinkdavosi moteriškąją giminę, o tais keliais kartais, kuomet pabandė būti katinu — patinu, liko labai nusivylusi. Kai nusibosdavo rimti tekstai Prarastosios bibliotekoje, Bubastė nuskaitinėdavo laikraščius. Gerai, jų dar niekas neišnešė ir virtuvėje po stalu gulėjo didžiulė krūva žiniasklaidos. Bastetės nedomino tai, kas dedasi Lietuvoje ir visoje planetoje. Kartais lyžtelėdavo kokį įvairenybių skyrelį. Pavyzdžiui, sužinojo, kad pasaulyje 450 milijonų žmonių augina kates, o Lietuvoje jas turi kas trečias. Labiausiai Bubastei rūpėjo šiuolaikinių žmonių mentalitetas, apie kurį sužinodavo skiltyse KLASIFIKUOTI SKELBIMAI.

PASLAUGOS ĮVAIRIOS: Kokybiškai, greitai ir efektyviai supažindiname įvairaus amžiaus žmones Lietuvoje ir užsienyje. Organizuojame pažinčių vakarėlius. / Supažindiname savarankiškus vienišius (iki 70 m.) rimtai draugystei. / Padės sukurti šeimą Lietuvoje ir užsienyje. Katalogai, skelbimai, internetas. / NORI SUSIPAŽINTI: 28 m. moteris mielai norėtų susipažinti su kultūringu vyru draugauti. / 37 m. vyriškis susipažintų su ramaus būdo lenke. / 45 m. vyras, be Žalingų įpročių (turi nuosavą namą), susipažintų su moterimi šeimai sukurti. / 25 m. linksma ir simpatiška tamsiaplaukė norėtų susipažinti su inteligentišku ponu nuo 30 m. draugauti. / Simpatiškas vaikinai susipažintų su vyriškiu, į SMS neatsakys. / Pavargau nuo vienatvės, 165 cm, liekna, išsilavinusi suvalkiotė susipažintų su vienišu 40-45 m. vyriškiu. / Pasiturintis vyras maloniam laiko

praleidimui susipažintų su mergina arba moterimi, siųsti laiškus su nuotraukomis. KITOS PASLAUGOS: Tavo „Ego“ + mano „Libido“ / Graži mergina, šaltas šampanas, ar gali būti geriau?! / Tango šokama dviese, jūsų laukia dvi simpatiškos brunetės. / GSP (Greitoji Seksualinė Pagalba) / Meilės žaidimai pas jus namuose. / Dvi aistringos ir meilios katytės praskaidrins jūsų vienatvę. FAUNA, FLORA: Stafordšyrų veislės šuo (2 m., juoda sp.) nori mylėtis su kilminga partnere. / Himalajų veislės katinas kviečia Egzotų ir Persų veislės katytes į pasimatymą. / Auksaspalvių Retriverių veislės kalytė (l. graži) ieško vyro. / Persų Color Point veislės katinas (medalininkas, ekstremalaus tipo) kviečia susitikti tos pačios rūšies katę. / Sfinksas (su kilmės dokumentais, tėvas iš Amerikos) ieško draugės. / Mažytė Reksų veislės katytė laukia gražaus patinėlio. / KATĖS: Būtų dėkingi, padovanojusiems Persų veislės katytę. / Geriems žmonėms dovanoja Sibiro veislės išauklėtą kačiuką. / Dovanoju 2 mėn. kačiukus (vienas — baltas, kitas — rusvas, pūkuoti, l. gražūs. / Ligotas vaikas labai norėtų baltos katytės. Skelbimų apie parduodamus gyvūnus Bubastė neskaitė. Katės ir žmogaus santykiai nematuojami pinigais.

Visos šios temos dažniausiai tilpdavo viename reklaminiame puslapyje, skyriumi nuo Nekilnojamojo turto, Automobilų, Kelionių, Akcininkų susirinkimų ir Bylų. Ar reikia pridurti, kas jas vienijo? Taip, meilės alkis. Bastetė iš tokių tekstų anaip tol nesišaipė. Į reklamos puslapius ji žvelgė su tam tikru pietetu, nes žinojo, kad pagal skelbimą Prarastoji susirado katę, nors gal iš pradžių ir ieškojo vyro.

Pačiai Bastetei patinai daugiau neberūpėjo. Lūžis įvyko staiga. Rodos, dar ką tik ji voliojosi ant kilimo meilės alkio kankinama, garsiausiai, kaip tik įstengė, Šaukė iš ilgesio ir iškėlusi uodegos anteną gaudė ore sklandančius meilės virpesius. Pavasarį šių apeigų imdavosi bent kelis kartus per mėnesį. Žinojo, kad Pasisavintajai toks elgesys nepatinka, nors šioji neką mažiau geidė būti mylima.

Prijaukintoji, pati iš savęs neįstengdama išguiti alkio mylėtis, nusprendė nuo jo išlaisvinti bent jau katę. Per visą miestą vežė Bastetę į Meilės sunaikinimo vietą. Ten viskas dvokė sumaitota aistra, negyvais geiduliais ir pūvančiais lytiškumo likučiais. Bastetė bandė priešintis svetimiesiems su vienodais žaliais chalatais, bet, nудiegta staigaus dūrio, užmigo ant šalto cinkuoto stalo, o kai pabudo, buvo jau tuščia. Tuštesnė už vakuumą.

Palengva vėl pradėjo pildytis, nes gamta nemėgsta tuštumos. Pirmiausia sugrįžo liūdesys. Paskui širdperša dėl to, kas įvyko. Tada — pyktis ir įniršis. Atrodė, kad Prijaukintajai niekada neatleis. Bet nugalėjo dieviškoji katės prigimtis. Sielvartas ir kerštingumas dėl kūniškųjų praradimų užleido vietą dvasiniam džiugesiui, švelnybei ir lipšnumui.

Retkarčiais Bastetė susigraūždavo tik dėl vieno dalyko, apie kurį žmonės ničnieko nenutuokia. Juk kuo pasaulyje daugiau kačių, tuo patikimiau jis apsaugotas nuo žūties. Katiniškos globos netekusi žmonija tučtuojau nugarmės į prapultį. Kaip tik todėl katės privalo veistis ir daugintis!

STAIGA dangų aptraukė tamsiai žali debesys ir sutemo lyg per Pasaulio pabaigą. Sublyksėjo žaibai, tarsi kažkas pašėlusiais mostais erdvėje būtų piešęs baltus, geltonus ir raudonus zigzagus. Aplinkui, taip pat ir pačioje Julijoje, kuri dabar buvo vienis su išore, kurtinamai dūdeno griaustinis. Vasario pradžioje Lietuvoje audrų niekada nebūdavo, todėl Julija suprato, kad ši pragariška stichija siautėja tik jai vienai. Su kiekvienu kiaurai veriančiu blykstelėjimu ir galingu driokstelėjimu kilo vis didesnė ir didesnė baimė. Julija pagalvojo, kad gal tik dabar pagaliau iš tikrųjų numirė ir šitaip atrodo pomirtinis pasaulis.

Audra palengva traukėsi, o paskui galutinai nutolo. Viskas nurimo. Bet baimė liko.

Julija pasijuto lyg žiūrėdama siaubo filmą, kuomet, skambant nervus tampančiai muzikai, nieko nevyksta, bet tvyro nepakeliama įtampa. Anksčiau, gindamasi nuo gąsdinančių kadru, užsimerkdavo. Taip elgėsi ne tik būdama maža, bet jau ir suaugusi, net pradėjusi po truputį senti. Dabar niekaip nebegalėjo apsiginti. Reikėjo ištvirti. Julija nusprendė, kad vieną baimę dera išvartyti kita, kaip kad pleištas išstumia pleišta. Pirmiausia bandė prisiminti, ko labiausiai bijojo vaikystėje.

Kai Julija buvo maža, bet jau galėjo ne tik suvokti, kas dedasi aplinkui, o savąjį suvokimą užfiksuoti ir prisiminti, ją labiausiai gąsdino tamsa. Tamsa ir visa, kas iš jos kildavo: keisti garsai, krebždesiai, tikri ar išsigalvoti žingsniai, alsavimas, šnypštimas, šnopavimas, šnibždesiai, spengianti tyla, nematomos būtybės, šešėliniai pavidalai, geltonos ir melsvos dėmės švytinčiais pakraščeliais, vaiduokliai, vėlės, vampyrai, juodi Anapilio pranašai ir pati Mirtis, susiliejęs su blyškiomis mėnesienos dėmėmis ant sienų.

Bet baisiausia buvo ne tai, ką mažoji Julytė galėjo įvardyti, atpažinti arba bent jau nuspėti, ne bauguliai, kurie kiūtojo palovyje, slapstėsi spintoje, brazdinosi palei duris ar barbeno į langus. Klaikiausia buvo tai, ką ji galėjo tik nujausti organu, švytuojančiu tarp paširdžių ir papilvės. Įsivaizduodama besitartinančios, nematytos baimės mastą, Julija susigūždavo, nes žinojo, kad klaikasties, kurios niekas kitas pasaulyje dar nematė, o lemta išvysti tik jai vienintelei, bus be gailėsčio sunaikinta. Kitą rytą mama lovelėje neberas savo mergytės, o jei ir ras, tai jau būtų visai kitas, pakeistas, apsėstas vaikas.

Vaikystėje Julija bijojo dar ir laidotuvių, nes pamečiui, tarsi susitarę, vienas paskui kitą mirė diedukas ir močiutė iš tėvo pusės, o paskui senelė — mamos mama. Kiekviena išlydėjime privalėjusi dalyvauti anūkėlė beveik nemirksėdama spoksodavo į baltose gėlėse skendintį karstą, su baimė ir saldžia siaubo nuojauta laukdama, kas bus, jei numirėlis staiga sujudės. Grįžusi namo iš kapinių, ji kiaurą naktį krūpčiodavo, tikėdamasi, kad apsilankys mirusiojo vėlė arba jis pats, atgijęs, žemėtas ir susižalojęs grumdamsis su karsto dangčiu. Miruolių baimė jai tapo svarbiausia vaikiško gyvenimo pramoga ir viena didžiausių asmeninių paslapčių, kaip tie po žeme slepiami *sekretai* iš stikliukų, gėlių ir saldainių popieriukų.

Julija nepriklausė laimingiesiems, kurie savo vaikystę prisimena su saldžia nostalgija. Būdama mažas vaikas, ji nesijautė laiminga. Tai liudijo ir išlikusios fotografijos su egzistencinio sielvarto paženklinta rubuile, kuri džiaugsmo akimirkomis dėl savo riestos nosytės, apvalių žandų, pagurkliuko ir skystų šviesių, beveik baltų plaukelių būdavo vadinama Nikita Chruščiovu.

Daugiausiai liūdesio ir baimių Julijos vaikystei suteikė tėvo liga. Kad šis mirtinai serga, Julytė pajuto būdama penkerių. Anuomet tokia diagnozė, kaip vėžys, ligoniams nebūdavo pranešama, ir jiems belikdavo kankinamai spėlioti apie savąją lemtį. Mergaitė vėžį buvo mačiusi tik vaikiškose knygelėse ir labai stebėjosi, kodėl, vos tėvui kur nors išėjus, mama puola prie telefono, skambina draugėms ir, kalbėdama vien apie tą bjaurų ūsuotą gyvį su dideliausiomis žnyplėmis, gaudžiai verkia.

Tėvas vis guldavosi į ligonines, iš kurių grįždavo per pusę sumenkęs. Tačiau Julytė meldė Dievulį, paslaugiai tenkinantį kai kuriuos kuklius jos norus, kad tėtukas kiek galima ilgiau būtų namuose. Mergaitė nemėgo ir bijojo tėtį lankyti ligoninėje. Jai kėlė siaubą ilgi, vaistais pradvisę koridoriai, liftai su pasibaisėtina nelaimingais keleiviais, balti chalatai, metalinių skausmo instrumentų skimbčiojimas, o užvis klaikiausiai atrodė palatos su dviem eilėmis glaudžiai surikiuotų lovų. Kartą ji matė žmogų kuris neturėjo apatinio žandikaulio, o kitą sykį išgirdo kažką šurpiai kriokiant ir atsikusį išvydo vyrą, kuriam iš pleistru užklijuotos žaizdos kakle kyšojo guminė žarnelė. Šie du mirtininkai kaipmat persikėlė į Julijos sapnus ir juose pasiliko visam gyvenimui, daug ilgiau už bet

kokius šviesius vaikystės įspūdžius.

Mergaitė žinojo, kad tėvui buvo išpjautas skrandis, o netrukus vėžys savo žnyplėmis sukarpė ir kitus organus. Tėvas apaugo žarnelėmis, o mamai prie jo tvarkantis, Jultytė kartais matydavo maišelius su siūsiiais ir kakais, o svarbiausia — tėčio pimpaliuką, mažutį, tarsi špygą rodančio vaiko nykštys.

Kraupiausia būdavo, kai tėvas pradėdavo šaukti. Dažniausiai nežmonišku balsu riaumoti jis prapliupdavo naktimis, o Jultytė žinojo, kad tėtis nebegali iškęsti skausmo. Tie šauksmai savyje slėpė dar negirdėto, neįsivaizduojamo dydžio ir klaikumo riksmą, kurį išgirdęs bet koks žmogus subyrėtų į šipulius. Tėvui nykstant, mama storėjo ir plėtėsi. Kaimynų vaikas Jultytei pašnibždėjo, kad ji greitai turės broliuką arba sesutę. Mažoji Julija tuo nepatikėjo, pateikdama svarų suaugusio žmogaus argumentą, kad mamytė dabar ir taip labai vargsta, kam jai dar mažas vaikutis. Didėjantis moters pilvas mergaitei dar nereikšė naujos gyvybės radimosi.

Namuose vis dažniau buvo pradėtas kartoti žodis „agonija“, kuris Jultytei siejosi su labai didele kraujo raudonumo aguona ir jos juodais kaip naktis grūdeliais. Dramatiškame spalvų žaisme mažoji išvelgė ir dar vieną su agonija susijusį ryšį: vos pagauti vėžiai būna juodi, o kai juos išverda — raudoni. Tos nepaaiškinamos sąsajos užsifiksavo visam gyvenimui. Iš vaikystės Julija atsinešė panišką baimę susirgti vėžiu, pasidygėjamą visų rūšių vėžiagyvių delikatesais, o tai, kad jaunystėje sugebėjo išvengti bendraamžius apsėdusio potraukio opijiniams preparatams, pati aiškino nuo penkerių metų ją lydėjusiu atgrasančiu sąskambiu: *aguona-agonija*.

Tėvo mirtį išpranašavo paukštis. Rytą Jultytė girdėjo, kaip jis atsitrenkė į lango stiklą, gailiai sučirpė ir bilstelėjo nukritęs ant skardinės palangės. Mergaitė žinojo, kas atsitiko, bet nenorėjo to išvysti. Atėjusi jos kelti mama atitraukė užuolaidą ir dusliai riktelėjo:

— O Viešpatie, negyvas varnėnas. Iš kur jis čia dabar?

— Taip, žinau, — atsakė Julija ir pridūrė: — Šiandien tėtis mirs.

— Nedrįsk taip kalbėt! — netikėtai piktai riktelėjo mama, prišoko prie dukters lovos ir atklojusi skaudžiai pliaukštelėjo mergaitei per užpakalį.

Julija nepravirko. Nebuvo prasmės. Vis tiek niekas nepuls jos guosti. Tik paprašė, kad mama leistų palaidoti paukštį. Bet šioji toliau nežinia ko rūstavo ir, atsinešusi sąšlavų semtuvą, nustumė varnėną nuo palangės. Jultytė užsispyrė, kad vis tiek eis į kiemą jo palaidoti, bet mama griežtai nukirto:

— Ne, tu liksi su tėčiu. Turiu reikalų. Grįšiu apie pietus.

— Nepalik manęs vienos. Aš bijau. Tėtis mirs.

— Na, ką tu čia dabar karksi?! Mažiems vaikučiams negalima kalbėt apie mirtį, nes Dievulis juos nubaus.

— Kaip nubaus? — sušnibždėjo Julija, jausdama, kaip iš baimės jai nutirpsta rankos ir kojos.

— Pamatysi. Jei bijai, tai ir nelandžiok į tėčio kambarį. Užsiimk kuo nors protingu.

Tai tarusi mama įsispyrė į juodus batelius, raudonai pasidažė lūpas ir išlėkė. Jultytė nusliūkino į savo kambarį ir, nuo Mirties artumo užsistūmusi kėde duris, bandė apsimesti, kad žaidžia. Tačiau lėlės jos neklausė. Už sienos buvo tylu. Tėvas nešaukė. Jultytė išlindo iš savo slėptuvės ir ant pirštų galiukų nutykino pasižiūrėti, kaip jis laikosi. Ji puikiai žinojo, kad Mirtis yra ten, už durų, stovi palinkusi prie tėčio lovos ir šnopojo. Anksčiau buvo mačiusi tik numirėlius, o dabar knietėjo išvysti Tą, Kuri juos pasiima.

Jultytė atsargiai pravėrė duris ir akies kraštelio nedrąsiai apžvelgė kambarį. Ji pamatė labai aukštą, galva lubas siekiančią moterį raudona suknele ir juodu apsiaustu.

Išgirdusi durų girgžtelėjimą, Mirtis sumažėjo, susiplojo, virto raudonais ir juodais langeliais margintu pledu ant tėčio lovos. Julytė įėjo vidun. Mirtis, apsimetusi apklotu, savo švokščiantį alsavimą permetė į tėčio gerklę. Dukra nebejautė jokios baimės, priėjo artyn, atsisdėjo ant lovos kraštelio ir pranešė laibu balseliu:

— Tėveliuk, čia aš.

Tėvas pramerkė akis ir šyptelėjo. Tada suspaudė Julijos delną ir labai garsiai iškvėpė. Taip garsiai, kad kambaryje pasklido juodi ir raudoni ratilai. Paskui jo ranka paleido dukros piršteliu ir visai suglebo. Kiek kartų Julytė bandė ją pakelti, šioji ir vėl nukrisdavo ant mirtimi languotos antklodės lyg begalvė skudurinė lėlė su penkiomis glebiomis kojytėmis. Mergaitė nebejautė jokios baimės ir prie mirusio tėvo lovos buvo tol, kol grįžo mama. Ji rado dukrą susisukusią į kamuoliuką ir miegančią šalia mirusio tėvo.

— O Viešpatie, kas čia dabar darosi, vaikelį?! — suriko moteris, drebančiomis rankomis plėšdama mergaitę į šalį.

Tačiau mergaitei pasirodė, kad motina šaukia: „Ką čia dabar padarei, vaikelį?!“ Todėl Julija pasijuto kalta dėl tėvo mirties. Jei nebūtų lindusi į užgintą kambarį, Mirtis būtų pasilikusi rymoti savo vietoje. Jei ne Julijos nusikaltimas, Giltinė dar ilgai nebūtų užgulusi tėčio juodais ir raudonais langeliais, nebūtų iliejusi į jį savo šnopščiančio alsavimo ir neišplėšusi paskutinio atodūsio. Tas kaltės jausmas, vėliau tapęs neatpažįstamu, neįvardijamu, abstrakčiu, persekiojo Juliją visą gyvenimą.

Tėvas mirė tesulaukęs Kristaus amžiaus. Suaugusiųjų akimis žiūrint atrodė, kad jaunas vyras sudegė nepaprastai greitai, per nepilnus metus, tačiau vaikiškoje, lėtoje ir vangioje Julijos laiko slinktyje atrodė, kad jis sirgo neapsakomai ilgai. Tuo po laidotuvių ji susapnavo tėtuką, skraidantį kartu su baltais varnėnais, ir labai tuo sapnu džiaugėsi. O mamos pilvas vis didėjo. Dabar jau ir Julija įtarė, kad ten slepiasi vaikas.

Jos būgštavimai netrukus pasitvirtino. Gimė broliukas, tėvo garbei pavadintas Augustinu, kuris tarsi rausva, rėksminga kempinė, susiurbė visut visą mamytės meilę. Julytei nieko nebeliko, nes Augutis buvo tėvo kūnas ir kraujas, judantis, su kiekviena diena vis labiau ryškėjantis mirusiojo atvaizdas, nauja, pagerinta Anapilin išėjusiojo kopija, o gal net jo sielos inkarnacija.

Julijos vaikystė baigėsi 1968 metų kovo 27-ąją. Tą dieną žuvo Jurijus Gagarinas. Julytė negarbino kosmonautų, tačiau, žiūrėdama specialią televizijos laidą, skirtą herojui atminti, matydama jo linksmas akis, valiūkišką šypsena, nerūpestingus judesius ir lengvą spyruokliuojančią eiseną, pajuto kai ką daugiau, nei žiūrėdama į *multikų* princus. Prabėgus maždaug dešimčiai metų, bet vis dar kuo aiškiausiai prisimindama mirties sustiprintą Gagarino *seksapylą*, ji nusprendė, kad tąsyk pirmą kartą patyrė geismą.

Dar po kokių trejų metų prasidėjo Julijos paauglystė, o su ja plūstelėjo ir naujos baimės. Sulaukusi vienuolikos, Julija labiausiai bijojo svarstyklių, paplūdimių ir fizinio lavinimo pamokų. Ji turėjo antsvorio, tačiau niekaip su juo nekovojo. Per medicininius patikrinimus mokyklos sporto salėje atrodydavo, kad jos kilogramai pranešami per garsiakalbį, įžiebiami švieslentėse, o tiems, kas dar neatreipė dėmesio į pasibaisėtiną faktą, pranešami asmeniškai arba pateikiami raštiškai. Jos tukliame kūne jau ryškėjo krūtys, kurios tokiame amžiuje (ir — tokiais laikais) reiškė gėdą. Apie kitokius grožio standartus, silikoninius biustus ir krūtų implantus Tarybų Lietuvoje niekas net nesapnavo.

Julytė galutinai pribagė viena išvyka prie upės su mama, broliu ir trylikamečiu pusbroliu. Julija dėvėjo vaikišką maudymosi kostiumėlį, kurį besikubėdama apsilviko ne ta puse, nugara į priekį. Plaukioti ji nemėgo, o tiesiog išibrisdavo į vandenį iki pusės ir šokinėdavo. Taip jai besiturškiant, pusbrolis staiga pradėjo kikendamas spięgti: „Oi,

mergaite, ką tu turi, kad į tave visi žiūri?!“ Slapias maudymukas išdavikiškai nusmuko atidengdamas du drovius, bet jau gana ryškiai matomus kauburėlius. Pirmoji Julijai į galvą šovusi mintis buvo panerti ir nebeiškilti. Nusiskandinti. Mama ja tik vargais negalais išprašė į sausumą. Julija išlipo drebedama, dangstydamasi rankomis ir, nors oras buvo vėsus, degte degdama iš gėdos. Po to įvykio ji vengė paplūdimių net ir suaugusi.

Lygiai taip pat ji iki šiol tebesapnavo klaikiąsias fizinio lavinimo pamokas ir monstriškų PDG (Pasirengęs darbui ir gynybai) normų laikymą. Anuomet medvilninis tamsiai mėlynas glaudžiai kūną aptempiantis treningas Julijai atrodė baisėnis už išbadėjusius rūbus, kurie pasakose suėda žmones. Vos ištipenusi su tuo gėdos drabužiu iš prakaitu pradvisusio mergaičių persirengimo kambario, ji girdėdavo, kaip visi aplinkui griausmingu choru krikia: „Oi, mergaite, ką tu turi, kad į tave visi žiūri?!“ Kaip dauguma storulių, Julija buvo nerangi, todėl negebėjo nei užsliuogti virve, nei nušokti į tolį ar aukštį tiek, kiek reikia. Sportinė įranga jai priminė Ateizmo muziejuje matytus inkvizicijos kankinimo įrankius.

Dar vienu išbandymu tapo karinio rengimo pamokos. Juliją apimdavo kaustantis siaubas, kai per keliasdešimt sekundžių reikėdavo išnarstyti arba sudėti Kalašnikovo automatą. Ne mažesnę baugulį kėlė ir privalomas šaudymas. Kai su trumpa mokykline uniforma ir iš po jos kyšančiomis storomis kojomis atsiguldavo tire ant žemės, jausdavo, kaip papulkininkis Zaicevas spokso tiesiai į šakumą, nes dorovingai suglaustomis šlaunimis juk nepašaudysi. Į taikinį ji niekada nepataikydavo ir baisiai dėl to išgyvendavo. Pamokų, kai tekdavo ant galvos per deramą greitlaikį užsitempti dujokaukę, Julija pradėdavo bijoti jau prieš savaite. Ją kankino klaustrofobija ir gąsdinimasis uždusti, o Zaicevas, stebėdamas nervinį paauglės drebulį, tyčiojosi, keikėsi rusišku *matu* ir teigė, kad Tėvynei bailiai nereikalingi.

Šalia kasdieninės tikrovės diktuojamų baimių glūdėjo dar ir kitos, kurias Julija jau daug vėliau pavadino fiziologiškai egzistencinėmis. Tai buvo baimė galutinai išsiaiškinti, kaip yra daromi vaikai, nuogandus pirmųjų menstruacijų laukimas, išgąstis, vos pagalvojus apie nekaltybės praradimą, dar nelabai nutuokiant, kaip vyksta šis ritualas. Visus tapsmo moterimi baugulius Julijai vainikavo siaubas, nutvilkantis vos pagalvojus apie pirmąjį neišvengiamą vizitą pas ginekologą.

Nors ir baugu, mįslę, kaip padaromi vaikai, Julijai knietėjo įminti kuo greičiau. Jų klasėje buvo tokia Milda, kuri nors mokėsi labai blogai, bet garsėjo kaip neprilygstama „antrojo galo“ ekspertė. Paprašyta pasidalyti savo turima intymia informacija, Milda mielai sutiko. Julijai kažkodėl atrodė, kad tokiam pokalbiui netinka uždara patalpa, tarsi sunkus klausimas joje pakibtų kaip Damoklo kardas, o gėdingas atsakymas imtų dusinti lyg nuodingos dujos. Buvo pavasaris, todėl išsiviliojo draugė į gamtą ir nežinia kaip atsidūrė prie upės, ant to paties kranto, nuo kurio buvo šaukta: „Oi, mergaite, ką tu turi...“

Milda dalykiškai išdėstė, kaip viskas vyksta, ir aiškumo dėlei tai pademonstravo dešinės rankos smilių kelis kartus kyštelėdama į pusiau sugniaužtą kairiosios kumštį. Julijos sąmonė atsisakė tuo patikėti, nors sąmonė gūdžiai tvirtino, kad Milda sako tiesą. Niekaip negalėjo įsivaizduoti TAI darančius savo mamą ir tėtį.

Julija giliai širdyje nujautė, kad Milda nemeluoja, tačiau karštligiškai ėmė ginti savo teisybę, tvirtindama, kad visose jos skaitytose knygos tiesiog pasakoma „ji pasijuto nėščia“ ir niekas neaprašinėja Mildos prasimanytų nesąmonių. Nėštumas ateina netrukus po to, kai herojai pasibučiuoja arba ima kartu miegoti.

— Žinai ką, — pridūrė Julija su stojiška seno išminčiaus ironija, — gamta juk labai protinga. Negi nebūtų sumąsčiusi ko nors paprastesnio už tą kišimą ir traukimą?

— Na, turbūt niekaip kitaip nesugalvojo, — pasakė Milda, abejingai gūžtelėdama

pečiais ir staiga pasiekdama stulbinamų filosofinių aukštumų: — Ne mažiau kvaila man atrodo, kad žmogus gimsta, o paskui turi mirti.

Tą dieną grįždama namo, Julija kieme kaip tyčia pamatė rujojančius šunis. Gal anksčiau ir būtų tai palaikiusi nekaltu žaidimu, bet dabar nė neabejojo, ką daro tas ant dviejų kojų atsistojęs šunėkas, baksnojantis išsišiepusią kalę į skylutę užpakalyje.

Tą patį vakarą ji nutykojo į motinos slaptavietę, kur buvo laikoma vienintelio sovietinio seksologo Zalyčio knyga „Meilės vardu“. Mama iš tolo jau buvo parodžiusi tą sprogmenį ir griežtai pareiškusi, kad dukra galės prie jo liestis tik tuomet, kai ateis laikas. Taigi Julija nusprendė, kad laikas jau atėjo, parsinešė knygą į savo kambarį ir iki išnaktų skaitė. Čia išdėstyta lytiškumo misterija atrodė pasišlykštėtina. Viskas, ką sakė Milda, buvo tiesa ir neišvengiamai grėsė Julijai. Ji prisiekė, kad niekada jokio vyro nė artyn neprisileis, ir palindusi po antklode graudžiai apsiverkė. Jai jau buvo dvylika.

Tikrovėje baubai pasirodė ne tokie dideli, kaip juos piešė vaizduotė. Mėnesinės, kurias mama delikačiai vadino mėnesienomis, Julijai prasidėjo sulaukus trylikos. Pats pirmasis epizodas į atmintį, žinoma, įstrigo. Buvo vasaros pabaiga, ji viešėjo tetos sode ir padėjo rinkti raudonuosius serbentus. Staiga pajuto kažką tekant per kojas. Diena buvo karšta, todėl pamanė, kad tai prakaitas. Norėdama apsišluostyti, pasikėlė suknelę ir išvydo ant šlaunų kraują. Neišsigando, veikiau apsidžiaugė. Tačiau iki galutinės paauglystės pabaigos dar buvo likę dveji metai.

Tai nutiko per šokius, veikiau — po jų. Ne, Julija neprarado nekaltybės, tas reikšmingas momentas dar laukė ateityje. Visą vakarą trynėsi (nes šokimu pavadinti negalėjai) su pačiu gražiausiu ir šauniausiu mokyklos berniuku. Nepaisant savo apkūnumo, ji buvo populiari mergaitė ir, pasak geranoriškai nusiteikusių klasiokių, priešingą lytį traukė „lyg magnetukas“. Taigi gražusis berniukas Juliją pabučiavo, apseilėdamas jai visą smakrą, ir gerokai paglamžė išėjus į lauką.

Ji parlėkė namo pašėlusiai besidaužančia širdimi ir šventai įsitikinusi, kad ant įkaitusio veido raudonomis raidėmis parašyta viskas, kas ką tik nutiko. Todėl, stengdamasi nekristi mamai į akis, spruko į tualetą ir staiga patyrė labai keistą dalyką. Jos kelnaitės buvo šlapios. Kaustoma baimės persibraukė ranka sau per šakumą ir ant pirštų pamatė bespalves gleives. Net kojas pakirto. Julija buvo tikra, kad bučiuodamasi užsikrėtė kokia nors siaubinga Veneros liga. Turbūt sifiliu. Visą naktį prasivartė nesudėdama bluosto, nes suprato: pirmasis apsilankymas pas ginekologą dabar jau tikrai nebeišvengiamas.

Kitą rytą, užuotėjusi į mokyklą, Julija nuslinko į moterų konsultaciją. Jautėsi baisiai nusikaltusi ir beveik neabejojo, kad gydytoja dėl to sifilio iškviess miliciją. Iš susijaudinimo apžiūra ant ginekologinio krėslo, Mildos vadinto lėktuvu, praėjo beveik nepastebėta. Julija nuoširdžiai atsakinėjo į visus žilstelėjusios gydytojos klausimus ir niekaip nesuprato, kodėl ši kuo toliau, tuo plačiau šypsosi. Galiausiai daktarė tarė:

— Kai ten sudrėksta, vadinasi, tu nori berniuko. Nejaugi mama tau nepaaiškino?

Ne, nepaaiškino. Mamą jau prieš dešimtį metų pasisavino brolis ir nebegražino. Tačiau dabar dėl to Julija nesikrimto. Ji jautė didžiulį palengvėjimą ir pakilios nuotaikos nuėjo į mokyklą vien tik susitikti su Milda. Tada ir išgirdo lemtingą žodį: geismas. Suprato, kad paauglystė baigiasi ir prasideda jaunystė.

Jaunystė irgi neapsiėjo be baimių ir jos buvo beveik priešingos paaugliškosioms. Dabar Julija labiausiai bijojo, kad taip ir nesugebės laiku prarasti nekaltybės, nebūs reikalinga jokiam vyrui ir liks apgailėtina senmergė. Labai baisus atrodė žodis „frigidiška“, nors buvo ne visai aišku, ką jis reiškia. Siaubą taip pat kėlė Mildos iškelta galimybė lytinio akto metu „susirakinti“ ir tokioj pasibaisėtinoje padėtyje kviestis

greitąją, važiuoti į ligoninę ir dviese, vis dar „susirakinus“ gultis ant operacinio stalo „atrakinimui“. Jau geriau nusišauti! Tačiau viršiausias iš siaubų buvo gimdymas.

Dar vienu baimės šaltiniu tapo senelis. Mamos valia Julija buvo apgyvendinta jo bute, kad gamintų valgyti, apskalbtų ir sutvarkytų kambarius. Iš pradžių šis sprendimas merginą džiugino nes ji troško kuo greičiau tapti savarankiška. Tačiau netrukus senelis pradėjo vaikėti, marazmėti ir kraustytis iš proto. Taigi beprotybė ir senatvė šešiolikmetę Juliją šiurpino ne mažiau nei kitos „fiziologiškai egzistencinės“ baimės.

Laimė, kad bent jau nekaltybe buvo atsikratyta gana greitai ir visiems laikams dingio klaiki grėsmė likti *cielka*. Tai anaipol nebuvo kokia romantiška patirtis, veikiau uždavinys, kurį reikėjo atlikti kuo greičiau, paprasčiau ir nieko nemastant. Viskas įvyko rudeniškai nejaukiame sodo namelyje po Spalio švenčių parado. Revoliuciją iš istorijos aukštumų buvo nuspręsta perkelti į asmeninį lygmenį, paverčiant tuo, ką vėliau Julija pavadino grupine defloracija.

Aštuoni klasiškai, lytimis pasiskirstę po lygiai, užsipirko spirituoto obuolių vyno ir autobusu nuvažiavo į kažkurio tėvų sodo namelį. Tarpusavyje beveik nesikalbėjo, o jų veidų išraiškos buvo tokios, tarsi ruošęsi kasti bulves. Visi žinojo, ko vyksta, ir kiekvienas ant peties lyg kokį piktąjį nykštuką nešėsi po savo baimę.

Sodai rudenį atrodė ypač nykiai, namelyje trenkė drėgme ir pelėsiais, židinio įkurti nepavyko, o tai atėmė paskutinę viltį pasilepinti bent lašeliu romantikos. Vynas buvo šaltas ir labai neskanus, bet per galvą trenkė. Tada grupelė metė burtus ir susiskirstė poromis, kuriam su kuria gulti. Štai ir viskas. Buvo šiek tiek kraujo. Tačiau skausmo Julija nepajuto. Pasitenkinimo — irgi. Nekaltybės praradimas visus mikliai išblaivė, tad, paslėpę krūmuose tuščius butelius, tylomis grįžo į Vilnių.

Julija paruošė seneliui vakarienę, nusiprausė po dušu ir ilgai žvelgė į veidrodį, ieškodama savo atvaizde bent menkiausio pasikeitimo. Visą naktį peršėjo tarpukojį, tačiau ji per miegus šypsojosi, pagaliau jausdamasi tikra moterimi. Praėjus beveik dvidešimčiai metų, jos nekaltybės atėmėjas sėdėjo Seime ir, susitikę aukštuomenės baliukuose, jiedu persimesdavo dviprasmiškomis replikomis apie Spalio šventes.

Praradusi nekaltybę, Julija ėmė bijoti dar vieno dalyko: kad niekada nesulauks tikros meilės, kad, pati beatodairiškai įsimylėdama, nebus mylima taip, kaip to alksta, trokšta ir geidžia.

Dabar, žvelgdama jau iš mirties pusės, matė, kad ši baimė pasitvirtino. Galbūt taip atsitiko todėl, kad visą gyvenimą nesąmoningai painiojo meilę vyrui ir meilę Viešpačiui, susiliejimą su dieviškumu pakeisdama sueitimi su kita lytimi, todėl išsvajotosios pilnatvės niekada nepatirdama. Mylėdama visada siekė rasti kažką anapus meilės objekto, bet, per kūniškumo kliuvinį taip ir neprasiverždama į metafizinį lygmenį, likdavo labai nusivylusi.

Apie tai daug mąstė paskutiniaisiais savo gyvenimo metais, bet su niekuo net nebandė kalbėtis, bijodama būti apšaukta piktžodžiaivimu. Svarstydamą apie bergždžiai pasibaigusias aistras ir jokių apčiuopiamų vaisių nedavusią karštligišką dievoiešką, savęs klausdavo, ar tik ji, ar ir visi kiti bando seksu užpildyti metafizinę tuštumą, atsirandančią dėl Dievo stygiaus?

Ar visiems jos kartos ir epochos žmonėms santykiai su Absoliutu tapo nebeįmanomi, todėl religinę ekstazę sublimuoja orgazmas? Ar Angelas Sargas ir į jį panašūs skaistuoliai, bylojantys apie Dievo artumą ir svaigstantys nuo Jo atsako, meluoja patys sau, o gal užklydo į nūdieną iš kito, šventesnio, meto? Tačiau jeigu Dievas yra taškas A, o mes vienu traukiniu vykstame į galinę stotelę Z, tai visi kartu ir tolstame nuo pradžios, kokių dar gali būti išimčių?

Vis tiktai buvo vietų, kuriose Julija įtikėdavo, kad dvasinis, netgi religinis pasitenkinimas įmanomas ir šiais laikais. Kartą bičiulė nusivežė ją į Paparčių kaimo apylinkėse išikūrusį Betliejaus seserų vienuolyną. Vienuolės gyveno mažuose mediniuose namukuose ant Neries skardžio, atveriančio banguojančią piliakalnių panoramą. Kol draugė gėrėjosi pagonišku gamtovaizdžiu, Julija užėjo į miniatiūrinę koplytėlę, kurioje kaip tik vyko apeigos. Moterys baltais drabužiais ir smiliais, lyg Surbarano tapytais, gobtuvais klūpojo prieblandoje ir pusbalsiu kalbėjo Dievui skirtus žodžius. Iš po gobtuvų buvo matyti jų veidai, kurie Julijai pasirodė baltųjų lelijų spalvos ir nutviekti šviesios, romios, niekuo žemišku nebesuardomos palaimos.

Įspūdis buvo toks stiprus, kad ją ėmė krėsti šiurpas. Staiga pagalvojo, jog apvalančią, pakylėjančią, bet kokias individualumo ribas nušluojančią meilę, kurios tikėjosi sulaukti iš kiekvieno naujo partnerio, patirtų čia, iš pačių širdies gelmių meldamasi. Ar tokia mintis buvo šventvagiška? Jei taip, kodėl dabar už ją yra nebaudžiama?

Julijai niekada neatrodė, kad nuodėmė ar koks dvasinis nusižengimas išstumia šventumo galimybę, tarsi gegužiukas — zylių jauniklius iš lizdo. Ji visą gyvenimą suposi tarp nuopuolio ir prisikėlimo, būdama tai paleistuvė, tai vienuolė, tai kurtizanė, tai — labai retomis akimirkomis — šventoji. Dabar, mirusi, visų savybių nebeteko. Virto brūkšniu tarp dviejų arbaarba.

SAVAITGALIAIS, kuomet stodavo įprastiniu darbu neužpildyta pauzė, Ritą apimdavo panika, kurią tikriausiai jaučia giliavandenės žuvis, ištrauktos iš okeano dugno į negailestingai ryškią dienos šviesą. O dabar dar prisidėjo Leo! Regėdama savo menkystę pergalingame to vyriškio spindėjime, Rita norėjo tolydžio inkšti iš gėdos. Dar baisiau buvo tai, kad baisėdamasi jautė, kaip pradeda Leonardo ilgėtis.

Pusdienį didvyriškai (didmoteriškai?) su savimi pakovojusi, bet nenugalėjusi, šeštadienio popietę nusiuntė jam žinutę: *Pasiilgau*. Tačiau atsakymo nesulaukė nei po minutės, nei po dešimties, nei po pusvalandžio, nei po kelių valandų. Norėjo nusigraužti alkūnes, iš apmaudo, kad, vos pažinčiai prasidėjus, jau ėmė pypsėti iš ilgesio.

Vakare bent jau Tomas paskambino. Jis buvo atžarus ir neatsakinėjo į paprasčiausius motinos klausimus kaip rusų partizanas, pasiryžęs nieku gyvu neišduoti valstybinės paslapties fašistams. Nejaugi taip sunku pasakyti mamai, ką veikė visą šeštadienį, su kuo bendravo, ar neapleido mokslų, ar normaliai valgo, kodėl šmurkščioja nosim, gal persišaldė, kokios merginos balsas šalia girdėti, ar tai jo draugė, kaip jos vardas ir t. t. Galiausiai pokalbį ji pati nutraukė, bijodama, kad Leo negalės prisiskambinti. Tačiau jis tylėjo. Pusę nakties prisiekinėjo sau, kad, net atsitiktinai sutikusi Leonardą gatvėje, pereis į kitą pusę ir į jo skambučius neatsakinės. Iš ryto jautėsi it aukštakrosnė, įkaitusi nuo ryžtingo apsisprendimo su Leo nebebendrauti. Uosdama iš virtuvės sklindantį Danos ir Rimo mėgstamos kiaušininės su lašinukais kvapą, žiūrėjo į lubas ir mąstė, kodėl pasaulis iki šiol neišrado būdo, kaip panaudoti žmogaus aistras vietoj naftos, elektros ar vėjo energijos? Šimtas litrų geismo automobiliui; dviejų šimtų pavydų lemputė; tūkstančio pykčių iškrova; dešimt tūkstančių nevilčių bombos sprogimas...

Nei sekmadienio rytą, nei priešpiečių iš Leo negavo jokio ženklo. Vis tiktai jis paskambino apie penktą ir pakvietė Ritą vakarieniauti. Ji iškart sutiko, nors ir įsivaizdavo save kaip primuštą kalę, nuolankiai laižančią kankintojo ranką. Gal ji viską perdeda? Tiesiog užmiršo arba net niekada nemokėjo, kaip reikia bendrauti su tikrais vyrais. Ką ten Rimas...

Vakarienės proga Rita dukros laku nusitėpė nagus ir ryškiau pasidažė lūpas. Rytą

nusipirks kontaktinius lėšius vietoj tų bjaurių, senamadiškų akinių. Ir susiras kokią pigesnę dantistę.

Leonardas ją nusivežė į jaukų meksikiečių restoranėlį ir per dvi valandas nepasakė nei vieno įžeidžiančio, skaudinančio ar žeminančio sakinio. Rita, pasitelkusi visus savo žurnalistinius įgūdžius, bandė kvosti Leo jai rūpimais klausimais.

Paklaustas apie profesiją, jis atsakė, kad dirba vienoje privačioje ryšių su visuomene firmoje. Taip, užkala labai neblogai, tačiau nereikia pamiršti, kad moka trims vaikams alimentus. Su pirmąja žmona išsiskyrė todėl, kad sutiko antrąją ir ją beprotiškai įsimylėjo. Tačiau likimas jam atkeršijo, ir pirmajai žmonai suteiktas sielvartas grįžo bumerangu, mat antroji neteko galvos dėl vieno jauno netalentingo poeto ir išlėkė paskui jį net į Klaipėdą.

Paliktas vyras klaikiai išgyveno, rijo ksenaksą, relaniumą, efeksoją, gėrė kaip gyvulys, šniukštė kokainą, bet maždaug po metų apsirato su savo vienviete ir dabar pradeda kurti naują, tvarkingą, pozityvų vienišiaus gyvenimą. Nors dėl vienvietės dar nėra galutinai apsisprendęs, gal vis tiktai teks susiporuoti. Tai, ką jis pasakojo, Ritai atrodė įtikinama. Juo labiau kad, dėstant asmeninio gyvenimo peripetijas, Leo akyse kelis kartus sužibo kažkas panašaus į ašaras.

Paskui neišvengiamai vėl teko grįžti prie Džiulijos temos. Rita sakė netikinti, kad Maksas būtų galėjęs nužudyti būrėją. Visi profesionalūs sekliai romanuose tvirtina, kad, norint išsiaiškinti nusikaltėlį, pirmiausia dera galvoti apie motyvus, paskatinusius tą ar kitą tipą žmogžudystei. Kokie galėjo būti Makso motyvai? Meilė? Neapykanta? Kerštas?

— Na, bet jeigu tai — Maksas, tuomet atkrinta tavo taip labai dominusi slaptojo sąmokslų ir persekiojimų tema, — į jos argumentus atsakė Leonardas. — Turbūt nebeplanuoji jos toliau plėtoti ir dar ką nors rašyti?

— Kol kas ne, bet gal paaiškės kokių naujų detalių.

— Pavyzdžiui, kad popsiukas, tauškaliukas Vakarė priklauso slaptai organizacijai, besiknisančiai po valstybės pamatais?

Čia priejo sombrero užsivožęs padavėjas ir pateikė sąskaitą. Dvi porcijos tortiljų su jūros gėrybėmis ir kelios taurelės tekilos kainavo gerokai daugiau, nei tikėjosi Rita. Negana to, paaiškėjo, kad Leo savo kreditinę kortelę pamiršo kito švarko kišenėje, o tų grynųjų, kurie yra piniginiame sąskaitoje, apmokėti niekaip neužtenka. Ritai toks elgesys pasirodė tiesiog akiplėšiškas, tad ji pasipūtė tarsi sniegena šaltą žiemos rytą ir pareiškė, kad nėra feministė, o eidama vakarieniam su džentelmenu, piniginiame nesineša šimtinų. Leo nepasimetė, išsitraukė mobilųjį, surinko numerį ir meilikausiai sušnibždėjo:

— Sveika, mažyte. Kur esi? / Aha, tai visai netoli. Ar žinai restoraną „Čili Tekila“? / Puiku. Sėdžiu čia su dama ir kaip tyčia nepasiėmiau *faneros*. Gal man užvežtum kelis daukantus arba vieną vydūną? / Fain. Ryt atsiskaitysim. / Čiau, laukiu. — Jis plačiai nusišypsojo ir paaiškino: — Tuoj atvažiuos firmos buhalterė. Mūsų labai geri santykiai. Visad padedam viens kitam, jei tik galim. Paskutinis vyno lašas — į tavo sveikatą.

Firmos buhalterę Rita įsivaizdavo kaip pusamžę, akiniuotą, smailianosę, piktą moteriškę. Todėl apstulbo, kai po kokių dešimties minučių į restoraną įskriejo papurgalvė blondinė trumpais lapių kailinukais ir kojomis, prasidedančiomis net ne nuo pažastų, o nuo perlų vėrinio padabinto gulbės kaklo. Tokiai tik ir sėdėti mėlynajame *Aston Martin*. Leonardą ji pasveikino itin familiariai apkabindama ir pakštelėdama tiesiai į lūpas. Blondinė padėjo ant stalelio dvi naujutėles šimtines, pakišo jam pasirašyti kažkokį popierėlį, tiriamai nužvelgė Ritą, be abejonės, įvertino neigiamai ir dingo lygiai taip pat greitai, kaip pasirodė.

— Danutė. Šauni pupytė, — lyg ir konstatavo Leo.

Ritai ėmė atrodyti, kad visas vakaras beviltiškai sugadintas. Todėl, trokšdama gelbėti situaciją, ji droviai sumurmėjo:

— Anąsyk žadėjau kokią kartą užsukt pas tave į svečius. Man atrodo, kad tas kartas atėjo.

— Malonu girdėt. Tai nusiperkam butelaitį vyno ir vykstam. Leonardo namas stovėjo Jeruzalės priemiestyje ir atrodė tikrai

per didelis vienam žmogui. Visą pirmąjį aukštą užėmė salė su treniruokliais. Antrojo interjeras buvo modernus ir pabrėžtinai šaltas: stiklas, aliuminis, vienas kitą atspindintys veidrodžiai. Juoda, pilka, melsva ir balta spalvos. Negana to, po šituos neįprastus namus, kuriems akivaizdžiai trūko moters kvapo, slampinėjo niūrus bulterjeras ir siauromis, paraudusiomis akelėmis pagiežingai dėbčiojo į jam įtartina viešnią. Rita nemėgo šunų.

— Plėšrūnas, — Leo pristatė savo nesimpatingą keturkojį.

— Kažkoks nemeilus vardas.

Leo nieko neatsakė ir mostu parodė jai sėsti į juodą odinį fotelį. Ant žemo stiklinio staliuko pastatė dvi taures, atkimšo vyną ir, nušveitęs kažkokį žurnalą, tarė:

— Pavartyk.

Žurnalas pasirodė besas švelniai pornografinis, o gal — stipriai erotinis. Rita neskyrė šių dviejų žanrų. Jais ir nesidomėjo. Todėl atidėjo į šalį nepadorųjį leidinį ir įskaudintos mokinukės balsu pareiškė:

— Aš prie tokių dalykų nepratus.

— Tai pratinkis.

Rita pasijuto it pakliuvusi į spąstus. Ant visų sienų palei lubas buvo išvingiuoti apsauginių sistemų laidai, kampe budria akimi mirksėjo stebėjimo kamera. Bulterjeras prigulė prie durų ir atrodė, kad be šeimininko leidimo viešnios iš čia neišleis.

Iš gremėzdiško muzikinio centro sklido amerikietiški šlageriai. Leonardas vyno gėrė labai nedaug, o Rita, stengdamasi išvaikyti įtampą, lenkė taurę po taurės. Tai padėjo. Ji atsipalaidavo ir tauškė niekus veltui švaistydama žodžius, kurių kiekvienam žmogui duotas tik tam tikras ribotas skaičius. Visus išėikvoji ir — baigta, numiršti. Kai vynas buvo išgertas, Leo dalykišku tonu tarė:

— Na, ką, eime į lovą. Kas pirmas lįs po dušu — tu ar aš? Norėdama laimėti šiek tiek laiko ir apsiprasti su pasiūlymu,

kurio pati siekė, Rita sušnibždėjo:

— Tu pirmas.

Jam pasitraukus, ji paskambino Danai:

— Šiąnakt negrįšiu, esu pas draugę, šventėm jos gimtadienį, čia užmiestis, labai klaidu, taksi nesuras, tai pernaktvosiu ir ryt anksti parlėksiu. Neužmiršk pavalgyt ir nežiūrėk teliko iki išnaktų.

— Pažiūrėsiu „Valio“ apdovanojimus ir eisiu miegot. O pas kokią draugę esi?

— Pas Loretą.

— Iš kur ji atsirado? Niekad apie tokią nepasakojai.

— Na, tai mano bendradarbė. Jos jubiliejus. Kolektyvas yra kolektyvas. Negalėjau nedalyvaut. Jei tėtis iš darbo paskambins, taip ir jam paaiškink. Ar viena nebijosi?

— Numam, *bliamba*, tavo ir klausimai... Okey, iki ryto.

Šitiek prisimelavusi jautėsi šlykščiai. Tėvams nieko neaiškino, atsižymėjo, ir tiek. Dar liko Tomas, bet jis kaip visada neatsiliepė. Žinutei laiko nebeliko, nes kambaryje pasirodė Leonardas, beveik nuogas, tik baltu rankšluosčiu apsijuosęs strėnas. Vyro kūnas buvo raumeningas, įdegęs ir išpuoselėtas.

Ritai vėl toptelėjo įkyri mintis: kam jam jos reikia? Fiziologija? Chemija? Fizika? Metafizika? Sielų giminystė? Nebepakeliama vienvė? Tai kodėl tuštumos neužpildo ta vadinamą buhalterė ar bet kuria kita topmodeline paaugle?

— Skambini namiškiams? Ir kaip aiškinies?

— Na, visad įmanoma pasakyti ką nors beveik įtikinama.

Jai atsistojus eiti į vonią, bulterjeras bjauriai suurzgė.

— Plėšrūnčik, čia savi, nurimk, — tarė šeimininkas.

Žodis „savi“ veikė guodžiamai ir atpalaiduojamai. Palindusi po dušu, Rita stengėsi nežiūrėti į veidrodžius, kurie čia kabėjo ant visų keturių sienų ir net ant lubų. Vanduo buvo karštas, tad, laimė, jie kaipmat apsitraukė drėgna garų uždanga.

— Paskui įsisiausk į chalata, — išgirdo Leo balsą už durų.

Chalatas buvo kaip gerame viešbutyje: baltas, ką tik išskalbtas, kvepiantis švara ir meistriškai išlygintas. „Turbūt vėl buhalterės darbas“, — mintyse niūriai suburbeno Rita ir pagalvojo, kad melsvos spintelės stalčiuokuose reiktų paieškoti akivaizdesnių kitų moterų pėdsakų. Bet kas iš to, jeigu ras?

— Kaip tu susitvarkai tokius didelius namus? — paklausė grįžusi į kambarį.

— Turiu ateinančią tarnaitę.

— Tikiuos, jos vardas ne Violeta?

— Kodėl turėtų būt Violeta?

— Na, Violeta dirbo pas Juliją. Neteko susipažinti?

— Ne. Kokį tu čia matai ryšį?

— Jokio. Tiesiog šiaip sau pagalvojau.

— Budri žurnalistės akis visur išvelgia slaptą sąmokslą? Na, taip, Julčiką supo susimokę specialieji agentai. Kokiai organizacijai jie priklauso, tau dar teks išsiaiškinti, — pasakė Leo, apkabindamas Ritą ir švelniai stumdamas į kitą kambarį.

Čia grindys buvo užtiestos gauruotu smėlio spalvos kilimu ir beveik visą kambarį užėmė milžiniška lova. Vieną sieną kaip kokioje baleto salėje dengė veidrodžiai. Leonardas nusimetė nuo strėnų rankšluostį ir, subolavęs sėdmenimis, įdegusiame kūne atrodančiais it du varškės sūriai, liuoktelėjo į guolį. Išsitiesė, pasiražė, nusišypsojo ir tarė Ritai:

— Na, eikš pas mane, brangioji.

Ji nedrąsiai įsliugė po lengva, beveik besvore antklode ir droviai prisiglaudė prie jo.

— Ką, net chalato nenusivilksi?

Rita išsinėrė iš drabužio, nušveitė jį ant žemės ir sustingo, laukdama, kas dabar bus. Tačiau nieko neatsitiko. Kurį laiką jie gulėjo tylėdami ir neliesdami vienas kito.

— Aš tuoj užmigsiu, — sumurmėjo jis. — Jei jau esi šalia, tai imkis veiklos. Parodyk, ką moki.

Rita pagalvojo, kad kita jos vietoje atsistotų ir išeitų. Bet ji pasiliko ir ėmė atsargiai bučiuoti jo kaktą, smilkinius, akių vokus, skruostus, smakrą, lūpų kampučius. Leonardas paėmė jos dešinę ranką ir nuvairavo savo tarpukojin.

— Atleisk, bet po to, kai mylimiausia moteris mane išdavė, su kitom lovoj nebesiimu jokios iniciatyvos. Toks mano principas. Tačiau moteris su manim gali daryti ką tinkamos. Tai — pirmyn!

Išeiti buvo dar nevēlu. Tiesiog ryžtingai atsistoti, pasakyti „Labanakt!“ ir išdidžiai nužirglioti prie durų. Bet Rita delė. Jautėsi taip, lyg lovoje tarp melsvai žalsvų it baseino vanduo patalų, be jos, spurdėtų dar koks pustuzinis moteriškosios lyties vaiduoklių. Nebuvo nė menkiausios tikimybės, kad savo varganais erotiniais sugebėjimais pranoks

tas visas hurijas, harpijas, valkirijas ir furijas. Tačiau ji stengėsi, prisimindama sekso scenas, kokias tik kada buvo regėjusi filmuose. Orgazmą taip pat suvaidino. Kai keturpėscia glaudėsi prie didžiulio Leonardo kūno ir krūpčiojo netikrais traukuliais, jis pasakė:

— Pasižiūrėk į veidrodį, visai neblogas vaizdelis, ar ne? Vaizdelis išties buvo ne toks jau prastas, beveik kaip kine.

— Tau puikiai sekėsi. Ačiū, brangioji. Skaniai pisisi.

Iš trijų sakinių tik paskutinis nuskambėjo paguodžiamai. Gal Leo išliaupsintoji Džiulija lovoje buvo tokia pat nevykėlė kaip ir ji, Rita? Jis užgesino šviesą ir atsuko jai nugarą, burbtelėjęs:

— Labanakt.

Na, dabar tai jau tikrai jos vietoj bet kuri kita išeitų. Tačiau Rita jautėsi lyg suparalyžiuota. Tamsoje alsavo trise: vyras, moteris ir šuo. Leo netrukus griausmingai užknarkė. Pro bambukines žaliuzes iš gatvės sklido melsva žibintų šviesa. Rita sugraibė chalata, apsisiautė ir ant pirštų galiukų patraukė prie durų. Plėšrūnas suurgė. Ji ištykino į kitą kambarį, susirinko drabužius, čiupo rankinę ir, basomis pėdomis jusdama grindų šaltį, nustypčiojo laiptų link. Šuo sekė iš paskos, vis taip pat urgzdamas ir kartkartėmis baksnodamas jos blauzdą šlapia, vėsia nosimi.

Treniruoklių salė pro neuždengtus langus buvo gana gerai apšviesta gatvės neono. Sporto agregatų metalas blizgėjo šaltai ir žiauriai. Rita drebančiomis rankomis ėmė rengtis. Nuo vyno ir daugybės surūkytų cigarečių svaigo galva. Bulterjeras vis grėsmingiau urzgė. Prieblandoje buvo matyti, kaip jis rauko smailų snukį, apnuogindamas daugybę smulkių ir aštrių lyg ryklio dantų. Ritai dingtelėjo, kad šią akimirką pasaulyje tikriausiai nėra moters, atsidūrusios absurdiškesnėje nei jos situacijoje.

Priėjusi prie laukųjų durų suprato, kad savo jėgomis nė už ką iš čia neišeis. Prie rankenos raudona lempute žybsėjo pultelis su skaičiais. Surinkus ne tą kodą, įsijungs signalizacija. Bet ir šios neprireiks. Plėšrūnas urgzdamas ir net springdamas pašėlo loti. Ritai beliko grįžti atgalios. Jau pakilusi laiptais į viršų, prisiminė, kad apačioje paliko chalata. Bulterjeras šnopavo prie pat jos blauzdos. Rita nusirengė, tvarkingai sudėjo visą savo mantą ant juodos odos fotelio ir plika sugrįžo į miegamąjį.

— Ko blaškais? — mieguistu balsu sumurmėjo Leonardas. — Miegok. Kai Rita vėl šmurkštelėjo į lovą, jis ją apkabino ir pabučiavo į kaktą. Būdama vyro glėbyje, moteris pasijuto saugiai ir saldžiai. Tačiau neilgai. Jis vėl atsuko jai nugarą. Didelę ir plačią. Įsiremusi į ją veidu, Rita pagalvojo esanti kaip už sienos. Kaip už sienos, skiriančios nuo bet kokio žmoniškumo, supratimo ir atjautos. Per visą naktį taip ir neužmigo. Klausėsi jo griausmingo knarkimo. Apie šeštą ryto Leo pabudo. Nusižiovavo, pasiražė, pirstelėjo. Kai Rita pabandė prie jo prisiglausti, švelniai atstūmė, paėmęs jos ranką, pabučiavo į delną ir pasakė:

— Man jau metas keltis. Kasryt, kad ir koks būtų oras, bėgioju su Plėšrūnčiku. O tu dar numik.

Vyras energingai išnėrė iš lovos ir niūniuodamas dingo iš miegamojo. Bulterjeras, vizgindamas ploną it sliėkas uodegėlę ir inkštaudamas, išsekė paskui šeimininką. Netrukus apačioje trinkelėjo laukujės durys. Na, jau dabar tai Rita žūtbūt privalėjo išeiti. Išlipti pro langą. Išlipti pro židinio kamina. Išgriauti sieną. Kviesti gaisrinę. Tik nė minutės nebepasilikti šiuose nelemtuose namuose, o ateityje daugiau niekada, nė už ką, neturėti jokių reikalų su tuo prakeiktu dieu ir jo šlykščiu šunėku.

Vonios kambaryje Rita baisėdamasi apžiūrėjo savo pamėlusį, nelaimingą atspindį,

nusiprausė, apsirengė ir dar kartą nusileido prie užkeiktų lauko durų. Paryčiais jos atrodė net labiau neįveikiamos negu naktį. Moteris sugrįžo į viršų, susmuko juodajame fotelyje ir nebeturėjo jėgų net apsiverkti. Leonardas parrisnojo maždaug po valandos. Kvepėjo grynu oru, sveikata ir tauriu vyrišku prakaitu. Plėšrūnas aplink savo poną zujo it prisukamas vilkelis, šokinėjo, žaismingai amsėjo ar pritūpęs garsiai bilsnojo uodega į grindis.

— Jau atsikėlei? — Leo dėjosi nustebęs: — O aš maniau, kad atnešiu tau į lovą kavos.

Šito Rita nebeišlaikė ir balsiai sukūkčiojo. Jis nepuolė jos guosti, tik griežtai ištare:

— Jeigu nori toliau su manim bendrauti, turi liautis gailėjus savęs. Supratai?

— Taip, — ji sumurmėjo pro ašaras.

— Užuoat čia sėdėjus ir ašarojus, geriau būtum apačioj pasimankštinus. Neestetiskai atrodo, kai pisantis moters užpakalis liumpsi it kefyro drebučiai.

— Kodėl tu su manim taip kalbi?

— Kaip, brangioji? Mesk šalin savo kaprizus ir eime pusryčiaut. Virtuvė šiuose namuose buvo tokia pati šalta, sterili, beveidė

kaip ir kiti kambariai. Jos nepuošė joks jaukesnis daiktelis, ryškesnės spalvos indas ar gyvas augalas. Užtat visokios aparatūros čia buvo apsčiai. Leonardas užplikė kavos, paskrudino keturias riekes duonos, puode su laikrodiniu mechanizmu išvirė penkis kiaušinius ir nurėžė jų smailiuosius galus specialiais gnybtukais.

— Brangioji, skanaus.

Ritai į gerkle nelindo nei kąsnis, nei gurkšnis, bet prisivertusi pusryčiauvo, kad tik nesulauktų iš Leo dar kokių nors žeminančių replikų. Užtat vyriškis apetitu nesiskundė, išsitraukė iš šaldytuvo gabalą kumpio, o bulterjerui įkūrė į dubenį kalną sauso šunų ėdalo. Plėšrūnas šlamštė seilėdamasis, čepsėdamas ir springdamas.

Išgėręs kavą, Leonardas užsirūkė ir, žiūrėdamas Ritai į akis, ėmė lėtai, išraiškingai, beveik hipnotizuojamai deklamuoti:

— *Aš pajutau, kas tai išsiskyrimas. / Kažkas nepermaldaujamai tamsus, / parodęs laimės apžavus visus / dar viena kartą ir viską sunaikinęs.*

— Vėl Rilkė? — paklausė ji, stengdamasi į šiuos du nekaltus žodžius sudėti visą savo kandumą.

Jis nė nepajuto, kad yra geliamas:

— Brangioji, esu toks kaip ir tu. Nenoriu prisirišt. Kai kartą jau teko būt išduotam ir paliktam, išsiskyrimo skausmas man atrodė klaikesnis už bet kokius kankinimus. Bijau būt atstumtas, todėl visą laiką atstumiui pats. Žinau, kad tai darau per žiauriai. Elgiuos kaip tikras ligonis, atleisk, — Leo giliai atsiduso ir ranka prisidengė akis, tarsi slėptų ašaras.

Rita bandė pažvelgti į tai iš šalies, tačiau pamatė tik vieną dalyką: kad priešais ją sėdintis vyras yra nepaprastai patrauklus ir ji nori su juo būti.

— Viskas gerai. Tik parvežk mane namo. Noriu grįžt anksčiau, negu Rimas parsiras iš darbo.

Apie šeimos santykius Rita jau buvo Leonardui išsamiai papasakojusi. Atsisveikindamas mašinoje jis ją aistringai pabučiavo. Bet paskui pasakė nei šį, nei tą:

— Man patiktų, jei pasišviesintum plaukus. Taptum blondine. Rita nusijuokė. Išties laikas liautis į kiekvieną Leo žodį reaguoti it kokiai klimakterinei zyzlai.

Buvo aštunta valanda ryto. Virtuvėje jau kuitėsi Dana. Rimas, ačiū Viešpačiui, dar negrįžo.

— Mam, atrodai klaikiai, — be užuolankų pasakė dukra.

— Vaikeli, su Loreta beveik nemiegojom. Praplepėjom kiaurą naktį. Žinai, kaip

būna, kai ilgai nesimato mokyklos draugės.

— Tu sakei, kad ji tavo bendradarbė, o ne klasiokė.

— Ji mano klasiokė, taip pat bendradarbė. Tu gi žinai, koks yra darbas dienrašty. Mes be proto užsiėmusios, nėr kada paplepėt apie bernus ir senas meiles, — ji labai dirbtinai sukikeno.

Dana nieko nebeatsakė. Ir nereikia.

Lygiai devintą valandą atlėkusi į darbą, Rita pirmiausia peržvelgė pirmadienio spaudą. Pagrindinė žinia valstybėje buvo ta, kad Maksui Vakariui kuriam laikui uždėtas namų areštas. Tačiau tai jam nesutrukdė žerėti „Valio“ apdovanojimuose. Pirmą kartą Ritos gyvenime darbas atsitraukė į šalį. Jos viduje gyvenanti maža mergaitė derėjosi su likimu, sutikdama paaugoti savo išskirtines pozicijas pirmajame puslapyje, kad tik neprarastų Leonardo.

Galvodama vien tik apie jį, Rita mechaniškai, tarsi robotas, aprašinėjo įprastines Lietuvos naujienas: *[neįgalios sesers krūtinę — penkiolika dūrių; Girta moteris kirviu užkapojo savo sugyventinį; Konteineryje rastas dviejų savaitių kūdikio lavonas; Kaukėtų plėšikų aukomis tapo vienkiemio gyventojai; Čigonė užsipylė ant galvos verdantį kvaišalų puodą.*

Jautėsi labai pavargusi. Kolegė patarė apsilankyti pas kažkokį ekstrasensą Tada, gyvenantį prie Rasų kapinių ir stebuklingai sutvarkantį suardytą darboholikų biolauką. Rita netikėjo tokiais dalykais. Buvo pasiryžusi visokeriopai kentėti, kad per kančią kaip nors užsitarnautų Leo meilę.

VĖLYVĄ sekmadienio vakarą, nutildęs papūgą Žakliną, Jis užkūrė židinį ir žiūrėdamas į ugnį lyg ir prieš savo valią, o gal skatinamas kažkokio dvasinio mazochizmo, paniro į prisiminimus apie Pitiją, tuomet, kai ji dar buvo tik Julija. Susitiko ją prieš penkerius metus ir iš pradžių net negalvojo apie jokią bendradarbiavimą. Centro užsakymus ir Kontoros užduotis. Ja susidomėjo tiesiog kaip gražia moterimi, tinkama ne tik flirtuoti, bet ir, pasak pažinčių skelbimų formuluotės, „rimtai bendrauti“. O, šventas naivume!

Pirmą kartą ją išvydo jubiliejiname pažįstamo politiko vakarėlyje. Atėjo viena, o ne su teisėtu, laikinai įsigytu, skolintu ar pirktu porininku ir nė kiek dėl savo vienatvės neišgyveno. Iš kitu ji dar išsiskyrė ir tuo, kad dėvėjo ne banalią vakarinę suknelę, o tamsiai mėlyną, sidabro pakraščiais tviskantį sari. Atrodė tokia neprieinama, kad net galėjai justis nuo jos kaip skersvėjį dvelkiantį atsainios nepriklausomybės šaltuką. Jos akys buvo pašaipios ir gašlios su aiškiai įrašytu „Eik velniop!“ — visiems to geidulio tenkintojams.

Iš pradžių Jis elgėsi labai atsargiai. Suko ir suko ratus po banketo salę, vis pritykindamas prie to būrelio, kurio centre tolydžio atsidurdavo į akį kritusi moteris. Ji daug kalbėjo, o Jis iš pasalų klausėsi ir stebėjosi, kad kokios temos šioji besigriebtų — politikos, literatūros, meno, paskalų — nė karto neprašaudavo pro šalį. Pagaliau ryžosi, stvėrė dvi kokteilio taures ir nutaikęs momentą, kai aplink moterį su sariu atsirado šiokia tokia laisva erdvė, prie jos prisiartino. Tiesdamas stiklą su švelniai gelsva *Margarita*, pareiškė:

— Atrodo, kad tampu jūsų gerbėju.

Ji siurbtelėjo simbolinį gurkšnelį ir prisistatė:

— Julija, būrėja.

Jis pamanė, kad ji juokauja, nes visą vakarą šnipinėdamas jau įsitikino, kad ši moteris apdovanota ne vien intelektu, bet dar turi ir puikų humoro jausmą. Kol mąstė,

kaip čia šmaikščiau atšovus, ji užbėgo Jam už akių:

— Taip, aš buriu Taro kortom. Tai savotiška psichoanalizė, bet dar ir magija.

Jo susidomėjimas vis dar buvo grynai žmogiškas, o ne profesinis, todėl leido sau klausti dalykų, kurių per banketą nesiteirautų moters, pasisakiusios, kad yra mokytoja ar gydytoja.

— Nejau iš to pragyvenat?

— Taip, — atšovė Julija, atsainiai gūžtelėjusi pečiais, — pragyvenu, nors gal ir ne taip prabangiai, kaip norėčiau. Klientūros vis daugėja. Jau beveik metus dirbu dienrašty, o neseniai startavau ir televizijoje, turiu penkiolika minučių po vakarinių žinių.

Na, žinoma! Jis prisiminė — „Julijos prognozės“ priešpaskutiniame vieno dienraščio puslapyje, kurias permesdavo akimis tik iš pareigos, nes Centras reikalavo ataskaitų apie tokio pobūdžio veiklą. Tačiau Prognozių Juliją Jis įsivaizdavo kaip nupušusią tetulę, o ne štai tokią prašmatnią moterį. Apmaudu, kad pražiopsojo televizijos penkiolikminutę, bet vakarinis eteris buvo ne Jo veiklos sritis. Čia priėjo pokylio šeimininkas ir, apglėbęs būrėją per pečius, pasakė:

— Štai geriausia likimų žinovė Vilniuj, o gal ir Lietuvoj. Siūlau ir tau pabandyt, mergaitė skaito iš kortų kaip iš rašto. Nuolat su ja konsultuojuos ir kitiems rekomenduoju.

— Man visad atrodė, kad žmonės nė velnio nenori žinot savo tikrosios ateities, — suabejojo Jis.

— Tikrosios gal ir nenori. Užtat kaip smagu atsiduot fantazijoms. Visas mūsų gyvenimas, o labiausiai ateitis susiję su nerimu. Būrimas tą nerimą bent šiek tiek išsklaido, — atkirto Julija.

— Sakau tau, mes nieko be Julytės nepradedam ir nieko nebaigam, — trumpoje diskusijoje padėjo tašką jubiliasas.

Tada Jo galvoje ir sukirbėjo užuomazga lemtingojo plano, kuris netrukus virto kūnu, o galiausiai Pitiją pražudė. Bet tąsyk pilkoje smegenų dirvoje pasisėjusio grūdo net pats neužčiuopė. Vakarelio pabaigą Jis apie Juliją jau žinojo gana daug ir net trys buvę būrėjos vyrai neatbaidė nuo minties apie „rimtą bendravimą“, kurį įsivaizdavo kaip ilgus pasisėdėjimus dviese prie židinio su geru vynu ir sultingu žvėrienos kepsniu, paskui — ne mažiau kokybiškas seksas, rytmetinė kava į lovą, per pusę dalijami dienos rūpesčiai, savaitgalio koncertai, teatrai, parodos, romantiškos išvykos prie Baltijos jūros, atostogos prabanguose Karibų kurortuose, bendras namas Vilniaus priemiestyje, kartu sulaukta senatvė ir taurus vienas kito numarinimas.

Pats nežinojo, kas Jam atsitiko, juk tokiame amžiuje nebebūna meilės iš pirmo žvilgsnio. Su kiekviena savo laikina Barbe desperatiškai vengdavo net menkiausio prisirišimo. Tik kelioms buvo leista Jo lovoje pabusti rytą ir jokių meilužiškų pusryčių ar drauge praleistos dienos. O dabar staiga ėmė ir ištirpo! Galėjo bent jau atkreipti dėmesį, kaip Julija pasakojo apie savo tris eksutuoktinius: be jokių emocijų, kaip apie perskaitytas knygas, kurios jai ne itin patiko, kaip apie filmus, kurie nebuvo verti žiūrėti, kaip apie šalis, kuriose apsilankiusi nepatyrė ypatingų įspūdžių.

Apie save Jis vengė kalbėti. Vylėsi, kad, būdamas paslaptingas, atrodys kur kas įdomesnis. Bet ir vėl padarė klaidą. Pašaipios Julijos akys tvirtino, kad pirmąją pažinties naktį teks praleisti skyrium ir net atsisveikinti lemta be jokio karštesnio bučinio. Tačiau troško flirtą žūtbūt tęsti, todėl susitarė jau kitą vakarą atvykti pas būrėją ir išsiaiškinti, ką Jam byloja kortos.

Jis prisistatė sutartu laiku, su žiedais aplipusiu orchidėjos stiebu ir geru vynu, bet jau sutelkęs visą savo įprastinį budrumą. Dabar klaidas ėmė daryti Julija. Aprodydama savo nedidelį butuką, ji išsidavė, kad norėtų čia įsirengti palėpę, židinį ir turėti stiklinę

sieną, per kurią visas miestas atrodytų lyg gyvasis paveikslas. Savąją ateities apartamentų viziją ji užbaigė lakoniškai:

— Trūksta pinigų. O dar taip norėtusi gero, gražaus, greito automobilio...

Jis užfiksavo šią atvirą užuominą, kuri lyg vandens lašas užtiško ant vakar pasėtos idėjos ir ją apvaisino. Tačiau kas iš tos sėklos išdygs, vis dar neturėjo jokio supratimo. Jis nusekė paskui Juliją į mažą kambarėlį ir atsisėdo prie žemo apvalaus stalelio, nudažyto tamsiai mėlyna spalva ir išpiešto paslaptiniais ženklais. Būrėja uždegė žvakę ir liepė Jam du kartus nukelti kaladės kortas. Kol ji dėliojo Taro paveikslėlius, gerokai nuzulintus dažno naudojimo, Jis dairėsi. Ant kambarėlio sienų kabėjo Egipto piramidžių fotografija, keli papirusai, vienas su akimi, antras su skeptru, trečiasis su sparnuota moterimi, tibetiškos mandalos reprodukcija, keli viduramžių stiliaus raižiniai su retortomis ir jose besimylinčiais žmogeliukais, didžiulis paveikslas, kuriame buvo pavaizduotas liepsnojantis ratas su daugybe sparnų, o jo centre sėdėjo rūstus vyras, iš veido panašus į Jėzų Kristų. Na, taip, eiliniam žmogui visa ši ezoterikos sanakaupa galėjo daryti nemenką įspūdį. Julijos būrimas — irgi.

Jo praeitį ji nusakė beveik nesuklysdama: ankstyvos vedybos, isterikė žmona, skyrybos, du nūnai jau suaugę sūnūs, su kuriais nebesieja jokie ryšiai. Tačiau Jis, kaip ir dera, išliko skeptikas, pats sau tvirtindamas, kad būrėja visas šias detales galėjo sužinoti iš vakarykščio jubilato. Jo dabartį ji apibūdino kaip atkaklų kilimą karjeros laiptais ir tolimą nuo idealistinių jaunystės principų. Ateitį įvardijo kaip pasiektą tikslą, bet su tuštuma širdyje. Pastaroji frazė Jį šiek tiek suerzino. Julija tai pastebėjo:

— Žinoma, tai abstrakcijos. Galima ir konkrečiau. Teiraukitės, ko tik norit, kortos atsakys.

— Ar privalau klaust garsiai?

— Nebūtina. Pakaks, jei klausimą užduosit mintyse.

Jis taip ir padarė. Sąmonėje dar kartą nupiešė vakar susikurtą praėjusios nakties ir dienos dar sustiprintą idilišką būsimąjo gyvenimo vaizdą su Julija sau prie šono. Paklusniai, kaip būrėja liepė, nukėlė kortas. Ji išrikiavo savo paslaptinę kariauną, kiek pamastė ir ramiai pasakė:

— Ne, jums nelemta būt kartu su ta moterimi, apie kurią dabar taip romantiškai galvojat. Jūsų nešies nei dvasinė meilė, nei seksas, nei draugystė.

Jis pajuto hipertoniškus tvinksnus smilkinuose ir paklausė:

— Ar jūs žinot, kas ta moteris?

— Ne. Tačiau, kiek labiau įsigilinus, šį bei tą galėčiau pasakyti. Bet ar reikia?

— Ne, tikrai ne, — skubiai sumurmėjo Jis ir, bakstelėjęs pirštu į paveikslėlį su egzotiškai apsitaisiusiu barzdočiumi, paklausė: — O ką, pavyzdžiui, reiškia ši korta?

— Tai — Imperatorius. Bet čia jis yra apverstas aukštyn kojom, taigi visos teigiamos savybės virsta neigiamom, o veikiant kitoms kortoms susiklosto labai prasta kombinacija. Tai, kas jus sies su ta moterimi, nors kol kas dar nesieja, bus absoliučiai pragaištinga.

— Jai ar man?

— Jums abiem.

Jis visai sumišo ir nebežinojo, ką atsakyti, o Julija, virtuoziškoji nejaukių pauzių užpildytoj a, tarė:

— Na, nesikrimskit. Juk tai dar neįvyko. Likimas jūsų rankose. Kortos tik perspėja. Eime, išgersim vynelio ir pasikalbėsime apie ką nors linksmesnio.

Čia Julija padarė dar vieną klaidą. Ne todėl, kad buvo kvaila ar neapdairi, o dėl savojo moteriškumo, bet kokiomis aplinkybėmis skatinančio guosti kažko nusiminusi

vyrą. Ji pasakė:

— Tai vadinama neurolingvistine programa. Ką įkalbi žmogui, tuo jis ir įtiki, o paskui įgyvendina. Todėl neužsiprogramuokit. Niūrios prognozės veikia kaip slapas priešas, kuris visą laiką ir labai metodiškai jums kenkia. Dabar išsyk imkit jį ir išvykit. Aš stengiuos žmonėms neatskleist nieko itin bloga. Pavyzdžiui, visada nutyliu mirtį.

— O ar dabar ją matėt?

— Ne, — Julija nusikvatojo skardžiai, labai nenatūraliai ir staiga pakeitė temą: — Ar buvot Egipte? Pasak legendų, Taro kortos kilusios kaip tik iš ten.

— Gal kada nors kartu nuvyksim? — Jis stengėsi perimti jos diktuojamas žaidimo taisykles, nors galvojo visai apie ką kita.

Neurolingvistinė programa. Priešas, tūnantis tavo paties galvoje ir griaunantis ateitį. Tai bent veiklos sritis! Jis žinojo, kad tarp daugybės Centro vykdomų projektų yra ir toks, bet Lietuvoje jo dar nebuvo imtasi. Tada, prieš penkerius metus, Marijos Žemėje knibždėjo kitų neatidėliotinių užduočių. Tuomet ir Jis pats buvo tik eilinis Kontoros darbuotojas, suicidometro ir suicidatoriaus mygtukų spaudytojas, o ne šefas kaip dabar.

Tą lemtingą vakarą sėdėdamas priešais Juliją, jautėsi radęs aukso gyslą, niekuo nebesusijusią su kliedesiais apie „rimtą bendravimą“. Padrikai atsakinėdamas į jos replikas, Jis karštingiškai svarstė, kaip ir nuo ko savo genialųjį projektą pradėti. Julija buvo ne iš tų, kurie gali į akis žiūrėdamas išpyškinti: aš tau, mergyt, duodu pinigų palėpei, stiklinei sienai, židiniui, automobiliui, o tu man pažadi savo klientų likimus.

Jis ėmė atsargiai klausinėti, kaip Julija dirba. Su jai būdingu atsainumu būrėja paaiškino, kad prognozes laikraščiai rašo iškart visai savaitei ir kiekvieną penktadienį jas siunčia redakcijai elektroniniu paštu. Na, o televizijai ruošiasi kasdieną atskirai, susimeta, ką pribūrusi, į diskelį, o tiesioginiame eteryje pranašystes perskaito iš suflerio, nors žiūrovams atrodo, kad ji skvarbiai žvelgia tiesiai į akis.

Klientus dažniausiai priiminėja savaitgaliais, taip patogiau ir jai, ir jiems. Žmonės užsirašo iš anksto išsyk susitardami, kiek norės laiko: pusvalandžio, valandos, dviejų ar netgi trijų. Nuo to priklauso ir užmokestis. Nuolatiniams „pacientams“ daroma nuolaida ir šie priimami jiems tinkamu laiku. Klientūra labai įvairi, nors dominuoja VIP'ai, eiliniai žmogeliai eina pas eilines būrejas.

Tai išgirdus, Jam ėmė atrodyti, kad Julija yra ne tik aukso gysla, bet Sezamo turtų ola. Atsisveikindamas Jis lyg niekur nieko užsirašė būrėjos elektroninio pašto adresą. Juk malonu retkarčiais persimesti keliomis eilutėmis su gražia ir protinga moterimi.

Veiksmas prasidėjo jau kitą dieną. Su Jo padėkos laišku už smagiai praleistą vakarą į Julijos kompiuterį pateko mažas, nesusekamas virusėlis, keičiantis neįžiūrimas smulkmenas jos parašytuose tekstuose. Korekcijos tikrai buvo labai nedidelės: šen bei ten pridėdamas vienas kitas neiginys, žodžiai sukeičiami vietomis taip, kad pauzėse rastųsi įtampa, o netekusios optimizmo sąvokos atsimieštų neryžtingumu ir abejonėmis. Šių pataisų nebūtų pastebėjęs net prityręs stilistas, nes jos veikė ne sąmonę ar protą, bet giliuosius sąmonės sluoksnius. Taigi, net jei Julija žadėjo labai šviesų rytojų, susidarydavo įspūdis, kad ateitis bus ne itin giedra.

Pačios būrėjos prašymu į jos kompiuterį buvo instaliuotos kelios astrologinės programos, labai nežymiai, bet lemtingai koreguojančios Placebą dominančių žmonių horoskopus. Apie pastarąją smulkmeną Julija irgi net nenutuokė.

Tačiau vien tokių triukų nepakako. Julija privalėjo ryžtis dirbti Placebui sąmoningai. Centras siūlė žmogų verbuoti stveriant už silpniausios arba už stipriausios jo vietos. Pitija jautėsi esanti kovotoja už Tiesą. Įsivaizdavo save kaip vieną iš tų, kurie stengiasi dauginti Šviesą žmonių planetoje. Sunku pasakyti, ar tai silpniausia, ar

stipriausia būrėjos vieta, bet tikrai buvo už ko ją sugriebti.

Labai greitai Jis suvystė Pitiją gūdžiais pusiau pramanais. Jie ir taip sklandė ore, tad buvo nesunku Julijai įpiršti mintis apie naujai mezgamus KGB tinklus, Rusijos kapitalo grėsmę, piktus NATO kėslus, ES intrigas, teroristų pasalas, organizuotą nusikalstamumą, visur klestinčią korupciją, narkomafiją, prekybą žmonėmis, nuodingas atliekas, vežamas laidoti į nelaimingąją Lietuvą ir taip toliau. Išdėstęs siaubą keliančią įžangą, neprašytas pasufleruodavo, kurie iš dabartinių arba būsimų būrėjos klientų užsiima šiais nešvariais darbais.

Maištininkė, pacifistė, senoji hipė, ragana, regėtoja troško būti naudinga Tėvynei. Ji patikėjo, kad su Blogiu dera kovoti jo paties priemonėmis, kai kuriems negeriams dėdėms pašnabždant ne visai tą likimą, kurį žada kortos ar horoskopai. Savaimė suprantama, „blogiečiai“ nežlugdavo tą pačią akimirką, vos iš būrėjos išėję, bet darniame jų karjeros mechanizme vienas ratukas imdavo suktis ne į tą pusę. Kaip tik to ir reikėjo!

Jis savo tarnybą Placebui pradėjo irgi iš panašių kaip Julijos romantiškų paskatų. Tai nutiko prieš dvylika metų. Kabliukas su masalu buvoestas, kai Jo, tuomet psichoterapeuto, kabinete apsilankė tūlas depresijos kamuojamas klientas, lietuviškai kalbėjęs su keistu, gal rusišku, o gal anglišku akcentu. Po kelių seansų, depresyvųjį poną prisiminimais bandant sugrąžinti į traumotą vaikystę, šis staiga ėmė dėstyti labai netikėtas idėjas apie savąją Lietuvos ir pasaulio viziją.

Jam tai pasirodė panašu į paranojinį klideshow: laimingųjų visuomenė, kuriama atsijoj ant netinkamus individus ir išfiltruojant kiekvieną, net mažiausią deguto šaukštą iš globaliosios medaus statinės; piliečių minčių bei jausmų kontrolė, totalinė jų priklausomybė nuo televizoriaus, kompiuterio ir kitų modernių technologijų; informacijos perteklius, dešimtys niekam nereikalingų naujų faktų per minutę ir reklamos diktatūra, meistriškai sukurianti realybės pakaitalą, kuriame žmonės gyvena be savo minčių, jausmų, net be savo likimo.

Pirmiausia Jis naiviai paklausė: kam šito reikia? Į klausimą žydišku papročiu sulaukė klausimo: o kam reikia viso kita? Kurį iš žmogaus veiklos sričių galima pavadinti iš tiesų reikalinga: darbą, sportą, kūrybą, skrydžius į kosmosą? Kam reikalingas pats gyvenimas? Tačiau klientas, palengva virstantis užsakovu ir darbdaviu, neapsiribojo vien klausimais. Jis turėjo aiškų ir trumpą atsakymą: visko, kas psichoterapeutui pasirodė įtartina, reikia todėl, kad geriau gyventume. Jei ne mes, tai bent jau mūsų vaikai, ateities kartos.

Totalinė operacija, kodiniu pavadinimu *Placebas*, buvo vykdoma visoje planetoje. Teoriškai nei vienos šalies vadovybė apie ją neprivalėjo žinoti ir šiukštu negalėjo suuoti nei saugumo tarnybos, nei landžioji žiniasklaida. Todėl, norint pokalbį pratęsti, Jam buvo pasiūlyta susitikti ne uždaroje patalpoje, kur visada gali būti prikaišiota „blakių“, bet prie ežero. Pavyzdžiui — Trakuose.

Prisimindamas tą metą, dabar būtų galėjęs prisiekti padėjęs ranką ant Biblijos, kad pasirašyti Placebo kontraktą Jį paskatino ne godumas, nes būdamas psichoterapeutas ir taip neblogai uždirbo, bet idealizmas. Taip, nuviltas postsąjūdinis, postrevoliucinis idealizmas, kuris grasinosi virsti ir palengvėle virto cinizmu. Toji transformacija vyko beveik visose gyvenimo sferose, o veiklos sritis, kurią Jis nūnai pasirinko, tikrai nebuvo pati ciniškiausia. Bent jau taip atrodė iš pradžių. O paskui... ir šuo kariamasis pripranta.

Pirmiausia jam teko dirbti su masėmis. Tada, daugiau nė prieš dešimtį metų, Lietuvoje vis dar buvo bandoma daug ką spręsti mitingais. Egzaltuotas mitingavimas ir pakilūs masiniai susibūrimai per koncertus ar krepšinio varžybas tapo lyg ir kokia lėtine tautos liga. Centras turėjo savus metodus, kaip minią valdyti naudojant psichotropines

medžiagas, visai nekenksmingas, panašias į tas, kurios dedamos į laikraščių popierių.

Mitinginiai kvaišalai, kodiniu pavadinimu *Vox Populi*, turėjo dvejopą poveikį: galėjo ir prie ko nors labai patraukti, ir sukelti atmetimo reakciją. Minią galima padaryti entuziastingą, abejingą, nusivylusią, piktą ar net įtūžusią, su tokia — jau atsargiai! įmanoma ja manipuliuoti, kad vieną oratorių pamiltų, kitą nušvilptų, o trečiasis liktų tuščia vieta. Viskas priklauso nuo žavesio, bjaurasties ar abejingumo lašiukų koncentracijos ore.

Kartais išganingąjį eliksyrą papurkšdavo virš minios ratus sukantis lėktuvėlis su piliečių numylėtu herojumi arba policininkų malūnsparnis, ekipažui ničnieko nenučiuojant apie savo papildomąją misiją. Magiškus lašelius kai kada pakrapindavo tautinėmis spalvomis nudažytas oro balionas. *Vox Populi* buvo galima skleisti ir su tapybiškais dūmais per roko koncertus arba pažerti su fejerverkais. Taip pamažėle Sąjūdžio šaukliai ir didžiausi autoritetai buvo pakeisti kitais veidais bei vardais. Atsirado naujų didvyrių, naujų vedlių, naujų stabų ir naujų pranašų.

Būtent darbas su autoritetais ir buvo antroji Jo veiklos Kontoroje pakopa. Taigi autoritetų senąja prasme — visokių sumautų filosofų, poetų, giliamintytojų — naujajame Placebo pasaulyje nebeturėjo būti. Kova su senąja gvardija buvo paprasta: *kompromatas*, gandonešių darbas ir atviras baksnojimas pirštu, kas gi čia mūsų bendruomenėje yra beviltiškas pralaimėtojas. Tai sekėsi nesunkiai. Vieniems buvo prisegta paranoikų etiketė, antriems — suvaikėjusių, tretieji nebegalėjo nusiplauti bendradarbiavimo su KGB dėmės, ketvirtieji neva ilgėjosi sovietmečio, penktieji naujomis aplinkybėmis elgėsi kaip paskutiniai kvailiai, visur kaišiodami savąjį priplėkusį idealizmą, šeštieji pasirodė besą godūs pinigams ar šlovei, septintieji užsikasė tik jiems patiems žinomame pogrindyje, aštuntieji tylomis sudėjo ginklus ir pasidavė, devintieji tapo viskam abejingi, o dešimtieji tiesiog išmirė.

Kiekviena nauja ryškesnė asmenybė tučtuojau buvo sunaikinama naudojant svarbiausią tautinį lietuvių bruožą — pavydą. Sakykite, meldžiamieji, kas liko? Ogi — nieko. Paaugliams — popso žvaigždutės. Dvasingiesiems — apsišaukėliai aiškiaregiai ir netikri pranašai. Eiliniai vartotojai garbino muilo operų personažus. Tačiau, Placebo sumanymu, didžiausiais autoritetais privalėjo tapti politikai, kaip tos „Gyvulių ūkio“ kiaulės, įsitvėrusios nenuginčijamo šūkio „Visi gyvuliai yra lygūs, bet kai kurie — lygesni už kitus“.

Nuolatos TV mulksančios kalbančios politikų galvos nemirksėdamos galėjo atsakyti į bet kurį klausimą: apie globalizaciją, biudžetą, šešėlinę ekonomiką, naftos kainas, gėjų problemas, prostituciją, narkomaniją, dirbtinį apvaisinimą, lyties keitimą, klonavimą, eutanaziją, karą, taiką, pasaulio pabaigą, juodgalvių kirų migraciją, bičių motinėlių gyvenimą, orchidėjų selekciją, literatūrą, tapybą, baletą, kastratų arijas, gyvybę kitose planetose, skraidančias lėkštes, Atlantidą, angelus, Dievą ir net apie velnią. Prieš tokią visažinystę tūlas vartotojas turėjo jaustis absoliučiai bejėgis. Kad politikai visiškai atitrūktų nuo liaudies, į Seimo posėdžių salę per vėdinimo sistemas homeopatinėmis dozėmis buvo pučiamos specialios bezdalų kvapo dujos, kodiniu pavadinimu *Ne Quid Nimis*, garantuojančios laikiną autizmo sindromą. Panašiu, tik citrinos žievele kvepiančiu eliksyrų, įmaišytu į kokteilius, priėmimuose Prezidentūroje bei kituose prestižiniuose *tūsuose* buvo apdorojami politologai ir valdžios veiklą aprašinėjantys žurnalistai. Jie apsvaigdavo ilgam ir tikro gyvenimo nebepajėgdavo atskirti nuo pačių susikurtos iliuzijos.

Užduotys pylėsi viena po kitos, o Jis jas vykdė vis rečiau keldamas absurdišką klausimą, kam to reikia? Taip beplūšant tarsį nejučia subyrėjo šeima, bet Jis ne itin dėl to

išgyveno, nes visą laiką suėsdavo darbas, darbas, darbas. Tik retkarčiais galvoje šmėkštelėdavo dvi kreivės, vaizduojančios, ką naujai gyvendamas laimėjo, o ką prarado. Stebėdamas Pitiją svarstė, ar ir jai kyla tokių minčių.

Trejus metus Pitija dirbo Kontorai, klusniai vykdydama užsakymus. Reikalui esant, nors ir ilgai atsikalbinėjusi, kai kuriems klientams ji įtaigiai pašnibždėdavo apie kortų pranašaujamą mirtį: *ak, tik neišsigąskit, likimas jūsų rankose, viską įmanoma keisti, bet, atrodo, kad netrukus nusižudysit*. Ultramoderni Placebo aparatūra galėjo labai daug ką nuveikti, tačiau žmogiškasis faktorius, šiuo atveju — Pitija, vis dar buvo nepakeičiamas! Suicidatorius darbą tik užbaigdavo.

Atrodė, kad viskas eis kaip sviestu patepta dar šimtą metų. Jis jau sėdėjo Kontoros direktoriaus krėslė ir ruošėsi Pitiją paaukštinti. Tačiau būrėja staiga ėmė rodyti kaprizus ir zyzti, kad Placebui daugiau netarna.

Užsispyrėlei sutramdyti teko pasitelkti Leopardą. Tačiau šis projektas vos nežlugo. Specialusis Hormonų karys, užuot skiepijęs Pitijai nevisavertiškumo kompleksus ir pralaimėjimo kartėlį, su savo auka smagiai leido laiką ir, kaip liudijo jo švarko sagoje įtaisyta vaizdo kamera, be saiko dulkinosi, tuo sukeldamas tantališkas pavydo kančias savo viršininkui. Pasikrušę jiedu mėgo narstyti filosofines temas, o klausydamasis tų pokalbių per agento sąsagose įtaisytą siųstuvą, Jis prisiekinėjo, kad Leopardą atleis iš darbo. Nors Leo Pitijos ir nesužlugdė, bet vis tiktai įpainiojo į romaną, pusmečiui atitraukusį nuo nereikalingų svarstymų.

Būrėja vėl sukilo pradėjus ruošti prezidento rinkimams, mat Placebas panoro, kad būtent ji taptų naujo Lietuvos vadovo orakule. Iškiliausi politikai ir taip retkarčiais lankėsi pas būrėją, bet Centrai reikėjo Pitiją paversti nuolatine, įteisinta valstybės galvos konsultante. Juk savo aiškiaregius turėjo ne tik demonai — Stalinas, Hitleris ar Mao, bet ir gana šviesios asmenybės — Ruzveltas, Reiganas, Klintonas.

Tačiau veltis į šį reikalą Pitija kategoriškai atsakė. Laikas spaudė, iki rinkimų teliko pusantų metų, todėl, užuot įkalbinėjus priešgyną, teko ieškoti kitos kandidatės. Vietoj Julijos buvo pasirinkta viena baltarusė. Moterėlė šventai tikėjo, kad bendrauja su Dievu, nes jau senokai buvo apdorojama orakulatoriumi, kuris tikėjo jos bute, įmontuotas laikrodyje, vaizduojančiame Jėzų Kristų sužeista širdimi ir iš jos kyšančiomis rodyklėmis. Pitijos nei orakulatoriumi, nei suicidatoriumi buvo beveik neįmanoma paveikti — per kietas riešutėlis!

Kategoriškai atmestu prezidentiniu planu (tai Centras gal būtų šiaip taip pakentęs) viskas nesibaigė. Dar po pusmečio, gegužės pabaigoje, Julija išsikvietė Jį į savo prašmatnius apartamentus ir, lyg neketindama svečio toliau įsileisti, prieškambarėje pareiškė:

— Baigta! Daugiau Placebui nebetarnausiu.

— Tai iš ko gyvensi?

— Neprapulsiu.

Jie stovėjo intymiai arti ir žvelgė vienas kitam į akis. Žvilgsnių susirėmime Pitija buvo stipresnė.

— Mergyt, jei jau taip, mes turim rimtai pasikalbėt. Negi nepakviesi manęs vidun?

— Na, gerai, užėik.

Jis nusiavė batus ir vienu metu kojineis nutipeno per raudonus kilimus paskui ryžtu pulsuojančią Pitijos nugarą. Būrėja atsisėdo į fotelį ir pasitupdė ant kelių katę, spoksančią tokiomis pat įžūliomis kaip ir šeiminingoms akimis. Pitija, nepasiūliusi Jam nei kavos, nei arbatos, griežtu tonu tęsė toliau:

— Jei įkalbinėsi pasilikti ar grasinsi, viešai papasakosiu apie tai, ką mane vertė

daryt.

— Nieks tavęs nevertė. Apsidairyk, turi viską, ko tik prašei Auksinės žuvelės. Negi dabar nori likt prie sukiužusios geldos?

— Nusispjaut! Man nieko nereik! Galiu gyvent nors ir dūminėj pirkioj! O tarnaut blogiui manęs daugiau nebepriversi.

— Na, jei tai, ką darei, vadini blogiu, tuomet ilgokai jam tarnavai. Pragare tikrai jau turi solidžią sąskaitą.

— Nėr tokios nuodėmės, kurios nebūtų galima išpirkt.

— Kaip čia pasakius. Drįsčiau suabejot.

— Tai mano asmeninis reikalas, — riktelėjo ji, pašokdama iš fotelio ir paleisdama katę, kuri kaip strėlė išlėkė iš svetainės.

— Nuodėmių išpirkimas gal ir tavo asmeninis reikalas, bet mudu turėjom ir bendrų projektų. Negi manai, kad taip lengvai išsisuksi? Nusiplausi rankas, ir viskas?

— Aš noriu gyvent kitaip! Atsitiko šis tas ypatinga! Nei tau, nei tavo sumautam Placebui nesuprast! Palik mane ramybėj! Atsiknisk! — šaukė Julija aptėkšdama Jį seilių purslais, nors isterija anksčiau jai nebuvo būdinga.

— Mergyt, žinok tik viena: į balą puolus, sausa nekelsi. — Jis stengėsi būti kiek galima santūresnis ir norėjo Pitiją įspėti: — Jei bandysi prabilt apie Placebą viešai, nieks tavim nepatikės. Pamanyš, kad galutinai išsikraustei iš proto, kortuotoja.

Išeidamas susilaukė dar vieno smūgio. Būrėjos katė primyžo Jam į batus. Vėliau su Pitija buvo dar ne kartą kalbėtasi. Tačiau visi Jo argumentai į ją atsimušdavo kaip žirniai į sieną. Moteriškė stačia

galva metėsi į kliedesius apie sąžinę, atjautą ir visuotinę atsakomybę, negana to, dar pradėjo rašyti kažkokią metafizinę knygą (kuria, nė dienai po jos mirties nepraėjus, pavyko sunaikinti kompiuteryje nuožniausiu, koki tik Placebas turėjo, virusu).

Pitija nesiliovė skelbusi savo pranašysčių dienraštyje, bet dabar jos buvo atskiestos tokiu saldžiu sentimentalumu ir egzaltuotu moralizavimu, kad darėsi koku skaityti. Jis netrukus rado visų šių sapaliojimų šaltinį, savaime suprantama, vyrą. Tačiau kas iš to? Šaukštai jau buvo po pietų.

Teko apsimesti, kad Kontorai Pitija neberūpi, o iš tikrųjų — vykdyti būrėjos naikinimo operaciją, kodiniu pavadinimu *Atalanta Fugiens*. Paslaugūs klientai, atsidėkodami už palankias pranašystes, Julijai vis pametėdavo koki kompiuterinį žaidimėlį ar CD su jos mėgstamos muzikos įrašu, kuriuose buvo užkoduota žlugdančios, specialiai Pitijos smegenų virpesiams sukurtos skaitmeninės programos.

Pirmiausia nepaklusnią mergytę turėjo užgraužti kaltės jausmas dėl visų tų nevykėlių, kuriuos ji neva privedė iki savižudybės. Antra, ją ėmė kankinti mintis, kad gyvenimas praėjo veltui. Trečia, Pitija turėjo jaustis nemylima ir tam, kurį vadino Angelu Sargu, visai nereikalinga. Nuo čia — vienas žingsnis iki savižudybės. Tačiau suicidometro skalė vis vien rodė tik gyvenimo geismą.

Operacija *Atalanta Fugiens* jau tęsėsi septynis mėnesius, ir Jis naiviai tikėjosi, kad gal pavyks šitą reikalą užmuilinti ir išsaugoti Pitiją gyvą. Tačiau gruodžio pradžioje Centras atsiuntė kategorišką įsakymą, kad Naujųjų metų būrėja nebesulauktų. Įsakymas yra įsakymas, reikia paklusti. Idant kerštas būtų saldesnis, Jis viską suplanavo taip, kad Pitija būtų pribauta to, kurio kaip tik jautėsi išgelbėta. Centro valia buvo įvykdyta šiek tiek pavėluotai, sausio 15 dieną.

— Prrragarras, prrragarras, prrrragarras!!! — staiga iš prisiminimų Jį pažadino veriantis riksmas.

Buvo vienuolikta valanda vakaro. Žaklina tokiu metu paprastai jau miegodavo. Gal

ką nors klaikaus susapnavo? Jis priėjo prie narvo ir, prakišęs pro virbus smilių, pakasė paukščiui viršugalvį. Paskui uždengė papūgos namą juoda marška. Tada įjungė televizorių.

Pagaliau! Po šitiek kruopštaus, nuoseklaus ir pasiaukojamo Kontoros darbo reklamoje pasirodė Dievas! Anksčiau jei ir šmėkščiojo, tai tik angelai, vieni — nusitvėrę pieniškas dešreles, kiti — jogurto mėgėjai. O dabar — pats Viešpats. Triakis, baltai apsirengęs, truputį gėjiškas ir slengu kalbantis savo pompastišką tiradą — *Dieviškas Garsas, Dieviškas Vaizdas, Dieviška Šviesa*, — o užbaigiantis paauglišku kreipiniu: *pagavai?! Dievas reklamoje Jam nepatiko*. Nors jei tikėsime mistikais, Viešpats gali turėti visoki pavidalą. Bet šiam kažko stigo. Atrodė nepakankamai įtikinamas. O jei jau mini Dievo vardą, tai neminėk be reikalo. Jei jau imiesi Aukščiausiojo atvaizdo, padaryk tai tinkamai.

Jis nebuvo tikintis. Ir net ne laisvamanis, veikiau aršus ateistas. Taip buvo auklėtas šeimoje, mokykloje ir sovietiniame Universitete. Istorinei situacijai pasikeitus, neatsivertė kaip didžioji tautiečių dalis. Tačiau jų tikėjimas Jam nepatiko lygiai taip pat kaip Dievas reklamoje, mat buvo drungnas, lėkštas, bejėgiškas ir todėl pasibaisėtinas. Būtent tai Jis karštai deklaruodavo, paklaustas apie savo religines pažiūras. Nors esmė buvo kitokia. Visai kitokia. Jis troško pasilikti sau bent kažką absoliučiai asmenišką, intymaus, slapta, ko neturėtų atskleisti pirmam pasitaikiusiam pašnekovui prie alaus bokalo ar kaip per išpažintį kloti socialinių tyrimų apklausėjams. Dievas ir buvo tas slėpiny, kurio net pats sau niekada netroško atskleisti.

Dievas Jame buvo kaip Panikos kambarys, ta visuomet užrakinta vieta, į kurią puoli tik kritinėje, kraštutinėje, katastrofiškoje gyvenimo situacijoje. Iki šiol Panikos kambario Jam dar niekada nebuvo prireikę.

SAUSIO pabaiga ir visas vasaris buvo beviltiški. Dienos ilgėjo taip palengva, tarsi ten, aukštybėse, kažkam būtų labai gaila kas rytą paaukoti bent po mažą spindulių pinigėlį iš savosios šviesumo skrynios. Maksas, nors ir Vakaris, buvo šviesos vaikas, jam reikėjo daug saulės, giedro dangaus, lipšnios, švelnios šilumos. Jam reikėjo pusiausvyros, saugumo jausmo, ramybės, o pastaruoju metu viso šito pasibaisėtina stigo.

Maksas (taip dar niekada nebuvo nutikę!) net ėmė graužtis, kad neturi šeimos — jaunos gražios pačiutės ir pirmagimio, žviegiančio lopšyje. Ligi šiol buvo absoliučiai patenkintas nepriklausomu ir neįpareigojančiu, saldžiu vienišiaus gyvenimu, oponentams pateikdamas gana cinišką argumentą, esą jo, Vakario, diena kainuoja nepigiai, nelygu užsakovas, kartais 800 litų, o kartais ir visus 1500! Tad ar verta tą brangų laiką švaistyti šeimai, žmonai, vaikams?

Dabar, kuomet dėl namų arešto, užuot siautėjęs iki paryčių, privalėdavo grįžti į savo urvą septintą valandą vakaro, vis aštriau pajusdavo čia įsiviešpataujančią nejaukią tuštumą. Vienatvė namuose tvyrojo kaip kvapas, o liūdesys buvo nusėdęs ant daiktų tarsi dulkės. Žinoma, kardomosios priemonės galėjo nė nepaisyti, juk *mentai* nedviprasmiškai pareiškė, kad dėl visko įmanoma susitarti.

Iki šiol Makso gyvenime esminių permainų nebuvo. Viskas vyko sklandžiai. Likimo mechanizmas sukosi lyg auksiniai šveicariško laikrodžio dantračiai. Net didžiausi pasiekimai nereikalavo ypatingų pastangų, neteko irtis prieš srovę, lipti per kitų galvas, stumdantis alkūnėmis minioje atsikovoti sau erdvę, sėkmę išplėsti dantimis ir nagais, o šlovę užkariauti ropščiantis per konkurentų lavonų kalnus.

O dabar, prieš pat trisdešimtąjį gimtadienį, staiga prasidėjo rimčiausi išbandymai: Magės mirtis, kvotos, kameros su grotuotais langeliais, namų areštas, šantažuotojas, meparaponas, skandalingi straipsniai laikraščiuose, vos neprivedę mamos iki infarkto O

kur dar gūdūs įtarinėjimai, kiekvieną kartą prisiminus krištolinį brolio rožinį?!

Pašijo ir santykiai su Vita. Kodėl — negalėjo nei jai, nei sau paaiškinti. Gal todėl, kad nesulaukė iš jos tokios paguodos, kokios tikėjosi. Jūdviejų bendravimas darėsi vis formalesnis, negana to, apkartintas beprasmiškų politinių ginčų. Vita dalyvavo dešimtyje įvairiausių pasipriešinimo judėjimų — tai su *Peta* brolija protestavo prie „Nijolės“ kailių salono, tai lėkė į kokią antiglobalistų sąskrydį Italijoje, tai su *Green peace* aktyvistais šurmavo varganas lietuviškos naftos gavyklas. O dabar buvo pametusi galvą dėl Irako karo, per naktis, užuot guodusi Maksą, spausdino atsisaukimus, piešė plakatus su raudonu kryžiumi perbrauktomis bombomis ir kas savaitę vis bandė surengti po protesto demonstraciją, kurią negailestingai išjuokdavo, tiesiog su žemėmis sumaišydavo tautinė žiniasklaida.

Vita net drebėdama rėkdavo, kad jau vien nuo V. Bušo jaunesniojo veido jai prasideda alerginiai spazmai ir atmetimo reakcijos traukuliai, o išgirdus prezidentą kalbant, ima vartytis žarnos; tuo tarpu Maksui jankių vadas atrodė visai šaunus bičas, su tokiau būtų smagu pajodinėti po prerijas ir pašaudyti į nuogas indėnų subines. Vakaris taip ir nenuėjo į nei vieną pacifistų piketą, nors Vita užsispyrusi įrodinėjo, kad jo vardas bei veidas tokioje akcijoje yra gyvybiškai reikalingas pilietiniam visuomenės sąmonėjimui. Tačiau Maksui pilietinis visuomenės sąmonėjimas dabar absoliučiai nerūpėjo.

Nors byla Pranui Purvaneckui buvo iškelta tik dėl neatsargaus šaunamojo ginklo laikymo, spauda, ypač konkurentų dienraštis ir bulvarinis skaitalas „Vakaro naujienos“, apie jį rašė taip it būtų Hanibalas Lekteris. Organas, kuriame dirbo pats Vakaris, solidariai tylėjo, o ir kiti jo darbdaviai elgėsi taip, tarsi nieko nebūtų įvykę. Bet, tiesą sakant, nieko ir neatsitiko. Sunkiausia buvo tai įrodyti mamai. Ji tarsi Bangladešo žemė per liūčių sezoną buvo pritvinkusi niūrių būgštavimų ir gūdžiausių įtarinėjimų. Pasirodžius pirmiesiems straipsniapalaikiams, ji kelis kartus kvietėsi greitąją ir su didžiausiu priekaištu šį faktą pranešė Maksui, lyg jis būtų kalčiausias dėl skandalų besivaikančios žiniasklaidos. Ji kas rytą ir kas vakarą jam atkakliai priekaišiojo, kad tokioje baisioje padėtyje nesusilaukia iš sūnaus dėmesio, užuojautos ar bent jau atsiprašymų.

Maksui atrodė atvirkščiai. Tai motina bent kartą, nelaimėje, galėjo apie jį pagalvoti. Apie jį, žmogų su kūnu, krauju ir siela, o ne apie savo vaizduotės sukurtą sūnaus fantomą su nenukirpta bambagysle. Tai jam, Maksui, o ne prieš trisdešimt metų pramanytajam Pranui, dabar labiausiai reikėjo mamos paguodos. Tačiau iš pačių artimiausių žmonių nesulaukė jokio palaikymo, nors į redakciją, į „Eldoradą“, į „Pašnekesius prieš miegą“ plūdo nepažįstamųjų laišakai, kupini atjautos, supratimo ir šilčiausių žodžių. Kontrastas tarp karščio, kuris spinduliavo iš svetimų širdžių, ir tarp jam brangiausių žmonių skleidžiamo stingdančio šalčio, Maksą pjovė it dvigubi ašmenys, įbesti į širdį ir kasdieną vis žudikiškiau pasukami.

Tadas irgi nutolo labiau nei bet kada, nors, tiesą sakant, nuo pat vaikystės buvo nepakaltinamas. Jam negalėjai taikyti kokios nors klinikinės diagnozės, tačiau kiek jaunėlis Pranas prisiminė, vyresnėlis Tadas visada buvo ne šio pasaulio gyventojas. Jei ne šio, tai kokio? Į tokį klausimą ir buvo sunkiausia atsakyti.

Treji brolius skyrė metai žiojėjo it giliausia bedugnė, tačiau vienas kitam jie taip pat jautė esminę, instinktinę trauką, nepaprastai stiprų kraujo ryšį, sakytum būtų dvyniai. Tas paslaptingas, pirmapradis, žvėriškas saitas tikriausiai ir buvo svarbiausioji priežastis, dėl kurios Maksas ryžtųsi sėsti į *kaliūzę*, nė neprasitaręs apie brolio paliktus įkalčius. Ar būtų atvirkščiai? Ar Tadas dengtų jaunėlį, pats rizikuodamas ir aukodamasis? Nežinia. Greičiausiai ne. Nors sunku pasakyti. Tadas visada buvo siurprizų meistras.

Vaikystėje vyresnėlis tėvams kėlė apmaudingą nerimą, užtat jaunylis susilaukdavo vis daugiau ir daugiau meilės. Jei ne tas kraujo ryšys, kurį nuo pat mažumės Pranas įsivaizdavo kaip raudoną, blizgančią, tamsoje pulsuojančią gyslą, pagrandukas būtų galėjęs tik lepti, paikti ir puikti. Tačiau į jį ėmė smelktis kaltės jausmas, kuris ypatingai užaštrėdavo, kai vyresniojo brolio akivaizdoje būdavo mamos meiliau apkabinamas, tėvo sąmokslininkiškai pakalbinamas ar, kai Taduį nematant, gaudavo gardesnę kasnį, naują drabužį, brangesnį žaislą.

Viską galutinai sujaukė tėvų skyrybos. Mama su šia drama taip ir nesugebėjo susitaikyti, neapsiprato su vienišės statusu, kiti vyrai jai nerūpėjo, o visa moteriška meilė buvo skirta sūnui, žinoma, jaunėliui, slapta kaltinant vyresnėlį, kad tai dėl jo keistenybių tėvas paliko šeimą. Mokykloje Tadas mokėsi labai vidutiniškai, o Pranukas, nors gerokai išdykęs, jau skleidė savo žvaigždėškąją charizmą. Motina guodėsi, kad vyresnėlis augdamas išgis nuo vaikystėje tarsi užkrato pasigautos stačiatikybės ir bent jau taps doru kataliku. Ji pati nebuvo tikinti, tačiau, svarstydamą, kur ir kaip pritaikyti nevykėlių sūnų, vylėsi, kad gal šis taps kunigu. Tačiau Tado kunigystė (kaip ir bet kas kitas) visiškai netraukė. Jis plūduriavo savo paties susikurtoje realybėje, versdamas vis kaltesnį jaustis lyg ant mielių kylantį Praną — Maksą Vakarį.

Vienintelis dalykas, kuriuo domėjosi vyresnėlis, buvo sovietmečio agonijoje suklestėjusi parapsichologija. Jis kliedėjo auromis, čakromis, biolaukais, vibracijomis, keldamas šventą pankuojančio, prieš visut viską revoliucingai nusistačiusio anarchisto Makso įtūžį.

Pagaliau Tadas išvyko į Maskvos parapsichologijos laboratoriją ir ten keleriems metams išvis pradingo. Dainuojanti revoliucija Lietuvoje apsiėjo be jo. Į Vilnių jis sugrįžo dar labiau *ne ot myra sego*. Ir jei anksčiau vyresnėlis, gal net pats to neįsąmonėdamas, skleidė svajokliams būdingą šilumą, tai dabar tapo šaltas kaip ledas. Jis net apsigyveno prie kapinių. Maksas ir dėl to jautėsi kaltas, todėl stengėsi padėti broliui bent jau pinigais. Pastaraisiais metais Tadas visai neblogai uždirbdavo, bet kas mėnesį priimdavo Makso pašalpą kaip savaime suprantamą dalyką.

Tadas buvo pasibaisėtinau užsidaręs ir tai atrodė jau nebe būdo bruožas, o fizinis defektas, tačiau ne prigimtinis, o kažkokiu būdu, gal net prievarta, įdiegtas. Visai neseniai Maksas perskaitė laikraštyje, kad maskviškė Parapsichologijos laboratorija buvo anaipatol ne koks naivių kvailelių lizdas, o labai grėsminga įstaiga, įkurta KGB, o gal net GRU. Ten, pasak nepatikrinamų liudijimų, buvo tiriami paranormalių sugebėjimų turintys žmonės, o labiausiai pasižymėję egzemplioriai rengiami žvalgybai, kontržvalgybai ir kitokioms visiškai slaptoms misijoms.

Maksas buvo sukrėstas to, ką sužinojo, ir įsikalė idėją, kad Tadas dvejus savo paslaptingo dingimo metus tarnavo bandomuoju triušiu uniformuotiems tyrėjams, o galiausiai kaip netinkamas ar koku smegenų knisimo aparatu sugadintas buvo išmestas ir sugrįžo namolei nelyginant zombis, praradęs žmogaus esmę.

Ši kraupi teorija labai tiko Makso asmeninio Holivudo trileriams. Panorėjęs jis regėdavo plačiaekranį *Dolby digital surrounding* įgarsintą vaizdą su belangėmis palatomis, odiniais gultais ir sudaržovėjusiais pacientais, prijungtais prie keistų aparatų. Pagrindinis istorijos herojus, kiberpankas, apsimetęs virgulininku (daug proto nereikia, kad tavo rankoje imtų judėti švytuoklė ar Y formos šakelė), prasismelkia į slaptąją laboratoriją išvaduoti savo vyresnįjį brolių, kuris nuo vaikystės buvo ne toks kaip visi: kūneliu lyg magnetas traukė monetas, šaukštus, peilius ir žvilgsniu stumdė nesunkius daiktus.

Nors netikrasis virgulininkas sukelia jaunos gydytojos įtarimą, tačiau blondinė, po

baltu chalatu slepianti KGB majoro antpečius, jį išimti. Kur nelaimėlis brolis — vis dar neaišku. Tačiau vieną naktį herojus nuseka kaip reikiant pamylėtą daktariukę į operacinę ir pasislėpęs už širmos stebi, kaip Katiuša, stvėrusi lobotomijos pjūklelį, kažkam nudžirina pusę kaukolės, išima smegenis, atriekia nedidelį gabalėlį, o paskui vėl viską gražiai sutvarko.

Maksas Večerinas, pasilypėjęs ant taburetės, išvysta, kad operuotasis — tai jo dingęs brolis dvynys. Iš siaubo jis nesusitvarko ir garsiai surinka. Blondinė majorė atsisuka ir staiga pastebi stulbinamą abiejų vaikinų panašumą. Ji spaudžia operaciniame stale įmontuotą mygtuką, įsijungia sirenos, atlekia būrys iki dantų ginkluotų kariūnų ir prasideda žūtbutinės gaudynės. Dabar — REKLAMA.

Maksas kaip įpratęs išlenkė puodelį kavos, stipriausios, kokia tik įmanoma šioje visatoje, nes tiesioginis „Pašnekesių prieš miegą“ eteris vyko dešimtą valandą vakaro, kai per darbo dieną nusikalę tautiečiai jau palengva ropojo savo guolių link. Šiandien jo pašnekovas turėjo būti ponas Jonas Jonaitis (piliečių su tokiu vardu ir pavarde Lietuvoje tikriausiai trečdalis), bendrovės „Naujasis žmogus“ direktorius. Grimuojamas Maksas stengėsi paskubomis susipažinti su pašnekovo CV, kurį garsiai ir lėtai skaitė šalia stovinti asistentė.

Į „Pašnekesius prieš miegą“ dažniausiai ateidavo vis tos pačios įžymybės, sukančios ir sukančios ratus per penkias tautines televizijas it prie dykumos šulinio svirties pririšti kupranugariai. Tik kartais būdavo ieškoma grynuolių iš kaimo, eurooptimistų iš pačių giliausių užkampių, šiaip vienišų keistuolių arba už solidžią sumą pašnekovu galėdavo tapti ir koks savanoris kamikadžė.

Tokioms laidoms Maksas specialiai nesirengdavo, pusės valandos pokalbiui pakakdavo trafaretinių klausimų (kartais juos iš anksto susirašęs atsinešdavo laidos svečias), na, o jei jau vedantysis pradėdavo skęsti, asistentai jam sufleruodavo iškėlę lapus su raudonais gelbėjimosi tezių ratais. „Naujasis žmogus“ rūpinosi asmenybės tobulėjimu, individo integracija į visuomenę, taip pat beskausmiu Lietuvos įsiliejimu į ES ir NATO. Paprasčiau ir būti negali!

— Labas vakaras, Maksai, — staiga išgirdo už nugaros labai žemą, prikimusį ir jau pažįstamą balsą. — Aš esu Jonas Jonaitis. Štai mano vizitinė kortelė.

Maksas atsimerkė ir veidrodyje išvydo pusamžį, tvirtai sudėtą vyriškį pilku geros kokybės kostiumu. Atpažino jį. Tai buvo meparaponas. Jo veidas, nors dabar ir labai gerai matomas, vis tiktai buvo j o k s, kaip tų pigiausios švaros ištroškusių tipų skalbimo miltelių reklamoje, kuriuos, nors ir tūkstantį kartą pamatęs, nė už ką neatpažinsi gatvėje.

Grimuotoja svečią pasodino į šalia esančią kėdę ir ėmė tepti jo veidą pudra. Maksas, nepasukdamas galvos, kentė tą pačią procedūrą, tad dabar jie galėjo bendrauti tik matydami kito atspindžius veidrodyje.

— Jei pameni, kartą prisipažinau, kad labai mėgstu „Pašnekesius prieš miegą“. Užuominos nesupratai ir į savo tiesioginį eterį manęs nepakviete. Ką padarysi, jei ne Mahometas — pas kalną, tai kalnas — pas Mahometą.

— Na, atleiskit, tada buvau pervargęs, todėl irzlukas ir nepakankamai atidus, — pats nesuvokdamas kodėl, Maksas puolė teisintis ir atsiprašinėti.

— Niekooo tokiooo, — tęsiamai ištarė Jonaitis ir įsimetė burnon mėtinę pastilę.

Daugiau jie vienas kitam nebepratarė nė žodžio, tačiau Maksas jautė vis didėjančią baimę. Nebesuvokė, kaip nuėjo iki studijos, kaip atsisėdo į ryškiai rožinį savo krėslą, svečiui pasiūlydamas aitriai salotinį fotelį, kaip prisisegė mikrofoną ir kaip pradėjo laidą. Neprisiminė, ko pašnekovo klausė, ar sugebėjo diskusiją deramai nutraukti prieš reklamines pauzes ir kuo pokalbį baigė. Vietoj tos valandos galvoje spengė Juodoji skylė.

Atsipeikėjo tik namuose nuo įkyriai birbiančio telefono. Skambino „Pašnekesių“ prodiuseris ir putodamas staugė, kaip Maksas drįsęs išlįsti į tiesioginį eterį visiškai girtas. Taip pat išgirdo, kad yra atleidžiamas, tad galės ieškotis kito darbo ir kitų kvailių, kurie pakęs jo idiotiškas išdaigas. Paskambino net ilgokai tylėjusi Vita ir pareiškė:

— Nu, ko lendi į tiesioginį eterį nusitvojęs ar žole apsipūtęs?! Manai, kad buvai labai šaunus, *super!* Atrodei visiškas *lochas!*

Maksą suerzino paaugliškas draugės slengas ir jis atsakė, kaip mokėdamas užgauliu:

— Dėl manęs *nesiparink*. Ramiai sau krapštyk nosį ir suk bumbuliukus. Arba mąstyk apie savo išprotėjusius žvėriukus.

Vienas iš Vitos užsiėmimų dienraštyje buvo straipsneliai apie keistą gyvūnų elgesį. Pranešimus apie tai, ką iškrėtė koks kuoktelėjęs dramblys, apsėstas orangutangas ar pasiutusi skruzdėda, ji kas rytą rasdavo savo elektroninio pašto dėžutėje, atsiųstus nepažįstamo entuziasto. Jei redaktorius kokios žinutės nepanorėdavo spausdinti, ta kaipmat atsidurdavo kitame laikraštyje. Maksas tuos smagius tekstukus labai mėgo ir net dabar nusišypsojo juos prisiminęs. Bet šypsena iškart dingo, nes sulaukė galutinai pribaigiančio mamos skambučio:

— Kaip galėjai taip baisiai apsikiaulint prieš visą Lietuvą?!

— Mamuk, aš nekaltas, pats nesuprantu, kas atsitiko, tai tas Jonaitis kažką su manim padarė, patikėk...

— Jau pakankamai ilgai tavim tikėjau. O dabar štai rezultatas! Kaip dabar žmonėms į akis pažiūrėsiu? Kaip man rytoj pasirodyt darbe?! Kaip išeit į gatvę?!

— Tau gi ant kaktos neparašyta, kad esi Makso Vakario mama. Paklausk. Išgirs. Aš juk negirtas.

Tačiau mama nesiklausė ir sukalė paskutines vinis į jo nevilties karstą:

— Visai (*kaukšt*) mane (*kaukšt*) nukankinai (*kaukšt*)! Turbūt (*kaukšt*) nori (*kaukšt*) mano (*kaukšt*) mirties (*kaukšt*) ! Greit (*kaukšt*) sulauksi (*kaukšt*), juk (*kaukšt*) kasdien (*kaukšt*) mane (*kaukšt*) žudai (*kaukšt*) ! Baisus (*kaukšt*) vaikas (*kaukšt*) !

Ar užkalti karstui reikia tiek daug vinių? Šitaip kaukšima dengiant stogą. Stogą, kuris Maksui jau pradėjo slysti baisiu greičiu. Čerpės čiuožė net pasišokinėdamos. Gal pagaliau pildosi romantiška jo ankstyvos jaunystės svajonė prarasti protą?

NAMAI prisipildė malonaus kvapo, rusvo, traškančio, su geltonais pakraštėliais. Turbūt kaimynai kepa žuvį. Kam ją šitaip gadinti, kai žalia — pati gardžiausia?

Žmonės turi daugybę visokių keistenybių. Bet didžiausia iš jų yra žmogiškasis grožio suvokimas. Dvikojų smegenyse tarsi koks atavizmas dar užsilikęs tikrasis žavesio vertinimas, kuris kartkartėmis išsprūsta palyginimais: katės gracija, katės eisena, katės akys... Bet žmonių estetika tuo ir pasibaigia. Visa kita tėra bjaurojimas pavidalo, kuri suteikė Gamta ir Dievas.

Žmonės tiek pinigų ir laiko iššvaisto šalindami nuo savo kūno plaukus, nereikalingus pagal jų iškreiptą grožio modelį. Tačiau nešioja brangiausius kailius, dėl kurių išžudo šitiek nekaltų žvėrelių. Visos per katinijos istoriją nudobtos pelės ir maži paukšteliai, sudėti vienon vieton, būtų tik nežymi kalvelė, palyginti su tuo Everestu, kuris iškiltų sukrovus kailiniams nugalabytus triušius, voveres, šinšilas, ėriukus, lapės, audines ir leopardus.

Žmonės tiek dėmesio ir jėgų skiria savo drabužiams, sakytum tai, ką rengiasi, keistų gyvenimo esmę ar atskleistą didžias būties paslaptis. Tačiau nusirenginėjimui jie irgi suteikia išskirtinę prasmę, tarsi kokiai slapta apeigai, kuri tuo pat metu yra ir

draudžiama, ir geidžiama. Katė su savo kailiu — baltu, rusvu, pilku, juodu, dryžuotu kaip tigrą, margintu tarsi vėžlio šarvas, dėmėtu lyg Miro paveikslas — visuomet išlaiko tobulą pusiausvyrą: nei nuoga, nei apsirengusi.

Katė pati nusiprausia, pati išsivalo dantis, pati išsigalanda nagus ir jai nereikia tos begalės dalykų, be kurių, dailindamas savo varganą pavidalą, niekaip neapsieina žmogus. Tačiau baisiausia, kai dvikojai ima kištis ir keisti katiniškuosius grožio standartus. Nėra nieko šlykštesnio už kačių veisles, kurias, eidamas prieš Gamtą, per jėgą ir kvailą užsispyrimą išvedė žmogus. Tik pusprotę dvikojų galvą galėjo apnikti idėjos apie kates plokščiais snukiais ir suplotomis nosimis, be kailio, be uodegos arba pakirptomis ausimis. Jei katinija kada nors nuspręstų keršyti žmonijai, tai irgi veistų hibridus pagal tuos pavyzdžius, kuriuos dvikojai rodo savo siaubo filmuose. Tada pažiūrėtume, kas juoktųsi paskutinis.

Žmonės turi ir dar vieną keistenybę. Jie pamišę dėl sekso, nors patys sau draudžia domėtis tuo dalyku. Erotikos srityje dvikojai yra patys tikriausi nevykėliai, išskyrus kelis poetus, Kamasutros autorių ir Kadžuraho skulptorius. Jiems nepavyksta deramai tenkinti geidulius, viskas išeina perdėm žemiškai, nors norėtusi dieviškai, juk net į kalbėjimą apie kūniškuosius dalykus tolydžio įpinami žodžiai „dangiška“, „palaima“, „ekstazė“, „rojus“.

Katė jau nuo Egipto laikų tapo kūniškosios meilės simboliu. Iki šiol ji tebelaikoma juslingumo totemu, tačiau ne vien dėl liūdnai pagarsėjusio geismo ir gausių seksualinių nuotykių morčiaus metu. Erotiška yra pati katės prigimtis. Todėl žmonės, kurie dažniausiai nesugeba apie šią subtilią sritį deramai byloti, pasitelkia katės metaforą. Apie kates ir seksą kalbama ta pačia žaisminga, šilta, viliokiška intonacija. Mylimieji ar mylimosios niekada nevadinami šunimis ar kalėmis. Tačiau nei vieno vyro ar moters neižeis katiniškas palyginimas. Net poruodamiesi jie vienas kitą vadina *katinėliais*, *katytėmis*, *kačiukais*, *katelėmis*, *kisiukais* ar net *kisindžeriais*. Nuo tokių minčių Bubastė ir vėl suėmė juokas.

Bet gal jau Bastetė pernelyg išilinksmino? Juk gedėjimo laikas dar nepraėjo. Kad būtų liūdniau, katė nusprendė prisiminti, kaip ji su Pasisavintąja pykdavosi.

Bastetė puikiausiai žinojo, ko Pasisavintoji nemėgsta, kas ją erzina, varo iš kantrybės ar sukelia įsiūtį. Tokios moters emocijos atrodė šiek tiek juokingos, nes Bubastės šėliojimai nei kiek negriovė Pasaulio harmonijos, tik truputį apardydavo tvarkos iliuziją, kurią Prijaukintoji buvo susikūrusi. Na, kas čia tokio, jei katė pagaląsdavo nagučius į aksominius fotelio apmušalus, brūkštelėdavo per tapetus ar padraskydavo turkišką kilimą? Kam taip jaudintis, kai kas nors, pažerdamas ant parketo truputį žemių, įlipa į vazonėlį, bando sliuogti jukos kamienu ar nuplėšia vieną kitą dracenos lapeliukštį? Ko širsti, kai švelniai pakramsnojamą lakinio batelio galiuką, pačiulpiamas audinės kailinių skvernas, po visus kambarius patampoma juoda šilkinė liemenėlė ar jaukiai įsitaisoma ant balto lamų vilnos megztinio?

Kam katę varyti nuo savo lėkštės, vyti nuo stalo, nuo elektrinės viryklės, nuo kompiuterio monitoriaus, nuo juodos ir išilusios televizoriaus dėžės arba iš guolio, kai jame šalia Prijaukintosios tyso dar koks nors dvikojis? Ko sielvartauti dėl negrįžtamai po spinta paritinto apvalaus perlų auskarų, ko graužtis dėl pradrėkštų pėdkelnių, ko šaukti dėl kramsnojamos sagos ant švarko žmogaus, kurio ir pati Pasisavintoji akivaizdžiai nemėgsta? Kam tūžti dėl nutrauktos užuolaidos, dėl suplėšytos porolono juostos, kuria žiemai apšiltinami langai, ar į skutus sudraskyto visiško mažmožio — kempinėles indams plauti? Sakyt, ką reiškia visi tie menkniekiai, palyginti su Amžinybe? Ogi — nieko, ničnieko. Bet tik ne Prijaukintajai.

Kartais Prarastosios pykčio priepuoliai baigdavosi užkeikimu „Škac!“, ištartu

šnypščiant tarsi gyvatei ar išrektu tūžmingai iškvepiant. Kartais Prijaukintoji griebdavosi purkštuvo, kuriuo šlakstydavo savo gėles, bet priešingai nei dauguma kačių Bubastė vandenį mėgo. Būdavo, kad moteris Bastetės panosėje grėsmingai mojuodavo laikraščiu ar čežindavo plastikinį maišelį, bet šie garsai katei visai neatrodė baisūs. Retsykiais Pasisavintoji stverdavo savo Savininę už pakarpos ir puldavo delnu tvatinti jos minkštus šonus tarsi kokį šamanišką būgnelį. Nieko, ničnieko tokiu poelgiu neįrodydavo. Visai netekusi kantrybės, katės pamėgtas vietas moteris puldavo trinti apelsinų žievelėmis arba tepti citrinų aliejumi Bastetė buvo labai jautri ir išranki kvapams, todėl pralaukdavo kol šlykštūs aromatai išsivadės. Ir vėl pradėdavo viską iš naujo.

Kartais Prarastoji skųsdavosi, kad katė jai trukdo gerai išsimiegoti. Tačiau Bastetė ne trukdydavo, o kaip tik padėdavo, stengdamasi suteikti miegui deramą kokybę. Juk miegas yra daug svarbesnis už būdravimą. Kai sumerki bluostą, sugrįžti prie Būties ištakų, ten, kur pirmąkart būsenoje esti visos mintys, pavidalai, kvapai, garsai, spalvos ir vaizdiniai. Pabudusius mus pasiekia tiktai apgailėtini šios pilnatvės fragmentai. O miegodamas beveik prilygsti Dievui, nes gali kurti taip pat kaip Jis: nieką paversti viskuo, paskui ir vėl — nieku. Tačiau gyvi padarai pernelyg prisiriša prie to, ką sukūrė, todėl net katėms leista tik nedaug ką išsinešti ar pasisavinti iš miego būvio.

Žmonės, išskyrus kelis išrinktuosius, miego neįvertina. Jie tik stebisi, kad daugybė atradimų, išvalgų, eilėraščių, paveikslų, knygų ir muzikos atsirado miego būsenoje. Dvikojai tai priskiria savo pašamonei. Bet pašamonė yra tiktai rėtis ar tinklas, kurį panardinus į Begalybės vandenį išgriebiamos idėjų žuvelės.

Kaip ir būdraujant, vieniems žvejyba eina puikiai, antriems prasčiau, tretiems visai nesiseka. Daugelis nė nesugeba perkelti į dienos šviesą to, ką sumeškeriojo nakties tamsoje. Pagautas laimikis juose ir pasilieka, kartais net pradeda švinkti ar pūti, virsdamas beprotybe, kartais tampa trąša eilinėms mintims, o kartais sudžiūsta kaip mumija. Visų žmonių galvose glūdi klodai per naktis sužvejojusių genialių išvalgų, kiekvienas galėtų būti Šekspyras, Einšteinas ar Bethovenas, bet lemta tik vienetams.

Vėlyvais vakarais, gulėdama šalia Prarastosios, Bubastė mėgdavo stebėti, kaip, abiem mingant, judviejų mąstymo spalvos tamsoje supanašėja, išsilygina kasdienių minčių raukšlės ir vingiai, kaip plonėja mintijimo audeklas, kol siūlelis po siūlelio išsiardo, išnyksta lyg voratinklis vėjuje. Tuomet katė iš savo miego plotų sekdamas, kas gi ateina į Pasisavintosios mieglankes. Panašiai kaip ir knygas, Bastetė gebėjo nuskaityti žmogaus pašamonėje tekstus, dar gerokai prieš tai, kai jie bus įsisąmoninti ar užrašyti.

Bubastė žinojo, kas glūdėjo Prarastosios galvoje ir, laikui einant, galėjo iš ten išsiveržti, sugulti popieriuje, leisti kitų skaitoma. Tai būtų daugeliui dvikojų labai padėję. Deja. Kuo ryškesnė šviesa, tuo juodesnis šešėlis. Šešėlis išsižiojo ir prarijo saulės spindulėlį. Žmonės taip nieko ir nesužinojo. Vargas jiems.

JULIJA atsidūrė tarsi taifūno akyje ar vėjų rožės centre — ramiamame erdvės lopinėlyje, o viskas aplinkui degė juoda liepsna, kurioje maišėsi šviesa ir tamsa, karštis ir šaltis, spindesys ir šešėliai. Garsas, kurį skleidė kosminis laužas, Julijai atrodė pažįstamas. Lygiai tokį girdėjo anuomet Angelo Sargo kamine, kai negalėjo atskirti, kas gaudžia — ugnis ar vanduo. Išgąščio tarpsnis vis dar tęsėsi. Todėl jai nebeliko nieko kita, kaip toliau tyrinėti savo gyvenimo baimes. Žvelgiant iš mirties pusės, jos atrodė netekusios įtampos, blyškios, bekraujės, lyg išgyventos kažkieno kito, svetimo, nekeliančio jokių simpatijų.

Taigi, kai Julija baigė mokyklą ir įstojo į Konservatoriją, tikėdamasi tapti pasaulinio garso pianiste, bet nujausdama, kad iki gyvos galvos akompanuos antrarūšės dainininkėms arba kankins gamas su netalentingais mokinukais. Tiesą sakant, apie ateitį ji galvojo nedaug, nes turėjo kitą siaubą: kad tik senelis neaptiktų jos lovoje su nuogu

jaunikaičiu. Ji vis dar buvo drovi, savo jėgomis nepasitikinti meilužė, todėl nei garsiai dejuodavo, nei šaukdavo aistros pagauta. Lygiai tokie pat tylūs būdavo ir jos partneriai.

Tačiau senasis žmogus, kuris šiaip jau visai nebesiorientavo kasdieniame gyvenime, kaipmat pajusdavo geismo fluidus ir vidurnaktį tarsi šmėkla išdygdavo Julijos miegamojo tarpduryje, burnodamas, rūstaudamas, o kartais net grūmodamas šlepete. Tokioje scenoje dalyvavęs sugulovas antrą kartą Julijos lovoje nebeatsidurdavo, o anūkė kaltino senelį karčiausiu degutu apkartinant jos saldžiausius potyrius ar net verčiant ją gyventi visiškoje skaistybėje. Iš tiesų mylėdamasi ji įprato baimingai dirsčioti į duris, o artėdama orgazmo link, įsiklausyti, ar koridoriuje negirdėti sunkių žingsnių. Ši baimė, kaip ir daugelis kitų, tvirtai įaugo į Julijos sapnus ir lydėjo ją iki paties gyvenimo galo.

Trokšdama išsivaduoti iš marazmiškos senelio despotijos, vos sulaukusi devyniolikos Julija ištekojo ir persikėlė gyventi pas savo vyrą. Aleksas buvo jos estetikos dėstytojas, išsiskyręs, beveik dvigubai vyresnis ir gerokai prasigėręs. Tai, kas turėjo tapti išsigelbėjimu, virto dar vienais spąstais. „Nemokamas būna tik sūris pelėkauose“, — kartodavo pati sau, kai Aleksas savininkiškai suimdavo ją it kačiuką už sprando ir vapėdavo nešvankybes. Ji paniškai bijojo pastoti ir pagimdyti išsigimusį alkoholiko kūdikį, tačiau buvo ne mažiau baugu vaistinėje paprašyti pakelio prezervatyvų. Todėl neapsiėjo be aborto, kuris paliko lemtingą pėdsaką ne tik jos sapnuose, bet ir išsiose.

Nutrauktas nėštumas prišaukė skyrybas ir ji sugrįžo į amžinai gyvo senelio namus. Dvidešimtmetė Julija jautėsi jau persiritusi į antrąją gyvenimo pusę, buvo viskuo nepatenkinta ir ėmė būgštauti, kad niekada nebepatirs žadėtosios (kas žadėjo?) laimės.

Iš to egzistencinio nerimo Julijos padangėje atsirado pirmosios knygos, bylojusios apie dvasios dalykus. Daugiausia tai buvo rusakalbė savilaida, atkeliaujanti per rankas nežinia iš kur, skolinama tik keletui dienų ir naktų, o paskui vėl paleidžiama toliau sukintis smalsiųjų ratuose. Kserokopijos kartais būdavo beveik nebeperskaitomos, veikiau tik nuspėjamos ir nujaučiamos. Taip ji susipažino su dzenbudistais, indų mistikais, tibetiečiais, tačiau Orientas jai nepadarė madingo pritrenkiančio įspūdžio, užtat iki pačios tikriausios religinės ekstazės privedė Hildegarda iš Bingeno.

Hildegardos *Scivias* Julija studijavo sėdėdama ant to paties Neries kranto, kur buvo dainuota „O, mergaite, ką tu turi?!“ ir šiurpstant aptarinėtas lytinio akto mechanizmas. Ji mėgo šią vietą kaip ir metų laiką, ankstyvą birželį, kuomet žaluma pati skaisčiausia, o gamta kvepia gaiviai ir viltingai.

Net dabar, mirusi, Julija puikiausiai prisiminė euforiją, apėmusią perskaičius Hildegardos regėjimą apie dangaus rūmų salę ir soste sėdintį Viešpatį, kurio atodūsio pagauta, ji, regėtoja, nuskriejo į pasaulį ir gyvenimą tarsi paukščio sparno pūkelis. Sakinys „Aš esu tik plunksnelė Dievo alsavime“ Juliją trenkė tarsi žaibas, kūnas pašiorpo, akys pritvinko ašarų ir ji išvydo Hildegardos aprašytą menę su drambliaus kaulo bei smaragdo kolonomis, papuoštomis valdoviškomis vėliavomis, išvydo sėdintį soste Karalių, kurio veidas buvo apgaubtas tokio ryškaus švytėjimo, kad bruožų negalėjai įžiūrėti.

Staiga Julija pajuto rožėmis kvepiantį dvelktelejimą ir jo pagauta nuskriejo virš žemės, besvorė lyg melsva žalvarnio plunksna. Skrisdama juto, kad visa aplinkui, o ir ji pati yra persmelkta spindulingo Dievo buvimo. Stulbinamą potyrį lydėjo nepaprastai ryškus švytėjimas, kad ji net išsigando apaksianti. Dievo artuma atlėgo taip pat ūmai, kaip ir užplūdo.

Sukrėsta Julija žvelgė į tekančią upę ir galvojo, kad tokios palaimos nebuvo patyrusi nei mylėdama, nei mylėdamasi, nei svaigindamasi ar klausydamasi mėgstamos muzikos, nei svajodama, nei sapnuodama, kad skraido. Niekada. Jai atrodė, kad pagaliau

atpažino meilės objektą, kurio, netekusi tėvo, ilgėjosi nuo pat vaikystės ir kurio galėtų būti iš tikrųjų mylima. Gyvendama kitame krašte, ko gera, būtų įstojusi į vienuolyną. Tačiau dabar tyčia neišlaikė ateizmo įskaitos, atsisakė taisyti ir džiūgaudama išlėkė iš Konservatorijos.

Kurį laiką Julija buvo nekarūnuota Gorkio gatvės karalienė, nes aplinkiniai ėmė justti ne tik nuo jos sklindantį moterišką žavesį, bet ir dvelksmą to paralelaus karštligiškos dievoieškos pasaulio, kuriame ji gyveno. Paskui Universitete ji įstojo į filosofiją ir tikėjosi tarp marksizmo-leninizmo brūzgynų rasti išminties properšas.

Siekdama dar daugiau dvasingumo, ištekdėjo už gana garsaus to meto filosofo, savo amžiumi taip pat tinkančio dvidešimt vienerių metų merginai į tėvus. Tačiau mąstytojas nesuteikė nė lašelio metafizinio pažinimo, kurio ji užsispyrusiai troško. Gyvenant su Vaclovu, Julijos neaplinkė nei vienas ekstaziškas Nušvitimo skrydis, priešingai — ji grimzdo vis giliau į kasdienišką banalybę. Atsirado nauja baimė, kad daugiau niekada nebepatirs Hildegardos iš Bingeno įkvėptos palaimos. Ne mažiau baisu darėsi nuo minties, kad gyva supus prakeiktoje tarybų šalyje, per Geležinę uždangą nepamačiusi pasaulio, neperskaičiusi daugybės knygų, nesutikusi nuostabiausių žmonių, išvis — nieko gera nepatyrusi.

Su filosofu Julija išsiskyrė po pusmečio, ir tai tapo jos buvimo santuokoje standartu. Senelis vis dar gyveno, tad Julija vėl pasinėrė į tradicines anūkės prievoles, slapčia brandindama superidėją: bet kokia kaina išsprūsti į užsienį. Tokiam sudėtingam planui įgyvendinti prireikė gana daug laiko, turėjo prasidėti Gorbačiovo skelbtosios *Perestrojka* ir *Glasnost*, leidusios čiabuviams šiek tiek lengviau prieiti prie svetimšalių.

Julijai buvo dvidešimt penkeri, kai per Universitete vykusią tarptautinę konferenciją ji nutvėrė užsienietį, Vilniaus geto teatro specialistą, šešiasdešimtmetį Abramą Kronbergą iš Vienos. Jo vardas iš pradžių vertė Juliją gūžtis, nes priminė nepadorius anekdotus apie *žydėlius* ir antisemitinius pokštus. Tačiau pavardė jai labai praverė, nes būrėja *Kronberg* skambėjo nepalyginamai geriau nei *Vingevičiūtė*.

Savo postringavimais apie Hildegardą iš Bingeno, Dievo ilgesį ir ekstaziškus praregėjimo momentus ji taip apsuko galvą Abramui, kad šis ne tik išsivežė lietuvaitę į Vieną, bet netgi išnuomojo jai atskirą butą greta Hundertvaserio muziejaus, negailėjo pinigų pragyvenimui ir studijoms visokio plauko ezoteriniuose centruose. Kurį laiką trečioji Julijos santuoka buvo fiktyvi, tačiau pamažėle Kronbergo siūlymai gyventi kartu darėsi vis kategoriškesni, kol galiausiai virto ultimatumais. Tačiau baimė prarasti nepriklausomybę ir laisvę dabar Julijos gyvenime buvo pati didžiausia. Jai neliko nieko kita, kaip keliauti atgal į Lietuvą.

Senelis tarsi to ir telaukė, nes mirė praėjus vos savaitei po anūkės grįžimo. Julijai atiteko jo mažytis, apleistas butukas, kurio vienintelis privalumas buvo pro siaurą langelį matomas puikus Vilniaus peizažas. O iš Vienos ji parsivežė ne tik pavarde, bet ir pirmąsias Taro kortas, kurios anuometinėje Lietuvoje dar buvo didelė retenybė.

Prasidėjus Sąjūdžiui ir Dainuojančiai revoliucijai, Julija pasijuto it žuvis vandenyje. Pagaliau išorinis gyvenimas sutapo su jos asmeninės būties ritmu, su troškimu nuolat keistis, keisti savo aplinką ir būti iš aukščiau, iš Dangaus perkeičiamai, su pasiryžimu bet kurią akimirką viską pradėti iš naujo arba staiga baigti. Julija buvo tarsi įsikūnijusi permainų dvasia ir tą savybę netrukus pastebėjo pirmieji bendražygiai. Kas dar ką tik buvo juodžiausios jos biografijos dėmės, ūmai tapo vertomis pasigėrėjimo detalėmis.

Dabar Julija galėjo visiems girtis, kad nebuvo nei pionierė, nei komjaunuolė, kad iš Konservatorijos išlėkė principingai nelaikiusi ateizmo įskaitos, kad Universitetą metė nebeapsikentusi mokslinio komunizmo, kad net antrąjį savo vyrą paliko dėl pernelyg

„raudonų“ jo pažiūrų, kad dvasios stiprybės sėmėsi iš *samizdato* knygų, kad pagaliau netgi ryžosi savanoriškai tremčiai, nes tvankus okupacinio režimo oras Tėvynėje dusino ir smaigė.

Prasidėjus Sąjūdžiui, ji nieko nebijojo, nes niekuo ir nerizikavo — nei šeima, nei vaikais, nei prestižiniu darbu, nei pradėta ar jau įsibėgėjusia karjera, nei derama padėtimi visuomenėje. Julija juokdamasi mėgo kartoti vieno revoliucijos klasiko tezę, kad neturi ką prarasti, išskyrus savo grandines, o apie kalėjimą ar Sibirą, kurio baubu 1988 metais sąjūdininkai dar vienas kitą pagąsdindavo, kalbėjo kaip apie išsvajotą erdvę meditacijoms, gilinimuisi į būties slėpinius ir artėjimui prie Dievo. Taip ji tapo tikra pagrindininke, Sąjūdžio vadų patikėtine ir ryšininke, o svarbiausia — orakule. Iškilus keblioms situacijoms ar sunkiai išsprendžiamoms problemoms, ji siūlydavo pasikonsultuoti su kortomis. Julijos Taro niekada neklysdavo. Tai pastebėjo ir liudijo visi, kam teko pas ją burtis.

Taip iš magnetuko Julija tapo magnetu ir svaigo nuo savo daromos įtakos. Prasidėjo jos Aukso amžius, nes kuo didesnės buvo aplinkinės permainos, tuo gilesnė suirutė įsisuko į vidinį žmonių pasaulį. Visur tvyrojo nerimas, nepastovumas, nesaugumas ir nuolatinė ateities baimė. Todėl būrėjos Julijos Kronberg klientūra augo kaip ant mielių. Su ja buvo konsultuojamasi ne tik apie širdies reikalus, bet ir kreipiamasi pradedant leisti naują dienraštį, griebiantis verslo, investuojant pinigus, imant paskolą ar išplaukiant į politinius vandenis.

Kartais Julija su siaubu pagalvodavo apie sovietmetį, bandydama įsivaizduoti, kokią vietą būtų susiradusi toje iškreiptoje visuomenėje? Neįstengė suprasti, kaip ką nors gali kamuoti praeities nostalgija. Juk ji pati anuomet net nebūtų susapnavusi, kad įmanoma burti kortomis ir dar gauti už tai nuo penkiasdešimties iki penkių šimtų litų (nelygu klientas) už seansą? Kontora siūlė dar didesnius pinigus, o Placebo idėjos bent jau iš pat pradžių Julijai nepasirodė pavojingos.

Šitaip patogiai gyvendama, nesijautė išduodanti hipiškos jaunystės idealus, o dešimt kartų per dieną mesdama kortas, negalvojo paniekinanti krikščioniškuosius Hildegardos iš Bingeno principus. Būrimo ji nelaikė nei savęs apgaudinėjimu, nei kitų mulkinimu ar išdūrinėjimu. Taro Julijai buvo tikrasis egzistencijos veidrodis, kuriame įmanoma regėti ne tik įprastą kasdienybę, bet ir slapčiausius būties pavidalus. Jai rūpėjo ne tiek būrimas ir klientų įnoriai, kiek galimybė prasibrauti iki branduolio, kuris slypi kietame išorinio gyvenimo kevale ir žmogaus vidinės būties luobe.

Taro paskatinta ji prisirankiojo žinių apie senovės Egipto misterijas, hermetizmą, gnostikus, chaldėjus, keltų magiją, rozenkreicerių kultus, kabalą ir dar daugybę dalykų. Sričių, kurios atrodė pašėlusiai įdomios, vis daugėjo, o vienas slaptasis mokymas sukeldavo ratilus, pritraukiančius naujas ezoterines doktrinas. Tačiau Julija vis dažniau pajusdavo, kad pasaulio pažinimas ne gilėja, bet plečiasi. Ji slydo transcendencijos paviršiumi it būtų koks plūduras, kuriam niekada nelemta pasiekti inkarui skirtą gelmę.

Julija neįsivaizdavo, koku visuomeniniu statusu, išskyrus būrėjos amatą, dar galėtų prisidengti, kad gyventų taip, kaip nori, kaip gyvena. Ji nesijautė feministe, bet buvo įsitikinusi, kad lygios vyrų ir moterų teisės labiausiai pažeidžiamos ne politikoje ar versle, bet būtent dvasinėje srityje. Žinojo iš savo patirties, kad metafizinėmis temomis prabilęs vyras laikomas giliaminte asmenybe, o tą pačią sritį išmananti moteris aplinkiniams atrodo tik neturinti kuo užsiimti kvaiša, kliedinti boba, nelaimėlė, kuriai Dievas pagailėjo sutuoktinio ir būrio atžalų. Lygiai toks pat požiūris buvo ir į vieatvę. Vyrai jį puošė ir darė dvasingą, o moterį žemino, sakytum neigė pačią jos prigimtį. Anksčiau Ievos dukterys, panūdusios gyventi kitaip, nei visuomenei reikia, tapdavo vienuolėmis arba

raganomis. Dabar Julija dangstėsi būrėjos etikete.

O vienatvė Julijai kuo toliau, tuo labiau darėsi gyvybiškai būtina. Ji nebetroško nei šeimos idilijos, nei „tikros“ meilės, nei laikino partnerio „sveikatai palaikyti“ ir net vienai nakčiai užsilikusius meilužius rytą stengdavosi kuo greičiau išgrūsti laukan. Į klientus žvelgė kaip į neišvengiamybę, tačiau jei kuris panūsdavo užmegzti bičiuliškus santykius, šiaušdavosi it katė, glostoma prieš plauką. Net išeidama į gatvę užsidėdavo tamsius akinius, kad išvengtų nereikalingo akių kontakto su praeiviais.

Gyvenimas ir taip buvo perpildytas, kunkuliuojantis įvairiausia informacija, atradimais, išvalgomis, kirbantis įsivaizdavimais ir nuoautomis, purslojantis patirčių ir potyrių putomis, tiesiog veržte besiveržiantis per įprastinio suvokimo krantus. Slaptų žinių, ženklų ir simbolių pritvinkusiame jos pasaulyje nebeliko laisvos erdvės, į kurią galėtų įsileisti kitus žmones.

O žmonės Julija vis dar magiškai traukė, todėl nuolat susidurdavo su problema, kaip švelniai ir neįžeidžiant juos nuo savęs atstumti. Kai kurie, pavyzdžiui, jaunystės bičiulė Rita, tiesiog desperatiškai įsikibdavo. Ką su tokiais daryti? Julijai nestigo jautrumo ir užuojautos, ji dažnai pagalvodavo, kokia klaidi turėtų būti vienatvė tų, kurie siekia jos paguodos arba trokšta vien tyliai pabūti šalia. Tačiau nenorėjo ir nebegalėjo jų savin įsileisti. Kartais dėl to jausdavosi kalta ir labai grauždavosi. O kartais sapnuodavo, kaip pačius įkyriausius, peržengusius užgintą ribą, tampo už plaukų ir skaldo jiems antausius. Pabudusi apstulbdavo, kad savyje slepia tiek daug agresijos.

Dažniausiai taip nuožmiai elgdavosi su sapnų žurnalistais. Mat nė dienos nepraeidavo, kad jai nebūtų paskambinę iš kokio laikraštपालािको ar žurnaliūkščio. Paprognozuoti ateitį buvo dar ne taip sudėtinga. Kur kas kebliau — kalbėti apie save. Lėkšti klausimai išmušdavo iš vėžių ir Julijai kildavo įtarimas, kad *žurnaliūgos* yra specialiai apmokyti savo auką paversti visišku idiotu. Klaidia arogancija jie tiesiog užblokuodavo pašnekovo atsakymus, banalybėmis užkimšdavo burną, kad tik tas neprasitartų apie rimtesnius dalykus, kad tik pasaulis neišsprūstų iš laikraštinės matricos.

Julija buvo nuolat tardoma apie šeimą, vyrą, vaikus, bent jau meilužį ar „širdies draugą“, veikia, apie jų visų nebuvimą. Atsakinėdamas į klausimus, matyt, privalėjai prapliupti rauda dėl siaubingos savo vienatvės, iš nevilties rautis plaukus, o kvotėjui išėjus, šokti pro langą ir susiknežinti kaukolę. Ar paklausta, kas jai gyvenime svarbiausia, galėjo atsakyti, kad tai yra bandymas apčiuopti

Dievą, bent per nago juodymą priartėti prie Jo pažinimo? Ar kas suprastų jos sielos seserystę su Hildegarda iš Bingeno? Kam dabar rūpi ta XII amžiaus mistikė?

Todėl Julija apsimetinėdavo ir meluodavo, apauginėdama naujais pramanyto „aš“ luobais, nors, likusi viena, vis stengėsi nusiplėšti veidmainystės apvalkalus ir pagaliau išvysti tikrąją save. Kartais dingtelėdavo, kad verta mesti iššūkį ir viešai prabilti apie tuos slėpinius, kuriuos bando atskleisti. Bet puikiausiai žinojo, kad vos prasižiojusi liktų nesuprasta ar palaikyta beprote. Juk net tauriausi dalykai, patekę į spaudą, sulėkštėja ir tampa niekalu. Todėl geriau nebarstyti perlų kiaulėms. Kartais ją taip pat apimdavo baimė susitapatinti su trivialia, godžia, plėšria, patvirkusia, kortomis buriančia *ypata*, kurią nuolat aprašinėjo moteriški žurnalai. Tai gal duoti tylėjimo padus?

Tačiau lygiai taip pat Julija bijojo, kad tik šiukštu niekas nepažintų jos tikrosios. Nei vienam ir nei vienai nenorėjo būti prieinama ar perkandama. Gal būtent dėl šios priežasties ji nesutarė ir su savo kastos atstovais, ekstrasensais, parapsichologais, astrologais, aiškiaregiais ir kitais *ezoterikais*. Vengė būti sumesta su jais į vieną katilą. Bjaurėjosi jų egzaltuota visažinyse. Nė neklausama tvirtino esą jie pernelyg viską suprimityvina, kai kelias į Tiesą iš Didžiosios raidės toks sudėtingas. Sau, o kartais ir

kitiems įrodinėjo, kad tie, kurie kasdieną šnekučiuojasi su Dievu, yra tiesiog melagiai, apgavikai, nes kuo labiau prie Aukščiausiojo artėji, tuo griausmingiau Jis tyli. Julijai asmeniškai Viešpats niekada nekalbėjo. Kodėl turėtų prabilti kitiems?

Ji mėgo postringauti ir atvirkščiai, įrodinėdama, kad nematomų dalykų regėtojai viską per daug komplikuoja, nes, norint suvokti mistinio lygmens egzistavimą, nebūtina matyti čakras ar auras, pakanka pažvelgti į kukliausią gėlytę, žvirblį, debesį ir išvysti Dievo pėdsaką. Jei jau Jis yra — tai visur, o jei ne — tai niekur. Kaip Tomo evangelijoje Aukščiausiojo pasakyta: „Dievo karalystė yra tavo viduje. Ir aplink tave. Perlaužk medžio gabalėlį ir aš ten būsiu. Pakelk akmenį ir surask mane“.

Ji pati Dievą įsivaizdavo kaip medžio šerdį, aplink kurią rievėmis auga, šakomis keroja, lapais veši, žiedais skleidžiasi ir vaisiais noksta visas pasaulis. Nors gal Jis yra lakoniškas ir tikslus kaip matematinė formulė.

Iš mirties perspektyvos tokie apmąstymai atrodė gan lėkšti, o visas Julijos dvasingumas — ne toks jau grynas pinigas. Tačiau gyva būdama Julija vertino savašias įžvalgas ir ketino kada nors jas sudėti į Knygą. Bet vis atidėliojo. Vieną naktį susapnavo radusi angelo plunksną. Ši buvo akinamai žydra, švytėjo, o besileisdama iš kosmoso aukštybių aplipo suledėjusiais vandens lašiukais. Kitą rytą pradėjo rašyti. Knygos nė neįpusėjo, nes numirė.

JAU beveik pusantro mėnesio Rita ištikimai ir nuosekliai vykdė Leonardo paliepiamus. Pati iš savęs šaipėsi, o prieš sąžinės ir sąmonės Prisiekusiųjų teismą aiškinosi, kad, sukrėsta artimos bičiulės mirties, panorą permainų asmeniniame gyvenime, kurio nežinia kiek dar liko. Taip atsirado kontaktiniai lėšiai, pašviesinti ir stilingai pakirpti plaukai, inkvizicinės stomatologų invazijos, pratimai pilvui, klubams, šlaunims, tiesa, kol kas namie, bet reiks užsirašyti į kokį prestižinį *džymą*.

Dana motinos pastangas stebėjo su tiriančia nuostaba. Tomas — su neslepiaama pašaipą, nors pats atrodė klaikiau už *bomžą*. Rimas apsimetinėjo, kad neižvelgia jokių pasikeitimų. Tėvams apie savo intensyvų virsmą telefonu ji nieko nepasakojo. Su gimdytojais akis į akį susitikdavo tik per Kalėdas ir Velykas, šiek tiek dažniau — vasarą, kai tekdavo vergauti jų sode. Taigi dabar jiems buvo nematoma. O darbe Cerberis jai porą kartų net mestelėjo širdį glostančių komplimentų. Užtat bendradarbės, matydamos kolegės transformaciją, galando liežuvių ir griežė dantį.

Rita, nenorėdama kenkti atnaujėjusiai savo išvaizdai, liovėsi graužtis, kad Leonardas visai prapuolė. Jautėsi lyg jūreivio žmona, kuri tvirtai žino, kad vieną gražią dieną sulauks į krantą parplaukiančio laivo su savo brangiausiuoju. Net visi aplinkiniai pasidarė ne itin svarbūs. Pasaulio centru tapo ji pati, kūrė save iš naujo, pagauta įkvėpimo ir polėkio, būdingo apsėstiems menininkams, kuriems kasdienė tikrovė visai nublanksta prieš genialią idėją. Kiekvieną kartą tyrinėdama savo atvaizdą veidrodyje, rezgė scenarijus, kaip nustebs ir susižavės Leo, išvydęs joje šitiek šaunių permainų. Bet jis dingo tarsi į vandenį.

Toks nebūdingas Ritai ramybės būvis ilgai netruko. Vėl sugrįžo nerimas. Jis įsliuogė atgal į savo pamėgtą būstą lyg didžiulė, mylios ilgumo gyvatė ir susisuko lizdą pačiame esybės centre. Pradėjo kankinti. Ėdė iš vidaus. Rangydamosi neleido naktimis sudėti bluosto. Marino bet kokias šviesesnes mintis. Dėjo nusivylimo kiaušinius. Perėjo neviltį. Ji pati sau jau nebeprisilaikė. Joje apsigyveno Svetimas.

Važiuodama į darbą tamsiais, nė už ką nenorinčiais prašvisti rytais, išsigąsdavo, kad tuoj išsikraustys iš proto. Bet net nežinojo, nuo ko, kaip ir kodėl. Tiesiog jautė, kad bus iš vidaus suėsta ir išspjauta tarsi sukramtytas betelio lapas. Meile šios būsenos turbūt

negalima pavadinti. Ilgesiu? Irgi ne. Aistra? Kokios gali būti aistros, kai tau jau keturiasdešimt?!

Nors kartais, prisiminus Leonardo kūną, Ritą užplūsdavo geismas. Toks stiprus, kokio anksčiau nebuvo patyrusi. Tuomet baugščiai, neatsikratydama pojūčio, kad yra kažkieno stebima ir smerkiama, paseilintu smiliumi glostydavosi klitoriją, kol po visą kūną pasklisdavo pasitenkinimas, saldus ir raudonas it vyšnių sirupas, tekantis per baltą staltiesę.

Pasimasturbavusi jausdavosi baisiai kalta iki pat ryto ir dar gerą pusdienį grauždavosi. Save myluodama ne visada galvodavo apie Leo. Kur kas dažniau sukdamo vieną ir tą pačią plokštelę: gyvenimas jau praėjo, kalno viršūnė pasiekta, laikas leistis į pakalnę, ilgai laukta šventė baigėsi, nė nepastebėti, iššovė paskutiniai fejerverkai. Paveikslėlis apsvirtė, ir vietoj viltingojo „iki“, pasirodė žlugdantis „po“.

Gėdingai pasiektą kūnišką pasitenkinimą lydėdavo kosminė vienatvė. Nesvarbu, kad gretimame kambaryje miegojo Dana. Užtektų atsisėsti ant jos lovos kraštelio ir apsiverkti. Dukrai pabudus, tikrai sulauktų paguodos. Svetainėje romiai knarkė Rimas. Tereikėjo išliuogti po jo antklode ir, sumurmėjus kelis nevilties žodžius, atsidurti saugiam, raminančiam glėbyje. Netgi Tomas atsilieptų, šeštuoju sūnaus pojūčiu užčiuopęs, kad motinai *šakės*. Ji galėjo paskambinti tėvams, pasakyti: „Padėkit, man baisiai liūdna“, o šie negrabiai ir nemokšišškai pultų ją maldyti. Į pagalbos šauksmą, ko gera, atsilieptų net kuri nors bendradarbė. Tačiau absoliučios tuštumos akimirka jai nereikėjo nei vieno.

Ritą paguosti galėjo tik Leonardas. Ji įsivaizduodavo save, sėdinčią bondiškame automobilyje, padėjusią galvą ant tvirto Leo peties, ašarojančią, verkiančią, sriūbaujančią, bet svarbiausia — raminamą pačiais gražiausiais, saldžiausiais, meiliausiais žodžiais. Moteriai kiek apimus, jie pradėdavo sklandų kaip kine dialogą. Paskui lėkdavo prie jūros, apsistodavo jaukiame viešbutėlyje ir, išgėrę vyno prie žvakių ar židinio, mylėdavosi, tik ne taip, kaip aną vienintelį nevykusį kartą, bet iš tikrųjų, kaip aprašoma *Cosmopolitane*.

Viena, draudimų ir tabu sklidina Rita, niauriai stebėdavo, kaip antroji, sūpuodamasi ant rožinių svajonių bangu, grįžta į mergystės godas, o paskui, tarsi į iščias, neria į juodą miego akivarą. Bundant dar viena, Tvarkdarė Rita, komanduodavo, kad metas liautis lyg mažvaikai kūrus pasakas, o dera kaip suaugusiai moteriai paskambinti trokštamam vyrui.

Galop vieną niūrų rytą ji pasiryžo. Išgirdusi, kad Rimas turškiasi vonioje, turbūt skalbia išvakarėse užmerktus marškinius ir kelnes, nutykojo į jo kambarį. Iš sekcijos pačiuopo ten ilgokai užsibuvusį butelį šampano. Žinojo, kad neapgirtusi Leonardui nepaskambins. Stvėrusi grobį, parlėkė atgal į savo miegamąjį. Pasižiūrėjo į laikrodį. Nusprendė, kad telefono granatą stvers lygiai aštuntą. Turėjo keturiasdešimt minučių, kad sukauptų drąsą.

Užsirūkė ir ėmė pūsti dūmus pro orlaidę. Jų namuose ši nuodėmė buvo atliekama tik virtuvėje ir tik išimtiniais atvejais, kad Dana neturėtų blogo pavyzdžio. Rita pagalvojo, jog anksčiau, šitaip klūpėdama ant palangės ir prigludusi prie šalto stiklo, traukdavo dūmą slėpdamasi nuo motinos. Dabar slapstosi nuo dukters. Viskas — tas pat. Niekas nepasikeitė. Įpročio jėga. Laimė bent jau tai, kad be garso pavyko atidaryti šampaną. Išgėrusi dešimt anglirūgšte šnypščiančių gurkšnių, apsvaigo, bet ryžto nesukaupė.

Prisiminė, kad Julija kažkada jai padovanojo žalsvą labradoritą, kurią patarė naudoti sunkiose situacijose kaip ginklą. Susirado magišką akmenį ir padėjo ant spintelės šalia lovos. Kažko vis tiek trūko. Viena bendradarbė visą dienraščio kolektyvą buvo užvertusi Sai Babos portretais. Tokį gavo ir Rita. Pasikuitė stalčiuje tarp popierių, senų atvirukų, čekių ir dokumentų. Gyvasis Dievas sakytum to tik ir laukė. Kaipmat, švytėdamas meilia

šypsena, išplaukė į paviršių. Rita atrėmė šventą paveikslėlį į butelį. Jautėsi visai apsinešusi. Gal pirmiausia reikėjo pavalgyti? Iki lemtingosios aštuntos valandos liko penkios minutės. Paskubomis sutraukė dar vieną *Barklay*, kairėje rankoje sugniaužė labradoritą, akimis įsisiurbė į Sai Babą ir, gūždamasi nuo žiaurių Tvarkdarės Ritos patyčių, surinko Leonardo numerį.

— Labas, — žvaliai atsiliepė šis.

— Čia aš, Rita. Man labai bloga. Daugiau nebegaliu, nes... — pradėjo ir nutilo, jausdamasi kaip nevykėlė aktorė, pamiršusi dramatišką tekstą.

— Sveika, brangioji. Tikiuos, neprieštarau si, jei kalbėsiu mindamas treniruoklį?

— Man reikia tavo pagalbos. Bijau išprotėti. Nebepajėgiu dirbt, nebemiegu, — ji sukūkčiojo ne dirbtinai, o visai nuoširdžiai, nes pasidarė baisiai gaila savęs. — Pasakyk man ką nors išmintinga.

— Prireikė mano patarimo? Esu pamalonintas. Šįryt tavo balsas — labai gundantis. Pilnas aistros.

— Tai ne aistra, o liūdesys. Širdgėla. Skausmas. Aš nežinau, kas man daros. Aš bijau. Padėk man.

— Brangioji, tikriausiai tu mane įsimylėjai. — Jo balsas pagreitėjo, kvėpavimas pasidarė tankesnis, buvo girdėti, kaip ritmingai klapsi treniruoklio pedalai. — Užėjo ir praeis, nieko baisaus.

— Ne, nepraeis. Man labai skauda.

— Ką?

— Galvą. Širdį. Sielą.

— Tai pasistenk, kad skaudėtų pilvą. Kiniškas metodas: mažesnę skausmą išstumk didesniu. Girdi?

— Taip.

— Ar turi raugintų kopūstų?

— Ne.

— Tai nusipirk. Porą kilogramų. Ir visus į save sukimšk. Garantuoju parą pilvo raižymo, trydos ir apsivalymo. Praeis ir depresija, ir baimė, ir netgi meilė.

Rita girdėjo, kaip kinta jo kvėpavimo ritmas ir nauju taktu ima bilsnoti kažkokia kita geležis. Matyt, pakeitė treniruoklį. Rita nebepajėgė jam nei atsakyti, nei verkti.

— Au-ūū, brangioji, ar girdi mane?

— Taip. Bet geriau negirdėčiau.

— Ar pagavai receptą?

— Ne. Eik velniop!

Ji išjungė telefoną ir pažvelgė į Sai Babą. Šis tebesišypsojo. Šveitė į nepaklotus patalus magiškąją Džiulijos akmenį, ligi dugno išplempė šampaną ir sėdėdama ant lovos užsirūkė. Iš koridoriaus tuoj pat atsklido Rimo balsas:

— Ritule, kodėl rūkai miegamajam? Bus sunku išvėdinti.

— Atsiknisk, — sumurmėjo taip, kad jis neišgirstų, nors tegu girdi, kas nuo to pasikeis?!

— Mes su Danule jau išeinam.

— Atsikniskit, atsikniskit, atsikniskit!!!

Visą dieną prasimalė kaip šūdas po eketę. Pavakare paskambino Leonardas. Bet kuri kita save gerbianči moteris būtų su juo nekalbėjusi, bet tik ne Rita. Jis aksominiu balsu atsiprašė, kad juokavo per žiauriai. Giliai dūsavo. Į savo intonaciją įaudęs dramatišką gaidą, prisipažino, kad jam pačiam neviltyje padeda drastiški tekstai ir juodžiausias, žudikiškas humoras. Neapsiėjo be Rilės. Iš Ritos Leo norėjo išgirsti tik

keletą žodžių:

— Nepykstu. Atleidžiu. Gerai, šįvakar susitinkam.

Na taip, jis tai ir išgirdo. Vakare Rita jau sėdėjo Leo namuose, kurie, prisipildę romantiškai skambančios šeimininko gitaros, ūmai įgavo šilumos ir jaukumo. Net bulterjeras šį kartą pikta nebešnairavo, tik tiriama apuostė moters pilvo apačią ir pasišalino.

Rita turėjo daug ką Leonardui papasakoti. Jis dėmesingai klausėsi jos išvedžiojimų, pritardavo ten, kur reikia, o kur dera, nustebdavo, nuliūsdavo, nusijuokdavo. Rita galėjo prisiekti, kad niekada gyvenime nebuvo turėjusi tokio puikaus pašnekovo. Juodu tarytumei siejo nepaaiškinamas telepatinis ryšys. Kartais ji nespėdavo pasakyti minties, kurią pagaudavo ir išreikšdavo jis. Arba tą patį sakinį jie ištardavo unisonu, pradžioj abu nuo tokios darnos šiek tiek sutrikdavo, paskui juokdavosi. Savitarpio supratimo iliuzija buvo beveik tobula. Ji Ritą svaigino, žavėjo ir guodė. Staiga Leo tarė:

— Na, laikas virt makaronus.

— Mielai padėsiu. Dievinu spagečius, — entuziastingai pašoko

Rita.

— Sėsk, brangioji, visai ne tai turiu omeny, — tarė Leo, paėmė telefoną ir, surinkęs numerį, itin lipšniu balsu prabilo: — Labutis, Skaidrut. / Kaip laikais? / O taip ir aš labai pasiilgau, brangioji.

Ypač tos tavo vietelės tarp kojų. / Ne, šiandien negaliu. Darbas yra darbas, pati supranti. / Taip, ryt būtinai susitiksim. Perduok linkėjimų mamytei. / Apkabinu. / Ir aš bučiuoju. Čiau.

Leo reikšmingai pažvelgė į Ritą ir surinko dar vieną numerį:

— Sveikutė, Laimučiu. / Ar jau pailsėjai? / Na, ir man ten vis dar perši. / Būtinai. / Ne, savaitgalį negalėsiu, turiu degančių darbų. / Gerai, jei tik panorėsi, nueisim į tą filmą. / Brangute, viską padarysiu dėl tavo nuostabių akių. / Na, žinoma, ir ne tik dėl jų. / Ačiū. / Bučiuoju. / Bučiuoju visur, kur tik geidi. / Nekalbėk taip, nes man pasistos, o esu darbo vietoj. / Bučkis.

Jis išjungė mobilųjį, plačiai nusišypsojo ir kreipėsi į Ritą:

— Dar virsim, ar jau pakanka?

— Kodėl tai darai man girdint?

— Noriu pamatyt tavo reakciją.

— Man bjauru klausyt tokių dalykų.

— Pavydi toms mergoms? O gal pabudo moteriškas solidarumas? Gal išsigandai, kad kokia nors kita *gaga* klauso, kai pliurpiu su tavim? Atsakyk, man įdomu.

Rita panarino galvą ir niūriai įsispoksojo į grindis, kaip vaikystėje — tada nieku gyvu nesutikdavo Seniui Šalčiui deklamuoti eilėraščių. Leo paplekšnojo jai per nugarą lyg šeimininkas įskaudintą šunį ir taikiai tarė:

— Nesipūsk. Eikim, susitaisysim užkąsti.

Rita pakluso. Jie pasigamino sau karališką vakarienę, mat, be visų kitų išskirtinių savybių, Leonardas buvo dar ir puikus kulinaras. Kol Leo būrė prie viryklės, Rita sėdėjo gurkšnodama vyną ir skaitė labai neįprastą lektūrą. Tai buvo iškvėpinti laiškai, koketiški rašteliai, spausdinti *emaliai* ir net kruopščiai perrašytos SMS žinutės, bylojančios vien apie meilę. Meilę jam, Leo. Rita tūžo, kad jis verčia ją skaityti. Bet neatsisakė. Pakluso. Rijo laišką po laiško ir klaiko, suprasdama, kad šio vyriškio gyvenime jai palikta labai mažai vietos.

Atsigulusi su juo į lovą, kuo puikiausiai jautė įelektrintus kitų čia gulėjusių moterų kūnus. Stengėsi jam įtikti ir pačiai sau įteigti, kad yra laiminga. Po visko, bučiuodama jį į

skruostą (kodėl ne į ranką, kaip vergė — vergvaldžiui?) pamelavo, kad mėgsta analinį seksą, kurio, tiesą sakant, niekad anksčiau nebuvo bandžiusi.

— Tu šaunuolė. O kitos moterys jaučias pažemintos, — sumurmėjo Leo ir, atsukęs jai nugarą, užknarkė.

Rita visą naktį nesudėjo bluosto. Kabėjo kažkur palubėje it numirėlės siela ir stebėjo pati save, išsigandusią, bejėgę, pasmerkta, lyg į spąstus pakliuvusią pelę.

Leonardas atsibudo anksti ir niūriai tylėdamas parvežė ją namo. Dana tebemiegojo. Rimas dar buvo darbe. Rita vylėsi juos įtikinti, kad sugrįžo ne anksti rytą, o labai vėlai vakare.

Su rūbais palindo po antklode ir tebejausdama Leonardo kvapą, ėmė sau įrodinėti, kad normali moteris turi jaustis laiminga, praleidusi naktį su Tokiu Vyru. Staiga melodingai pyptelėjo mobilusis telefonas, pranešdamas apie gautą žinutę. Nė neabejojo, jog tai — nuo Leo. Žinojo — nieko gera neperskaitys. Gal ir tikrai juos siejo telepatinis ryšys: *Brangioji, tai buvo paskutinis kartas.*

Rita net nepravirko. Išsiraudos, išsibliaus, išsiklyks vėliau. Arba niekada. Juk yra ne maža mergaitė, o suaugusi moteris, beveik senė. Suėstas dar vienas vis trumpėjančio gyvenimo tarpsnis. Norėjo keršyti. Stvėrė mobilųjį ir atpyškino tekstą, kuris tikrai nebus perrašytas ir padėtas prie kitų meilės laiškų: *As prakeikiu tave, kad taptumei impotentas. Visada mano prakeiksmas jausi. Nekenciu.* Padvejojo. Perskaitė. Išsiuntė. Ką siuntus, ištrynė. Leo atsakė nedelsdamas: *Brangioji, tu labai pasikeitėi.* Ką gi! Jei jau taip, tai ji ir toliau keisis!! Iš esmės pasikeis!!!

Į JO pavargusią galvą su kiekviena diena ir naktimi veržėsi vis daugiau abejonių, nerimo, pasimetimo. Nejaugi Pitija iš savo keršto rojų ar keršto pragarų Jį užsiundė šitais demonais? Ją prisiminus, vaizduotėje kildavo neleistini regėjimai, kiek panašūs į tuos, kuriuos haliucinavo ant kryžiaus prikaltas Jėzus Scorcezės „Paskutiniame gundyme“. Aha, tai buvo šeimos idilija, jaukūs namai, žmona, būrys vaikučių. Na, su Pitija palikuonių jiedu gal ir nebūtų susilaukę, bet svaigo vien nuo vaizdinio, kaip tos moters šiluma, šviesa ir kvapas užpildo vėsius Jo vienvietės kambarius, drėgnus nepatenkintų geidulių rūsius, tvankias neišsipildžiusių svajonių palėpes. O dabar, jos netekęs, yra pasmerktas vienišai kankinystei.

Žinoma, logiškai mąstant, kankinys ir auka buvo ne Jis, o Pitija. Paaukojo ją daug anksčiau, nei buvo paspaustas pistoleto gaidukas. Bet juk pati sutiko su visomis sąlygomis, neatsikalbinėjo, neprieštaravo ir nepuolė maldauti: mielas, neveik manęs į šį nešvarų reikalą, pats mesk Kontorą, spjauk į Centrą, būkim kartu, bėkim į pasaulio kraštą, pasislėpkim nuo Placebo negyvenamoje saloje, Himalajuose, Amazonės džunglėse ir laimingai dviese gyvenkime iki gilių senatvės! Ne, Pitija niekada nieko panašaus nesakė. Ji tikėjosi prisisukti taip, kad ir vilkas būtų sotus, ir ėriukas sveikas. Negana to, dar leido sau įsimylėti kitą.

Pitijos meilės objektas, kodiniu pavadinimu *Skaistuolis*, buvo greitai Kontoros susektas ir pagal visus parametrus išanalizuotas. Iš pradžių atrodė, kad jis nekelia jokio pavojaus. Atskalūnas, beveik autistas, kuriam nei kiek nerūpi politika, socialinės problemos ir visuomenė. Pitija jam irgi buvo ne itin svarbi. Žvelgė į ją ne kaip į mylinčią moterį, patrauklią ir geistiną, o kaip į pavojingą gundytoją, kurios rezgamų aistros pinklių privalo išvengti. Ko norėti iš keistuolio, kuris gyvena prie kapinių su keturkojų būriu, kala antkapius, dedasi ekstrasensu ir šaukiasi angelų? Tačiau Pitija buvo pakerėta pseudometafizinių to bernelio paistaliojimų. Ji visai pametė galvą ir šį kartą jau tikrai atsisakė dirbti Placebui.

Jis žinojo apie Skaistuolio ryšius su maskviške Laboratorija. Ten studijavę žmonės buvo lengvai apdorojami Kontoros turimais aparatais ir puikiai davėsi manipuliuojami. Kai visi kiti būdai susitvarkyti su Pitija jau buvo išbandyti, atsirado paprastutis planas. Tegu bernužėlis išgirsta Angelų Balsus, kurie jam įsakytų sunaikinti Juliją — geismo, melagysčių, paklydimų ir visų kitų blogybių šaltinį!

Ruošdamas Pitijos pašalinimo operaciją, kodiniu pavadinimu *Atalanta Fugiens*, Jis ir pats susitiko su būrėjos svajonių vyriškiu. Buvo beveik kaimynai, įsikūrę skirtingose Rasų kapinių pusėse. Per negrįstą, duobių išmuštą kelelį šiaip taip privairavo savo žemapilvį japonišką automobilį prie sukrypusios medinės bakūžės, kurią supo apleistas obelų sodas, pilnas didelių akmenų, juodo, balto, pilko, rausvo granito luitų ir net marmuro gabalų. Kai kurie jau beveik virto angelais, iš kitų sparnuotosios būtybės dar tik vadavosi, o trečiuosiuose glūdėjo neišreikštais pavidalais.

Pirmiausia Jį užpuolė šunys: aviganis, laika ir nuo gyvenimo visai pavargęs, senas, susivėlęs mišrūnas. Paskui pasirodė aukštas kaubojiškos išvaizdos vyras su languotais flaneliniais marškiniais, aptemptais džinsais, brezentine prijuoste ir odine skrybėle.

— Ieškau Tado, šeimininko, — tarė Jis, valydamasis nuo šviesių kelnų aviganiai letenų pėdsakus.

— Aš esu Tadas, — atsakė vyriškis ir nedraugiškai pridūrė: — Ko jums reikia?

— Norėčiau užsisakyti antkapį su angelu, — pagal planą pasakė Jis, nors jautėsi šiek tiek suglumintas Skaistuolio išvaizdos. Pagal ataskaitas, išivaizdavo jį kaip nykų, paliegusio kūno tipelį, ilgais riebaluotais plaukais, netvarkinga barzda ir nerimastingai bėgiojančiomis mažomis akutėmis. Nors dabar bent jau tapo aišku, kodėl šio vyruko taip mirtinai prireikė Pitijai.

— Na, tai užeikit, — nė nešyptelėjęs burbtelėjo Tadas, lyg sakytų — dinkit man iš akių, ir apsisukęs vangia mustangų išjodinėtojo eiseną nužingsniavo savo pirkios link. Taip, jo šikna turėjo Pitijai patikti.

Jis nusekė iš paskos, nuolankiai kęsdamas staiga prasiveržusį visų trijų šunų prielankumą, kurio taip stigo pačiam šeimininkui. Patalpa, į kurią įžengė, buvo ir prieškambaris, ir virtuvė. Čia karaliavo tokia netvarka, kad net pats velnias būtų nusisukęs sprandą. Jis, mandagiai nuvaręs pasišiaušusią katę, prisėdo ant vienintelės kėdės, o Tadas savo kaubojišku užpakaliu pagerbė stalą, ant kurio pūpsojo dešimtys plastikinių maišelių su žolėmis, sėklomis ir įvairiaspalviais milteliais, turbūt prieskoniais. Tikra maišelių karalystė! Ant sienų kabėjo šlykščių, nušiurusių, apdulkėjusių sparnų kolekcija.

— Klausau jūsų, — puse lūpų ištarė šeimininkas ir uždegė smilkalą su tokia veido išraiška, lyg Jis būtų nelaboji dvasia, kurią reikia nedelsiant išrūkyti iš šventyklos.

— Norėčiau antkapio.

— Jau sakėt. Einam prie reikalo: akmuo, granitas, marmuras?

— Gal baltas marmuras. Suprantat, tai bus paminklas mylimai moteriai.

— Meilės šiais laikais nebėr. Tik aistra. Ir visi vaikai gimsta ne iš meilės, o iš aistros. Todėl pasaulis pilnas labai nelaimingų žmonių.

Po šimto, kaip Pitija susikalbėdavo su šituo Angelų Kaubojumi? Jis ir pats negalėjo pradėti tokio pašnekesio, kokio tikėjosi, nes Tadas atkakliai vengė Jo žvilgsnio, o norint perprasti arba paveikti žmogų būtinas akių ryšys.

— Gal išgersit arbatos, — iškošė šeimininkas tokiu tonu, kuris labiau tiktų frazei: „Ar nori į snukį“.

— Neatsisakysiu.

Kol Tadas sukosi prie antikvarinės krosnies, Jis išklausė pamokslą apie kavos, visų

ceilonų, dardžiligų, asamų ir net žaliosios arbatos žalą, užtat sužinojo, kokie naudingi yra čiobreliai, mėtos, liepžiedžiai, ramunėlės bei kmynai. Taip pat spėjo atkreipti dėmesį į Angelų Kaubojaus rankas, į ilgus pirštus, kurie net ir su keliais sumuštais pamėlusiais nagais ir purvinomis panagėmis atrodė ne kaip akmentašio, bet kaip pianisto. Na, žinoma, tokios rankos turėjo Pitiją užvesti. Gavęs žolių nuoviro nepatogioje laikyti pialoje, Jis metė antrą iš anksto paruoštą frazę:

— Norėčiau, kad tas angelas būtų Čamujelis.

Šį kartą šūvis buvo taiklus. Tadas pirmą kartą pasižiūrėjo Jam tiesiai į vyzdžius. Angelų Kaubojaus žvilgsnis buvo svajingas, padūmavęs, apsvaigęs, taip žvelgiama mylintis, ir Jis dar kartą vidujai užkaito, pagalvojęs, kaip nuo Skaistuolio akių sudrėkdavo Pitija.

— O kodėl ne Gabrielis, Rafaelis ar Zadkielis? — Tado balse susidomėjimas buvo maskuojamas lengva pašaipa.

— Juk Čamujelis — meilės angelas.

Staiga Tadas liovėsi būti atsainus ir viskam abejingas. Jis prapliupo karšta tirada apie arkangelus, angelus, cherubinus, serafimus ir apie niekingus, kasdienybės chaose paskendusius žmones, kurie ničnieko dangiškuose reikaluose nenučiuokia, o net šaukdamiesi pagalbos, per savo baisią tamsybę nesugeba priimti aukštybių malonės. Jei šie kadrai būtų filmuoti išjungus garsą, galėtum pagalvoti, kad kaubojus, mostaguodamas rankomis ir plačiais žingsniais vaikščiodamas po ankštą virtuvę, postringauja apie laukinius arklius. Beje, jo balsas buvo švelnus ir minkštas, kad ir kaip karščiavosi, nė karto neriktelėjo, o ir akys liko tokios pačios, aptrauktos melancholiško svaigulio miglėlės.

Tačiau iš angeliškųjų lygmenų reikėjo vėl kaip nors sugrįžti prie žemiškų reikalų ir pasikalbėti apie moteris, mylimąsias, mylinčiąsias, vien aistros apimtąsias, pavyzdžiui, Pitiją. Tai pavyko nesunkiai ir Skaistuolis po kelių Jo užvedamųjų sakinių kaip nusikaltęs paauglys pareiškė:

— Kažkodėl kai bendravimas pasiekia ribą, kuomet jau turėtų įvykti TAI, net ir patys gražiausi mano santykiai su moterimis staiga ima ir nutrūksta. Pradedu manyt, kad tik TAI joms ir rūpi.

Vargšas berniukas, jis net neįstengė abstraktaus TAI įvardyti kuo nors konkretesniu: lytiniais santykiais, seksu, dulkimimusi! Tik žvelgė savo nesveikai padūmavusiomis akimis Jam į smakrą ir laukė tėviško, pamokomo atsakymo.

— Na, gal ne visom. Bet tos, kuriom rūpi, bent jau man asmeniškai atrodo patrauklesnės. Pavyzdžiui, Julija. Kiek žinau, ji — mūsų bendra pažįstama.

Tadas vos neišlaistė kmynų arbatos ir tylutėliai pasiteiravo:

— Jūs ją pažįstat?

— Na taip, pažįstu, bet nedulkinau.

— Aš irgi ne...

Tai bent ačiū už atvirą prisipažinimą! Pokalbis darėsi įtemptas ir Jis panoro užsirūkyti. Bet tuoj pat sulaukė Tado pareiškimo, kad rūkantis žmogus, ypač moteris, jo akyse beviltiškai žlunga.

— O kaip Julija, ji juk kartais patraukia dėmelį?

— Ne, prie manęs ji nerūko. Ir šiaip jau Julija kitokia.

— Kitokia? Tai gal manai, kad su ja neprieisit iki TO lemtingojo taško, kuriame išsiskiri su moterimis?

— Nežinau. TA situacija jau ne kartą buvo iškilus. Priimu tai kaip gundymą ir atsispiriu.

- O jei kokį kartelį neatsispirsi?
- Susilauksiu bausmės.
- O Julija?
- Ji taip pat.
- Ir kas judu baus?
- Angelai.

Tadas sėdėjo nunarinęs galvą ir atrodė visai sugniuždytas. Nenuleisdamas nuo Skaistuolio akių, Jis pagalvojo, kad kliebotojo siela pateko į netinkamą kūną ir dabar toks keistokas duetas, bent jau moterims, sukelia daugybę nesusipratimų. Metęs pirmą žvilgsnį, pagalvotum — prieš save regi vyrą, kuriam tinka išjodinėti laukinius arklius ir nimfomaniškas gašlūnes, nepaleisti iš dantų rūkstančios cigaretės, litrais maukti viską ir salūnuose pyškinti į priešus dviem pistoletais. O paskui paaiškėja, jog atsidūrei prieš puritonišką, manichėjišką, maniakišką veblentoją. Na, ką gi, pasistengsime, kad, angelų lieptas, šis kaubojus bent kartelį iššautų.

Norėdamas iki galo suvaidinti rolę, kurią pradėjo, Jis vėl užgiedojo apie paminklą. Tadas sekunde išėjo į kitą kambarį ir grįžo nešinas didžiule dulkėta knyga. Tekstas joje buvo spausdintas senovine kirilica, o po peršviečiamo popieriaus perdengimais puikavosi spalvoti, litografiniai angelų atvaizdai.

— Štai Čamujelis, — švelniai tarė Tadas, pirštu perbraukdamas per sparnuotą būtybę, kuri niekuo nesiskyrė nuo kitų, prieš tai praverstų.

— Labai trapus. Ar gerai atrodys marmure? Reljefo nenoriu. Įsivaizduoju tik apvalią skulptūrą. — Jis toliau tęsė vaidinimą.

— Atrodys puikiai. Jau žinau, iš kokio gabalo jį iškalsiu. Tik kainuos nepigiai.

— Pinigai man nerūpi.

— Eime, — jau daug lipšniau pasakė Angelų Kaubojus, padėjo ant suklypusios komodos savo knygą ir, pasiėmęs į rankas kaltą, išsivedė Jį į sodą.

Tylėdami žingsniavo per sniego dar neragavusią gruodžio žemę ir supuvusius obuolius. Priėjo pašiūrę. Tadas atrakino didžiulę aprūdijusią spyną ir pakvietė Jį vidun. Čia turbūt buvo sudėti patys geriausi marmuro gabalai. Nutraukęs nuo vieno bulvinį maišą, Angelų Kaubojus didžiuodamasis tarė:

— Štai!

— Čamujelis išeitų ne aukštesnis už pusės metų vaiką.

— Dydis — nesvarbu. Svarbiausia toji galia, kurią į jį įdėsiu. Tado akys blizgėjo taip, lyg būtų prisirūkęs opijaus. Akimirką Jis pasijuto nejaukiai, tarsi stovėtų prieš pamišėlį su kalto rankoje. Todėl išsitraukė piniginę ir suskato kloti avansą. Sprendžiant iš to, kaip Angelų Kaubojus paėmė eurus ir juos perskaičiavo, neatrodė, kad yra abejingas žemiškiems reikalams. Kulniuodamas atgalios, Jis staiga pagalvojo, kam šį antkapį užsakė? Gal mamai? Pitijai? Sau? Jiems atsisveikinant, Tado sode nutūpė būrys isteriškai krankiančių varnų. Viena praskrido visai šalia ir drėbtelėjo blyškų skystą šūdą vos per sprindį nuo Jo peties. Kitą kartą būtų pasišlykštėjęs, bet dabar varnos kakutis Jam pasirodė kaip pats tikriausias juodo plano patvirtinimas.

Centras buvo sukūręs specialią programą *Lux in Tenebris*, pagal kurią atitinkamai užhipnotizuotas pilietis galėjo virsti samdomu žudiku, o atlikęs savo misiją ir išėjęs iš transo, pamiršti ką padaręs. Virsti *tabula rasa* sau pačiam, tardytojams, kvotėjams, melo detektoriams ir gal net anapusiniams baudėjams Paskutinio teismo dieną. Programa jau buvo naudojama Jungtinėse Valstijose, Rusijoje, bet Lietuvoje dar nė karto netaikyta. Tad atsirado proga ją išbandyti, nors Jam labai nesinorėjo, kad Angelų Kaubojus pamirštų žmogžudystę. Troško, kad Skaistuolį kaip ir Jį patį kiekvieną sekundę, minutę,

valandą, dieną, naktį, metų metais, iki pat gyvenimo pabaigos graužtų sąžinę dėl to, ką padarė.

Atlikęs užduotį, Angelų Kaubojus tikrai nieko neprisiminė. Tuo Jis įsitikino prieš keletą dienų, kai Tadas paskambino ir džiugiai pranešė, kad Čamujelis baigtas, galima atsiimti. Taigi yra antkapis mylimai moteriai, bet kur jį statyti, kai Pitijos pelenai bus paleisti vėjais? Jis svarstė, kad gal reikėtų nuvykti to angelo pasižiūrėti. Juk visai netoli. Dabar jau abu su Skaistuoliu galės vengti vienas kito žvilgsnio. O gal pasišnekės apie Pitiją.

Šie apmąstymai Jį persekiojo jau nebe pirmą savaitę. Kimšdamas į pypkę eilinę porciją kvapą praradusio tabako ar čiulpdamas gaivumo nebetekusią mėtinę pastilę, pats sau įsakinėjo, kad apie tokius dalykus mąstyti draudžiama, juo labiau, čia, Kontoroje. Buvo vis labiau įsitikinęs, kad Jo slapčiausių minčių klausomasi. Šios dienos pranešimas iš Centro tai tik patvirtino:

Aistros dėl kiaulės, pasprukusios iš skerdyklos

Škotijoje 110 kilogramų sverianti kiaulė trečiadieni pabėgo iš skerdyklos ir jau kelias dienas slapstosi miške. Policijos atstovas spaudai žurnalistams pareiškė: „Mes norėtume sugauti ją gyvą, bet visuomenės saugumas yra svarbiau“. Jis taip pat patarė neerzinti paršo. Prisiminus 1963 m. filmą „Didysis pabėgimas“ apie pabėgimą iš Vokietijos karo belaisvių stovyklos, kuriame pagrindinį vaidmenį atliko aktorius Steve'as McQueenas, Didžiosios Britanijos spauda pavadino paršą McQueenu. Jau pasmerktas mirti gyvulys antradienį paspruko iš skerdyklos Danbleine dramatiškomis aplinkybėmis. Įmonės kieme jis ištrūko iš dviejų jį variusių darbininkų rankų, peršoko tvorą, perplaukė upę, pabėgo golfo aikštę ir dingo krūmynuose. Kad išgelbėtų paršą nuo skerdyklos, aktorė Virginija Vulf su kolega Džonu Donu pasiūlė už jį dvigubą kainą. Jie pareiškė: „Ši kiaulė iš tikrųjų nori gyventi. Mes labai prašome — išgelbėkite McQueeną!“ Aktoriai susivienijo su dviem gyvūnų teisių gynimo organizacijomis, ir Dž. Donas pasiūlė laikyti kiaulę pas save. Gyvūnus mylinčių britų širdyse kiaulės, regis, užima ypatingą vietą. 1988 m. įžymybėmis tapo du paršai, kurie pabėgo iš skerdyklos ir savaitę klajojo laisvėje. Šiuos paršus nupirko „The Daily Mail“, ir dabar jie laikomi gyvūnų prieglaudoje Kente, kur sulaukia nemažo lankytojų dėmesio.

Ką gi, virš Jo nelaimingos personos pakibo juodas debesis. Tačiau tikri vyrai taip lengvai į paniką nepuola. Berniukai neverkia. Ar tikrai?

PARYČIAIS jau pradėjo čiulbėti paukščiai. Na, čiulbėjimu tą kuklų, monotonišką čirenimą buvo sunku pavadinti, bet vis tiek jautėsi pirmieji, atsargūs pavasario žingsniai. Dieną atrodydavo, kad čirškė tiktai žvirblių dvasios, nes visi paukšteliai būdavo dingę be pėdsako, lyg praūžus chunveibinams.

Maksas mėgo pavasarį, o tuos, ką apimdavo kovo, balandžio ar gegužės depresija, laikė užkietėjusiais egoistais, negalinčiais pakęsti bakchanališko gamtos šėlsmo, prieš kurį nublanksta bet koks net didžiausias žmogaus džiaugsmas. Tačiau šiemet viskas buvo kitaip. Liūdesys smaugte smaugė, mažas nuomojamas butukas tapo narvu, o langai virto virbais.

Liūdniausia būdavo per mėnulio pilnatį, ypač jeigu pasitaikydavo giedra naktis. Norėdavosi kaukti į blyškiai spinduliuojantį skritulį, kabantį miesto pašvaistės nublukintame dangaus skėtyje. Šaltame mėnulio paviršiuje galėdavai įžiūrėti melsvus kalnynus, kurie kitais kartais primindavo žmogaus bruožus, bet dabar vaiduokliškas šviesulys atrodė kaip meparaponas. Veidas be akių, lūpų ir nosies, košmaras ne tik iš japoniškos pasakos, bet iš jo, Makso, tikrovės.

Po skandalu pasibaigusios paskutinės „Pašnekesių prieš miegą“ laidos Maksas jautėsi nuolat meparapono sekamas. Atrodė, tas hipnotizuojantis ponas knisiasi po jo smegenis, svarsčiais slegia akių vokus, lenda po oda ir per pusę dreskia sielą į seną paklodę, skirtą skudurams ir pašluostėms. Vakaris prisiminė — prieš pat savo mirtį apie panašias jausenas užsiminė ir Magė. Tačiau jis buvo per daug savimi užsiėmęs, kad atkreiptų dėmesį į pokaisčius Julijos būgštavimus. O gal tiesiog nepajėgė išgirsti to, kas sakoma, nes buvo išlepintas neįtikėtinais pasakojimais, kuriais moterys ir merginos siekdavo sužadinti jo susidomėjimą. Bet štai abejingumas sugrįžo bumerangu ir trenkė per galvą, net žydros žiežirbos pažiuro.

Šį pavasarį Maksas jautėsi taip prastai, kad negelbėjo nei slaptasis, asmeninis Holivudas. Retkarčiais prieš užmigdamas dar susukdavo *hororą* apie daktarą Džekilį ir poną Haidą. Abu personažai turėjo Makso veidus, tačiau vienas buvo šiuolaikinės visuomenės autsaideris, kiberpankas, o kitas — puikus prisitaikėlis, grobuonis, manipuliuojantis aplinkinių jausmais ir pasibaisėtinas cinikas. Kaip ir kodėl Makso Vakario herojus iš vientisos asmenybės suskilo į du kiti kitam prieštaraujančius antipodus, turėjo atsakyti paskutinė filmo serija. O gal įminti bus palikta žiūrovams, apsvaigintiems parapsichologinių siužeto posūkių ir kompiuterinių virtualių efektų (juk reikia kažkuo dangstyti nuvalkiotą susidvejinimo idėją!).

Maksas vis pagalvodavo, kad per trisdešimt metų taip ir nerado tikrojo savęs, o pažįsta tik kaukes (dar viena banalybė, bet kaip pradėti originaliai mąstyti?), kurias įvairiausiais gyvenimo momentais užsideda mechaniškai, kaip robotas, arba sąmoningai, kaip aktorius.

Tūlas jo slaptojo Holivudo herojus giliamintiškai postringavo, kad žmogaus veidas yra kaip svogūno galvutė, vos ašarodamas nulupi vienos kaukės luobą, o po juo slypi kitas, po tuo — dar kitas, ir dar, ir dar, ir dar... Tikrumo kaukė. Naivumo kaukė. Nuoširdumo kaukė. Įsimylėjęlio kaukė. Narcizo kaukė... Net ir žodžiai yra kaukės, augte priaugę prie tikrųjų realybės pavidalų ir slepiantys jos esmę.

Kuo ilgiau žvelgdavo į veidrodį, tuo sunkiau būdavo suprasti, koks yra tikrasis jo veidas. Nuo ilgo stebėjimo atvaizdas darėsi vis nesuprantamesnis, neižvelgiamesnis, o galiausiai tapdavo toksai svetimas, kad esantysis šiaapus amalgamos, fizinio kūno viduje, nieku gyvu nebegalėjo tapatintis su tuo, ką atspindyje mato pro akių langus. „Tuk, tuk, tuk, kas namelyje gyvena?!“ — tai buvo mėgstamas Magės klausimas, kai norėdavo išsiaiškinti jo nuotaiką, džiugesio, nusiminimo ar tylėjimo priežastį.

Magė buvo vienintelė moteris, su kuria Maksas įstengė bendrauti ilgiau nei vienerius metus. Visi kiti Vakario ryšiai su dailiąja lytimi lyg užkerėti nutrūkdavo po trijų mėnesių. Ir Vita pasirodė esanti ne išimtis. Anksčiau jis pats į savo nepastovumą nekreipė dėmesio, tiesiog šuoliavo per gyvenimą lyg princas ant balto žirgo, o jo pamestas ir atrastas pelenes užfiksudavo tik paskalų puslapių laikraščiuose.

Dabar, stojus netikėtai pauzei, Maksas ėmė mąstyti, kodėl būtent jam taip nutinka, kodėl yra pasmerktas vienatvei kaip koks Nosferatas, kai kiti sugeba gyventi po du, tris, keturis (skaičiuojant laimingosios poros atžalas), kodėl jie, išrinktieji, viens kitam nenusibosta, neįkyri, neįsipyksta ir netgi prisiriša, supanašėja, tampa vientisu androginu

ir ilgai, iki pat mirties, puoselėja meilę bei darną. Kaip jiems tai pavyksta? Kur glūdi tokio magiško ryšio paslaptis? Kas, kada, kodėl atsitiko jiedviem su Tadu, kad abu yra pasmerkti vienatvėms, nors ir besiskiriančioms viena nuo kitos kaip diena ir naktis?

Logiškai mąstant, net ir dabar, gavęs iš gyvenimo geroką *pendelį*, Maksas neturėjo jaustis visų apleistas. Debilusis telefonas nuolat skleidė kviečiančias treles, vibravo arba be jokio garso žaliai žybciojo, skelbdamas, kad ir vėl, ir vėl, ir vėl Vakaris yra kažkam labai reikalingas. Tik va, nežinia, kas reikalinga: ar aptaki kūno konstrukcija su apsimestinių nuotaikų vėliavomis, ar tas, kas gyvena joje ir mizantropiškai stebi išorinį pasaulį kaip iš povandeninio laivo?

Nepasitenkinimas savimi ir gyvenimu skverbėsi visur it juodligės užkratas. Viskas erzino. Erzino nauji kaubojiški batai, su godžiu girgždesiu ėdantys didžiulius pirštus. Erzino sidabrinis *Peugeot*, kurio motore kažkas strigo net springdamas. Erzino nuolat mieste susidarantys automobilių kamščiai, iššąsantys paskutinius kantrybės likučius kaip hiena dvėsėlienos žarnas. Erzino rožiniai saulės akiniai, pro kuriuos pasaulis atrodė lyg apipiltas šaltibarščiais. Erzino net butas, kurį jau trečius metus už visai padorį kainą nuomojosi Antakalnyje, prie pat tamsiai mėlyno eglų miško su ankstyviausiomis visoje apylinkėje žibutėmis.

Maksui norėjosi didžiulio namo kur nors Beverli Hilse, Santa Barbaroje ar Santa Monikoje, nuosavos pastogės su dešimčia miegamųjų ir devyniais vonios kambariais; tai galėtų sau leisti genialiuosius scenarijus kurdamas ne asmeniniam, bet tikrajam, amerikiniam Holivudui. Jei gyventų Ten, o ne Čia, beviltiškoje provincijoje, jau seniai būtų apdovanotas penkiais *Emmy* už „Eldoradą“ ir „Pašnekesius prieš miegą“, trimis *Grammy* už puikias „Maksimalaus greičio“ dainas, o Oskarus už geriausią scenarijų, geriausią režisūrą, geriausią vyro vaidmenį, geriausią garso takelį ir geriausius vaizdo efektus reikėtų vežti vežimu, veikiau, šešerių durų penkiolikos metrų ilgio limuzinu. Taip, Maksas tiek nusirito, kad ėmė graužtis gimęs ne laiku, o svarbiausia — ne vietoje, gūdžiame Europos užkampyje, išnykti pasmerktoje šalyje, mažtančioje nevykėlių tautoje, desperatiškai įsitvėrusioje merdinčios kalbos, kurios niekada neišmoks joks save gerbiantis britas, vokiečių ar prancūzas. Jautėsi didžiai likimo nuskriaustas, nes puikiausiai išivaizdavo, kaip virtuotiškai prasisuktų su savo talentais, kaip bent keliose srityse pasiektų svaigias tarptautinės žvaigždės aukštumas, jei būtų gimęs ne Lietuvoje, o bent jau Švedijoje.

Susimąstydavo ir apie emigraciją, kaip kas antras tikras lietuvis nuo penkerių iki penkiasdešimties metų. Tačiau nenorėjo rinkti nei pievagrybių, nei mandarinų, nei braškių baltųjų vergų plantacijose, netroško valyti subinių seniems, sumarazmėjusiems vokiečiams, nesvajojo plauti indų kiniškuose Ispanijos restoranuose, nesiveržė tampyti bokalais apkrautų padėklų priebeždėtose airių smuklėse, neketino išsišiepęs stovėti už baro hiphopiškame Čikagos priemiestyje ar apvilktas žydra stiuardo uniforma siurbti kilimus kruiziniam subingalvių laive „Panama-Bahamai“. Nebent, brolio siaubui (o gal pavydai?), taptų gėjumi, elitine prostitute, kaip nutiko vienam jo klasiokui, kuris Londone aptarnavo net paties a.a. Fredžio Merkiurio draugą.

Čia, Lietuvoje, Makso Vakario karjera ne juokais susvyravo. Nepasitvirtinusių kaltinimus būrėjos nužudymu, neatsargų ginklo laikymą ir namų areštą darbdaviai dar įstengė dantis sukandę pakęsti ar net sugebėjo ekstremalias detales paversti reklama. Tačiau kai skandalo patina apsinešęs Auksinis Berniukas pasirodė tiesioginiame eteryje neva girtas, šou verslo bosų kantrybės taurė persipildė ir šliūkštelėjo per kraštus nevaldomais pykčio priepuoliais.

Maksas netgi nustebo, kad dar ką tik mylėtas taip karštai ir beatodairiškai, staiga, be

jokios tarpstotės ar perspėjimo, tapo juodai nekenčiamas. Nuostabą kėlė dar ir tai, kad niekas nepaisė, nė nenorėjo girdėti jokių jo pasiteisinimų. Žinoma, naivu buvo viltis, jog kas nors patikės istorija esą tiesioginiame eteryje jis tapo pokalbininko Jono Jonaičio užhipnotizuotas ir paverstas liežuvio neapverčiančiu, akių nepramerkiančiu, vien tik rankomis bejėgiškai mostaguojančiu zombiu. Kas įsikirs, kad „Naujojo žmogaus“ bosas ėmė ir išplovė Maksui smegenis vien už tai, kad Vakaris nesutiko jų plauti kitiems. Tiesą sakant, apie tai, kas tuomet įvyko, jis nebūtų galėjęs aprašyti net „X failams“, nes vietoj apčiuopiamo potyrio sąmonėje liko tik įduba kaip apsode, iš kurio iškrito ypatingas akmuo.

Maksą ėmė smelktis anksčiau visai nepatirtas, nors didžiąją dalį tautiečių jau ilgiau nei dešimtmetį dieną naktį kamuojantis jausmas: baimė dėl ateities. Tą desperatišką netikrumą Vakaris nuolat matė „Eldorado“ dalyvių akyse, nesvarbu, ar jie laimėdavo, ar pralošdavo. Nepastovumo pojūtis buvo apėmęs beveik visus Lietuvos gyventojus, nors čia niekada nedrebėjo žemė, negrasino išsiveržti ugnikalniai, nesiautėjo taifūnai ar tornadai, o romių Baltijos pakrančių per ištisus amžius nenusiaubė nė vienas cunamis. Tačiau žmonės gyveno taip, tarsi jų namai stovėtų ant slenkančio smėlio, it po kojomis liūliuotų beatsiveriantys akivarai, sakytum kiekvienas būtų Sizifas, šimtus kartų ritinantis savo likimo akmenį į viršūnę vien tik dėl to, kad šis ir vėl nuriedėtų nesėkmių pragarmėn.

Maksas iki šiol gyveno ir vargo nematė, bet staiga jo pasaulis ėmė ir susvyravo. Aukštas pjedestalas buvo išmuštas iš po kojų, varinis dievaičio statulos nimbas nukrito ir skardžiai džergždamas nuriedėjo į šalį, nulėkė net gėdą dangstęs figos lapelis. Todėl prieš negailestingų teisėjų akis Pranas Purvaneckas stojo nuogutėlis, toks, kokį prieš trisdešimt metų pagimdė mama.

Visus šiuos sunkiasvorius apmąstymus lyg juodas šešėlis lydėdavo įkyri mintis: paskambinti Jonui Jonaičiui ir išsiaiškinti, ko gi iš tikrųjų jam reikia. Tačiau Maksas atidėliojo lemtingąjį skambutį it tai jau būtų sutartis su pačiu Mefistofeliu. Pagaliau vieną saulėtą rytą atsibudo kupinas ryžto, stvėrė meparapono įduotą vizitinę kortelę ir tarsi gaisrininkas, skubantis gesinti degančio parlamento, išlėkė nurodytu adresu.

Ilgokai klaidžiojo sukdamas ratus aplink Rasų kapines, naršė po siaurų vingiuotų gatvelių žarnyną, keliskart pravairavo pro Tado būstą, kol galiausiai surado reikiamą pastatą. Modernus statinys tarp suklypusių medinių lūšnų atrodė kaip inkliuzas iš kitos erdvės ir kito laiko. Kam savo firmą kišti į tokių užkampį? Matyt, yra svarbių priežasčių.

Stiklinės durys prieš Maksą atsidarė pačios. Holas buvo išklotas juodomis ir baltomis plytelėmis, todėl atrodė kaip tuščia šachmatų lenta. Kas su kuo žaidžia? Pakilęs laiptais į antrąjį aukštą, nužygiavo žalsvu kilimu išklotu koridoriumi ir sustojo prie durų su užrašu „Direktorius“. Kaip ir reikėjo tikėtis, pirmiausia pateko pas sekretorę, kuri akinamai šypsodamasi pasiteiravo, ko gerbiamas ponas Maksas Vakaris pageidautų. Ant merginos krūtinės buvo prisegta stačiakampė kortelė, liudijanti, kad jos vardas Danutė.

Paprašiusi minutėlę palaukti, Danutė dingo už rusva oda apmuštų durų, anapus kurių tūnojo Kaščejus Nemirtingasis. Maksas įdėmiai apsidairė, bet nepastebėjo nieko keista. Kontora kaip kontora. Jonaitis pats asmeniškai išėjo pasitikti svečio ir, apkabinęs jį per pečius, nusivedė į savo tvirtovę.

Kabinetas kaip kabinetas. Sekretorė ponams pasiūlė arbatos su romu arba kavos su konjaku. Maksas atsisakė, paranojiškai būgštaudamas, kad bus pavaišintas klofelinu ar dar koku nors baisiu kvaišalu. Asmeninio Holivudo filmai, o gal kasdieninė Lietuvos realybė irėžė jo sąmonėje akivaizdžius pėdsakus. Jonaitis sėdėjo prieš langą taip, kad jo veidą vėl buvo sunku įžvelgti, užtat Vakaris jautėsi kaip ant delno ir dar apšviestas į akis nukreiptos ir dieną visai nereikalingos stalinės lempos.

— Tai ką gi norėjai man pasakyt? — pasiteiravo meparaponas, įsimesdamas į burną mėtinę pastilę.

— Sugalvojau naują „Pašnekesių prieš miegą“ koncepciją. Nevertėtų jos atidėliot kitam sezonui, galima iškart pradėt.

— O kodėl apie tai pasakoji man? Ir kodėl esi toks įsitikinęs, kad būsi laidon sugrąžintas? Juk ne be reikalo tapai išspirtas, a, Maksai?

— Na, juk jūs man siūlėt...

— Viskam savo laikas. Laikas akmenis mėtyt ir laikas rinkti.

— Bet man pasirodė, kad esat suinteresuotas...

— Aš suinteresuotas? Tai tu turėtum būt suinteresuotas.

— Na, taip, aš esu... Todėl ir atvažiavau pas jus.

— Ei, kiškeli nabagėli, primynė tau gyvenimas uodegėlę. Ar ne taip? — Meparaponas kimiai nusijuokė ir staiga pusbalsiu uždainavo: — *Kas įžiebė šviesą tavyje, staiga virs tavo šešėliu, iš krūtinės širdį išraus ir suplėšys kūną gabalais, lia lia lia...*

Maksas pajuto, kaip veidą jam išpila lipnus karštis lyg vaikystėje, kuomet mama jį užtikdavo žaidžiantį pimpaliuku. Kairėje akyje ėmė trūkčioti tikas. Vargu ar atsirastų smagiai besijaučiantis, kuris ką tik suvokė, kad jo mintys skaitomos.

— Na, jeigu pažadi būt geras berniukas, sutvarkysim ir šitą reikalą. Dėl Julijos.

Tai taręs, Jonaitis atsistojo, ištiesė Maksui ranką ir banaliai suvaidino dviejų vienas kitą puikiai suprantančių vyrų atsisveikinimą. Sekretorė Danutė palydėjo jį koridoriumi, o prie laiptų pareiškė, kad Vakaris čia visada laukiamas. Ačiū!

Maksas pavažiavo kelis šimtus metrų ir sustojo prie kapinių. Kažkodėl užsinorėjo pasivaikščioti po Rasas. Čia dar buvo užsilikę labai daug sniego, sakytum numirėliai savo šalčiu ir lediniu alsavimu trukdytų jam tirpti. Išsiblaškęs skaitinėjo datas ant antkapių, kol ant vieno pamatė užrašą, kad čia palaidota Jozefo Pilsudskio širdis. Pirmiausia į galvą atėjo ką tik meparapono niūniuota murmelė. Paskui prisiminė filmą „Angelo širdis“, kuriame Mikis Riurkė pardavė sielą Roberto de Niro velniui. Galiausiai galvon atplaukė kitas Jozefas. Jozefas K. iš „Proceso“ ir liūdnas jo gyvenimo galas. Pats nustebo dėl tokios keistos sąsajų grandinės.

Po kelių dienų Maksas įsitikino, kad meparaponas ėmėsi jį globoti. Vakaris buvo sugrąžintas į „Pašnekesius prieš miegą“ su sąlyga, kad daugiau niekada nebepasirodys laidoje neblaivus. Tą pačią savaitę jam buvo pranešta, kad panaikinamas namų areštas.

Tačiau, sulaukęs visų šių gerų naujienų, Maksas nepajuto nei džiaugsmo, nei palengvėjimo. Jo pasaulyje kažkas buvo iš esmės sugriauta, iš krūtinės išrauta širdis, o kūnas suplėšytas gabalais, lia lia lia...

GABRIELIS mąsliai spoksojo į paslaptinę, tik jam vienam regimą objektą. Urijielis dar negrįžo iš savo rytmetinio pasivaikščiojimo. Varahijielis snaudė, per miegus irzliai raukdamas nosį. Tadas virė sorų košę visiems trims angeliškai pavadintiems šunims ir be žodžių meldėsi dangiškiesiems jų bendravardžiams. Staiga pagalvojo, kad turbūt neišvertų kurio nors iš savo keturkojų baigties. Iš sielvarto plyštų širdis. Omenyje, žinoma, turėjo šunis, ką ten — katės! Kas keletą mėnesių ramiai užkasdavo naujas jų kačiukų vadas ir niekas jame net nekrūptelėdavo.

Taip pat lengvai susitvarkė ir su Julija. Nors ne visai. Vėl užplūdo sapnai, perpildyti nepažįstamų kambarių, koridorių, liftų, persekiotojų ir tamsoje tvyrančios siaubingos, mirtinos įtamos. Šviesa išvaduotoja tuose košmaruose neįsižiebdavo jokiomis žūtbūtinėmis pastangomis. Užšifuoti pasąmonės pranešimai reiškė, jog Tado gyvenimo tvarka ir vėl prarasta, o harmonija — suardyta.

Pro orlaidę virtuvėn išoko baltapūkę Aurelija, o jai iš paskos — voveriškai rudo plauko Berta. Katės nenusipelnė angelų vardų. Nedaug trūko, kad moterišką jų kompaniją būtų papildžiusi dar ir Bastetė. Tačiau šioji su Tadu nepanoro bendrauti, apipurškė, apdraskė ir net įkando į pirštą. Na, taip, katė vienintelė iš visų gyvų padarų žinojo, kas nužudė jos nelaimingąją šeimininkę.

Juliją dažnai prisimindavo. Net dažniau, nei apie ją galvodavo, kol dar buvo gyva. Juodu siejo tiek mažai dalykų. Gal tik tėvai. Veikiau, jų nebuvimas. Julija saviškiam taip ir neįstengė atleisti, kad šis mirė, kai ji buvo dar maža. Ji iki šiol negalėjo prisiversti nueiti prie jo kapo nei per Vėlines, nei per mirties metines. Sakėsi, stabdoma baimės. Bet Tadas atkirto, kad stabdys yra pyktis. Tai išgirdusi, ji išžižėdė, bet, viską gerai apmaščiusi, save įveikė. Beveik po keturiasdešimties metų su baltomis gėlėmis ir žvakelėmis nuėjo į kapines. Atleido. Susitaikė.

Užtat Tadas su savo tėvu nieku gyvu nebūtų sudaręs nei taikos, nei paliaubų. Tebeniršo, kam šis paliko motiną, sūnaus įsitikinimu, gražiausią ir geriausią moterį pasaulyje. Akis badanti mamos vienatvė buvo ne pats skaudžiausias dalykas. Baisiausia, kad ji pamilo kitą. Praną.

Numylėtiniai jaunesnieji broliukai, motiniškos meilės vagiškai, buvo dar vienas Tadą ir Juliją jungęs sąlyčio taškas. To, ko pats nepatyrei, niekada su kitu nepasidalyti, o užuojautos ir supratimo įmanoma sulaukti tik iš panašią patirtį išgyvenusio žmogaus. Ne, jis nejautė Pranui neapykantos. Julija apie savo jaunėlį brolių irgi atsiliepdavo tik labai gerai. Bet už visų tų malonių žodžių, sąžinės palaimintų jausmų ir pasąmonės sankcionuotų minčių slypėjo juoda, kaip šešėlinė mėnulio pusė, nuoskauda.

Julija manė, kad juos sieja vienatvė. Bet kaip tik judviejų vienatvės iš esmės skyrėsi. Tado vienatvė buvo tarsi viduryje miško atsivėręs tyro vandens telkinys, iš kurio nuolat reikia išgriebti nukritusius lapus, spyglius, kankorėžius, plunksnas ir nuskendusius vabalus. Jo vienatvę vos ne kasdieną derėjo apvalyti nuo nereikalingų dalykų, atsitiktinių smulkmenų ir vėl naujai išgryninti. O Julijos vienatvė reikalavo būti užpildyta tarsi indas, į kurį turi tai pamerkti gėlių, tai įdėti vaisių ar bent jau priberti gražių akmenukų. Jos vienatvei reikėjo įvykių, išpūdžių, žmonių, jausmų ir idėjų. Tadui neatrodė, kad tokios dvi absoliučiai priešingos būsenos galėtų žmones sieti. Veikiau atvirkščiai.

Lygiai kaip vienatvė, skyrėsi ir jų būstai. Tadas mėgo tuščią erdvę, todėl nuolat tarsi upės sąnašas prisikaupiančias kasdienybės smulkmenas keliskart per metus sudegindavo sode. Daugiausiai tai būdavo dėkingų pacientų dovanos. Kas nors galėjo prikišti, kad jo virtuvėje klesti chaosas. Tačiau toji patalpa nebuvo tikrasis Tado gyvenimas, o tik prieangis, kamufliažas, maskuotė, skirta neišmanėliams. Jo tikrovė tarpo Gydymo kambaryje ir Dangiškame kamine. Net Julija pajuto, kokios galios srūva tame vertikaliame tunelyje.

Būrėjos butas buvo perkrautas įvairiausių daiktų, kaip ir jos gyvenimas užgriozdintas nereikalingomis patyromis, kurias godžiai kaupė, užuot lengva širdimi atsisakiusi. Jos namuose buvo daugybė automatų: maisto gaminimo kombainas, skrudintuvas, skalbimo ir indų plovimo mašinos, kompiuteris, spausdintuvas, skeneris, faksas, televizorius, muzikinis centras... Kur eidavai, ten užkliūdavai už kokio gudraus prietaiso. Julija nesuvokė, kad jau kuris laikas ne aparatai tarnauja žmonėms, o jie patys vergauja vadinamoms modernioms technologijoms. Kai bandydavo jai apie tai užsiminti, ši atšaudavo nesuprantanti, apie ką jis kalba. Nenori — nereikia.

Lygiai taip pat Julija išžižėdavo, kai Tadas prabildavo apie jos darbą spaudoje ir televizijoje. Jis pats neskaitė laikraščių ir beveik niekada nežiūrėjo durnių dėžės. Nebent retkarčiais pavartydavo kliento paliktą žurnalą ar dienraštį. Užsukęs pas mamą,

neišvengiamai būdavo priverstas spoksoti kokią buką laidą ar dar bukesnį filmą. Pats sau sakydavo, kad tai yra tyrimas, norint neprarasti nuovokos, kokioje visuomenėje gyvena.

Tyrimo rezultatai dažniausiai nuvildavo arba priblokšdavo, nes tekdavo įsisąmoninti, kad piliečiai, su kuriais dalijasi ta pačia žeme, dangumi, vandeniu, oru, kalba ir tautiniu genofondu, mąsto visai kitaip negu jis. Tadas buvo įsitikinęs, jog žiniasklaida kuria vien tik netikras vertybes, netikrus politikus, netikrus menininkus, netikrus pranašus. Kiekvienas eilinis žmogelis yra pavergtas tų *falšyvu* idealų ir neturi galimybės nei jiems priešintis, nei prieš juos protestuoti. Kam neišrankiems valgytojams kasdieną pametėti dar papildomą melo porciją? Julija atšaudavo — ne meluoja, o stengiasi būti properša visuotinėje netiesos migloje. Be to, ji juk turi iš kažko gyventi!

Būrėja vylėsi, kad jei jau nėra kasdienių jungčių, tuomet ją su Tadu vienija mistiniai išgyvenimai arba jų ilgesys. Tačiau jam jos išvalgos atrodė prasimanytos, sufantazuotos ar perskaitytos šventose knygose. Kas kita — jis, nuo pat vaikystės turėjęs slaptą ir ypatingą ryšį su angelais. Be abejo, koks kvailys galėtų leptelėti, kad Tadas per visą gyvenimą neregėjo nei vieno arkangelo, nebuvo jų nei pakalbintas, nei apšviestas, nei, ko gera, išgirstas ir išklausytas. Bet jis tikėjo, kad su aukštesniųjų sferų būtybėmis žmogaus ir neturi sieti įprastiniai ryšiai — matymas, uodimas, lytėjimas, klausymasis ar šnekėjimas.

Yra dar ir šeštasis pojūtis. Juk kartais pajunti, kaip kažkas apie tave galvoja, tavęs ilgisi arba keikia. Ir jei įstengi užčiuopti eilinio mirtingojo mintijimą, tai jau angelo į tave nukreiptą žvilgsnį atpažinsi kaip smūgį į paširdžius. Tadas tikėjo, kad, kito žmogaus minimas, imi žagsėti. Tas pat nutinka ir angelo mintims palietus. Tadas gebėjo atskirti paprastą žagsulio priepuolį nuo angeliškojo ir niekad nesistengė pastarojo malšinti vandeniu, oro gurkšniais, sulaikytu kvėpavimu ar balerinišku papročiu ant nugaros užlaužtomis rankomis, delnus sudedant atvirkščiai, šėtoniškai maldai.

Tadas žagsėjo dažnai. Kai papasakojo apie tai Julijai, ši vos susivaldė nenusijuokusi. Na, o Tadui juokingi atrodė jos postringavimai apie rašomą knygą. Buvo įsitikinęs ir turėjo pakankamai įrodymų, jog moterys nieko nenutuokia.

Vis tiktai kodėl Tadas būtent Juliją pakentė, kai kitų moterų užsispyręs vengė? Juk panašių *poničkų* kone kasdieną sulaukdavo atvykstančių gydytis. Jos irgi atrodė gražios, protingos ir, lyg susitarusios, nelaimingos. Visoms buvo atsibodusi kasdienybė ir įprastiniai vyrai — griovių kasėjai, statytojai, bankininkai, politikai. Kiekvienai norėjosi ypatingų patirčių ir neeilinio širdies draugo. Tokio kaip Tadas su savo gydančiomis rankomis. Nesvarbu, kad jis sakydavo nesąs stebukladarys, o tik gebantis pasijungti prie kosminės energijos šaltinio. Juk, sugriebeš stiprios elektros srovės krečiamą gyvą padarą, irgi būsi nupurtytas. Gydant veikia tas pat principas. Kiekvienas žmogus yra kosminių virpesių laidininkas.

Poničkos juokdavosi žemais krūtininiais balsais arba spigiai kikendavo kaip kokios *klizmos* ir vis bandydavo jį paliesti, paglostyti, apkabinti ar neva netyčia stverti už tarpukojo. Tysodama ant baltos marškos Gydymo kambaryje, ne viena teiraudavosi vis to paties, sakytum klausimas būtų užrašytas ant lubų: Ar *tau nepasistoja, kai valandą glostinėji gulinčią pusnuogę moterį*? Ne, jam nepasistodavo. Tai buvo tas pat, kaip teirautis aukso ieškotojo, ar jis nenorįs ką tik rastų grynuolių išmesti atgal į upę.

Provokuojančiais klausimėliais reikalai nesibaigdavo. Prasidėdavo skambučiai, laiškučiai, dovanėlės, maldavimai gelbėti ar siūlymai pačioms tapti jo gelbėtojomis. Tadas ilgai neužsižaisdavo ir viską pabaigdavo keliomis griežtomis frazėmis. Kai reikėdavo, žodžio kišenėje jis neieškojo.

Kodėl taip elgėsi, irgi galėjo paaiškinti. Jo nedomino aistra, ja net šlykštėjosi.

Neabejojo, kad būtent aistrą vaikystėje regėjo senio tvirkintojo veide, ją užuodė purpuriniame tėvo užgriūtos panelės Virginijos tarpukojoje ar girdėjo gundytojos Aurelijos gaikčiojimuose ir šūkčiojimuose. O tikrosios meilės Tadas ilgėjosi, bet jos šešėlį tebuvo regėjęs angelų atvaizduose, kartais — ištikimose savo šunų akyse arba danguje, žeriančiame į žemę vasarvidžio šviesą. Mama kartais jį su Pranu vadindavo vaikais iš žvaigždžių. Jiedu iš tiesų buvo atklydę iš kažkur kitur ir geidė tokios meilės, kokios niekas pasaulyje negali suteikti. Prano santykiai su moterimis buvo neką geresni negu Tado. Tik jaunėlis, užuot išvis bobų vengęs, keitė jas kas pora mėnesių, niekaip nerasdamas sau tinkamos.

Tačiau ką abu broliukai išvelgė Julijoje? Už Praną Tadas kalbėti negalėjo. Tačiau pats su ta moterimi susidėjo pirmiausia motinos pastūmėtas ir norėdamas gimdytojai įtikti. Dirbdama pas būrėją, mama apie ją kalbėjo kaip apie kokią dievišką būtybę ir, jei jau žemėje buvo įsikūnijusi tobulybė, tai — Violetos šeimininkė. Tadas naiviai tikėjo, kad prisilietęs prie mamos garbinimo objekto ir pats taps labiau vertinamas. Suprantama, jis pyko, kai į Juliją kažį ko įsikibo ir Pranas. Ne, tai tikrai nebuvo pavydas. Jei kuo su broliu ir nenorėjo dalytis — tai motina, bet ne Julija. Jam net nerūpėjo, dulkina Maksas *ta poničką* ar ne. Pats buvo griežtai apsisprendęs neturėti su ja jokių kūniškų santykių.

Vis tiktai Julija Tado gyvenime užėmė kur kas daugiau vietos, nei jam norėjosi. Ji nuolat sukeldavo įtampą paslėpsniuose, nuoga, gundanti, brovėsi į jo sapnus ir priversdavo gėdingai išlieti sėklą. Ji užaštrino gyvenimo kampus ir nusmailino būties suvokimą taip, kad šis tarsi yla pradūrė apsauginę pūslę, neleidusią akis į akį susitikti su angelais. Per atsiradusį plyšį Tadas pradėjo girdėti jų balsus. Iš pradžių tylus, kaip tolimas gegutės kukavimas, bet kiekvieną dieną vis garsesnius.

Apie Kalėdas jau galėjo iš aidaus bylojimo išskirti pavienius skiemenis. Naujųjų metų naktį, kurią atsisakė būti su Julija, išgirdo žodžius. Prieš prabildamas kiekvienas angelas prisistatydavo, kas esąs. Sprendžiant iš vardų, pro plyšį apsauginiame šarve pirmiausia atvyko patys baisiausiai, tačiau žadantys, kad, įvykdžius jų valią, Tado laukia susitikimas ir su arkangelais. Dabar klausėsi Liuciferio, kurio juodas ašaras tebesaugojo, ir kitų 133 306 668 puolusių angelų: Adramaleko, Agnielio, Arakebo, Asmodėjaus, Azazelio, Balaamo, Barbielio, Eksaelio, Gaderielio, Harotho, Havro, Kasbielio, Leviatano, Mastemos, Pocielio, Samaelio, Tamielio, Urakabaramielio, Vualo, Zaphielio ir kitų. Visi choru, tarsi karo giesmę giedodami, arba kiekvienas skyrium, kaip įsakinėjantis generolas, diktavo tris pagrindinius nurodymus: *Eik pas ją! Pasimylėk su ja! Nužudyk!*

Tadas privalėjo paklusti.

GARDŽIAUSIAS iš visų yra vienvėdis kvapas. Savo namuose Bubastė vis dar karaliavo viena. Dažniausiai ji gulėdavo susisukus ne į kamuolėlį (kaip kad mano kvaili žmonės), o į Spiralę: širdis — centre, paskui — galva, grakštus kūno linkis vietoj vidinės įvijos ir išorėje elegantiškai užriesta uodega. Katė buvo miniatiūrinis atspindys tos Didžiosios spiralės, kuria juda laikas, istorija ir svarbiausieji visatos dėsniai.

Kai niekas nematė, katei nesinorėjo nei išdykauti, nei siausti. Per tuos kelis mėnesius neatsirado jokio naujo įbrėžimo ant lakuotų stalo kojų, iš kilimo nebuvo išrautas nė menkiausias plaukelis ir nenukentėjo net ploniausias dracenų lapas. Tačiau priešingai negu žmonės mano, Bastetė daug murkdavo, nepasigesdama kieno nors jaukaus skreito, minkšto pilvo, patogių šlaunų ar sūraus delno. Juk murkimas — tai mantra.

Mourm Uorrr Muom Ourrr — tokį garsą skleidžia ne tik katė, bet ir Amžinasis

variklis, kuriam dėl kokių nors siaubingų priežasčių sustojus pasaulis liautųsi egzistuoti. *Mourrr Uorrrr Muom Ourrr* — šitaip aplink savo Ašį skrieja galaktikos, planetos ir žvaigždės. *Mourrr Uorrr Muorrr Ourrr* — taip visų padarų siela, palaikydama gyvasties šilumą, sukasi aplink savo stebulę, o kai liaujasi, stoja mirtis. Tik neišmanėliui gali pasirodyti, kad Amžinasis variklis truputį girgžda. Tik giliausių ezoterikos slėpinių nepažinęs galėtų teigti, kad Pasaulio ašį reikėtų sutepti, idant garsas būtų švelnesnis. Tiktai kvailys paklaustų, ar siela panaši į ratą? Jei ne į ratą, tai į ką gi daugiau? Idiotas nesiliautų kamantinėjęs, kodėl tas ratas sukasi gergždamas? Ogi todėl, kad siela trinasi į materiją kaip geležis į akmenį!

Katinija jau nuo seniausių laikų savo sakraliąsias žinias bandė perduoti žmonijai. Bet žmonės tariamai mažesnių už save klausytis nelinę. Jie įsitikinę, kad yra Padėties Šeiminkai. Murkimą dvikojai supranta kaip padėką, kurią tariamasis augintinis rodo savo aprūpintojui, globėjui ir savininkui. Ar toks klaidingas požiūris nejuokingas?

Žmonės tiek degradavo, kad murkimą ėmė naudoti kačių ėdalą siūlančioje reklamoje. Jie net didžiavosi šitokiu bandymu prisitaikyti prie savo „mažesniųjų brolių ir seserų“. Deja, dvikojams teko nusivilti — katės neparodė jokio susidomėjimo tais apgailėtinais klipais. Tiesą sakant, jos didžiai išsiseidė, nes buvo neleistinai pasityčiota iš švenčiausių dalykų. Tik žmonės gali taip siaubingai supainioti, kas sakralu ir kas profaniška.

Bastetė su Pasisavintąja puikiausiai viena kitą suprato. Jų harmoningas ryšys tiesiog sužydėdavo monotoniškoje kasdienybės slinktyje. Tuomet, kai nepasireikšdavo jokios kraštutinės emocijos nei tuščias džiūgavimas, nei dar tuštesnis pyktis, o jos abi sau tyliai ir jaukiai glausdavosi viena prie kitos. Dienos, kuomet nieko neįvykdavo, tapdavo pačios nuostabiausios.

Viskas prasidėdavo apie ketvirtą valandą ryto, kai Bastetė iš savo miegavietės prie Pasisavintosios kojų persikraustydavo prie krūtinės. Kartais moteris net nepabusdavo, kartais mieguista ranka pakasydavo katės papilvę, o retkarčiais sumurmėdavo ką nors lipšnaus. Niekada nepykėdavo. Apie septintą Bubastė imdavosi kaip reikiant Prijaukintąją žadinti. Ji tapšnodavo letenėle miegančiajai per veidą, nosimi baksnodavo į jos užmerktas akis, o jei ir tai sapnų neišvaikydavo, su lūšies šūksniu *uhrrr* nuo palangės šokdavo snaudalei ant krūtinės. Išdresuotoji atsikeldavo, basa, vienmarškinė tipendavo virtuvėn ir į Bastetės indelį įdėdavo ką nors gardaus. Paskui vėl grįždavo į savo guolį.

Trečiasis žadinimas būdavo lygiai devintą. Bubastė soti ir patenkinta atkeliadavo į miegamąjį, susirangydavo Pasisavintosios galvūgalyje, garsiai murkdavo mantras, pati su savimi žaisdavo, kol į smagų uodegos vaikymąsi įsitraukdavo ir ką tik pabudusioji. Bastetė lydėdavo Pasisavintąją į tualetą, jei ši ir bandydavo užsidaryti duris, katė jas letena atverdavo, paskui sekėdavo į vonios kambarį ir kantriai tupėdavo ant spintelės, kol moteris, užsitraukus gėlėtą užuolaidą, turkšdavosi po dušu.

Tada jau bidzendavo į virtuvę. Prijaukintoji sakydavo, kad katė ją sekioja kaip kokia uodega arba kaip šuo. Tačiau šunys juk tursena iš paskos su neišvengiama ištikimybe, kuri verčia jaustis įsipareigojusiam, o katė eina tiesiog šiaip sau, nepriklausoma ir nieko netrokšdama už tai mainais.

Kol Prijaukintoji kaisdavo kavą, Bubastė trindavosi jai apie kojas. Kartais, jei būdavo dar ne visai pabudusi, Prarastoji užmindavo raudona šlepete ant baltos letenėlės. Tuomet katė klaidingai kniaukdavo taip, kad jos sopulys atrodydavo didesnis bent dešimt tūkstančių kartų. Kai Pasisavintoji pagaliau atsisėdavo, pasiėmusi jogurto indelį, Bastetė kaipmat atsirasdavo ant stalo. Net ir nebūdama alkana, stengdavosi lyžtelėti kiekvieną į moters burną keliaujančią šaukštelį, o jei ši valgydavo ryžių piurę su papajomis, tai

neišsisukdavo nedavusi savo draugei bent kelių kąsnelių. Savaiame suprantama, Bubastės privilegija buvo išlaikyti dubenėlius, iš kurių moteris pusryčiavo. Kai ji plaudavo indus, Bastetė kaišiodavo letenėlę po vandens srove.

Prijaukintoji apsirengdavo, pasidažydavo ir pasikvėpindavo. Tuomet imdavosi ypatingo darbo, kurį vadino archeologija. Su specialiu kastuvėliu ir plastikiniu maišeliu Pasisavintoji palinkdavo prie smėlio dėžės, kurioje būdavo palikta šiokių tokių Bubastės „siurprizų“. Moteris kaip ir katė žinojo, kuriuos daiktus bei reiškinius dera vadinti tikraisiais vardais, o kuriuos — ne, pasitenkinant Ezopo kalba. Prarastoji į maišelį išgraibydavo smėlio gniutulėlius su jų skarabėjišku turiniu ir dėžę papildydavo. Kažkodėl stengdavosi nekvėpuoti, lyg tie mažutyčiai „siurprizai“ jau taip labai dvoktų. Jei darbuodamasi ką ir kalbėdavo, tai tik pro nosį: *Na ih phidahei peh naktį siuhphizu, kaip koks dhūtas dhamlys...* Ši apeiga kartodavosi keletą kartų per dieną ir Bubastei atrodė ypač miela, netgi intymi.

Viską atlikusi, Prijaukintoji sėsdavo prie kompiuterio. Dažniausiai rašinėjo visokius niekus laikraštpopieriams ir kalbančiai dėžei, bet retkarčiais imdavosi ir savo Knygos. Bubastei nebūdavo leidžiama gulėti ant šiltučio monitoriaus, nes moteris įsikalė sau į galvą, kad šitaip galima susirgti spinduline liga. O iš tiesų tai katė stengėsi sugerti žalingą energiją, kuri Bastetei visai nebuvo pavojinga, bet žmogui — taip.

Nenorėdama Prijaukintosios jaudinti, katė nušokdavo ant stalo ir imdavo žaisti su pele. Jei Prarastoji būdavo gerai nusiteikusi, dėl tokių dalykų visai nepykdavo, netgi juokdavosi ar imdavo ką nors švelniai murmėti. Kartais katei patikdavo žiūrėti, kaip spindinčiame ekrane rikiuojasi žodžiai ir sakiniai, o norėdama šią monotoniją šiek tiek paįvairinti, ji paukštelėdavo letena per kokį klavišą, tuomet nusidriekdavo juokingos raidžių virtinės: *ssssssssssssssssss ddddddddddd ooooooooooooo*. Prijaukintoji jas skubiai ištrindavo ir pasiimdavo katę ant kelių. Kai mąstydamą, ką toliau rašyti, Pasisavintoji imdavo švelniai glostinėti Bubastės pakaklę, ši, naudodamasi proga, skaudžiai krimstelėdavo jos pirštą ir gaudavo ko nusipelniusi — delnu per nosį.

Tačiau labiausiai Bastetei patikdavo, kai, uždegusi žvakę ir įjungusi tylią muziką, Pasisavintoji ant apvalaus stalo imdavo dėlioti Taro kortas. Jų kvapo spalva buvo tokia ypatinga! Prarastoji, švelniai niūniuodama, rikiuodavo savo slaptąją draugiją — Imperatorių, Žynę, Kvailį, Pakaruoklį, Juokdarį, tačiau net jei krisdavo paveikslėlis su griaučiais, jojančiais baltu žirgu, nė už ką nenorėdavo pripažinti artėjančios Mirties. Bubastė visada matė Giltinės duodamus ženklus, bet, liūliuojama kasdienybės slinkties, apsimesdavo, kad jų nepastebi.

Tada Prarastoji eidavo į parduotuvę. Bastetė, atsitūpusi ant palangės, matydavo, kaip moteris grįžta ir, džiaugsmingai murkdama, prie durų ją pasitikdavo. Maišo apuostymas ir pradraskymas — tai dar vienas privalomas ritualas. Bubastė apšniukštinėdavo kiekvieną prekę ir nutaikiusi proga net įlisdavo į šaldytuvą — šiaip sau, dėl aštresnių pojūčių. Tarp viso to įsipindavo dar keli valgymai. Nedidelių konfliktų kildavo tik tuomet, kai Pasisavintoji išsivirdavo dešrelių. Tuomet katei baisiai knietėdavo nugvelbti bent menką kąsnelį nuo šakutės arba tiesiai iš moters burnos. Toji kartais pykdavo, bet dažniausiai juokdavosi.

Smagiausia, nors taip būdavo retai, kai per visą dieną pas Prarastąją niekas neateidavo. Kai pavykdavo išvengti svečių, vakarai būdavo trejopi. Prijaukintoji, pasisodinusi Bastetę ant kelių, žiūrėdavo televizorių, nors tai buvo panašiau į meditacinį plynos sienos stebėjimą, mat paklausta ji nė už ką nebūtų papasakojusi, ką ekrane regėjo. Kitais kartais Pasisavintoji susisukdavo sofos kertelėje su kate ant peties ir skaitydavo knygą, nors Bubastė, sekdamą jos minčių giją, matydavo, kaip į tekstą tolydžio įsipina

moters lūkesčiai, nusiminimai, džiaugsmas, bėdos, įsimylėjimai.

Būdavo ir liūdesio vakarų. Tuomet Prijaukintoji ant kortų stalelio pasistatydavo neišsenkantį butelį grietinėlės likerio, taurelę ir melancholiškai, skambant liūliuojančiai muzikai, valandų valandomis laižydavo klampų saldų skystį. Bubastė tupėdavo priešais ir stebėdavo melsvą Pasisavintosios graudulį. Kartais jos abi kalbėdavosi. Nors dažniausiai šnekėdavo tik moteris. Katei ji papasakodavo tokių dalykų, kokių tikrai nebuvo girdėjęs joks iš šių namų užklydęs net ir mylimu vadinamas žmogus.

Artėdavo saldžiosios miego valandos. Bubastė ir vėl visur Prijaukintąją sekiodavo. Į tualetą, į vonią, į miegamąjį. Dūkdavo, kol ši klodavosi lovą. Paskui, kad neparodytų moters artumo taip labai išsiilgusi, staiga kažkur dingdavo. Bastetė apsimesdavo, kad jai visai nėra motais tas jų ypatingasis ryšys. Tūnodavo koridoriuje, pasislėpusi už paltų, ir laukdavo, kol Pasisavintoji užgesins šviesą.

Atitipendavo, kai moteris jau grimzdavo į miegus. Susirangydavo šalimais ir murkdavo tol, kol pati užsnūsdavo. To jau niekada, niekada, niekada nebebus.

KRUVINOJE erdvėje pulsavo juoda vaivorykštė, švytintis lankas, sugėręs į save visas spektro spalvas. Julija tebejautė stingdančią baimę ir ėmė tikėti, kad šis klaiko tarpsnis niekada nesibaigs, tęsis per amžių amžius. Kiek tai jau trunka? Dieną? Savaitę? Mėnesį? Metus? Dešimtį?

Suaugusi ir įsitvirtinusi pasitikėjimo savimi balne, Julija neabejojo esanti drąsi moteris ir jokiems didesniems ar mažesniems bauginiams nebepasiduodavo. Vaikystės, paauglystės ir jaunystės būgštavimai išsivadėjo, o senatvės ir mirties baimė kažkur už kampo dar tik laukė savojo laiko.

Tik keletą pastarųjų metų ėmė nerimauti, kad gyvena ne taip, kaip reikia. Kartais tas nerimas virsdavo pačia tikriausia baime kaip naktiniame košmare, kai supranti, jog būsi baudžiamas mirtimi už siaubingą nusikaltimą, tik nežinai ką, kur, kada ir kodėl padarei.

Tikrieji sapnai irgi buvo neramūs, ypač nemalonūs vienas, nuolat pasikartojantis, kurio prasmės Julija nerado nei sapnininkuose, nei psichoanalizės vadovėliuose. Ji sapnuodavo gyvūnėlius, sudarkytus sprogmens, pervaziuotus mašinos ar kaip kitaip sužalotus, nutrauktomis galūnėmis, išvirtusiomis žarnomis, praskeltomis kaukolėmis, išriedėjusiomis, tik ant raudonų siūliukų kabančiomis akimis, bet vis dar gyvus, kurių ilgą agoniją ji būdavo priversta stebėti. Kartais nubudusi pagalvodavo, kad gal tai yra sąžinės priekaištų išraiška.

Tuomet puldavo save teisinti. Juk į Placebą prieš penkerius metus ją atvedė ne besaikis pinigų troškimas, o karštas noras kovoti su visais turtingais-sočiais-patenkintais, sovietmečiu įgytas priešiškus politikams ir anarchistinis įsitikinimas, kad bet kokia valdžia iš esmės yra bloga. Julija tvirtino, jog turi įgimtą, gal su karma, jei ne su genais atsineštą neapykantą tipams, kurie, sėdėdami visuomeninės piramidės viršūnėje, lemia tautos ir šalies likimą. Politika visada (išskyrus trumpą Dainuojančios revoliucijos tarpsnį) jai atrodė tas pats bjaurus, ciniškas farsas.

Ją nervino „naujųjų“ lietuvių kasta, suvešėjusi it kokia ryškiažiedė piktžolė, siutino visi tie s *griazi, v kniazi* prasibrovusieji menkystos, erzino nuo arogancijos išpampę seimūnai, o labiausiai vedė iš kantrybės jų pasitenkinimas savimi ir šventas įsitikinimas, kad gyvenimo esmė slypi valdžioje. Todėl Juliją suintrigavo ir sužavėjo siūlymas valdyti valdančiuosius, manipuliuoti manipuliuotojais, žaisti žaidėjais. Sustingdavo kaip triušis prieš kobra, kuomet JoJo saldžiu ir slidžiu balsu jai kartodavo:

— Kas valdo kalbą, valdo ir žmones, ar ne? Tavo jėga ne kortose, bet žodyje. Tu pasakai — ir šventa. Kitas pasakytų — būtų šnipštas. Turi galią. Kalbėkis su jais. Išdėstyk,

ko mums reikia. O kortos tegu sustiprina efektą. Gali kartais ir Dievą minėt. Nepakenks.

Julija stebėjosi, kad aukštus postus užimantys ar dar tik ketinantys valdžią šturmuoti asmenys yra tokie patiklūs, vos ne kūdikiškai priklausomi nuo jos pranašavimų ir sprendimų. Tačiau sutrikdavo, kai JoJo įsakmiu tonu padiktuodavo, ką ji privalo įteigti tam ar kitam klientui. Tai būdavo blogos naujienos, bankroto, teismo, kriminalo, konkurentų keršto ar sutuoktinio neištikimybės prognozės. Julija laikėsi principo pačius juodžiausius dalykus nuslėpti arba bent jau sušvelninti, net jei juos primygtinai skelbia kortos. JoJo reikalavo priešingos taktikos: geras ir optimistines detales nutylėti, o blogas pranešti, kuo labiau išgašdinant.

Už tą algą, kurią gaudavo iš Placebo, kitas būtų daręs ir ne tokias niekšybes. Bet Julija pradėjo svarstyti, dvejoti, graužtis ir jautė, kaip nuo vidinės įtampos krinka nervai. Emė atrodyti, jog kažkas sudeda negatyvius akcentus jos kasdieniniuose straipsneliuose dienraštyje, o atėjusi į televizijos studiją ir skaitydama rytdienos prognozes iš suflerio, nutirpdavo, nes šios staiga pasirodydavo lyg ne pačios parašytos. Ji net bandė aiškintis su redaktorais, kas gi čia dedasi, bet sulaukė atsakymo, kad paranoikai niekam nereikalingi, astrologų ir kortų būrėjų — kaip šunų, tuoj pat jos vietą užims kitas. Daugiau ji nebesiginčijo, nes nenorėjo likti ant ledo prie suskilusios geldos. Vėl protestuoti pabandė tik tuomet, kai JoJo pareikalavo Kontoros nurodytiems asmenims pašnibždėti apie savižudybę.

— Aš negaliu peržengti svarbiausių būrimo etikos normų, — pareiškė Julija, patetiškai suvirpindama balsą lyg muilo operos herojė.

— Nieks tau ir neliepia įsakyti žmogui kartis. Kaip nors kitaip suformuluok. Juk moki kalbėt, įtikinėt ir manipuliuot.

— Aš ne manipuliuotoja.

— Vadink save kaip tinkama, svarbu, daryk, ką reikia. Už tai gauni pinigus, — atrėžė JoJo, kuris vis dažniau pradėjo elgtis kaip vergvaldys.

Julija peržiūrėjo JoJo pateiktą sąrašą. Jame buvo apie dešimt asmenų, kurie reguliariai pas būrėją lankydavosi, bet labiausiai buvo pažįstami iš „Stiliaus“ žurnalo. Ji nė vienam nesimpatizavo.

Pabandžius naršyti po „užsakytųjų“ likimus, būrėją gerokai nustebino akivaizdus faktas, kad visiems šiems asmenims kortos iš tiesų rodė katastrofiškas situacijas, čia pat stovinčią mirtį, o horoskopuose išryškėdavo neabejotini savižudybės rodikliai. „Užsakytieji“ būdavo gimę per jaunatį ar per fatališkus užtemimus, jų asmeninėse kosmogramose Saulė su Mėnuliu patekdavo į suicido laipsnius, o Pirmojo ir Aštuntojo „namų“ *almutonai* pasirodydavo esą susiję ir pažeisti.

Julija pasitikrino ir dar vieną dalyką, į kurį šiaip jau niekada nesikišdavo: „užsakytųjų“ gyvenimo trukmę. Paaiškėjo, kad jie yra tiesiog pribrendę mirti ir savo rezerve nebeturi nei metų, nei mėnesių, tik savaites ir dienas. „Nuo likimo nepabėgsi“, — sakydavo sau Julija ir giliai atsidusdavo. Tačiau nors apie jų mirtį bylojo ir kortos, ir horoskopai, nors būrėja nei vieno jėga nestūmė susinaikinti, o tik nutaisiusi mąsliai liūdną miną vapėjo: „Ajajai, atrodo, matau savižudybės rodiklius“, kuo toliau, tuo labiau jautėsi visus nugalėjusi savomis rankomis.

O JoJo nesiliovė su šėtoniškėmis užduotimis. Artėjo naujo prezidento rinkimai. Placebas įsigeidė aukščiausiam poste turėti savo globotinį. Buvo nuspręsta jį parišti Julijos rankomis.

— Žinau, kad mūsų kandidatas jau keliskart tave lankė, — kalbėjo JoJo. — O jo žmonikė čion net takelį pramynė. Per ją išsikviesk jį, užsimink apie svaiginančią karjerą,

tvirtai laikyk per visus rinkimus, o paskui jau pats tavęs nepaleis. Juk būsi pirmoji, išpranašavusi, kad taps prezidentu.

— Iš kur jau dabar žinai, kas laimės rinkimus? Juk dar tik lapkritis. O rinkimai — net ne šį, o tik kitą vasarį.

— Centras pageidauja būtent šio kandidato. Turim visa, ko tik reikia. Pitija, kaip manai, kuriems velniams reikalinga rinkiminė kampanija? Reklama? Vaizdo klipai? Plakatai? Agitacinės kalbos? Kam dirba ryšių su visuomene agentūros? *Piarai* viską padaro! Padarysim ir mes.

— Dar nežinia.

— Duodu tau savaitę apsispręst. Turbūt supranti, kad tapusi valstybės vadovo orakule turėsi savo gyvenime daug ką keisti.

Ši JoJo frazė buvo lemiama Julijai apsispręsti. Ji vos prieš savaitę susitiko Tada ir tikrai pasiryžo daug ką iš esmės keisti, bet dėl Angelo Sargo, o ne dėl būsimo prezidento. Jau buvo pengusi į tą gyvenimo etapą, kai brangi atrodo kiekviena gyvenimo diena, valanda, netgi minutė. Todėl nenorėjo veltui gaišti laiko rinkiminei kampanijai, o kandidatui laimėjus, suktis Daukanto aikštės rūmų intrigose. Svajojo atsiduoti vien tik naujam mylimajam. Kaip tauru ir romantiška!

Vis tiktai Julija apie Placebo kandidatą pasiteiravo kortų ir net sudarė jo horoskopą, tačiau neižvelgė nė menkiausių artėjančio valdžios triumfo ženklų. Kai tai išdėstė JoJo, šis suirzęs pakartojo savo pamėgtą frazę, kad faktai nieko nereiškia, svarbiausia — interpretacijos. Julija sukaupė visą valią ir griežtai pareiškė:

— Prezidentinėj operacijoje aš nedalyvausiu.

— Gerai, — tarė JoJo, nors buvo matyti, kaip ryja apmaudą, kad net aštrus Adomo obuolys šokčioja. — Nepakeičiamų žmonių nėra. Rasim vietoj tavęs ką nors kitą. O ar toliau mums dirbsi?

— Taip, — vos girdimai sumurmėjo Julija.

Užuot kuo greičiau ištarusi lemtingąją „Ne!“, tempė gumą dar šešis mėnesius. Galutinai apsisprendė tik kitų metų gegužę, tą atmintiną dieną, kai, apsilankiusi Angelo Sargo namuose, „Dangiškajame kamine“ patyrė dvasinį perversmą, panašų į išgyventąjį jaunystėje, skaitant Hildegardą iš Bingen. Julija vėl patikėjo, kad jos gyvenime vis dar įmanoma ir tikra meilė, ir nors menkutis šventybės apsireiškimas. Todėl išsikvietė JoJo ir pareiškė mėgaudamasi, kaip žodžiais smogia jam žemiau juostos:

— Aš daugiau jums nebedirbsiu!

JoJo net žado neteko. Atitokęs ėmė teirautis tokio absurdiško sprendimo priežasčių.

— Meilė, — lakoniškai atsakė Julija ir vos nepradėjo kvatotis, matydama jo ištįsusi veidą.

JoJo prapliupo užgauliojimais. Paskui — įtikinėjimais, kad Julija nedarytų didžiausios savo gyvenimo klaidos. Tada ėmėsi gundymų esą Placebas dar labiau didinsias jos atlyginimą. Po to bandė būrėją suvystyti prašymais ir maldavimais, kad nesitemptų jo paskui save į pragarmę. Galiausiai pasipylė gąsdinimais ir grasinimais. JoJo aiškino, kad yra situacijų, iš kurių neįmanoma išsisukti taip, kaip ji norėtų, paprastai ir lengvabūdiškai. Jis tvirtino, kad Julija žino per daug slaptos informacijos, o užgintų žinių nešiotojai ilgai negyvena ir yra šalinami brutaliausiais būdais. JoJo griebėsi net šantažo, teigdamas, jog spaudon pateks informacija apie Julijos Kronberg klientus, kurie nusižudė būrėjai paliepus. Negana to, bus pranešta — orakulė kišosi į prezidento rinkimus. Kai Julija atšovė galinti atsilyginti tuo pačiu, JoJo užriko, kad jos sapaliojimais apie Placebą nepatikės net labiausiai sąmokslų teorijas garbinantis psichas.

Netikėtai viskas lyg ir aprimo. Vasarą ir rudenį vienintelis Julijos širdagraužis buvo,

kad Angelas Sargas jos nemyli taip, kaip norėtusi. Tačiau prieš Kalėdas grėsmę pajuto beveik fiziškai. Guodėsi: artėjant Naujiesiems metams, jautresniems žmonėms padidėja įtampa, dažniau mąstoma apie gyvenimo prasmę ir net kyla minčių apie mirtį. Statistika irgi liudijo — per didžiąsias žiemos šventes vos ne dvigubai padaugėja savižudžių.

Aplinkui kunkuliuojant dirbtinio, isteriško džiaugsmo verpetams, skambant „Džingl bels“ variacijoms, eglėms tviskant margaspalviais žaisliukais ir mirksint iluminacijai, Juliją buvo apėmusi sunkiai pakeliama įtampa. Nestigo ir liūdesio. Naujuosius metus sutiko viena, tik su Bastetė, nes, Angelui Sargui dėl kažkokių metafizinių priežasčių atsisakius būti drauge, ji nepanoro jokio kito svečio.

Kažkuriam klientui pasiguodė, kad turi rimtą priešą, ir išgirdo protingą patarimą įsigyti ginklą. Jau ruošėsi nusipirkti pistoletą, kai Maksas viename vakarėlyje ėmė girtis įsitaisęs žavingą šautuviūkštį. Vakaris mielai sutiko paskolinti Magei savo naująjį žaislą ir jau kitą dieną jį atnešė su visa instrukcija. Ginklas vadinosi *New Llama Mini-Max*. Jie abu kikendami spėliojo, ką reiškia *llama* — Tibeto dvasininką ar kupranugario giminaitį, gyvenantį Anduose? Vakaris pasakė, kad ginklo pavadinime jam labiausiai patinka dalelytė *Max*, puikiai deranti prie savininko. Jie kartu įdėjo kulkas ir išsiaiškino, kaip ginklą užtaisyti. Beliko tik nuspausti gaiduką. Maksui išėjus, Julija paslėpė pistoletą į dramblio kaulu inkrustuotą dėžutę ir nukišo kuo toliau nuo akių. Buvo pirmosios sausio dienos ir Naujųjų metų paskleista depresija vis dar tęsėsi. Kilo net šventvagiška mintis, jog turėdama ginklą dar ims ir nusižudys.

Deja, įsigytas ginklas nerimo nenuslopino. Norėdama dar kaip nors apsidrausti, Julija nusprendė pasikalbėti su Rita ir žurnalistei išdėstyti viską, ką žino apie Placebą. Nesvarbu, ji patikės ar ne. Kad suintriguotų sensacijų mėgėją, pasakė, jog yra sekama, šantažuojama ir netgi gali būti nužudyta. Tačiau į susitikimą nenuvyko, nes iš Amerikos vos savaitei sugrįžo jos vienintelė draugė Aurelija. Julija, neklimpdama į detales, ir šiai pasiguodė, kad yra pavojuje. Bičiulė ramiai atsakė, jog, lėktuvui jau leidžiantis Vilniaus oro uoste, pajuto — virš Džiulijos galvos pakibo juoda neganda.

Aurelija nebūtų Aurelija, todėl kaipmat pridūrė žinanti, kaip apsaugoti. Jos idėjos visada atrodė keistos, tai ir šį sykį Julija nenustebo, sužinojusi, kad teks važiuoti prie Vilniaus Gaono kapo. Savo numatytam ritualui Aurelija paskyrė kaip tik tą dieną ir valandą, kuomet buvo susitartas pasimatymas su Rita. Julija pagalvojo, jog žurnalistė niekur neprapuls, o ilgai lauktoji viešnia tuoj ir vėl išskris į Niujorką, kur ne tik slaugė Braitonbyčo senutes, bet ir buvo atsidėjusi išsamioms judaizmo studijoms.

Julija, savo gėdai, beveik nieko nenutuokė apie garsųjį talmudistą, gyvenusį Vilniuje daugiau nei prieš tris šimtus metų. Juo labiau nežinojo, kur ieškoti jo mauzoliejaus. Paaikškėjo, kad senosios, XV a. žydų kapinės, ant kurių dabar stovi Sporto rūmai, buvo sunaikintos pokario metais, o Gaono kapas perkeltas į Šeškinės rajoną. Užupyje buvusios žydų kapinės irgi jau dingo be pėdsako. Kiti rūmai — Profsajungų ir Santuokų — stūksojo ant liuteronų kapinių ir Julija iš vaikystės dar atminė, kad laiptai į Pamėnkalnį buvo grįsti supjaustytais granito antkapiais. Musulmonų kapinių taip pat seniausiai neliko nė ženklo. Užtat atsivėrė KGB aukų kapinytas Tuskulėnuose, kasant duobes Mindaugo tilto poliems buvo aptikta 75 žydų kapavietės iš XVII a., o kur dar dešimties tūkstančių Napoleono kareivių griaučiai, išsiveržę į žemės paviršių prasidėjus eilinėms statyboms!

Atrodė — visas miestas stovi ant žmonių kaulų. Todėl Julija sau prisiekė, kad mirusi atsidurs ne po Vilniumi, o bus išbarstyta virš jo. Grįžusi namo užrašė: *Jeį mane nužudys, norėčiau būti sudeginta, o praėjus trims mėnesiams po mano mirties, pelenai lai būna išbarstyti nuo Trijų kryžių kalno arba išpilti toje vietoje, kur Vilnia įteka į Nerį.*

Tegu tai padaro Tadas — Angelas Sargas. Laiškelį įdėjo į pasą.

Važiuojant pas Gaoną, Julija beveik visą kelią tylėjo. O Aurelija karščiuodamasi pasakojo apie savo naujausias metafizines patirtis. Azartiška mistinių žinių kaupėja ji buvo nuo pat jaunystės, net mokėsi kažkokiam Parapsichologijos institute Maskvoje, nors Julija apie tą draugės gyvenimo laikotarpį mažai nežinojo.

Buvo atodrėkis. Prie žydų kapinių stovėjo turistų autobusas, o šalia vartelių pažliugusiame sniege tryptčiojo būrys merginų ir tauškė Julijai nežinoma kalba.

— Žydaitės, — tarė Aurelija. — Joms turbūt mėnesinės. Tuomet į kapines eit nevalia.

Julija pasidžiaugė, kad šiandien nėra „susiteršusi“, ir nusekė paskui Aureliją, kuri čia lankėsi jau ne pirmą kartą ir dabar ieškojo pažįstamo kantoriaus. Pasak jos, senuko giesmės veikė stebuklingai ir galėjo apsaugoti nuo bet kokios nelaimės. Joms sustojus prie Gaono koplyčios, tarsi iš po žemių išdygo mažas skrybėlėtas žmogelis, giedravalkio aptraukta kairiaja akimi. Su Aurelija jis pasilabino sulenktos dešinės rankos alkūne prisiliedamas prie jos dilbio.

— Kapinėse nevalia sveikintis paduodant ranką. Tai prišaukia nelaime.

Julija irgi atkišo senukui alkūnę, o šis, pasiteiravęs jos vardo, pasakė:

— Esat labai graži moteris. Tik kažko bijot. Eime. Pasimelsim.

Ar žinot, kad kapinėse Dievo yra daugiausia? Šiaip Jis visur pasklidęs, persmelkęs visus daiktus, tačiau šventyklose ir kapinėse esti beveik apčiuopiamo pavidalo. Pasakykit man dar ir savo mamytės vardą. To reikia, kad malda būtų tikrai išgirsta. Taip pat galit užrašyt savo prašymą ir mes jį padėsime prie Gaono palaikų. Toks paprotys. Dievas jus išgirs ir norą išpildys.

Julija pasirausė rankinėje ir, neradusi jokio kito popieriaus, išskyrus vienkartinę nosinaite, ant jos paskubomis užrašė: *Noriu ramybės*. Aurelija ištiesė iš anksto paruoštą vokelį, kuriame buvo jos kreipimasis į Gaoną ir Dievą. Senukas atrakino koplyčios vartelius, kelioms akimirkoms dingo kapavietės tamsoje ir vėl išlindo laukan plačiai šypsodamasis bedante burna, it pats būtų visagalis norų išpildytojas.

Užrakinęs koplyčią, giliai įkvėpė oro, lyg nertų po vandeniu, ir užgiedojo. Julija užvertė galvą į eglių viršūnes, beveik juodas tamsėjančiame žiemos dangaus fone, ir klausėsi prodainiu traukiamos kantoriaus maldos, kurioje buvo nuolat kartojamas Julijos ir jos motinos Vandos vardas. Senukui nutilus, Aurelija kyštelėjo jam į kišenę kelis žalius banknotus ir paprašė:

— Gal dar pasimelskit. Mano gražioji draugė vis dar atrodo kaip nesava.

— Gerai. Einam, susirasim labiausiai apleistą kapelį. Dievo visada esti daugiau prie šventųjų palaikų ir prie tų, kuriuos gyvieji užmiršo.

Trijulė sustojo prie laiko sudildyto antkapio, kuriame dar buvo galima išvelgti Dovydo žvaigždę ir du delnus, gal laiminančius, o gal meldžiančius palaimos. Senukas vėl užgiedojo žemu, per stipriu tokiam susidėvėjusiam kūnui balsu. Jis lenkė pirštus, kartodamas Julijos ir Vandos vardus, juos tarsi užantspauduodamas žodžiu „Lehaim“. Po dešimos frazės kantorius su švilpesiu iškvėpė, o Julija jam į kišenę įbruko tris dešimtines.

— Galim eit. Pamatysi, viskas bus gerai, — tarė Aurelija ir netikėtai pridūrė: — Važiuojam į Ameriką. Kurių velnių tau čia kankintis?

— Nenoriu. Man ir čia gerai. Užtenka, kad Amerika prarijo ir tave, ir mano brolių. Kaip nors išgyvensiu Lietuvoj.

Julija spustelėjo draugei ranką ir pabučiavo į skruostą. Vos neapsiverkė, pajutusi begalinį dėkingumą bičiulei, kuri visada pasirūpindavo ir globodavo, kas kad pačiais keisčiausiais būdais. Daugiau niekas — nei mama, nei brolis, nei Angelas Sargas, nei kiti

mylimi ar mylintys žmonės — nesugebėdavo jos apgaubti tokia pat raminamo globėjiskumo skraiste. Užsimerkė ir sekundę pasijuto išgelbėta. Bet tik sekundę. Atsimerkusi pagalvojo, jog jei yra sekama, tai pašaliniam stebėtojiui jos apsilankymas prie Gaono kapo turėtų atrodyti keistai. Giliai atsidususi, nusprendė pranešti draugei svarbiausią dalyką:

— Noriu čia likt dar ir todėl, kad esu įsimylėjus.

— Ką toki? — smalsiai pasiteiravo Aurelija.

— Jo vardas Tadas. Tačiau aš vadinu Angelu Sargu. Jaunesnis už mane beveik dešimčia metų, bet ką padarysi.

Aurelija sustojo kapinių tarpuvartėje ir keistai šypsodamasi tarė:

— Man rodos, aš jį pažįstu. Bent jau kadais pažinojau. Ko gera, net atėmiau jam skaistybę. Mesk šitą reikalą. Tadas beviltiškas.

Mašinoje Aurelija papasakojo apie savo ryšius su Angelu Sargu. Julija nuščiuvusi klausėsi ir staiga pasijuto geriausios draugės išduota. Na, ir kas, kad tai įvyko daugiau nei prieš penkiolika metų?! Grįžusi namo, pasijuto labai pavargusi ir pagalvojo — nori mirti. Šerdama murkiančią Bastetę, sau priminė, jog turi pistoletą. Duryt atvertos.

PO neilgos depresijos veikiant *prozacui* Ritos gyvenime prasidėjo maksimalių permainų metas. Estetiniu plombavimu Ritai pasluoksniui buvo atkurti nudilę, nulūžę, kreivi ir sugedę dantys. Stomatologų paslaugų kokybė — pasaulinė, o kaina — lietuviška!

Netrukus moteris nusprendė susitvarkyti savo organizmą, supratusi, kad kiekvieną sezoną žarnyną dera valyti taip pat kaip ir dėvėtą palatą. Jai padėjo naujausios kartos žarnyno valymo hidrokolonterapijos aparatas, atvežtas iš JAV Rita patyrė — žarnyno valymas yra malonumas. Laikas pamiršti tas baisias klizmas! Amerikiečiai sukūrė aparatą, kuris išvalo žarnyną švelniai, be jokių nemalonių pojūčių. Moteris ramiai ilsėjosi ant kušetės, galėjo net snausti ar skaityti knygą. Į išeinamąją angą buvo įstatyta minkšta lanksti žarnelė, o aparatas dešimt kartų mažesniu nei klizmos slėgiu leido į žarnyną filtruotą ir dezinfekuotą šiltą vandenį. Supiltas vanduo buvo ištraukiamas atgal, paskui pilamas kitas. Per vieną seansą buvo suvartota 100 l vandens, išplauta visa storoji žarna, o paprastos klizmos metu pavyktų išvalyti tik trečdalį. Moteris pasiryžo valyti žarnyną du kartus per metus. Juk kaip tik taip ir daro pažangių šalių žmonės. Jie jau suprato, kad jei vidus užterštas, nepadės jokios išorinės grožio puoselėjimo priemonės. Tačiau dabar jau ir Rita galės iki gilios senatvės džiaugtis gyvenimo pilnatve taip, kaip Holivudo aktoriai, kurie, sulaukę 80 metų, gauna supermenų, aistringų meilužių ir fatališkų moterų vaidmenis!

Keturiasdešimtmetė moteris nepamiršo ir kitų sudedamųjų kūno dalių. Dabar savo vidaus organus ji įsivaizdavo kaip vamzdyną. Nevalomas jis apsineša, surūdija ir trūkinėja. Tenka keisti vamzdžius. Vidaus organų taip lengvai nepakeisi. Dėl to juos reikia valyti. Rezultatas — ilgėjantis amžius, mažėjantis pavojus susirgti vėžiu. O ką jau kalbėti apie energiją, darbingumą ir gerą nuotaiką!

Rita išsivalė kepenis — antrąjį organizmo filtrą. Iki valymo ji jau buvo praradusi viltį, kad vėl matys gyvenimą šviesiomis spalvomis. Porą dienų prieš procedūrą moteris laikėsi specialios parengiamosios dietos: gėrė natūralias sultis ir specialią vaistažolių arbatą. Nors ji nevalgė įprasto maisto, dėl vaistažolių poveikio beveik nejautė alkio. Pats kepenų valymas truko nuo šeštos valandos vakaro iki septintos ryto. Tą pačią dieną į darbą žurnalistė išėjo tarsi antrąkart gimusi. Ji atgavo prarastą gyvenimo džiaugsmą ir toliau sėkmingai kopė karjeros laiptais!

Rita įsisąmonino, kad viena sveikatos sutrikimo priežasčių yra netinkama mityba. Juk mokslininkų nustatyta, jog žmogus, valgydamas maisto produktus, kurie neatitinka jo kraujo sudėties, suserga. Ritos organizmas dažnai netoleravo tam tikrų maisto produktų, nes ji maitinosi bet kaip ir jų nederino. Todėl jie buvo nepakankamai suvirškinami, ėmė gamintis toksinai, kurie užteršė visą organizmą. Dėl organizmo intoksikacijos atsirado įvairių negalavimų — vidurių užkietėjimas, galvos skausmas, odos problemos, artritas, bronchitas ir kt. Žmogaus organizmą evoliucija suformavo taip, jog vienu metu jis gali virškinti tik vienos rūšies natūralų maistą. Todėl jam itin sunku perdirbti tai, kuo maitinosi Rita: įvairius pramoniniu būdu sudarytus patiekalus, kuriuose gausu cheminių priedų.

Maitinantis tinkamais maisto produktais, galima išvengti daugybės ligų ir jas išgydyti. Nustatyti, kokie maisto produktai netinka konkrečiam individui, yra gana sudėtinga. 1936 m. JAV pirmą kartą buvo atliktas tyrimas, kaip kraujas reaguoja į tam tikrus maisto produktus. Nuo to laiko kraujo ir vartojamų maisto produktų toleravimo tyrimai nuolat atliekami JAV Kanadoje, Australijoje, Didžiojoje Britanijoje ir kitur. Dabar ir Lietuvoje jau galima išsitiirti šiuo unikaliu būdu!

Rita pasinaudojo tokia galimybe. Moteriai buvo paimta 10 mililitrų kraujo iš venos. Mėginys iškeliavo į Detroitą, pas klinikos *Diagnostic Super United* gydytoją, viena garsiausių šios srities specialistų pasaulyje dr. Viljamą Folknerį. Po dviejų savaitių buvo gautas išsamus rekomenduojamas gydymas. Žaliame lape išvardyti Ritai leidžiami vartoti produktai, geltoname — tie, kurių reikėtų nedaug, o raudoname — uždrausti. Laikydamosi šių rekomendacijų, Rita per dvi savaites neteko 3 kilogramų ir jaučiasi puikiai, nes pagerėjo kasos darbas, išnyko sunkumo, pilnumo jausmas. Ėmė sektis!

Tačiau ir tai — dar ne viskas. Rita nusprendė turėti tokį kūną, koks jai patinka! Anksčiau moteris bijodavo pažvelgti į veidrodį, nes žinojo, kad jame nepamatys trokšamos figūros. Ji liejo prakaitą sporto salėse, laikėsi dietų, bet taip ir nepavyko galutinai atsikratyti erzinančių riebalų sandėkų. Be to, buvo genetiškai paveldėjusi „galifė“ šlaunų srityse. Rita nenusiminė ir išeitį rado. Tai — plastinė chirurgija, leidžianti koreguoti kūno formas!

Konsultacijos metu plastikos chirurgas specialia kompiuterine programa pakoregavo žurnalistės kūną, todėl savo naująjį „aš“ ji jau galėjo ne tik įsivaizduoti, bet ir pamatyti ekrane. Pro nedidelį pjūvį specialiu vamzdeliu Ritai buvo išsiurbtas riebalų perteklius, susikaupęs ant klubų, sėdmenų, šlaunų, liemens, pilvo, rankų, blauzdų ir kelių. Operacija truko tik keletą valandų, nes siurbiamų riebalų kiekis nebuvo didelis. Po operacijos randai buvo vos matomi, jie tiesiog pasislėpė natūraliose raukšlėse. Pašalinus riebalų kiekį, oda turėjo prisitaikyti prie naujų kūno linijų, todėl Ritai porą savaitių teko nešioti specialius elastinius drabužius. Salinant riebalų perteklių, buvo pašalintos ir ląstelės, kuriose kaupiasi riebalai, todėl išsiurbtose vietose jų jau daugiau nebesikaups. Estetinė operacija pastebimai pagerino Ritos išvaizdą ir grąžino pasitikėjimą kelyje į sėkmę!

Rita suvokė, kad nepageidaujamas plaukuotumas gali tapti ne tik estetinė, bet ir rimta psichologine problema. Todėl ji ne užsisklendė savyje, bet kreipėsi į specialistus. Anksčiau žurnalistė, kaip bet kuri kita save prižiūrinti moteris, sugaišdavo daugybę laiko ir išleisdavo krūvas pinigų, šalindama plaukus nuo veido, kojų, pažastų ir kitų kūno vietų. Depiliacinės priemonės ir būdai jai kartais sukeldavo šalutines reakcijas ir komplikacijas. Todėl moteris nusprendė, kad jai liko vienintelė išeitis — lazeris! Ji pasirinko prieš dvejus metus Lietuvoje išbandytą iš Amerikos atvežtą naują lazerį *Holy Spirit* ir liko patenkinta. Dabar ji gali lengviau atsikvėpti, neieškodama veltui pinigų ir laiko. Rita

paskelbė karą nepageidautinose vietose augantiems plaukams ir jį laimėjo! Moters pasitikėjimas savimi dar labiau sustiprėjo!

Visavertę savijautą Ritai padėjo susigrąžinti ir išgydytas pėdų grybelis. Anksčiau kaip ir daugelis žmonių moteris buvo linkusi nutylėti šią ligą. Pėdų odos grybelis buvo pabloginęs žurnalistės savijautą, trukdė jai džiaugtis gyvenimu ir stūmė į vienatvę. Rita priklausė tam 81 procentui sergančiųjų grybeliu, kurie prisipažino, kad negalia privertė juos nesmagiai jaustis, tiems 67 procentams, kurie neplaukioja ir nesimaulo viešose vietose, tiems 30 procentų, kurie metė sportuoti, ir tiems 25 procentams, kurie net nenori degintis saulėje. Dabar, pradėjusi vartoti kremą *Ideal* nuo pėdų grybelio, moteris pasveiko per vieną savaitę ir vėl gali džiaugtis gyvenimo pilnatve!

Moteris pasirinko ir rankų nagais. Žinoma, ji suprato, kad per 1-2 savaites jų neprisidaugins, tačiau šiame technikos amžiuje jau galima tikėtis stebuklų. Vienas jų — nagų pailginimas akrilu, kurį ir pasirinko Rita. Ant jos nagų galiukų buvo priklijuotos akrilo plokštelės „tipsai“, kuriuos galima patrumpinti iki norimo ilgio ir suteikti jiems pageidaujamą formą. Vėliau visa nago plokštė buvo padengta skaidraus akrilo mase. Masei sustingus, Ritos nagai buvo nušlifuoti ir nupoliruoti, suteikiant jiems kuo natūresnę formą ir išvaizdą. Tokių nagų jau galima lakuoti ir dekoruoti. Procedūra užtruko apie tris valandas, tačiau rezultatas vertas sugaišto laiko, nes lakas ant tokių nagų laikosi apie kelias savaites, todėl Ritai nebereikės bėgti į saloną, likus valandai iki šventės!

Nepamiršo ir savo veido — nusprendė pasidaryti permanentinį makiažą. Iš pradžių specialistas išsiaiškino klientės norus, jos stilių, veido bruožų specifiką. Tiesa, jai buvo paaiškinta, kad dėl amžiaus ir susidariusių raukšlių akių apvedimo procedūra gali būti nekokybiška. Todėl Ritai buvo pasiūlyta pirmiausia daryti plastinę arba bent jau kosmetinę operaciją. Moteris mielai sutiko. Odą atnaujinus lazeriu ir raukšles pakoregavus injekcijų preparatais buvo galima toliau siekti tikslo.

Pacientės grožiu besirūpinantys profesionalai vietoj permanentinio makiažo pasiūlė atlikti mikropigmentaciją, itin populiarią Prancūzijoje ir Vokietijoje. Bėgant metams, ši procedūra neišvengiama, nes išblykšta lūpos, jų kontūras tampa neryškus, nuo nuolatinio pešiojimo praretėja antakiai, nuo dažymo išslenka blakstienos. Prieš atliekant procedūrą, Ritos veidas buvo pateptas specialiu skausmą malšinančiu kremu *Nirvana*. Jos viršutinis odos sluoksnius tapo nejautrus, taigi procedūra nebekėlė nemalonių pojūčių. Buvo juntamas tik silpnas dilgčiojimas. Specialiu vienkartinį adatėlių aparatu į epidermio paviršių jai buvo suleista mineralinės kilmės pigmentų. Mikropigmentacijos paveiktos vietos neparaudo ir nesutino. Procedūra buvo tokia sėkminga, kad po jos Rita galėjo eiti tiesiai į darbą!

Pagaliau moteris suvokė ir seksualinio gyvenimo svarbą. Todėl, pasikvietusi savo sutuoktinį Rimą, kreipėsi į specialistus, kurie tris mėnesius stažavosi Izraelyje. Porai buvo paaiškinta, kad nepasitenkinimas intymiais santykiais veda žmones prie kraštutinio sprendimo — ieškoti naujo partnerio. Tokioje šeimoje pirmiausia prasideda nesutarimai dėl to, dėl ko anksčiau jų nebūdavo, nes energijos perteklius eikvojamas ne miegamajame, o „virtuviniams“ konfliktams, vėliau ta praraja vis gilėja, kol vienas partnerių paguodą randa kitur. Sutuoktiniams buvo pasiūlytas visas paslaugų paketas.

Specialiais pratimais ir biokorektoriais sustiprinus tarpvietės raumenis vyrui ir žmonai pavyko pagerinti savo seksualines funkcijas. Dingo sutuoktinių nervingumas, prakaitavimas, nepasitenkinimas savimi, polinkis prie taurelės, grįžo gera nuotaika, pasitikėjimas ir darbingumas!

Ar bereikia pridurti savaime suprantamą dalyką? Žinoma, specialiais silikono

implantais Rita pasididino krūtis!

O kartą jai paskambino seniai negirdėtas Leonardas ir pasiūlė:

— Gal norėtum pakeist darbą? Labai perspektyvus projektas. Prestižinės pareigos. Puikus atlyginimas.

Rita nedvejodama atsakė:

— Taip!

PRIEŠ kelias dienas Jis su Danute-Buhalterė lankėsi teatre. Jautėsi priblokštas. Tą vakarą net nebenorėjo dulkintis. Vienas grįžo namo ir apmąstė, ką regėjo. Jį sukrėtė ne spektaklis, nors ir šiam neliko abejingas. Juk ėjo ne pamatyti kažkokios prieštvaninės pjesės pastatymo, o Centro įsakymu patikrinti padėties. Pastarosios ir buvo priblokštas.

Tikėjosi rasti šaltą pustuštę salę, nusmurgusius žiūrovus ir prasigėrusius, reklamos nustekentus aktorius, nesavais balsais rėkiančius apie tai, kas jiems nė kiek nerūpi. O viskas buvo kaip senais gerais laikais. Kaip tuomet, jaunystėje, kai teatras Jam ir Jo kartai atstojo mišias ir rezistencinį pagrindį kartu sudėjus. Kuomet Vilniaus, Kauno, Panevėžio ar net Šiaulių teatrų spektakliai buvo atgaiva dvasiai, priebėga nuo klaikios kasdienybės, Ezopo kalba pateikta šifruotė, kurioje jie chorą skaitė tai, ką norėjo vienas kitam ir pasauliui garsiai, atvirai, iš širdies pasakyti.

Dabar Jam susidarė beveik toks pats išpūdis. Skyrėsi nebent vienas dalykas: prieš spektaklį žiūrovai buvo paprašyti išsijungti mobiliuosius telefonus, kurių prieš penkiolika ar dvidešimt metų nebuvo nė kvapo. Visa kita — po senovei. Pilnutėlė salė pakiliai nusiteikusių tautiečių, tarp kurių vyravo ne kokie leisgyviai seniai, o žvitrūs jaunimėlis, Jo naiviu įsitikinimu, jau seniai dezertyravęs į užsienius, pranykęs virtualioje erdvėje ar prarytas naujosios Placebo kultūros. Aktoriai vaidino puikiai ir niekam netrukdė, kad jų veidai matyti šlovinant unitazų valiklį. Spektakliui pasibaigus, kilo tokios ovacijos, besilankstančių artistų veiduose spindėjo toks pasitenkinimas, kad Jis pasijuto dalyvaujantis visuotiniame orgazme. Jis garsiai reiškė savąją nuostabą, o Danutė-Buhalterė, nejausdama savo artimo širdyje atsiveriančios žaizdos, čiaušėjo, kad teatre visada taip būna. Po paraliais!

Jis tarėsi radęs kontrrevoliucijos židinį, prisikasęs iki griauamosios katakombų kultūros, suuodęs jau beveik įgyvendintą prieš Placebą nukreiptą sąmokslą. Tą pačią naktį parašė ir išsiuntė Centrai paniką keliančią ataskaitą.

Šiandien sulaukė atsakymo. Vos užmetęs akį į laikraštį susirado Centro pranešimą ir, jį perskaitęs, suprato, kad virš Jo galvos pakibęs debesis tapo dar juodesnis, nei buvo prieš savaitę.

Ištroškę kupranugariai žūsta po traukinių ratais

Australijoje troškulio kamuojami kupranugariai vis dažniau žūsta ant geležinkelio bėgių, nuo kurių jie laižo rasą, taip mėgindami papildyti savo vandens atsargas, išsekusias dėl sausros. „Praėjusią savaitę traukinys partrenkė aštuonis kupranugarius, visi jie žuvo“, — sakė Kuko geležinkelio stoties darbuotoja Airisė Merdok. Pasak geležinkelininkės, kupranugariai yra tikrai kvaili padarai, nes artėjant traukiniui jie ima bėgti vorele. Jei patinas bėga pirmas, traukinys pervažiuoja per visus gyvūnus. Kuke sustojančių mašinistų pasakojimu, taip žuvo jau dešimtys kupranugarių, kurių sumaitoti kūnai tyso ant geležinkelio bėgių daugybėje šalies vietų. „Jie tokie dideli, kad gali nuversti nuo bėgių visą traukinį“, — kalbėjo moteris. Australiją šiuo metu kamuoja didžiulė sausra, kai kuriose vietose lietaus nebuvo jau 2 metus. Todėl kupranugarių bandos, kuriose yra po 50-60 gyvūnų, patraukė pakrantės link. Pakeliui gyvūnai minta laukiniais apyniais ir geria rasą. Vienas mašinistas pasakojo, kad jo matyta banda buvo tokia didelė, kad iš tolo atrodė kaip medžiai. Tąkart jis laiku susiprotėjo paspausti signalą ir nubaidyti gyvūnus. Australijoje yra viena didžiausių pasaulyje laukinių kupranugarių populiacija. Manoma, jog šių gyvūnų čia yra apie pusė milijono. Kupranugariai į Australiją buvo atvežti XVIII amžiuje, nes tyrinėtojams reikėjo keliauti po sausą žemyną.

Jam net kilo abejonė, kad tekstą iššifravo neteisingai. Bet to negalėjo nutikti. Jo smegenys veikė kaip kompiuteris, nuspaudus *encoding* ar *convert* komandą. Tai nepriklausė nei nuo Jo valios, nei nuo mąstymo. Atlikinėdamas specialiąją praktiką vienoje Centro bazių, ne kartą buvo užhipnotizuotas, o ką žinai, gal net patyrė lobotomijos operaciją, kuomet į Jo galvą buvo įdėtas mažytis implantas, kaip tik ir skirtas slaptiesiems pranešimams šifruoti.

Jis žinojo taip pat gerai, kaip savo tėvo ar motinos vardą, kad kas rytą privalo peržiūrėti didžiuosius dienraščius, o radęs tekstą iš žvėrelių gyvenimo, jį įdėmiai perskaityti. Kartais žinutė apie bebrus, ruonius ar ūdras žinute ir likdavo, tačiau dažniausiai Jam beskaitant aptemdavo akys, paskui blykstelėdavo tarsi žaibas, o kuomet atsipeikėdavo, galvoje jau būdavo reikiama informacija. Kaip tie pranešimai patekdavo į laikraščius, buvo jau nebe Jo kompetencija.

Šį kartą Centras nieko neįsakinėjo, bet piktinosi. Ten, aukštybėse, galingiesiems nepatiko pernelyg daug raibulių sukėlusio Pitijos pašalinimo operacija. Nematomuosius šefus suerzino ir Jo saviveikla su Maksu Vakariu. Na, taip, ėmėsi vaiko niekieno nelieptas, „Pašnekesiuose prieš miegą“ jam sumenkinti panaudojo dar tik bandomą *zombinimo* aparatą ir, atrodo, apsiskaičiavęs paleido per didelę srovę. Nuo perkrovos Auksinis Berniukas, ko gera, patirs totalinį asmenybės susidvejinimą. Tačiau labiausiai vadams užkliuvo Jo apmąstymai apie teatrą. Staiga Jis imtas laikyti vos ne Placebo idealų išdaviku!

Galiausiai pasitvirtino tai, ką įtarė visada: Jo minčių klausomasi! Taigi kad ir kaip veidmainiškai besielgtų, kad ir kiek apie šeimininko kojas glaustytųsi prišikęs į miltus, dabar Centrai įdomu tik tai, kas vyksta Jo galvoje. Kiekvienas žino, jog ne taip jau paprasta perjungti ydingų minčių slinkti, bet vis tiktai kaip žmogus, užimantis gana aukštas pareigas, Jis privalo susiimti ir per tris paras liautis mintijęs apie Pitiją, asmeninę Makso krizę, teatro įtaigą, sužlugdytus savo jaunystės idealus ir kitus neleistinus dalykus.

Pusryčiai buvo beviltiškai sugadinti. Čia nebepadės net konjakas. Kai Jis iš restorano išėjo į lauką, jau kvėpėjo pavasariu. Staiga tas kvapas išjudino prisiminimų griūtį, rodos, plūstančią nuo visų Vilniaus kalvų ir grasinančią Jį nusinešti į giliausias jausmų bedugnes, iš kurių nebesugrįžtama. Jis girdėjo šniokščiant savigraužos sniegynus, šnarant nuovylinio ledo luitus, gaudžiant pažliugusias širdperšos nuošliaužas ir dardant apgailestavimų akmenis. Šaltąjį srautą sekė siaubingo karščio lavina. Jei nenorėjo virsti druskos stulpu, privalėjo sprukti neatsisukdamas kaip nusidėjėlis iš Sodomos ar Gomoros. Tačiau Jis lėtai nužingsniavo iki automobilio, nuvažiavo į Kontorą ir bandė imtis įprastinių darbų. Į galvą brovėsi neleistinos mintys. Lai Placebas viską girdi! Tegu klausosi, jei neapkurs!

Namo grįžo pavargęs ir labai nelaimingas. Įėjęs į prieškambarį, tuoj pat nusimetė savo reprezentacinę išvaizdą ir tarsi *Armani* kostiumą pasikabino į spintą. Boso veidą lyg skrybėlę pasidėjo ant lentynos, skirtos galvos apdangalams. Atsidusęs pagalvojo, kad žmogus yra vienintelis gyvūnas, kuris rengiasi ir tam teikia tiek daug reikšmės. Norėdamas atsikratyti dienos nuovargio, palindo po dušu. Ilgai mirko po karšto vandens čiurkšlėmis, vis prisimindamas faktą, kad lietuviai vandens sunaudoja du kartus daugiau už vidutinį europietį. Galva, kaip visada, buvo pilna beprasmiškos informacijos. O kas šiame gyvenime turi prasmę? Kas?

Nusiprausęs įsisupo į žalią frotinį chalatą. Išsyk tapo jaukus, šiltas ir minkštas. Šį vakarą įsigėidė virtinukų tinginių. Pats savim stebėdavosi, kad, nepaisant nūnai Lietuvą užplūdusių gurmaniškų patiekalų, kartais įsigėidžia kažko, kas buvo skaniausia vaikystėje. Sudėjo į dubenį varškę, samurajišku judesiu įmušė kiaušinių, tiksliai, it

gamindamas sprogmenį, atseikėjo miltus, su juvelyro precizika įbėrė truputį cukraus ir dar mažiau druskos.

Kai patiekalas buvo baigtas, žiūrėdamas į kvapius varškės stačiakampius, pūpsančius grietinės padaže, geltonuojančiame apvaliomis lydyto sviesto akutėmis, Jis visame kūne pajuto neapsakomą lengvumą, sakytum būtų virtęs pūkine pagalve ar maišu su šilko atraižomis.

Tačiau dar lengvesnė už kūną buvo siela. Iškilmingai nurydamas purią virtinio ostiją, suprato, kad būtent šią akimirką Jam atleistos visos nuodėmės. Kodėl? Nežinia. Tarsi patvirtindamas atleidimo malonę, tolumoje sugrumbėjo pirmasis pavasario griaustinis.

SALĖ neapsakomai didelė ir jos galo nebuvo matyti lyg jūros, kuri baigiasi kažkur už horizonto. Daugybė eilių rikiavosi dangų remiančios dramblio kaulo kolonos ir prie kiekvienos plevono įvairiaspalvės karališkos vėliavos. Grindys žibėjo aukso trinkelėmis. Julija dabar jautėsi tik kaip mažytė plunksnelė. Pūkas, kurį nešioja vėjas.

Staiga viršuje, ten, kur tarp purpurinių debesų baigėsi raityti kolonų kapiteliai, kažkas sušnarejo, tarsi plaktų daug standžių ir didžiulių sparnų. Julija tikėjosi nutūpsiant angelų būrį, tačiau aplink ją šlamėdamos nusileido Taro kortos. Plokšti paveikslėliai akimirksniu virto trimatėmis figūromis.

Melodingai cingėdamos pabiro Monetos. Grindimis skimbčiodamos nuriedėjo dešimt Taurių. Į auksinių trinkelų tarpus susmigo Kardai. Skeptrai dailiai sugulė puslankiu. Palei kolonas išsirikiavo visas Dvaras, arba Mažieji arkanai: keturios Karalienės, keturi Karaliai, keturi Riteriai ir keturi Pažai. Fortūnos ratas rado sau vietą pačiame salės centre ir pradėjo girgždėdamas suktis. Vežimas nudardėjo horizonto link ir sustojo ant pačios jo ribos. Bokštas atsidūrė ten pat ir pavojingai pasviro, ruošdamasis griūti. Pasaulio korta išsiskleidė viršuje tarsi bažnyčios kupolas. Mėnulis pakibo kairėje pusėje, Saulė — dešinėje, o Žvaigždė — per patį vidurį.

Nors niekas nepratarė nė žodžio, Julija suprato, kad dabar vyks Paskutinis teismas. Nuo Didžiųjų arkanų būrio atsiskyrė [simylėjėliai ir glamonėdamiesi pasislėpė už kolonų. Tikriausiai jie nenorėjo dalyvauti byloje. Juliją glaudžiu ratu apsupo Magas, Žynė, Žynys, Valdovė ir Valdovas. Už jų atsistojo Jėga, Teisingumas ir Saikingumas. Atsiskyrėlis pasitraukė atstu nuo visų. Pakaruoklis žemyn galva pakibo nuo kolonos, o priešais jį ėmė vaipytis Juokdarys. Velnias su Mirtimi tolydžio nerimastingai dirščiojo į rankinius laikrodžius. Teismo korta plaktuku trenkė į gongą. Skardaus garso aidas nuskriejo į tolį, tarsi guminis kamuoliukas atsimušdamas į kolonas ir nuo jų atšokdamas.

— Kodėl tai padarei? — rūsčiu balsu paklausė Magas, staiga įgaudamas Julijos senelio pavidalą.

— Julyte, kodėl taip pasielgei? — pasiteiravo Žynė, tapdama jos motina.

— Kaip tu galėjai, dukrele? — uždavė savo klausimą Žynys, virsdamas tėvu, dar neturinčiu nė trisdešimt trejų metų.

— Džiulija, kodėl su manim nepasitarei? — priekaištavo Valdovė rūškanu Ritos veidu.

— Pitija, ką tokiu poelgiu norėjai įrodyti? — domėjosi Valdovas, kaip du vandens lašai supanašėjęs su JoJo.

— Visad buvai egoistė, bet kam griebtis tokio kraštutinio dalyko? — darniu trio užtraukė Teisingumas, Jėga ir Saikingumas, pasivertę trimis buvusiais Julijos vyrais.

— Negi tikėjais šitaip man atkeršyti? — tarstelėjo Atsiskyrėlis, pro kurio juodą gobtuvą buvo matyti Tado profilis.

— Mage, kodėl apie mane nepagalvojai? — priekaištavo žemyn galva pakibęs Maksas Vakarīs.

— Julčik, kam iškrėtei tokią kvailystę? — liūdnai palingavo galva Juokdarys-Leo.

Julija niekaip nesuprato, ko jie visi užsispyrę klausia, ir nesumetė, ką turėtų į šį atkaklų kamantinėjimą atsakyti.

— Tik neapsimesk, kad nieko neprisimeni! — nusikvatojo Mirtis ir joje Julija pamatė savo atvaizdą.

— Kas tau šovė į galvą? — kairiąja akimi klastingai pamerkę Velnias ir suplojo delnais mėgdžiodamas šūvio garsą.

Išgirdusi tą pokštelėjimą ir Mirtyje pamačiusi save pačią, Julija staiga prisiminė tai, kas visą pomirtinį tarpsnį buvo tarsi paslėpta po juoda uždanga. Ji nusižudė.

Dabar, įdėmiai stebima Teismo dalyvių, Julija peržvelgė paskutinę savo gyvenimo valandą it judančius paveikslėlius spalvotoje knygoje. Viskas prasidėjo nuo bučinio. Nors ne, viskas prasidėjo nuo Angelo Sargo skambučio. Tą vakarą Juliją didžiuliu būriu buvo užgriuvę netikėti svečiai, kurie, laimei, išsiskirstė anksčiau, negu įprasta, nes pirmadienį visų laukė darbas. Trumpam buvo užbėgęs ir Maksas, išlenkė taure vyno ir išskriejo į tiesioginį eterį. Apie pusę dvyliktos, jai jau ruošiantis gulti, suskambo telefonas.

— Ar dar nemiegi? — net nepasilabinęs paklausė Angelas Sargas ir Makso greitakalbe išdrožė: — Jei galima, trumpam užšoksiu. Man atrodo, kad tau gresia nelaimė.

Julija buvo didžiai nustebinta ir vėlyvo skambučio, ir išdėstyto teksto, tačiau džiaugsmingai sutiko, kad Angelas Sargas atvyktų. Tučtuojau išsivalė dantis ir susigrūdo burnon kelis kramtomosios gumos gabaliukus, nes nenorėjo, kad Tadas užuostų ją gerus vyną ir rūkius. Jis pasirodė po gero pusvalandžio ir, apkabinęs Juliją stipriau negu paprastai, pabučiavo į abu skruostus.

— Kodėl nusprendei, kad manęs tyko kažkokia bėda? — pasiteiravo ji, nes nebuvo jam nieko sakiusi apie savo blogas nuojautas.

— Angelai prasitarė, kad jie regi tavo mirtį, — atsakė Tadas ir prasegęs viršutinę marškinių sagą nusiėmė nuo kaklo grandinėlę su mažyčiu medalionu. — Tai turėtų bent truputėlį tave apsaugot. Magiškas daiktas. Pats jį nešioju jau daugiau nei penkiolika metų. Čia — arkangelas Rafaelis.

Angelas Sargas įdėjo savo kūno sušildytą *medalikėlį* Julijai į delną. Jo sidabras buvo nudilęs kaip ilgai naudoto seno pinigų. Rafaelį vos galėjai įžiūrėti. Kitoje pusėje buvo ranka, rodanti *Victory* ženklą. Truputį nustebo, nes nešiojant lygiai tokį pakabuką buvo mačiusi Maksą. Užsidėjo amuletą ant kaklo ir krūptelėjo — jis pasirodė toks karštas.

— Dėkui, — pasakė ji ir pasistiebusi ant pirštų galiukų pabučiavo Angelo Sargo skruostą.

Tuomet, savo nuostabai, sulaukė ilgo ir aistringų bučinio. Kadangi buvo truputėlį apgirtusi, puolė veikti. Pirmiausia nutraukė Tadu nuo galvos kaubojišką skrybėlę ir nusviedė ant žemės. Paskui apsivijo rankomis jo kaklą, stipriai prisispaudė pilvu prie jo pilvo ir išspaudė savo kelį tarp jo kojų. Pajutusi, kad bučinių nebepakanka, paėmė Angelą Sargą už rankos ir nusivedė laiptais į miegamąjį. Jis paklusniai sekė iš paskos. Ji uždegė naktinę lempele, atsisuko į Tada ir nusišypsojo. Jis irgi šypsojosi. Jie žvelgė vienas į kitą lyg du sąmokslininkai.

Tadas nusivyniojo nuo riešo kriptolinį rožinį ir padėjo ant spintelės šalia lovos. Julijai tai buvo ženklas, kad visi draudimai panaikinami, ir ji vienu mostu išsinėrė iš raudonos suknelės. Nusispyrė batelius. Liko vien su juodais apatiniais. Tuomet vėl

prisiglaudė prie Tado ir pajuto jo sustandėjusią varpą. Pasirodo, angelams irgi taip nutinka.

Iš nekantrumo virpančiomis rankomis pradėjo jį nurenginėti. Nutraukė ir nušveitė ant žemės striukę, atsagstė ir numetė šalin marškinius. Pabučiavusi jį į kaklo duobutę, į abu spenelius, atsiklaupė ir atrišo batus. Į miegamąjį įnėrė Bastetė ir Tadas, tarsi jos žalio žvilgsnio sugėdintas, toliau nusirengė pats. Julija žaismingai nusimetė juodų nėrinių drapanėles ir kikendama, tempdamasi paskui save Angelą Sargą, griuvo į patalą.

Julija stengėsi karštligiškai prasiveržusią aistrą paversti giliu ir lėtu mylėjimusi, kokį mėgo labiausiai. Norėjo ilgiausiai, kaip tik galima, kentėti Angelo Sargo sukeltąjį malonumą. Troško, kad jis į ją įeitų kaip tyrinėtojas į stalaktitų urvą — palengva, stabčiodamas, stebėdamasis ir saldamas iš susižavėjimo. Niekur nebereikėjo skubėti. Vagina ėmė palengva ir ritmingai pulsuoti it dar viena širdis, o pačiame tos širdies centre, jos prarytas, buvo jis. Julija geidė, jog susiliejimas su mylimuoju tęstųsi iki begalybės. Niekada nesibaigtų. Nes, net smigdamą į patį iki raudonumo įkaitusį geismo spiralės centrą, jautė — po šios lemtingos sueities atsitiks kažkas baisaus. Pasigirdo šniokštimas, lyg kliktų vanduo ir liepsnotų didžiulė ugnis. Julija vienu metu kilo į aukštybes ir grimzdo į kunkuliuojančias gelmes. Ji prasiskleidė, tarsi jūra prieš tikratikių būrį, išcentrinėmis bangomis nuvilnijo ligi pat horizonto ir išnyko dangaus platybėse. Akimirką tvyrojo nebūtyje. Paskui vėl viskas sugrįžo į savo vietas.

— Ačiū tau, — pasakė švelniai bučiuodama aprasojusią Angelo Sargo kaklą.

Jis tylėjo.

— Pasilik čia. Taip norėčiau iš ryto pabust šalia tavęs.

— Ne, man reikia eit.

Julija žinojo, kad Angelas Sargas daugiau nebesugrįš. Niekada. Gulėjo stebėdama, kaip jis rengiasi apšviestas naktinės lempelės. Jam jau velkantis striukę stryktelėjo iš lovos ir ant nuogo kūno mikliai užsitempė raudonąją suknelę.

— Susivarstyk batus, nes parpuls, — pasakė, atsisveikinimui pabučiuodama jį į skruostą.

Buvo basa, todėl nebenorėjo Tado toliau lydėti. Pats išeis. Išgirdusi, kaip trinktelėjo laukujės durys, nuėjo į svetainę. Pažvelgė į židinyje rusenančias žarijas ir dabar jau visiškai aiškiai suvokė, jog viskas baigta. Ji nervingai patampė grandinėle su sidabrinio Rafaeliu ir ši ūmai nutrūko. Julija išsigando. Tai buvo ženklas, kad ir pats svarbiausias jos gyvenimo ryšys nutrauktas. Nuojauta spiegė ir šaukė, kad Angelas Sargas daugiau nebesugrįš. Niekada.

Julija įmetė medalioną į varinę lėkštę, kurioje jau buvo keletas apyrankių, karoliai ir koks tuzinas auskarų. Tada priėjo prie lango ir pažvelgė į tirštoje tamsoje skendintį Vilnių. Prisiglaudė veidu prie savo šalto atspindžio. Neviltis buvo daug juodesnė už naktį. Julija žinojo — šis sielvartas užėjo labai ilgam. Jis nepraeis. Niekada. Suskardeno durų skambutis. Galbūt grįžo Angelas Sargas. Bet Julija nebenorėjo jo įsileisti. Tamsoje kniauktelėjo Bastetė. Tačiau Julijos tai nesustabdė. Ji priėjo prie senovinio bufeto ir iš stalčiaus išėmė dramblio kaulu inkrustuotą skrynelę. Joje gulėjo Makso Vakario pistoletas.

Julija atsisėdo į fotelį prie apvalaus stalelio, ant kurio kažkuris svetys buvo palikęs taurę vyno. Užtaisė ginklą ir prisidėjo prie smilkinio. Ginklas skirtas gintis. Julijai kaip tik to ir reikėjo. Apsiginti nuo savęs pačios. Sustingo, bet šauti nesiryžo.

Šamone visai aptemo. Net pasivaideno, kad į kambarį vėl įžengia Angelas Sargas. Jis priėjo prie Julijos ir sugriebė už pistoletą laikančios rankos. Staiga pasigirdo pokštelėjimas. Užgeso šviesa.

Daugiau ji nieko nebeprisiminė. Bet dabar Paskutiniame teisme prisipažino, kad iššovė pati.

RITAI po pusvalandinės mankštos su šauniaisiais treniruokliais maloniai maudė visą kūną. Kiekvienoje ląstelėje dar buvo likęs ir saldus prisiminimas, po gero, kokybiško sekso su mylimu sutuoktiniu. Ji dainuodama palindo po dušu, o valydamasi dantis sulaukė visos šeimos palaikymo. Dabar prie veidrodžio su dantų šepetėliais jie stodavo keturiese, išsišiepę ir laimingi. Taip, taip, Tomas, sūnus paklydėlis, irgi grįžo po tėvų sparneliu.

Susisiautusi į šilkinį chalata, moteris lengvu žingsneliu nuėjo į miegamąjį, nužvelgė plačią dvigulę lovą su šilkiniais patalais, pasipurškė *Chanel 5* kvapalais ir perbraukė delnu per puošnią vyno raudonumo suknią, su kuria vakar puikavosi aukštuomenės pobūvyje. Paskui, tęsdama žaismingą dainelę, patraukė į virtuvę. Pagaliau ėmė gyventi taip, kaip pridera. Nebeniekino visagalės reklamos ir klusniai paisydama nurodymų — „Išgerk mane“, „Suvalgyk mane“, „Sek paskui mane“ — jautėsi laiminga kaip Alisa Stebuklų šalyje ar Kreivų veidrodžių karalystėje.

Rita, švilpaudama maloniąją Nescafe melodiją, išpilstė kukurūzų dribsnius į keturis vienodus dubenėlius ir užliejo liesu jogurtu. Į keturias stiklinaites įpylė ką tik išspausť, šviežutėlių apelsinų sulčių. Keptuvėje čirškėjo kiaušininė su šoninės gabaliukais. Per didelį cholesterolio kiekį kraujyje panaikins kapsulės su sojų lecitinu. Nedera pamiršti ir kitų maisto papildų, kad gerai veiktų visi organai bei kūno dariniai: kaulai, sąnariai, oda, plaukai, nagai, kraujas, skydliaukė, skrandis, virškinamasis traktas, inkstai, kiaušidės, sėklidės, storoji žarna, akys, širdis, smegenys. Atitinkamas tabletes Rita rūpestingai padalijo visiems savo darnios šeimos nariams.

Puikaus dizaino aparatas gurgėdamas virė kavą be kofeino. Ją pagardins saldiklis su nuliu kalorijų. Aukštinis retriveris Feraris smagiai ėdė traškųjį *Chappi*. Reksų veislės katė Lamborgini čiaumojo minkštąjį *Kitekat*. Koridoriuje puškuodama triūsė skalbimo mašina. Iš radijo taško sklido geros žinios. Televizorius tęsė jaudinantį serialą. Už lango švietė skaisti pavasario saulė.

Tuoj prie stalo susirinks visa šeima. Jie jau susitarė vasarą imti iš banko kreditą ir statyti erdvų namą su mansarda, sauna, garažu keturiems automobiliams, baseinu ir sodu. Jei tik panorės, čia galės gyventi ir Rimo, ir Ritos tėvai. Dabar vaikai įtaisė kiekvienam gimdytojui po mobilųjį telefoną, kad nuolat jaustų ryšį su jais.

Pusryčiai yra tas metas, kai visas darnus jų ketvertas dalijasi dienos planais ir būsimais įspūdžiais. Dana ruošiasi fotomodelių konkursui „Lolita +“. Jai puikiai sekasi. Gaus gerą kontraktą ir išvyks dirbti į užsienį. Tomas vos sulaukęs aštuoniolikos rengiasi tarnauti Lietuvos kariuomenėje ir svajoja su specialia misija vykti į Afganistaną arba Iraką. Tačiau prieš tai dar ketina dalyvauti realybės šou „Narvas“, nugalėti ir laimėti naują *Audi*. Rimas džiaugiasi radęs vietą toje pačioje įstaigoje, kur jau kelias savaites įsitaisiusi Rita.

Dabar sutuoktiniai į darbą kas rytą važiuoja kartu, mėgaudamiesi prašmatniu *Nissan* automobiliu, kurį naujesiems darbuotojams skyrė turtinga firma. Modernus Kontoros pastatas stovi tylioje, nuošalioje gatvelėje, netoli Rasų kapinių. Nežinodamas jo nė nerastum.

Ir Rita, ir Rimas jaučiasi viskuo patenkinti: draugiškais bendradarbiais, puikiu atlyginimu ir, svarbiausia, unikalia galimybe tobulėti asmeniškai. Abu sutuoktiniai yra pasiryžę kuo aukščiau pakilti karjeros laiptais. Juos svaigina idėja kurti naują, šaunų, nuostabų, vieningą ir vientisą čempionų pasaulį.

ŠIRYT Jis nepusryčiavo kaip įprasta. Jautė artėjant didelę bėdą, todėl nuvežė pas mamą narvą su besipiktinančia Žaklina. Savo vaikystės namuose, pelėsiomis dvelkiančiame bute Šv. Stepono gatvėje, lankėsi itin retai. Kažko bijojo. Gal motinos senatvės, kuri, tiesą sakant, nepaisant jos aštuoniasdešimties metų, plaukė visai žvaliai. Gal — savo paties senėjimo, tokio akivaizdaus vaikystės prisiminimų atmosferoje.

Dabar sėdėjo virtuvėje prie stalo, užtiesto našlaitėlėmis siuvinėta Jo bendraamžė staltiese, ir valgė mamos iškeptus blynus su mėlynių uogiene. Dažnokai pagalvodavo, kad Lietuvoje iki šiol karaliauja matriarchatas, Motinos kultas, mat ir jis pats, ir jo pažįstami buvo it papžindžiai prisirišę prie mamų. Beveik visų jam žinomų bendraamžių gyvenime tėvai buvo nužengę į antrąjį planą, išvykę, išnykę, numirę arba dar kaip nors kitaip pasitraukę iš vaikų gyvenimo. Užtat kiekvienas suaugęs, net jau senstantis vaikas tebebuvo su motina susijęs nenutraukiama, tvirta tarsi plieno lynas bambagysle.

Štai ir dabar, žvelgdamas į savo mamą, gaudinosi it mažvaikis. Nedaug trūko, kad apsižliumbtų. Todėl bent jau stengėsi nežiūrėti motinai į veidą ir nematyti raukšlėtų, senatvės dėmėmis išmargintų jos rankų. Kalbėjosi apie nieką. Truputį apie politiką. Truputį apie sveikatą. Truputį apie orą. Atsisveikino taip, tarsi nieko nebūtų atsitikę. Juk ir neatsitiko.

Įsėdęs į automobilį, dėbelėjo į šios dienos laikraščių krūvą, kantriai lūkuriuojančią ant užpakalinės sėdynės. Dar nebuvo nė vieno pervertęs. Dabar ryžosi. Iš to jaudulio papusryčiavęs užmiršo nusiplauti rankas, todėl pirštai tebekvėpėjo blynais ir ploname popieriuje palikinėjo riebius pėdsakus. Nors vakar trumpam pasijuto virtinukų tinginių išgelbėtas, šiandieniniai mamos lietiniai nebeturėjo jokių magiškų galių.

Norvegijos miškuose bastosi neblaivūs briedžiai

Pietų Norvegijos miškuose klajoja girti briedžiai, kurie, nors ekspertai tuo nėra tvirtai įsitikinę, gali būti agresyvūs. Tai pranešė norvegų dienraštis „Aftenposten“, kuris taip pat pataria, kaip elgtis, sutikus tokį briedį. Karštą vasarą šio regiono miškuose užderėjo labai geras vaisių derlius. Netikėtai ir anksti pasnigus, daug vaisių atsidūrė po sniegu, o dar daugiau liko ant medžių. Šie vaisiai pamažu fermentuojasi ir tapo briedžius viliojančiu maisto šaltiniu. Veterinaras Augustas Strinbergas iš Kristiansano žurnalistas teigė: „Pirmą kartą girdžiu apie girtus briedžius. Bet manau, kad jie gali elgtis, kaip išgėrę žmonės — vieni darosi tylūs, o kiti pradeda ieškoti priekabių“. Tenykščio gyvūnų bičiulių komiteto vadovas Edvardas Munchas įspėja gyventojus, kad šie saugotųsi girtų briedžių: „Būkite atsargūs, kai artėja briedis, kuris pastarosiomis dienomis galėjo būti obuolių. Suplokite delnais ir žiūrėkite, kaip jis reaguos. Jeigu briedis nepasitrauks ar netgi eis artyn, saugokitės, jis gali būti apsvaigęs ir pulti“.

Jį išpylė šaltas prakaitas, ėmė trūkti oro ir pradėjo pašėlusiai daužytis širdis. Tai buvo net ne pranešimas, bet nuosprendis. Jis privalėjo dingti iš žaidimo ir padaryti tai nedelsdamas. Būtų naivu tikėtis išsaugoti gyvybę, kai tavyje užkoduotos tokios svarbios ir slaptos žinios. Jei nepaklus Centro įsakymui, vis tiek bus pašalintas kitais būdais. Jis norėjo pasitraukti kaip tikras vyras ir tikėjosi atgulti garbinga byla Placebo archyvuose.

Savo klaidas pripažino. Taip, jos buvo nedovanotinos. Visiškai sutiko su potvarkiu, kad Kontorai Lietuvoje turi vadovauti kitas, valingesnis, stipresnių nervų žmogus. Ėmėsi paskutinio reikalo. Surašė žinutę: TAI TU JĄ NUŽUDEI! Susirado Tado numerį ir išsiuntė pranešimą trylika kartų.

Išvairavo automobilį iš mamos kiemo ir pasuko Misionierių bažnyčios link. Neišlipdamas iš mašinos paskutinį kartą pažvelgė į Vilnių. Kaip ir daugelis čia gyvenančių, jautė hipertrofuotą meilę savo sostinei, tarsi ją kažkas (rusai? lenkai? Europos Sąjunga?) vis dar kėsintųsi atimti. Tai buvo labai savininkiškas, intymus, netgi erotiškasis santykis, kokio Jis nebuvo pastebėjęs bendraudamas su maskviečiais,

Atsisveikinęs su mylimu miestu, nusileido nuo kalno, apsuko keletą neryžtingumo ratų ir sustojo netoli degalinės, ant kurios stogo buvo užritintas milžiniškas, kvailai besišypsantis tigras. Išlupo švarko atlape išiūtą ampulę su ricinmedžio syvais ir ją perkando. Jau po kelių minučių Jo kūne nebus įmanoma aptikti jokių mirtino nuodo pėdsakų. Visi manys, kad žmogui tiesiog sustojo širdis.

KAI pavasaris jau gerokai išibėgėjo, Vilniaus bohemos kavinėje „Girtas laivas“ įkyriai, tarsi mėnesio *hitas*, ėmė lankytis vienas apykeistis tipas. Nuskurdusių intelektualų, prasigėrusių filosofų, delyro apimtų poetų ir jiems prijaučiančių ekscentrikų terpėje buvo sunku ką nors nustebinti, juo labiau išsiskirti savo originalumu. Tačiau naujasis lankytojas išsyk atkreipė visų dėmesį jau vien tuo, kad raudonu pavadėliu vedžiojosi meilią rainą katytę.

Pirmiausia bohemos merginos, o paskui jau ir vyrai pastebėjo, kad nepažįstamasis tarsį brolis dvynys panašus į vieną reklaminių užknisinėtoją, loterijos rėksnį, snobiškų žurnalų numylėtinį. Negana to, keistuolis pats atkakliai tvirtino esąs Maksas Vakaris. Paprašytas jis galėjo užtraukti bet kurią seną „Maksimalaus greičio“ dainušką, prapliupti neprilygstamą greitakalbę kaip „Eldorado“ loterijoje arba lipšniai murkti it saldžiajame pokalbių šou „Pašnekesiai prieš miegą“.

Tačiau pats liūdnujų permainų įkūnytojas, rodos, nė nepastebėjo savo degradavimo ir toliau kankino aplinkinius nykiomis sentimentalybėmis, kol nuo „Girto laivo“ čiabuvių tapo atskirtas visuotinio priešiško sienos.

VILNIUJE — MAKSO VAKARIO ANTRININKAS.

IR LIETUVOJE JAU KLONUOJAMOS ŽVAIGŽDĖS.

MAKSAS VAKARIS SUSITINKA SU ASTRALINIŲ DVYNIU

198

Jei su Vakariu pavykdavo šiaip taip susitarti ir laikyti jį sutartoje vietoje vos ne antrankiais prirakinant prie radiatoriaus, vadinamasis astralinis dvynys prapuldavo lyg į vandenį. Tačiau judviejų fotografija, kurioje abu stovėjo meiliai suglaudę galvas su kaubojiškomis skrybėlėmis ir žvelgė tiesiai į objektyvą, vis tiktai apskriejo laikraščius. Juk šiame skaitmeninių technologijų amžiuje viskas įmanoma.

Makso Vakario veikloje irgi buvo pastebėta šiokių tokių pasikeitimų. „Pašnekesiai prieš miegą“ ėgavo jiems nebūdingų sarkastiškų gaidelių, o laidos dalyviai, užuot liūliuojami, glostomi ir popinami kaip anksčiau, dabar buvo be jokio gailėsčio išjuokiami, nors patys to dažniausiai nė nepastebėdavo. Viename intelektualų mėnraštyje atsirado liaupsių net „Eldoradui“, esą loterija netikėtai pakluso pagrindiniams postmodernistinės dramaturgijos principams, o Maksas Vakaris per ironijos, grotesko, net cinizmo prizmę atskleidžia skausmingą skilimą tarp šalies elito ir nuskurdėlių.

Makso Vakario antrininkas nugrimzdo į nežinią taip pat staiga, kaip ir iš jos išniro. Tiesa, vieno dienraščio korespondentė Vita Vinkė, rengusi „Mūsų gamtos“ puslapį, kurio niekas neskaitė, aprašė keistas kačių apeigas, vykstančias apleistame Bazilijonų gatvės kieme.

Esą jaunas ilgaplaukis barzdotas vyriškis sekmadienio rytais čia ateina vedinas raina katyte. Šioji atsitupia ant šiukšliadėžės ir pradeda balsingai murkti. Tuomet iš visų pakampių ima lėkti katės ir katinai. Jie nekniaukia, nerėkia, nesipeša, o sutupia darniomis gretomis ir pradeda melodingai murkuoti. Tai trunka kokį pusvalandį, o aplinkinių namų gyventojai jaučia pakilią nuotaiką ir gyvenimo džiaugsmo antplūdį. Pasak nenorėjusios prisistatyti Bazilijonų gatvės gyventojos, „energija per kačių sambūrį būna tokia stipri kaip per pirmuosius Sąjūdžio mitingus“.

Į tą kiemą neva patyliukais plūsta vis daugiau smalsuolių, tikinčiųjų ir tikėjimo ieškančiųjų. Po kačių apeigų visi sumeta po keletą litų murklei ir jos savininkui. Tie, kas girdėjo, kaip vyriškis savo katę šaukia, tvirtino, esą jos vardas — Basta. Vita Vinkė darė prielaidą, kad gyvūnėlis pavadintas egiptiečių deivės Bastetės garbei. Ji taip pat užsiminė, kad katės šeimininkas liudininkams vis dar atrodo panašus į Maksią Vakari. Nors kai kam jis primena netgi Jėzų Kristų.

Nežinia, kas teisus, o kas klysta.

BALANDŽIO viduryje dirva būna tarsi užminuota, medžiai ir krūmai apkarstyti sprogmenimis, o ant kiekvienos, net menkiausios šakelės tiksi daugybė pumpurinių bombų. Dygstanti žolė skleidžia garsą, lyg į padus smingančios surūdijusios vinys, ir saulės spinduliai žeria į akis stiklo dulkes.

Tadas būgštavo, kad šio pavasario nebeištvers ir bus naikinte sunaikintas. Jis vaikštinėjo po sodą, tikrindamas, ar visos obelys ištvėrė žiemą, kai mobilusis telefonas pyptelėjęs atskraidino žinutę: TAI TU JĄ NUŽUDEI! Tas pats tekstas atlėkė dar dvylika kartų.

Na, taip, Tadas sapnavo, kad nužudė Juliją. Tas sapnas įkyriai persekiojo. Bet jis juk kuo puikiau žinojo, kaip viskas vyko iš tikrųjų. Nebegalėdamas apsikęsti nuolatinio puolusių angelų riksmo, vieną naktį, lyg akis išdegęs, nulėkė pas Juliją. Ne, neketino jos žudyti, nors ir buvo įsakyta. Vylėsi: kaip nors ją pats nuo savęs apsaugos. Jau suprato: tik nepaklūsęs demonams ir juos atstūmęs, nusipelnys arkangelų palaiminimo. Tačiau, vos būrėjai atvėrus duris, įsitikino — žmogaus lemtis yra ne šviesiųjų, bet tamsiųjų jėgų valdoma. Norintį likimas veda, o nenorintį tempia. Tadas nebesipriešino. Pakluso. Pasidavė aistrai.

Kūniškų geidulių buvo taip apsvaigintas, kad su Julija atsisveikino švelniai kaip

įsimylėjęlis, nors nuopuolio išgąsdinta siela šaukė, jog reikia iš šių namų bėgti kuo toliau ir niekada į juos nebekelti kojos. Išėjęs į laiptinę staiga apsičiupinėjo miegamajame palikęs rožinį. Ėmė desperatiškai spausti durų skambutį, tačiau Julija nebeįsileido. Teks sugrįžti kitą kartą. Žengęs žingsnį, vos nepargriuvo. Pritūpė susivarstyti batų, atsirėmė nugara į duris, o šios ėmė ir atsidarė.

Tadas įslinko vidun, jausdamasis kaip vagis, kaip samdytas žudikas. Pašaukė Juliją, bet ši neatsiliepė. Sliūkindamas į jos miegamąjį, dirstelėjo svetainėn, kurioje vis dar degė šviesa, ir pamatė krėsle sėdinčią būrėją. Ji apžiūrinėjo mažytį pistoletą.

Išvydusi Tada, plačiai nusišypsojo ir prisidėjo ginklą prie smilkinio. Jis šoko į priekį, norėdamas sutrukdyti absurdišką poelgį, ir, kai savo gydančia ranka palietė jos kietai suspaustą kumštį, pokstelėjo šūvis.

Sapne skyrėsi tik viena mažytė detalė. Tarp šiltų Julijos pirštų užčiuopęs šaltą pistoletą gaiduką, Tadas pats jį nuspaudė. Paskui iš jo atminties dingo kelios sekundės, o gal net kelios minutės. Vėl prisiminė save atatupstą besitraukiantį nuo negyvėlės ir drebančia ranka užgesinantį šviesą svetainėje. Tuomet tekinas pasileido laukan. Laiptinėje sutiko žmogų su šunimi.

Dabar, praėjus trims mėnesiams po to siaubingo įvykio, Julijos motina įsigeidė, kad būtent Tadas išbarstytų velionės pelenus. Esą tokia buvusi paskutinė jos dukters valia. Nujausdama mirtį, Julytė nurodė net vietą, kurioje norėtų pavirsti visišku niekiu, ir konkretų apeigos vykdytoją. Atvežusi urną, būrėjos motina net vidun neužėjo, tik, išgąstingai žvilgčiodama į Tada, kaip į maniaką žudiką, paskubomis susakė instrukcijas ir, slėpdama ašaras, spruko į laukusį prie vartelių taksi.

Pasistatęs priešais save indą su Julijos palaikais, Tadas apmąstė veiksmo planą. Barstyti būrėjos pelenus nuo Trijų Kryžių kalno jam nekilo ranka. Julijos likučiai, nusėdantys ant Vilniaus stogų, medžių ir miestelėnų galvų, atrodė jau perdėm makabriška. Todėl pasirinko Vilnios ir Neries santaką. Važiuodamas atlikti apeigos, kišenėn įsimetė maišelį su Liuciferio ašaromis. Nebenorėjo savo namuose turėti nė menkausio puolusių angelų pėdsako.

Vakaras pasitaikė vėsus, o per dienos karščius įšilusi žemė garavo ir skleidė žmogišką, netgi moterišką kvapą. Sereikiškių parkas buvo beveik visai tuščias, išskyrus kelis šunų vedžiotojus. Tadas nusileido prie čiurlenančios upelės, užvertė galvą į temstantį dangų ir giliai įkvėpė erotišką pavasario žemės aromatą. Tuomet atliko tai, kas turėjo būti atlikta.

Atidarė urną ir, kalbėdamas Angelo Sargo maldele, išpylė Julijos pelenus į Vilnią. Šie akimirka nusėdo vandens paviršiuje ir tuoj pat su juo susimaišė. Netoliese besisūpuojančios sunkios, apsnūdusios antys į galutinį Julijos išnykimą neatreipė jokio dėmesio. Kiek palaukęs Tadas išsitraukė Liuciferio ašaras. Iš sudilusio raudono maišelio išbėrė juodus kristalus ant delno. Pašnabždomis su jais atsisveikino ir vieną po kito sviedė į vilnijantį srautą. Susilietusi su vandeniu, kiekviena ašara plykstelėjo melsva pikta liepsnele. Tačiau Tadas to nepastebėjo.

Į Vilnios dugną Liuciferio ašaros nenugrimzdo. Plūduriuodamos vandens paviršiuje, jos nuplaukė į Nerį. Iš Neries — į Nemuną, o su Nemunu įtekėjo į Baltijos jūrą. Čia pragaištingieji kristalai išvarė iš proto visas žuvis, užkrėtė isterija žuvėdras ir kirus, o nieko neįtariančius žvejus bei jūrininkus apnuodijo juodžiausia melancholija.

Blogiausia, kad, Liuciferio ašaroms keliaujant Lietuvos upėmis, jų nelabieji kerai per pavasario potvynius garavo į prasigiedrijusi dangų, tvenkėsi debesimis, su lietumi krito į sėti paruoštą dirvą, į sniego pagaliau atsikračiusius žiemkenčių laukus, jog galiausiai su duona kasdienine atgultų ant nieko neįtariančių piliečių, mūsų ir jūsų, stalų.

DIENOS bėgo, naktys slinko, o Bastetė sfinkso poza vis gulėjo ant radiatoriaus ir niurzgė, kad gyvenime nuolat lemta kažką keisti. Ji nemėgo permainų. Vos prisijaukini žmogų, erdvę, laiką ir vėl tenka verstis per galvą, jaukti įpročius ir naujai prisitaikyti.

Buvo pasisavinusi Juliją, dabar reikia savintis jos pusseserę ir dar du žmones, vyrą, kuris, fui, smirda, ir, o siaube, nenuoramą vaiką. Nauji kvapai, naujos vibracijos, naujos dėmės dvikojų aurose. Prijaukintosios daiktai, kuriuos Bubastė taip nuosekliai išdresavo, skrupulingai apuostė tapšnodama letenėle ir aptaškė savo dieviškos prigimties syvais, kažkur iškeliauja, o jų vieton stoja nauji rakandai, kurių visai nebesinori priimti į savo nepriklausomą erdvę. Maldoms ir mantroms padedant, gal įmanoma ištvirti permainas. Tačiau kam kankintis? Juo labiau kad įsakmus Balsas iš aukštybių kvietė katę į Lemtingą misiją. O ją ir pačią viliojo nauja avantiūristinė egzistencija!

Vieną gražų rytą, kai, svetimiesiems tempiant vidun eilinę dvokiančią spintą, laukujės durys buvo plačiai atvertos, Bastetė nėrė pro nešikų kojas, niekieno nepastebėta it kulka nulėkė laiptais ir pergalingai kniaukdama ištipeno į kiemą.

Bubastė anaipol neketino valkatauti, raustis šiukšlynuose ar kovoti dėl teritorijos su plebėjiškais čiabuviais. Dabar reikėjo susirasti naują Prijaukintąją. Katė, lyg motoriuką įjungusi savo šeštąjį pojūtį, ėmė ieškoti Makso Vakario. Iš aplinkos ateidavo keisti signalai, tarsi ieškomųjų būtų ne vienas, bet du.

Katė niekada neklysdavo, todėl, aplenkdamą tuos Makso namus, kuriuose kartą jau lankėsi, nutipeno priešinga kryptimi. Naujasis jos Jaukinamasis gyveno kaip valkata ir naktimis glaudėsi skvoterių irštvoje. Bastetė jį susirado ilgai neklaidžiodusi. Susitikę vienišųjų mieste žmogus ir katė džiaugėsi kaip tikri įsimylėjęliai. Naujam Pasisavintajam užmigęs, Bubastė sapnų kalba jam paaiškino, kad dėl tų prakeiktų Liuciferio ašarų prasidėjo Pasaulio pabaiga.

Žmonės apie Pasaulio pabaigą pliurpė nuo neatmenamų laikų. Postringavo ne tik su baime, bet ir su keistu entuziazmu. Niekas iš Čia nenori išeiti po vieną, kitus palikdamas džiaugtis gyvenimu. Jei jau mirti — tai visiems drauge, pasiglemžiant dar negimusias ateities kartas!

Liuciferis žinojo šį slapčiausią žmonijos troškimą ir nusprendė jį išpildyti. Bet jei dvikojai geidžia susinaikinti, kuo čia dėtos katės, pelės, šunys, drugeliai, žuvys, drambliai, daugybė kitų gyvų būtybių, augalai ir akmenys, kurie taip pat nori gyventi?! Dėl jų visų Bastetė ir ryžosi Gelbėjimo operacijai.

Prijaukintasis nė kiek nesistebėjo, kad totalią pražūtį atitolinti gali tiktai katinija, ir padėjo Bubastei vykdyti Antiliuciferinį planą. Kačių apeigos Bazilijonų gatvėje ne tik išgelbėjo pasaulį nuo prapulties, bet ir plačiai išgarsino Vilnių, o miniomis plūstantys turistai ženkliai papildė miesto iždą.

Bubastė vis rečiau prisimindavo savo buvusią Pasisavintąją. Tačiau tą akimirką, kai šioji galutinai išnyko iš žmonių terpės ir tapo kate, palydėjo švenčiausiąja mantra: *Mourrrr Uorrrr Mourrr Uorrr Muorrr Ourrr Muorrr Ourrr Muorrr Mourrr Uorrr Muorr Ourrr...*

DABAR Juliją, jeigu tai vis dar buvo ji, supo tik pirmapradės substancijos: garsai, kvapai, spalvos, šviesa, tamsa. Tačiau visa buvo pasmerkta išnykti.

Garsai nuriedėjo į tuštumą tarsi milžiniškas vaisius, kurio kieta it metalas žievė buvo sudaryta iš triukšmo, motorų gaudimo, automobilių užesio, fabrikų sirenų, šūvių ir kurtinamų sprogimų. Po ja glūdėjo minkštumas — muzika, varpų skambesys, dainavimas, kalbėjimas, juokas, karvių mūkimas, avių bliovimas, šunų lojimas, paukščių čiulbesys, jūros mūša ir vėjo ošimas. Branduolyje tūnojo vandens čiurlenimas, lapų šnaresys, delfinų niūniavimas, vabzdžių dūzgimas, šnibždesiai, kikenimas, atodūsiai, širdies

plakimas ir tai, kas pasigirsta suplojus vienu delnu. Paskutiniam aidui išnykus, stojo tyla. Bet dar ne galutinė.

Netrukus ėmė nykti kvapai. Pirmiausia išsiduksėjo smarvės. Tuomet išsivadėjo prieskonių, aliejų, smilkalų aromatai, saldus žydinčių medžių ir gėlių dvelksmas. Paskui išsisklaidė pieno, arbatos, kavos, vyno, uogų, vaisių, medaus, šieno, grybų, samanų, saku, skruzdėlynų, dumblių, dulkių, smėlio, kriauklių, gintaro, akmenų, sniego, oro po lietaus ir tyro vandens kvapniai. Tik bekvapėje erdvėje suvoki, kad kiekviena būties atkarpa, kiekvienas erdvės taškas, kiekvienas laiko tvinksnis turėjo savo nepakartojamą aromatą. Arba dvoką. Kaskart įkvėpdamas, skindavai puokštę naujų uostinių. Dabar neliko nė vieno.

Toje begarsėje, bekvapėje erdvėje tebebuvo visos spektro spalvos. Jos plevėno lyg perregimos šilko vėliavos. Staiga, tarsi audeklą būtų trūktelėjusi nematoma ranka, violetinė skraistė nuskriejo nuo vieno erdvės pakraščio ligi kito ir išnyko. Lygiai taip pat iš visumos buvo ištraukta tamsiai mėlyna, žydra, žalia, geltona, oranžinė ir raudona spalvos. Tai, kas liko, buvo nei tamsa, nei šviesa.

Erdvė atrodė sudaryta iš daugybės taškelio. Vieni švytėjo kaip žvaigždės. Kiti juodavo tarsi aguonos grūdėliai. Ne, tai buvo ne taškeliai, bet raidės ir tarpai tarp jų. Urnai ženklai susidėstė į žodžius ir ėmė baisyti greičiu lėkti lyg titrai milžiniškame ekrane. Iš apačios į viršų. Iš vidaus į išorę. Iš būties į nebūtį. Daugybė, daugybė, daugybė žodžių. Daugybė žodžių, žodžių, žodžių. Paskutinis išskrido „žvizrė“.

Galiausiai, nors jokių garsų jau nebeliko, pasigirdo šnaresys, lyg suktusi baigusi groti plokštelė: šššuch šššuch šššuch... Taip į niekur išbyrėjo visos raidės.

Ivanauskaitė, Jurga

Iv-12 Placebas : romanas / Jurga Ivanauskaitė. — Vilnius : Tyto alba, 2003.

386[2] p.

ISBN 9986-16-311-0

Šis romanas — įtaigus, sukrečiantis psichologinis, filosofinis, fantastinis kūrinys. Jame, plėtojant būrėjos žūties intriga, su ironija ir sarkamu gvildenami kai kurie neigiami Lietuvos dabarties reiškiniai, nujaučiamos pragaištingos šiandieninės visuomenės — naujojo Placebo pasaulio pagrindo — elgesio pasekmės.

UDK 888.2-5

Jurga Ivanauskaitė

PLACEBAS

Romanas

Viršelio dailininkas *Daumantas KajdaiHs*

SL 1686. 2003 09 08. 18,33 apsk. 1.1.

Išleido „Tyto alba“, J. Jasinskio 10, 2600 Vilnius

Spausdino UAB „Spaudos kontūrai“, Viršuliškių skg. 80, 2056 Vilnius

Ar kada jautėtės svetimi šiame
pasaulyje? Ar kartais pagalvojate,
kad gyvenate pagal kažkieno Kito
sukurtą scenarijų? Ar nemanote,
kad Jūsų slapčiausių minčių
klausomasi? Ar Jūs naudojate
kompiuteriu, ar kompiuteris –
Jumis? Ar skaitote laikraščius?

Ar perjungiate TV kanalą, kai rodoma reklama?
Ar reguliariai valotės dantis? Ar dažnai žiūrite į veidrodį?
Ar sapnuojate košmarus? Ar vengiate pikty šunų?
Ar mylite kates? Ar bandėte žudyti? Ar esate vyras?
O gal – moteris? Ar visos jūsų meilės liūdnai baigiasi?
Ar norite būti laimingi? Ar bijote mirties?
Jei bent į vieną klausimą atsakėte teigiamai,
tai „Placebas“ – kaip tik Jums!

